T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEBRİZLİ AHMEDÎ- ESRÂR-NÂME
METİN - AÇIKLAMALI DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZLEM TEGÜN

ANABİLİM DALI : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
PROGRAM : YENİ TÜRK DİLİ

KOCAELİ - 2008

T.C.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEBRİZLİ AHMEDÎ- ESRÂR-NÂME
METİN - AÇIKLAMALI DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZLEM TEGÜN

ANABİLİM DALI : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

PROGRAMI : YENİ TÜRK DİLİ

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. NESRİN ALTUN

KOCAELİ - 2008

T.C.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEBRİZLİ AHMEDÎ - ESRÂR-NÂME
METİN - AÇIKLAMALI DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: ÖZLEM TEGÜN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarihi ve No: 25.06.2008 - 2008/18

Prof. Dr. İ. Güven KAYA

Yrd. Doç. Dr. Hasan KOLCU

Yrd. Doç. Dr. Nesrin ALTUN

KOCAELİ - 2008

ÖNSÖZ

Tebrizli ya da Akkoyunlu Ahmedî olarak tanınan şairin bilinen iki eserinden biri olan Esrâr-nâme Tercümesi, Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olmasının yanı sıra hem edebî açıdan hem de döneminin dil özelliklerini ortaya koyması açısından önemli eserlerden biridir. Bu eserle ilgili olarak, daha önce Prof. Dr. Gönül Ayan tarafından hazırlanan çalışmada, eserin yurt içinde ve yurt dışında yer alan on dokuz nüshasından söz edilmiş, bu nüshalardan beşi temel alınarak bir metin ortaya konmuş ve eser edebiyat dünyasına tanıtılmıştır. Bizim çalışmamız ise, Esrâr-nâme'nin Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde bulduğumuz yirminci nüshasını edebiyat dünyasına tanıtmak ve daha önce hazırlanan metnin dizinini hazırlayarak eserin sözlüğünü oluşturmaya çalışmak amacını taşımaktadır.

Bu amaca yönelik olarak, çalışmamız "Giriş, Metin ve Açıklamalı Dizin" olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

"Giriş" bölümünde, Ahmedî' nin hayatı ve eserleri, Esrâr-nâme nüshaları, Esrâr-nâme üzerine yapılan çalışmalar ve tespit ettiğimiz nüshanın özellikleri yer almaktadır. Bu bölümde, eserin dil ve imlâ özellikleriyle ilgili olarak hem daha önce hazırlanan metinde gördüğümüz özellikleri hem de bizim tespit ettiğimiz nüshanın metni ile Prof. Dr. Gönül Ayan'ın hazırladığı metin arasında görülen farklılıkları ortaya koymaya çalıştık.

"Metin" bölümünde, Prof. Dr. Gönül Ayan'ın hazırladığı metinle, Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'ndeki nüshanın metnini karşılaştırmaya çalıştık. Prof. Dr. Gönül Ayan'ın hazırladığı metni temel alarak, kendi metnimizle bu metin arasındaki farkları dipnot biçiminde belirttik.

"Açıklamalı Dizin" bölümünde, metinde geçen tüm kelimeler, kelime türlerine göre sınıflandırılmış ve geçtikleri yerler, metinde yüklendikleri anlamlarıyla ayrı ayrı tespit edilmiş olarak sunulmuştur.

İlmî çalışmalar, mutlaka yorucu bir sürecin ardından ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, çalışmamızda noksanlar ve farkında olmadan yaptığımız hatalar var ise hoş görülmesini arzu etmekteyiz.

Yetişmemde katkısı olan tüm hocalarıma ve tezimin hazırlık sürecinde, bilgisiyle bana yol gösteren danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Nesrin Altun'a teşekkürü bir borç biliyorum.

Bu süreçte, manevî olarak beni destekleyen aileme, özellikle anneme, Efsun Akkaya'ya, İngilizce özet bölümüne katkılarından ötürü Banu Ergen'e teşekkür ediyorum. Tezimin yazımı ve basımı esnasında benden yardımlarını esirgemeyen Orhan Saye ve Ercan Güler'e de teşekkürler…

Özlem Tegün,

Kocaeli - 2008

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ……I
İÇİNDEKİLER…… III
ÖZET……...……..IV
ABSTRACT…….…….. V
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ……VI
KISALTMALAR……..VII
1.GİRİŞ……VIII
1.1.ŞAİR…….VIII
1.1.1. TEBRİZLİ AHMEDÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ… VIII
1.2. ESER……VIII
1.2.1.ESRÂR-NÂME NÜSHALARI……. VIII
1.2.2. ESRÂR-NÂME ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR….X
1.2.3. DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ……....X
1.3. SERMET ÇİFTER ARAŞTIRMA KÜTÜPHANESİ
NÜSHASININ ÖZELLİKLERİ ……...XVI
1.3.1. NÜSHANIN TAVSİFİ…… XVI
1.3.2. NÜSHANIN DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ…….XVII
2. METİN...……1
3.AÇIKLAMALI DİZİN……229
TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ …….……...587
YARARLANILAN KAYNAKLAR.……593

T.C.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEBRİZLİ AHMEDÎ - ESRÂR-NÂME

METİN - AÇIKLAMALI DİZİN

ÖZET

Bu çalışmada, Türk edebiyatına "Esrâr-nâme" ve Yûsuf u Zelîhâ" adlarında iki eseriyle hizmet etmiş ve Tebrizli Ahmedî olarak tanınan şairin 1865 beyitten oluşan, Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait Esrâr-nâme adlı mesnevisinin, daha önce Prof. Dr. Gönül Ayan tarafından - beş nüshanın karşılaştırması şeklinde - hazırlanmış çalışması ile Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde tespit ettiğimiz nüshasının karşılaştırması yapılmış ve açıklamalı dizini hazırlanmıştır. Çalışmamızda, ayrıca, yurt içinde ve dışında pek çok nüshası olan Esrâr-nâme'nin , "yirminci nüsha" olarak adlandırdığımız nüshasında görülen dil ve imlâ özelliklerinin tespitine çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesnevi, Tebrizli Ahmedî, Esrâr-nâme, Eski Anadolu Türkçesi.

Tezi Hazırlayan: : Özlem Tegün

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Nesrin Altun

Tez Kabul Tarih ve No: 25.06.2008 - 2008/18

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. İ. Güven Kaya

Yrd. Doç. Dr. Hasan Kolcu

Yrd. Doç. Dr. Nesrin Altun

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TEBRİZLİ AHMEDÎ - ESRÂR-NÂME

TEXT – ANNOTATED INDEX

ABSTRACT

In this study, the study previously prepared by Prof. Dr. Gönül Ayan - comparison of five different manuscripts - and the manuscript we found in Sermet Çifter Research Library were compared and an annotated index was prepared for the mesnevi "Esrâr-nâme", which belongs to the period of Ancient Anatolian Turkish and consists of 1865 couplets, by the poet known as Tebrizli Ahmedî, who served Turkish Literature with his two works called "Esrâr-nâme" and "Yûsuf u Zelîhâ". In the study, language and punctuation features of the manuscript which we call "the twentieth manuscript" of Esrâr-nâme, which has several manuscripts at home and abroad, were also tried to be determined.

Key Words: Mesnevi, Tebrizli Ahmedî, Esrâr-nâme, Ancient Anatolian Turkish

Prepared by	: Özlem Tegün
Thesis Advisor	: Yrd. Doç. Dr. Nesrin Altun
Thesis Acceptance Date and No	: 25.06.2008 - 2008/18
Jury Members	: Prof. Dr. İ. Güven Kaya
	Yrd. Doç. Dr. Hasan Kolcu
	Yrd. Doç. Dr. Nesrin Altun

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a,ā ,e	ش	ş
آ	a,ā	ص	ṣ
ء	’	ض	ż, ḍ
ب	b,p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ة	t	ع	‘
ت	t	غ	ġ
ث	s̱	ف	f
ج	c,ç	ق	ḳ
چ	ç	ك	g, k ,ñ
ح	ḥ	ل	l
خ	ḫ	م	m
د	d	ن	n
ذ	ẕ	و	o, ō,ö ,ü ,ū ,v
ر	r	ه	a, e,h
ز	z	ى	i ,ı, ī, ī̇, y
س	s		

KISALTMALAR

a.g.e	Adı geçen eser
A.	Arapça
F.	Farsça
T.	Türkçe
krş.	Karşılaştırınız
S.	Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Nüshası
GA	Gönül Ayan-Esrâr-nâme Çevirisi
(?)	Sermet Çifter Nüshası'nda okuyamadığımız ya da emin olamadığımız, dizinde anlamından emin olamadığımız kelimeler için

1.GİRİŞ

1.1.ŞAİR

1.1.1.TEBRİZLİ AHMEDÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

Ahmedî'nin hayatı hakkında bilgiler yok denecek kadar azdır. Eserlerinden onun Akkoyunlular döneminde yaşadığını öğrenmekteyiz. Şu ana kadar bilinen iki eserini de Akkoyunlulardan İbn-i Bektaş Şah Halîlullâh'a sunduğunu biliyoruz. Esrâr-nâme'nin yazılış tarihi olarak verilen H. 884 (1479)' te, Sûfî Halil'in sözünün geçtiği dönemlerde, bir şairler ve bilginler zümresi arasında seçkin bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Ahmedî'nin iyi bir tahsil gördüğü, Arapça ve Farsça'ya hakkıyla vakıf olup Türkçe'yi şuurlu kullandığı eserlerinden anlaşılmaktadır.[1]

Ahmedî'nin Yûsuf u Zelîhâ ve Esrâr-nâme olmak üzere iki eseri olduğu bilinmektedir.

1.2.ESER

1.2.1. ESRÂR-NÂME NÜSHALARI

Prof. Dr. Gönül Ayan, eserinde Esrâr-nâme'nin 19 nüshasını tanıtmıştır. Bu nüshalar şunlardır:

1) Atatürk Üniversitesi Seyfettin Özege Kütüphanesi (Agâh Sırrı Levend Kitapları) No: 556.

2) Bakü - Azerbaycan S.S.C. EA El Yazmaları Enstitüsü No: B-1236.

3) Bakü - Azerbaycan İlimler Akademisi Cumhuriyet Elyazmaları Fondu No: B- 2873/20835.

[1] Gönül Ayan, *Tebrizli Ahmedî, Esrâr-Nâme (İnceleme-Metin)*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 98, Mesneviler Dizisi: 2, s.VII, VIII

4) Bibliothéque Nationale Paris. E. BLOCHET, Supplement Turc No: 1510.

5) Bursa - Genel Kitaplığı No: 4777.

6) D.T.C. Fakültesi Kütüphanesi, İsmail Saip Sencer Kitapları No: 1628.

7) İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: TY 488.

8) İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: TY 477.

9) İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: TY 647.

10) İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: TY 3777.

11) İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: AY 3817.

12) İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: TY 4999.

13) Leningrad - S.S.C.B. Asya Halkları Enstitüsü No: V-3134.

14) Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi No: TY 16.

15) Millet Kütüphanesi (Ali Emirî) Manzum Eserler No: 914.

16) Millî Kütüphane No: 3022.

17) Süleymaniye Kütüphanesi (Hacı Mahmud) No: 3808.

18) Süleymaniye Kütüphanesi (Ayasofya Kütüphanesi) No: 3452/1.

19) Topkapı Sarayı Müzesi (Bağdad Kitapları) No: 400.

Prof. Dr. Gönül Ayan'ın "Atatürk Üniversitesi Seyfettin Özege Kütüphanesi, Bibliothéque Nationale Paris, D.T.C. Fakültesi Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: TY 488 ve Millî Kütüphane No: 3022 " olmak üzere 5 nüshayı temel alarak hazırladığı eser, çalışmamızda GA kısaltmasıyla anılmıştır.

Bizim tespit ettiğimiz ve çalışmamıza kaynaklık eden 20. nüsha, Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'ndedir.

1.2.2. ESRÂR-NÂME ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

1) Nihat Azamat, "Yeni Bir Ahmedî ve İki Eseri: Yûsuf u Zelîhâ, Esrâr-nâme Tercümesi" , Osmanlı Araştırmaları VII, VIII, İstanbul 1988.[2]

2) Ş.H. Halilov, Esrâr-Nâme'nin Dili, İlm 1988[3]

3) Mustafa Özbalcı, Ahmedî'nin Esrâr-nâme Tercümesi (Karşılaştırmalı Metin), Mezuniyet Tezi, 1965-1966, DTCF Türkoloji Bölümü, 4+VI+133 s.[4]

4) Prof. Dr. Gönül Ayan Tebrizli Ahmedî, Esrâr-Nâme (İnceleme-Metin), Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 98, Mesneviler Dizisi: 2

1.2.3. DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ

Eski Anadolu Türkçesi'nin önemli metinlerinden biri olan Esrār-nāme'de görülen dil özelliklerini şöyle örneklendirebiliriz:

- Azerî sahasının etkisine, hem "men" ve "ben" 1. teklik şahıs zamirinin birlikte kullanılmasını hem de -ġıl, -gil emir kipinin sıklıkla kullanılmasını örnek gösterebiliriz:

Men: 620, 1442, 1764.

Ben: 567, 1556, 1714.

-ġıl, -gil: açġıl (1616) , baḳġıl (856) , gitmegil (492) , itgil (1062) , yuġıl (1514) .

- İmek ek-fiili, hem isimleri fiil yaparken hem de fiillerin birleşik çekimlerinde sıklıkla kullanılmıştır:

Büryān idi (140) , yoḳ idi (282) , ḳanda idüñ (1626) ; bilmez idi (897) , inanmamış idi (984) , gider ise (1315) .

[2] a.g.e. s. X
[3] a.g.e. s. XV
[4] a.g.e. s. XVI

● Gerek sözcüğü, hem gereklilik kipinin meydana getirilmesinde hem isim hem de fiil olarak üç farklı şekilde kullanılmıştır:

-malı, -meli: gelse gerek (1057) , ḳılsa gerek (1057) , yıḳsam gerek (555) .

İsim: 190, 616, 991.

Fiil : 1304, 1482, 402.

● İt-, eyle- ve ḳıl- ve ol- hem fiil hem de yardımcı fiil olarak kullanılmıştır:

İt- (Fiil) : 120, 1267, 1739.

İt- (Yardımcı Fiil): ‘afv it- (1560) , ġūş it- (1549) , seyr it- (1160) , red it- (290) .

Eyle- (Fiil): eyledüñ (734) .

Eyle- (Yardımcı fiil): fikr eyle- (375) , ziyāret eyle- (891) , ṭaṣadduḳ eyle- (491) , var eyle- (96) , yoldaş eyle- (533) , beyān eyle- (1083) .

Ḳıl- (Fiil) : 113, 537, 1057.

Ḳıl- (Yardımcı Fiil) : ḥaẕer ḳıl- (379) , du‘ā ḳıl- (1864) , meded ḳıl- (1650) , ‘arż ḳıl- (1465) , ḫarāb ḳıl- (1358) .

Ol- (Fiil): 417, 834, 1100.

Ol- (Yardımcı Fiil) : ḫarāb ol- (964) , cem‘ ol- (1564) , maḥv ol- (574) , (1103) , yeg ol- (1255, 1410, 1784) , bir ol- (419) , nevmīd ol- (1049) .

● Ḳal- fiili de hem farklı anlamlarda fiil olarak hem de yardımcı fiil olarak kullanılmıştır:

Ḳal- (Fiil): 559, 1374, 1412.

Ḳal- (Yardımcı Fiil) : ḥayrān ḳal- (1683) , girü ḳal- (1705, 663) , az ḳal- (585) , zār ḳal- (1201) , mecbūr ḳal- (633) .

● Bugün “h”li şekillerini kullandığımız bazı sözcüklerin, Esrār-nāme’de genellikle “k” li kullanılmış olması da Eski Anadolu Türkçesi’ne ait dil özelliklerinin örneklerini oluşturmaktadır:

Ḳanda: 559, 849, 897, 1163, 1192, 1536, 1537, 1604, 1626.

Ḳanġı: 24, 25, 423.

Ḳanı: 883, 963, 1267.

● Eş anlamlı sözcüklerin kullanımına “ ‘asker - leşker”, “yaġış - yaġmur”, “gendü - öz” , “etmek - ekmek” örnek gösterilebilir:

‘Asker: 20, 38, 41, 763.

Leşker: 23, 39, 590, 747, 1398.

Yaġış: 304.

Yaġmur: 308, 310, 317.

Gendü: 100, 355, 802, 1451, 1849.

Öz: 97, 509, 1115, 1189, 1815.

Ekmek: 781.

Etmek: 160, 240, 779.

● Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan sencileyin, metinde iki kez kullanılmıştır. Bencileyin ise hiç kullanılmamıştır.

Sencileyin: 344, 739.

● Baḳagördi (244) , başarımaz (1311) , bilemez (50) , girebilür (1499) , bulınamaz (217) , öligör (653) , ideṭur (1658) , durabilür (1381) olarak birkaç örneğini verdiğimiz birleşik fiil çekimleri de eserde görülen dil özelliklerinden biridir.

● Dur- yardımcı fiilinin bildirme göreviyle kullanıldığını gördüğümüz örneklerden bazıları şunlardır:

bu durur (177) , ʻālimden durur (1364), meşhūr durur (1441) , yigrek durur (1723) , Ḥaḳ durur (1665) .

● De- eylemi hem de- hem de di- biçiminde kullanılmıştır; ancak di- biçimi çoğunluk olarak görünmektedir:

De-: 213, 1551.

Di-: 194, 1344, 1773.

● -uban, -üben zarf-fiili de sıklıkla kullanılmıştır:

Uban: duruban (216), yıḳıluban (621), varuban (636), oluban (930), oḳuyuban (1206), ḳıluban (1835).

Üben: görüben (921, 406), idüben (447, 1294), işidüben (646), çeküben (801), götürüben (921), diyüben (1332), ürküben (1640).

Bu zarf-fiilin dışında, küsünü (258) ve ṣoḳranu (258) da zarf-fiil örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

● Bugün "e" vokaliyle kullandığımız pek çok kelime, Esrār-nāme'de çoğunlukla "i" vokaliyle yazılmıştır:

İşik: 1220, 1463, 1654.

İy: 920, 1144, 1763, 1800.

İr-: 861, 1220, 1667.

İt-: 1118, 1287, 1646.

Vir-: 262, 667, 1150.

Yi-: 213, 781, 1563.

Yir: 454, 582, 1235.

Yidi: 235, 1056, 1463.

● Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan zamir kökenli şahıs eklerinin kullanımına verebileceğimiz örnekler de şöyledir:

-van, -ven sadece bir yerde kullanılmıştır: gidiserven (1326).

-vuz, -vüz: olavuz (419), ṭuyduravuz (1512), gösterevüz (183), gidevüz (216, 1160), nidevüz (216).

-am, -em: görem (1099), idiserem (537), gidem (1597), çıḳam (254), baḳam (254), ḳaçam (254).

-up, -üp + -dur, -dür eklerinin birleşmesi, öğrenilen geçmiş zamanı ifade etmek için kullanılmıştır:

gidüpdür (1024), ölmeyüpdür (692), idüpdür (21), ḳoyupdur (12), urupdur (21), olupdur (34).

-ası, -esi gelecek zaman sıfat fiil eki bir yerde kullanılmıştır: ölesi (1480).

● Eski Anadolu Türkçesi'ne has gelecek zaman eki -ısar, -iser metinde sıklıkla kullanılmıştır:

ḳalısaruz (423), olısar (520, 559, 665), ḳopısar (1501), öliserüz (423), geliser (520), görisersin (565), gidisersin (670), görmeyiser (864).

● Vokallerin düzlük-yuvarlaklık bakımından zayıf olması, bu dönemin belli başlı özellikleri arasındadır. Emir kipinin 1. şahıs çekiminde bu özellik dikkat çekici biçimde karşımıza çıkmaktadır:

ḳılayum (413), alayum (563), ḳovayum (563), açayum (568), ṭutayum (1008), yumayum (1604), bileyüm (413), göreyüm (1604), eydeyüm (31, 1119, 1507), göstereyüm (209), gizleneyüm (1616).

● XV. yüzyıla kadar kullanıldığı halde, bu yüzyıldan sonra yavaş yavaş kullanılmamaya başlayan kelimelerden Esrār-nāme'de bolca örnekler bulunmaktadır.[5] Bu kelimelerden bazıları ve geçtikleri yerler şöyledir:

apar- (632, 824), biregü (779), düriş- (358, 1460), döy- (964), eyt- (115, 207, 651, 1733), gizlenci (1602), göynüklü (797, 806), ır- (84), ilt- (57, 1544), ḳaḳı- (80, 855), ḳamu (99, 579, 1308, 1344, 1566), ḳancaru (83, 479, 1315), ḳarı- (782), küsün- (258), nişe (239, 532), ökinc (116), ṣoḳran- (258), ṭamu (562, 579, 583), ṭapşur- (1013, 1243, 1778), ṭın- (200, 313, 1201), uçmaḳ (787), uşbu (25, 36, 79), viribi- (118), yaġı (591), yaḫşı (924, 1756, 1842), yügür- (436, 1628).

[5] a.ge. s. LXV

1.3. SERMET ÇİFTER ARAŞTIRMA KÜTÜPHANESİ NÜSHASININ ÖZELLİKLERİ

1.3.1. NÜSHANIN TAVSİFİ

Eserin Adı	Esrâr-Nâme Tercümesi
Cilt	Tamir görmüş kahverengi
Cildin Evsafı	Meşin
Dil	Türkçe
Müellifi	Ahmedî (Akkoyunlu)
Mütercimi	Belirtilmemiş
Yazının cinsi	Harekeli nesih
Ebadı	20 x 150 (152 x 98)
Yaprak sayısı	60
Satır sayısı	15
Sütun sayısı	2
Cetvel	Çerçeveler ve başlıklar kırmızı mürekkeple
Kütüphanesi	Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi
Kayıt Numarası	Y.917 / 40894
İstinsah Tarihi	Zilhicce 1155 / 1743
Müstensihi	Hızır b. Aldülkerim
Başı	Çü Bi'smi'llāhdurur her işde miftāḥ
	Anuñla başla kim feṭḥ ide fettāḥ
Sonu	Her kim ḫayr-ı kesīr ḳazana
	Fātiḥa oḳıya bu mevlidi yazana

Mülâhazat Attar'ın Esrâr-nâme adlı eserinin Akkoyunlu Sultanı Yakup Han devri şairlerinden Ahmedî tarafından yapılmış tercümesidir.

● Yukarıda künyesini belirttiğimiz nüsha, çalışmamızda " S." kısaltmasıyla anılmıştır.

1.3.2. NÜSHANIN DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ

Prof. Dr. Gönül Ayan'ın hazırladığı metni, Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde yer alan nüshanın metniyle karşılaştırdığımızda ortaya çıkan özellikler ise şöyledir:

I) S. nüshasında, tamlama olması gerekirken "u, ü" bağlacıyla yazılmış ya da bağlaç olarak kullanılması gerekirken tamlama biçiminde yazılmış pek çok kelime grubu vardır. Bunların bir kısmı vezin icabı gibi görünmekteyse de veznin gerektirmediği durumlarda da aynı şekillerin kullanılması bize, nüshanın yazıldığı dönem ve sahanın özelliği olarak görünmüştür. Bu kelime gruplarının sayısı çoktur, bazı örnekleri aşağıdadır:

GA	S.
ḳādir ü pāk	ḳādir-i pāk (100)
çār-yārına	çār-ı yārına (108, 1836)
ʻilm-i taḥḳīḳ	ʻilm ü taḥḳīḳ (114)
maḥbūb-ı Raḥmān	maḥbūb u Raḥmān (121)
maḥbūb-ı Yezdān	maḥbūb u Yezdān (127)
tīġ-i bürrān	tīġ ü bürrān (127)
cism ü cānuñdan	cism-i cānuñdan (165)
Berḫ-ı Esved	Berḫ ü Esved (281, 296, 312, 432)

şīr-i ner	şīr ü ner (302, 1023, 1525, 1623)
‘arş u kürsī	‘arşı kürsī (311)
tedbīr-i kār	tedbīr ü kār (350)
ṣāḥib-i esrār	ṣāḥib-esrār (375)
cevr-i ḥabs	cevr ü ḥabs (398)
‘ayb-ı bed	‘ayb u bed (419)
pāk dīn	pāk-i dīn (432, 446, 484)
berr ü baḥrı	berr-i baḥrı (467)
nām-dār	nām-ı dār (472, 490, 870, 1638)
ḳām-ḳār	ḳām-ı ḳār (472)
ḳār u bār	ḳār-ı bār (1039)
pāk-bāz	pāk-i bāz (483)
merd-i cünūn	merd ü cünūn (498)
şāh-bāz	şāh-ı bāz (549, 868)
ṭūl ü ‘arż	ṭūl-i ‘arż (557)
Davūd-ı pāk	Davūd u pāk (803)
kār-ger	kār u ger (804, 1248)
pāy-dār	pāy-ı dār (870)
şeyḫ-ı zamān	şeyḫ ü zamān (906)
mūr u mār	mūr-ı mār (951)
rūz ü şeb	rūz-ı şeb (1025, 1097)
māh-rū	māh u rū (1027, 1166, 1190)
feth-i bāb	feth ü bāb (1115)
ġūşmāl	ġūş-i māl (1155)

ārām-ı cān	ārām-cān (1212)
tīġ-i Mıṣrī̇	tīġ ü Mıṣrī̇ (1302)
nī̇m-rūz	nī̇m-i rūz (1316)
zāhid ü ʻābid	zāhid-i ʻābid (1690)
sūd-mend	sūd-ı mend (1784)
kār-ı ḫaṭar	kār u ḫaṭar (1790)
ʻAṭṭār-bāz	ʻAṭṭār-ı bāz (1814)
dest-yār	dest-i yār (1830)

II) Ek-fiilin "idi, imiş, ise" biçimleri Sermet Çifter nüshasında ekleşme eğilimindedir. Bu yazımda görülen vokal bakımından kalınlık-incelik uyumu, Eski Anadolu Türkçesi döneminin fonetik özelliklerinden biridir. Bazı örnekler şöyledir:

var-ıdı (281, 309, 359, 472, 595, 723, 1137, 1259)

pehlüvān-ıdı (282)

olmaz-ıdı (288)

ʻādil-iseñ (345)

Ḥaḳḳ-ıdı (368)

er-iseñ (400)

işitmiş-idi (433)

büryān-ıdı (140)

ʻuryān-ıdı (140)

ṭaʻām-ıdı (272)

ḥāżır-ıdı (503)

çoġ-ıdı (1730)

çıḳar-ısa (1758)

III) Bazı beyitlerde, bazı kelimelerin yerinin değişmesi iki metin arasında tespit edebildiğimiz farklar arasındadır. Bu kelimelerin bazıları şöyledir:

GA	S.
ayaġın ḳıldı efʿīye ḥavāle	ayaġın efʿīye ḳıldı ḥavāle (110)
ḳıldı cān ḳurbān	cān ḳıldı ḳurbān (124)
gün yüzi nūrından olmış nā-bedīd	yüzi nūrıyla gün olmış nā-bedīd (171)
enbiyā' vü evliyā'dan	evliyā' vü enbiyā'dan (186)
ḳāl ü ḳīl	ḳīl ü ḳāl (163)
daḫı bunda	bunda daḫı (196)
ol bilür ḫōd ben yavuz iş ḳılmazam	ol bilür ḫōd yavuz iş ben bilmezem (201)
çün saña virmez	çün virmez saña (207)
ol ḳırḳ gün	ḳırḳ gün ol (289)
didi saña küsmişem	didi küsmişem saña (304)
arḳasına başına	başına arḳasına (361)
ben ne didüm	ne didim ben (567)
hem saña erzānī	hem erzānī saña (618)
çoḳlar bu sırrı	bu sırrı çoḳlar (706)
ol el-ḳıṣṣa	el-ḳıṣṣa ol (1586)
ehl-i maʿnī	maʿnī ehli (1135, 1136)

IV) Eski Anadolu Türkçesi dönemini önceki dönem yazı dillerinden ayıran güçlü ses özelliklerinden biri de dudak uyumunu bozan ünlü yuvarlaklaşmasıdır. Elimizdeki nüshada ise iyelik, genitif ve şahıs eklerinin bir bölümünde dudak uyumunun söz konusu olduğu görülmektedir. Araştırmalar, dudak uyumunun ne zaman ortaya çıktığını kesin olarak söyleyemese de 15. yüzyıldan sonra bu uyumun geliştiğini söylemek mümkündür. Nüshamızın istinsah tarihi de göz önüne alındığında, müstensihin yaşadığı dönemin dil özelliklerini de nüshaya yansıttığı söylenebilir. Bu kelimelerin bazılarını şöyle örnekleyebiliriz:

meydānınıñ (107)

būstanınıñ (107)

ṣoñunda (131)

ḥabībim (113)

refīḳimdir (125)

benim (130)

ḳulıyım (134)

ḥālimi (158)

‘ilmiñde (99)

şālımı (158)

dīdārıñı (162)

namāzıñı (170)

ḥüsnünden (274)

ḥāliñ (328)

ḥāliñden (343)

ayaġıñ (407)

hem-demim (424)

kemim (424)

ecdādım (461)

dādım (461)

elimde (536)

cānıma (572)

bizim (599)

işiñde (1275)

fikriñle (1277)

işim (1280)

üstünde (454)

üstüne (301)

seniñ-çün (394)

geldiñ (113)

bağladım (1009)

göstereyim (209)

açayım (567)

V) İki metin arasında, bazı kelimelerin imlâsının, bazı kelimelerin de kendisinin değiştiği göze çarpan diğer bir özelliktir. Bu değişiklikler, anlamla ilgili bir farklılaşmaya yol açmamıştır. Bu değişikliklerden bazıları şöyledir:

GA	S.
yaṣandı	düzetdi (106)
gibi	bigi (118, 1313)

üzre	üstüne, üstine (124, 869, 695, 929)
üzre	üstinde (1457)
üstine	üzere (1180)
çalan	çeken (127)
çaġ	vaḳt (139)
köhne (154), zende (155), börk (158)	jende (154, 155, 158)
ıssıca	ıssıcaḳ (194)
aġa	dede (208)
maḳberesine	maḳbere saru (226)
üzre	üzere (229, 356, 453, 915, 971, 1177)
nice	nişe (1144)
ḳavmi	ḫalḳı (290)
ḫalḳ	ḳavm (292)
ḳamu	cümle (459, 735)
bürür	yavır (527)
ḫaylī	nice (554)
türlü	nice (556)
uşbu	uş bu (567)
uş bu	uşbu (1045, 1046)
öz	gendü (573, 610, 655, 673, 1132, 1133)
orada	anda (580)

ıssı	ṣāḥib (613)
apar-	ilet- (632) , irür- (645)
var-	gel- (644)
hep	pür (685)
ün	ad (700)
ḳırḳ	çehil (772)
uyuz	fertūt (781)
ḫanda	ḳanda (788)
yā	iy (829, 1051, 1764)
iy	yā (853)
ü, u	ve (866, 1272, 1613, 1449)
geysisin	geydügin (971)
ögle	öyle (1159)
içre	içere (1198)
andan	ondan (1219)
eşege	merkebe (1313)
ḳılavuz	ḳılaġuz (1342)
üstād	usda (1766)
cümlenüñ	ḳamunuñ (1037, 1351)
uş bunda	işbunda (306)
uşbu	işbu (322)
ol dem	şoloḳ-dem (1709)
it-	ḳıl- (540, 580, 899, 1714)
ḳıl	it (580, 1109, 1634, 1650)

ḳıl-	eyle- (625, 1387, 1814)
eyle-	it- (680, 728, 770, 1010, 1384)
eyle-	iste- (1497)
ayt-	di- (846)
di-	eyit- (1160, 1643, 1697, 17179

VI) İki metin arasında, hem yabancı hem de Türkçe sözcüklerin ünlülerinin bazılarında görülen düzlük-yuvarlaklık farklılaşması çok dikkat çeken diğer bir özelliktir. Bazı sözcüklerde de ses düşmeleri söz konusu olmuştur. Bu tür kelimelerin içinde kuşkusuz imlâ yanlışı olanlar da vardır. Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde yer alan nüshanın harekeli olması, bu imlâların bazı kelimelerde tekrarlanması ve çokluğu, bu farklılığın da saha ve dönem özelliği olduğunu görüşüne neden olmaktadır. Çok sayıdaki örnekten bazıları şöyledir:

GA	S.
yek-sāle	yik-sāle (358)
ma'āref	ma 'ārif (90)
meyl	miyl (383, 742)
şemme	şimme (397)
gedā	gidā (408, 1128, 1258, 1286)
gezend	gezind (434), gizend (1310)
dehān	dihān (450)
nemed	nemid (482)
nāleden	nāliden (325)
Cem	Cim (517)
meşel	mişel (523)

ger	gir (614, 1284, 1795)
pervāz	pirvāz (661)
Meryem	Miryem (671)
çeşme	çişme (688, 995, 1389, 1396, 1400)
dem-sāz	dim-sāz (819)
mesken	miskin (862)
bā-veḳār	bā-viḳār (1076)
kem	kim (1256)
lebbeyk	lebbiyk (1262)
sāye-bān	sāyi-bān (1318)
deġal	diġal (1347, 1687, 1785)
beyābān	biyābān (1389)
ferāğ	firāğ (1437)
ʻaşḳ	ʻışḳ (106, 595, 596, 666, 1474, 1675)
āşufte	āşifte (141, 607, 918)
āsümān	āsimān (143, 364, 518, 1299, 1651, 1773)
bülbül	bilbil (182, 1227, 1233, 1234, 1235,1236),
bülbül	bülbil (1198, 1199, 1205, 1215)
büryān	biryān (193)
tecrübe	tecribe (201, 1697)

çünān	çenān (605), çinān (642)
hüş-yār	hış-yār (392)
şümār	şimār (588, 1232, 1519)
tefekkür	tefekkir (578)
deşt	düşt (750)
te‘accüb	ta‘accib (752)
tefekkür	tefekkir (773)
küstāḫ	gistāḫ (829)
taḥammül	taḥammil (934, 1668)
budāġ	bidāġ (1206)
ṣurāḥī	ṣırāḥī (1704, 1707)
secde	sicde (184)
nesne	nisne (196, 198)
dirāz	derāz (219)
saḳf-ı girān	saḳf-ı gerān (250)
ġıybet	ġaybet (290, 559, 988)
bī-ḫaber	bā-ḫaber (603)
Ḫārıḳān	Ḫāreḳān (1095)
dil zinde	dil zende (637)
be-minḳār	bi-minḳār (638)
be- āḫır	bi-āḫır (644)
Ḫudāvend	Ḫudāvind (651), Ḫadāvend (1544)
ser-nigūn	ser-negūn (476)

Kirdigār	Kerdigār (490, 532, 829, 847, 1283)
be-kül	bi-kil (493)
Şiblī	Şeblī (528, 530, 544, 554, 1751)
ẕī-nūr	ze-nūr (563)
vālih	vāleh (686)
pīç	peç (797)
sirişt	sireşt (813)
behişt	beheşt (813)
Bisṭām	Besṭām (922)
zihī	zehī (944)
Yemen	Yimen (1022, 1644)
şāyed	şāyid (1078)
merātibdür	merātebdür (1106)
muvaḥḥid	muvaḥḥed (1110)
şebāb	şibāb (1028)
serserī	sirserī (1550)
melek	melik (1566)
seyr	siyr (1605, 1606, 1613, 1619,1621)
ziyān	zeyān (1501)
nigāh	negāh (1505)
miḥek	meḥekk (1697)

hergiz	hergez (214, 270, 697, 853, 1111)
āfītāb	āfutāb (325)
ḫıred	ḫured (419)
cāvidān	cāvüdān (602)
ġırra	ġurre (726)
muṭī‘	muṭā‘ (822)
minnet	münnet (1118, 1119)
bisyār	büsyār (1451)
bisāṭ	busāṭ (1745)
bülend	belend (451, 1310, 1319)
cüst ü cūd	cest ü cū (459)
nüh-felek	neh-felek (525, 1298)
pür-ṣafā	per-ṣafā (561)
ḫūrşīd-vār	ḫerşīd-vār (619)
murdār	merdār (777)
Keykāvus	Keykāves (516)
cüdā	cedā (817, 960, 1242, 1791)
bī-külāh	bī-kelāh (828)
pür-nūr	per-nūr (786)
gümān	gemān (874)
encüm	encem (1834)
mürde	merde (1798)

murġ	marġ (91, 167, 623 , 1187, 1226, 1231)
ṭurfe	ṭarfa (301)
maḥabbet	muḥabbet (684, 703, 705, 711, 730)
meşk	müşk (763)
nevāle	nüvāle (268)
derḥāl	dürḥāl (358)
pehlevān	pehlüvān (359, 860, 937, 1607)
pehlevān	pehlivān (977)
bī-nevā	bī-nüvā (1128, 1374, 1499, 1807)
maḥrem	maḥrum (1154)
çendīn	çündīn (348)
hafta	hefte (1757, 1767, 1772)
mecāl	mecel (1200)
şāh	şeh (406, 428, 564)
āḫiret	āḫret (497, 548, 1055, 1056)
āşikār	āşkār (619, 1795)
āşinā	āşnā (654)
dāsitān	dāstān (1233, 1241,1242)
perrende	per-zinde (637)
cevr	cūr (539)
Müselmān	Müslimān (559, 611, 1047)
şekker	şeker (630)

ẕerre	zerre (726, 730, 1126, 1719)
zinhār	zīnhār (323)
reşk	reşek (764)
sipāle	şipāle (785)
cehd	cehid (791)
server	sürūr (898, 1342, 1464, 1736),
server	sirver (1170)
ḳavme	ḳovme (978)
Ḫızır	Ḫażar (1073), Ḫażr (1081, 1089),
	Ḫażır (1094)
piş-rev	piş-rū (1312)
maḥrem	maḥarrem (1816, 1815)
bī-nihāyet	bī-nihāye (135)
kifāyet	kifāye (135)
eren	iren (586, 1464, 1623)
evde	ovda (1026)
degül	digel (608, 372, 1569)
gice	gece (932)
yavuz	yavız (1365)
ṭanuḳ	ṭanıḳ (1392)
yene	yine (1638)
yeg	yig (139, 197, 1204, 1255)
gerçek	girçek (206, 1456)
yarı	yaru (226)

bile	bele (257)
eyle-	iyle- (278, 891, 1253)
eyle	iyle (308), öyle (414, 875, 1752)

nice	niçe (314, 391, 867, 902, 1216, 1367)
yüri-	yürü- (226, 302, 254, 778, 935, 972)
gelecek	gelicek (242)
ben	bin (614, 758)
sen	sin (537, 696, 730, 810, 1014, 1030, 1053, 1301, 1481, 1547, 1631)
aydur	eydir (505), eydür (651)
eydür	eydir (532, 544, 979, 1261, 1386, 1575, 1577, 1603)

VII) Bağlama edatı ve zamiri olarak kullanılan "kim" ve "ki" nin iki nüsha arasında zaman zaman farklılaştığı da görülmektedir. "kim", bizim nüshamızda genellikle önceki kelimeye bitişik yazılma eğilimindedir. Bazı örnekler şöyledir:

GA	S.
ki	kim (104, 515, 674, 1063)
kim	ki (155, 216, 1346 1353, 1576, 491, 500) gördi-kim (301) olmadı-kim (313)

didi-kim (319,457, 599, 604, 699, 924)

çün-kim (358, 972)

ne-kim (406)

ṣanasın-kim (648)

VIII) "Dahi" bağlacı da elimizdeki nüshada genellikle önceki kelimeye bitişik yazılma eğilimindedir. Bazı örneklerimiz şöyledir:

sen-daḫı (365, 414, 1228)

ben-daḫı (1008, 1091, 1228, 1311)

IX) İki nüsha arasında, bazı sözcüklerde t-d değişimi söz konusudur. Örneklerden birkaçı şöyledir:

GA	S.
acıġı ṭutdı	acıġı dutdı (153)
ṭurdı	durdı (229, 893)
ṭaḳa	daḳa (1766)
tek	dek (495)
durdı	ṭurdı (247)
dutmış	ṭutmış (320)
dolaşmaġıl	ṭolaşmağıl (323)
dutdı	ṭutdı (1768)
daġdaġa	ṭaġṭaġa (577)

X) “dem”, “çün” ve “çü” nün de elimizdeki nüshada önceki kelimeyle birlikte yazılma eğiliminde olduğunu görüyoruz. İmlâ yanlışı olduğunu düşündüğümüz bir farklılık da “ol dem” yerine, elimizdeki metinde zaman zaman “ol-dum” imlâsının varlığıdır. Örneklerimiz şöyledir:

ol-dem (247, 785, 881, 893, 1105, 1165, 1176, 1462, 1710, 1818)

ol dem ol-dum (505, 1950)

hem-çü (630) , hem-çün (915)

XI) Bazı fiil ve zarf-fiillerde iki nüsha arasında zaman ve şahıs eklerinin kullanılışında farklılıklar göze çarpmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde görülebilen farklı saha ve ağız özellikleri olarak da değerlendirilebilecek birçok şekil, S. nüshasında bir arada görünüyor. Bu muhtemelen müstensihlerin tek tek kendi tasarruflarını, istinsah ettikleri metne geçirmelerinin bir sonucudur. Bu örneklerin bazıları şunlardır:

GA	S.
ḳovayum	ḳovayın (563)
bulayım	bulayın (1376)
yumayum	yumayın (1604)
ṭurayum	ṭurayın (1604)
göreyüm	göreyin (1604)
ḳomazam	ḳomazum (586)
uyumayam	uyımayım (604)
girseñ	girgil (760)
bilseñ	bilgil (760)
gidevüz	giderüz (1160)

idevüz	iderüz (1160)
ḳoyup	ḳoyuban (1252)
gidiserven	gidiserüz (1326)
ḳopısar	ḳopusar (1501)
öliserdür	ölesidür (1649)

XII) Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait dil özelliklerinden biri de kalınlık-incelik bakımından ünlü benzeşmesidir. Bu benzeşme, kalınlık-incelik uyumunun olmadığı yabancı kökenli kelimelerde de görülmektedir. İlerleyici benzeşme olarak da adlandırılan bu değişmenin S. nüshasındaki birkaç örneği şöyledir:

barābarlıḳ (760)

payġām-barlıḳ (962)

vīrānalıḳ (662)

kirkis-ḫānalıḳ (662)

ḫānalıḳ (662)

Bunlara örnek olabilecek zārīlıḳ (1057), her iki metinde de bu şekildedir.

2. KİTĀB-I ESRĀR-NĀME

1. Ḳanı ol kim gendüzinden ‘ilm oḳır
   Gelsüñ eydem ger ġanīdür ger faḳīr
2. Oḳuyalum mektūbuñ ‘ilmin bile
   ‘Ālim oldur gendünüñ ‘ilmin bile
3. Gendü ‘ilmin her ki bildi muṭlaḳā
   Gendüzinden yol açıldı ol Ḥaḳa
4. Gendüden ol ḥażrete çün buldı yol
   Seyr ider her dem-be-dem ol yoldan ol
5. Ol gişi çün gendüden aldı ḫaber
   Ol ḫaberden iş ṭuyıldı mu‘teber
6. Gördi gendi cismini bir şehr ulu
   Her ne kim ‘ālemde var anda ṭolu
7. Küfr ü dīn ü fısḳ ü ṭā‘at ḫayr u şer
   İşlenür ol şehr içinde ser-te-ser
8. Şehr içinde her ne kim var ḫayr u şer
   Her bir issi bir iş ṭutmış meger
9. Şehr içinde her işüñ issi muḳīm
   Her işüñ ṭutmış biri birin aẓīm
10. Her biri ḫoşnūd u rāżī işine
    Diñle imdi gendü kimdür işi ne
11. Şehr içinde vardur iki taḫt-gāh
    Her birinde oturur bir pādişāh

12. Bunlar iksi bir birine yaġıdur
Bir birinüñ tedbīrini ṭaġıdur
13. Biri birine muṭīʿ olmaz bular
Andan olur gökçek ü çirkin ḫūlar
14. Bu iki sulṭāndur āḫır iy gişi
Şehr içinde işledenler her işi
15. Gerçi bunda Ḥaḳ ḳoyupdur bunları
Bunlar oḳur līk hep efsūnları
16. Cümle aʿżā bunlaruñ ḥükmindedür
Gerçi kim Ḥaḳ emri ile zindedür
17. İşit imdi her birinüñ adı ne
Kim iresin sen bu sözüñ dadına
18. Birinüñ adı ʿaḳıldur iy ṣafā
Kim anuñla durdı şerʿ-i Muṣṭafā
19. Birinüñ adı nefis dirler hevā
Kim aḳıl ḥükmini ol görmez revā
20. Var bularuñ her birinüñ askeri
Bir birinüñ ḳaṣdına virür çeri
21. Aḳl urupdur cān içinde taḫtını
Cem idüpdür ʿaskerüñ nīk-baḫtını
22. Cism içinde nefs taḫt urmış durur
ʿAskerüñ müfsidlerin dirmiş durur
23. Bu iki leşker durupdur ṣaf ṣaf
Bir birisiyle ḳılur her dem meṣāff

24. Diñle imdi adı ne ol leşkerüñ

Gör bulardan ḳanġısıdur ‘askerüñ

25. Dün ü gündüz ḳanġısıyla bilesin

Uşbu sözden gendüzüñi bilesin

26. ‘İlm ü ‘ibret ṭā‘at ü ẕevḳ u ṣafā

Berkidüpdür ‘aḳl ile ‘ahd ü vefā

27. Ḫulḳ u īmān u ḳanā‘at nāmūsı

Aḳla berkinmiş bularuñ ḳamusı

28. Hem riyāżet hem kirām iḫlāṣ ile

Düzülüpdür aḳl ile dün gün bile

29. Hem maḥabbet hem ḥayā hem ṭoġrılıḳ

Aḳl ile bunlarda yoḳdur ayrılıḳ

30. Uşbulardur leşkeri ‘aḳluñ i yār

Bunlara beñzer daḫı her ne ki var

31. Var durur nefsüñ daḫı ‘askerleri

Eydeyüm kim kim durur leşkerleri

32. Kibr ü kīn ü fısḳ u ‘ıṣyān u riyā’

Nefs ile bunlar diler ‘aḳlı ṣıya

33. Buḫl ü ḫırṣ u ḫışm u cehl ü hem ḥased

Dün ü gün nefse ḳılur bunlar meded

34. Hem küfür hem mekr ü ḥīle hem ġażab

Nefse bunlar yār olupdur rūz ü şeb

35. Hem hevā hem fi‘l-i fitne hem nifāḳ

Berkidüpdür nefs ile gey ittifāḳ

36. Uşbulardur nefse eş ü yār ise
Bunlara beñzer daḫı ne var ise
37. Ṣoḥbeti dün gün bularuñ nefs ile
Ya‘nī̱ ceng itmek dilerler ‘aḳl ile
38. Cān içinde bu ‘aḳıl ṭutmış maḳām
‘Askeri birle durur anda müdām
39. Cism içinde oldı bil nefsüñ yiri
Leşker ile dün gün anda maḥfili
40. Bunlar iksi birbirine diş biler
Bir birinüñ ḥükmini başmaḳ diler
41. Bu ikinüñ orta yirinde göñül
Ḳaṣd iderler kim ḳılalar anı ḳul
42. Geh başar nefsi ‘aḳıl ṣır ‘askeri
Ten ṭaġından ṭaġıdur bir bir eri
43. Geh başar ‘aḳlı bu nefs eyler ẕelī̱l
Leşkeri ‘aḳluñ olur ḫōr u ḫacī̱l
44. Nefs ṣınsa sığınur ten ṭaġına
Bu ‘aḳıl ṣınsa girür cān bāġına
45. Cism içinde her biri bu a‘żālar
Nefs içün gey ḳal‘alardur ḳal‘alar
46. Çün ‘aḳıl nefsi ṣıya bu nefs ṣına
Anda varup sığınur ḳal‘asına
47. Cānda vardur ‘aḳl içün gey taḫt-gāh
Kim ‘aḳıl dā’im aña olur penāh

48. Ger ‘aḳıl ṣınsa girür cān taḫtına
Meşġūl olur anda gendü vaḳtına
49. Ol anı yurd idinüpdür bu anı
Bunlar işler ḫayr ile şer olanı
50. Orta yirde bu göñül bir noḳṭadur
Hīç kimse bilemez kim bu nedür
51. Geh yönin ‘aḳla ṭutar ṭā‘at ḳopar
Cümle a‘żā ḳul olur ‘aḳla ṭapar
52. Geh yönin nefse ṭutar işler fesād
Cümle ḫayr işler olur anda kesād
53. Ḳalb anuñ-çün didi aña ulular
Kim bu şaḫṣı ḫayr u şerre ol ular
54. İki yüzli oldığıy-çün adı ḳalb
Altuna baḳır ḳatıldı oldı ḳalb
55. Bu göñül pes bir yire uysa gerek
Kim ola ol ‘aḳl u nefsden yigirek
56. ‘Aḳlı Ḥaḳḳa döndüre iş ṭuydura
Leşker ile nefsi ‘aḳla uydura
57. Kim durur ol enbiyā’dur evliyā’
‘Aḳl u nefsi bunlar iltür Tañrıya
58. Ger Ḥaḳa nefsüñ boyun virmez ise
‘Aḳluñ eli nefsüñe virmez ise
59. Ṭut ulular etegin iste meded
Ḳuvvet ire saña andan bī-‘aded

60. Nefsüñi ol ṭuta ura demüre

Ṣanma kim nefs ayruġ anda dem ura

61. Tevbedür bu nefs ayaġında demür

Tevbelü nefs oldı ḳul ḳamu ‘ömür

62. Her kimüñ kim nefsi tevbe ḳılmadı

Öyle bil kim ol īmāna gelmedi

63. Evliyā’dur ḫalḳa īmān ögreden

Yoḫsa kāfir yurdı olurdı beden

64. Çün fesād iş aldı her bir a‘żāyı

Ṣanki kāfir aldı cümle ḳal‘ayı

65. Ḳaldı ‘aḳl ol ḳal‘ada oldı zebūn

Maḥbūs olup cān daḫı oldı zebūn

66. Çünki nefse tevbe virdi ol velī

Küllī ṭutuldı fesāddan nefs eli

67. Ḳaldı tende maḥbūs u ḫōr u ẕelīl

Fāsıḳa Ḥaḳ tevbe’i ḳılsun delīl

68. ‘Aḳl oturdı taḫtına işler işin

Meşġūl oldı ṭā‘ata yazın ḳışın

69. Yandı īmān orta yirde şem‘ olup

Allāh emri yöresinde cem‘ olup

70. Orta yirden gitdi çün fısḳ u fesād

Ma‘zūl oldı nefs işi oldı kesād

71. Her kimüñ kim nefsi böyle oldısa

Evliyā’ öñinde tevbe ḳıldısa

72. Pes müselmān oldı nefsi muṭlaḳā
Dünyeyi terk eyledi döndi Ḥaḳa
73. Yoḫsa kim adı Müselmāndur hemīn
Mülki çün küfr aldı göster ḳanı dīn
74. Bu ḳadar söz besdür āḫır ‘āḳıle
Her ki ‘āḳılse bile kim ne ḳıla
75. Devlet anuñ kim fesāddan arına
İnana ol ulular iḳrārına
76. Gönli vü aḳlı döne Ḥaḳdan yaña
Maḥkūm olup ḳul ola nefsi aña
77. Cümle varlıḳ ḥażrete ‘āşıḳ ola
Ḥaḳ cemālin görmege lāyıḳ ola
78. Lā-cerem Ḥaḳdan bula her dem meded
Bī-şümār u bī-ḥisāb u bī-‘aded
79. ‘Āşıḳ uşbu ögüdi ilkin sen al
Bu ögütden olmasun gönlüñ melāl
80. Sen bu ‘ilmi gendü cismüñde oḳı
Ger puşup ḳaḳır iseñ nefse ḳaḳı
81. Gendüzin bilmekdür āḫır ma‘rifet
Gendü ḥālin bilmemekdür ma‘ṣiyet
82. Her ki bildi gendüni buldı Ḥaḳı
Gendüzini bilmeyen oldı şaḳī
83. Gendüzinden gendüye açıldı yol
Ḥaḳḳa uġrar ḳancaru kim varsa ol

84. İy Ḫudāyā ṭoġrı yoldan ırmaġıl

Raḫmetüñden sen bizi ayırmaġıl

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Taḥmīd[1]

85. Çü Bi’smi’llāhdur[2] her işde miftāḥ

Anuñla başla kim feṭḥ ide fettāḥ

86. Her iş k’olmaya[3] anda ẕikr-i Ḥaḳ yād

Nice[4] cehd itse olmaz aña bünyād

87. Ki baġlu işlerüñ oldur kilīdi

İrişdüren ümīde nā-ümīdi

88. Pes andan bendeye ḥamd oldı lāzım

Daḫı şükr ide ni‘metde mülāzım

89. Anuñ ḥamdıyilen[5] şükrin bilen ḳul

İki ‘ālemde oldur merd-i maḳbūl

90. Anuñ ismiyle zinde cān-ı ādem

Daḫı ḥamdiyle kāyimdür bu ālem[6]

91. Semekden tā semā’ya[7] murġ[8] u māhī

Yitürmez şükrini cümle ke-mā-hī[9]

---

[1] S. Kitāb-ı Esrār-nāme Ḫˇoca ‘Aṭṭār Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh Bi’sm’illāhi’rraḥmani’rrahīm

[2] S. Bi’smillāhdurur

[3] S. İşde olmayınca

[4] S. Bunca

[5] S. Ḥamdı ılan

[6] S. Dü-ālem

[7] S. Sinege

[8] S. Marġ

[9] S. Cümelle güvāhī

92. Anuñ şānında kim Ḥaḳ dili[10] “Levlāk”

Özi[11] taṣdīḳ idüpdür “Ma‘āref[12]-nāk”

93. Ḳuluñ ne ḥaddi var kim ola fā’iḳ

Ki ḥamd idebile ol Ḥaḳḳa lāyıḳ

94. Teẕellül ‘acz u ḫōr u[13] bende-fermān

Ki bulmaz bunda olar daḫı dermān[14]

95. İlāhī düzdüñ evvel kā’ināt

Bize ḳulluġa yazdurduñ berātı

96. İlāhī lūṭf idüp ḫˇān-ı keremden

Bizi var eyledüñ ketm-i ‘ademden

97. Ezel yoġıduḳ āḫır var ḳılduñ[15]

Bize öz lūṭfuñı[16] iẓhār ḳılduñ

98. Muḳadder eyledüñ rızḳı dem-ā-dem

Denīdür ol ki rızḳ içün yiye ġam[17]

99. Ki ins ü cinn ü ṭayr u cümle[18] eşyā’

Ḳamu ‘ilmüñde[19] ma‘lūmdur müheyyā[20]

100. Ḳamusı gendü ḥāliyle feraḥ-nāk

Müsebbiḥdür saña iy ḳādir ü pāk[21]

---

[10] S. Kim didi levlāk

[11] S. Özinde

[12] S. S. Ma ‘ārif

[13] S. Ḫōr-i

[14] S. Bulunmaz bundan ulu daḫı dermān

[15] S. Yoġıduḳ evveli āḫır var ḳılduñ

[16] S. Ol luṭfı ki

[17] Bu beyit S.’de yoktur.

[18] S. Ṭayr cümle

[19] S. ‘İlmiñde

[20] S. Hem ma‘lūm müheyyā

101. Saña bende ḳamusı pādişāhā

Münezzehsin ḳamusından ilāhā

102. Cihān ger kāfir olsa ger Müselmān[22]

İrişmez kibriyā'na 'acz ü noḳṣān

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

Der-Medh-i Rasūl-i Ekrem Ṣalla'llāhu 'Aleyhi ve Sellem[23]

103. Hezārān şükr ü minnet ol refī'a

Bizi ümmet idüpdür ol şefī'a

104. Ki[24] anuñ hürmetinden ṭaġ ile[25] ṭaş

Şefī' olsa gerekdür[26] ümmete fāş

105. Hem oldur 'ālemüñ şāh u imāmı[27]

Güzīni cümle maḫlūḳuñ hümāmı[28]

106. Anuñ 'aşḳına[29] oldı cümle kevneyn

Yaṣandı ṭapusıy-çün Ka'be-ḳavseyn[30]

107. Vefā meydānınuñ[31] çābük-süvarı

Ṣafā' būstanınuñ ebr-i bahārı[32]

---

[21] S. Ḳādir-i pāk

[22] S. Kāfir ola ger Müslimān

[23] S. Ve badü

[24] S. Kim

[25] S. Ṭaġ-ıla

[26] S. Şefī' ola gerekdür

[27] S. Şāh-ı imāmı

[28] 105.beyit S.'de 106., 106.beyit S.'de 105.beyittir.

[29] S. 'Işḳına

[30] S. Düzetdi ḳamusıyçün Ka'be-ḳavseyn

[31] S. Safā meydānınıñ

[32] S. Vefā būstanınıñ ebr ü bahārı

108. Selām olsun anuñ rūḥına her dem

Daḫı ol çār-yārına[33] dem-ā-dem

109. Ol evvele ki yār-ı ġār[34] dirler

İki ‘ālemce ṣıdḳı var dirler

110. İrişmesün dem-i[35] rāḥat melāle

Ayaġın ḳıldı ef‘îye ḥavāle[36]

111. Anuñ zehrini cāndan nūş ḳıldı

Revāfıẕ cānına ol nîş ḳıldı

112. Meger ṣordı Rasūle Ḥaḳ Te‘ālā

Şeb-i Mi‘rāc’da Celle Celālā[37]

113. Ḥabîbüm[38] sen çü yirden baña[39] geldüñ[40]

Emînüñ ‘ālem üzre kimi ḳılduñ[41]

114. Didi Yā Rab señündür ‘ilm-i taḥḳîḳ[42]

Emānete[43] yarar bū bekr-i Ṣıddîḳ

115. Ḥaḳ eydür Yā Rasūlüm[44] müctebā ol

Yarar olmak cihāna muḳtedā ol

---

[33] S. Çār-ı yārına

[34] S. Aña evvel ki yār-ı ġārı

[35] S. Diyü

[36] S. Ayaġın ef‘îye ḳıldı ḥavāle

[37] S. Ol Celle Celālā

[38] S. Ḥabîbim

[39] S. İmdi

[40] S. Geldiñ

[41] S. Ümmetinüñ ālemi üzere kimi ḳıldıñ

[42] S. İlm ü taḥḳîḳ

[43] S. Emānāt

[44] S. İy resūl

116. ‘Ömerdür yine yār aña ikinci[45]

Ol aldı düşmen-i dīnden[46] öginci

117. Medīnede[47] oturdı ḳıldı ḥarbe

İrişdi tīġ-i ḫışmı[48] şarḳa ġarba

118. Viribür[49] Ḳayṣer aña zehrini ḫôş[50]

Alup şerbet gibi[51] ḳıldı anı nūş

119. İşāret ḳıldı andan Rūm’a bir zūr[52]

İki barmaġ iki gözin ḳılur kūr

120. Añun üni irişen yirde İblīs

İdemez idi hergiz mekr ü telbīs

121. Üçincidür[53] bularuñ bilgil[54] ‘Oṯmān

Ḥayā ehli vü hem maḥbūb-ı Raḥmān[55]

122. Ḥayāsından melek her dem hażarda

Görürdi Muṣṭafā dā’im naẓarda

123. Ḥaẕer ḳılurdı andan ṣuda māhī

Bulur ‘ālem ḥayāsını ke-mā-hī

124. Hem oldur cāmi‘-i āyāt-ı Ḳur’ān

Ki Muṣḥaf üzre[56] ḳıldı cān ḳurbān[57]

---

[45] S. Ebū Bekrin ikinci

[46] S. Dīni ġayrından

[47] S. Medāinde

[48] S. Tīġ ü zaḫmı

[49] S. İrürdi

[50] S. Zehr-i bū-ḫôş

[51] S. Bigi

[52] S. Yüz ur

[53] S. Üçünci

[54] S. Bulara yine

[55] S. Maḥbūb u Raḥmān

125. Anuñ şānında didi Şāh-ı Merdān[58]

Refīḳumdur[59] benüm cennetde ‘Oṯmān

126. Ki dördinci[60] bulara Şāh Ḥayder[61]

Ḥabīb-i Ḥaḳḳ u maḥbūb-ı Peyām-ber[62]

127. Şücā‘ ü şīr-i Ḥaḳ[63] maḥbūb-ı Yezdān[64]

Çalan[65] küffāra her dem tīġ-i bürrān[66]

128. Özin Ḥaḳ yolına ḳılan bahāle[67]

Faḳīrlere irişdüren nevāle[68]

129. Ḳılan Ḫayber ḳapusın pāre pāre

Ḳılan her dem ‘adūsın pāre pāre[69]

130. Didi iki cihānuñ sevgülüsi

Benem[70] şehr-i ‘ulūm oldur ḳapusı

131. Daḫı evlādına hem tābi‘īne[71]

Selām olsun ṣoñında[72] sābiḳīne[73]

---

[56] S. Üstine
[57] S. Cān ḳıldı ḳurbān
[58] S. Şāh-ı Devrān
[59] S. Refīḳimdür
[60] S. Dördünci
[61] S. Şāh-ı Ḥaydar
[62] S. Ḥabīb-i ḥaḳ maḥbūb-ı Peyġāmber
[63] S. Şücā‘ i şīr-i dīl
[64] S. Maḥbūb u Yezdān
[65] S. Çeken
[66] S. Tīġ ü berrān
[67] S. Ṣalan zevāle
[68] S. Ki bulur her gedā andan nevāle
[69] S. İden her dem adüvvi yāre yāre
[70] S. Benim
[71] S. Hem evlādına hem tābiīne
[72] S. Ṣoñunda
[73] S. Tābiīne

132. Anuñ āline evlādına her bār[74]

Ṣalāt ile selām u medḥ tekrār[75]

133. İlāhī ḥürmetiy-çün ol ḥabībüñ[76]

Bağışla sen günāhın ben ġarībüñ[77]

134. Ḳalem çek her ḫaṭā'sına faḳīrüñ

Yüzi ḳara ḳulıyam[78] sen emīrüñ

135. Ḫaṭā'suz ḳul cihānda gerçi yoḳdur

Velī ben bī-nevānuñ cürmi çoḳdur[79]

136. Senüñ 'afvuñ deñizi bī-nihāyet[80]

Bize bir ḳaṭresi ider kifāyet[81]

137. Eger bir ḳaṭre andan eyleye cūş

Olur 'ālemlerüñ cürmine ser-pūş

138. Ḍalālet çün ki senden hem hidāyet

Ṣaña ḳoduḳ sözi[82] āḫır nihāyet

Mefā'īlün Mefā'īlün / Fe'ūlün

Ḥikāyet-i Dīvāneyī Der-Zamān-ı Sulṭān 'Amīd[83]

139. Bir delü var idi bir çaġ[84] iy emīn

Dirliginden yeg[85] severdi ölümin

---

[74] S. Ve özine ṣad-bār

[75] S. Ṣalāt-ılan selām medḥ tekrār

[76] S. Nebīnüñ

[77] S. Faḳīrüñ

[78] S. Ḳulıyım

[79] Bu beyit S.'de yoktur.

[80] S. Bī-nihāye

[81] S. Kifāye

[82] S. Ṭutduḳ yüzi

[83] S. Ḥikāyet

[84] S. Var-ıdı bir vaḳt

140. Ḳarnı aç u cigeri büryān idi[86]

Başı açıḳ[87] egni hem ‘uryān idi[88]

141. Ez-ḳażā bir gün meger ḫōr u ẕelīl[89]

Gitdi Nīşābūra ol āşufte-dīl[90]

142. Gördi ṣaḫrā ṭop ṭolu māl ü ṭavar

At u ḳoyun cümle ḥayvān anda var[91]

143. Çün ki şehre girdi ol-dem nā-tüvān[92]

Gördi eyvānlar miṣāl-i āsümān[93]

144. İrdi şehre girdi ḫōş dervāzeler

Māh-rū ḳullar ṭururlar tāzeler[94]

145. Başdan ayaġa muraṣṣa‘ ṭonları

Ditreşür gül yapraġı tek tenleri

146. Ellerinde altun ibrīḳler ḳamu

Her birisi ṣanasın bir māh-rū

147. Ṣordı kim bunlar kimüñdür iy ‘amū

Didiler Sulṭān ‘Amīdüñdür ḳamu

---

[85] S. Yig

[86] S. Ḳarnı aç vü cigeri biryān-ıdı

[87] S. Açuḳ

[88] S. ‘Uryān-ıdı

[89] S. Ḫacīl

[90] S. Āşifte-dīl

[91] Bu beyitin ardından, S.’de ayrıca bu dizeler vardır: “Didi kimüñ milkidür bunlar ḳamu / Didiler sulṭān ‘Amīdüñ iy delü”

[92] S. Giderek şehre irişdi nā-tüvān

[93] S. Miṣāl-i āsimān

[94] S. Seyr iderek gördi-kim bir ḫôş ḳapu / Māh u rū ḳullar ṭururlardur ṭapu

148. Gördi divān her yaña ṭurmış dirāz[95]

‘Ālemüñ serhengi anda ser-firāz

149. Her zamān ḥalḳ-ı firāvān cavḳ cavḳ

Yügrüşürler taḫt öñinde taḫt u fevḳ[96]

150. Ḳıldı bu dīvāne bir şaḫṣa su’āl

Didi kimüñdür bu ḳaṣr-ı pür-kemāl[97]

151. Ol gişi didi ki[98] iy dīvāne-ser

Şāh[99] ‘Amīdüñdür ḳamu[100] iy bī-ḫaber

152. Merd-i mecnūn didi iy ārām-ı cān

Baña virmezsin yiyem bir pāre nān[101]

153. Cānına od düşdi ol bī-çārenüñ

Acıġı ṭutdı[102] hem ol āvārenüñ

154. Var idi başında bir köhne[103] külāh

Atdı göge didi āh eliñden āh

155. Al bu zendeñi[104] daḫı iy ẕü’l-kerem

Vir ‘Amīdüñe ki[105] anuñ ola hem

---

[95] S. Bād ez-ān gördi bir eyvān firāz

[96] S. Ol yüküñ ḥalḳı ferāvān çoḳ çoḳ / Yügrişürler taḫt öñinde fevḳ fevḳ

[97] S. Ḳaṣr ber-kemāl

[98] S. Didi ol gişi kim

[99] S. Şeh

[100] S. Didi

[101] S. Virmez her on gün nīm-nān

[102] S. Acıġı dutdı

[103] S. Var-ıdı başında bir jende

[104] S. Bu jendeñi

[105] S. Kim

156. Çün ḳamusın[106] aña gördüñ sen revā[107]

Bunı daḫı vir aña olsun sezā[108]

157. Didi yine ḳahr ilen[109] iy ẕü'l-minen

Salṭanat gel bundan ögren bāri sen

158. Ben senüñ bir kuluñam gör ḥālümi[110]

Alduñ[111] ol börkümi[112] al hem şālumı[113]

159. Gendü ḳulın gör nice ḳılmış 'azīz

Ḫalḳ öñinden nice ḳaçar tīz tīz

160. Ḳo beni tā kim 'Amīde ḳul olam

Bāri ṭoyunca hele etmek bulam[114]

161. Bunı didi yine ḳıldı 'azm-i rāh[115]

Der-zamān[116] irişdi fermān-ı ilāh

162. K'iy[117] delü sen bizüm ile[118] itme ḳāl

Dimemiş miydüñ baña iy Ẕü'l-Celāl

163. Sen baña dīdāruñı[119] erzānī ḳıl

Ḳılmayam daḫı senüñle ḳāl ü ḳīl[120]

---

[106] S. Ḳamusını

[107] S. Aña gördüñ sezā

[108] S. Bunı daḫı virsüñ añadur revā

[109] S. Ḳahr-ıla

[110] S. Ben senüñ kuluñum uş gör ḥālimi

[111] S. Aldañ

[112] S. Jendemi

[113] S. Şālımı

[114] S. Ḳarnı ṭoyunca şāyed etmek bulam

[115] S. Bunı didi ḳıldı azm-i rāh

[116] S. Ol zamān

[117] S. Ki

[118] S. Bizüm-ile

[119] S. Dīdārıñı

164. Didi kim ḳanı ne ol oldı ne bu[121]

Ḳapladı cānumı ġamlar ṭop ṭolu[122]

165. Ḥaḳ Teʿālā didi sen ḳılġıl naẓar

Gör ḳalur mı cism ü cānuñdan[123] eşer

166. Çün tecellī eyledi nūr-ı İlāh

Naʿra urdı ḳıldı ol dīvāne āh

167. Murġ[124]-ı rūḥı ʿarşı[125] seyrān eyledi

Ālem-i lāhūta ḥayrān eyledi[126]

168. Ḳaldı bunda ḳālebi pejmurde-ḥāl[127]

Ne kelām ne ṣavt u ne ḳīl ü ne ḳāl[128]

169. Ḥaḳ Teʿālā Mūsīye[129] vaḥy eyledi

Var benüm dostumı sen[130] yuġıl didi

170. Ḳıl namāzuñı revān defn eylegil[131]

Ḥālini ʿarż it baña hem söylegil

171. Vardı Mūsā gördi bir şaḫṣ-ı ferīd

Gün yüzi nūrından olmış nā-bedīd[132]

---

[120] S. Ḳılmayam senüñle ḳīl ü ḳāl
[121] S. Didi ḳanı ne ol oldı ne ḫū bu
[122] S. Ġamlar tū-be-tū
[123] S. Cism-i cānuñdan
[124] S. Marġ
[125] S. ʿArşa
[126] S. Ṭayrān eyledi
[127] S. Ḳaldı bunda ḳalıbı bir (?) merdā (?) ḥāl
[128] S. Ne kelām ü ṣavt u ne ḳīl ü ne ḳāl
[129] S. Mūsāya
[130] S. Tīz
[131] S. Ḳıl namāzını revān defn eylegil
[132] S. Yüzi nūrıyla gün olmış nā-bedīd

172. İndi gökden der-zamān iki cevān

Diledi anı ki ġusl ide revān[133]

173. Birinüñ elinde bir ibrīḳ-ı zer

Birinüñ bir taşt-ı sīmīn iy püser

174. Biri yudı biri ṣu ḳoydı revān

Bir yeşil ṣanduḳ irişdi ol zamān[134]

175. Yidi ḥulle ṣanduḳ içinde meger

İki zer-nā‘leyn u bir yeşil kemer[135]

176. Bilesinde tāc-ı yāḳūtī daḫı

K’ol durur ‘āşıḳlaruñ ḳutı daḫı

177. Didi Bi’smi’llāhi[136] iy Ḥaḳ sāyesi

Bu durur ‘āşıḳlaruñ ser-māyesi

178. Ṣıçradı ṭurdı revān ol dem delü[137]

Geydi bir bir ḥulleyi ol sevgülü[138]

179. Başına ḳoydı[139] muraṣṣa‘ tācı hem

Geydi nā‘leyni[140] yola baṣdı ḳadem

180. ‘Arşa ṭoġrıldı yürüdi berḳ-vār

Ḳaldı Mūsā vālih ü ḥayrān[141] u zār

---

[133] S. Diledi anı ki ġusl ide revān / İndi gökden der-zamān iki civān

[134] S. Der-zamān

[135] S. İki zer-nā‘leyn bir yeşil keser

[136] S. Didiler Bi’smi’llāh

[137] S. Delü ol-dem revān

[138] S. Cān hemān

[139] S. Ḳodı

[140] S. Nā‘leyni ve

[141] S. Vālih ḥayrān

181. Didi Yā Rab iy Kerīm ü Ẕü'l-Celāl

Bu ne işdür bu ne sırdur bu ne ḥāl

182. Didi yā Mūsā benüm ḥaḳ[142] ḳullarum

Ṣad[143]-hezārān böyle var bülbüllerüm[144]

183. Biñde birin görmemişsin sen henüz

Biz saña bir bir meger gösterevüz

184. Secde[145] ḳıldı döndi Mūsā girüye

Ḳudret-i Ḥaḳḳa kim ola söz diye

185. Enbiyā'ya ḳudretin eyler beyān[146]

İmtiḥān eyler oları her zamān

186. Enbiyā' vü evliyā'dan[147] iy Kerīm

Sen bizi ayırma bir dem iy Raḥīm

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Ḥikāyet-i Dīvāne-i Dīger Raḥmetü'llāhi 'Aleyh[148]

187. Vardı bir mecnūn ḳatına bir 'azīz

Tā bile[149] ḥāli nedür ide temīz

188. Gördi kim başdan ayaġa küllī nūr[150]

İki 'ālemden ferāġat pür-ḥużūr

---

[142] S. Çoḳ
[143] S. Ṣadd
[144] S. Bilbillerim
[145] S. Sicde
[146] S. Ḳılur ayān
[147] S. Evliyā' vü enbiyā'dan
[148] S. Ḥikāyet
[149] S. Yine
[150] S. Gördi başdan ayaġa dek küllī nūr

189. Didi ol dīvāneye ḥālüñ nite

İştihā'ñ[151] var mı durur şimdi lūta

190. Didi on gündür yimedüm[152] neste ne

On gişi lūtı gerek şimdi tene[153]

191. Tā ki ṣafrām sākin ola bir nefes

Ḳılmaya hergiz daḫı lūta heves

192. Nefse ger virsem murādın iy mürīd[154]

Şehri daḫı yise ṭoymaz bu pelīd

193. Didi göñlüñ ḫōş ṭut imdi kim revān

Saña ḥāżır eyleyem büryān ü nān[155]

194. Didi ġavġa eyleme iy ketḫudā

Issıca[156] söyle işitmesüñ Ḫudā

195. Zinhār āheste çıḳar āvāzuñı

Tā Ḥaḳ işitmesün bu rāzuñı

196. Yoḳsa ḳomaz seni nesne[157] virmege

Belki ḳomaz daḫı bunda[158] ṭurmaġa

197. Didi ol merd-i 'azīz iy şāh-ı dīn

Anı bizden yeg[159] seversin sen yaḳīn

---

[151] S. İştehuñ

[152] S. Yimen hīç

[153] S. Gerekdür yig tene

[154] S. Ger cilāvīn ḳosam anuñ iy mezīd

[155] S. Didi göñlüñ ḫōş ṭut-kim imdi revān / Saña helvā alayum biryān ü nān

[156] S. Issıcaḳ

[157] S. Nisne

[158] S. Bunda daḫı

[159] S. Yig

198. Sevdüginden nesne[160] esirgemez ol

Böyle niçün dirsin iy divāne ḳul

199. Didi sevdügüm midür[161] ṣuçum hemān

Sevmeyeydüm virür idi baña nān[162]

200. Çün seveni dāyim acından ḳınar[163]

Ṭınmaz olsañ dir ki Ḥaḳ seni ṣınar[164]

201. Bunca bu ne tecrübedür[165] bilmezem

Ol bilür ḫōd ben yavuz iş ḳılmazam[166]

202. Gāh aç u gāhī yalıncaḳ ol ġanī

Dürlü dürlü imtiḥān eyler beni[167]

203. Geh[168] ḳılur dürlü belālarda esīr

İltifāt itmez baña ol dest-gīr

204. Sevmeyene terbiyyet eyler müdām

Seven işin girüye ṣalar müdām[169]

205. Dostı ḳor[170] düşmenine bulışur

Düşmeni de dostlarına gülişür[171]

---

[160] S. Nisne

[161] S. Sevdügümdurur

[162] S. Sevmeseydüm baña da virirdi nān

[163] S. Çoḳ seveni dāyim acından kanar

[164] S. Diyer olsañ dir ki Ḥaḳ seni sever

[165] S. Tecribe

[166] S. Ol bilür ḫōd yavuz iş ben bilmezem

[167] S. Dürlü dürlü imtiḥān eyler beni / Ac durur gāh yalıñaç eyler beni

[168] S. Gāh

[169] S. Sevenüñ işin girü ṣalar tamām

[170] S. Ḳoyup

[171] S. Gülüşür

206. Ḳahrınuñ içinde lūṭfı gizlüdür

Görür anı her ki gerçek[172] gözlüdür

207. Ol ʻazīz eydür ki iy şūrīde-cān

Çün saña virmez[173] Ḫudā helvā vü[174] nān

208. Daḫı ḳomaz kimseyi yed almaġa[175]

Bunda bir ḥikmet var ola iy aġa[176]

209. Didi ḥikmetden degül ḫālī bu ḥāl

Göstereyüm[177] saña bir yaḫşı miṣāl[178]

210. Ḥaḳ Teʻālā iki ev ḳıldı binā

Birisi bāḳī biri küllī fenā[179]

211. İkisinde niʻmet itdi māl-ā-māl

İllā bu niʻmet ṣoñı küllī vebāl

212. Dir[180] kelāmında كلوُا[181] hem وَاشْرُبوا

İllā ṣoñında didi لاَتسْرفوا[182]

213. Yimeye ev issi çün teklīf ider[183]

Yine ḳorḳudur ıraḳdan yime der[184]

---

[172] S. Girçek

[173] S. Virmez saña

[174] S. Ve

[175] S. Özgeye de virmege

[176] S. Dede

[177] S. Göstereyim

[178] S. Ben saña yaḫşı miṣāl

[179] S. Birisi bāḳī durur biri fenā

[180] S. Gör

[181] S. Gelür dir كلوُا

[182] S. Çü dir لاَتسْرفوا

[183] S. Ev iyesin yimege teklīf ider

[184] S. Dir

214. Ol yimek hergiz[185] boġaza mı varur

Anı kimse yimez ıraḳdan durur[186]

215. Olmasaydı ol maḥalde bu peyām[187]

Yir idüm şimdi bu şehri ben temām

216. Ol yig ola kim[188] bu evden gidevüz

Ḳorḳulu evde duruban[189] n'idevüz it

217. Çünki ni'met anda boldur ḳorḫu yoḳ

Bunda ni'met bulınamaz[190] ḳorḫu çoḳ

218. Ne ṭururuz bāri bundan gidelüm

Bu vīrānede ṭuruban n'idelüm [191]

219. El götürdi didi iy dānā-yı rāz

Besdür imdi baña bu 'ömr-i dirāz[192]

220. Geldi hātifden nidā'[193] iy baḥr-ı nūr

Muntaẓır durur saña ḥūr u ḳuṣūr[194]

221. Vaḳtıdur seyrān idesin cennete

Zaḥmeti tebdīl idesiz raḥmete

222. Ḫōş rıżā vü raġbet ile şādumān

Didi Āmennā vü teslīm itdi cān[195]

---

[185] S. Hergez

[186] S. Ṭurur

[187] S. Ol Ḫudāda ol peyām

[188] S. Ki

[189] S. Ṭuruban

[190] S. Ḫōd ni'met bulınmaz

[191] S. Ya bu vīrānede ṭurup nidelüm

[192] S. Besdür imdi bize bu 'ömr-i derāz

[193] S. Nidā' ki

[194] S. Ḥūrī ḳuṣūr

223. Ḳaldı ḥayrān bu işe merd-i ʻazīz

İtdi techīz ü yudı hem anı tīz[196]

224. Ulu kiçi cemʻ olup ḳıldı namāz

Eylediler Ḥaḳḳa biñ dürlü niyāz

225. Anı çün iʻzāz ile defn itdiler

Ḥüzn ile evlü evine gitdiler[197]

226. Yarı[198] gice oldı ṭurdı ol ʻazīz[199]

Maḳberesine[200] yüridi[201] tīz tīz

227. Gördi bir cemʻ-i melek rūḥānīler

Çevre almış ḳabrini raḥmānīler[202]

228. Ḫatm-ı Ḳur'ān oḳur anlar her biri[203]

Özi de orta yirde[204] oturmış diri

229. Çünki oḳudı bunlar ḫatmı tamām

Ayaġ üzre[205] ṭurdı[206] dīvāne ḳıyām

230. Didi bunlar aña siz ḫōş geldüñüz[207]

Ne maḳāmı bize maʻlūm ḳılduñuz

---

[195] S. Didi Āmennā ve teslīm itdi cān / Vāṣıl oldı aṣlına ol pāk-i cān

[196] S. Techīzin itdi ve yudı tīz tīz

[197] S. Defn ḳıldılar bunlar īzāz-ıla / Evine döndi bular ḳamu bile

[198] S. Yaru

[199] S. Gice ṭurdı örü ol azīz

[200] S. Maḳbere saru

[201] S. Yürüdi

[202] S. Rūḥānīler

[203] S. Yır u yırı

[204] S. Ortada

[205] S. Üzere

[206] S. Durdı

[207] S. Didi bunlara ki siz ḫōş geldüñüz

231. Didiler Firdevs-i Ā‘lādur yerüñ[208]

Hem maḳāmıdur senüñ tek serverüñ[209]

232. Muntaẓırdur saña anda ḫūrīler

Ḫūb cemālüñi ḳamu görmek diler

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Dīvāne-i Dil-i Şūrīde[210]

233. Var idi devr-i zamān içre bir er[211]

El yumışdı[212] bu cihāndan ser-te-ser[213]

234. Bī-dil idi ġāyet ol şūrīde-ḥāl

Ḳılmaz idi kimse ile[214] ḳīl ü ḳāl[215]

235. On yidi gün bulmadı ḳūt ile[216] zād

Almadı[217] nefsi bu ma‘nīden murād

236. Nefsi ġāyetle tażarru‘ eyledi

Meni bir ḳūtla ṭoyur elbet didi[218]

237. Vardı girdi mescide ol merd-i rāz[219]

Ḳıldı anda Ḥaḳḳa çoḳ nāz u niyāz[220]

---

[208] S. Yirüñ

[209] S. Gibilerüñ

[210] S. Ḥikāyet

[211] S. Var-ıdı bir merd-i dīvāne meger

[212] S. Yumışdur

[213] S. Ser-be-ser

[214] S. Kimseyilen

[215] S. İtmez-idi kimseylen ḳīl ü ḳāl

[216] S. Ḳut-ıla

[217] S. Bulmadı

[218] Bu beyit S.’de yoktur.

[219] S. Vardı bir mescide girdi merd-i rāz

[220] S. Ḳıldı anda ḥaḳḳ-ıla nāz u niyāz

238. Didi ol dem iy semī‘ u iy baṣīr

Ḳarnımuñ ḥāline ḫōd sensin ḫabīr

239. Nişe virmezsin firāvān ni‘meti

Çekdürürsin baña bunca zaḥmeti

240. Tīz getürgil bir ṭolu ṣaḥan pilāv

İki etmek daḫı ḳılma ḫalḳa çav

241. Yine yüz altun daḫı yimiş bahā

Bu sehil işdür revān bitür şehā

242. Ḫōş murabba‘ oturup açdı başın

Gelecek[221] pilāva bilerdi[222] dişin

243. Ha baḳar kim öñine nesne gele

Ḫōş yiyüp nefsi murādını bula[223]

244. Baḳa gördi ne gelür var ne gider

İşid imdi ol delüyi kim n’ider

245. Acıġı ṭutdı vü buladı başın[224]

Söyleyüp ḳılıca döndürdi dişin[225]

246. Didi yā Rab çünki bilmezsin[226] bunı

Yıḳ bu mescidi revān öldür beni

247. Durdı ol dem gendü cānı ḳaṣdına

Bunı didi düşdi yanı üstine[227]

---

[221] S. Gelicek

[222] S. Biledi

[223] S. Murādını ala

[224] S. Acıġı dutdı bulayup başını

[225] S. Söylenüp ḳırçıldadurdı dişini

[226] S. Virmezsin

[227] S. Bunı didi düşdi yanı üstine / Ṭurdı ol-dem gendü cānı ḳaṣdına

248. Nā-gehān bir taḫta çatladı revān

Bir pāre[228] ṭopraḳ dökildi[229] ol zamān[230]

249. Bunı çün gördi örü ṭurdı delü[231]

Didi bunı tīz işitdüñ iy ulu

250. Didi bu işlerde cüstsin bī-gümān

Yıḳasın ḫalḳ üstine saḳf-ı girān[232]

251. Boynuña alduñ ḳamunuñ rızḳını

Bu ne ‘ādetdür saña kim iy ġanī

252. Kim ḥaḳın dilerse inkār idesin

Başına ṭopraġı īṣār idesin

253. Çün buña cüst olasın aña kehel

Öldürürsin beni bunda bī-maḥall

254. Bāri ol yigdür ḳaçam bundan çıḳam[233]

Aç yüriyem[234] şöyle ıraḳdan baḳam

255. Dört yanını başdı ṭopraḳ ol zamān

Ṭaşra çıḳmaġa bulımadı[235] amān

256. Kürkini dişine aldı süriyü[236]

Bu bucaġa ol bucaġa yüriyü[237]

---

[228] S. Para

[229] S. Döküldi

[230] S. Nā-gehān

[231] S. Revān ṭurdı delü

[232] S. Saḳf-ı gerān

[233] S. Yig ki çıḳam bundan ḳaçam

[234] S. Yürüyem

[235] S. Ṭaşraya çıḳmaġa bulamadı

[236] S. Sürinür

[237] S. Bu bucakdan ol bucaġa ürinür

257. Ṭaşra çıḳdı çekdi biñ dürlü belā[238]

Başı gözi[239] pāre pāre mübtelā

258. Küsünü ṣoḳranu[240] giderdi yola

Gördi bir gişi gelür ḳulı bile[241]

259. Bir ṭabaḳ içi ṭolu dürlü ṭa'ām

Ḫˇāce öñince götürmiş bir ġulām

260. Bunı gördi ḫˇāce çün virdi selām

Didi saña gönderüldi[242] bu ṭa'ām

261. Didi iy ḫˇāce kimüñdür mā'ide[243]

İncidüp ṣoñ virmesi ne fā'ide[244]

262. Yimedin virdi baña yüz biñ belā

Yirsem anı kim bilür kim ne ḳıla[245]

263. Ol daḫı aña yimegi de aña[246]

Yüri var işüñe ḳo beni baña

264. Didi iy dīvāne Ḥaḳ virdi bunı

Çoḳ selām itdi daḫı ṣordı seni

265. Didi ḫˇāce ben ṣınamışam anı[247]

Çoḳ belāya uġradupdur ol beni

---

[238] S. Ṭaşraya çıḳdı beher derd ü belā

[239] S. Gūrī

[240] S. Güm-rehni soḳranı

[241] S. Bele

[242] S. Eyitdi size göndirüldi

[243] S. Ḫˇāceye didi ki bu ne māide

[244] S. İncidenden ṣoñra pes ne fā'ide

[245] S. Ger yir isem ol bilür kim ne ḳıla

[246] S. Ol da aña yimegi daḫı aña

[247] S. İy ḫāce ṣınamışam anı

266. Va‘de virmişdi kelāmında bize

Rızḳuñuzı virürem küllī size

267. Virür ol ammā ki incidüp virür[248]

Ben[249] ża‘īfe gör nice ṭaşlar urur

268. Bir nevāle[250] aldı andan ḳıldı nūş

Düşdi cānına hezārān dürlü cūş

269. Na‘ra urdı didi iy dānā-yı rāz

Sensin iden her ża‘īfi[251] bī-niyāz

270. Bunuñ üzre yimeyem[252] hergiz[253] ṭa‘ām

Ḳırḳ yıl olursa daḫı ‘ömrüm tamām

271. Ḳudretiyle gördi ol ḳırḳ yıl tamām

Andan artıḳ yimedi hergiz ṭa‘ām[254]

272. Her nefesde ‘ıyd idi aña müdām

Çevre yanında ṭa‘ām idi[255] tamām

273. Ḥaḳ cemāliydi aña her dem ġıdā

Ancılayın ‘āşıḳa cānlar fidā

274. Mıṣr ehli nice yıllar bī-ḫaṭā’

Yūsufuñ ḥüsninden[256] aldılar ġıdā

---

[248] S. Virür illā incidür andan virür

[249] S. Bir

[250] S. Nüvāle

[251] S. İden żaīfi

[252] S. Üstüne yimem

[253] S. Hergez

[254] Bu beyit S.’de yoktur.

[255] S. Ṭa‘ām-ıdı

[256] S. Hüsnünden

275. Ḥüsn-i maḫlūḳ olıcaḳ derde devā[257]

Ḫāliḳuñ ḥüsni ġıdā olmaḳ revā

276. Yā İlāhī sen bizi ḳılma ġarīb[258]

Ol ġıdādan eylemegil bī-naṣīb

277. Çün biz ol ḳavmüñ muhibbiyüz ḳadīm

Bizi anlardan ayırma iy Raḥīm

278. Ḳıl olaruñla[259] muṣāḥib sen bizi

Anlaruñla eyle[260] hem ḥaşrumuzı

279. Çün seven sevdügiyle[261] ḳopsa gerek

Anları sevdür İlāhī tīzrek

280. Nefse virme anlaruñ[262] inkārını

Kesme dilden anlaruñ ezkārını[263]

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Ḥikāyet-i Dīvāne-i Berḫ-ı Esved Raḥmetu'llāhi 'Aleyh[264]

281. Var idi[265] Mūsā zamānında meger

Berḫ-ı Esved[266] adlu bir dīvāne er

[257] S. Her derde devā
[258] S. Ḳılduñ ġarīb
[259] S. Bularıñla
[260] S. İyle
[261] S. Seveniyle
[262] S. Anları
[263] S. Efkārını
[264] S. Ḥikāyet
[265] S. Var-ıdı
[266] S. Berḫ ü Esved

282. Pehlevān idi[267] ḳatı o[268] şāh-ı dīn

Yoġ idi[269] mānendi ber-rūy-ı zemīn[270]

283. Ṣūretā bir pāk tırāş abdāl idi

Ma‘nīde ġāyetde ṣāḥib-ḥāl idi

284. Dā’imā vīrānede olurdı ol

Degme kimse bulımazdı[271] añа yol

285. Oldı Mūsā ḳavmine bir yıl meger

Ḳaḥṭ u tengī ser-be-ser ez-ḫuşk ü ter

286. İnmedi gökden yire bir ḳatre āb

Açlıḳ elinden cihān oldı ḫarāb

287. Geldi Mūsā ḳatına cümle cihān

Tā kim istisḳā’ya çıḳa ol revān[272]

288. Gerçi Mūsā her gün eylerdi du‘ā

Olmaz idi[273] ḥāceti hergiz revā

289. Çıḳdı istisḳā’ya ol ḳırḳ gün[274] tamām

Ḳavmi ile[275] bulmadı feṭḥ ol imām[276]

---

[267] S. Pehlüvān-ıdı

[268] S. Ol

[269] S. Yoġudı

[270] S. Der-rūy-ı zemīn

[271] S. Bulmazdı

[272] Bu beyit S.’de yoktur.

[273] S. Olmaz-ıdı

[274] S. Ḳırḳ gün ol

[275] S. Ḳavmıyla

[276] S. İy imām

290. Ġıybete[277] başladı ḳavmi[278] yir yirin

Didiler haḳ bunı redd itdi yaḳīn[279]

291. Oldı Mūsā bu ḫaberden bī-ḳarār

El getürdi didi iy Perverdigār

292. Ne sebebdür kim duʻām olmaz ḳabūl

Kāfir oldı ḳamu ḫalḳ oldı melūl[280]

293. Geldi hātifden nidā' kim iy Kelīm

Eylemez senden ḳabūl anı Kerīm

294. Çekme zaḥmet var otur iy şāh-ı dīn

Bu duʻā senden ḳabūl olmaz hemīn[281]

295. Didi Mūsā Yā İlāh'el-ʻālemīn

Ne durur bunuñ duʻāsı[282] iy[283] muʻīn

296. Ḥaḳ Teʻālā yine Mūsāya[284] didi

Bir ḳulum var Berḫ-i Esveddür[285] adı

297. Bu işüñ menʻine oldı çün o sedd[286]

Yine hem andan olur size meded

298. Var anuñ göñlini ḫoşnūd eylegil

Bu duʻāyı yine andan dilegil

---

[277] S. Ġaybete

[278] S. Ḫalḳı

[279] S. Mūsāyı dūr itdi yaḳīn

[280] S. Ḳamu ḳavm oldı fużūl

[281] S. Olmaz ḳabūl senden yaḳīn

[282] S. Devāsı

[283] S. Yā

[284] S. Yā Mūsā

[285] S. Berḫ ü Esveddür

[286] S. Çün ol oldı sedd

299. Didi ne yirde olur yā Rabbi ol
Ḳançarudan varur aña imdi[287] yol
300. Dir fülān virānede yatmış durur[288]
Varlıġından ʻālemüñ geçmiş durur[289]
301. Vardı Mūsā gördi kim[290] bir ṭurfe[291] er
Arḳası üstine[292] yatmış bī-ḫaber
302. Yüridi[293] Mūsā revān virdi selām
Didi yā Mūsā nedür söyle kelām
303. Didi bildüñ çünki Mūsā olduġum
Hem bilürsin niçün ola geldügüm[294]
304. Didi saña küsmişem[295] ben iy Kelīm
Ḳomadum saña yaġış vire Kerīm
305. Nitekim[296] bir kerre gelmedüñ baña
Gelmedüñse gör ki n'eyledüm saña
306. Çünki geldüñ gel otur uş bunda[297] sen
Gör nice söyleşürem anuñla ben

[287] S. İmdi aña
[288] S. Yatmışdur ol
[289] S. Geçmişdür ol
[290] S. Gördi-kim
[291] S. Ṭarfa
[292] S. Üstüne
[293] S. Yürüdi
[294] S. Daḫı neye geldügüm
[295] S. Küsmişem saña
[296] S. Ne içün
[297] S. İşbunda

307. Sen utanursın ola ḫōş sāz ile[298]

Söyleşürsin ola yüz biñ rāz ile[299]

308. Ben kötegi eyle[300] ururam añа

Yaġmurı gör nice aluram saña

309. Bir kötegi var idi[301] anuñ meger

Eline aldı revan ol şīr-i ner[302]

310. Na‘ra urdı kötegi çaldı yere[303]

Didi tīz ol yaġmurı vir bunlara

311. Yoḳsa bir gez eylerem egri naẓar

‘Arş u kürsī[304] eylerem zīr ü zeber

312. Berḫ-i Esved[305] çün bu sözi söyledi

Seyl ile Ḥaḳ ‘ālemi[306] ġarḳ eyledi

313. Başın açdı ḳaçdı Mūsā evine[307]

Zehresi olmadı kim[308] bir gez ṭına

314. Bir nice[309] gün geçdi çün Mūsā revān

Geldi tā kim göre anı[310] bir zamān

---

[298] S. Sāz-ıla

[299] S. Yüz biñ nāz-ıla

[300] S. İyle

[301] S. Var-ıdı

[302] S. Şīr ü ner

[303] S. Yire

[304] S. ‘Arşı kürsī

[305] S. Berḫ ü Esved

[306] S. Yil ü bārān ālemi

[307] S. Mūsā başın aldı ḳaçdı evine

[308] S. Olmadı-kim

[309] S. Niçe

[310] S. Anı göre

315. Gördi Mūsāyı didi iy ẕū-fünūn[311]

Bir kötekden gör nice oldı zebūn

316. Didi Mūsā iy emīn-i rūzigār

Ḫōş göre mi bu sözi Perverdigār

317. Didi ḫōş gelmese yā Mūsā aña

Bunca yaġmur mı virürdi ol saña

318. Didi iy ṣāni‘ ki bu ḥālet nedür

Bu ne sırdur bu ne ḳudret bundadur

319. Ḥaḳ Te‘ālā didi kim[312] sen fāriġ ol

Ḥażretüme var benüm biñ dürlü[313] yol

320. Her ḳulum bir dürlü yoldan[314] seyr ider[315]

Her biri bir meẕhebi dutmış[316] gider

321. Ḳamusı baña gelürler ġam yime

Sākin ol hiç kimseye nesne dime

322. Ba‘żısına böyle virmişem sülūk

Ḫāṣlar bölügidür uş bu[317] bölük

---

[311] S. Çün mūsāya dir iy ẕū-fünūn

[312] S. Didi-kim

[313] S. Bir niçe

[314] S. Yiri

[315] S. Seyr idür

[316] S. Ṭutmış

[317] S. İşbu

323. Bunlara dolaşmaġıl[318] sen zinhār[319]

Olmayasın tā ḳatumda[320] şerm-sār

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Nūşirevānuñ Bir Vīrānede Bir Dīvāneye Uġrayup Ḥikāyetidür[321]

324. Şāh Kisrā gördi bir vīrāneyi

Gördi yatur anda bir dīvāneyi[322]

325. Nāleden[323] dönmiş vücūdı nāle hem

Özi maḥv u ḳāli[324] dönmiş ḥāle hem

326. Hem metā‘-ı dünyeden[325] bir kūze āb

Yaṣduġı kerpiç ü döşegi türāb[326]

327. Baş açuḳ[327] yalın ayaḳ ‘uryān u zār

Bir ‘aceb şaḥṣ-ı velī[328] bī- iḥtiyār

328. Didi iy dīvāne kim[329] ḥālüñ[330] nedür

Ya bu vīrān[331] içre aḥvālüñ nedür

329. Ṭurdı anda çoḳ zamān Nūşirevān[332]

Ḳaldı ḥayrān baḳaraḳ[333] ol nā-tüvān

---

[318] S. Ṭolaşmaġıl

[319] S. Zīnhār

[320] S. Ḳıyāmete

[321] Bu başlık S.’de yoktur.

[322] S. Vardı ol Nūşirrevān vīrāneye / Uġradı vīrānda bir dīvāneye

[323] S. Nāliden

[324] S. Ḳāle

[325] S. Hem metā‘-ı dünyede

[326] S. Kerpiç döşegidür türāb

[327] S. Açıḳ

[328] S. Şaḥṣdur velī

[329] S. Didi ol dīvāneye

[330] S. ḥāliñ

[331] S. İşbu vīrān

[332] S. Nūşirevān anda çoḳ zamān

330. Didi dīvāne ki kim dirler saña

Didi kim Nūşirevān dirler baña[334]

331. ‘Ādil oḳurlar baña[335] her cāy-gāh

Didi anlaruñ gözine ḫāk-i rāh

332. Bir yalancı ad çaġırmışlar[336] saña

‘Ādilem diyü sevinürsin[337] aña

333. Bu mı ‘adlüñ kim otuz yıldur temām[338]

Ben bu vīrānda yaturam iy hümām[339]

334. Özüme ḳūt itmişem berḳ ü giyāh

Yasduġum kerpīç döşegüm ḫāk-i rāh

335. Gündüzin yaḳar vücūdum āfitāb[340]

Giceler tā ṣubḥ olınca[341] berf ü āb

336. Gāh bārān içre[342] her dem sūz-nāk

Geh ġam-ı nār içre[343] olmışam helāk

337. Gāh ḥayrānum[344] özümden bī-ḫaber

Kimsenem yoḳ kim ide bir gez naẓar

---

[333] S. Bu işe

[334] S. Ne dir Nūşirevān-ı ādl dirler baña

[335] S. Beni

[336] S. Çıḳarmışlar

[337] S. Sövünirsin

[338] S. ‘Adl bu mıdur ki otuz yıl tamām

[339] S. Bu vīrānede yaturam iy hümām

[340] S. Āfutāb

[341] S. Olunca

[342] S. İçere

[343] S. Ġam-ı nāyın-çün

[344] S. Ḫayrānam

338. Ben buyam kim[345] uş görürsin ḥālümi

Geçürem[346] bu nev‘ ile[347] aḥvalümi

339. Sen yatursın[348] gice ḫōş bir taḫt-ı zer

Her yañadan ṣad-hezārān sīm-ber[349]

340. Ayaġuñ ḳatında şem‘ u meş‘ale

Pür-ḳadeḥ yanuñda hem cüllāb ile[350]

341. Cümle ‘ālem bende-i fermān[351] saña

Dilesem virmezler uş bir nān baña

342. Sen çünan ḫōş[352] ben çūnīn bī-ḥāṣılam

Da‘vī ḳılursın ki andan ‘ādilem

343. Ḳıl benüm ḥālümi ḥālüñden[353] ḳıyās

‘Ādilem dime yüri iy nā-sipās

344. ‘Ādilem dime yüri[354] iy nā-bekār

Bu cihānda sencileyin ṣad-hezār

345. ‘Ādil iseñ[355] gel berü iy bī-ḫaber[356]

Bir gice benümle olġıl tā seher

---

[345] S. Mübtelāyam
[346] S. Geçürürüm
[347] S. İşbu nev‘
[348] S. Uyursın
[349] S. Sīm ü zer
[350] S. Cüllāb-ıla
[351] S. Bende ve fermān
[352] S. Çenān ve
[353] S. ḥāliñden
[354] S. ‘Ādilem bāri dime
[355] S. ‘Ādil-iseñ
[356] S. Pür-hüner

346. Yime içme uyuma geyme ḥarīr

Gör vücūduñ gül-büni nice ḳurır[357]

347. Çünki bu işlere ṭāḳat ḳılasın

Pādişāh-ı ʻĀdil ol dem olasın

348. Yoḫsa virme özüñe[358] çendīn[359] ġurūr

Ḳo beni var söyleme[360] epsem otur

349. İşidüp bu sözleri Nūşirevān

Gözlerinüñ yaşı seyl[361] oldı revān[362]

350. Didi tīz idüñ buña tedbīr-i kār[363]

Ḫidmetin idüñ bunuñ leyl-ü nehār

351. Didi ḫōşdur baña hem bu[364] cāy-gāh

Eksügüm yoḳdur ġanīyem pādişāh[365]

352. Çoḳ ṭolaşma ben ġarīb üftādeye[366]

Yitmek[367] olmaz daḫı kār-ı refteye

353. Cāy-ı merkümdür[368] bu vīrāne benüm

Bundan özge daḫı yoḳdur meskenüm

---

[357] S. Ḳurur
[358] S. Nefsüñe
[359] S. Çündīn
[360] S. Söyletme var
[361] S. Siyl
[362] S. Hemān
[363] S. Tedbīr ü kār
[364] S. İşbu
[365] S. Degül namī-i pādişāh
[366] S. Āşifteye
[367] S. Baḳuñ (?)
[368] S. Cāy-gāhımdur

354. Bunı didi çekdi başın ḳoynına

Ḳaldı ḥayrān şāh delünüñ oynına

355. ‘Ādil oldur[369] ola der-mülk-i cihān[370]

Dād ala ol gendü nefsinden nihān

356. Seçmeye[371] ‘adl üzre[372] hergiz ḫāṣ u ām

Özi gibi göre hep[373] ḫalḳı temām

357. Ḳıl başınca[374] ‘adle ger ‘ār eyleye

Özini[375] bī-şek giriftār eyleye

358. Şemmece ‘adl ile[376] çün kim[377] dürişe

Ṭā‘ati yek-sāle[378] derḥāl[379] irişe

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Dīvāne-i Pehlevān Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh[380]

359. Meger var idi[381] bir mecnūn-ı bī-dil

Cihānuñ pehlevānı[382] merd-i muḳbil[383]

360. Çıḳamazdı ḫalāyiḳ ortasına

Yetenler[384] ṭaş ururdı[385] arḳasına

---

[369] S. Oldur ki

[370] S. Mülk-i cihān

[371] S. Siçmeye

[372] S. Üzere

[373] S. Göre

[374] S. Ucınca

[375] S. Özüni

[376] S. ‘Adl-ile

[377] S. Çün-kim

[378] S. Yik-sāle

[379] S. Dürḥāl

[380] S. Ḥikāyet

[381] S. Var-ıdı

[382] S. Pehlüvānı

[383] S. Merd-i maḳbūl

361. Düşer bir gün uşaḳlar cengine ol

Ururlar arḳasına başına[386] bol

362. Uşaḳlar yaġdururlar başına ṭaş[387]

Ḳaçar ṣaḥrā'ya ṭoġrı merd-i ḳallāş[388]

363. Uşaḳlar ṭaş atarken[389] her yañadan

Ṭolu yaġmaya başladı[390] hevādan

364. Delü yüzini[391] ṭutdı āsumāna[392]

Didi iy ḳādir ü ḥayy ü tüvānā

365. Saña n'oldı ki benden[393] böyle ṭoyduñ

Ki sen daḫı[394] bu uşaḳlara uyduñ

366. Olar ṭaşa ṭutarlar sen ṭoluya

Revā mıdur senüñ gibi uluya

367. Ki uşaḳ sözine uyup ḳalasın

Baña buncılayın işler ḳılasın

368. Çü mest-i Ḥaḳ idi[395] ol merd-i kāmil

Ḥaḳa[396] ḫōş geldi bu sözler yaḳīn bil

---

[384] S. Yiten

[385] S. Ururıdı

[386] S. Başına arḳasına

[387] S. Ṭaş atarlar her yañadan

[388] Bu beyit S.'de yoktur.

[389] S. Atarlar

[390] S. Başlar pes

[391] S. Yüzüni

[392] S. Āsimāna

[393] S. Bundan

[394] S. Sen-daḫı

[395] S. Ḥaḳḳ-ıdı

[396] S. Ḥaḳḳa

369. Velī bilgil ki ḫūrşīd-i ser-efrāz[397]

Götürmez her gişiden nükte vü nāz

370. Nedür fikrüñ senüñ iy merd-i ġāfil

Diyebilür[398] mi bu sözleri ‘āḳil

371. Pes añlaruñla[399] Ḥaḳḳuñ bir sırı[400] var

Ki olmaz maḥrem ol sırra her aġyār

372. Degülsen[401] çünki yāra[402] merd-i mehcūr

Yüri cehl[403] eyle bāri ḳalma maġrūr

373. Sözi sır ile[404] söyle ḳılma iẓhār

Ki mestūr olsa yegdür cümle esrār[405]

374. Çü şādī yoḳ göñülde ġam yeridür[406]

Çü derd olmaya ne merhem yeridür

375. ‘Azīz iseñ[407] sözi fikr eyle zinhār

Ki her nā-kes olamaz ṣāḥib-i esrār[408]

376. Ne[409] yıllardur bu yolda ḳalmışam zār

Cihānda bulımam bir mūnis ü yār[410]

---

[397] S. Ḫūrşīd ü sırr-efrāz
[398] S. Diyebile mi
[399] S. Añlarıñla
[400] S. Sırrı
[401] S. Digelsen
[402] S. Yārı
[403] S. Cehl-ile
[404] S. Sırr-ıla
[405] S. Yigdür ṣāḥib-i esrār
[406] S. Yiridür
[407] S. ‘Azīzim sen
[408] S. Ṣāḥib-esrār
[409] S. Çoḳ
[410] S. Bulabilmem bu yolda mūnis ü yār

377. Ki girmez ele bir hem-dem muvāfiḳ

Velī çoḳ hem-nişīn illā munāfiḳ

378. Ki yavuz hem-nişīndendür belālar

Seni Ḥaḳdan girü ḳor mübtelālar[411]

379. Dilā ḫāmūş ol çün maḥremüñ yoḳ

Ḥaẕer ḳıl çün muvāfiḳ hem-demüñ yoḳ

380. Erenlerüñ üç işin[412] eyle ‘ādet

Ḫāmūş ol ṣabūruñ ile ḳıl ḳanā‘at[413]

381. Ṭarīḳ-i merd-i ‘uzlet ḫūyın alġıl[414]

Cihān ḫalḳıyle[415] sen[416] ḫōş-ḫūy olġıl

382. Cihān ehli olupdur cümle reh-zen

Yürür ṣūretde er ma‘nīde çün[417] zen

383. Eger meylüñ[418] Ḥaḳa[419] olursa bir dem

Olamazlar senüñle yār u hem-dem

384. Eger bir dem ola meylüñ fesāda[420]

Öñüñce yügrişürler çün[421] piyāde

385. Ṣurāḥī bir yaña bir yaña şāhid

Nice olasın orta yirde zāhid[422]

---

[411] Bu beyit S.’de yoktur.

[412] S. Ey nār gibi üc iş eyle ādet

[413] S. Ḫāmūşī ve ṣabūrī ve ḳanāat

[414] S. Uzlet-cūy olġıl

[415] S. Ehliyle

[416] S. Hem

[417] S. Ma‘nīdedür

[418] S. Miyliñ

[419] S. Ḥaḳḳa

[420] S. Meylüñ ola bir dem

[421] S. Yügrüşirler ḫōş

386. Güẕer ḳıl sen bu dīvler ḫānesinden

İşitme anlaruñ efsānesinden

387. Biri şādī birisidür muṣībet

Gözüñ göñlüñ[423] ṭolu tezvīr ü ġıybet

388. Cihān ṭop ṭolıdur[424] bī-hūde[425] sözden

Ḥasūd u[426] bed naẓardan egri gözden

389. Ḳalupdur[427] cān u dil ortada maḥbūs

Görünmez gözlere hiç ġayr-i[428] maḥsūs

390. Bilemez çünki cān u baş[429] ayaḳdan

Ne ḳılsun ten ki düşmişdür ayaḳdan

391. Nice[430] ḫūn-ābları[431] içdi bu cānlar

Üşendiler[432] bu yolda üstüḫ̌ānlar

392. Büzürgān-ı cihān [433] iy merd-i hüş-yār[434]

Bu yolda cān virürler günde ṣad-bār

393. Çü Mūsā gibi[435] al ele[436] ʻaṣāsın

Meger kim[437] nefs-i Firʻavnı başasın

---

[422] S. Var mı orta yirde merd-i zāhid
[423] S. Gözü göñli
[424] S. Ṭopṭoludur
[425] S. Beyhūde
[426] S. Ḥasūddan
[427] S. Ḳalıpdur
[428] S. Gerçi ki
[429] S. Cānı başı
[430] S. Niçe
[431] S. Ḫūn-āblar
[432] S. Uşattılar
[433] S. Bizir-cihān
[434] S. Hış-yār
[435] S. Mūsā gibi
[436] S. Elüñe al

394. Bu yolda[438] nice var reh-zen senüñ-çün[439]

Dir isem aġlaya düşmen senüñ-çün

395. Żarūretdür ki gitmeklik gerekdür

Yaraġı dā'im itmeklik gerekdür[440]

396. Yüri 'āşıḳlaruñ ardınca her dem

Sülūküñden olımazsın mükerrem[441]

397. O yoldan[442] çünki sek[443] bir şemme[444] ṭuydı

Ḳodı ḳoyunını[445] anlara uydı

398. Hezārān çekdi[446] cevr-i ḥabs[447] ü zındān

Ḳabūl eyledi vü çıḳmadı yoldan

399. Ne yidi içdi ne ḫōd[448] eyledi ḫˇāb

Seg-i Eṣḥāb-ı Kehf oldı çü[449] aḥbāb

400. Eger gerçek er iseñ[450] merd-i rāh ol

Fenān[451] ol evvel andan pādişāh ol

---

[437] S. Dilerseñ
[438] S. Yoluñda
[439] S. Seniñ-çün
[440] S. Yaḫşı itmek yigrekdür
[441] S. Çü segden kim digellsin iy mükerrem
[442] S. Uludan
[443] S. Seg
[444] S. Şimme
[445] S. Bu cī̈feyi
[446] S. Hezārān seng
[447] S. Cevr ü ḥabs
[448] S. Cūd
[449] S. Çün oldı
[450] S. Girçek er-iseñ
[451] S. Fenā bul

401. Eger giderse[452] başuñ ḳo bu yolda

Gerek olmaya ‘uḳde cān u dilde

402. Eger dönseñ[453] gerekmezsin baña sen

Gerek sen şād olasın cān u dilden[454]

403. Eger yüz ḥamleden ṣalsañ seyir sen[455]

Degülsin er yaḳīn iy merd-i aḥsen[456]

Mefā‘īlün / Mefā‘īlün / Fe‘ūlün

Pādişāhūn Dīvāneye Rāst Gelüp Vaṣfi Ḥikāyetidür[457]

404. Gider idi bir zamān bir pādişāh

Ṭaġ u ṣaḥrā’ ṭop ṭolu ḫayl ü sipāh

405. Uġradı yolı meger[458] vīrāneye

Ṭuş gelür şāh anda bir dīvāneye

406. Şāhı görüben hīç örü ṭurmadı[459]

Şāh[460] ne kim[461] ṣordı cevābın virmedi

407. Ḫōş ferāġat ayaġuñ uzatmış ol

Çevresini leşker aldı ṣaġ u ṣol

---

[452] S. Dise ki

[453] S. Dise

[454] S. Cān u dilden şād olasen

[455] S. Eger bu cümleden yüz döndüresin

[456] S. Yaḳīn iy merd-i aḥsen er degülsin

[457] S. Ḥikāyet

[458] S. Meger yolı

[459] S. Gördi ol delü hīç ṭurmadı

[460] S. Şeh

[461] S. Ne-kim

408. Şāh eydür iy gedā[462] iy ḫāk-i rāh[463]

Ḥürmet ilen[464] niçün itmezsin nigāh

409. Pādişehdür[465] geldi leşker pīş ü pes

Nice[466] ṭurmazsın örü iy hīç kes

410. Sen kim olasın ki ben tek pādişāh[467]

Gele sen[468] ṭurmayasın iy ḫāk-i rāh

411. Didi ol dīvāne iy ṣāḥib-naẓar[469]

Yanı üzre yatduġı yirden meger[470]

412. Didi iy şāh-ı mecāzī urma lāf

Nice söylersin sözi bunca güẕāf

413. Ne sebebden saña ḥürmet ḳılayum

Māl içün[471] seni ulu mı bileyüm

414. Māl ile[472] Ḳārūn olursañ iy zebūn

Sen daḫı[473] eyle[474] olursın ser-nigūn[475]

415. Yoḫsa ger Nemrūd olasın pādişāh

Bir siñek elinden olasın tebāh[476]

---

[462] S. Gidā
[463] S. Gedā-yı ḫāk-i rāh
[464] S. Ḥürmet-ile
[465] S. Pādişāhder
[466] S. Nişe
[467] S. Benüm gibi şāh
[468] S. Gelesin
[469] S. Dīvāne-i ṣāḥib-naẓar
[470] S. Yatduġı yirden yanı üstüne meger
[471] S. Māl-içün
[472] S. Māl-ile
[473] S. Sen-daḫı
[474] S. Öyle
[475] S. Ser-negūn

416. Ger olasın ḥüsn ile sen[477] müntehā

Olasın bir kāfir ez-ehl-i ḫaṭā'[478]

417. Ger ola 'ilmüñ ḫōd[479] olmaya 'amel

Olasın İblīs-i Ş̱ānī der- meş̱el

418. Ger behişt ola sarāyuñ cümle ḫışt[480]

Hem çü Şeddād olasın ender- behişt[481]

419. Olmaya ger sende bunca 'ayb-ı bed[482]

İkimüz bir olavuz iy bī-ḫıred[483]

420. Bu ṣıfatlar[484] çünki lāzımdur saña

Pes nedendür faẓluñı göster baña[485]

421. Çün ikimüz bir anadan[486] gelmişüz

Nuṭfe olup raḥm içine sızmışuz[487]

422. Yine bir yoldan çıḳup geldük bile

Şimdi hīç olmaz anı almaḳ dile

423. İkimüz daḫı yine öliserüz

Söyle ḳanġımuz diri ḳalısaruz

---

[476] S. Olasın bir siñek elinde helāk

[477] S. Cümlesinden

[478] S. Bulmayasın dest-i ecelden rehā'

[479] S. 'İlmüñ olmaya

[480] S. Sīm ü ḫışt

[481] S. Miş̱l-i şeddād olasın maḥrūm- beheşt

[482] S. 'Ayb u bed

[483] S. İkimüz hem rek olavuz iy ḫured

[484] S. Bu ş̱ıfatlu

[485] S. Nedür faẓluñı göstergil baña

[486] S. Aradan

[487] S. İçinde ḳalmışuz

424. Çün ḳamu nev‘ ile saña hem-demüm[488]

Söyle baña kim neden senden kemüm[489]

425. Gişi kim buncılayın yoldan gele

Ne revādur kim aña[490] da‘vī ḳıla

426. Yüri hey bī-çāre bu kibrüñi ṣal

Ḳıl tevāżū‘ Ḥaḳ rıżasın ele al

427. Anlaġıl öz ḫulḳuñuñ[491] bünyādını

Ẓulm ḳılma[492] vir ḳamunuñ dādını

428. Şāhları[493] Ḥaḳ dād içün ḫalḳ eyledi

Ḫalḳa buyurdı muṭī‘ oluñ didi

429. Yüri Ḥaḳ emrini żāyi‘ eyleme

Var otur ‘adl ile[494] daḫı söyleme

430. Bunı didi ṭurdı yüridi revān

Ḳaldı ḥayrān şāh orada çoḳ zamān

431. Didi bu şūrīde yandurdı beni

Ne gişidür bildürüñ baña bunı

432. Didiler kim budur iy şāh-ı zemīn

Berḫī Esved[495] kim didiler pāk dīn[496]

---

[488] S. Hem-demim

[489] S. Kemim

[490] S. Aña ki

[491] S. Bile gör öz ḫilḳatüñ

[492] S. Ẓulm itme

[493] S. Şehleri

[494] S. ‘Adl-ile

[495] S. Berḫ ü Esved

[496] S. Berḫ-ı Esved diyilen ol pāk-i dīn

433. Şāh meger kim Berḫı işitmiş idi[497]

Gice gündüz yola göz ṭutmış i-di[498]

434. Çün işitdi bu sözi şāh-ı Ḳazend[499]

Özin atdan ṣaldı ol dem bī-gezend[500]

435. Yüridi ardınca Berhuñ[501] bir zamān

Bir naẓar gördi gider anı hemān

436. Şāh yügürdi tā ki[502] kūtāh ola yol

Yine bakdı gördi ġā'ib olmış ol

437. Ṭutdı bilin nevḥā ḳıldı anda şāh[503]

Aġladılar şāh ile[504] cümle sipāh

438. Girü döndi şāh ile[505] ḫayl ü ḥaşem

Ḳapladı göñlini şāhuñ derd ü ġam

439. Taḫt ü tācın 'āḳıbet terk eyledi

İşini Allāh ilen[506] berḳ eyledi

440. Terk idenler buldılar Ḥaḳdan murād

Anlaruñ-çündür cihānda olmaz[507] ad

---

[497] S. İşitmiş-idi

[498] S. Ṭutmış-ıdı

[499] S. Şāh-ı nijand

[500] S. Özin atdı ṣaldı atdan bī-gezind

[501] S. Āḫīr

[502] S. Yā'ni

[503] S. Pādişāh

[504] S. Şāh-ıla

[505] S. şāh-ıla

[506] S. Allāh-ılan

[507] S. Ölmez

441. Çün ire Ḥaḳdan hidāyet bir ḳula

Taḫt u tāc anuñ ḳatında bir pula

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet Fī Şeyḫ-i ‘Ālī Rahmetu’llāhi Aleyh[508]

442. Gör kim İbrāhīm-i Edhem n’eyledi

Gör nice Belḫ taḫtını terk eyledi[509]

443. Taḫtını terk itdügiy-çün ol peleng[510]

İgnesin çıḳardı deryādan neheng

444. Köhnesin dikerdi ol bir gün meger

İmtiḥān eyler[511] anı bir ulu er[512]

445. Gördi ipligi ki[513] köhneden geçer

Bit ḳanıyla boyanur ol ser-te-ser

446. Didi ol gişi aña kim iy emīn

Taḫt-ı Belḫe şāh idüñ[514] iy pāk dīn[515]

447. Terk idüben faḳrı ḳılduñ iḫtiyār

Nişe itmedüñ[516] ma‘āş-ı rūzigār[517]

448. Ḳatı geldi bu söz aña[518] şāh-ı dīn

Bahra ṭaşladı elinden ignesin

---

[508] Bu satır S.’de yoktur.

[509] S. Taḫt ü Belḫi gör nice terk eyledi

[510] S. Eyle terk itdügi-yçün ol peleng

[511] S. İmtiḥān itdi

[512] S. Bir iki er

[513] S. Her iplik ki

[514] S. Şāh-idüñ

[515] S. Pāk-i dīn

[516] S. Ḳılmaduñ

[517] S. Maāşı rūzigār

[518] S. Acıġı geldi hem-an-dem

449. Didi kim balıḳlara[519] tīz tīz oluñ[520]

İgnemi buluñ baña aluñ gelüñ

450. Ṣad-hezārān māhī çıḳdı ol zamān

Her biri bir igne almış der-dehān[521]

451. Didiler bu mıdur iy şāh-ı bülend[522]

Dönmezüz boynumuza ṣalsañ kemend

452. Bu degüldür didi ol şāh-ı peleng

Çıḳdı deryādan hemān-dem bir neheng

453. Gözi üzre[523] igneyi sançmış[524] gelür

İrdi İbrāhīme gör kim ne ḳılur[525]

454. Bir gözin igne anuñ kūr eylemiş

Gözi üstinde[526] aña yir eylemiş

455. Virdi İbrāhīme ol māhī selām

Ḫōş faṣīḥ āvāz ile söyler kelām[527]

456. Didi var İbrāhīme virgil selām

İgnesini baḥra ṣaldı bu zamān[528]

457. Didi kim[529] Ḥaḳ baña ilhām eyledi

Sırr ile bunda benümle söyledi[530]

---

[519] S. Didi-kim iy balçıḳlar

[520] S. Tīz oluñ

[521] S. Der-dihān

[522] S. Şāh-ı belend

[523] S. Üzere

[524] S. Sancmış

[525] S. Getürür İbrāhīme gör ne ḳılur

[526] S. Üstünde

[527] S. Āvāz-ılan açdı kelām

[528] Bu beyit S.'de yoktur.

[529] S. Didi-kim

458. Didi var İbrāhīmi görgil revān

İgnesini baḥra ṣaldı bu zamān

459. Māhīler ḳamusı cüst ü cūdadur[531]

Baḥr ḫalḳı ḳamu[532] hāyy u hūdadur

460. Var fülān yirde ṭurur didi baña

Tīz irişdür[533] yaḫşı tuḥfedür saña

461. Mahī-i Yūnusdur[534] ecdādum[535] benim[536]

Ḥaḳ Te'ālā virdi uş dādum[537] benim

462. Anı görmedümse[538] gördüm ben seni

El-vedā' olsun unutmaġıl beni

463. Bunı didi gitdi ol māhī meger

Ḳaldı ol gişi orada kūr u ker[539]

464. Didi İbrāhīm aña kim iy civān

Ulu mülk olur bu mülk-i cāvidān

465. Ol ḥükūmet mi uludur yoḫsa bu

Fikr ḳılġıl[540] özüñe iy nīk-hū

---

[530] S. Sır evinden benüm-ilen

[531] S. Cest ü cūdadur

[532] S. Cümle

[533] S. Bunı ilet ki

[534] S. Mahī-i Yūnusdır

[535] S. Ecdādım

[536] S. Benüm

[537] S. Dādım

[538] S. Görmedüm ise

[539] S. Kār u ger

[540] S. Fikr eyle

466. Şāh iken[541] biz Belḫe ol sulṭānumuz[542]

Baḥra geçürmez idi fermānumuz[543]

467. Şimdi berr ü baḥrı[544] yek-sān eyledi

‘Ālemi ol bize fermān eyledi

468. Pes bu mülk andan uludur bil yaḳīn

Ṭālib olgıl yüri var iy ehl-i dīn[545]

469. Ṭālib itsün Ḥaḳ ḳamu ādemleri[546]

Raḥmet ile[547] ṭoylasun ‘ālemleri[548]

470. Evliyā’dan enbiyā’dan iy Kerīm

Sen bizi ayırma iy Rabb-ı Raḥīm[549]

471. Ol erenler Ḥaḳḳı-çün Yā Rabb bizi

Ṭamuya yandurmaġıl özümüzi[550]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet Der-Şeyḫ Nām-dār Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh[551]

472. Var idi[552] bir şeyḫ-i ‘ālim[553] nām-dār[554]

Gördi uyḫuda meger ol ḳām-ḳār[555]

---

[541] S. Şāh-iken

[542] S. Sübḥānımuz

[543] S. Geçürmez-idi fermānımuz

[544] S. Berr-i baḥrı

[545] S. Ṭālib ol var iyle olma iy emīn

[546] S. ‘Ālimleri

[547] S. Raḥmetiyle

[548] S. Ādemleri bu dize S.’de 470 numaralı beyittir.

[549] Bu beyit S.’de yoktur.

[550] Bu beyit S.’de yoktur.

[551] Bu dize, S.’de yoktur.

[552] S. Var-ıdı

[553] S. Şeyḫ-i āli

[554] S. Nām-ı dār

473. Bir yola gider ki rūşen hem-çü māh[556]

Bir firişteh gördi anda pīş-rāh[557]

474. Didi ‘azmüñ ḳancaruya[558] iy ‘azīz

Sen niçün[559] böyle gidersin tīz tīz

475. Didi ‘azmüm bu zamān der-gāhadur

Hem penāhum[560] dā’im ol Allāhadur

476. Ol firişteh didi kim[561] iy bī-ḫaber

Yoḳ durur ‘aḳluñ[562] senüñ muṭlaḳ meger[563]

477. Bunca esbāb vire[564] bunca ḳār u bār[565]

Ḳor mı varmaġa seni iy şerm-sār

478. Utan āḫı[566] bu ḳamu emlāk ilen[567]

Ḳurb istersin[568] ol ẕāt-ı pāk ilen[569]

479. Ḳār u bāruñı[570] girü ḳoyduñ[571] ‘azīz[572]

Ḳancaru ṭurduñ gidersin tīz tīz[573]

---

[555] S. Ḳām-ı ḳār
[556] S. Girür ki rūşendür çü māh
[557] S. Bir firişte geldi aña pīş-rāh
[558] S. Ḳancarudur
[559] S. Neyçün
[560] S. Penāhem
[561] S. Didi-kim
[562] S. ‘Aḳlıñ
[563] S. Yoḳ ola muṭlaḳ senüñ aḳluñ meger
[564] S. Bunca esbāb ya
[565] S. Ḳār-ı bār
[566] S. Āḫī
[567] S. Emlāk-ilen
[568] S. İster-iseñ
[569] S. Pāk-ilen
[570] S. Bārıñ
[571] S. Ḳoduñ
[572] S. İy azīz

480. Bunca lenger kim aṣılmışdur saña

Seni ḳor mı ki varasın sen aña

481. Ṭañ atınca[574] ol gişi oldı helāk

Ṭañlacaḳ varın taṣadduḳ itdi pāk

482. Bir nemed[575] pāresini[576] ḳodı hemān

Özine[577] ṭon itdi ol şeyḫ-ı zamān

483. Ol gice görür yine ol pāk-bāz[578]

Ol firişteh yine geldi hem-çü bāz

484. Didi ḳaṣduñ ḳancaru iy pāk-dīn[579]

Didi ḳaṣdum ḳurb-ı Rabbü'l-'ālemīn

485. Didi iy bī-'aḳl u ḥayrān[580] u ṣamed

Anda ṣıġışur mı bu jende[581] nemed

486. Girü döngil varmaġıl iy Ḥaḳ-şinās

Kim yeter[582] saña hicāb iş bu[583] pālās

487. Sūzen-i 'Īsā ḥicāb oldı aña

Hem ḥicāb olsa gerek jende saña

---

[573] S. Ḥaḳḳı ṣoraṭurduñ yürürsin tīz tīz

[574] S. Ṣubḥ olunca

[575] S. Nemid

[576] S. Pāresi

[577] S. Gendüye

[578] S. Uyudı gice yine ol pāk-i bāz

[579] S. Pāk-i dīn

[580] S. 'Aḳl-ı ḥayrān-ı

[581] S. Ḫayra

[582] S. Yiter

[583] S. İşbu

488. Çün uyandı yine düşdi odlara[584]

Anı da virdi ṣabāḥın bir ara

489. Gördi el-ḳıṣṣa yine gice be-ḫ̬ˇāb[585]

Ol firişteh eyledi aña ḫiṭāb

490. Didi ‘azmüñ ḳancaru iy nām-dār[586]

Didi ‘azmüm bā-Ḫ̬udā-yı Kirdigār[587]

491. Ol firişteh didi kim[588] iy şāh seni

Çün taṣadduḳ eyledüñ pes varını

492. Pes otur sen gitmegil[589] ez-cāy-gāh

Özi uz[590] gelür saña ol pādişāh

493. Çün yüzüñi Ḥaḳḳa döndürdüñ be-kül[591]

Öz özi gelür saña deprenmegil[592]

494. Pāk olġıl her ‘alāyıḳdan ki var

Tā saña yār ola ol Perverdigār[593]

495. Ṭāhir[594] içün olsa dünyādan ne ġam

Tek[595] içüñde olmasun andan elem

---

[584] S. Odda

[585] S. El-ḳıṣṣayı yine ol ez-hicāb

[586] S. Nām-ı dār

[587] S. Kerdigār

[588] S. Ki

[589] S. Sen otur hīç gitme gel

[590] S. Öz özi

[591] S. bi-kil

[592] S. Ol gelür saña otur iy yüzi gül

[593] S. Ki saña yār ola Perverdigār

[594] S. Ẓāhir

[595] S. Dek

496. Yoḳ mıdı İbrāhīmüñ esbābı[596] çoḳ

Çünki sevmezdi aña aṣṣısı yoḳ[597]

497. Belki nefʿī oldı çoḳ iy ẕū-fünūn

Anuñ ile āḫiret[598] aldı ṣatun

498. İrmek olmaz aña iy merd-i cünūn[599]

Varlıġın terk itmeyince Ḥaḳ içün[600]

499. Cān parasıdur[601] dimişler sīm ü zer

Her kim anı virse[602] cānından bezer[603]

500. Çünki cān eczāsını terk idesin[604]

Lācerem kim[605] Ḥaḳḳa ṭoġrı gidesin

501. Ḳoma elden Ḥaḳ kelāmın iy ulu

لن تنالوا البر حتى تنفقوا [606]

Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿīlün

Bir Yigid Ḥacc İdüp Ne Güne Eyledüginüñ Ḥikāyitidür

502. Bir yigitden ḥacc-ı İslām oldı fevt

Āh ḳıldı cān u dilden ol[607] be-ṣavt

---

[596] S. Esbābü

[597] S. Sevmez-idi aña żarrı yoḳ

[598] S. Anuñ ilen āḫret

[599] S. Merd ü cünūn

[600] S. Ḥaḳ-içün

[601] S. Piraseder

[602] S. Andan geçe

[603] S. Cānından geçer

[604] S. Maḥv idesin

[605] S. Ki

[606] Ayetin yer aldığı bu dize, S.'de 502. beyit olarak yer almaktadır.

[607] S. Cāndan ol yigit

503. Ḥāżır idi[608] anda Sūfyān iy dede

Ol yigide didi iy mātem-zede

504. Ḳılmışam dört ḥaccı bu der-gāha ben

Ṣataram ḳamusını bir āha ben

505. Ol civān aydur[609] ki ol dem[610] iy ‘azīz

Ḥaccı vir sen daḫı[611] alġıl āhı tīz

506. Ol zamānda dest emānet ṭutdılar

Bir birine ḫōş metā‘ın ṣatdılar

507. Gördi Sūfyān ol gīce tā kim[612] be-ḫˇāb

Cānib-i Ḥaḳdan olur aña ḫitāb

508. Kim ticāretden ḳatı sūd[613] eyledüñ[614]

Özüñi yek[615] pāre mes‘ūd eyledüñ

509. Elli biñ Ḥacca ḳabūl oldı ol[616] āh

Ol civān öz işini ḳıldı tebāh

510. Aña daḫı çār Ḥacc oldı ḳabūl

Elli biñi dörde virdi[617] ol fużūl

511. Āh-ı dildür Ka‘be ehline ṣafā

Anı sen kem[618] görmegil iy bī-vefā

---

[608] S. Ḥāżır-ıdı
[609] S. Eydir
[610] S. Ol-dum
[611] S. Sen-daḫı
[612] S. Nā-geh
[613] S. Seved
[614] S. Eyledi
[615] S. Bir
[616] S. Bu
[617] S. Ḥacc bile

512. Āh-ı dilden dā’imā ḳılġıl ḥaẕer

Çoḳları āh eyledi zīr ü zeber

513. Āh nice sulṭānları ḳıldı helāk[619]

Āh-ı dilden hem ḥaẕer eyler melek

514. Ṭaġı ṭaşı āh ider zīr ü zeber

Āh-ı dilden ḳıl ḥaẕer cān-ı peder

515. Görmemiş misin[620] ki[621] maẓlūm[622] āhını

Nice sulṭānuñ yıḳar der-gāhını

516. İtmedi mi taḫt-ı Ḍaḥḥāki ḫarāb

Taḫt-ı Keykāvūs’ı[623] Cemşīdi türāb[624]

517. Cām-ı Cemden[625] āh idi dād alduran

Āh idi Fir‘avnı ġarḳa ṣalduran

518. Ger günāh-ı evvelīn ü[626] āḫirīn

Ṭolsa ḳamu āsumān[627] ile[628] zemīn

519. Ḳosalar mīzāna bu ḳamusını

Bir yanında ‘āṣīnüñ bir āhını

520. Ḳamusından ol müreccaḥ olısar

‘Āṣī āhı daḫı aġır geliser

---

[618] S. Kim
[619] S. Eyler helāk
[620] S. Görmemişin
[621] S. Kim
[622] S. Maẓlūmuñ
[623] S. Keykāves’i
[624] S. Hem ḳıldı türāb
[625] S. Cām-ı Cimden
[626] S. Ve
[627] S. Āsimān
[628] S. Āsimān-ıla

521. Ne ḳadar ‘āṣī ki ol ‘ıṣyān ide

Hem muṣirr ola daḫı ṭuġyān ide

522. Anuñ āhı eylemez hergiz eṣer

Anuñ āhıdur miṣāl-i ġāv-ı ḫār[629]

523. Ḥaḳ olaruñ-çün kelāmında meṣel[630]

İtdi[631] كَالأنعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلّ

524. ‘Āṣī kim her dem nedāmet eyleye

Āh-ı dil-sūzıyla[632] ‘öẕrüñ[633] söyleye

525. Anuñ āhı çarḫ-ı nüh-feleklerden[634] geçer

Nice baġlu ḳapuları ol açar

526. Baḥr-ı raḥmet āh ilen[635] mevce gelür

Ehl-i ‘ıṣyān üstine ḳaṭre olur[636]

527. Bürür[637] ol ḳaṭre ḳamu ‘ālemleri[638]

Baḥr ider ol nice[639] hem şeb-nemleri[640]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

---

[629] S. Ġāv u ḫar

[630] S. Miṣel

[631] S. Didi

[632] S. Āh-ı dil-sūz-ıla

[633] S. ‘Öẕrin

[634] S. Neh

[635] S. Āh-ılan

[636] S. Üzere bir ḳaṭre ṣalur

[637] S. Yavır

[638] S. ‘Ālimleri

[639] S. Āh

[640] Bu dize, S.’de 528. beyit olarak yer almaktadır.

Ḥikāyet-i Şiblī ve Āşufte Dīvāne-i Raḥmetu'llāhi 'Aleyh[641]

528. Didi bir gün Şiblī[642]-i āşufte-gār[643]

Bir delü gördüm oturur[644] bī-ḳarār

529. Gördüm ol ser-geşte-i dīvāneyi

Ḥaḳḳa yavuḳ[645] nefs ile[646] bī-gāneyi

530. Didi iy[647] Şiblī[648] emānetdür saña

Her seher ḳılsañ münācātı aña

531. Digil iy 'ālemlerüñ[649] sırrın bilen

Kimin uṣlu kimi dīvāne ḳılan[650]

532. Ol delü eydür[651] saña iy Kirdigār[652]

Beni böyle nişe ḳılduñ[653] bī-ḳarār

533. Evvel öldürdüñ atamı anamı[654]

Baña yoldaş eyledüñ derd ü ġamı

534. Perde-i 'işmetden ayurduñ[655] beni

Girü ṣalduñ[656] ġurbete sen iy ġanī

---

[641] S.'de bu dize yoktur.
[642] S. Şeblī
[643] S. Āşifte-gār
[644] S. Oturmış
[645] S. Yaḳın
[646] S. Nefs-ile
[647] S. Yā
[648] S. Şeblī
[649] S. 'Ālimlerüñ
[650] S. Kimi uṣlu kimisin mecnūn ḳılan
[651] S. Eydir
[652] S. Kerdigār
[653] S. Ḳıldı
[654] S. Atamla anamı
[655] S. Ayırduñ
[656] S. Daḫı ṣalduñ

535. Eyledüñ āvāre hem ez-ḫānümān[657]

Odlara yandı elümden[658] küllī cān

536. Ḳomaduñ daḫı elümde[659] mülk ü māl[660]

Beni ḳılduñ ‘ālem içre pāy-māl[661]

537. Dād idiserem[662] girü[663] senden[664] saña

Özi bilür kim neler[665] ḳıldı bāña

538. Ṭon ile börkümse[666] degmez bir pula

Kimsenem[667] yoḳ yüzüme[668] bir gez güle

539. Bu ḳamu cevr[669] ü belālar cāna ḫōş

İllā bir va‘desi gelmez bāña ḫōş

540. Dir ki sizi ṭamuya ḳoysam gerek

Ḳılduġunuzla[670] cezā itsem[671] gerek

541. Bu ne kīndür kim dutar göñlinde ol[672]

Kim görüpdür kı[673] ḫaṭā’suz[674] ola ḳul[675]

---

[657] S. Ez-ḫān-ı mān

[658] S. Elüñden

[659] S. Elimde

[660] S. Mülk-i māl

[661] S. Pāy-ı māl

[662] S. Diyesidür

[663] S. Be-kil

[664] S. Sinden

[665] S. Neleri

[666] S.Ṭon-ıla börki

[667] S. Kimsesi

[668] S. Yüzüne

[669] S. Cūr

[670] S. Ḳılduġuzña

[671] S. Cezā ḳılsam

[672] S. Bu ne gündür kim anuñ göñlüñde ola

[673] S. Kim

[674] S. Ḫaṭā’sız

542. Ben bu kīni[676] görmezem lāyıḳ aña

Söyle[677] elbetde emānetdür saña

543. Hem yine digil aña iy yüzi gül

Geçen işi ḳurcamaḳ[678] lāyıḳ degül

544. Şiblī[679] eydür[680] iy delü dime bunı

Oda yaḳar hem seni vü[681] hem beni

545. Didi Şiblīye revānī[682] ol delü

Aramuza girmegil iy sevgülü

546. Ben bilem anuñ ilen[683] varup digil

Ne ki ben ışmarlamışam söylegil

547. Şiblī gördi iḫtiyārı yoḳ bunuñ

Didi sözüñ şer‘a ṣıġışmaz senüñ

548. Ḳodı bunı[684] gitdi gendü ḥāline

Düşdi yine āḫiret[685] aḥvāline

549. Ḫalvete girdi yine ol şāh-bāz[686]

Gice ṭaña dek Ḥaḳa[687] ḳıldı niyāz

---

675 S. Ḳul ola
676 S. Ben kīni
677 S. Siyle
678 S. Geçmişi görüñ dimek
679 S. Şeblī
680 S. Eydir
681 S. Ve
682 S. Devā mı
683 S. Anuñlan
684 S. Anı
685 S. Āḫret
686 S. Şāh-ı bāz
687 S. Giceye dek ḥaḳ-ılan

550. Gice iḥyā’ ḳılmış[688] idi tā seher

Uyḫu girdi gözine nā-geh meger

551. Ḥaḳ cemālin gördi uyḫuda ‘ayān

Müşkilini[689] ḥażrete ḳıldı beyān

552. Didi Ḥaḳ n’oldı ayā Şeblī saña

Dimedüñ dīvānenüñ sözin baña

553. Didi yā Rab her işe sensin ḫabīr

Dimezem ben anı kim[690] dīvāne dir

554. Didi iy Şiblī[691] ḫaylī[692] yıllar[693] geçdi bol[694]

Bu iş üzre[695] küsülüdür baña[696] ol

555. Dir ki elbet ṭamuyı yıḳsam gerek

‘Ālemi hep cennete ḳoysam gerek

556. Çoḳ gişiden[697] baña peyġām eyledi

Baña daḫı türlü[698] sözler söyledi

557. Bu ne ṣorġudur bu bunca ṭūl ü ‘arż[699]

Bir avuç toprağa bunca ne ġaraż

---

[688] S. Ḳılmışdı
[689] S. Müşkilin hem
[690] S. Diyebilmem anı ki
[691] S. Şeblī
[692] S. Nice
[693] S. Yıldur
[694] S. Ki ol
[695] S. İş-içün
[696] S. Benden
[697] S. Gişiyle
[698] S. Nice
[699] S. Bunca ṣorġu bu nedür ṭūl-i ‘arż

558. Himmet- i merdānı gör iy aṣl-ı pāk

Kāfiri de dilemez k'ola[700] helāk

559. Ḳanda ḳaldı ki Müselmāna [701] ḳıya

Yā anuñ ḥaḳḳında bir ġıybet[702] diye

560. Yā İlāhī sen bize luṭf eylegil

Anlaruñ-çün ṣuçumuz bağışlaġıl[703]

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Der-Ḥikāyet-i Bāyezīd Raḥmetu'llāhi 'Aleyh

561. Bāyezīd[704] pür-ṣafā[705] şūrīde-ḥāl

Ḥāleti[706] geldi didi iy Ẕü'l-Celāl

562. Çün ḳıyāmet ola ṭañla āşikār

Ḳılayum ol ṭamu aġzında ḳarār

563. Elüme bir ḫançer alayum ẕī-nūr[707]

Ḳovayum[708] ḫalḳı cehennemden be-dūr

564. Tā ola 'ālem cehennemden[709] emīn

Göresin ṭañla[710] anı iy şāh[711] yaḳīn

---

[700] S. Ola

[701] S. Müslimān

[702] S. Ġaybet

[703] S. Anlaruñ ḥürmetine bağışlaġıl. Bu dize, S.'de 561.beyit olarak yer almaktadır.

[704] S. Bāyezīd

[705] S. Per-ṣafā

[706] S. Ḫālete

[707] S. Ze-nūr

[708] S. Ḳovayın

[709] S. Cehennemden ālem

[710] S. Yarın

[711] S. Şeh

565. Geldi hātifden nidā’ hem ol zamān

Dime yoḫsa çoḳ görisersin[712] ziyān

566. Söyleyen[713] ‘aybuñı şimdi āşikār

Tā ḫalḳ-ı ‘ālem ḳıla seni seng-sar[714]

567. Bāyeẕīd-i dü cihān[715] virdi cevāb

Didi Yā Rab ben ne didüm[716] nā-ṣavāb

568. ‘İzzetüñ ḥaḳḳı içün[717] uşbu[718] zamān

Açayum[719] ḫalḳ ortasında ben zebān

569. Şerḥ ideyüm senden anca luṭf u cūd[720]

Ḳılmasun hīç saña bir kimse sücūd

570. Ḥaḳ Te‘ālā didi iy şūrīde-ḥāl

Ḳılma bizüm ile hergiz[721] ḳīl ü ḳāl

571. Ser-be-ser[722] rāżī olalum ikimüz[723]

Ben dimeyüm sen daḫı ṭur didüñüz[724]

572. Didi iy Ḫallāḳ-ı ‘ālem bir belā

Cānuma[725] uġratduñ oldum mübtelā

---

[712] S. Görürsin sen

[713] S. Söyleyem

[714] S. Ḳalalar ḫalḳ-ı ālem seng-i sar

[715] S. Ol dīn ulusı revān

[716] S. Ne didim ben

[717] S. Ḥaḳḳı-çün

[718] S. Uş bu

[719] S. Açayım

[720] S. Luṭf-ı cūd

[721] S. Bunca bizümle

[722] S. Ser-i-ser

[723] S. Yegimiz

[724] S. Dimeyem sen-daḫı (?) ẕikir

[725] S. Cānıma

573. Ḳalmadı cānumda hīç ṣabr u ḳarār

Ben dimem özi[726] gelür bī-iḫtiyār

574. İḫtiyārı çünki elden alasın

Bāyezīd maḥv ola vü sen ḳalasın[727]

575. Sen diyicek[728] Bāyezīd'e[729] ne günāh

Sen bilürsin ḥāli ḫōd iy pādişāh

576. Bū Sa'īde çün irişdi bu naḳıl[730]

Bāyezīd[731] ḥaḳḳında oldı münfa'il[732]

577. Daġdaġa[733] düşdi vücūdına anuñ

Didi Yā Rab[734] sırrı ne ola bunuñ

578. Bu tefekkürle[735] uyudı ol zamān

Gördi kim ḳopmış ḳıyāmet bī-amān

579. Baş açuḳ yalın ayaḳ 'ālem ḳamu

Heybet ile[736] kükremiş yidi ṭamu

580. Cennet ehli cennete ḳılmış ḳarār[737]

'Āṣīler ḳalmış[738] orada[739] şerm-sār

---

[726] S. Gendü
[727] S. Bāyezīdlıḳ maḥv olasın ḳalasın
[728] S. Dicek
[729] S. Bāyezīde
[730] S. Ḫaber
[731] S. Bāyezīd
[732] S. Ḫayr u şer
[733] S. Ṭaġṭaġa
[734] S. Didi eyā
[735] S. Tefekkirde
[736] S. Heybet-ilen
[737] S. Cennetde itmiş ḳarār
[738] S. Ḳalmışlar
[739] S. Anda

581. Heybet eylerler melekler ḳamuya

Anları ḳoymaḳ dilerler ṭamuya

582. ʻĀṣīler feryād iderler zār zār

Mevc ururlar ara yirde bī-ḳarār

583. Heybetinden ṭamunuñ ʻālem siyāh

Yir ü gök ehli ḳamu olmış tebāh

584. Bu taḥayyürde bular ḥayrān u zār

Bāyezīd[740] olur be-nā-gāh[741] āşikār

585. Naʻra urur heybet ile[742] ṣʻab-nāk

Maḥşer ehli az ḳalur[743] ola helāk

586. Himmet eyler ol erenler[744] serveri

Ḳomazam[745] dir ṭamuya ben bunları

587. Pes meleklere ḳılur emr ol ġanī

Nūrdan zencīr ilen[746] baġlañ bunı

588. Yoḫsa ḳılur ālemi bu tār u mār

Ne ḥisāb olur arada ne şümār[747]

589. Anı zencīre çekerler çün felek[748]

Her yanından[749] yapışur yüz biñ melek

---

[740] S. Bāyezīd
[741] S. Nā-gehān
[742] S. Heybet-ilen
[743] S. Ḳalur ki
[744] S. İrenler
[745] S. Ḳomazum
[746] S. İle
[747] S. Şimār
[748] S. Peleng
[749] S. Yanında

590. Na‘ra urur ol erenler serveri

Ditreşürlerdi melā‘ik leşkeri[750]

591. Geh[751] çeker zencīri kükrer ner gibi

Yaġıya girmiş bahādır er gibi

592. Dār ü gīr içinde bunlar iy Sa‘īd

Uyanugeldi hemān-dem[752] Bū Sa‘īd

593. Didi Āmennā ayā şāh-ı ferīd

Bāyezīde bu kelām[753] olsun mezīd

594. İ‘tiḳādum biri biñ oldı bu gün

Bāyezīdüñ ḥaḳḳına iy reh-nümūn[754]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Der-Ḥikāyet-i Hindū-yı Şūrīde-Ḥāl[755]

595. Var idi[756] bir Hindū-yı şūrīde-ḥāl

Der-maḳām-ı ‘aşḳ[757] ḫōş ṣāḥib-kemāl

596. Çünki Ḥacca çıḳdı nā-geh[758] kāfile

Gördi ḫalḳı der-miyān-ı ‘aşḳ ile[759]

597. Didi anlara revān ol[760] şīr-i ner

Ḳancaruyadur bu gün ‘azm-i sefer

---

[750] S. Ditreşür yir meleginüñ leşkerleri

[751] S. Gāh

[752] S. Nā-gāhān

[753] S. Kemāl

[754] Bu dize, S.’de 595.beyitin ikinci dizesi olarak yer almaktadır.

[755] Bu dize S.’de yoktur.

[756] S. Var-ıdı

[757] S. ‘Işḳ

[758] S. Nā-gāh

[759] S. ‘Işḳ-ıla

[760] S. İy

598. Didiler kim Ka‘beyedür azm-i rāh
Maḳṣūdumuzdur bizüm[761] ol cāy-gāh
599. Didi kim[762] Ka‘be nedür iy reh-nümā
Didiler Tañrı evidür iy gedā
600. Didi anda varmadan nedür murād
Anda varan ġamlılar olur mı[763] şād
601. Didiler kim günde biñ gez bīş ü kem
Ḥaḳ tecellī eyler anda ez-kerem
602. Her kim anda bir nefes sākin ola
Ez-‘aẕāb-ı cāvidān[764] emīn ola
603. Düşdi Hindū cānına bir şūr u şer
Ka‘be arzūsından oldı bī-ḫaber[765]
604. Didi kim[766] uyumayam[767] hīç rūz ü şeb
Varmayınca ol eve ben bī-ta‘ab
605. Hem çünān[768] yüridi[769] mest ü bī-ḳarār
Tā ki yetdi[770] Ka‘beye āḫır-ı kār
606. Çünki gördi Ka‘beyi ḳılur nidā’[771]
Ṣordı ehl-i Ka‘beye ḳanı Ḫudā[772]

[761] S. Bizim
[762] S. Didi-kim
[763] S. Yoḫsa
[764] S. Ez-aẕāb cāvüdān
[765] S. Bā-ḥaber
[766] S. Didi-kim
[767] S. Uyımayım
[768] S. Hem-çenān
[769] S. Yürüdi
[770] S. Yitdi
[771] S. Ka‘be ṭurmış yüce

607. Ḥācılar didi ki iy āşufte-gār[773]

Anı görmek mi olur iy bī-ḳarār

608. Ev anuñdur illā evde olmaz ol

Bunı bilür her ki dīvāne degül[774]

609. Bu söz ile Hindū fertūt oldı hem

Ḳaldı ḥayrān ‘aḳlı bī-ḫōd oldı hem

610. Na‘ra urdı ḳıldı der-sā‘at fiġān

Özini[775] ṭaşlara çaldı ol zamān

611. Zārī ḳıldı k’iy[776] Müselmānlar[777] ḳanı

Ne içün getürdüñüz bunda beni

612. Işşı yoḳdur varmanam bu ḫāneye

Ger ḳabir ola meger dīvāneye[778]

613. Bu evüñ ışşını[779] baña gösterüñ

Ya ev öñünde benüm boynum uruñ[780]

614. Ger[781] ben[782] āşufte bileyidüm[783] bunı

Çekmez idüm[784] bu ḳadar yol zaḥmını[785]

---

[772] S. Ḫˇoca

[773] S. Āşifte-gār

[774] S. Digel

[775] S. Gendüyi

[776] S. Ḳıldı-kim

[777] S. Müslimānlar

[778] Bu beyit S.’de yoktur.

[779] S. Ṣāḥibin

[780] “Ṣāḥibi olmaya çün bu ḫānenüñ / Gürı ola pes bu ev dīvānenüñ” Bu beyit, S.’de 614.beyit olarak yer almaktadır.

[781] S. Gir

[782] S. Bin

[783] S. Ki bilseydem

[784] S. Çekmez-idim

615. Siz beni çün bu eve getürdüñüz

Gösterüñ anı baña kim didüñüz

616. Baña ne bu ev gerekdür ne maḳām

Baña ev ışṣı[786] gerekdür ve's-selām

617. Bunı çün ḫüccāc işitdi[787] ol zamān

Nevḥa ḳıldı ḳamusı zār u fiġān[788]

618. Bildiler kim Bārek'allāh iy selīm

Hem saña erzānī[789] bu ṣıdḳ-ı 'aẓīm

619. Nā-gehānī[790] oldı bir nūr[791] āşikār[792]

Ḳapladı dīvāneyi ḫūrşīd-vār[793]

620. Geldi hātifden nidā' iy[794] yār-ı men

Gel berü gör leẕẕet-i dīdār-ı men

621. Ka'be ehli cümle ḥayrān ḳaldılar

Yıḳıluban cümle bī-hūş oldılar[795]

622. Özine geldi yine bunlar ḳamu

Gördiler kim bürimiş[796] ol nūr-ı Hū

---

[785] S. Żaḫmını

[786] S. Issı

[787] S. İşitdi ḫuccāc

[788] S. Nevḥa ḳılup ḳamusı itdi fiġān

[789] S. Erzānī saña

[790] S. Nā-gehān

[791] S. Bir nur oldı

[792] S. Āşkār

[793] S. Ḫerşīd-vār

[794] S. Ki iy

[795] S. Ḳamu efġān ḳıldılar

[796] S. Bürümiş

623. Murġ[797]-i rūḥı[798] ‘arşa seyrān eylemiş

Ḳāleb-i fertūtı[799] bī-cān eylemiş

624. Her kimüñ maṭlūbı ṣāni‘ olmaya

Ṣun‘a baḳup ṣāni‘ini bulmaya

Mev‘iẓa[800]

625. Cehd ḳıl oturma ḫālī rūz ü şeb

Ṣun‘a baḳup ṣāni‘i ḳılġıl[801] ṭaleb

626. Her ki gendü naḳşına[802] nāẓır ola

Naḳş içinde gendü naḳḳāşın bula

627. Fāriġ ola ṭaşraġı endīşeden

Çün ṭuya sırrı derūn-ı şīşeden[803]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Ḥakīm-i Şehr-i Hindū-yı Çīn Vaṣfidur[804]

628. Ḥakīm-i Hindū şehr-i Çīn’e vardı

Varup Çin şāhınuñ ḳaṣrını gördi[805]

629. Görür bir ṭūṭī şāhuñ hem-nişīni

Ḳafesde[806] baġlu[807] bend-i āhenīni

---

[797] S. Marġ

[798] S. Rūḫı

[799] S. Fertūt

[800] S. Gendüzünden bī-ḫaberdür ol püser / Anuñ-içün itmez aṣlına sefer

[801] S. Eyle

[802] S. Gendü ḳātına

[803] Bu beyit, S.’de 627.ve 628. dize olarak yer almaktadır.

[804] Bu başlık S.’de yoktur. İsā ve Meryem ḥikāyesiyle yer değiştirmiştir. S.’de bu ḥikāyenin başında “Zamān-ı māżīde var-ıdı bir er / Ki ġāyet ḥāzıḳ-idi gey hüner-ver / Ki miṣli yoġ-ıdı ālemde anuñ / Hüner-mendiydi hem ol zamānuñ” beyitleri vardır.

[805] S.’de bu hikāyede “Müsāfir oldı Hindden Çine vardı / Varup Çīn şāhınuñ ḳaṣrını gördi” beyiti yer almaktadır.

630. Çü gördi ṭūṭī[808] Hindūyı berāber

Revān söyledi ṭūṭī hem çü[809] şekker[810]

631. Ki ez-behr-i Ḫudā iy mūnis-i rāz[811]

Ḳayıtsañ yine Hindūstana sen bāz[812]

632. Apar ṭūṭīlere benden selāmı[813]

İrişdür anlara hem bu peyāmı

633. Ki ol bī-çāre şöyle zār u mehcūr[814]

Ḳalupdur bir[815] ḳafes içinde mecbūr

634. Ne bir hem-derdi var ne ġam-güsārı [816]

Be-zindān-ı ḳafes iderdi zārī

635. Ne tedbīr eylesün nedür aña rāz

Ki sizden yaña uçup ide pervāz

636. Ḥakīm āḫır ki Hindustāna vardı

Varuban ṭūṭīler bāġında ṭurdı

637. Hezārān ṭūṭīyi dil zinde[817] gördi

Ki dürlü sāz ile perrende gördi[818]

---

[806] S.'de ḳafeşde biçiminde harekelenmiştir.

[807] S. Baġludur

[808] S. Ṭūṭī gördi

[809] S. Hem-çü

[810] S. Şeker

[811] S. Ki ez-beher Ḫudā iy mūnis-i yār

[812] S. Ki varasuñ yine Hinde sen diger-bār

[813] S. İlet ṭūṭīlere benden selāmı

[814] S. Zār-ı mehcūr

[815] S. Ḳalıpdur bu

[816] S. Güsār

[817] S. Dil-zende

[818] S. Ki yüz biñ sāz ile per-zinde gördi

638. Ḳamusı şekkeri ṭutmış be-minḳār[819]

Ki ḳamu fāriġ'ül-bāl ez-heme kār

639. Çalab virmiş olara bir 'acīb ḫ̬ān[820]

Meges olmış hümāyī ez-ferīşān[821]

640. Ḥakīm-i Hindī[822] ol esrārı didi

Ḳamu[823] ol ṭūṭī-i ġam-ḫ̬ārı didi

641. İşitdiler bu sözi çünki anlar

Yıḳıldılar aġaçdan yire yek-ser[824]

642. Çünān[825] yıḳıldılar yine[826] ḳamusı

Ṣanasın diri ḳalmadı birisi

643. Olaruñ öldüginden[827] merd-i hüşyār

'Acebledi[828] peşīmān oldı iy yār

644. Be-āḫ̬ır[829] çünki şehr-i Çīne vardı[830]

Varup ol ṭūṭī-i maḥbūsı gördi[831]

645. Didi iy ṭūṭī āḫ̬ır Hinde vardum

Peyāmuñ ol yaranlara[832] apardum[833]

---

819 S. Bi-minḳār

820 S. Ṭon

821 S. Kimi ebyāż kimi sürḫ̬ī sebze gūn

822 S. Hind ki

823 S. Ġam

824 S. Yek sefer

825 S. Çinān

826 S. Yire

827 S. Öldügünden

828 S. 'Acebleyüp

829 S. Bi-āḫ̬ır

830 S. Geldi

831 S. Buldı

832 S. Yarānlara

646. İşidüben[834] ḳamusı ḳaldı ḥayrān

Yıḳıldılar aġaçdan[835] cümle bī-cān

647. Bunı işitdi çün ṭūṭī-i ḫōş-bāl[836]

Bir āh itdi yıḳıldı öldi fi'l-ḥāl

648. Yıḳıldı şöyle yatdı zār u giryān

Ṣanasın kim[837] teninde yoġ idi[838] cān

649. Ḳafesden[839] bir gişi çıḳardı ṭutdı

Ayaġından ṭutup külḫāna atdı

650. Düşer külḫāna ol ṭūṭī-i pür-nāz[840]

Revān külḫān içinde ḳıldı[841] pervāz[842]

651. Oturdı ber[843]-ser-i ḳaṣr-ı Ḫudāvend[844]

Ḥakīm-i Hinde aydur[845] iy hüner-mend

652. Baña ta'līm ḳılmış ol yarenler[846]

Ḳafes içre benüm ḥālüm bilenler[847]

653. Bize ulaşmak isterseñ gelesin

Öligör[848] tā ḳafesden ḳurtulasın[849]

---

[833] S. Yārānlara irürdüm
[834] S. İşitdiler
[835] S. Aġacdan
[836] S. Ḫōş bāl
[837] S. Ṣanasın-kim
[838] S. Yoġ-ıdı
[839] S.'de ḳafeṣden biçiminde harekelenmiştir.
[840] S. Ṭūṭī-i nāz
[841] S. Ḳaldı
[842] S. Pir ü vāz
[843] S. Bir
[844] S. Ḳaṣr iy Ḫudāvind
[845] S. Eydür
[846] S. Yarānlar
[847] S. Ṣoranlar

654. Öligör[850] tā ki bulasın rehā’lıḳ

Ölenle kimse ḳılmaz āşinālıḳ[851]

655. Diriyken ger özüñden[852] el yuyasın

Ḳafesden ḳurtulacaġuñ ṭuyasın[853]

656. Yaranlar remzini yire getürdüm[854]

Ḳafesden ḳurtulup ḳaṣra oturdum

657. Yaranlaruma[855] ġayet intiẓārem

Ḫoca[856] ḫōş ḳal ki ben uçdum giderem

658. ‘Azīz oldı şu kimesne kim öldi

Ḥayāt-ı cāvidān ol kimse buldı[857]

659. Ḳalan ġaflet evinde şimdi maḥzūn

Olısar āḫiretde[858] ṭañla maġbūn

660. Geçürdüñ ġaflet ile[859] çoḳ zamānı

Niçün ola saña hem-rāh ma‘ānī[860]

661. Ġaraż budur ki iy cūyende-i rāz [861]

Bu ‘ālemden ḳılagör şimdi pervāz[862]

---

[848] S. Ölegör

[849] S. Ḳurtılasın

[850] S. Ölegör

[851] S. āşnālıḳ

[852] S. Ṣaġ-iken gendüzüñden

[853] S. Ḳurtulacaġun bilesin

[854] S. Yaranlar sözin yirine getürdüm

[855] S. Yāranlaruma

[856] S. Ḫˇāce

[857] S. ‘Āzīzem sen de öl ölmekden ögeyin / Ḥayāt-ı cāvidān bulasın ol ḥīn

[858] S. Āḫırında

[859] S. Ġaflet-ile

[860] S. Hem-rāh idinürsin yamanı

[861] S. Cevīnde-i rāz

662. Uyuyup ḳalma bu vīrānelıḳda[863]

Muḳayyed olma ger sen ḫānelıḳda[864]

663. Uyuyanlar ḳamudan girü ḳaldı

Uyanıḳlar ilerü menzil aldı

664. Olursa ḳalbinüñ dā'im ḥużūrı

Bulasın ẓulmet-i ḳabr içre nūrı

665. Ḥuẓūruñ çün saña hem-rah olısar

Dilüñ tevḥīd-i hem-der-gāh olısar[865]

666. Ḫırāmān olasın der-'ālem-i 'aşḳ[866]

Ne ki varuñ[867] esāsı muḥkem-i 'aşḳ

667. Cünūn-ı 'aḳla virme iḫtiyāruñ

Ki bozmaya din[868] üstinde ḳarāruñ

668. Gerek Ḥaḳḳı ḳılasın ol ḳadar[869] yād

Sen uyuduḳda ḳalbüñ ide feryād

669. Ḥaḳuñ ẕikrine cārī it zebānuñ

Ki ola āḫırı hem-rāh-ı cānuñ

---

[862] S. Pirvāz

[863] S. Uyup ḳalma ki

[864] S. Kirkis-ḫānalıḳda

[865] S. Şāyeste-i der-gāh olısar

[866] S. Der-ālim-i 'ışḳ

[867] S. Negehdāran

[868] S. Dīn

[869] S. Ol-ḳadar

670. Ki dilde her ne kim[870] çoḳ ola[871] tekrār

Anuñla gidisersin āḫır-ı kār[872]

Mefā‘īlün / Mefā‘īlün / Fe‘ūlün

Ḥikāyet-i Ḥażret-i İsā ve Meryem[873]

(Raḍıya’llāhu Te‘ālā ‘Anhumā)

671. ‘Īsi bin Meryem[874] giderdi[875] bir gezin

Gördi bir ‘ābid oturmışdı güzīn[876]

672. Özine bir kūşeyi ḳılmış mekān

Sebze-zār u çeşme-i[877] āb-ı revān[878]

673. Mescid ü miḫrāb-ı ḫōş[879] zībā laṭīf

Özi[880] tenhā hīç ḳatında yoḳ ḥarīf

674. Didi ki[881] iy ‘ābid-i Yezdān-perest

Bunda tenhā nice eylersin nişest

675. Didi çoḳ yıllar durur iy nām-dār

Ṭā‘at ile[882] bunda geçdi rūzigār

---

[870] S. Ne-kim

[871] S. Olsa

[872] Bu beyit S.’de 671 ve 672. beyit olarak yer almaktadır.

[873] Bu başlık, S.’de yoktur.

[874] S. ‘Īsā Miryem

[875] S. Gider idi

[876] S. Velī merd-i güzīn

[877] S. Çeşme vü

[878] S. Āb u revān

[879] S. Miḫrāb ḫōş

[880] S. Gendü

[881] S. Didi-kim

[882] S. Ṭā‘at-ıla

676. Ḥācetüm var eylerem[883] zār u niyāz[884]

Eylemez anı ḳabūl ol kār-sāz[885]

677. Didi söyle ḥācetüñ iy reh-nümā

Tā du‘ā ḳılam ola ḥācet revā[886]

678. Didi budur ḥācetüm ancaḳ aña

Şemmece vire maḥabbetden baña

679. ‘Īsi bin Meryem çün işitdi[887] anı

El götürdi didi iy Rabb-ı ġanī

680. İster ol bī-çāre ‘arż eyler[888] saña

Şemmece virgil maḥabbetden aña

681. Geldi hātifden nidā’ k’iy[889] şāh-ı dīn

Virdük aña istedügin yā emīn

682. Şemmece alsa[890] maḥabbetden o kām[891]

Maḥv olur ketb idemez[892] hergiz maḳām

683. Gitdi ‘Īsā ḳaldı ol ‘ābid gişi

İşid imdi ‘ābidüñ noldı işi

684. İrdi aña çün maḥabbetden[893] eṯer

Nīm şemme belki bir ẕerre ḳadar

---

[883] S. Eylerüm

[884] S. Nāz ü niyāz

[885] S. Kār-ı sāz

[886] S. Ḳabūl ide ḫudā

[887] S. ‘Īsā Meryem çünki işitdi

[888] S. ‘Arż idüp

[889] S. İy

[890] S. Olsa

[891] S. Tamām

[892] S. Kesb idemez

[893] S. Muḥabbetden

685. Na‘ra urdı yaḳasın çāk eyledi

Mescid ü miḥrābı hep[894] ḫāk eyledi

686. Sāḳī-i bāḳīden[895] içdi çün şarāb

Düşdi ṭaġa vālih ü mest ü ḫarāb[896]

687. Geçdi ṭaġda üstine çoḳ rūzigār[897]

Geldi ‘Īsā yine ol şīr-i şikār[898]

688. Gördi ol çeşmeyi[899] ol günc-i maḳām[900]

Ḳurumış[901] yir ile bir olmış tamām

689. Maḥv olmış cümle bāġ u[902] ḫuşk ü ter

Mescid ü miḥrābı[903] hem zīr ü zeber

690. Didi ‘Īsā yā İlāh’el-ālemīn

Nite[904] vīrān oldı bāġ u zemīn[905]

691. Meger ol ‘ābid gişi ölmiş durur

Ol sebebden bu ḫarāb olmış durur[906]

692. Didi Ḥaḳ kim ölmeyüpdür ṣaġdur[907] ol

Var bu ṭaġ içinde anı iste[908] bul

---

[894] S. Mescid ü miḥrāb pür

[895] S. Sāḳī ayaġından

[896] S. Vāleh-i mest-i ḫarāb

[897] S. Geçdi bunuñ üstine çünd rūzigār

[898] S. Şīr ü şikār

[899] S. Çişmeyi

[900] S. Çişme vü ol genc-i maḳām

[901] S. Yıḳılup

[902] S. Bāġı

[903] S. Miḥrāb

[904] S. Neye

[905] S. Bu bāġ u zemīn

[906] Bu beyit S.’de yoktur.

[907] S. Var

693. Gitdi ‘Īsā ber-ser-i kūh iy ‘aceb[909]

Vardı ol bī-çāreyi[910] ḳıldı ṭaleb

694. Gördi ṭurmış mest ü ḥayrān u ḫarāb

İki gözi yaşı olmış cūy-i āb[911]

695. Bir ayaġı üzre[912] ṭurmış ol hümām

Uyumamış yimemiş ḳırḳ yıl temām

696. Didi ne ṭurmışsın[913] iy bī-çāre sen[914]

Niçün olmışsın ḳatı āvāre sen

697. Virmedi ‘Īsāya ol hergiz[915] cevāb

Hū diyüp durmış idi mest ü ḫarāb[916]

698. Her ne kim ‘Īsā ṣorar ol dir ki Hū

Hūya ġarḳ olmış hemān ol nīk-ḫū

699. Didi kim[917] Hūdan murāduñ Ḥaḳ mıdur

Hūdan özge hīç murāduñ[918] yoḳ mıdur

700. Çün işitdi Ḥaḳ ünin[919] ol bī-ḳarār

Düşdi cān ışmarladı bī-iḫtiyār

---

[908] S. Ara

[909] S. Gitdi berk kūha bu el-‘aceb

[910] S. Bī-çāre

[911] S. Siyl olmış çü āb

[912] S. Bir ayaġ üstine

[913] S. Ṭurursın

[914] S. Sin

[915] S. Hergez

[916] S. Durmışdı mest-i ḫarāb

[917] S. Didi-kim

[918] S. Cevābuñ

[919] S. Adın

701. Didi ‘Īsā iy Kerīm-i Cāvidān

Bu ne ḥāletdür baña eyle beyān

702. Ḥaḳ Te‘ālā didi ‘Īsāya bu rāz[920]

Anuñ içün[921] sen baña ḳılduñ niyāz

703. Ẕerrece virdüm maḥabbetden[922] aña

Uş budur ḥāli[923] ‘ayān itdüm saña

704. Ger ziyāde virseyidüm[924] ẕerreden

Maḥv olurdı der-zamān cān u beden

705. Kim maḥabbetden[925] benümle ursa lāf

Ṭurabilmez da‘vīsi olur güẕāf[926]

706. Çoḳ gişiler da‘vī ḳıldı doymadı

İstedi çoḳlar bu sırrı[927] ṭuymadı

707. Cümlesinden biri Mūsā söyledi

Ol benüm vaṣlum[928] temennā eyledi

708. Ben[929] tecellī eyledüm ṭaġa meger

İrdi ṭaġdan aña bir şemme eşer

709. Doymadı Mūsā aña[930] iy pür-hüner

Uṣṣı gitdi düşdi olınca[931] seher

---

[920] S. Be-rāz

[921] S. Anuñ-içün

[922] S. Muḥabbetden

[923] S. İşbu der-ḥāli

[924] S. Virse-idim

[925] S. Muḥabbetden

[926] S. Güzāf

[927] S. Bu sırrı çoḳlar

[928] S. Vuṣlum

[929] S. Bir

[930] S. Aña mūsā

710. Örü[932] ṭurdı ṣoñra çoḳ ‘öẕr eyledi

Tevbe ḳıldı[933] “Yā Rab Āmennā” didi

711. Pes maḥabbetden[934] dem uran ḫām ola

Dünyede[935] gördüm diyen bed-nām ola

712. Anuñ içün[936] didi ol faḫr-ı cihān

Beni[937] görmek anı görmekdür hemān

713. Enbiyā’yı gören Allāhı görür

Evliyā’ya iren Allāha irür[938]

714. Çün kim[939] anlar Ḥaḳḳa yol bulmış durur

Anlara iren Ḥaḳa irmiş[940] durur

715. Anlaruñ sırrın gören Ḥaḳḳı görür

Anlara iren Ḥaḳı bulmış durur[941]

716. Enbiyā’nuñ şer‘ini alġıl ele

Evliyā’nuñ himmetiylen gir yola

717. Anlara uyan peşīmān olmaya

Uymayan anlara Ḥaḳḳı bulmaya

718. Allāh anlardan bizi ayırmaya

Faẓlıyile ṭoġrı yoldan ırmaya[942]

---

[931] S. Düşdi uṣṣı gitdi olunca

[932] S. Öri

[933] S. Ḳılup

[934] S. Muḥabbetden

[935] S. Dinyede

[936] S. Anuñ-içün

[937] S. Bizi

[938] S. İrer

[939] S. Çünki

[940] S. Ḥaḳḳı bulmış ṭurur

[941] Bu beyit S.’de yoktur.

719. Yā Rab anlardan ayırma sen bizi[943]

Anlaruñla eyle ḥaşrumızı[944]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Merd-i ‘Ālim-i Mu‘teber Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh[945]

720. Var idi bir merd-i ‘ālim mu‘teber

Bulmış idi[946] dünye ḥālinden ḫaber

721. Ṭop ṭolu ṣandıḳla dört yüz kitāb[947]

Oḳımışdı[948] ol gişi fī-küllī bāb

722. ‘İlm ileydi[949] anuñ işi rūz u şeb[950]

Dünyeyi cāndan daḫı eyler ṭaleb[951]

723. Ol zamānda bir peyām-ber var idi[952]

Genc-i ma‘nī ṣāḥib-i esrār idi

724. Ḥaḳ Te‘ālā ol ḳula vaḥy eyledi

Benden ol ‘ālime[953] var söyle didi

725. Digil ol ‘ālime kim[954] iy bī-ḳarār

‘İlm ile[955] gerçi geçürdüñ[956] rūzigār

---

[942] Bu beyit S.’de yoktur.

[943] S. Tañrı anlardan ayırmasun bizi

[944] S. Anlaruñla ḳopara ḥaşrumuzı Bu dize, S.’de 720. beyit olarak yer almaktadır.

[945] Bu başlık S.’de yoktur.

[946] S. Bilmiş-idi

[947] S. Dört yüz on ṣandıḳ ṭopṭolu kitāb

[948] S. Oḳumışdı

[949] S. ‘İlm-ileydi

[950] S. Rūz-ı şeb

[951] S. Dünyeyi de cāndan eylerdi ṭaleb

[952] S. Peyem-ber var-ıdı

[953] S. Münlāya

[954] S. Varup ol ālime

[955] S. ‘İlm-ile

726. Dünye[957] sevmekde[958] çün olduñ ġırra[959] sen
Ṭoymaduñ çün kim[960] aña bir ẕerre[961] sen

727. Çün göñülden ṣalmamışsın dünyeyi[962]
Ḥaḳdan ayırsa gerek dünyā[963] seni

728. ‘Ālemüñ ‘ilmi senüñ olursa hep
Eyleseñ[964] taḥṣīl-i ‘ilmi rūz u şeb

729. Çünki dünyā sevgüsi göñülde[965] var
Eylemez Ḥaḳ sevgüsi sende ḳarār

730. Ẕerrece[966] dünyā maḥabbeti[967] saña
Gelmege ḳomaz seni[968] benden yaña

731. Anuñ içün[969] virmişem ‘ilmi saña
Gelmeyeni getüresin[970] sen baña

732. Sen gelenleri daḫı men‘ eyledüñ
Gelecege gelme diyü söyledüñ

733. Anı kim ben sevmedüm sevdüñ anı
Anı kim ben sevmişem ḳovduñ anı

---

[956] S. Geçürdi
[957] S. Dünyeyi
[958] S. Sevdüñ
[959] S. Ġurre
[960] S. Ṭoyamayasın
[961] S. Zerre
[962] S. Ṣalmamış dünyā göñilden çün seni
[963] S. Āḫır
[964] S. İdesin
[965] S. Cānuñda
[966] S. Zerrece
[967] S. Muḥabbeti
[968] S. Sini
[969] S. Anuñ-içün
[970] S. Gelmeyeni tā getüresin

734. Faḳrı kim ben sevmişem sen sevmedüñ

Dostı düşmen düşmeni dost eyledüñ

735. Seni gördi ḳamu ‘ālem[971] uydı uş

Dostı ḳodı cümle düşmen sevdi ḫōş

736. Muḳtedāsın çün bu gün sen[972] ‘āleme

Pes delīl ola işüñ her ādeme

737. Fitne oldı ‘āleme ‘ilmüñ senüñ

Kibre döndi ṣabr ile ḥilmüñ[973] senüñ

738. Çünki ‘ālimler cihānuñ ḫāṣıdur

Anlar azması cihān azmasıdur

739. Saña dost olmaz bu devr-i ḫāk-sār[974]

Aldayupdur sencileyin ṣad-hezār

740. Nice oynarsın[975] bunuñla iy denī

Pīre-zendür ‘işve-ger[976] aldar seni

741. Bir ḳarıdur künde bāz u kūr u zişt[977]

Ṣad-hezārān mekri var cümle dürüşt

742. Nūrı ḳoduñ nāra meyl itdüñ[978] neden

Ṣāf iken[979] zünnāra meyl itdüñ neden

---

[971] S. Seni gördi cümle ‘ālem

[972] S. Sen bu gün çün

[973] S. Ḥilm-ile ṣabruñ

[974] S. Devr-i ḫāk-ı sār

[975] S. Avınırsın

[976] S. Çarḫ gör

[977] S. Peşt

[978] S. Miyil itdiñ

[979] S. Ṣūf-iken

743. Her zamān gül-gūnī[980]-i aḥmer ḳılur

Her zamān āhengi ṣad-şōher ḳılur

744. Bu ṭılısma[981] kimse āgāh olmadı

Çoḳlar uydı hiç[982] murādın bulmadı

745. Geçmeyince bundan iy ḫulḳ-ı ḥasen

Bulımazsın[983] Ḥaḳḳı zaḥmet çekmesen

746. İkisi bir ‘aḳd ile[984] girmez ele

Bunı ḳoġıl tā ki ol senüñ ola[985]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāye-i Sulṭān Maḥmūd-ı Ġaznevī[986]

747. Meger Sulṭān Maḥmūd leşkeriyle

Ava çıḳmış idi serverleriyle[987]

748. Ḫurūşa geldi[988] çün kūs u naḳāre

Ṣadā ṭolmış idi[989] kūh u maġāra

749. Ki ol ṭaġda olan hep cānavarlar

Aşaġa düze ine her ne kim var[990]

---

[980] S. Gül-güne

[981] S. Ṭılsıma

[982] S. Hīç

[983] S. Bulamazsın

[984] S. ‘Aḳd-ılan

[985] Bu dize, S.’de 747.beyit olarak yer almaktadır.

[986] Bu başlık S.’de yoktur.

[987] S. Ki bir gün Şāh-ı Gazviyn leşkerleriyle / Ava çıkmış-ıdı serverler eriyle

[988] S. Ḫerūşa geldi

[989] S. Yürüdi leşkeri

[990] S. Ki düşe tā ki ava her cānavar / Ki ṭaġdan ine Ṭūra her ne-kim var

750. Özi ṭutup[991] giderdi ṭaġ kenārın

Teferrüc ide deşt ü[992] lāle-zārın

751. Görür bir pīr beli iki bükülmiş[993]

Ki[994] arḳasına bir az yavşan almış

752. Anı görüp[995] te‘accüb[996] ḳıldı sulṭān

Didi ne gezer ola uş bu bī-cān[997]

753. Revān pīr virdi sulṭāna selāmı

Didi niçün yitürdüñ neng ü nāmı[998]

754. Bu ne hengāmedür[999] bunca düzersin

Ne yitürdüñ bu ṣaḥrā’da gezersin[1000]

755. Didi sulṭān pīre[1001] kim nedür aduñ

Bu sözden söylegil[1002] nedür murāduñ

756. Aña didi revān ol pīr-i mes‘ūd

Senüñ aduñdur adum[1003] ya‘nī Maḥmūd

757. Didi Sulṭān ki göñlüm oldı derhem

Ki ben de Maḥmūd olam sen daḫı hem[1004]

---

[991] S. Evre ṭutup

[992] S. Düştüñ

[993] S. Pīri kim iki bükülmiş

[994] S. Hem

[995] S. Bunı gördi

[996] S. Ta‘accib

[997] S. Didi-kim ne gezersin bunı cān

[998] S. Nām u nengi

[999] S. Hengāmeder

[1000] S.’de gezersin biçiminde harekelenmiştir.

[1001] S. Didi pīre söyle

[1002] S. Söyle kim

[1003] S. Adem

[1004] Bu beyit S.’de yoktur.

758. Ki sen Maḥmūd u ben[1005] Maḥmūd-ı dīger

İkimüz nice olısar berāber

759. Cevābın virdi der-ḥāl[1006] didi iy şāh

N'ola olsañ baña bir laḥẓa hem-rāh

760. Benümle bu mezār içine girseñ[1007]

Berāberlik[1008] nicedür anda görseñ[1009]

761. Yāḫūd inseñ[1010] bu yire iki arşun

Göreydüñ var mıdur yanıñda ḳurşuñ[1011]

762. Diri iken olımazsam[1012] berāber

Berāberüz[1013] ölenden ṣoñra iy yār[1014]

763. Bu 'askere[1015] güvenürseñ ki çoḳdur

Üç aḳçalıḳ saña aṣṣısı[1016] yoḳdur

764. Saḳa gibi alursañ[1017] boynuña meşk[1018]

Bu leşker yir içer[1019] sensin çeken reşk[1020]

[1005] S. Maḥmūd bin
[1006] S. Ol-dem
[1007] S. İçinde girgil
[1008] S. Barābarlıḳ
[1009] S. Bilgil
[1010] S. İnsüñ
[1011] S. Ḳuşun
[1012] S. Diriken saña degülem
[1013] S. Berāberün
[1014] S. İy er
[1015] S. Leşkere
[1016] S. Aṣṣı
[1017] S. Almışsın
[1018] S. Müşk
[1019] S. Yeten içer velī
[1020] S. Reşek

765. ‘Azīzā ġam gözet ġam-ḫˇār[1021] olma

Özüñi ḫalḳ içün[1022] odlara ṣalma

766. Eger dünyā vefā-dār olsayıdı[1023]

Bu devlet böyle bāḳī ḳalsayıdı[1024]

767. Yā[1025] bunca şāh u bu mīr ü selāṭīn

Alaydı dünyeden cümle murādın

768. Çü bu yir cümleyi bir bir yiyedür[1026]

Bunuñla faḫr ḳılmaḳ[1027] pes neyedür

769. Uyan bu ġaflet uyḫusından iy yār

Ecel hīç kimseyi ḳılmaz ḫaber-dār

770. Bu bir ḍarb’ül-meseldür[1028] iderem[1029] fāş

Ḳulaḳ ur diñle bu sözi ḳarındaş

771. Gişi kim böyle olsa ṣāḥib-i tāc

Ölenden ṣoñra yir altına muḥtāc[1030]

Mefā‘īlün / Mefā‘īlün / Fe‘īlün

[1021] S. Ġam-ḫor

[1022] S. Ḫalḳ-içün

[1023] S. Olsa-ıdı

[1024] S. Ḳalsa-ıdı

[1025] S. Ki

[1026] S. Yiyüpdür

[1027] S. Ḳılmaḳla

[1028] S. Ḍarb-ı meseldür

[1029] S. Eylerem

[1030] Bu dize S.’de 772.beyit olarak yer almaktadır.

Ḥikāyet-i Bāyezīd-i Pīr-Zāde[1031]

772. İşitdüm[1032] Bāyezīd-i Pīr-Zāde
Ki ḳırḳ[1033] gez ḥacca varmışdı piyāde

773. Meger bir gün ki aḫır Ḥacc iderdi
Bu yol içre tefekkürle giderdi[1034]

774. Ki ḳırḳ ḥacc eylemişem ben piyāde
Namāz-ı nāfile ḥaddden ziyāde

775. Eger biri ḳabūl olursa besdür
Daḫı bunca bu gezmek ne hevesdür

776. Çü nefsine bir ‘ucb[1035] irişdi nā-gāh
Peşīmān oldı ḳıldı derd ilen āh

777. Didi iy nefs-i murdār u denī[1036] sen
Nice odlara yaḳarsın beni sen

778. Yüridi[1037] çaġırup ol şīr-i merdān
Ki ḳırḳ ḥacc virürem kim virse bir nān

779. Biregü virdi bir etmek mālından
Bu ḳırḳ ḥaccı revān aldı elinden

780. Çün[1038] etmegi eline aldı dervīş
Düşer göñline nā-geh iş bu teşvīş[1039]

[1031] Bu başlık S.’de yoktur.
[1032] S. İşitdim
[1033] S. Çehil
[1034] S. Tefekkir iderek yolda giderdi
[1035] S. Bu ‘ucb
[1036] S. Merdār denī
[1037] S. Yürüdi
[1038] S. Çü
[1039] S. Nā-gāhān bu teşvīş

781. Ki bir uyuz[1040] it olsa pīr ü ma‘yūb[1041]

Bu ekmegi aña virsem yise ḫūb[1042]

782. Görür bir kelbi bir yirde buruşmış

Tüyi[1043] yoḳ ḳarımış hem[1044] dişi düşmiş

783. Ḳamu itlerden anı ḫōr bildi

Getürdi etmegi öñine ṣaldı

784. Teveccüh ḳıldı kim[1045] gide işine

Neler getürdi it[1046] anuñ başına

785. Bir elini ḳılur ol dem[1047] ḥavāle

Urur[1048] Bāyāzīde bir ḫōş[1049] sipāle

786. Ki sen ḳırḳ ḥaccı bir etmege ṣatduñ

Ṣanursın ya‘nī kim bir hüner itdüñ[1050]

787. Atañ Ādem sekiz uçmaġı[1051] pür-nūr[1052]

İşitdüñ iki buġdaya ṣatupdur

788. Baḳ imdi ḥālüñe kim ne imişsin[1053]

Erenler ḫanda sen ḫanda imişsin[1054]

[1040] S. Fertūt

[1041] S. Pīr-i maġbūn

[1042] S. Öñine eşem işbu etmegi ḫūn

[1043] S. Tüy

[1044] S. Ḳarı ve hem

[1045] S. Ḳıldı-kim

[1046] S. Gör it ne getürür

[1047] S. Ol-dem

[1048] S. Urar

[1049] S. Şeyḫ Bāyezīde bir şipāle

[1050] S. Ṣanur mısın ki ya‘nī bir iş itdüñ

[1051] S. Sekiz uçmaġ

[1052] S. Per-nūr

[1053] S. Neymişsin

789. Budur da‘vāñ ki terk itdüñ bu māli

İçüñden kesmedüñ[1055] hīç ḳīl ü ḳāli

790. Saña dimediler gel[1056] terk-i māl it

Didiler terk-i ‘ucb u terk-i ḳāl it

791. Çü ekdügüñ biçersin ṭañla iy yār

Bārī cehd[1057] eyle ekme toḫm-ı murdār

792. Ki her ṭā‘at ki[1058] Ḥaḳḳ içün[1059] ḳılasın

Birine yüz yüzine biñ bulasın[1060]

Mefā‘īlün / Mefā‘īlün / Fe‘ūlün

Ḥikāyet-i Ḥazret-i Dāvūd Raḍıya’llāhu Te‘ālā ‘Anh[1061]

793. Oḳudı Dāvud altmış yıl[1062] Zebūr[1063]

Bulur-idi ḫalḳ üninden hem ḫużūr[1064]

794. Kim işitseydi olurdı bī-ḳarār

‘Aḳlı ḳalmazdı anuñla pāy-dār[1065]

795. Yil işitse şöyle ḳalurdı ḫamūş[1066]

Her aġaçuñ yapraġı ṭutardı[1067] guş

[1054] S. İrenler ḳınıda sen ḳandaymışsen

[1055] S. Ḳomaduñ

[1056] S. Kim

[1057] S. Cehid

[1058] S. Ki ṭā‘atini

[1059] S. Ḥaḳḳ-içün

[1060] Bu dize, S.’de 793.beyit olarak yer almaktadır.

[1061] Bu başlık S.’de yoktur.

[1062] S. Biñ

[1063] S. Zebūrı

[1064] S. Ki ḫalḳ eylerdi üninden ḫużūrı

[1065] S. Ṣanasın bir ḳurı ḳālıbdı bī-cān

[1066] S. Ḳalurdı bī-hūş

[1067] S. Her aġaç yapraġı ṭutar-ıdı ġuş

796. Ṣu aḳarken işidüp devr eyledi[1068]

Ḳuş hevāda uçmayup zār eyledi[1069]

797. Gerçi āvāzı ḳılurdı ḫalḳı pīç[1070]

Līk[1071] göynüklü degüldi baġrı hīç

798. Lā-cerem bir ādem aġlatmaz idi[1072]

Öldürüp küllī fenā itmez idi[1073]

799. ‘Āḳıbet çün zaḫm yidi ez-ḳader[1074]

Cān u dīl oldı ḳamu zīr ü zeber

800. Nāle idüp düşdi ṣaḥrā’ya meger

Nālesinden aġladı kūh u kemer[1075]

801. Nevḥa ḳıldı ün çeküben derd-nāk[1076]

İşidüp ḳırḳ biñ gişi oldı helāk

802. Her kim ol āvāzı işitdi ẕī-dūr[1077]

Uçdı rūḥı ḳaldı gendi[1078] der-ḳubūr

803. Tā ḫıtāb irdi ki[1079] iy Davūd-ı pāk[1080]

Oldı ḳırḳ biñ gişi ünüñden[1081] helāk

[1068] S. Aḳarken ṣu işitse ṭurur-ıdı
[1069] S. Ḳuş uçmazdı hevāda ḳalur-ıdı
[1070] S. Ḫalḳı āvāzı ḳılurdı gerçi peç
[1071] S. Līkī
[1072] S. Aġlatmaz-ıdı
[1073] S. İtmez-idi
[1074] S. Ez-ḳadür
[1075] S. Baḥr-ıla berr
[1076] S. Derd-i nāk
[1077] S. Ze-dūr
[1078] S. Cismi
[1079] S. İrişdi
[1080] S. Davūd u pāk
[1081] S. Ṣavtıñdan

804. Bundan öñdin ḳılmaduñ bir dīde-ter

Gör ne ḳıldı senüñ ilen[1082] kār-ger[1083]

805. Çün göñüldendür[1084] senüñ nāleñ[1085] bu gün

Niçelerüñ cānına urduñ dügün

806. Nāle kim göynüklü dillerden[1086] gelür

Mıṣrī ḳılıçdan daḫı iti olur[1087]

807. Doġrar[1088] ol işideni ṣaġa ṣola

Heybet ilen[1089] ‘arşa ṣalar zelzele

808. Çünki olduñ derd elinden bī-ḳarār

Cān fidā eyler yoluña ṣad-hezār[1090]

809. Nevha-i mātem seni çün ḳıldı zār[1091]

Lā-cerem ki[1092] nāra uġrasa[1093] yanar

810. Derd-i dil oldı çü sende[1094] āşikār

Nice cānlar[1095] yoluña oldı niṯār

811. Ādemī kim ḳıldı Ḥaḳḳ[1096] ārāste

Derd-i dildür ancaḳ andan[1097] ḫˇāste

[1082] S. Senüñ-ilen
[1083] S. Kār u ger
[1084] S. Göñildendür
[1085] S. Nāliñ
[1086] S. Dīllerden
[1087] S. Āyeti olur
[1088] S. Ṭoġrur
[1089] S. Heybet-ilen
[1090] S. Cān fedā ḳıldı yoluñda çīl hezār
[1091] S. Ḳıldı çü nār
[1092] S. Kim
[1093] S. Uġrarsa
[1094] S. Sinde
[1095] S. Başlar
[1096] S. Ḥaḳ

812. Her gişi kim dünyede bī-derd ola

Hergiz ol merd olmayana merd ola

813. Ehl-i derd[1098] olan kimesnedür[1099] sirişt[1100]

Her nefes ursa gelür būy-ı behişt[1101]

814. Reng ü būyı[1102] ‘avret eyler iẖtiyār

Merd-i Ḥaḳ reng ü būyı n’eyler i yār[1103]

815. Derde ṣabr[1104] oldı çü Eyyūba ẖıtāb

Lā-cerem ḳılmadı andan[1105] ıżṭırāb

816. Çünki İbrāhīme ẕebḥ oldı nidā’

Ḥaḳ yolına[1106] oġlını ḳıldı fidā

817. Ḳayġu oldı çünki Ya‘ḳūba naṣīb

Düşdi Yūsufdan cüdā[1107] oldı ġarīb

818. Dāvūda bir nevḥadan[1108] geldi ‘itāb[1109]

Ṭaġa ṭaşa lā-cerem oldı ẖiṭāb

819. Kim benüm Dāvūduma dem-sāz[1110] oluñ

Anuñ ilen[1111] bile hem-āvāz oluñ

[1097] S. Anda
[1098] S. Ehl-i dīl
[1099] S. Kimsenedür
[1100] S. Sireşt
[1101] S. Beheşt
[1102] S. Reng-i būyı
[1103] S. Reng ü būyı merd-i ḥaḳ neyler iy yār
[1104] S. Derd-i ṣabr
[1105] S. Anda
[1106] S. Yoluna
[1107] S. Cedā
[1108] S. Nefẖa
[1109] S. ‘İḳāb
[1110] S. Dim-sāz

820. Bī-edeb olmaz daḫı nāzendedür

Gör ki peyveste ne ser-efgendedür[1112]

821. Çünki çekdi nefs ucından dürlü ḥāl

Lā-cerem nefsini ḳıldı pāy-māl

822. Merkeb-i ‘āṣi durur olmaz muṭī‘[1113]

Ḥaḳ meded ḳıla meger ola[1114] şefī‘

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Ḥażret-i Mūsā Raḍıya’llāhu Te‘ālā ‘Anh[1115]

823. Mūsī-i ‘İmrān giderdi[1116] sūy-ı Ṭūr

Gördi bir zāhid[1117] oturmış ġarḳ-ı nūr

824. Didi yā Mūsā Ḥaḳa[1118] peyġām apar

Yarlıgar mı beni ol Perverdigār

825. Her çi buyruġıdur anı ṭutmışam[1119]

Uş senüñ peyġāmuña[1120] gūş itmişem[1121]

826. Gitdi Mūsā oradan çün dūr-ter

Gördi bir ‘āşıḳ daḫı maḫmūr-ter[1122]

[1111] S. Anuñ-ıla

[1112] Bu beyit S.’de yoktur.

[1113] S. Muṭū‘

[1114] S. Ki oldur Bu dize S.’de 823.beyit olarak yer almaktadır.

[1115] Bu başlık S.’de yoktur.

[1116] S. Gider-idi

[1117] S. Gördi-kim bir er

[1118] S. Ḥaḳḳa

[1119] S. Her ne-kim buyurdıysa ben itmişem

[1120] S. Peyġāmıña

[1121] S. Göz ṭutmışam

[1122] Bu beyit S.’de yoktur.

827. Didi Ḥaḳḳa di ki iy yā[1123] maġz-pūst

Dōstuñdur sen de[1124] anı eyle dōst

828. Ḳıldı Mūsā yine andan[1125] ‘azm-i rāh

Gördi bir dīvāne ṭurmış bī-külāh[1126]

829. Baş açuḳ yalın ayaḳ küstāḫ-vār[1127]

Didi Mūsāya digil yā[1128] Kirdigār[1129]

830. Nice ser-gerdān yüriür ol beni

Di yine[1130] alsun girü virdügini

831. Ġuṣṣadan cānum[1131] irişmişdür be-leb

Bunca cevri baña eyler ne sebeb

832. Her birinüñ müşkilin ḥall eyledi

Didi Ḥaḳ zāhide raḥmet eyledi[1132]

833. ‘Ābide ḳısmet maḥabbet eyledi

Baña mūnis derd ü miḥnet eyledi[1133]

834. Niceye dek ola bu cevr ü ta‘ab

Bunca cevri baña eyler ne sebeb[1134]

[1123] S. Ki ol bī

[1124] S. Sen-daḫı

[1125] S. Yine

[1126] S. Bī-kelāh

[1127] S. Gistāḫ-vār

[1128] S. İy

[1129] S. Kerdigār

[1130] S. Neye

[1131] S. Cānım

[1132] Bu beyit S.’de yoktur.

[1133] S. Didi Ḥaḳ zāhide raḥmet eyledüm / ‘Ābide ḳısmet muḥabbet eyledüm Bu beyit S.’de 839.beyit olarak yer almaktadır.

[1134] Bu beyit S.’de yoktur.

835. Didi seni terk idüpdür ol ‘azīz

Sen de anuñ terkin eyle tīz tīz[1135]

836. Mūsī[1136] dīvāne sözin ḫōş görmedi

Yüzine[1137] baḳmadı anda ṭurmadı

837. Geldi çün Ṭūra kelīm-i kār-sāz

Didi işitdi ḳınadı[1138] yine bāz

838. Zāhid ü ‘ābid sözini[1139] söyledi

Cümlenüñ maḳṣūdı ḥāṣıldur didi[1140]

839. Her birinüñ[1141] maḳṣūdı[1142] ḥāṣıl durur

İkisi daḫı baña vāṣıl durur

840. Secde ḳıldı döndi Mūsā girüye[1143]

Tā gele peyġāmı bir bir ḫōş[1144] diye

841. Ḳıṣṣa-i dīvāneyi söylemedi

Gizledi anuñ sözini dimedi

842. Ḥaḳ Te‘ālā didi daḫı var mı rāz

Ḳanı ol dīvāne ḳılduġı niyāz

843. Didi yā Rab ol dimiş idi[1145] baña

Çoḳ söz illā diyemedüm ben[1146] saña

[1135] S. Di seni terk eylemişdür ol azīz / Şimdi sen de ur anuñ terkini tīz

[1136] S. Mūsā

[1137] S. Yüzüne

[1138] S. Ve dutdı

[1139] S. Raḥmet sözini

[1140] S. Zāhid ü ābid raḥmet sözini söyledi / Her birinüñ müşkilin ḥall eyledi

[1141] S. Birineñ

[1142] S. Maḳṣadı

[1143] S. Ḳıldı Mūsā secde döndi girüye

[1144] S. Yirine

[1145] S. Dimiş-idi

844. Nice[1147] kim ol ḥadden aşurmış idi

Bī-edeb sözlere[1148] lāf urmış idi[1149]

845. Nice depredem ben ol peyġāma leb

Ol sözi[1150] dimek olur[1151] terk-i edeb

846. Didi yā Mūsā varup aytġıl[1152] aña

Di ki Ḥaḳ çoḳ çoḳ selām itdi saña

847. Di aña kim Ḥaḳ didi[1153] iy bī-ḳarār

Sen eger ḳılduñsa terk-i Kirdigār[1154]

848. Di seni terk eylemez ol bī-zevāl

Ol senüñledür[1155] yine fī-küllī ḥāl

849. Ḳanda varsa anı elden ḳoymazam

Benden ol ṭoysa ben andan ṭoymazam

850. Çünki Mūsā ṭutdı ol[1156] peyġāma gūş

Düşdi ol dem cānına yüz biñ ḫurūş

851. Geldi tīz istedi çün buldı[1157] anı

Söyledi aña Ḥaḳuñ[1158] peyġāmını

[1146] S. Ben diyemedim
[1147] S. Nīşe
[1148] S. Sözlerde
[1149] S. Urmış-ıdı
[1150] S. Sözü
[1151] S. Olur dimek
[1152] S. Digil
[1153] S. Çoḳ dir
[1154] S. Kerdigār
[1155] S. O senüñlendür
[1156] S. Bu
[1157] S. Buldı çün
[1158] S. Ḥaḳḳun

852. Ḥaḳ didügi sözleri şerḥ eyledi

Evvel āḫır ḳamu bir bir söyledi

853. Didi ol dīvāne iy[1159] Mūsā bayaḳ

Ṭutmaz idüñ[1160] sözüme hergiz[1161] ḳulaḳ

854. Gördüñ ola Ḥaḳḳ ile[1162] bāzārumı

Baña ne söyler gör ol dīl-dārumı

855. Baḳma iy Mūsā delülere ḥaḳīr

Bu iş içün[1163] Tañrı çoḳlara ḳaḳır

856. Ṭoġrı[1164] baḳġıl Tañrınuñ ḳullarına

Çün degilsin muṭṭali‘ dillerine[1165]

857. Gördügüñi çünki kāmil göresin

Az zamānda çoḳ kemāle iresin

858. Devlet anuñdur ki ḫōd-bīn olmaya

Ḫōd-bīn olan hiç[1166] Ḫudāsın bulmaya[1167]

859. Ḳamuları Ḥaḳ Ḫudā-bīn eylesün

Cümle ḫalḳı raḥmetiyle ṭoylasun[1168]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

[1159] S. Yā

[1160] S. Ṭutmaz-ıduñ

[1161] S. Hergez

[1162] S. Ḥaḳḳ-ıla

[1163] S. İş-içün

[1164] S. Ṭūl

[1165] S. Ḥāllerine

[1166] S. Hīç

[1167] S. Ḫudā-bīn olmaya

[1168] Bu dize S.’de 860. beyit olarak yer almaktadır.

Ḥikāyet-i Bāyezīd-i Pehlevān[1169]

860. Gider idi[1170] Bāyezīd-i Pehlevān[1171]
Birez eṣḥābıyla ender Ḫarıḳān[1172]

861. İrdiler[1173] çün şehre ol şāh-ı ferīd
Bir nefes çekdi hevādan Bāyezīd

862. Na‘ra urdı geldi didi[1174] būy-ı yār
Bir şehe mesken[1175] olısar bu diyār

863. Cān mu‘aṭṭar oldı būyından anuñ
Ḥasret olur cism[1176] rūyından anuñ

864. Görmeyiser bizi ol şāh-ı şikār[1177]
Biz ölenden ṣoñra olur āşikār

865. Yüz yigirmi yıl geçe devr-i zamān[1178]
Biz ölenden ṣoñra ola ol ‘ayān

866. Ṣūret ü levnin ü[1179] ḳadd ü ḳāmetin
Didi ḳamu ḫadd ü ḫāl ü hey’etin[1180]

867. Nice[1181] yaşında ola şeyh u temām
Nice biñ ola mürīdi ehl-i nām

[1169] Bu başlık S.’de yoktur.
[1170] S. Gider-idi
[1171] S. Pehlüvān
[1172] S. Bir gün aṣḥābıyla ol şāh-ı cihān
[1173] S. İrdeler
[1174] S. Didi geldi
[1175] S. Miskin
[1176] S. Çeşm
[1177] S. Şīr ü şikār
[1178] S. Duvr-ı zamān
[1179] S. Levni ve
[1180] S. Heybetin
[1181] S. Niçe

868. Nice yıl irşād idüp ol ehl-i rāz

Söyledi ḳamusını ol şāh-bāz[1182]

869. Ḳabrimüz üzre[1183] bizüm[1184] dā'im gele

Rūḥumuzdan[1185] dem-be-dem ta'līm ala

870. Bul-Ḥasen ola adı ol nām-dār[1186]

Ḥaḳ anuñ 'ömrini ḳılsun pāy-dār[1187]

871. İllā ġayet ulu ola ol hümām

İllā ġāyet ḳuṭb ola ḫatm-i kelām[1188]

872. Didi yazuñ tārīḫin[1189] anuñ hemān[1190]

Her ṣıfātın kim size ḳıldum beyān

873. Ṭapşuruñ[1191] anı bu ehl-i ḳaryeye

Oġul oğlına emānet eyleye

874. Vireler eline bunı ol zamān

N'eylemek gerek[1192] bilür ol bī-gümān[1193]

875. Yazdılar eyle ki[1194] şeyḫ emr eyledi

Virdiler bir ketḫudāya söyledi

[1182] S. Şāh-ı bāz

[1183] S. Ḳabrümüz üstüne

[1184] S. Hem

[1185] S. Rūḥımuzdan

[1186] S. Nām-ı dār

[1187] S. Pāy-i dār

[1188] S. Anda ola ḳuṭbiyyet ḫatmi tamām

[1189] S.'de tārih biçiminde harekelenmiştir.

[1190] S. Revān

[1191] S. Ṭapşıruñ

[1192] S. N'eylemek gerek kāreñ (?) bilür

[1193] S. Bī-gemān

[1194] S. Öyle

876. Kim bunı n’itmek gerek iy şāh-ı dīn

Didi bunı ṣaḳla iy merd-i emīn

877. Tā ki bu neslen hem be-nesl[1195] aña ire

Diri olan neslüñüz[1196] anı göre

878. Gitdi şeyḫ geçdi devr-i rūzigār[1197]

Geldi ol tārīḫe irişdi şümār

879. Ṭoġdı ol ḳuṭb-ı yaḳīn[1198] oldı ‘ayān

Oldı mevlūdı ẕi-şehr-i Ḥārıḳān[1199]

880. Üç yaşında oldı sırrı āşikār

Çoḳ kerāmet ẓāhir oldı bī-şümār[1200]

881. Çün gelüp irdi büluġa ol ‘azīz[1201]

Ḳıldı ‘ālem ḥālini ol dem[1202] temīz

882. Çün irişdi nevbeti çil[1203] sāle hem

Mesned-i irşāda[1204] başdı ol ḳadem

883. Didi ḳanı Bāyezīdüñ tārīḫi[1205]

Getürüñ anı baña siz iy aḫī[1206]

[1195] S. Bī-nesl

[1196] S. Nesliñüz

[1197] S. Gitdi şeyḫ vü geçdi devr-i rūzigār

[1198] S. Ṭoġmak ol ḳuṭba yaḳīn

[1199] S. Zi-şehr-i Ḥāreḳān

[1200] S. Bī-şimār

[1201] S. İy azīz

[1202] S. Ol-dem

[1203] S. Çel

[1204] S. Başladı irşāda başdı ol ḳadem

[1205] S.’de tārīḫ biçiminde harekelenmiştir.

[1206] S. Baña anı tīz iy āḫi

884. Cüst ü cū ḳıldılar eṣḥābı ḳamu

Buldılar tārīḫi[1207] anda iy ‘amū[1208]

885. Aldılar şeyḫe getürdiler[1209] revān

Tā ki gördi anı ol şeyḫ-ı zamān

886. Ayaḳ üzre ṭurdı biñ i‘zāz ile[1210]

Aldı tārīḫi hezārān nāz ile[1211]

887. Ḳāġıdı bağrına başdı bir zamān

Nevḥa ḳıldı derd ilen[1212] şeyḫ-ı cihān

888. Nevḥasından ṭoldı ‘ālem ġulġule[1213]

‘Arş u ferşe[1214] düşdi ol dem zelzele

889. Yüzine sürdi aña ḳıldı naẓar

Gördi yazılmış varaḳda saṭr-ı zer[1215]

890. İy şeh-i Ḥarḳan[1216] saña benden selām

Ḥażretüñe dem-be-dem olsun peyām

891. Ḳılmaġıl bizi ferāmūş iy ‘azīz

Hem ziyāret eyle[1217] bizi tīz tīz

892. Pes mülāzım ol bize ḳırḳ gün temām

Tā ki müşkiller ola ḥal iy imām

[1207] S.’de tāriḫ biçiminde harekelenmiştir.

[1208] S. Ulu

[1209] S. Götürdiler

[1210] S. İ‘zāz-ile

[1211] S. Sāz-ile

[1212] S. Derd-ilen

[1213] S. Ḳıldı ālem ġulġule

[1214] S. ‘Arşa ferşe

[1215] S. Ḫaṭṭ-ı zer

[1216] S. Ki ey şehr-i ḥarḳan

[1217] S. Ziyāret iyle

893. Çün bunı gördi imām'ül-müttaḳīn
Gitmek oldı göñline ol dem[1218] yaḳīn
894. Ṭurdı[1219] örü geydi nā'leyni[1220] revān
Der-zamān düşdi yola şeyḫ-ı cihān
895. Çünki yola girdi ol şeyḫ-ı zamān[1221]
Ḥaḳ Te'ālā eyledi ṭayy-i mekān
896. Elli günlük[1222] yolı vardı nīm-rūz[1223]
İrdi şeyḫuñ ḳabrine ol dil-fürūz
897. Şübhe düşdi şeyḫe ol demde meger[1224]
Bilimez idi ḳabri ḳanda[1225] iy püser
898. Kimse yoḳ yanında kim andan ṣora
Ḥayret irdi[1226] bir zamān ol servere[1227]
899. Ḳabr içinden Bāyezīd itdi nidā'
Yā Ḥasan gelgil[1228] diyü itdi ṣadā[1229]
900. Nice yıldur intiẓāram[1230] ben saña
Gelmedüñ bir gez gūra benden yaña

[1218] S. Ol-dem
[1219] S. Durdı
[1220] S. Nā'leyn
[1221] S. Şāh-ı cihān
[1222] S. Günlik
[1223] S. Ním ü revez
[1224] S. İştibāha düşdi şeyḫ ol-dem meger
[1225] S. Bilmez-idi ḳabri yaḳīn
[1226] S. Ḥayret oldı
[1227] S. Sürūra
[1228] S. Gel gel
[1229] S. Ḳıldı ṣadā
[1230] S. İntiẓārum

901. Ben senüñ dīdāruña müştāḳ u zār

Gice gündüz yola baḳup intiẓār[1231]

902. Ḥaḳ baña bir nice[1232] ilhām eyledi

Bu'l-Ḥasan şānıñdadur bu söz didi

903. Hem baña didi ki fehm itmez bunı

Senden artuḳ kimseyiçün ol ġanī[1233]

904. İlerü[1234] vardı didi iy şeyh-ı pāk[1235]

Bir 'aşir Ḳur'ān oḳı ḫōş derd-nāk

905. İstimā' idem[1236] senüñ āvāzuñı

Fehm idem[1237] tā Ḥaḳ ile[1238] her rāzuñı

906. Başladı şeyḫ-ı zamān[1239] Ḳur'āna ḫōş

Ehl-i ḳabre düşdi biñ dürlü ḫurūş

907. Oḳudı çün 'ālemüñ meh-pāresi

Nūr ṭoldı yir ile[1240] gök arası

908. Ḫatm ḳıldı hem du'ā itdi revān

Rūḥına baġışladı şeyḫuñ 'ayān[1241]

909. Ḳırḳ gün anda gendüzi ḳıldı ḳarār[1242]

Anı irşād itdi şeyḫ-ı nām-dār[1243]

[1231] Bu beyit S.'de yoktur.

[1232] S. Niçe

[1233] S. Ḥaḳ baña ışmarlamışdur ol ġanī / Senden artuḳ kimse fehm itmez bunı

[1234] S. Elerü

[1235] S. Şeyh ü pāk

[1236] S. İtdüm

[1237] S.İtdüm

[1238] S. Ḥaḳḳ-ılan

[1239] S. Şeyḫ ü zamān

[1240] S. Yir-ile

[1241] S. Hemān

[1242] S. Ol ḳabr üstinde ḳıldı ḳarār

910. Sırr-ı ilhāmı ki olmışdı ‘ayān

Bāyezīd itdi[1244] aña bir bir beyān

911. Hem icāzet istedi döndi girü

Üç adımda yetdi anda[1245] māh-rū

912. Vardı meşġūl oldı Ḥaḳḳa rūz ü şeb

Ḥaḳ rıżāsın eyleyüp dā’im ṭaleb[1246]

913. Ḥaḳ rıżāsın gözleyen olmaz melūl

Ḳamu işler fer‘ ola oldur uṣūl[1247]

914. Yā İlāhī sen meded ḳıl her ḳula

Düşmesin terk-i rıżādan müşkile[1248]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Ebū-Mūsā Raḍıya’llāhu Te‘ālā ‘Anh[1249]

915. Bir gice gördi Ebū Mūsā[1250] be-ḫˇāb

Başı üzre[1251] ‘arşı[1252] hem çü[1253] āfītāb

916. Çün ṣabāḥ oldı di ol[1254] ḫulḳ-ı mezīd

Bunı ta‘bīr itmez illā Bāyezīd

[1243] S. Ana irşād eyledi şeyḫ ü kibār
[1244] S. Etdi
[1245] S. Ḳademde yitdi andan
[1246] S. Gözleyüp itdi ṭaleb
[1247] S. Ūṣūl
[1248] Bu beyitin ikinci dizesi S.’de 915. beyit olarak yer almaktadır.
[1249] Bu başlık S.’de yoktur.
[1250] S. Ebū Bersī
[1251] S. Üzere
[1252] S. ‘Arş
[1253] S. Hem-çün
[1254] S. Ṣabaḥ oldı didi ol

917. ‘Azm ḳıldı Bāyezīde[1255] ol zamān

Tā ḳıla ta‘bīrini[1256] ol düşüñ revān

918. Geldi gördi ḫalḳı kim[1257] āşufte-ḥāl[1258]

Raḥmete vaṣl olmış ol ṣāḥib-kemāl[1259]

919. Ḳıldılar techīz ü tekfīnin [1260] tamām

Cem‘ oldılar namāza ḫaṣ u ‘ām[1261]

920. Çün namāzın ḳıldılar iy dīn eri

Yir yirin götürdiler ol serveri

921. Ḳalmadı Bū-Mūsāya[1262] yir tutmaġa

Götürüben şeyḫi ḳabre gitmege

922. Çün cenāze altına ṭurdı süvār[1263]

Şāh-ı Bisṭām[1264] itdi sırrı āşikār[1265]

923. Pes cenāze altına kim girdi[1266] tīz

Başına götürdi şeyḫi ol ‘azīz[1267]

924. Didi kim[1268] iy görici ḫˇāb-ı ṣavāb[1269]

Yaḫşı bak kim bu durur[1270] ta‘bīr-i ḫˇāb[1271]

[1255] S. Bāyezīd

[1256] S. Tabīrin

[1257] S. Ḫalḳı-kim

[1258] S. Āşifte-ḥāl

[1259] S. Naḳl itmiş ol şeh ṣāḥib-kemāl

[1260] S. Tekfīn ü techīzin

[1261] S. Ḫaṣ-ıla

[1262] S. Bu faḳīre

[1263] S. Ṭurdı istivār

[1264] S. Besṭām

[1265] Bu beyit S.’de 923. beyit olarak yer almaktadır.

[1266] S. Girdi Mūsā

[1267] Bu beyit S.’de 922. beyit olarak yer almaktadır.

[1268] S. Didi-kim

[1269] S. Cevāb ṣavāb

925. Başuñ üzere ‘arşı alup ṭurduġuñ

Bu durur ol gice düşde gördügüñ[1272]

926. Ḳalb-i mü’min çün miṣāl-i ‘arş olur

Cism ü cānı ‘arşa cāy-ı ferş olur

927. Çün işitdi bunı Bū-Mūsā[1273] be-guş

Düşdi yire gitdi[1274] andan ‘aḳl u hūş

928. Yatdı anda çoḳ zamān ol pür-hüner

Mest ü ḥayrān gendüzinden bī-ḫaber

929. Bāyezīdi[1275] çünki defn itdi bular

Döndiler[1276] Bū-Mūsā üzre[1277] geldiler

930. Cem‘ oluban[1278] anda cümle ḫāṣṣ u ‘ām

Nā-gehān özine geldi ol hümām

931. Didi eṣḥāb aña iy dīn serverī[1279]

Saña n’oldı iy irenler mih-teri

932. Didi bir düş gör-iş idüm gicede[1280]

Gelmiş idüm[1281] şeyḫe kim ta‘bīr ide

[1270] S. Budur

[1271] S. Ol tabīr cevāb

[1272] S. Budur ol gice düşde gördügüñ / Başuñ üzere arşı alup ṭurduġuñ

[1273] S. Mūsā

[1274] S. Düşdi gitdi

[1275] S. Bāyezīdi

[1276] S. Döndi

[1277] S. Üstine

[1278] S. Oldı

[1279] S. İy serverī

[1280] S. Görmiş-idim gecede

[1281] S. Gelmiş-idüm

933. Şeyẖi[1282] gördüm vāṣıl olmış raḥmete

Müşkil iki oldu düşdüm ḥayrete

934. Hem cenāze tuṭmaġa yir bulmadum

Altına girdüm taḥammül[1283] ḳılmadum

935. Şeyẖi[1284] çün başuma aldum yüridüm[1285]

Göñlüm içinde bu sırrı dir idüm[1286]

936. Şeyẖi[1287] çün naḳl itdi bu cennet güli

İy ‘aceb kim ḥall ide bu müşkili

937. Çün göñülden geçdi bu remz ol zamān

Söze geldi Bāyezīd-i Pehlevān[1288]

938. Didi yā Mūsā bunı bilmez misin[1289]

Ḳalb-i mü’min ‘arş-ı Raḥmān olduġın

939. Çünki tebdīl ola aḥlāḳ-ı zemīm

Ḳalb-i tābi‘[1290] ola her cism-i le’īm

940. Çün baña müşkili[1291] ḳıldı beyān

Gitdi ‘aḳlum[1292] ḳaldı cismüm[1293] bī-zebān[1294]

[1282] S. Şeyĥü

[1283] S. Taḥammil

[1284] S. Şeyẖü

[1285] S. Yürüdüm

[1286] S. Dir-idüm

[1287] S. Şeyẖü

[1288] S. Bāyezīden Pehlüvān

[1289] S. Didi iy bū-Mūsā sen bilmez misin

[1290] S. Ḳalbe tābi

[1291] S. Müşküli

[1292] S. ‘Aḳlım

[1293] S. Cismüm ḳaldı

[1294] S.’de 941.beyit olarak yer almaktadır.

941. O le’īm-iken ola ‘arş-ı Ḫudā

Böyle dimişdür ḥadīṯ-i Muṣṭafā[1295]

942. Bunı çün işitdi eṣḥāb-ı güzīn

Didiler iy Bāyezīd iy şāh-ı dīn

943. Diri iken[1296] feyżüñ irdi[1297] ‘āleme

Ölicek müşkil-küşāsın[1298] ādeme

944. Zihī[1299] ḳul kim[1300] ola maḥbūb-ı Ḫudā

Ölüye diriye hem[1301] müşkil-küşā[1302]

945. Merḥabā iy şāh-ı devrān iy ferīd[1303]

Saña erzānī bu ḥāl olmış mezīd

946. Āferīn insān-ı kāmil āferīn

Kim melā’ikden olur elbet[1304] güzīn

947. Cāmi-i esmā’ durur ādem yaḳīn

Kim melek üç isme maẓhardur hemīn

948. İşleri Sübbūḥ u ḳuddūs ü selām[1305]

Anlaruñ seyri bunuñlandur temām

[1295] S. Ḥadīṣ-i Muṣṭafā

[1296] S. Diri-ken

[1297] S. İrerdi

[1298] S. Müşkil-güşā

[1299] S. Zehī

[1300] S. Ḳul-kim

[1301] S. Ölüde hem diride

[1302] S. Müşkül-küşā

[1303] S. Ferīd

[1304] S. Ādem

[1305] S. Ḳuddūs’üs-selām

949. Bu söze göñül[1306] göziylen[1307] ḳıl naẓar

‘Aḳl[1308] evinde ṭutma bunı muḫtaṣar[1309]

950. Enbiyā’ vü evliyā’[1310] kim geldiler

Ḳamu bunlar ādemī-zād oldılar

951. ‘Arş u ferş ü hem[1311] melekle[1312] mūr u mār[1313]

Muṣṭafā ecl-içün[1314] oldı āşikār

952. Ger melek ola muḳarreb der-naẓar[1315]

Andan olaydı gerek ḫayrü’l-beşer[1316]

953. Çün beşer neslinden oldı Muṣṭafā

Pes melekden Ādem oldı müctebā

954. Ādem oldur ki Ḥaḳla ola āşinā[1317]

Ḳoma nefsinüñ yuların[1318] başına

955. Şer‘ evinde ḳıla nefsi[1319] pāy-bend

Boynına bağlaya taḳvadan kemend

956. Ḳomaya şahuñ ḳorusına[1320] yavuḳ

Aña kim Allāhuñ anda iẕni yoḳ

[1306] S. Göñil
[1307] S. Göziyle
[1308] S. ‘Aḳıl
[1309] S. Muḫtaṣar
[1310] S. Evliyā’ vü enbiyā’
[1311] S Ferş hem
[1312] S. Melek ve hem
[1313] S. Mūr ı mār
[1314] S. Muṣṭafā ‘ışḳına
[1315] S. Dür-naẓar
[1316] S.’de 952.beyitten sonra Arapça bir beyit yer almaktadır.
[1317] S. Oldur ki ola aḳla āşinā
[1318] S. Nefsinüñ cīlāvīn ura başına
[1319] S. Anı
[1320] S. Ḳurığına

957. Böyle ölicek[1321] olur ‘ālemde ad

Bu durur hem ādem olmaḳdan[1322] murād

958. Yoḫsa kim ḥayvān-ṣıfat şöyle ḳula[1323]

Adı Ḳur’ān içre “ كالا نعام ” ola

959. Ḥaḳḳı terk idüp ḳovan ṭūl-i emel

Ḥaḳḳ[1324] anı ḥayvān oḳur “بل هم أضلّ”

960. Yā İlāhī ḳıl ḍalāletden cüdā[1325]

Ḳomaġıl ḥayvān-ṣıfat sen reh-nümā[1326]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i İblīs La‘netüllāhi ‘Aleyh[1327]

961. Geldi İblīs-i lā‘īn bir gün meger

Virdi ḫalḳa Mūsā ḥaḳḳında ḫaber

962. Didi bildüñüz mi kim n’oldı Mūsā

Aldı peyġām-berligin[1328] andan Ḫudā

963. Görme misiz yüzinüñ nūrı ḳanı

Pes olupdur hem debe daḫı[1329] teni

964. Döymez idi[1330] yüzine yüz biñ hicāb

Gör nice olmış durur ol küllī ḫarāb

[1321] S. Olıcaḳ
[1322] S. Ad olmaḳdan
[1323] S. Ḳıla
[1324] S. Ḥaḳ
[1325] S. Cedā
[1326] S. İy Ḫudā
[1327] S. Ḥikāyet
[1328] S. Paygāmbarlıġı
[1329] S. Debe olmış
[1330] S. Döymez-idi

965. Olduġıyçün yüzinüñ[1331] nūrı ḫarāb

Bir paracuḳ çapraḳ[1332] olmışdur niḳāb

966. Bu söz ilen[1333] ol Benī İsrā'īle

Düşdi fitne çoḳ gişi vardı yile

967. Ekşeri ḳavmüñ inandı bu söze

Didiler peyġam-ber olmaz bu bize

968. Ḥaḳ Te'ālā diledi kim fāş ide fitne

Fitne kim bed-baḫt u hem ḳallāş ide[1334]

969. Yıġnaḳ oldı bir gün anda iy 'amū[1335]

Er ü avret cümle cem' olmış ḳamu[1336]

970. İrdi Mūsāya[1337] cenābet nā-gehān

Gitdi ġusl itmege ol şāh-ı cihān

971. Vardı bir ḫalvetde ṣoyındı imām[1338]

Bir ṭaş üzre[1339] ḳodı geysisin[1340] temām

972. Ġusle meşġul oldı çün kim[1341] ol 'azīz

Ṭaş yola düşdi yüridi[1342] tīz tīz

[1331] S. Olduġı-çün yüzi nūrı

[1332] S. Paracıḳ eşki

[1333] S. Söz-ile

[1334] S. Her bed-baḫt ve her ḳalmaş ide

[1335] S. 'Ammū

[1336] S. Er ü avret cem' olmışdı ḳamu

[1337] S. Mūsāya irdi

[1338] S. Ḫalvetde ṣoyundı hem imām

[1339] S. Üzere

[1340] S. Geydügin

[1341] S. Çün-kim

[1342] S. Yürüdi

973. Ḥaẕret-i Mūsā[1343] ḫaber-dār olmadı

Fāriġ olmayınca hergiz bilmedi

974. Fāriġ oldı baḳdı gördi ol hümām

Bir ‘aṣā var anda esbāb yoḳ temām[1344]

975. Baḳdı gördi ṭaş yola düşmiş gider

İşid imdi Mūsāyı gör kim n’ider

976. Acıġı ṭutdı unutdı gendüzin

Aldı ‘aṣāyı ṭaşa ṭutdı gözin[1345]

977. Aldı eline ‘aṣā gördi revān[1346]

Ḳavme[1347] toġruldı bu ṭaş iy pehlevān[1348]

978. Ṭaş irişdi ḳavme[1349] Mūsā irdi hem

Gör ne ḥikmet gösterür ol ẕü’l-kerem

979. Na‘ra urdı Mūsā eydür[1350] iy ḥacer

Eyleyem şimdi seni zīr ü zeber

980. Heybetinden Mūsānuñ ṭaş iy hümām

Getürür eṣbābını bir bir[1351] temām[1352]

981. Yüzi nūrı gendüye olmış libās[1353]

Setr-i ‘avret[1354] eylemiş iy Ḥaḳ-şinās[1355]

[1343] S. Mūsā bundan hīç

[1344] S. Vardur geyecek yoḳ temām

[1345] S. Dikdi gözin

[1346] S. Ele aldı ‘aṣāyı çün pehlivān

[1347] S. Ḳovme

[1348] S. Ol ṭaş oldı revān

[1349] S. Ḳovme

[1350] S. Eydir

[1351] S. Ber ber

[1352] S. Çezgünirdi ḳavmi bir bir ol temām

[1353] S. Olmış niḳāb

982. Ol iki ‘aybını dirler idi nās

Aña inanmış idi her nā-şinās[1356]

983. İnananlar oldılar ḳamu helāk

Ḳıldı anları Ḫudā pā-māl u ḫāḳ[1357]

984. Ol ki inanmamış idi[1358] ölmedi

Belki bī-ḫūş oldı ‘aḳlı ḳalmadı

985. Dile geldi[1359] ol ṭaş[1360] iy Kelīm[1361]

Baña emr eyledi bu dem ol ‘Alīm[1362]

986. Kim[1363] bunuñ raḫtını al bu[1364] ḳavme var

Tīz yürigil[1365] ḳılma bir yirde ḳarār

987. Ben Ḥaḳuñ emriyle ḳılmışam bunı

Diñle sözüm[1366] eydeyüm[1367] daḫısını

988. Ġıybet[1368] itmişdi seni hem ol lā‘īn

Ol yañadan[1369] Ḥaḳ saña oldı mu‘īn

[1354] S. Setr ü ‘avret
[1355] S. Ḥaḳ bī-ḥicāb
[1356] S. İblīs iki ‘aybı eylemişdi fāş / Aña itmiş-idi her nā-tırāş
[1357] S. Ol-demde ḫāḳ
[1358] S. İnanmamış-ıdı
[1359] S. Gelüp
[1360] S. Ṭaş
[1361] S. Eydür iy kelīm
[1362] S. Ol-dem ol ḥakīm
[1363] S. Sen
[1364] S. Ol
[1365] S. Yüri hīç
[1366] S. Söziñ
[1367] S. İydeyüm
[1368] S. Ġaybet
[1369] S. Anuñ-içün

989. Fitne düşmiş idi[1370] bu ḳavm içre hem[1371]

Fitneyi def‘ eyledi ol ẕü’l-kerem

990. Sen baña ḳahr eylemegil iy Kelīm

‘Afv ḳılġıl bir zemān olġıl ḥalīm

991. Hem beni ḳovma elüñden yā imām

Ben[1372] saña gereklüyem der-her[1373] maḳām

992. Bu sözi işitdi Mūsā[1374] ol zamān

Aldı raḫtın egnine geydi hemān[1375]

993. Ṭaşı daḫı bile aldı[1376] gitdi hem

Gör ki ṣoñra n’eyledi ol ẕü’l-kerem

994. Ol ḥikāyet kim işitmişsin ‘ayān

Hem kelām-ı Ḥaḳda olmışdur beyān

995. On iki çeşme[1377] çıḳan ṭaş ol durur

Ol[1378] ḳaṣaṣda[1379] gör ki nice bildürür

996. Tābi‘-i İblīs olan bulmaz necāt

Şer‘i ḳoma ol durur[1380] āb-ı ḥayāt

[1370] S. Düşmişdi

[1371] S. Bu ḫalḳ içine hem

[1372] S. Çün

[1373] S. Ben her

[1374] S. Sözi Mūsā

[1375] S. Gendü egnine revān

[1376] S. Alup

[1377] S. Çişme

[1378] S. Var

[1379] S. Ḳıṣaṣda

[1380] S. Ki oldur

997. Yā İlāhī ḳamuya sen vir yaḳīn

Eyle hem vesvās-ı Şeytāndan emīn[1381]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet Fī Tecelli-ī Ḥaḳ Te‘ālā ‘Alā Mūsā[1382]

998. Çün tecellī oldı Mūsāya ayān

Şūr u ġavġa ṭoldı ‘ālem ol zamān

999. Her kim anuñ yüzine[1383] ḳıldı naẓar

Düşdi öldi yāḫūd[1384] oldı bī-baṣar

1000. Nice kim yüzin[1385] bürürdi der-niḳāb[1386]

Olmaz idi[1387] ol niḳāb aña ḥicāb

1001. Düşdi ġavġa ‘āleme iy māh-rū

Görmege geldiler anı[1388] sū-be-sū

1002. Çoḳ gişi ḳıldı naẓar oldı helāk

Kim yaḳasın yırtdı oldı sīne-çāk[1389]

1003. Kimi kūr oldı kimi yandı tamām

Ḳaldı ḥayrān ara yirde ol imām

1004. Her nice[1390] baġlar niḳābı ḳat ḳat

Pertev-i nūr bulur anda daḫı yol[1391]

[1381] S. İt yine vesvās-ı şeytāndan emīn Bu dize, S.'de 998.beyit olarak yer almaktadır.
[1382] Bu başlık S.'de yoktur.
[1383] S. Yüzüne
[1384] S. Düşdi yāḫūd
[1385] S. Yüzün
[1386] S. Bā-niḳāb
[1387] S. Olmaz-ıdı
[1388] S. ‘Ālem
[1389] S. Kim yaḳasın ḳıldı kimi sīne çāk
[1390] S. Nice kim
[1391] S. Ol pertev-i nūr daḫı olur anda bol

1005. Nūra māni‘ olmadı hergiz hicāb

Gördi kim ‘ālem olur ḳamu ḫarāb[1392]

1006. Vardı Ṭūra bir[1393] münācāt eyledi

Ḥaḳ ḳatında[1394] ‘arż-ı ḥācāt eyledi

1007. Didi yā Rab buña ne dermān ola

Ol sebeb kim sen bilürsin kim bile

1008. Söyle yā Rab sen bunuñ dermānını

Ṭutayum ben daḫı[1395] Ḥaḳ fermānını

1009. Gerçi baġladum[1396] buña dürlü niḳāb

Berḳ urup ṭurdı yine çün āfitāb

1010. Ḥaḳ Te‘ālā didi yā Mūsā[1397] ‘ayān

Eyleyem[1398] dermānını saña beyān

1011. ‘Ālemüñ ṭaġlarını ḳılsañ niḳāb

Mümkin olmaz kim ola aña ḥicāb

1012. ‘İzzetüm ḥaḳḳıyçün iy Mūsā hemīn

Bu ḥicābı var hemān[1399] bilgil yaḳīn

1013. Ol gişi kim gördi[1400] bu nūrı ‘ayān

Na‘ra urdı der-zamān ṭapşurdı cān[1401]

[1392] S. Gördi-kim ālem ḳamu olur ḫarāb

[1393] S. Varuban Ṭūra

[1394] S. Ḳıtında

[1395] S. Ṭutayın ben-daḫı

[1396] S. Baġladım

[1397] S. Mūsāya

[1398] S. İdeyüm beyān

[1399] S. Bir ḥicābı var anuñ bilgil yaḳīn

[1400] S. Göre

[1401] S. Na‘ra urup ṭapşıra ol-demde cān

1014. Al libāsından anuñ bir pāre sen[1402]

Ya ḳabā'sından ola ya pīrehen

1015. Yüzüñe anı niḳāb eyle hemān

Bu durur dermānı kim ḳıldum 'ayān

1016. Bundan özge yoḳ durur dermān aña

Bu durur ancaḳ devā didüm saña

1017. Çün işitdi bu ḫiṭābı ol Kelīm

Didi "Sellemnā āyā Ḥayy u Kerīm"

1018. Evine döndi girü Mūsā revān

Gördi ḳarşudan gelür bir nev-civān[1403]

1019. Göz irişür yire çün irdi civān[1404]

Gördi Mūsānuñ yüzini nā-gehān

1020. Na'ra urdı anda cān ışmarladı

Anı gördi Mūsā "Āmennā" didi

1021. Bu yigit kimdür diyü ḳıldı su'āl

Virdi[1405] Mūsāya ḫaber ol Ẕü'l-Celāl

1022. Bu Yemen[1406] şāhınuñ oġlıdur 'ayān

İdeyüm aḥvālini saña beyān

1023. Düşde görmişdir[1407] seni bu şīr-i ner[1408]

Taḫt u tācı[1409] terk idüp ḳıldı sefer

[1402] S. Sin

[1403] S. Ḫōş civān

[1404] S. Göz irimi yire irdi ol civān

[1405] S. Mūsāya

[1406] S. Yimen

[1407] S. Görmişdi

[1408] S. Şīr ü ner

1024. Geldi çün ḫalḳa seni ṣordı ‘ayān

Didiler Ṭūra gidüpdür iy civān

1025. Nice eydür yol yürürdi[1410] rūz ü şeb[1411]

Ārzū ile[1412] seni idüpdür ṭaleb[1413]

1026. Seni geldi çünki evde[1414] bulmadı

İştiyāḳuñdan taḥammül ḳılmadı

1027. Görmege gelmişdi ya‘nī[1415] Ṭūra bu

Gördi cān ışmarladı ol māh-rū[1416]

1028. ‘Āşıḳ-ı ṣādıḳdur[1417] ol şāh-ı şebāb[1418]

Ḫırḳasından hem[1419] bunuñ ḳılġıl niḳāb

1029. Öz elüñle[1420] yu bunı ī‘zāz ile[1421]

Ḳıl namāzın[1422] ṣad-hezārān nāz ile[1423]

1030. Defn ḳılġıl Ṭūrda tenhā sen[1424] bunı

‘Āşıḳuñdur dā’imā görsün seni

[1409] S. Taḫtı tācı

[1410] S. Yürür

[1411] S. Bu rūz-ı şeb

[1412] S. Ārzūyılan

[1413] S. Ki seni idüp ṭaleb Bu beyit S.’de 1023.beyit olarak yer almaktadır.

[1414] S. Ovda

[1415] S. Seni

[1416] S. Māh u rū

[1417] S. Ṣādıḳdur

[1418] S. Şāh u şibāb

[1419] S. Vaṣlasından sen

[1420] S. Elüñlen

[1421] S. Ī ‘zāz-ılan

[1422] S. Namāzını

[1423] S. Hezārān nāz-ılan

[1424] S. Sin

1031. Nice Ḥaḳ buyurdı Mūsāya revān[1425]

Ṭutdı ḳapdı defn[1426] ḳıldı ol zamān

1032. Ḥaḳ Teʻālā ḳıldı Mūsāya[1427] ḫiṭāb

Bu durur şimden girü saña ṣavāb[1428]

1033. Ṭūra gelmek istedükçe yā imām

Bu yigidüñ ḳabrini ḳılġıl maḳām

1034. Bizüm ile[1429] vāḳiʻ olduḳça kelām

Rūḥı feyz ala bunuñ anda tamām

1035. Çün ʻināyet her ḳula Ḥaḳdın[1430] ola

Kāfir-i bī-dīn ise[1431] mü'min ola

1036. Ḳābil-i feyż ola hem rūḥı müdām

Ḥaḳ ḳatında ola maḳbūl iy hümām[1432]

1037. Yā İlāhī cümlenüñ[1433] ḫatmini sen

Ḫayra yazdur lūṭf ile[1434] iy ẕü'l-minen[1435]

Fāʻilātün / Fāʻilātün / Fāʻilün

[1425] S. Nice kim buyruġ-ıdı Mūsā revān

[1426] S. Defn ol zamān

[1427] S. Mūsāya ḳıldı

[1428] S. Şimdiden girü saña budur ṣavāb

[1429] S. Bizüm-ile

[1430] S. Ḥaḳdan

[1431] S. Küfr-ile gezdi ise

[1432] S. Mūsā vaḳıt ola üstinde imām

[1433] S. Ḳamunuñ

[1434] S. Luṭf-ıla

[1435] Bu dize S.'de 1038.beyit olarak yer almaktadır.

Ḥikāyet-i Şeyḫ Ḥasan-ı Baṣrī Raḥmetu'llāhi 'Aleyh[1436]

1038. Pīrlerüñ pīri Ḥasan Baṣrī meger
Olmış idi[1437] cūd içinde mu'teber

1039. Ḥaḳ yolında[1438] ṣarf iderdi varını
Ṣaḳlamazdı dünye[1439] kār u bārını[1440]

1040. Belki borç itmiş idi[1441] yüz biñ dinār
Ḳılmış idi Ḥaḳ rıżāsıyçün niṯār

1041. Borç ayaları[1442] ṭaleb ḳıldı[1443] meger
Didiler şeyḫe bunı bildi ḫaber

1042. Şeyḫe hiç virmezler idi mühleti[1444]
Bu yana bī̇hūde söz oldı ḳatı[1445]

1043. Bir nice gün terk-i va'ẓ itdi imām
Ḳatına cem' oldı bir gün ḫās u 'ām

1044. Didiler kim bilmezüz iy yār[1446] 'aceb
Terk-i va'ẓ itdüñ nedür buña[1447] sebeb

1045. Didi borcum var dilerler uş bu[1448] ḥāl
Ol sebebden bulmazam va'ẓa mecāl

[1436] Bu başlık, S.'de yoktur.
[1437] S. Olmış-ıdı
[1438] S. Yolına
[1439] S. Dünyā
[1440] S. Kār-ı bārını
[1441] S. İtmiş-idi
[1442] S. İyeleri
[1443] S. Ṭaleb ḳıldı
[1444] S. Şeyḫe virmezlerdi bunlar mühleti
[1445] S. Ol ācilden bī̇-ḥużūr oldı ḳatı
[1446] S. Yāri
[1447] S. Bāri
[1448] S. Uşbu

1046. Didiler biz ödeyelüm borcu tīz[1449]

Uş bu[1450] gün meclisde şimdi iy ‘azīz[1451]

1047. Didi bu işi Müselmān[1452] mı ḳılur

Ücretiyle[1453] va‘ẓ iden zındīḳ olur

1048. Ḳıldılar ilḥāḥı bunlar ṭurmadın

Almadı gūşına[1454] hergiz şāh-ı dīn

1049. Çünki nevmīd[1455] oldılar cümle[1456] bular

Borc ışṣı ṭurmadın[1457] borcın diler

1050. Şeyḫ özi ol dem[1458] münācāt eyledi

Ḫalvet içre ‘arż-ı ḥācāt eyledi[1459]

1051. Geldi hātifden nidā’ kim yā[1460] Ḥasan

Biz kefīlüz borcına[1461] ġam yime sen

1052. Ṭur örü bāzāra var şimdi revān

Bir ḫatun var seni arar[1462] bu zamān

1053. Yüz biñ altun eline almış durur[1463]

Şehre seni[1464] isteyü gelmiş durur

[1449] S. İy azīz
[1450] S. Uşbu
[1451] S. Anı şimdi tīz
[1452] S. Müslimān
[1453] S. Ücret-ile
[1454] S. Semine almadı
[1455] S. Nevmiẕ
[1456] S. Nevmīḍ oluban bular
[1457] S. Borç eyesi ṭurmayıp
[1458] S. Ol-dum
[1459] S. ‘Arż-ı ḥālin söyledi
[1460] S. İy
[1461] S. Borcuña
[1462] S. İster
[1463] S. Ṭurur

1054. Ḳulları yügrişmededür[1465] sū-be-sū

Çıġrışuban El-Ḥasan[1466] dirler ḳamu

1055. Ṣūretine baḳma anuñ iy Ḥasan

Āḫiret[1467] ḫatunıdur ol nīk-zen

1056. Yidi atadan velīdür ol ḫatun

Dünyeyilen[1468] āḫiret[1469] almış ṣatun

1057. Andan öñdin bir gişi gelse gerek

Saña dürlü zārīlıḳ ḳılsa gerek

1058. Elli biñ altun saña neẕr eylemiş

Borcı içün anı ṣarf itsün dimiş

1059. Zīnhār ol mālı sen itme[1470] ḳabūl

Gerçi ola ol gişi senden melūl

1060. Kim saña lāyıḳ degil ol māl hīç

Her ne söylerse ḳabūl eyleme giç[1471]

1061. Mālını ol ḫatunuñ alġıl revān[1472]

Borcuna[1473] vir mescide varġıl hemān[1474]

[1464] S. Sini
[1465] S. Yügreşmidedür
[1466] S. Çaġrışup Eynel-Ḥasan
[1467] S. Āḫret
[1468] S. Dinye ilen
[1469] S. Āḫreti
[1470] S. İtmegil
[1471] S. Hīç
[1472] S. Ol setīre mālin alġıl sen revān
[1473] S. Borcuña
[1474] S. Revān

1062. Ümmet içün[1475] va‘ẓ itgil şevḳ ile[1476]

Hem melā’ik diñlesünler ẕevḳ ile[1477]

1063. Çün Ḥasan bāzāra girdi ol zamān

Görür ol ḫātunı ki[1478] geldi revān

1064. Bir ḳatır üstine[1479] zer yüklü tamām

Didiler aña kim uş geldi imām[1480]

1065. Yürüdi ol ṣāliḥā düşdi yüzin

Şeyḫüñ ayaġına ṣaldı gendüzin

1066. Didi ol mestūre kim iy dīn eri

Düşde gördüm bu gice peyġāmberi

1067. Didi baña ṣubḥ-dem[1481] ṭurġıl öri

Yüz biñ altun ḳatıra yüklet yüri

1068. Kim Ḥasan ḳayġudadur borcı içün

Sen bu malı ne yıġarsın iy zebūn

1069. Ḥaḳ Te‘ālā saña virdi bir maḳām

Cennet içre adıdur Dārü’s-Selām

1070. Hem Ḥasan ḳoñşı olısardur saña

Ḳoñşılıḳ Ḥaḳḳını var ḳayır aña[1482]

[1475] S. Ümmet-içün

[1476] S. Şevḳ-ile

[1477] S. Ġūş ḳılsun zevḳ-ile

[1478] S. Ḫātunı-kim

[1479] S. Üstünde

[1480] S. Īmām

[1481] S. Ṣabaḥ-dem

[1482] S. Ḳoñşulıḳ ḥaḳḳın ḳayur var sen aña

1071. Aldı anı borcına virdi tamām[1483]

Fāriġ oldı minbere çıḳdı imām[1484]

1072. Başladı taḳrīr-i tevḥīde kelām[1485]

Meclis ehli gitdi özinden tamām

1073. Gökler açıldı melek indi ḳamu

Ḫıżr[1486] hem geldi irişdi iy ‘amū

1074. Yügrişü geldiler ol dem tīz tīz[1487]

Ṣanasın ḳopdı ḳıyāmet iy ‘azīz

1075. Ḳırḳ gişi ol demde oldılar helāk[1488]

Ḳap ḳara[1489] yandı ṭutuşdı oldı ḫāk

1076. Arada[1490] Ḫıżr-ı Nebī ḥayrān ü zār

Vardı[1491] bir gişi oturmış bā-veḳār[1492]

1077. Vardı gördi hīç bunuñ pervāsı[1493] yoḳ

Hem bu meclisde[1494] daḫı sevdāsı[1495] yoḳ

1078. Didi kim[1496] yā Rab bu ne şaḫṣ-ı ‘acīb[1497]

Evliyā’dan ola şāyed[1498] bu ġarīb[1499]

[1483] S. İmām
[1484] S. Tamām
[1485] S. Tevḥīd-i kelām
[1486] S. Ḫażar
[1487] S. Eyle sūriş ṭur ol-dem tīz tīz
[1488] S. On iki gişi bu dem oldı helāk
[1489] S. Ḳapḳara
[1490] S. Ortada
[1491] S. Gördi
[1492] S. Bā-viḳār
[1493] S. Sevdāsı
[1494] S. Meclisden
[1495] S. Pervāsı
[1496] S. Didi-kim
[1497] S. Şaḫṣ-ı ġarīb

1079. Didi kim ṭanır mısın[1500] beni ‘ayān

Hem aduñ söyle bana ḳılġıl beyān

1080. Didi bilürem[1501] Ḫıżırsın[1502] bī-gümān

Hem budur adum fülān ibnü fülān

1081. Evvel āḫır evliyā’nuñ defteri

Ḫıżr ile[1503] bile durur iy dīn eri

1082. Açdı ol dem deftere[1504] ḳıldı naẓar

Bulmadı bu dinen adlardan ḫaber[1505]

1083. Yoḳ durur[1506] aduñ[1507] senüñ bunda ‘ayān

Ne gişisin eylegil ḥalüñ beyān

1084. Didi var ol sākin[1508] iy merd-i ‘azīz

İdemezsin sen benüm ḥālüm temīz

1085. Sendeki defter ki söylersin ‘ayān

Ol muḥibler defteridür bī-gümān

1086. Defteri maḥbublaruñ sende degül

Var otur yirüñde iy bī-çāre ḳul

[1498] S. Şāyid

[1499] S. Ḳarīb

[1500] S. Didi-kim bilür misin

[1501] S. Bilürüm

[1502] S. Ḫıżır sen

[1503] S. Ḫażr-ile

[1504] S. Ol-dem defteri

[1505] S. Eşer Ayrıca, S.’de bu beyitten sonra “Didi budur evliyā’nuñ defteri / Evvel āḫır baḳdum uş iy dīn eri” yer almaktadır.

[1506] S. Yoḳdur

[1507] S. Adım

[1508] S. Sākīn

1087. Bunı Ḫıżr işitdi oldı bī-ḳarār

Didi iy Ḥaḳ sāyesi gel zīnhār[1509]

1088. Ṣoḥbet idelüm senüñle[1510] bir zamān

Sen beni redd eyleme virgil[1511] amān

1089. Didi ol Ḫıżra[1512] yüri benden ıraḳ

Bu durur ol nükte-i "Hāẕā firāḳ"[1513]

1090. Mūsīyi[1514] sürdüñ yanuñda ḳomaduñ[1515]

Ol su'āl itdügini sen ṭuymaduñ[1516]

1091. Ben daḫı yanumda ḳomazam seni

Olımaz bu sırra maḥrem her denī[1517]

1092. Didi bārī bir du'ā ḳıl iy 'azīz

İdevüz tā ḥaḳḳı bāṭıldan temīz

1093. Didi budur ḫōş du'ā iy aṣl-ı nūr

Tīz gidesin[1518] olmayavuz bī-ḥużūr

1094. Didi bunı ġāyib oldı ol[1519] emīn

Ḫıżr[1520] gitdi işine zār u ḥazīn[1521]

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

[1509] S. Luṭf it ḳılma beni şerm-sār

[1510] S. Senüñlen

[1511] S. Virgel

[1512] S. Ḫażra

[1513] S. Derd ü firāḳ

[1514] S. Mūsā

[1515] S. Ḳoymaduñ

[1516] S. Ol su'āl itdi sen anı ṭuymaduñ

[1517] Bu beyit S.'de yoktur.

[1518] S. Gidevisin

[1519] S. İy

[1520] Ḫażır

[1521] Bu dize S.'de 1095.beyit olarak yer almaktadır.

Ḥikāyet-i Şeyḫ Ebul-Ḥasan Raḥmetu'llāhi 'Aleyh[1522]

1095. Bu'l-Ḥasan kim şeyḫ idi der-Ḫārıḳān[1523]

'Ālem içre şöhreti[1524] bellü beyān

1096. Bir gice vaḳtinde ol şāh-ı şebāb

Gördi Allāhı düşinde bī-ḥicāb[1525]

1097. Dir İlāhā rūz ü şeb[1526] fī-küllī ḥāl

Elli[1527] yıldur ṭālibüñem[1528] bī-mecāl

1098. Ḳılmamışam elli yıldan berü ḫˇāb

Ṭaṭmamışam loḳma-i nān ü şerāb[1529]

1099. Gice gündüz olmışam ben munṭazır

Tā görem dīdāruñı[1530] iy bī-naẓīr

1100. Uyanıḳlıḳda ḳılurdum ben ṭaleb

Nice oldı uyḫuda gördüm 'aceb

1101. Ḥaḳ Te'ālā didi iy baġrı kebāb

Ḳul ile[1531] mevlā yaraşmaz[1532] bī-ḥicāb

1102. Perde götrülse[1533] aradan bir zamān

Bulmaya 'ālem vücūdından[1534] nişān

[1522] S. bu başlık S.'de yoktur.

[1523] S. Der-Ḫāreḳān

[1524] S. Şehrini

[1525] S. Bī-gümān

[1526] S. Rūz-ı şeb

[1527] S. Altmış

[1528] S. Ṭālibüñim

[1529] S. Ṭaṭmamışam loḳma-i nān ve şerāb / Ḳılmamışam bunca yıldan berü ḫˇāb

[1530] S. Dīdārıñı

[1531] S. Ḳulıylun

[1532] S. Yirişmez

[1533] S. Götürsem

1103. Maḥv ola bir laḥẓada bu[1535] kāi'nāt

Hem ḥayāt ehli bula der-dem memāt[1536]

1104. Didi kim ol şeyḫ-i kāmil bā-kemāl[1537]

Yā İlāhī bu ḳadar virgil mecāl[1538]

1105. Gözlerüm görmek diler yā Rab[1539] seni

Men' ḳılmaya ḥicāb ol dem[1540] beni

1106. Ḥaḳ Te'ālā didi iy kān-ı ṣafā

Bu merātibdür[1541] maḳām-ı Muṣṭafā

1107. Ol maḳāma ḫāṣ olupdur çün nebī

Nice umarsın anı sen iy ṣabī

1108. Ol maḳāmuñ adı hem Maḥmūddur[1542]

Var kelām içinde gör mevcūddur

1109. Andan özge kes aña bulmaz mecāl

Ol maḳāmı ārzū ḳılmakdur[1543] muḥāl

1110. Didi ol merd-i muvaḥḥid[1544] yā İlāh

Elli[1545] yıldur ṭalibem[1546] 'ilmüñ güvāh

[1534] S. Vücūdundan
[1535] S. Laḥẓa cümle
[1536] S. Ola ol-dem memāt
[1537] S. Didi ol şeyḫ bir zeñ ber-kemāl
[1538] S. Maḥall
[1539] S. Ola
[1540] S. Ol-dem
[1541] S. Merātebdür
[1542] S. Maḥmūd durur
[1543] S. İtmek
[1544] S. Muvaḥḥed
[1545] S. Altmış
[1546] S. Ṭalibim

1111. Ḳılmamışam emrüñe hergiz[1547] ḫilāf

Urmamışam bir nefes bī-hūde lāf

1112. Ol dilek çün ḥāṣıl olmaz iy Raḥīm[1548]

Bir yañadan bārī şād it iy kerīm[1549]

1113. Ḥaḳ Te‘ālā didi kim[1550] iy aṣl-ı pāk

Ḫāk olġıl ḫāk olġıl ḫāk ḫāk[1551]

1114. Niceye dek bunca ḳayd u bu murād[1552]

Bī-murād ol tā olasın küllī şād

1115. Öz murāduñdur[1553] saña olan[1554] ḥicāb

Ḳo murāduñ tā bulasın feth-i bāb[1555]

1116. ‘Āşıḳ olanda irādet mi olur

Öz murādın gözleyen[1556] ‘āciz ḳalur

1117. Cān u dilden ṭālib olan ṣıdḳ ile[1557]

Sevdüginüñ ismini almaz dile[1558]

1118. Sen baña minnet[1559] ḳılursın sevdügüñ

‘Arż ider ya‘nī ki nefsüñ ḳovduġuñ[1560]

[1547] S. Hergez
[1548] S. Ġanī
[1549] S. Ṣāẕẕ eyle beni
[1550] S. Didi-kim
[1551] S. Ḫāk ü ḫāk
[1552] S. Nice bir iş bunca ḳayd bu murād
[1553] S. Murāduñdar
[1554] S. Evvel
[1555] S. Feth ü bāb
[1556] S. Gözliyen
[1557] S. Ṣıdḳ-ıla
[1558] S. Sevdügin getürmeye hergez dile
[1559] S. Münnet
[1560] S. ‘Arż idersin ya‘nī nefsüñ ḳoduġuñ

1119. Elli[1561] yıldur ṭālib olmışsın baña

Eydeyüm[1562] şimdi ezel ḥālüñ saña

1120. Sen yoġ iken[1563] ṭālib idüm[1564] ben saña

Di seni kim eyledi ṭālib baña

1121. Ben ezelden düzmişem bu ‘illeti

Saña taḳdīr itmişem[1565] bu devleti

1122. Hem ezelden ben saña hem der-ḳıdem[1566]

Ṭālib olmışam saña sen der-‘adem

1123. Gelmedin aduñı ‘ālem bildiler

Görmedin yüzüñi ṭālib oldılar

1124. Bu ṭaleb daḫı ki şimdi sende var

Ḳamu benümdür senüñ neñ var i[1567] yār

1125. Ben buları minnet[1568] itmezem saña

Nicedür sen minnet eylersin baña

1126. Benden olmayınca bir ẕerre[1569] ṭaleb

Ṭālib ola mı kimesne[1570] iy ‘aceb

1127. Çün güneşde[1571] ola dā’im[1572] rāyegān

Ḳamu ‘ālem ṭālib olur[1573] bī-gümān

[1561] S. Bunca
[1562] S. İydeyüm
[1563] S. Yoġ-iken
[1564] S. İdem
[1565] S. İtmeşem
[1566] S. Der-ḳadem
[1567] S. İy
[1568] S. Münnet
[1569] S. Zerre
[1570] S. Kimsene
[1571] S. Çün güşinde
[1572] S. Her dem

1128. Pes bunuñ şükrini bilgil iy gedā[1574]

Da‘vī ḳılma yüri var iy bī-nevā[1575]

1129. Nā-gehān özine geldi şeyḫ-ı pāk[1576]

Başına ḳoydı hezārān dürlü ḫāk

1130. Didi “Āmennā” yeñiden yā İlāh[1577]

Ḳılmaġıl ḥālümi sen[1578] küllī tebāh

1131. Anlara olıcaġın[1579] böyle ḫiṭāb

Özüñi fikr eylegil iy[1580] nā-ṣavāb

1132. Çün budur muḫlişlerüñ ḥāli hemān

Özüñe[1581] inṣāf virgil[1582] iy civān

1133. Baḳma her da‘vī ḳılanuñ sözine

Evvel ol ümmīd olımaz özine[1583]

1134. Görürem her dem-be-dem da‘vī ḳıl-an[1584]

Pes sözi bāṭıl ola küllī yalan

1135. Uymaġıl aña bir dem ura lāf[1585]

Ehl-i ma‘nī[1586] söylemez hergiz güẕāf

[1573] S. Ṭālib ola
[1574] S. Gidā
[1575] S. Bī-nüvā
[1576] S. Şeyḫ ü pāk
[1577] S. İlāhān (?)
[1578] S. Sin
[1579] S. Olıcaġaz
[1580] S. Fikr eyle sen
[1581] S. Gendüñe
[1582] S. İnṣāf viresin
[1583] S. Pend idemez gendüzine
[1584] S. Her dem diyü davī ḳılan
[1585] S. Kim her dem āvāre lāf
[1586] S. Ma‘nī ehli

1136. Ehl-i ma‘nī[1587] ḳıl ḳamuyı yā İlāh

Ḳılmasun ‘ömrüñi lāf ilen[1588] tebāh

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Mürīd-i Şeyḫ Cüneyd Raḥmetu’llāhi ‘Aleyh[1589]

1137. Şeyḫ Cüneydüñ bir mürīdi var idi[1590]

Merd-i ṣābir[1591] gey ḳatı dīn-dār idi[1592]

1138. On yidi günde yir idi[1593] bir ṭa‘ām

Ol daḫı bir ḳurı itmek[1594] iy imām[1595]

1139. Çıḳmaz idi[1596] günc[1597]-i mescidden müdām

‘Ömri geçmişdi ‘ibādetle[1598] müdām

1140. Bir gişi her gün gelürdi iy hümām

Buna i‘zāz ile[1599] virürdi selām

1141. Çoḳ ṣorardı ḫāṭırını şevḳ ile[1600]

Hem du‘ālar eyler idi ẕevḳ ile[1601]

[1587] S. Ma‘nī ehli

[1588] S. ‘Ömrini laf-ılan

[1589] S. Ḥikāyet

[1590] S. Var-ıdı

[1591] S. Merd-i ṣāḥib

[1592] S. Ġāyet din-dār-ıdı

[1593] S. Yir-idi

[1594] S. Ol bir alaca etmek-idi

[1595] S. Īmām

[1596] S. Çıḳmaz-ıdı

[1597] S. Genc

[1598] S. ‘İbādetlen

[1599] S. Ā‘zāz-ıla

[1600] S. Şevḳ-ile

[1601] S. Hem du‘ā eylerdi dā’im ẕevḳ-ile

1142. İlge[1602] göstermezdi yüzin[1603] ol gişi

Buyidi ol şaḫṣ ile[1604] dā'im işi

1143. Bir gün ol şaḫṣa dir iy bedr-i tamām

İy baña her dem-be-dem viren selām

1144. Bilürem[1605] raḥmānisin[1606] iy şāh-ı dīn

Nice görmem[1607] ben seni 'ayne'l-yaḳīn

1145. Didi ṭañla cum'a güni ḥāżır ol

Ḫalvet otur yolumuza nāẓır ol

1146. Gelelüm ṣoḥbet idelüm bir zamān

Ṭañla ḫalvet ger virürse Ḥaḳ amān[1608]

1147. Ṭañla oldı[1609] ol 'azīz itdi yaraḳ[1610]

Ḫalvet oturdı ḳamu ḫalḳdan ıraḳ

1148. Gördi bir şaḫṣ-ı ġarīb-i pür-kemāl

Ḥüsn içinde ḫulḳ[1611] içinde bī-miṯāl

1149. Ḫōş ḫırāmān boylu ol din[1612] serveri

Başdan ayaġa yeşil geydükleri

[1602] S. İlih

[1603] S. Özin

[1604] S. Şaḫṣ-ılan

[1605] S. Bilürüm

[1606] S. Rūḥānisin

[1607] S. Nişe görmen

[1608] S. Ḥażret-i Ḥaḳ ger virür-ise amān

[1609] S. Ṣubḥ oldı

[1610] S. Yıraḳ

[1611] S. Ḫalḳ

[1612] S. İy dīn

1150. Geldi ḫōş tertīb ile[1613] virdi selām

Bu ‘aleyk aldı örü ṭurdı ḳıyām[1614]

1151. Sīne ber-sīne ḳoçuşdılar[1615] bile

İkisi oturdılar bir birile[1616]

1152. Didi ne ṭā’ifedensin iy ‘azīz

Ḥālüñi söyle baña ḳılgıl temīz[1617]

1153. Hem bize dā’im selāmuñ ne sebeb

Niçün eylersin bizi dā’im[1618] ṭaleb

1154. Didi biz rūḥānīyüz iy şāh-ı dīn

Maḥrem[1619] olur bize her merd-i emīn[1620]

1155. Nefsine her dem virenler ġūşmāl[1621]

Bizüm ile[1622] yār olur fī-küllī-ḥāl

1156. Bizüm ile yār olur her merd-i dīn

Bizüm ile yār olur merd-i güzīn[1623]

1157. Çün seni gördük emīn-i rūzigār

Saña olmışuz ḳamu cān ile[1624] yār

[1613] S. Tertīb-ilen

[1614] S. Tamām

[1615] S. Ḳoçışdılar

[1616] S. Biriyle

[1617] S. Ḳılġıl baña söyle temīz

[1618] S. Her dem

[1619] S. Maḥrum

[1620] S. Demde emīn

[1621] S. Ġūş-i māl

[1622] S. Bizüm-ilen

[1623] Bu beyit S.’de yoktur.

[1624] S. Ḥāl-ıla

1158. Çünki refʿ oldı ara yirden ḥicāb

Hem su’āl oldı arada hem cevāb

1159. Ögle[1625] vaḳtine degin oturdılar

Bir birinüñ eksügin bitürdiler[1626]

1160. Didi[1627] destūr olsun imdi gidevüz[1628]

Ol yarānlardan yaña seyr idevüz[1629]

1161. Didi iy server ḳabūl itseñ n’ola

Cum‘ayı da ikimüz ḳılsaḳ bile[1630]

1162. Didi bile ḳılmaḳ olmaz iy emīn

Sen görürsin özgeler görmez yaḳīn

1163. Çün ki görmezler[1631] başarlar bī-ḳuṣūr

Ḳanda otursam oluram bī-ḥużūr

1164. Didi kim girü[1632] ṣafa varsaḳ n’ola

Bir yanuñ ben bir yanuñ[1633] divār ola

1165. Didi kim[1634] ma‘ḳūl dirsüñ[1635] ḫōş ola

Ṭurdı ol dem[1636] ikisi girdi yola

[1625] S. Öyle

[1626] S. Yitürdiler

[1627] S. Eyitdi

[1628] S. Giderüz

[1629] S. İderüz

[1630] Bu beyit S.’de yoktur.

[1631] S. Çün göremezler

[1632] S. Didi eñ girü

[1633] S. Birinüñ ben birinüñ

[1634] S. Di-kim

[1635] S. Dirsin

[1636] S. Ol-dem

1166. Geldiler oturdılar iy māh-rū[1637]

Bir arada ḳamu ṣaflardan girü

1167. Bir zamān geçdi aradan[1638] nā-gehān

Bir tebessüm ḳıldı ol şāh-ı cihān

1168. Gögsini geçürdi ol dem āh ilen[1639]

Başını buladı gey ikrāh ilen[1640]

1169. Çün bu ḥāli gördi ol merd-i ʻazīz

Gey teʻaccüb ḳıldı andan ṣordı tīz

1170. Didi iy server[1641] nite oldı ʻaceb

Ne durur bu ıżṭırāba hem sebeb

1171. Didi ol rūḥānī kim[1642] görmez misin

Bu ṭuranlar hep nedür bilmez misin[1643]

1172. Didi görmem[1644] ādemīden ġayrı men

Varsa ġayrı anı göster baña sen[1645]

1173. Līkin elin ḳodı eydür ḳıl naẓar

Ne görürseñ söyle iy ṣāḥib-naẓar[1646]

1174. İki elin ḳodı rūḥānī revān[1647]

İki gözin ṭutdı anuñ[1648] bir zamān

[1637] S. Māh u rū

[1638] S. Arada

[1639] S. Ol-dem āh-ılan

[1640] S. Gey ikrāh-ılan

[1641] S. Sürvir

[1642] S. Rūḥānī-kim

[1643] S. İy Bu'l-Ḥasan

[1644] S. Görmen

[1645] S. Var-ısa göster baña ġayrı anı sen

[1646] Bu beyit S.'de yoktur.

[1647] S. Hemān

1175. Ovdı gözin didi eydür[1649] ḳıl naẓar

Ne görürsin söyle iy ṣāḥib-naẓar

1176. Gözin açdı gördi ol dem[1650] ol hümām

Ala ḳarġa mescidi ṭutmış tamām

1177. Her gişinüñ başı üzre[1651] ṣad-hezār

Biñi iner biñi çıḳar bī-ḳarār

1178. Kiminüñ beynini[1652] ṭaġıtmış durur[1653]

Kiminüñ yüregini delmiş ṣorur[1654]

1179. Bir niçe aḳ ḳuşlar orta yirde hem

Başları üzre[1655] ḳamu yeşil ‘alem

1180. Bir niçe şaḫṣ üstine[1656] pervāz ider

Ḳarġa ol şaḫṣ üstine[1657] varmaz[1658] gider

1181. Didi kim[1659] bunlar nedür iy şāh-ı dīn

Bu ‘alāmetler nedür söyle yaḳīn

1182. Didi sen bu āyeti bilmez misin

Ḥaḳ kelāmından hiç añlamaz mısın[1660]

قوله تعالى ومن يعش عن ذكر الر حمن نقيض له شيطانا فهو له قيرن

[1648] S. Bunuñ
[1649] S. Ḳodı eydir
[1650] S. Ol-dem
[1651] S. Üzere
[1652] S. Maġzın
[1653] S. Ṭaġıtmışṭurur
[1654] S. Görür
[1655] S. Üzere
[1656] S. Üstüne
[1657] S. Üzere
[1658] S. Hīç varmaz
[1659] S. Didi-kim
[1660] S. Ḥaḳ kelāmında āyā ḫulḳ-ı ḥasen

1183. Her ki ẕikr-i Ḥaḳdan ola ġāfil ol

İblīs ol dem bulur elbet aña yol[1661]

1184. Ḥırṣ-ı dünyā ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳaplamış

Gör ki şeyṭān anı nice avlamış[1662]

1185. Ḥırṣ-ı dünyā ḳaplamış ẕikrüñ yirin

Lā-cerem şeyṭāna olmışdur ḳarīn

1186. Bu ala ḳarġa şeyāṭīndür ḳamu

Murġ-ı ebyāżlar[1663] ferişteh iy ‘amū

1187. Ol ki Tañrı ẕikrine mā’il durur

Ol ferişteler aña ḥā’il durur

1188. Ol ki ġāfildür görürsin ḥālini

Daḫı ne ḥācet diyem aḥvālini

1189. Gitdi ol dervīş özinden bir zamān

Özine geldi[1664] dir iy şāh-ı cihān

1190. Ben ne tedbīr eyleyem şimden girü

Kim bu işden ḳurtulam[1665] iy māh-rū[1666]

1191. Didi kim[1667] benden emānetdür saña

Gice gündüz yüz çevir Ḥaḳdan yaña

[1661] S. Elbet bulur ol-dem

[1662] S. Fikr-i dünyā ẕikr-i ḥaḳḳı terk itmiş / Gör ki şeṭṭān anı nice olmış

[1663] S. Marġ-ı ebyāżlar

[1664] S. Gendüne geldi

[1665] S. Ḳurtılam

[1666] S. Māh u rū

[1667] S. Ki

1192. Ḳanda varsañ[1668] ḳoma elden ẕikrini

Göñlüñe büt[1669] itme dünye[1670] fikrini

1193. Bir zamān ġāfil olıcaḳ n'ola ḥāl

İblīse olur bu gez ol dem[1671] mecāl

1194. Düşmene iricegiz[1672] furṣat hemān

Bildügin işler senüñle[1673] bī-gümān

1195. Yaġma çaġırdur[1674] vücūduñ şehrine

Tañrı uġratmasun anuñ ḳahrına

1196. Ẕikr-i Ḥaḳ ṭutar ise[1675] dilde maḳām

Aña şeyṭān medḫal itmez iy hümām[1676]

1197. Pādişāh oturıcaḳ taḫta emīn[1677]

Maḥv olur düzd ü ḥarāmī[1678] bil yaḳīn[1679]

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Ḥikāye-i Süfyān Ma'a Bülbül[1680]

1198. Gördi bir ṭıflı meger Süfyān-ı Pīr

Bülbüli[1681] ḳılmış ḳafeṣ içre[1682] esīr

[1668] S. Var-ısañ

[1669] S. Put

[1670] S. Dünyā

[1671] S. Hem-ān-demde

[1672] S. İrişicek

[1673] S. Seniñlen

[1674] S. Çaġurur

[1675] S. Ṭutar-ısa

[1676] S. İmām

[1677] S. Hemīn

[1678] S. Dürlü ḥarāmī

[1679] Bu dize S.'de 1198.beyit olarak yer almaktadır.

[1680] Bu başlık S.'de yoktur.

[1681] S. Bülbili

[1682] S. İçere

1199. Bülbül[1683] anda zār u giryān u ḥazīn[1684]

Hem ḳafeṣ muḥkem yapılmış āhenīn[1685]

1200. Her zamān kendin urur[1686] ṣoldan ṣaġa

Bir mecāl[1687] ister ḳafeṣden çıḳmaġa

1201. Gördi Süfyān anı oldı bī-ḳarār

Didi bu bī-çāre ḳalmış bunda zār

1202. ʻĀşıḳ-ı dīvānedür[1688] şūrīde-ḥāl

Kim yaraşmaz buña bend ü bī-mecāl[1689]

1203. Ol ṣabīyi oḳudı Süfyān meger

Virdi aña avcı[1690] ṭolu sīm ü zer

1204. Didi gel sen[1691] bu ḳuşı āzād ḳıl

Saña ol ḳuşdan bu yegdür[1692] bellü bil

1205. Bülbüli[1693] aldı ṣabīden ol ʻazīz

Çün ḳafeṣden çıḳdı pervāz itdi tīz

1206. Bir budāġ[1694] üstine[1695] ḳondı murġ-ı zār

Ḳıldı Süfyāna duʻālar ṣad-hezār

[1683] S. Bülbil

[1684] S. Giryān-ı ḥazīn

[1685] S. Muḥkem be-bend ve āhenīn

[1686] S. Hā urınur

[1687] S. Mecel

[1688] S. Dīvāne-i şūrīde-ḥāl

[1689] S. Gem yaraşmaz buña bu bend ü ḥiyāl

[1690] S. Avucı

[1691] S. Pes gel

[1692] S. Yigdür

[1693] S. Bülbili

[1694] S. Bidaġ

[1695] S. Üstinde

1207. Çünki Süfyān bülbüli[1696] ḳıldı mu‘āf[1697]

Ol daḫı[1698] ḳıldı gül-istānı ṭavāf

1208. Nevḥa ḳıldı çün güli gördi hezār

Başladı destāna ol dem murġ-ı zār[1699]

1209. Nevḥa ḳıldı okuyuban dāsitān

Aġladı çoḳ çoḳ zemīn ü āsumān[1700]

1210. Oḳudı destānı būstān içre ḫōş

Giceye dek gül öñinde[1701] ḳıldı cūş

1211. Gül ayaġında meger ḳomışdı baş[1702]

Gül varaḳlar[1703] üstine olmış şābāş

1212. Örü ṭurdı eydür iy[1704] ārām-ı cān[1705]

Bil[1706] icāzet isterem olam revān

1213. Didi ol ma‘şūḳa ‘azmüñ ḳançaru[1707]

Bu ne sözdür söyledüñ iy nīk-hū

1214. Bunca yıllardur ki ḥasretsin baña

Ne tīz uṣanduñ bu dem n’oldı saña

[1696] S. Ol ḳuşı

[1697] S. Ma‘āf

[1698] S. Ol-daḫı

[1699] Bu beyit S.’de yoktur.

[1700] Bu beyit S.’de yoktur.

[1701] S. Öñünce

[1702] S. Pāş (?)

[1703] S. Varaḳla

[1704] S. Eydür

[1705] S. Ārām cān

[1706] S. Bir

[1707] S. Ḳancaru

1215. Didi hāşā senden uṣanmış olam

Kim hemān evvelki ‘āşıḳ bülbülem[1708]

1216. Nice müddetdür[1709] ben olmışam[1710] esīr

Bir ‘azīz oldı baña çün dest-gīr[1711]

1217. Anuñ ol yaḫşılıġın unutmazam

Ölür isem[1712] ol ḳapudan gitmezem

1218. Didi gel iy ‘āşıḳ-ı pāk-i‘tiḳād

Ṣad-hezārān āferīn iy pāk-zād[1713]

1219. Gündüz olayım ḥużūruñda[1714] müdām

Gice andan[1715] ayru oturmaḳ ḥarām

1220. Bir işikden kim ire saña devā[1716]

Ol işigi[1717] terk ḳılmaḳ ne revā

1221. Şükrüñi[1718] unutma dā’im iy gedā

Ḫāk-i pāyin gözüñe[1719] ḳıl tūtiyā

1222. Ḳoma ölünce elüñden dāmenin

Hiç unutma gāh u geh[1720] gül ḥarmanın[1721]

[1708] S. Bülbilem

[1709] S. Niçe yıllardur

[1710] S. Olmışdum

[1711] S. Dost-gīr

[1712] S. Olsam

[1713] S. Ḫōş nihād bu beyit S.’de 1219.beyit olarak yer almaktadır.

[1714] S. Ḥużūrıñda

[1715] S. Ondan bu beyit S.’de 1218.beyit olarak yer almaktadır.

[1716] S. Saña irdi nüvā

[1717] S. İşügi

[1718] S. Şükriñi

[1719] S. Pāyini göze

[1720] S. Hem unutma gāh gāh

[1721] S. Ḫarmanın

1223. Çünki destūr oldı[1722] ol şūrīde-ḥāl

Açdı Süfyān işigine per ü bāl

1224. Ḳondı Süfyānuñ öñine ol zamān

Didi Süfyān aña[1723] iy şīrīn-zebān

1225. Nite[1724] geldüñ yine iy bī-çāre sen

Ne sebebden eyledüñ terk-i vaṭan[1725]

1226. Gice ḫalvet yārı terk itdüñ neden

Söylegil ḥālüñ nedür iy murġ[1726] sen

1227. Didi bülbül kim[1727] ayā şāh-ı cihān

Ol ‘adūdan çüñ baña virdüñ amān

1228. Ben daḫı[1728] terk itmezem dā’im seni

Sen daḫı[1729] elbet ḳabūl eyle beni

1229. Gündüz anda gice bunda olayım

Ben de gāh gāh saña ḫıdmet ḳılayum[1730]

1230. Didi Süfyān aña iy şūrīde-ḥāl

Ḫōş ḳabūl itdük seni bī-ḳīl ü ḳāl

1231. Gündüz olurdı gül-istān[1731] içre şād

Gice Süfyān ile ol murġ-ı güşād[1732]

[1722] S. Aldı

[1723] S. Şeyḫ eydür marġa

[1724] S. Nişe

[1725] S. Terk ü vaṭan

[1726] S. Marġ

[1727] S. Bilbil-kim

[1728] S. Ben-daḫı

[1729] S. Sen-daḫı

[1730] S. Sen-daḫı ki gāh ḫıẕmet ḳılayım

[1731] S. Gülüstān

[1732] S. Aġyār-ıla ol marġ-ı güşād

1232. Uyımazdı[1733] gice ol şī̇r-i şikār[1734]

Ṣubḥa[1735] dek ṭā‘at ḳılurdı bī̇-şümār[1736]

1233. Bülbül-i şūrī̇de[1737] hem yanında zār

Oḳur idi[1738] dāsitānı[1739] ṣad-hezār

1234. Gāh gāh idicegiz[1740] göñli heves

Bülbül[1741] ile şeyḫ olurdı hem-nefes[1742]

1235. Sırr sözi olıcaġız[1743] bir yirde hem

Gönderürdi bülbüli[1744] ol ẕü’l-kerem

1236. Bülbüle[1745] buyidi rūz ü şeb ‘amel

Nā-gehān Süfyāna irişdi ecel

1237. Götürüldi[1746] çün cenāze ol zamān

Bülbül-i şūrī̇de[1747] irişdi revān

1238. Ol cenāze üstine devrān ider

Ayaġ[1748] altına yüzin ġalṭān ider

[1733] S. Uyumazdı
[1734] S. Şī̇r ü şikār
[1735] S. Ṣabaḥ
[1736] S. Bī̇-şimār
[1737] S. Bilbil-i şūrī̇de
[1738] S. Oḳur-ıdı
[1739] S. Dāstān
[1740] S. İdicegez
[1741] S. Bilbil
[1742] S. Olur idi hem-nefes
[1743] S. Olıcaġaz
[1744] S. Bilbili
[1745] S. Bilbile
[1746] S. Götürildi
[1747] S. Bilbil-i şūrī̇de
[1748] S. Ayaġı

1239. Gāh[1749] hevādan yire çalar özini

Gāh cenāze üzre[1750] sürter yüzini[1751]

1240. ʻĀḳıbet defn itdiler şeyḫi be-ḫāk

Ḳondı ḳabri üstine[1752] ol murġ-ı pāk[1753]

1241. Nevḥalar ḳıldı oḳıyup dāsitān[1754]

Aġladı ḫalḳ u zemīn ü āsumān[1755]

1242. Bir zamān[1756] olmazdı ol yirden cüdā[1757]

Dāsitān oḳırdı[1758] eylerdi ṣadā

1243. Ḳomadı bir laḥẓa ḫālī ḫākini

ʻĀḳıbet ṭapşurdı[1759] cān-ı pākini

1244. Olmış idi şeyḫ derdinden zebūn

Geldi burnından meger bir ḳaṭre ḫūn

1245. Başını ḳabr üstine[1760] ḳodı hemān

Düşdi cān ışmarladı bülbül revān

1246. Gel bu sözleri işit iy bī-vefā

Kim vefā ehli ḳabūl eyler cefā

1247. Olma bir ḳuşdan daḫı kem iy gedā

Andan ögren yüri hem ders-i vefā[1761]

[1749] S. Geh
[1750] S. Üzere
[1751] S. Yüzüni
[1752] S. Ḳaldı ḳabri üstinde
[1753] S. Marġ-ı pāk
[1754] S. Oḳuyup dāstān
[1755] S. Āsimān
[1756] S. Sā‘at
[1757] S. Cedā
[1758] S. Dāstān oḳuyup
[1759] S. Ṭapşırdı
[1760] S. Üstüne

1248. Yād ḳıl bu ḳıṣṣa-i cān-sūzı sen

Andan ögren hem vefā iy Bu'l-Ḥasan

1249. Raḥmeti Süfyānuñ oldı kār-ger[1762]

Ḳuş da andan dönmedi[1763] iy bī-ḫaber

1250. Biñ gezin rahm eylemişlerdür saña

Yine dönüp ġıybet itmişsin aña

1251. Bülbül[1764] andan yimedi nān u nemek

Gerçi[1765] çekdi şeyḫ aña bir dem emek

1252. Ol emek Ḥaḳḳın ferāmūş itmedi

Anuñ işigini ḳoyup[1766] gitmedi

1253. 'Āḳıbet ol yolda teslīm itdi cān

Sen de inṣāf eyle[1767] āḫır iy civān

1254. Bildi ḥayvān yaḫşılıḳ ḥaḳḳ-ı emek

Bu 'aceb sen bilmedüñ nān u nemek

1255. Ol gişi kim bilmeye nān u nemek

Ol gişiden yeg[1768] ola ma'nīde seg

1256. Cānuñı Ḥaḳ[1769] yitirürse ḫalḳa sen

Raḥmeti kem[1770] eylemegil ḫalḳa sen

[1761] S. Talīm al hem ders ü vefā

[1762] S. Kār u ger

[1763] S. Daḫı anadan ṭoġdı

[1764] S. Bilbil

[1765] S. İllā

[1766] S. İşigin ḳoyuban

[1767] S. İnṣāf iyle

[1768] S. Yig

[1769] S. Cānuñı ki Ḥaḳ

[1770] S. Kim

1257. Her kim ol şefḳat nigāh[1771] eyler müdām

Şīve-i ḫulḳ-ı İlāh eyler müdām[1772]

1258. Bundan ulu yoḳ mīzānda iy gedā[1773]

Ola ḥüsn-i ḫulḳı bā-ḫalḳ-ı Ḫudā[1774]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Āşıḳ-ı Rūy-ı Ka‘be vü Mest-i Ḫudā[1775]

1259. Var idi[1776] bir ‘āşıḳ-ı şūrīde mest[1777]

Ka‘beye vardı meger ol Ḥaḳ-perest[1778]

1260. Ka‘be ḳulpın ṭutdı ol dem şevḳ ile[1779]

Ḫōş münācāt itdi Ḥaḳḳa ẕevḳ ile[1780]

1261. Zārī ḳıldı[1781] eydür[1782] iy Ḳādir İlāh

Ben firāḳuñ derdile[1783] oldum tebāh

1262. Ḥacca buyurduñsa[1784] ḥaccı[1785] eyledüm

Nice biñ o yolda “Lebbeyk”[1786] söyledüm

[1771] S. Şefḳati eyler

[1772] S. Şīveyi eyle eyler müdām

[1773] S. Yoḳ mīzānda bundan ulu iy gidā

[1774] Bu dize S.’de 1259.beyit olarak yer almaktadır.

[1775] Bu başlık S. de yoktur.

[1776] S. Var-ıdı

[1777] S. Şūrīde-ḥāl

[1778] S. Pür-kemāl

[1779] S. Ol-dem şevḳ-ıla

[1780] S. Ẕevḳ-ıla

[1781] S. Zārī ḳılup

[1782] S. Eydir

[1783] S. Firāḳ-ı derd-ile

[1784] S. Buyurduñ-ısa

[1785] S. Ḥacc

[1786] S. Niçe biñ lebbiyk yolda

1263. Hem ‘Arāfāt ṭaġına ṭurdum tamām
Şarṭını küllī ödedüm ve’s-selām
1264. Sa‘y idüben[1787] daḫı ḳurbān eyledüm
Ne ki buyurduñsa[1788] fermān eyledüm
1265. Hem Ṭavāf-ı ‘Umre[1789] ḳıldum tamām
Ḥażrete itdüm niyāz ile[1790] peyām
1266. Ḳudretüm iren budur uşda[1791] benüm
Yoluña ḳıldum fidā cān u tenüm[1792]
1267. Ḳudretin sen ḫōd[1793] bilürsin bendenüñ
Benüm itdügüm budur ḳanı senüñ
1268. Bu işikden gitmezem[1794] ben bī-naṣīb
Derdlüye[1795] dermān ider her dem ṭabīb
1269. Derdümüñ dermānını sensin bilen
Senden özge kim durur dermān ḳılan
1270. Ḫāliḳā gerçi ki ḳıldum ben[1796] yamān
‘Ömri yitürdüm hevāda[1797] bī-gümān
1271. Saña lāyıḳ ḳılmadum hergiz ‘amel
Ḳılduġum bed-kār u bed-fi‘l ü deġal[1798]

[1787] S. Sa‘y itdüm
[1788] S. Buyruġ-ısa
[1789] S. ‘Umreyi
[1790] S. Niyāz-ılan
[1791] S. Üşte
[1792] S. Cānum tenüm
[1793] S. Ḫōş
[1794] S. Gitmiyem
[1795] S. Dertlüye
[1796] S. Ben ḳıldum
[1797] S. Hebāda

1272. Ḳullaruñ fi‘li ser-ā-ser nīk ü bed[1799]

‘İlmüñe ma‘lūmdur iy şāh-ı ebed

1273. Ṭā‘at ehli olsa[1800] ‘ālem cümle bāz

Sen ḳamusından berīsin[1801] bī-niyāz

1274. Yine dönse olsa ‘ālem pür-günāh

Sen yine müstaġnīsin iy pādişāh

1275. Çünki ‘illet yoḳ senüñ işüñde[1802] hīç

Pes bu taḳṣīr ile ḳılma bizi pīç

1276. ‘Ömrümi[1803] fikrüñde[1804] ḳıldum ser-be-ser

Kāş ki olaydı ṣad[1805]- ‘ömr-i diger

1277. Tā ki fikrüñle[1806] geçeydi ol tamām

Bulayıdum[1807] her nefesde bir maḳām

1278. Ol ki tevfīḳ eyledüñ ez-baḥr-i cūd

Cem‘ oldı geldi bizden der-vücūd

1279. Muntaẓıram[1808] şimdi ben iy bī-naẓīr

Cān u dil ḳatında[1809] burda sen[1810] esīr

[1798] S. Ḳılduġum da kār-ı bed fil-i deġal

[1799] S. Nīk ve bed

[1800] S. Ola

[1801] S. Birīsin

[1802] S. İşiñde

[1803] S. ‘Ömrimi

[1804] S. Fikreñle

[1805] S. Ṣadd

[1806] S. Fikriñle

[1807] S. Bulayıdım

[1808] S. Muntaẓırun

[1809] S. Ḳatıñda

[1810] S. Ben bunda

1280. İşigüñe[1811] düşdi işüm[1812] bu zamān[1813]

Daḫı işüñ[1814] bilmezem budur hemān

1281. Gerçi ḳılmışam öküş küfr ü günāh

‘Afv ḳıl bī-‘illet anı yā ilāh[1815]

1282. Ṭā‘atum maḥżā günāhumdur[1816] benüm

‘Afvuñ illā ‘öẕr-ḫˇāhumdur[1817] benüm

1283. Çünki bā-‘illet degüldür[1818] sende kār

‘Afvuñı[1819] bī-‘illet it iy Kirdigār[1820]

1284. Ger[1821] baña[1822] bir ẕerre devlet viresin

Sen benüm n’itdügüm anda göresin

1285. Bunı didi nevha ḳıldı çoḳ zamān

Düşdi bī-hūş oldı ol dem bī-amān[1823]

1286. Ḥaḳ Te‘ālā ḳıldı Cibrīle[1824] nidā’

Ḥāżır ol kim[1825] şimdi ṭurur ol gedā[1826]

[1811] S. İşigüñde
[1812] S. İşim
[1813] S. Bī-gümān
[1814] S. İşüm
[1815] Bu beyit S.’de yoktur.
[1816] S. Günāhımdur
[1817] S. ‘Öẕr-ḫˇāhımdur
[1818] S. Degildür
[1819] S. ‘Afvda
[1820] S. Kerdigār
[1821] S. Gir
[1822] S. Yiñi
[1823] S. Ol-dem bī-gümān
[1824] S. Cebrāīle
[1825] S. Ol-kim
[1826] S. Gidā

1287. Bir nefes āh eyleyüp seyrān ider

Cümle ‘ālem ḫalḳını bī-cān ider

1288. Döymez āhına anuñ hem nüh-felek

İşidürse maḥv olur mülk ü melek[1827]

1289. Ṭutġıl anuñ āhını sen iy emīn

Yoḳsa yanar[1828] baḥr u berr[1829] cümle[1830] zemīn

1290. Cebrā’īl indi[1831] be-fermān-ı Ḫudā

Ol delü ṭurdı revān ḳıldı nidā’

1291. Na‘ra urdı heybet ile[1832] ṣ‘ab-nāk

Diledi kim[1833] ‘ālemi ide helāk

1292. Na‘rasın ḳapdı anuñ ol şāh-ı dīn

Şāh-ı dīn kim ya‘nī Cibrīl-i Emīn[1834]

1293. Ḥażrete iletdi anı müctebā[1835]

Ḥaḳ Te‘ālā ḳıldı Cibrīle[1836] nidā’

1294. Kim bu āhı sen ilet mīzāna ṣal

Veznini[1837] miḳdār idüben baña gel

1295. ‘Ālemüñ ṭaġlarınuñ miḳdārını

Ḳodılar mīzāna hīç añmaz bunı[1838]

[1827] S. Cümle melek
[1828] S. Yanır
[1829] S. Berr ü baḥr
[1830] S. Berr-ile
[1831] S. İrdi
[1832] S. Heybet-ilen
[1833] S. Ki
[1834] S. Cebrāīl üEmīn
[1835] S. Ol müctebā
[1836] S. Cebrā’īle
[1837] S. Veznesin

1296. Cebrā’īl mīzāna ṣaldı çün bunı

Gör ne ḥikmet gösteriser ol ġanī[1839]

1297. Berr ü baḥruñ ḳodılar hep varını[1840]

Bilmediler hem anuñ miḳdārını

1298. Ḥaḳ Te‘ālā didi iy cem‘-i melek

Ger ḳonulsa veznine[1841] hem nüh-felek[1842]

1299. Ḳonsa[1843] hem ḫalḳ-ı zemīn ü āsumān[1844]

Vezne içine daḫı ins ile cān[1845]

1300. Ol çeker yine bularuñ varını

Ben bilürem hem yine[1846] miḳdārını

1301. Var oṭur sen[1847] ṭınma iy Rūḥü’l-Emīn

Ben bilürem yine miḳdārın hemīn

1302. Āhdur[1848] kim nüh-felekden ol geçer[1849]

Tīġ-i Mıṣrīdür[1850] ṭoḳunanı[1851] biçer

1303. Ḳıl haẕer şūrīde āhından müdām

Ol durur tīġ-i bürehne[1852] bī-niyām[1853]

[1838] Bu beyit S.’de 1296.beyit olarak yer almaktadır.

[1839] Bu beyit S.’de 1295.beyit olarak yer almaktadır.

[1840] S. Berr ü baḥruñ de ḳodılar varını

[1841] S. Ḳosalar vezīne

[1842] S. Neh-felek

[1843] S. Olsa

[1844] S. Āsimān

[1845] S. İçinde yine hem ins ü cān

[1846] S. Yine hem

[1847] S. Sin

[1848] S. Āhdır

[1849] S. Çarḫ-ı nüh-tūdan geçer

[1850] S. Tīġ ü Mıṣrīdür

[1851] S. Ṭoḳanduġın

[1852] S. Tīġ ü bürehne

1304. Bilmek olmaz anları fī-küllī ḥāl

Pes olaruñla gerekmez ḳīl ü ḳāl

1305. Anları bildür bize sen iy Kerīm

Bī-naṣīb itme olardan iy Raḥīm[1854]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i İskender Bā-Ḥākīm Radıya’llāhu Te‘ālā ‘Anh[1855]

1306. Çün Sikender[1856] bā-ḥakīm-i pür-ḫıred[1857]

Ḳaldılar ẓulmat içinde bī-meded

1307. Çoḳ ṭaleb ḳıldı bular bulmadı rāh

Ḳapladı ẓulmet siyāh ender-siyāh[1858]

1308. Didi İskender ḥakīme iy ulu

‘Aḳl içinde ḳamumuzdan bilgülü[1859]

1309. Fikr ü tedbīr ide gör bu rāh ilen[1860]

Yoḫsa ḳaldum[1861] bunda sāl ü māh ilen[1862]

1310. Ol ḥakīm eydür ayā şāh-ı bülend[1863]

Devletüñe irmesün hergiz gezend[1864]

[1853] S. Bī-niyāz

[1854] Bu dize, S.’de 1306.beyit olarak yer almaktadır.

[1855] Bu başlık S.’de yoktur.

[1856] S. Sekindür

[1857] S. Pür-ḫurid

[1858] S. İndir-siyāh

[1859] S. Biliglü

[1860] S. Eyle gör bu rāh-ılan

[1861] S. Ḳaldıḳ

[1862] S. Sāl-i māh-ılan

[1863] S. Şāh ü belend

[1864] S. Gizend

1311. ‘Ācizem ben daḫı[1865] bu yolda ḳatı

Başarımaz[1866] yol burada ‘aḳl atı

1312. İttifāḳ itdiler āḫır ser-be-ser

Pīş-rev[1867] ola meger kim māde ḫar

1313. Uydılar bir eşege[1868] iy keṯudā

İpe yapışmış gibi iki gedā[1869]

1314. Ol ḥakīm yapışdı ḫar kuyruġına

Özgesi uydu anuñ buyruġına

1315. Ḳancaru ḫar gider ise[1870] çıġırur[1871]

Benüm ardumca gelüñ dir ḳıġırur

1316. Çıḳdılar el-ḳıṣṣa ẓulmetden[1872] bular

Gördiler nīm-rūz[1873] olmış āşikār

1317. Iṣṣı idi[1874] gün be-ġāyet ol zamān

Atdan indi orada şāh-ı cihān

1318. Cevşenin[1875] altına ṣaldılar meger

Sāye-bān[1876] oldı meger şāha siper

[1865] S. Ben-daḫı

[1866] S. Başaramaz

[1867] S. Pīş-rū

[1868] S. Merkebe

[1869] S. Bigi kūr u gedā

[1870] S. Gider-ise

[1871] S. Çaġırur

[1872] S. Ẓulmetden el-ḳıṣṣa

[1873] S. Nīm-i rūz

[1874] S. Issı-ıdı

[1875] S. Cūşnın

[1876] S. Sāyibān

1319. Ṭāli‘in görmiş idi[1877] şāh-ı nejend

Anuñ içün[1878] göñli olmışdı[1879] bülend[1880]

1320. Gökler altun olıcaḳ yirler baḳır

Andan olısar ölümüñ[1881] iy emīr

1321. Bunı işitmişdi ol ṣāḥib-kemāl

Kim ḳıyāmetde olısar bu miṯāl

1322. ‘Ömrüm[1882] uzun olısar elbet didi

Anuñ içün[1883] āb-ı ḥayvān istedi

1323. Çün oturdı şāh anda bir zamān

Fikr ḳıldı buldı bu remzi ‘ayān[1884]

1324. Didi bundan özge bulunmaz[1885] mecāl

Yir baḳır gök altun olmaġa miṯāl

1325. Bildi kim gendüye irmişdür ecel[1886]

İy dirīġā didi ḳılmadum ‘amel

1326. Gidiserven[1887] dünyeden ben[1888] ‘an-ḳarīb

Āb-ı ḥayvān[1889] olmadı çün kim[1890] naṣīb

[1877] S. Görmiş-idi
[1878] S. Anuñ-içün
[1879] S. Olmış-ıdı
[1880] S. Belend
[1881] S. Ölümeñ
[1882] S. ‘Ömrim
[1883] S. Anuñ-içün
[1884] S. İşbu remzi ol ayān
[1885] S. Bulınmaz
[1886] S. Bildi-kim ana daḫı irmiş ecel
[1887] S. Gidiserüz
[1888] S. Uş
[1889] S. Āb u ḥayvān
[1890] S. Çün-kim

1327. Gönlini ḳapladı şāhuñ[1891] derd ü ġam[1892]

Çoḳ peşīmān oldı hem çekdi[1893] nedem

1328. İy dirīġā olmadum[1894] ḥāle vuḳūf

Baḳdı gördi kim[1895] oturmış feylesūf

1329. Didi iy bed-baḫt u iy ḫōr[1896] u denī

Bu belāya kim sen uġratduñ beni

1330. Ṭāli‘üm[1897] ṭutduñ buyurduñ yaḫşı fāl[1898]

Baña ta‘līm eyledüñ bāṭıl ḫayāl[1899]

1331. Ben daḫı[1900] uydum senüñ fermānuña[1901]

Hem inandum serserī dermānuña[1902]

1332. Ehl-i dāniş diyüben uydum[1903] saña

N’eyledüñ gör āḫır iy cāhil baña

1333. Eyledüñ Ḥaḳdan beni sen şerm-sār

Ẓulmete ṣalduñ beni[1904] bī-iḫtiyār

1334. Ẓulmet içre çoḳları ḳılduñ helāk

Mekrüñ ile[1905] ehl-i ‘ālem oldı ḫāk

[1891] S. Şāhıñ
[1892] S. Derd-i ġam
[1893] S. Çekdi çoḳ
[1894] S. Olmadım
[1895] S. Gördi-kim
[1896] S. Ḫār-ı denī
[1897] S. Ṭāli‘im
[1898] S. Naḥs-ı fāl
[1899] S. Bāṭıl u ḫayāl
[1900] S. Denī
[1901] S. Fermānıña
[1902] S. Dermānıña
[1903] S. Av-ıdum
[1904] S. Yine

1335. Kej ṭabī‘atdur[1906] özüñ iy bed-‘amel

İ‘tiḳāduma benüm virdüñ ḫalel

1336. Her zamān virdüñ ṭabī‘atdan ḫaber

Bilmedüñ[1907] kimdür viren ṭab‘a eṯer

1337. Hem ṭabī‘atdan görürsin her işi

Ḥaḳḳı unutmışsın iy egri gişi

1338. Görme misin zehri sen iy bī-ḫaber

Ḥaḳdan olmayınca ol ḳılmaz eṯer

1339. Nūş-ı dārū pes anuñ emri ola

Zehri ḳand eyleye ḫārı gül ḳıla

1340. Urma bārī lāfı iy bī-i‘tiḳād

Dime budur ḫaṣlet-i her bir nebāt

1341. ‘Aḳlı ḳoġıl[1908] Ḥaḳḳa uy iy bī-hüner[1909]

‘Aḳla uyan kem[1910] olur ez-māde ḫar

1342. Bu ḳadar dāniş ilen[1911] uyduñ ḫara

Ḫar ḳılavuz[1912] ola mı hīç servere[1913]

1343. Ẓulmet-i dünyāda sen muḥtāc-ı ḫar

Āḫiretde n’idesin iy bī-ḫaber

[1905] S. Mekrüñ-ile
[1906] S. Gec ṭabī‘atsın
[1907] S. Bilmediñ
[1908] S. Ḳoyup
[1909] S. Bī-ḫaber
[1910] S. Kim
[1911] S. Dāniş-ile
[1912] S. Ḳılaġuz
[1913] S. Sürūra

1344. Didi bu nev‘ ile[1914] çoḳ sözler aña

Dimek olmaz ḳamusın şimdi saña

1345. Rū-siyāh[1915] oldı ḥakīm-i feylesūf[1916]

Urmadı daḫı bu sözden lāf-ı lūf

1346. Āḫiret fikrine düşdi şāh-ı dīn

Bildi kim[1917] bāṭıldur anuñ ḳamusın

1347. Ḥikmet ile[1918] ḳılmadı ayruḳ[1919] ‘amel

Sürmedi[1920] hergiz daḫı kār u deġal[1921]

1348. ‘Aḳl sözin terk ḳıldı küllī ol

Anuñ içün[1922] buldı Ḥaḳḳa ṭoġrı yol

1349. Mertebe ‘aḳl ile olsaydı bülend[1923]

Bel‘ama olmazdı ‘aḳlı pāy-bend

1350. Ḳıldı dört yüz yıl ‘ibādet[1924] ol gedā

Āḫırı gitdi Ḫudādan[1925] bī-nevā

1351. Taṣnīf itmiş idi[1926] ol dört yüz kitāb

Cümlesi[1927] tevḥīd idi ref‘-i ḥicāb[1928]

[1914] S. Nev‘-ile
[1915] S. Rūy-ı siyāh
[1916] S. Fiylesūf
[1917] S. Bildi ki
[1918] S. Ḥikmet-ilen
[1919] S. Iyraḳ
[1920] S. Sevmedi
[1921] S. Kār-ı diġal
[1922] S. Anuñ-içün
[1923] S. ‘Aḳl-ıla olaydı belend
[1924] S. Dört yüz yıl ḳıldı ‘ibādet
[1925] S. Cihāndan
[1926] S. İtmişdi
[1927] S. Ḳamusı

1352. Dört yüz güne çeker idi[1929] bir sücūd

Ġarḳa olmış idi ol deryā-yı cūd[1930]

1353. Bir gice kim[1931] ẓulmet idi sehm-gīn

Başını[1932] ḳaldırdı[1933] Bel‘am ez-zemīn

1354. ‘Aḳlı teşvīş eyledi ol dem[1934] aña

Didi bunca bu[1935] ne zaḥmetdür saña

1355. Nefy-i ṣāni‘[1936] eyledi bā ṣad-delīl

Güne Tañrı didi ol ḫōr u ẕelīl[1937]

1356. Secdeden ḳalbüñde[1938] olsaydı[1939] ḥużūr

Ẓulmet olaydı gerek secdeñle nūr[1940]

1357. ‘Aḳlı bozdı i‘tiḳāduñ düzgünin

Düşdi inkāra ḳodı elden dinin

1358. Secde ḳıldı ol be-sūy-ı[1941] āfitāb

Uydı ‘aḳla özini[1942] ḳıldı ḫarāb

[1928] S. Def-i ḥicāb

[1929] S. Geçirdi

[1930] S. Ġarḳ olmışdı dür-deryā-yı cūd

[1931] S. Ki

[1932] S. Başunı

[1933] S. Ḳaldurdı

[1934] S. Ol-dem

[1935] S. Bu bunca

[1936] S. Ya‘nī ṣāni‘

[1937] Bu beyit S.’de 1356.beyit olarak yer almaktadır.

[1938] S. Ḳalbüñe

[1939] S. Olsa-ıdı

[1940] Bu beyit S.’de 1355.beyit olarak yer almaktadır.

[1941] S. Be-nūr-ı

[1942] S. Özüni

1359. ‘Aḳl çün kim[1943] ḥadd-i imkāndan geçe

Bel‘am ola küllī imkāndan[1944] geçe

1360. ‘Aḳl pes[1945] ḥadd-i selāmetde gerek

Fāriġ ez-medḥ ü melāmetde[1946] gerek

1361. Gerçi ‘aḳl-ı sāde olur bī-niẓām

Līk maḳṣūda irişdürür tamām[1947]

1362. Sen ki ‘aḳl-ı sāde ṭapduñ[1948] bī-gümān

Āḫirete ilte seni bī-imān[1949]

1363. Dutar olur bu ‘aḳıl ez-her ḫaṭar

Fitne olmasun İlāhā hiç[1950] beşer

1364. Fitne ‘ālimden durur dürlü fesād

Anuñ içün[1951] dīn olur dā’im kesād

1365. Ḥaḳ ḫaṭardan ṣaḳlasun her ādemi

Virmesün hīç ḫalḳa yavuz[1952] hem-demi[1953]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

[1943] S. Çün-kim

[1944] S. İnāmdan

[1945] S. Bes

[1946] S. Ez-medḥ-i melāmetde

[1947] Bu beyit S.’de 1362.beyit olarak yer almaktadır.

[1948] S. Bulduñ

[1949] S. Āḫrete iledesin elbet īmān Bu beyit S.’de 1361.beyit olarak yer almaktadır.

[1950] S. Hīç

[1951] S. Anuñ-içün

[1952] S. Yavız

[1953] Bu dize S.’de 1366.beyit olarak yer almaktadır.

Ḥikāyet-i Hārūnü'r-Reşīd Raḥmetu'llāhi 'Aleyh[1954]

1366. Gider idi[1955] yola Hārūnü'r-Reşīd

Çöl idi ol yol daḫı[1956] ṣu nā-be-dīd

1367. Bir nice[1957] gün yol yüridi[1958] şāh-ı dīn

Ṣu dükendi ḳırbalarda ansızın[1959]

1368. Baġrı ṭutışdı ṣusuzlıḳdan[1960] 'azīz

Bir içim ṣu bana buluñ didi tīz

1369. Leşkeri ṭağıldı ṣaḥrāya meger

Bulmadı bir kimsene ṣudan eṯer

1370. Düşdi şāhuñ cānına bir nev'a tāb

Cismi deprenür velī ḥāli ḫarāb

1371. Oldı yaḳın şāh kim[1961] ola helāk

Çıḳa geldi[1962] nā-gehān bir aṣl-ı pāk

1372. Bir 'aceb şūrīde-ḥāl ü bī-ḳarār

İrdi gördi kim[1963] buñalmış şehriyār

1373. Didi kim[1964] iy şāh n'olmışdır saña

Niçün olmışsın ża'īf digil bana

[1954] Bu başlık S.'de yoktur.
[1955] S. Gitdiyidi
[1956] S. Çöldi ol yol ve hem
[1957] S. Niçe
[1958] S. Yürüdi
[1959] S. Kār-ı bāndan iy emīn
[1960] S. Ṣusızdan ol
[1961] S. Yaḳın oldı şāh-kim
[1962] S. Ḥaḳḳa geldi
[1963] S. Gördi-kim
[1964] S. Ki

1374. Didi kim[1965] ṣusuzam iy merd-i gedā

Ḳalmışam bu çöl içinde bī-nevā[1966]

1375. Bir içim ṣu olmaz ise[1967] bu zamān

Bunda cān ışmarlaram ben bī-gümān

1376. Ol delü eydür ki iy bī-çāre ḳul

Ben saña ṣu bulayım[1968] olma melūl

1377. Uşda olmışsın ṣuṣuzlıḳdan ḫarāb

On güne dek bulmayasın daḫı[1969] āb

1378. Bir gişi virse saña ṭoyınca ṣu

Ne viresin sen aña iy nīk-ḫū

1379. Didi ṣuyı gözüm ile[1970] göreyin

Ol gişi her ne dilerse vireyin

1380. Yaru mülküñ didi senden ister[1971] ol

Ṣu getürür bu sözi ḳılsañ[1972] ḳabūl

1381. Dura bilür[1973] misin ol ḳavle yaḳīn

Gerçegin digil baña iy şāh-ı dīn

1382. Didi yaru mülkümi[1974] ḳıldum niṣār[1975]

Bir içim ṣu virene iy bī-ḳarār[1976]

[1965] S. Ki

[1966] S. Bī-nüvā

[1967] S. Olmaz-ısa

[1968] S. Bulayın

[1969] S. Bunda

[1970] S. Tek su gözümlen

[1971] S. Diler

[1972] S. Ḳılsıñ

[1973] S. Ṭurabilür

[1974] S. Mülkimi

[1975] S. Diṣār

1383. Elini çaldı hevāya ol delü

Bir ḳadeḥ ṣu aldı geldi ol ulu

1384. Şāh eline ṣundı eydür eyle nūş[1977]

İçdi anı şāhuñ oldı[1978] göñli ḫōş

1385. Ol delü eydür ki iy şāh-ı zemīn

Yiter ola bu ḳadeḥ saña hemīn

1386. Ol ḫalīfe eydür[1979] iy kān-ı ṣafā

Bir ḳadeḥ daḫı be-‘aşḳ[1980]-ı Muṣṭafā

1387. Bir ḳadeḥ ṣundı yine[1981] dīvāne ḫōş

Aldı anı şāh yine ḳıldı nūş[1982]

1388. Didi iy şāh-ı cihān-dār u civān

Bir gişi olsa senüñ-çün bu zamān

1389. Çeşme[1983] çıḳarsa öñüñde rāyegān

Bu beyābān[1984] içre ḫōş āb-ı revān

1390. Yarusın da mülkinüñ virür misin[1985]

Ne durur bu ḳavlde ṭurur mısın

1391. Ol ḫalīfe eydür[1986] iy merd-i yaḳīn

Bu işi ḳılsañ bu dem iy şāh-ı dīn

[1976] S. Anı ḳarār
[1977] S. Anı itdi nūş
[1978] S. Şāh oldı
[1979] S. Eydir
[1980] S. ‘Işḳ
[1981] S. Yine ṣundı bir ḳadeḥ
[1982] S. Eyledi nūş
[1983] S. Çişme
[1984] S. Biyābān
[1985] S. Mülküñ vire misin
[1986] S. Eydir

1392. Mülk ü mālümden[1987] ben el çekdüm[1988] hemān

Ṭanuḳ[1989] olsun Ḫāliḳ-i heft-āsumān

1393. Ol delü eydür sözüñden dönmegil

Gel teferrüc eyle sen[1990] iy ehl-i dil

1394. Ṣaġ elin ḳoynına[1991] ṣoḳdı ol delü

Bir zamān uvdı yüregin ol ulu

1395. Çökdi dizi üstine[1992] ol bī-ḳarār

Na‘ra urdı derd ile[1993] bī-iḫtiyār

1396. Yüreginden oldı bir çeşme[1994] revān

Ġarḳ oldı deşt ü ṣaḥrā’[1995] ol zamān

1397. Çün bu ḥāli gördi leşker nā-güzīr[1996]

Atdan indiler ḳamu mīr ü vezīr

1398. Ayaġına düşdiler ol serverüñ

Ṣuya ṭoyındı ḳamusı leşkerüñ

1399. Ḳırbaların ṭoldurur leşker ḳamu

Atların ṣuvardılar iy nīk-ḫū[1997]

[1987] S. Mülk-i mālimden

[1988] S. El çekerdem

[1989] S. Ṭanıḳ

[1990] S. Teferrüc eylegil

[1991] S. Ḳoynuna

[1992] S. Üstüne

[1993] S. Derd-ile

[1994] S. Çişme

[1995] S. Deşt ü ṣaḥrā’

[1996] S. Bā-güzīr

[1997] S. Ṭoyururlar atların da iy amū

1400. Ol delü ol dem ṭuru geldi[1998] revān

Maḥv oldı çeşme-i āb-ı revān[1999]

1401. Didi bilür misin iy şāh-ı cihān

Bu ne ṣudur oldı ṣaḥrā'[2000]da revān[2001]

1402. Baḥr-ı raḥmetden durur bu ṣu 'ayān

İdeyüm evṣāfını şimdi beyān[2002]

1403. Ḳalb-i mü'min çünki Beytu'llāh olur

Baḥr-ı raḥmet cūş idüp andan gelür

1404. Baḥr-ı raḥmet çünki buldı anda yol

Fāriġ olur 'ālemüñ baḥrından ol

1405. Ṣu olan yirlerde ni'met kem degül

Erġavān u sünbül ü reyḥān u gül

1406. Gendüye mālik olandan ṣoñra ḳul

Ni'met ü āb-ı revān eksük degül

1407. Mülküñi virdüñ baña başdan başa

Bir ḳadeḥ ṣu içün iy görklü paşa

1408. Memleket kim cān çeke andan 'aẕāb

Hem 'ıvāż ola aña bir kūze āb

1409. Aña bī̇hūde yire bil baġlama

Cānuñı fikrinden anuñ daġlama

[1998] S. Ol delü nā-gāh örü ṭurdı revān

[1999] S. Çişme ve āb ü revān

[2000] S. Ṣaḥrā'

[2001] S.'de bu beyitten sonra "Bu ṣudur āşıḳlaruñ gözi yaşı / Ḥaḳḳa ḳul olanlaruñ budur işi" yer almaktadır.

[2002] 1402'den 1423'e kadar olan beyitler S.'de yer almamaktadır.

1410. Mülke kim ḳıymet ola bir kūze āb
Yeg ola kim şimdiden ola ḫarāb
1411. Mülk-i ʻuḳbā iste oldur cāvidān
Ẕerrece ol mülk ola ṣad bu cihān
1412. ʻAdl ḳıl tā der-miyān-ı kūh u deşt
Aç ṣuṣuz ḳalmayasın hem pāy-best
1413. Cehd ḳıl öz gencüñi alġıl ele
Özge yıġdıġuñ saña ḳaçan ḳala
1414. Sendedür āb-ı ḥayāt iy bī-nevā
Nite yürürsin ṣuṣuz sen iy gedā
1415. Bu ṭılısma ger bulursañ bir mecāl
Var beyābān içre iç āb-ı zülāl
1416. Renc ile genci yıġupsın rūz u şeb
Ṭoymaduñ pes ṭurmadın yine ṭaleb
1417. Ṭālib olmışsın aña kim fānidür
Anı ḳomışsın ki dīn erkānıdur
1418. ʻAdldür bünyādı dīnüñ iy emīr
Ol mededdür saña rūz-ı dārugīr
1419. Gözedürler şimdi ʻadl ü dāduñı
Diñlemezler ṭañla hiç feryāduñı
1420. Bir beyāban hem ḳıyāmetdür yaḳīn
Ḥālüñi fikr eylegil iy şāh-ı dīn
1421. Bunda olıcaḳ ṣuṣuzlıḳdan helāk
Anda ḥālüñ n’olısar iy aṣl-ı pāk

1422. Utan āḫır bārī ceddüñden i yār

Anlara lāyıḳ ‘amel ḳıl iḫtiyār

1423. Bunı didi ġāyib oldı ol peleng

Ṣanasın kim batdı deryāya neheng

1424. Ol ‘azīz oldı çün ol dem[2003] nā-bedīd

Na‘ra urdı anda Hārūnü’r-Reşīd

1425. Yaḳasın iki eliyle ḳıldı çāk

Yaḳīn oldı kim[2004] ide özin helāk

1426. Ḳodı ḫāke başını bī-iḫtiyār

Dökdi ḳanlu yaş[2005] gözinden bī-ḳarār

1427. Terk ḳıldı anda küllī kār u bār

Bir ‘abā ḳıldı cihānda iḫtiyār

1428. Oġlına ṭapşurdı tāc u taḫtını[2006]

Aldı ancaḳ özi[2007] ma-yaḥtācını

1429. Ḥaḳḳ ile[2008] oldı bu gez leyl ü nehār

Āḫırı bu nev‘a geçdi rūzigār

1430. Yā İlāhī ḫatmi cümle ‘ālemüñ

Ḫayr olsun ṣoñı her bir ādemüñ[2009]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

[2003] S. Çü ol-dem

[2004] S. Oldı-kim

[2005] S. Ḳan yaşlar

[2006] S. Taḫt u tācını

[2007] S. Gendü

[2008] S. Ḥaḳḳ-ıla

[2009] Bu dize S.’de 1431.beyit olarak yer almaktadır.

Ḥikāyet-i Fī Sulṭān Maḥmūd Ma‘a Pīr-i ‘Āzīz[2010]

1431. Var idi bir pīr-i ārif[2011] ḫurde-dān

Görmege vardı Maḥmūd Ḫān[2012]

1432. Bilesinde ol Ayās-ı nām-dār

Hem Ḥasan daḫı bile ol şeh-süvār

1433. Ḫıdmetine[2013] çün irişdiler pīrüñ

Üçi daḫı atdan indi serverüñ

1434. Ḳarşusında diz çöküp oturdılar

Ḥālini yavlaḳ ‘acāyib gördiler

1435. Döşegi bir pāre pāre būriyā

Yaṣduġı bir ṭaş u özi[2014] bī-riyā’

1436. Bir ‘aṣā yanında hem bir kūze āb

Pāre pāre ḫırḳası baġrı kebāb

1437. Gözlerinüñ şu‘lesi hem çün çerāġ

Ḥaḳḳ ile[2015] meşġūl u ‘ālemden[2016] ferāġ[2017]

1438. Adı ol pīrüñ Sedīd-i ‘Anberī

‘Arş-ı ā‘lā olmış anuñ minberi

[2010] Bu başlık S.’de yer yoktur.

[2011] S. Var-ıdı bir pīr ü ārif

[2012] S. Maḥmūd-ı Ḫān

[2013] S. Ḫiḍmetine

[2014] S. Ṭaş özi

[2015] S. Ḥaḳḳ-ıla

[2016] S. Meşġūl ālemden

[2017] S. Firāġ

1439. Şāh anuñ ḥālini gördi[2018] gey[2019] ‘aceb

Bir naṣīḥat eyledi andan ṭaleb

1440. Didi sulṭān aña kim iy ehl-i dil

Ez- تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِل

1441. Āyeti meşhūr durur Ḳur’ānda bu

Ma‘nīsin söyle bunuñ[2020] iy māh-rū

1442. Pīr aña eydür[2021] işit iy cān-ı men

Ol senüñ şānuñdadur[2022] hem şān-ı men

1443. Ḥaḳ Te‘ālā didi dünyāya ḳalīl

Uş[2023] ẕelīl olmaġına budur delīl

1444. Hem senüñ mülküñ ḳalīl ender ḳalīl

Pes ḳalīle ḳāni‘ olandur ẕelīl[2024]

1445. Ḥaḳ ḳalīl oḳıdı[2025] bunuñ varını

Ni‘met ü genc ü der ü[2026] divārını

1446. Çünki sen bir kūşe ḳılduñ iḫtiyār

Olasın lā-şekk ẕelīl iy şeh-süvār

1447. Ḳāni‘ olmadum ben anuñ varına

Gice gündüz ṭālibem dīdārına

[2018] S. Gördi ḥālini
[2019] S. K’iy
[2020] S. Anuñ
[2021] S. Eyder
[2022] S. Şānıñdadur
[2023] S. Ol
[2024] Bu beyit S.’de yoktur.
[2025] S. Oḳudı
[2026] S. Dür ve

1448. İstemem[2027] andan yine ḥūr ü cinān

Özidür maṭlūbum[2028] iy şāh-ı cihān

1449. Baña bu kūze yiter[2029] bu būriyā

Fāriġem ez-ṭumṭuraḳ u[2030] ez-riyā'

1450. Tā vücūdumda ḳalınca bir nefes

Kūze bile būriyādur[2031] baña bes

1451. Fikr eyle[2032] gendü kār u bāruñı[2033]

Mülküñi[2034] bu leşker-i bisyāruñı[2035]

1452. Cem' ḳılmışsın çü[2036] bunca genc ü māl[2037]

Daḫı ṭoymaduñ henüz iy pür-ḫayāl[2038]

1453. Gör beni kim nice āzād olmışam

Ẕülli ḳoyup nice[2039] 'izzet bulmışam

1454. Pes baña 'izzet naṣīb itmiş Ḥabīb

Saña ḳısmet ẕillet olmış iy ġarīb

1455. İy diriġā terk-i devlet[2040] eyledüñ

Ḫōrlıġuñ[2041] adını 'izzet eyledüñ

[2027] S. İstemen
[2028] S. Maṭlūbım
[2029] S. Yeter
[2030] S. Ṭamṭaraḳ ve
[2031] S. Būreyādur
[2032] S. Fikr iyle
[2033] S. Gendü kār u bāruña
[2034] S. Milküñe
[2035] S. Büsyāruña
[2036] S. Yā
[2037] S. Genc-i māl
[2038] S. Şehriyār
[2039] S. Bunca
[2040] S. Terk-i düvlet

1456. Yidi iḳlīm bārın alduñ boynuña

Borç durur[2042] gerçek[2043] baḳarsañ oynuña[2044]

1457. Bir dem[2045] oturmaḳ içün taḫt üzre[2046] şād

‘Ālemi yıḳduñ ḳamu iy bī-murād[2047]

1458. ‘İzzet ü devletden[2048] idersin su’āl

‘Adli ṣormazsın nice[2049] iy pür-ḫayāl

1459. Bir sā‘at ‘adl eylemek iy ehl-i dil[2050]

Ṭā‘atinden bir yıluñ nīk şöyle bil[2051]

1460. ‘İzzet isterseñ[2052] iki ‘ālemde sen

‘Adle düriş var otur iy Bul-Ḥasen

1461. Bunı didi öri[2053] ṭurdı ol ‘azīz[2054]

Āb-dest aldı o dem hem tīz tīz[2055]

1462. Çün şürū‘ itdi namāza ol ulu

Ḳaldı ol dem[2056] şāh yirinde ḳayġulu

[2041] S. Ḫōrlıḳ

[2042] S. Pūç durur

[2043] S. Girçek

[2044] S. Evinüñe

[2045] S. Biñ yıl

[2046] S. Oturmaḳ taḫt üstinde

[2047] S. Degmez aña ki idesin mevtüñi yād

[2048] S. ‘İzzet ve ẕilletden

[2049] S. Nite

[2050] S. Bir saātüñ adli iy ehl-i ġurūr

[2051] S. Uludurur

[2052] S. İstersüñ

[2053] S. Örü

[2054] S. İy azīz

[2055] S. Pīr ol-dem tīz tīz

[2056] S. Ol-dem

1463. Yidi gün yidi gice ol şāh-ı dīn

Zārī ḳıldı ol işikde ṭurmadın

1464. Ṭurmış idi[2057] yidi gün ol dīn eri

Gice gündüz ol erenler[2058] serveri[2059]

1465. Gördi şāh anı ki ḫatm olmaz namāz

‘Arż[2060] ḳıldı Mālikü’l-mülke niyāz

1466. Didi yā Rab bu ne ṣabr olur müdām

Yidi günde bir namāz olmaz tamām

1467. Döndi girü taḫta ol[2061] şāh-ı cihān

Geçdi bunuñ üstine[2062] ḫaylī[2063] zamān

1468. Altı ay geçdi ki[2064] el-ḳıṣṣa namāz

Ṭurmış idi[2065] ḳā’im ol ehl-i niyāz

1469. Ḥaḳdan olıcaḳ ‘ināyet her ḳula

Buncılayın ḥālete[2066] irse n’ola

1470. Buña istiġrāḳ dirler iy ‘azīz

Ehl-i Ḥaḳ eyler bunı elbet temīz

[2057] S. Ṭurmış-ıdı
[2058] S. İrenler
[2059] S. Sürūrı
[2060] S. Arża
[2061] S. Taḫtına
[2062] S. Üstüne
[2063] S. Ḥaylī
[2064] S. Aya çıḳdı
[2065] S. Ṭurmış-ıdı
[2066] S. Ḥāline

1471. Ḳamuya erzānī olsun bu maḳām

Bu durur dā'im du'āmuz ve's-selām[2067]

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Ḥikāye-i Dīvāne-i 'Acem[2068]

1472. Bir 'aceb dīvāne var idi[2069] meger

Genc-i Ḥaḳḳ idi[2070] meger[2071] ol şīr-i ner

1473. 'Āşıḳ-ı pür-ḥāl idi[2072] ol mest-i Ḥaḳ[2073]

Sırr-ı Ḥaḳdan almış idi çoḳ[2074] sebāḳ

1474. Gice gündüz zār idi ez-'aşḳ[2075]-ı dost

Nūr ṭol-mış idi[2076] cümle maġz u pōst

1475. Rūzigār ilen çekerdi[2077] ṣad 'anā

Ḳaplamışdı anı gird-āb-ı belā

1476. Lā-cerem der-cümle-i[2078] 'ömr-i dırāz

Olmadı bir laḥẓa şād ol ser-fırāz[2079]

1477. Dā'imā eydürdi bā-çeşm-i pür-āb[2080]

İy Ḫudā virem saña aḫır cevāb[2081]

[2067] Bu dize S.'de 1472.beyit olarak yer almaktadır.
[2068] Bu başlık S.'de yoktur.
[2069] S. Var-ıdı
[2070] S. Ḥaḳḳ-ıdı
[2071] S. Velī
[2072] S. Pir-ḥāldi
[2073] S. Merd-i ḥaḳ
[2074] S. Almış-ıdı ol
[2075] S. 'Işḳ
[2076] S. Nūrla ṭolmış-ıdı
[2077] S. Rūzigārıyla geçürdi
[2078] S. Dür-cümle-i
[2079] S. Ser-i fırāz
[2080] S. İderdi ol çeşm-i pür-āb

1478. Mest idi ol ez-şarāb-ı nā-murād

Cevr[2082] ü miḥnet olmış aña ḳūt u[2083] zād[2084]

1479. Bir delü var idi anuñ ile[2085] yār

Kim[2086] buña benzerdi daḫı[2087] bī-ḳarār

1480. Ölesi[2088] vaḳtinde çaġırdı anı

Özine ḳıldı vaṣī[2089] ol dem[2090] bunı

1481. Didi ben ölicegiz[2091] sen yuyasın[2092]

Ḳabrümi hem sen ḳazup sen[2093] koyasın

1482. Hem baña ol şālumı[2094] eyle kefen

Kim gerekmez baña ayruḳ pīrehen

1483. Çünki cānum ide bu tenden sefer

Bir bıçaḳ al elüñe iy pür-hüner

1484. Yüregüm üstinde[2095] açġıl sīnemi

Gör derūn-ı sīnede gencīnemi

1485. Cigerümi gör ki nice pāredür

Ol yaralar yara üzre yaradur[2096]

[2081] S.'de 1478.beyit olarak yer almaktadır.
[2082] S. Cür
[2083] S. Ḳūt-ı
[2084] S.'de 1477.beyit olarak yer almaktadır.
[2085] S. Var-ıdı anuñla
[2086] S. Ki
[2087] S. Ol da
[2088] S. Ölmesi
[2089] S. Velī ḳıl
[2090] S. Ol dem
[2091] S. Ölicegez
[2092] S. Yuya mısın
[2093] S. Sin
[2094] S. Şālımı
[2095] S. İçinde

1486. Yüregüm ḳanıyla yaz bir ḫaṭṭ-ı pāk

Ber-kefen ber-gūr u hem ber-seng-i ḫāk[2097]

1487. Āḫır ol bī-dil çü virdi bir cevāb[2098]

Āteşiylen bād ḳıldı[2099] ḫāk ü āb

1488. Ol daḫı hep ḳıldı[2100] yirlü yirine

Mālik olımadı[2101] ol hīç[2102] birine

1489. Rūḥı sen virmüş idüñ[2103] alduñ[2104] girü

Gitdi ol derdiyle iy Settār Hū[2105]

1490. Anı ṣıġışdurmadı[2106] āḫır cihān

Saña yaraşur cihānı cāvidān

1491. Ten perīşān cāna[2107] ḫōş şād ol didi[2108]

Bī-vefā dünyādan āzād ol didi

1492. Bunda ḳayd itmiş idüñ[2109] ol müflisi

Terk ḳıldı gitdi ol dem ol ḫafī[2110]

[2096] Bu beyit S.'de yoktur.

[2097] S. Bir-seng ü ḫāk

[2098] S. Saña virdi cevāb

[2099] S. Ḳaldı

[2100] S. Ol-daḫı ḳayıtdı

[2101] S. Olamadı

[2102] S. Hīç

[2103] S. Virmüş-idiñ

[2104] S. Aldañ

[2105] S. Dört daḫı iy settār u hū

[2106] S. Daḫı ḳomadı

[2107] S. Cānı

[2108] S. Ol-didi

[2109] S. İtmiş-idüñ

[2110] S. Ḳodı gitdi ol ḥusī

1493. Ne ḳılaydı āşikārā vü[2111] nihān

Sensüzin[2112] bunda ayā cān u cihān

1494. Tā ki ‘ömrinden[2113] ḳalınca bir nefes

Ārzū-yı dīdār idi aña heves[2114]

1495. Bunı didi düşdi cān ışmarladı

Ol delü ṭurdı bıçaġın biledi

1496. Ḳolını ṣıġadı tā[2115] baġrın yara

Çıḳara tā ḳalbinüñ sırrın göre

1497. Geldi hātifden nidā’ k’iy bī-edeb

Şāh evine girmek istersin[2116] ṭaleb

1498. Pādişāhuñ maḫzeninden çek elüñ

Yoḳsa iki bükilür[2117] şimdi belüñ[2118]

1499. Ol ḫazīnemdür benüm iy bī-nevā[2119]

Gire mi bilür[2120] aña her bir gedā

1500. Kim bilür ol maḫzenüñ mıḳdārını

Ne gişidür kim dele dīvānını[2121]

[2111] S. Āşikār o
[2112] S. Sensizin
[2113] S. ‘Ömründen
[2114] S. Dīdāruñaydı aña bes
[2115] S. Kim
[2116] S. Eylersin
[2117] S. Üzilür
[2118] S. Ḳoluñ
[2119] S. Bī-nüvā
[2120] S. Girebilür
[2121] S. Dīvārını

1501. Bir ḳılına viren ol şaḫṣuñ ziyān[2122]

İki ‘ālemde ḳopısar[2123] bī-īmān

1502. Ol delü çün bu nidā’yı ḳıldı gūş

Ḳalmadı cānında ẕerre ‘aḳl u hūş[2124]

1503. Didi iy ḥayy ü ḳadīm ü lā-yezāl

Her işe sensin ḫabīr iy Ẕü’l-Celāl

1504. Böyle ḳılmışdı vaṣiyyet ol baña

Cümle sırlar āşikārādur saña

1505. Ben anuñ sözine ḳılmışdum[2125] nigāh[2126]

Sen bilürsin özgesin iy pādişāh

1506. Ḥaḳ Te‘ālā didi iy şūrīde-ḥāl

Ol saña[2127] remz ile ḳılmışdı[2128] su’āl

1507. Sen anı añlamaduñ iy bī-ḫaber

Eydeyüm añlar iseñ[2129] şimdi eger

1508. Ol rıżā-yı maḥża ḳomışdı ḳadem

Anuñ içün ‘arşa dikmişdi ‘alem[2130]

1509. Ol emānet kim virilmişdi[2131] aña

Hem selāmet yine ṭapşurdı baña

[2122] S. Zeyān

[2123] S. Ḳopusar

[2124] S. ‘Aḳl ve hūş

[2125] S. Ḳılmışdım

[2126] S. Negāh

[2127] S. Baña

[2128] S. Remz-ile ḳılmışdur su’āl

[2129] S. İydeyin añlar-ısañ

[2130] S. Başduġı dem āleme evvel ḳadem / Sevdügi-çün arşıma degdi alem

[2131] S. Emāneti ki virmiş-idüm

1510. Ol ḫazīne-dār idi[2132] ġāyet emīn

Ẕerrece olmadı ḫā’in bil yaḳīn

1511. Sırr-ı tevḥīd içre bilmişdi[2133] ‘ulūm

Cāhil olmadı anuñ-çün hem ẓalūm[2134]

1512. Sen anuñ sırrını[2135] ṭuymaduñ henüz

Hem revā degül saña ṭuyduravuz

1513. Bu ḳadar bilgil ki ḫāṣumdur[2136] benüm

Sīnesidür dā’im anuñ meskenüm

1514. Sen yuġıl[2137] namāzın ḳıl tamām

Ḳoma elden ḳabrini ḳılġıl maḳām

1515. Ol delü yudı anı ḳıldı namāz

‘Arż ḳıldı Mālikü’l-mülke niyāz

1516. Defn idenden ṣoñra oldı muntaẓır

Tā göre n’eyler anuñla ol ḫabīr

1517. Gördi kim yarıldı ol dem nüh felek

İndi göklerden yire ṣaf ṣaf melek[2138]

1518. Cebrā’īl öñüñce[2139] bunlaruñ yayaḳ

Hem elinde bir zebercedden Burāḳ

[2132] S. Ḫazīne-dār-ıdı

[2133] S. Bulmışdı

[2134] S. Her ẓulūm

[2135] S. Sırrın

[2136] S. Ḫāṣımdur

[2137] S. Yuyup

[2138] Bu beyit S.’de yoktur.

[2139] S. Öñünce

1519. Bilesince hem Mīkā’īl bīnī[2140] var

Çoḳ melek İsrāfīl[2141] ilen bī-şümār[21422143]

1520. Ḫil‘atı başdan ayaġa küllī nūr

Dir menem uş ḫil‘at-ı[2144] “ ‘Abden şekūr”[2145]

1521. Ravżasına ol ‘azīzüñ irdiler

El el üstine ḳoyuban ṭurdılar[2146]

1522. Cebrā’īl ol ravżaya virdi selām

Ol içerüden “ ‘Aleyḳ” aldı tamām

1523. Didi örü ṭurġıl iy Ḥaḳ sāyesi

Bu durur ‘āşıḳlaruñ ser-māyesi

1524. Muntaẓırdur saña hem ḥūr u cinān

Örü ṭur bingil Burāḳa iy civān

1525. Ṣıçradı ṭurdı revān ol şīr-i ner[2147]

Yüzi nūrından ḫacīl şems ü ḳamer[2148]

1526. Her melek çigninde bir dürlü ḥarīr

Her birisi bir birinden bī-naẓīr

1527. Ḥażretine ḳamusın ‘arż itdiler

Elleri üstinde ṭurup ṭutdılar

[2140] S. Mīkā’īl-i peyk

[2141] S. İsrāfil

[2142] S. Bī-şimār

[2143] Bu beyit, S.’de 1520.beyit olarak yer almaktadır.

[2144] S. Benüm uş merkeb

[2145] Bu beyit, S.’de 1519.beyit olarak yer almaktadır.

[2146] S. El el üstine ḳoyup ṣaf ṭurdılar

[2147] S. Şīr ü ner

[2148] S. Şems-i ḳamer

1528. Bir melek elindekin ḳıldı ḳabūl

Geydi bindi ol Burāḳa pür-uṣūl

1529. ‘Arşa ṭoġruldı[2149] Burāḳ[2150] çün berḳ-vār

Ol ferişteler[2151] bile ḳanat ḳaḳar

1530. İrişimezler[2152] bunuñ seyrānına

Cebrā’īl irdi hemān ṭayrānına

1531. Ḳudret-i Ḥaḳ bilür andan ṣoñra ḥāl

Kim ne i‘zāz eyledi ol Ẕül-Celāl[2153]

1532. Lūṭfuñ ile iy Kerīm-i Lā-yezāl

Şemmece erzānī ḳıl būy-ı viṣāl[2154]

1533. Ḳoma maḥrūm ol yañadan sen bizi

Fażluñ ile[2155] ṭoylaġıl ḳamumuzı

1534. Ḳılmaġıl ol ma‘nīden hem bī-naṣīb

Derde dermān eylegil sen iy ṭabīb[2156]

Ḥikāyet-i Muṣṭafā ve Melek[2157]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

1535. Muṣṭafā didi ki bir cem‘-i melek

Her zamān yire inerler ez-felek

[2149] S. Ṭoġrıldı

[2150] S. Bırāḳ

[2151] S. Firiştehler

[2152] S. İrişemezler

[2153] S. Şemmece erzānī ḳıl būy-ı viṣāl

[2154] Bu beyit S.’de yoktur.

[2155] S. Fażluñ-ılan

[2156] Bu beyitin 2.dizesi S.’de 1535.beyit olarak yer almaktadır.

[2157] Bu başlık S.’de yoktur.

1536. Ṭaġılurlar cümle ber-rūy-ı zemīn

Tā göreler ḳanda var bir ehl-i dīn

1537. Tā göreler[2158] bir cemā‘at ḳanda var

Evliyā’ sözine dā’im intiẓār

1538. Ya özi[2159] ḫalvetce[2160] oḳur derd ile[2161]

Āh-ı dil-sūz ile[2162] rūy-ı zerd ile[2163]

1539. Ya cemā‘at kim oturmışlar[2164] ola

Evliyā’ sözi gele anda dile

1540. Yā ḫo[2165] ẕikr-i Ḥaḳ ola anda müdām

Ya bir ehl-i Ḥaḳ ṭuta bir dem maḳām[2166]

1541. Ol melekler yazar ol ḳavmı ḳamu

Nīk ü bed her ne ki var iy māh-rū[2167]

1542. Vāḳf iderler özlerin ol menzile

Ḳulaḳ ururlar söze ḳıldan ḳıla[2168]

1543. Nüsḫa iderler bularuñ adını

Ẕikr ü fikrini ḳamu evrādını

1544. Ol melekler Ḥażrete iltür anı

Gör ne cūd eyler Ḫudāvend-i ġanī[2169]

[2158] S. Göre
[2159] S. Evzi
[2160] S. Ḫalvetde
[2161] S. Derd-ile
[2162] S. Dil-sūz-ıla
[2163] S. Derd-ile
[2164] S. Cemā‘atler kim oturmış
[2165] S. Yāḫūd
[2166] S. Ārām
[2167] S. Yaḫşısın ve yamanın iy māh-rū
[2168] S. Ḳıldan ḳala

1545. Ḥaḳ Te‘ālā ḫōd bu meclisi görür

İmtiḥān[2170] eyler meleklerden ṣorur

1546. Nice gördüñüz[2171] benüm ḳullarumı

Pādişāh u bāy[2172] u yoḫsullarumı

1547. Eydeler kim iy Kerīm-i Lā-yezāl[2173]

Sen[2174] bilürsin ḳamusın iy bī-zevāl

1548. Uġraduḳ bir meclise bu dem yaḳīn

Evliyā’ sözi oḳınur ṭurmadın

1549. Bir nicesi cān u dilden[2175] güş ider

Kimisi nefsi hevāsına gider

1550. Kimisi cān ile[2176] diñler sözleri

Kimisi işidür[2177] ammā serserī[2178]

1551. Ḥaḳ Te‘ālā dedi[2179] görüñ anları

Yār[2180] var mı fikr idüñ sevenleri

1552. Didiler kim çoġı sevmez iy Kerīm[2181]

Sen bilürsin cümlesini iy Raḥīm[2182]

[2169] S. Ḫadāvend ü ġanī

[2170] S. İmtiḥān-ıla

[2171] S. Gördüñ bu

[2172] S. Pādişāh-ı bāy

[2173] S. Ẕül-celāl

[2174] S. Sin

[2175] S. Cān-ı dilden

[2176] S. Cān-ıla

[2177] S. İşidir

[2178] S. Sirserī

[2179] S. Diye

[2180] S. Yārı

[2181] S. Ḥakīm

[2182] S. Cümleyi sensin alīm

1553. Didi kim[2183] ululları ne yoldadur

Bilüñ anuñ[2184] meyli ḳanġı ḳuldadur[2185]

1554. Didiler bilmişüz anı iy ġanī

Meyli anuñ sendedür[2186] gözler seni

1555. Didi Ḥaḳ[2187] yazuñ ḳamusını sa‘īd

Cennet-i Firdevsi anlara mezīd

1556. Ben anuñ-çün ḳılmışam anı ulu

Tā olan[2188] göñlinde anuñ sevgülü

1557. Çün anuñ meyli benümledür[2189] bilüñ

Özgesin ḳamu aña tābi‘ ḳıluñ

1558. Çün benüm dostumı anlar dost bile

Pes[2190] ḥaḳīḳatde benümle dost ola

1559. Gişi kim[2191] dostına i‘zāz[2192] eyleye

Nicesin anuñla bile[2193] ṭoylaya

1560. Ger anuñ yalñuz ola meyli baña

Özgesini daḫı ‘afv itdüm[2194] ben aña

[2183] S. Didi-kim

[2184] S. Anıñ

[2185] S. Ḳanḳı yoldadur

[2186] S. Sañadur

[2187] S. Bes

[2188] S. Olam

[2189] S. Benümlendür

[2190] S. Bes

[2191] S. Gişi-kim

[2192] S. Ī‘zāz

[2193] S. Nice daḫı anuñ-ılan

[2194] S. Özgesini daḫı ‘afv iderdüm

1561. Çün anuñla bir nicesi[2195] bile var

Lā-cerem ki ‘afv ide Perverdigār

1562. Birler içün[2196] biñleri ‘afv eyleyem

Nice ḳalmışı anuñla[2197] ṭoylayam

1563. Bir ulu kim döşese ḫ̬ān-ı[2198] ṭa‘ām

İster andan yiye cümle ḫ̬āṣṣ u ‘ām

1564. Gerçi anda cem‘ ola mīr ü vezīr

Özi ister ki ola çoġı faḳīr

1565. Tā ki muḥtāca ire ḫ̬ānı[2199] bunuñ

Diñlene ol ḫ̬ān ile[2200] cānı anuñ

1566. Ben ḳamusından kerīmem[2201] iy melek[2202]

Raḥmetüm ṭolu zemīn ile[2203] felek

1567. Bir bahāne isterem cūd eyleyem

Az ola ser-māye çoḳ sūd eyleyem

1568. Çün maḥallī geldi taḳṣīr eylemen[2204]

Ḳamusın bir nev‘ā yazuñ söylemen[2205]

[2195] S. Niçeler

[2196] S. Birler-içün

[2197] S. Ḳalmışları bile

[2198] S. Döşeye çünki

[2199] S. Ḫ̬ūnı

[2200] S. Ḫ̬ūn-ıla

[2201] S. Ḫ̬o ḳamudan kerīm

[2202] S. Melik

[2203] S. Zemīn-ilen

[2204] S. Eylemeñ

[2205] S. Söylemeñ

1569. Gerçi pür-ma‘nī[2206] degülseñ[2207] ehl-i rāz

Bārī ol meclisde itgil sen niyāz

1570. Ehl-i Ḥaḳ ile[2208] ola her kārumuz

Tā melā’ik diñleye esrārımuz

1571. Göreler bizi bu meclisde müdām

Meclisi Ḥaḳ ḳoyalar bize de[2209] nām

1572. Sen bize tevfīḳ virgil iy ġanī

Bize göster bu maḳāmuñ ehlini[2210]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Bāyezīd Ma‘ā Ca‘fer-i Ṣādıḳ Raḍıya’llāhu ‘Anhümā[2211]

1573. Otururdı Bāyezīd-i pehlevān[2212]

Ḫalvetinde bir gün ol şāh-ı cihān[2213]

1574. Bir keşīş içerü girdi nā-gehān

Bāyezīd ḳatında[2214] oturdı revān

1575. Bāyezīd eydür[2215] ne istersin keşīş

Ne yirüñdür bu senüñ bunda ne iş

1576. Didi kim[2216] ben Bāyezīdem bil yaḳīn

Gice gündüz ḫalvet içinde emīn

[2206] S. Dür-ma‘nī

[2207] S. Digelseñ

[2208] S. Ḥaḳ-ılan

[2209] S. Hem buña

[2210] S. Aṣlını Bu dize, S.’de 1573.beyit olarak yer almaktadır.

[2211] Bu başlık, S.’de yoktur.

[2212] S. Bāyezīd-i bā-mezīd

[2213] S. Şāh-ı ferīd

[2214] S. Öñünde

[2215] S. Eydir

[2216] S. Ki

1577. Bāyezīd eydür[2217] ki iy gebr-i lā‘īn

Öldüreyin ben seni bu dem hemīn

1578. Şimdi bu ḥadde[2218] mi yitdüñ iy şedīd

Bāyezīdem diyesin sen iy pelīd

1579. Boġazından ṭutdı bunı tā başa

Yire ura ol zamān başın kese

1580. Gördi gendü boġazın[2219] ṭutmış durur[2220]

Bir eliyle başına yumruḳ urur[2221]

1581. Ḥayret irdi Bāyezīde ol zamān

‘Aḳlı zā’il oldı başından hemān

1582. Özine geldi didi kim[2222] yā İlāh

Bu ne cürm ola bu ne ulu günāh

1583. Aġladı bir dem münācāt eyledi

‘Arż[2223] ḳıldı Ḥaḳḳa ḥālin söyledi[2224]

1584. Didi yā Rab bu ne sırr idi[2225] baña

Bu ne ḥāletdür ki baḳ[2226] ḳaldum ṭaña[2227]

1585. Ḥaḳ Te‘ālā ḳıldı ilhām ol zamān

Ca‘fere var tā bil-esin bī-gümān

[2217] S. Eydir

[2218] S. Ḥodda

[2219] S. Öz boġazını

[2220] S. Ṭutmış ṭurur

[2221] S. Bir eliylen hem depesine urur

[2222] S. Çün özine geldi eydir

[2223] S. ‘Arża

[2224] Bu beyit, S.’de 1584.beyit olarak yer almaktadır.

[2225] S. Bu sırrı di

[2226] S. Bu ḥāletdür ki ben

[2227] Bu beyit S.’de 1583.beyit olarak yer almaktadır.

1586. Ṭurdı ‘azm itdi revān ol şāh-ı dīn

İrdi ol el-ḳıṣṣa[2228] Baġdāda yaḳīn

1587. İrdi çün Baġdāda ol dem[2229] Bāyezīd

Bārūdan ṭaşra görür kim[2230] ol ferīd

1588. Bir güzel oğlan yol üstinde ṭurur

Götürür bu ṭaşı ol ṭaşa urur

1589. Gördi ki oynına[2231] meşġūl ol ferīd

Virmedi aña selām ol Bāyezīd

1590. Göñline bu düşdi şeyḫüñ iy emīn

Ger selām itsem daḫı olmaz[2232] yaḳīn

1591. Farż anuñ boynında ḳalur bī-gümān

Ben sebeb olmış[2233] olam[2234] bu gez yaman

1592. Ṣoñra eydür[2235] sünneti ben terk idem

Ne cevāb eydem[2236] Ḥaḳa[2237] ḳoyup gidem

1593. Döndi pes[2238] ikrām ile[2239] virdi selām

Ol “ ‘Aleyḳ” aldı didi kim[2240] yā imām

[2228] S. El-ḳıṣṣa ol
[2229] S. Ol-dem
[2230] S. Ṭaşġaru gördi
[2231] S. Oyuna
[2232] S. Almaz
[2233] S. Olam
[2234] S. Ola
[2235] S. Eydir
[2236] S. Virem
[2237] S. Ḥaḳḳa
[2238] S. Bes
[2239] S. İkrām-ılan
[2240] S. Ki

1594. Pīrsin illā ki bāliġ olmaduñ

Farż u sünnet nidügini[2241] bilmedüñ

1595. Bāyezīde ḥayret irdi ol zamān

Merkebinden aşaġa indi revān

1596. Didi iy oġlan ne ulu söz söyledüñ[2242]

Ne sebebden bu sözi baña didüñ

1597. Didi kim[2243] iy mürşid[2244]-i ehl-i zamān

Bir ṣabī sözinden olduñ bed-gümān

1598. Didi bu uşaḳ sözi degil i[2245] yār

Ulu sözdür söyle bunı zīnhār[2246]

1599. Ol ṣabī eydür[2247] aña iy Bāyezīd

Söyleme var işüñe faḥruñ[2248] mezīd

1600. Ḳo beni gendüzüme bāzī ḳılam

Oynayam ya aġlayam yaḫūd gülem

1601. Didi ben daḫı[2249] senüñle oynaram

Nicedür oynıñı[2250] tā kim ben görem[2251]

[2241] S. Ne nedügin
[2242] S. Ulu söyledüñ
[2243] S. Didi-kim
[2244] S. Mürşīd
[2245] S. İy
[2246] S. Bu söz iy şāh-ı kibār
[2247] S. Eydir
[2248] S. Faḫr
[2249] S. Ben-daḫı
[2250] S. Oyunuñı
[2251] S. Kim görem

1602. Didi gizlenci[2252] bilür misin aña

Anı oynaram eger uysañ[2253] baña

1603. Bāyezīd eydür[2254] ki üstādum[2255] aña

Gösterem gizlenmegi şimdi saña

1604. Oġlan eydür göz yumayum[2256] ṭurayum[2257]

Ḳanda varsañ seni baḳup göreyüm[2258]

1605. Bāyezīdüñ seyri[2259] ol demde[2260] meger

İrmiş idi[2261] arşa dek iy pür-hüner[2262]

1606. Yine seyr idi[2263] aña[2264] taḥt'eş-şerā

Gāv u māhī berr ü baḥr u mācerā

1607. Gözini yumdı çün oġlan ol zamān[2265]

Ġāyib oldı Bāyezīd-i pehlevān[2266]

1608. Yidi ḳat yirden aşaġa geçdi ol

Yir götüren öküz üzre[2267] buldı yol

[2252] S. Gizlenmek
[2253] S. Ger uyarsañ
[2254] S. Eydir
[2255] S. Üstādem
[2256] S. Yumayın
[2257] S. Ṭurayın
[2258] S. Göreyin
[2259] S. Siyr
[2260] S. Ol-demde
[2261] S. İrmişdi
[2262] S. Hüner
[2263] S. Siyriyidi
[2264] S. Hem
[2265] S. Çün gözini yumdı ol-dem ol zamān
[2266] S. Pehlüvān
[2267] S. Üzere

1609. Ṭüyinüñ[2268] içine siñdi ol zamān

Ṣanasın yoḳdur vücūdından nişān

1610. Açdı oġlan gözini[2269] iy[2270] pür-hüner

Bāyezīdi gördi der-evvel naẓar

1611. Didi kim[2271] iy Bāyezīd-i pür-ḫiyel[2272]

Bu ne gizlenmek yiridür bī-maḥāl

1612. Ben seni ā'lāda iderdüm[2273] gümān

Esfel-i sāfilīn olmışsın hemān[2274]

1613. Bu ne himmet ola ne seyr ü[2275] ne iş

Lā-cerem ṣūretde olasın keşīş

1614. Çün bu ḥāli gördi ol şāh-ı cihān

Ṣıçradı yir üzre geldi ol zamān[2276]

1615. Çün ġanem-i çerb görüp oldı peleng[2277]

Müşa döndi ḳorḫudan ol dem[2278] neheng

1616. Oġlan eydür sen daḫı[2279] yumġıl gözüñ

Gizleneyüm ben daḫı[2280] açġıl gözüñ

[2268] S. Ṭüyünüñ
[2269] S. Gözünü
[2270] S. Ol
[2271] S. Ki
[2272] S. Pür-ḫayāl
[2273] S. İderdim
[2274] S. Yaman
[2275] S. Siyr ve
[2276] S. Üstüne geldi revān
[2277] S. Çünki ḫaşmın cereb gördi ol peleng
[2278] S. Ḳorḳudan ol-dem
[2279] S. Sen-daḫı
[2280] S. Gizleneyin ben-daḫı

1617. Gözüni çün yumdı ol dem[2281] Bāyezīd

Ol ṣabī oldı oradan[2282] nā-bedīd

1618. Açdı gözini çün ol[2283] faḫr-ı ricāl

‘Arşa ferşe[2284] baḳdı ol dem[2285] bī-mecāl

1619. Seyr[2286] ḳıldı on sekiz biñ ‘ālemi

Ferd ferdā ins[2287] ü cinn ü ādem.i

1620. Ḳomadı göklerde bir ẕerre mekān

Ḳ’anda[2288] baḳmamış ola şāh-ı cihān

1621. Cennet ile hem caḥīme[2289] ḳıldı seyr[2290]

Yirde gökde ṣaġa ṣola ḳıldı ṭayr

1622. Ol ṣabīden bulmadı hergiz eṯer

Virmedi bir kimsene andan ḫaber

1623. Ḳaldı ḫayrān ol erenler[2291] serveri

Bulmadı ḳandadur ol şīr-i neri[2292]

1624. Na‘ra urdı yaḳasın çāk eyledi

Ḳandasın görüngil iy cānum[2293] didi

[2281] S. Ol-dem
[2282] S. Şol-dem
[2283] S. Ol
[2284] S. ‘Arş ü ferşe
[2285] S. Ol-dem
[2286] S. Siyr
[2287] S. Ferd-i ferd ez-ins-i
[2288] S. Ki anda
[2289] S. Cennet-ilen cehennemi
[2290] S. Siyr
[2291] S. İrenler
[2292] S. Şīr ü neri
[2293] S. Cānım

1625. Na‘rasından ḥāżır oldı ol ġulām[2294]

Bāyezīd öñinde[2295] ṭurdı ḫōş tamām[2296]

1626. Şeyḫ aña eydür[2297] ki bi’llāh iy ṣabī

Ḳanda idüñ[2298] söyle bā-‘aşḳ-ı nebī[2299]

1627. Didi kim[2300] iy gendüzinden bī-ḫaber

Özge yirde ne gezersin[2301] bī-baṣar

1628. Gendü şehrüñ görmedin evvel ‘ayān

Yirde gökde ne yügürürsin revān

1629. Ben senüñ şehrüñde[2302] idüm[2303] bā-Ḫudā

Ṭuymamışsın sırrı iy miskīn gedā

1630. Gendü mülküñ sen musaḫḫar eylegil

Yir ü gök baḫşını andan söylegil

1631. Didi sen[2304] kimsin ayā şāh-ı cihān

Söyle yoḳsa çıḳdı cānum bī-amān

1632. Didi kim[2305] ben Ca‘ferem iy pāk-i dīn

Ṭanıgıl şimdi beni ‘ayne’l-yaḳīn

1633. Ḥāli tebdīl oldı şeyḫüñ ol zamān

Bāyezīd ayaġına düşdi hemān

[2294] S. İmām
[2295] S. Önüñde
[2296] S. Ol ṭurdı tamām
[2297] S. Eydir
[2298] S. Ḳandayduñ
[2299] S. Yā aşḳ-ı nebī
[2300] S. Didi-kim
[2301] S. Gezersin
[2302] S. Şehriñde
[2303] S. İdim
[2304] S. Sin
[2305] S. Didi-kim

1634. Çün ṭoḳuz yıl terbiyyet ḳıldı[2306] aña

Kāmil oldı ṣon ucı didi aña[2307]

1635. Yiter imdi ḫıdmet[2308] itmek[2309] iy ferīd

Var otur kim besdür imdi[2310] Bāyezīd

1636. Ol ṣıfātı Tañrı çün maḥv eyledi

Sākin olġıl[2311] var otur şimdi[2312] didi

1637. Ḥaḳ ḳamu yavuz ṣıfātı tā-ebed

Maḥv ḳılsuñ cümleye itsün[2313] meded

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i ‘Abdu’llāh Ma‘a ‘Acūze[2314]

1638. Gitdi ‘Abdu’llāh-ı Ṭāhir bā-şikār

Şehre yaḳındı[2315] yine[2316] ol nām-dār[2317]

1639. Var idi bir köpri yolda mu‘teber

Ṭurmış anda bir ḳarı ‘avret meger

1640. Ḳarı feryād eyledi anda ḳatı

Ürküben ṣıçradı sulṭānuñ atı[2318]

[2306] S. iİtdi

[2307] S. Buña

[2308] S. Ḫıdjmet

[2309] S. İtdüñ

[2310] S. Besdurur iy

[2311] S. Sākīn olduñ

[2312] S. İmdi

[2313] S. Virsün bu dize, S.’de 1638.beyit olarak yer almaktadır.

[2314] Bu başlık S.’de yoktur.

[2315] S. Ḳayıtdı

[2316] S. Yene

[2317] S. Nām-ı dār

[2318] Bu beyit S.’de yoktur.

1641. Atı ‘Abdu’llāh’uñ oynadı ẕī-rah

Düşdi başından yire şāhuñ külāh

1642. Acıġı ṭutdı ḳatı şāhuñ aña

Diledi kim[2319] bildüre özin buña

1643. Didi[2320] iy nā-dān saña ne düşdi[2321] kār

Buncılayın yiri ḳılduñ iḫtiyār

1644. Didi el-ḳıṣṣa sözin ol pīre-zen[2322]

Didi bir oġlum var iy Şāh-ı Yemen[2323]

1645. Ḥabse ṣalmışsın sen anı bī-günāh

Anuñ içün[2324] gelmişem iy pādişāh[2325]

1646. Ḳaldı zindān içre ol ḫōr u esīr[2326]

Luṭf idüp anı çıḳarġıl iy emīr[2327]

1647. Gice gündüz yanaram ben derd ile[2328]

Āh-ı dil-sūz ile[2329] rūy-ı zerd ile[2330]

1648. Benża‘īfe pīrem[2331] iy şāh-ı kerem

Raḥm ḳıl senden bu gün raḥm isterem

[2319] S. Diledi-kim

[2320] S. Eyitdi

[2321] S. Ne düşmiş saña

[2322] S. Pīre-zin

[2323] S. Yimen

[2324] S. Anuñ-içün

[2325] S. Şāh

[2326] S. Ḫōr u ẕelīl

[2327] S. Luṭf ḳıl anı çıḳar iy pāk-i dīl

[2328] S. Derd-ile

[2329] S. Dil-sūz-ıla

[2330] S. Rūy-i zerd-ile

[2331] S. Pīre

1649. Acıġından and içdi ol emīr

Ḥabs içinde öliserdür[2332] ol esīr

1650. Anı zindāndan çıḳarman[2333] tā ebed

Göreyin kimdür ḳılan[2334] aña meded

1651. Ḳarı eydür iy emīr-i kār-dān

Göreyin[2335] n'eyler Ḫudā-yı [2336] āsumān[2337]

1652. Gendüñe sen tekye ḳılma iy paşa[2338]

Ḳādir ü dānende vardur[2339] her işe

1653. Ben aña ṭapşurdum imdi[2340] işümi

Söylemen daḫı saña teşvīşümi[2341]

1654. 'Ār ola Ḥaḳḳı ḳoyup saña varam

Ḳoyam[2342] ol işigi bunda yüz uram

1655. Ol ża'īfe ehl-i ḥāl idi[2343] meger

Bağladı diline[2344] himmetden kemer

1656. El götürdi ḫōş münācāt eyledi

'Arż[2345] ḳıldı Ḥaḳḳa rāzın söyledi

[2332] S. Ölesidür ḥabs içinde
[2333] S. Çıḳarmañ
[2334] S. İden meded
[2335] S. Göre
[2336] S. Ḫudā
[2337] S. Āsimān
[2338] S. Gendüñe sen tekye ḳılmaġıl işe
[2339] S. Dānendedür ol
[2340] S. Işmarladum bu
[2341] S. Teşvīşimi
[2342] S. Ḳoyup
[2343] S. Ḥāl-ıdı
[2344] S. Biline
[2345] S. 'Arża

1657. Didi kim[2346] iy Ḳādir ü Ḥayy ü İlāh[2347]

Sen mi ulu olasın yoḳsa bu şāh

1658. Bu baña ẓulm ide ṭursun[2348] sen ʻAlīm

İntiḳāmum[2349] bundan alġıl iy Raḥīm

1659. Çünki añadur ḳamu ḫavf u recā'[2350]

Göreyüm sen ulusın yaḫōd Ḫudā[2351]

1660. Bu sözi işitdi çün Şāh-ı Ḫucend[2352]

Ṣanasın kim[2353] boynına ṣalduñ[2354] kemend

1661. Cümle aʻżāsı boşaldı bend ü bend

Ḳalmadı nuṭḳı kim ide çūn u çend[2355]

1662. Didi sözüñ ben daḫı ḳıldum kabūl[2356]

ʻAfv ḳıldum oġlını[2357] olma melūl

1663. Ḫilʻat-ı şāhāne geldi der-zamān

Ol yigit geydi ata bindi revān

1664. Pes münādīler revān ḳıldı nidā'

Merḥabā kim geldi azād-ı Ḫudā

[2346] S. Didi-kim

[2347] S. Ḥayy-i İlāh

[2348] S. İdedursun

[2349] S. İntiḳāmım

[2350] S. Bu ḫūn bu ricā

[2351] S. Göresin ulu mısın yā ḫudā

[2352] S. Şāh-ı Ḫecend

[2353] S. Ṣanasın-kim

[2354] S. Ṣaldı

[2355] S. Nuṭḳ-ıla anda çend ü münd

[2356] S. Didi oġlum ben-daḫı ḳıldum kabūl

[2357] S. Saña

1665. Ḥaḳ durur ṣad kūhı[2358] bir dem kāh iden

‘Abd-ı maḥbūsı hem oldur şāh iden

1666. Himmet-i māderden[2359] oldı gerçi bu

Yine himmet daḫı andan iy ‘amū

1667. Pes anuñla ola gör fī-küllī ḥāl

İrmeye tā özgeden[2360] hergiz melāl

1668. Bir belāya ger taḥammül[2361] ḳılasın

Birine yüz biñ selāmet bulasın[2362]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Faẓlī-i Nām-Dār[2363]

1669. Faẓl-ı ‘ālem ol faẓīl ü nām-dār[2364]

Cūşa geldi bir gün ol şāh-ı kibār

1670. Didi çün ola ḳıyāmet āşikār

Enbiyā’ya olmaya[2365] ol demde ‘ār

1671. Nite[2366] kim anlar ḥudūdı bildiler

Her bir işe Tañrıdan yol buldılar

1672. Her ḫaṭā’ kim enbiyā’lar ḳılmadı[2367]

Ḳaṣd idüpdür illā Ḫāliḳ ḳomadı[2368]

[2358] S. Kūha

[2359] S. Madurdan

[2360] S. Özüñe

[2361] S. Taḥammil

[2362] Bu dize S.’de 1669.beyit olarak yer almaktadır.

[2363] Bu başlık S.’de yoktur.

[2364] S. Faẓl ü ālim ol faẓīl-i nām-dār

[2365] S. Eylemen

[2366] S. Nişe

[2367] S. Ne ḫaṭā’ kim enbiyā’lar ṭuymadı

1673. Bir günāh ḳomadı anlara kebīr[2369]

Ṣādır oldı illā anlardan ṣaġīr

1674. Hem ferişţehden daḫı ‘ār eylemez[2370]

Anlara ḥasretlenüben söylemez[2371]

1675. Nitekim[2372] anlarda[2373] yoḳdur ‘aşḳ[2374] u ṭāb

Hem görürler[2375] emr ü nehyi bī-ḥicāb

1676. Līk ‘ārum[2376] ol gişidendür[2377] müdām

Gice gündüz Ḥaḳ ile ola tamām[2378]

1677. Vaḥy u ilhām olmadın taṣdīḳ ide

Muṣṭafānuñ şer‘ini ṭutup gide

1678. Gelmeye andan ḫilāf bu şer‘a[2379] hiç[2380]

Olmaya dünyāyiçün[2381] dīninde piç[2382]

1679. Ulu gişi[2383] bir ola ḳatuñda[2384] hem

Yimeye dünyāyiçün[2385] bir ẕerre ġam

[2368] S. Ḳaṣd ḳıldı illā ḫāliḳ ḳoymadı
[2369] S. Bir günāha ḳomadı ki ola kebīr
[2370] S. Eylemen
[2371] S. Söylemen
[2372] S. Ne içün
[2373] S. Anlardan
[2374] S. ‘Işḳ
[2375] S. Görür
[2376] S. ‘Ārem
[2377] S. Gişidender
[2378] S. Ḥaḳ-içün ola müdām
[2379] S. Şer‘e
[2380] S. Hīç
[2381] S. Dünyā içün
[2382] S. Pīç
[2383] S. Keçi
[2384] S. Ḳatında
[2385] S. Dünyā içün

1680. Tañrınuñ ḳısmetine rāżī ola[2386]

Her ne geldiyse anı Ḥaḳdan bile

1681. Bil kim ol tāc-ı saʿādet andadur

Ol mükerrem hem muḳarreb bundadur[2387]

1682. Dīn yolına[2388] ola dā'im seyr-i dīl[2389]

Anı maḥbūb-ı Ḫudādur[2390] bellü[2391] bil

1683. Ṭañla İsrāfīl ki ol ṣūrı çala

Ḳamu ʿālem ortada ḥayrān ḳala

1684. Gelmeye ol bendeye ḫavf u ḫaṭar

Ẓıll-ı Ḥaḳ'da ola dā'im ol beşer

1685. Kāşki toġmamuş olayduḳ anadan

Görmemiş olsaḳ bu dām u dāneden[2392]

1686. Mübtelā olduḳ bu nefs-i kāfere[2393]

Bende olmışuz ḳamu gāv u ḫara[2394]

1687. ʿĀlim olan ʿilm ile[2395] ḳılmaz ʿamel

Pīşe ḳılmış özine kār u deġal[2396]

1688. Ḥaḳ rıżāsın terk eyler ol gedā

Ez-berāy-ı ḫāṭır-ı her keṯudā

[2386] S. Tañrı viren ḳısmete ḳāniʿ ola

[2387] S. Bendedür Bu beyit S.'de 1682.beyit olarak yer almaktadır.

[2388] S. Yoluna

[2389] S. Şīr ü dīl

[2390] S. Maḥbūb u Ḫudādur

[2391] S. Şöyle bu beyit, sç'de 1681.beyit olarak yer almaktadır.

[2392] Bu beyit S.'de yoktur.

[2393] S. Kāfire

[2394] S. Ḫıra

[2395] S. ʿİlm-ile

[2396] S. Kār-ı diġal

1689. Ḫāṭırı gözler çü ḳorḳmaz ez-ḫaṭar

Mübtelā eyler anı aḫır ḳader

1690. Zāhid ü ‘ābid[2397] ki olan[2398] ehl-i riyā’

Göre mi ol işi Ḥaḳ hergiz revā

1691. Çünki faḳr[2399] ehli ḳanāat ḳılmaya[2400]

Ḥaḳdan ol hergiz ‘ināyet bulmaya

1692. Ṣābir olmayınca dervīş iy velī

Olmaya ṣāfī anuñ hergiz dili

1693. ‘Ālemüñ ḫāṣı bulardur söyledük

Başdan ayaġa saña bir bir didük[2401]

1694. Çün işinde her biri ḫāyin ola

Lā-cerem ki zulm ile[2402] ‘ālem ṭola

1695. Ḥaḳ Te‘ālā ẓulm ḳılmaz bil yaḳīn

Ẓulme uġraşmaya hergiz ehl-i dīn

1696. Bendenüñ nefsinde çün taġyīr ola

Anlara ẓālim ḥavāleler ḳıla[2403]

1697. Didi kim[2404] ḥaḳdur buña sen ṭutma şekk

Tecrübe[2405] ḳıl ortada ṭurmış miḥek[2406]

[2397] S. Zāhid-i ‘ābid

[2398] S. Ola

[2399] S. Çün faḳīr

[2400] S. Ehl-i ḳanāat olmaya

[2401] S. Didik

[2402] S. Ẓulm-ile

[2403] S. Ḥaḳ Te‘ālā ẓulmı ḥavāle ḳıla

[2404] S. Eyitdügüm

[2405] S. Tecribe

[2406] S. Meḥekk

1698. Āḫırıdur dünyenüñ[2407] bilgil yaḳīn

Ḳomaġıl şer‘i elüñden iy emīn

1699. Müşkili ḥall eylemişdür Muṣṭafā

Andan özge söz ḳamu küllī ḫaṭā’

1700. Aña uyanlar nedāmet bulmadı

Ansuzın bir kimse Ḥaḳḳı bilmedi[2408]

1701. Aandan ayırma bizi sen iy Kerīm

Anuñ ilen[2409] ḥaşr ḳılġıl iy Raḥīm[2410]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Aḥmed Bin Naṣr[2411]

1702. Naṣr Aḥmed ender[2412] eyyām-ı bahār

Ṣoḥbete çıḳdı meger der-lāle-zār

1703. Bilesinde muṭrib[2413] u sāḳī daḫı

Ḫōş muḳarrebler ḳalan bāḳī daḫı

1704. Sāḳīler altun ṣurāḥīler[2414] ḳamu

Hem muraṣṣa‘ ṭonlular hep[2415] māh-rū[2416]

1705. Bunları gönderdi[2417] bāġa pādişāh

Girü ḳaldı özi[2418] ol ẓıll-ı İlāh

[2407] S. Dünyenüñ ṣonıdurur

[2408] S. Bulmadı

[2409] S. Anuñ-ılan

[2410] Bu dize, S.’de 1702. beyit olarak yer almaktadır.

[2411] Bu başlık S.’de yoktur.

[2412] S. İndür

[2413] S. Muṭrab

[2414] S. Ṣirāḥīler

[2415] S. Ṭonlu ḳamu

[2416] S. Māh u rū

[2417] S. Göndürdi

1706. Var idi[2419] bir muḥtesib İlyās-nām

Ehl-i sünnet müttekī merd-i tamām

1707. Gördi bunları[2420] giderler nāz ile[2421]

Hem ṣurāḥī[2422] ellerinde sāz ile[2423]

1708. Emr ḳıldı ḳullarına ol peleng

Yüridi bunlaruñ ile[2424] ḳıldı ceng

1709. Pāre pāre eyledi her ne ki var

Ḳıldı bunları ol demde[2425] tār u mār

1710. Başını ḳıldı bularuñ ḫurd u ḫām[2426]

Pādişāha irdi ol demde[2427] peyām

1711. Pādişāh atlandı ol dem ḫışm ile[2428]

Bilesinde çoḳ ulu begler bile[2429]

1712. Gördi İlyās anı kim geldi[2430] meger

İltifāt itmedi aña bir naẓar

1713. Gördi İlyāsı didi[2431] iy şūrīde-dīn

İy utanmaz merd iy bā-kibr ü kīn[2432]

[2418] S. Gendü
[2419] S. Var-ıdı
[2420] S. Buları
[2421] S. Nāz-ıla
[2422] S. Ṣırāḥī
[2423] S. Sāz-ıla
[2424] S. Bunlaruñ-ıla
[2425] S. Şoloḳ-dem
[2426] S. Ḫurd-ı ḫām
[2427] S. Ol-demde
[2428] S. Ol-dem ḫışm-ıla
[2429] S. Bilesince hem ulu begler bile
[2430] S. Gelür
[2431] S. Didi hey İlyās iy

1714. Didi[2433] kimüñ sözile itdüñ[2434] bunı

Muḥtesib ben ḳılmışam āḫır[2435] seni

1715. Didi İlyās Naṣra iy[2436] ālūde-ḥāl

İy utanmaz ḫāyin ü iy[2437] bed-fi‘āl

1716. Tañrı mı buyurdı bunı yā Rasūl

Utan āḫır Tañrıdan[2438] iy bī-uṣūl[2439]

1717. Naṣr dir kim virdi saña iḫtiyār

Didi[2440] begligi saña viren i[2441] yār

1718. Naṣr eydür iy[2442] emīr'ül-mü'minīn

Bu durur fermān-ı Rabb'ül-‘ālemīn

1719. Naṣr eydür[2443] ḳorḳusı yoḳ hīç zerrece[2444]

Hem degülsin sen ḳatumda terrece[2445]

1720. Çün ṭama‘ ṭutman şu senden[2446] bu demi

Bir çöpe almam bu cümle ‘ālemi[2447]

[2432] S. Gūyā-i kibr-i kīn

[2433] S. Dir benim

[2434] S. Söziyle ḳılduñ sen bunı

[2435] S. Ḫōd ben ḳodum şehre

[2436] S. Ki

[2437] S. Vey

[2438] S. Āh-ı Tañrıdan

[2439] S. Bī-ūṣūl

[2440] S. Eyitdi

[2441] S. İy

[2442] S. Dir benim

[2443] S. Naṣrdur

[2444] S. Zerrece

[2445] S. Didi sen ḳatımda bu bir terrece

[2446] S. Gişiden

[2447] S. Gözüme alman bu ḳamu ālemi

1721. Öldürürseñ daḫı çekmem ẕerre bīm
Ḥaḳ-içün nedür ḳamu işüm iy selīm

1722. Ger dökerseñ ḳanumı[2448] ḫōşdur bana
Eyderem Ḥaḳ buyruġın elbet saña

1723. Çün bu ölüm beni Ḥaḳḳa iledür[2449]
Dirlügümden[2450] bu ölüm yigrek durur

1724. Ben elümden geleni ḳıldum[2451] saña
Ne dilerseñ sen daḫı[2452] ḳılġıl bana

1725. Naṣra ḫōş geldi bu sözler iy civān
Göñli yumşandı be-ġāyet ol zamān

1726. Didi şād itdüñ beni sen şād ol
Ḳayġulardan dā'imā āzād ol

1727. Şāh eydür ne dilerseñ[2453] dilegil
Bitüreyüm[2454] ḥācetüñ ṭoġru digil

1728. Didi yoḳdur ḥācetüm hīç bīş ü kem
Ḥaḳdan artuġa daḫı iy ẕül-kerem

1729. Ḳatı ilḥāḥ eyledi şāh söyledi
Bāri[2455] benden bir dilek dile didi

1730. Ber-kenār-ı ḥazret-i şāh-ı şerīf
Çoġ idi[2456] ḳullar biri ġāyet ża'īf

[2448] S. Ḳanımı
[2449] S. Eledür
[2450] S. Dirligemden
[2451] S. Ḳıldım
[2452] S. Sen-daḫı
[2453] S. Dilersin
[2454] S. Bitüreyin
[2455] S. Hele

1731. Ḳıldı İlyās ol ḳula ol dem[2457] nigāh

Didi andan dilerem iy pādişāh

1732. Naṣr eydür[2458] utan āḫır[2459] sen i[2460] yār

Ḳuldan umarsın ṭururken şehriyār

1733. Döndi İlyās eydür[2461] iy şāh-ı cihān

Ḥaḳ ṭururken senden ummak gey yaman

1734. Yine ilḥaḥ eyledi İlyāsa şāh

Didi aña ilyās kim iy pādişāh

1735. Elli yük buġday baña[2462] virgil tamām

Hem Semerḳanda iletgil[2463] yā imām

1736. Didi virüñ buġdayı bu servere[2464]

Yükledüñ anı revān üştürlere[2465]

1737. Döndi İlyās didi kim iy pādişāh

Dilerem gendü götüre anı şāh[2466]

1738. Boynıyıla ilede bundan aña

Dilegüm budur benüm bu dem saña[2467]

[2456] S. Çoġ-ıdı

[2457] S. Ol-dem

[2458] S. İyder

[2459] S. Āḫī

[2460] S. İy

[2461] S. Eydir

[2462] S. Buña

[2463] S. Götürgil

[2464] S. Sürūra

[2465] S. İsterlere

[2466] S. Badezān İlyās dir iy pādişāh / Boynıyılan götüre bundan aña

[2467] S. Dilegüm budur benüm bu dem saña / Dilerem gendü götüre anı şāh

1739. Pādişāh eydür[2468] ki sen bilmez misen[2469]

İdemezem ben bunı[2470] iy Bu'l-Ḥasen

1740. İki adım[2471] bāġa yürüsem[2472] be-kām

Ḳabarur ayaḳlarum cümle tamām

1741. Nice varam yük ile[2473] bu demde ben

Tā Semerḳanda Nişābur'dan yayan[2474]

1742. Didi İlyās aña kim iy şāh-ı dīn

Ṭarıḳursın bu ḳadar yükden yaḳīn[2475]

1743. Āciz olduñ tā Semerḳanda degin

Yük ile[2476] varmaġa iy şāh-ı güzīn[2477]

1744. Cümle bu mülk[2478]-i Ḫorāsān[2479] rūz u şeb[2480]

Tā ebed boynunda[2481] yükdür di 'aceb[2482]

1745. Çün ḳıyāmet ḳopa ṭartıla bisāṭ[2483]

N'eyleyesin bu yük ile[2484] der-ṣırāṭ

[2468] S. İyder
[2469] S. Bilmez misin
[2470] S. İdebilmen bunı
[2471] S. Adem
[2472] S. Yürüsem yayıḳ
[2473] S. Yük-ilen
[2474] S. Bu Nişābūrdan
[2475] S. Hemīn
[2476] S. Yüklen
[2477] S. Şāh-ı zemīn
[2478] S. Melk-i
[2479] S. Ḥorāsān
[2480] S. Rūz-ı şeb
[2481] S. Boynuñda
[2482] S. Yüklü zi-'aceb
[2483] S. Busāṭ
[2484] S. Bendesin bu yükle sen

1746. ‘Ālemi boynuña almışsın bu gün

Ḳamu bir loḳma içün iy ẕü-fünūn

1747. Bu ḳadar yük ile[2485] dem urmaḳ muḥāl

Tevbe ḳıl işüñe[2486] iy bāṭıl-ḫayāl

1748. Naṣr derḥāl itdi tevbe döndi bāz

Şāhlıġı[2487] terk itdi oldı ehl-i rāz

1749. Her ki tā’ibdür ki[2488] raḥmānī ola

Bu[2489] sebebden döne ol Ḥaḳḳı bula

1750. Ḳamuya tevfīḳ virgil yā İlāh

Tā ḳıyāmet olmaya ol rū-siyāh[2490]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Şiblī-i ‘Ālī-Mertebe[2491]

1751. Bir gün ol Şiblī[2492]-i ‘ālī-mertebe

Gördi bir oġlanı[2493] gider mektebe

1752. Gider illā zārī zārī yaş[2494]döker

Eyle[2495] yaş kim görenüñ baġrın söker

1753. Şiblī ḥayrān oldı zārına anuñ

Ḳodı işni geldi yanına anuñ[2496]

[2485] S. Yük-ile

[2486] S. İşüñden

[2487] S. Begligi

[2488] S. Kime tāibdür

[2489] S. Bir

[2490] S. Rūy-ı siyāh Bu dize S.’de 1751.beyit olarak yer almaktadır.

[2491] Bu başlık S.’de yoktur.

[2492] S. Şeblī

[2493] S. Oġlan ki

[2494] S. Yaşlar

[2495] S. Öyle

1754. Didi iy oġlum ne olmışdur saña

Kim dögüpdür seni tīz digil baña

1755. Oġlan eydür Şiblīye iy reh-nümā[2497]

Diñlegil sözümi ez-behr-i Ḫudā

1756. Didi dün bilmemiş idüm[2498] yaḫşı ders

Düşdi ḫˇācem[2499] heybetinden cāna ters

1757. Ḳılmış idim[2500] her ne kim bu hafta[2501] yād

Diñlese gerek ḳamu ol ḫōş-nihād[2502]

1758. Yañlışum çıḳar ise[2503] ḥālüm n'ola

Baña ne işler ḳıla ol kim bile

1759. Bilmezem yā Rab ne tedbīr eyleyem

Derd-i dilüm daḫı kime söyleyem[2504]

1760. Ḳatı aġaç yumşaḳ et ṣuçum yaman

Öldürür ol ḫōd beni virmez amān

1761. Bu sebebden aġlaram iy şāh-ı dīn

Olabilmez ḳorḳıdan[2505] cānum emīn

1762. Şiblī bu sözi işitdi nā-gehān

Yaḳasın ṣad pāre ḳıldı ol zamān

[2496] S. İşin yanına geldi bunuñ

[2497] S. Ruh-ı nümāy

[2498] S. Bilmemiş-idüm

[2499] S. Usdum

[2500] S. Ḳılmış-ıdım

[2501] S. Hefte

[2502] S. Üstād

[2503] S. Çıḳar-ısa

[2504] S. Derd-i dīlüm kime varup söyleyem

[2505] S. Ḳorḳudan

1763. Dutdı[2506] bilin zāri zāri aġladı[2507]

İy dirīġā n’eyleyem yā Rab didi

1764. İki pāre eyledi bu söz meni[2508]

Sen bilürsin ḥālümi ḫōd yā[2509] Ġanī

1765. Vaṣf-ı ḥālümdür[2510] bu söz küllī benüm

Nice düşmesün oda cān u tenüm[2511]

1766. Ol ṣabī ḳorḳar ki yañlışı çıḳa

Üstād[2512] anuñ boynına ipler ṭaḳa[2513]

1767. Ṣora bir haftanuñ[2514] andan yañlışın[2515]

Ḳorḳudan gör nice döker göz yaşın[2516]

1768. Beni gör yitmiş iki yıldur[2517] tamām

Yañlışum başdan ayaġa iy hümām

1769. Her sabaḳ[2518] kim virdi üstād-ı ezel

Bilmemişem birini ben bed-‘amel

1770. Ḳamusın unutmışam ben rū-siyāh

Ṭañla yañlış ṣoracaḳdur ol İlāh

[2506] S. Ṭutdı

[2507] S. Añladı

[2508] S. Beni

[2509] S. İy

[2510] S. Vaṣf u ḥālümdür

[2511] S. Cānum tenüm

[2512] S. Usda

[2513] S. İpler daḳa

[2514] S. Heftelik

[2515] S. Yañlışım

[2516] S. Ne döker gözi yaş

[2517] S. Kim bunca yıldur uş

[2518] S. Sebaḳ

1771. Nice ola ḥālüm iy iḫvān-ı men

Odlara düşdi bu sözden cān-ı men

1772. Ḳorḳar ol bir haftaya[2519] virmek cevāb[2520]

Bunca yıla ben nice virem ḥisāb[2521]

1773. Bunı didi zāri ḳıldı bir zamān

İñledi ḫāḳ-i zemīn[2522] ü āsumān[2523]

1774. Çoḳ zamān aġlaşdılar eṣḥāb ile[2524]

Mūnis ü hem-derd ilen aḥbāb ile[2525]

1775. Uş görürsin ‘ālemüñ ḥālin ḳamu

Bu meṣeldür cümleye iy nīk-ḫū

1776. Çün ezel virmiş idi[2526] saña sebaḳ

N’eyledüñ ṭañla ne dirsen[2527] pīş-i Ḥaḳ

1777. Ol emānet kim saña ṭapşurdılar[2528]

Anı Ḥaḳ yarın yine senden[2529] diler

1778. Ger yüzi ṣuyıyla ṭapşursañ[2530] aña

Gör ne iḥsān eyleye[2531] ol Ḥaḳ saña

[2519] S. Hefteye
[2520] S. Ḥisāb
[2521] S. Cevāb
[2522] S. Añladı ḫalḳ u zemīn
[2523] S. Āsimān
[2524] S. Eṣḥāb-ılan
[2525] S. Derd-ilen aḥbāb-ılan
[2526] S. Virmişdi
[2527] S. Dirsin
[2528] S. Ṭapşırdılar
[2529] S. Senden yine ṭañla
[2530] S. Ṭapşırsañ
[2531] S. İyliye

1779. Vāy aña kim ḫāyin ola bir nefes

Bağlayalar boynına oddan ceres

1780. Oḳı ٱنتقَام وَالله عَزيزٌ ذُو

Pes[2532] anuñ işini[2533] sen bilgil tamām

1781. Pādişāha geldi bu dervīşüñüz[2534]

Miḥnet-i eyyām ile[2535] dil-rīşüñüz

1782. Ger cihānı ṭā‘atüm ḥāṣıl ḳıla

Sen dilemezsen[2536] ḳamu bāṭıl ola

1783. Küllī ‘ayb ile senüñüz[2537] iy Kerīm

Fażl ḳıl ḳullarına iy lūṭf-ı ‘amīm[2538]

1784. ‘Ayb kim sulṭān ide anı pesend

Ol hünerden yeg[2539] ola hem[2540] sūd-mend[2541]

1785. Gerçi[2542] bizde saña lāyıḳ yoḳ ‘amel

Yaḫşıya geçe n’ola kār u deġal[2543]

1786. Çün ḥavāle saña oldı her ne[2544] var

Sen günāha yazma[2545] iy Perverdigār

[2532] S. Bes
[2533] S. İşin
[2534] S. Dürvīşüñüz
[2535] S. Eyyām-ılan
[2536] S. Dilemezsin
[2537] S. ‘Ayb-ılan senüñdür
[2538] S. Ḳullara iy laṭīf-i amīm
[2539] S. Nīk
[2540] S. Her
[2541] S. Sūd-ı mend
[2542] S. Gürçe
[2543] S. Kār u diġal
[2544] S. Çi
[2545] S. Yaramazın añma

1787. Baḥr-ı lūṭfuñ cūşa gelse iy Ġanī

Maḥv olur anda ḳamu māh ü menī[2546]

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Ḥikāyet-i Ḫatm-i Kitāb[2547]

1788. Bu ne sevdādur ki iy ‘Aṭṭār[2548] sen

Sırrı fāş itdüñ ḳamu[2549] iy Bu’l-Ḥasen

1789. Ḳorḳma mısın pādişāhuñ sırrını[2550]

Fāş idersin ‘āleme sen iy denī[2551]

1790. Başladuñ buncılayın kār-ı ḫaṭar[2552]

Başı yola ḳomış olasın meger

1791. N’eyleyem ma‘ẕur[2553] olsun[2554] iy Ḫudā

Kim süḫan[2555] bī-iḫtiyār olur cüdā[2556]

1792. Cūşa geldi bu dil[2557]-i deryā-yı men

Sen virürsin yine cūş iy ẕü’l-minen

1793. Bād-ı raḥmetden gelür çün baḥra cūş

Lā-cerem ol baḥr olıbilmez[2558] ḫamūş

[2546] Bu dize S.’de 1788.beyit olarak yer almaktadır.

[2547] Bu başlık S.’de yoktur.

[2548] S. ‘Aṭṭār

[2549] S. Neden

[2550] S. Sırrı

[2551] S. Çoḳduñ anı

[2552] S. Kār u ḫaṭar

[2553] S. Maġrūr

[2554] S. Olasun

[2555] S. Saḫan

[2556] S. Cedā

[2557] S. Dīl

[2558] S. Olabilmez

1794. Ne müdārādur bu iy merd-i ferīd

Na‘ra ur şimden girü هَلْ مِنْ مَزِيد

1795. Ger[2559] ḳılursañ cānumı[2560] ṣad pāre sen

Āşikārā[2561] eyleyem[2562] bu sırrı ben

1796. Çün seri[2563] terk eylerem[2564] sır söylerem[2565]

Her ne kim[2566] didüñse bir bir söylerem[2567]

1797. Tā cihān ehli ala andan murād

Yādigār ola cihānda ḳala ad

1798. Kim bu sırrı ṭuya ḳaṣd-ı Ḥaḳ ide

Mürde[2568] olursa kefen hem şaḳḳ ide

1799. Evvel āḫır her ne sır[2569] var der-cihān[2570]

Bu kitāb içindedür uş iy civān

1800. Kim olursa[2571] bilür anı ser-be-ser[2572]

Ḳoma elden bunı zinhār iy puser

1801. Her kime mūnis olursa bu kitāb

Tuḥfe bu yiter aña “Yevm’ül-ḥisāb”

[2559] S. Gir
[2560] S. Cānımı
[2561] S. Āşkāran
[2562] S. Eylerem
[2563] S. Sırrı
[2564] S. Eyledüm
[2565] S. Söyledüm
[2566] S. Ne-kim
[2567] S. Söyledüm
[2568] S. Merde
[2569] S. Ser
[2570] S. Dür-cihān
[2571] S. Oḳursa
[2572] S. Sır-be-sır

1802. Derd-i dildendür[2573] bunuñ sözi[2574] tamām

Derd-i dildür anda tuḥfe iy hümām

1803. Ḳıṣṣa-i dil-sūzdur[2575] başdan başa

Yaḫşı diñle bu sözi sen iy paşa

1804. Diseler[2576] ʻAṭṭāra[2577] olmış ḳıṣṣa-gū

Faḫr ola bu söz añа[2578] iy māh-rū[2579]

1805. Vārid olmışdur[2580] uş kelām içinde naṣ

Rūḥ-ı Ḳur'ān olduġı ḳısm-ı ḳıṣaṣ

1806. Ḳıṣṣa kim ol cānib-i Ḥaḳdan gelür

Maḥż-ı tevḥīd āyet-i Ḳur'ān[2581] olur

1807. Diseler kim şāʻir olmış ol gedā

Şiʻri niçün söylemiş ol bī-nevā[2582]

1808. Bu daḫı hem terbiyyet ola bañа[2583]

Şiʻr ḥālin eydeyüm[2584] şimdi saña

1809. Ḥaḳ Teʻālā şiʻri ẕemm itmiş durur

Çoḳ gişi anda[2585] ġalaṭ gitmiş durur

[2573] S. Durd-i dildendür
[2574] S. Sözi bunuñ
[2575] S. Dil-sūz.durur
[2576] S. Diyeler
[2577] S. ʻAṭṭār
[2578] S. Sözüñe
[2579] S. Māh-ı rū
[2580] S. Olmış
[2581] S. Furḳān
[2582] S. Bī-nüvā
[2583] S. Terbiyyet ola hem bañа
[2584] S. İydeyüm
[2585] S. Andan

1810. Şi‘r-i kāfirdür ki ẕemm itdi Ḫudā

Didi kāfirler çü hicv-i Muṣṭafā[2586]

1811. Ḥaḳ anı ẕemm eylemişdür der-kelām

Mü’minüñ şi‘ri degüldür[2587] iy hümām

1812. Şi‘r kim ola ḫuṣūṣā[2588] sırr-ı Ḥaḳ

Cān u dil[2589] andan ala her dem sebaḳ

1813. Anı söylemek ġazā olur ġazā

Hem meded olur aña “Yevm’ül-cezā”

1814. Ḳıṣṣayı kūteh ḳıl[2590] iy ‘Aṭṭār-bāz[2591]

Ḳanı bu ‘alemde şimdi ehl-i rāz

1815. Kim senüñ bu[2592] ḳıṣṣana mā’il ola

Bu kitābı özine maḥrem[2593] ḳıla

1816. Ehl-i ‘irfān çoḳ egerçi bilinür[2594]

Buña maḥrem[2595] bāri kem-ter bulınur

1817. Nūr bağışlar çün bu ḳıṣṣa her nefes[2596]

Fikr ḳıl gendüzüñe iy bü’l-heves

1818. Her kitābı kim oḳursın bir zamān

Andan usanursın ol demde[2597] hemān

[2586] S. Hicāb-ı Muṣṭafā

[2587] S. Degildür

[2588] S. Ḫuṣūṣan

[2589] S. Cān-ı dil

[2590] S. İyle

[2591] S. ‘Aṭṭār-ı bāz

[2592] S. Her ki senüñ

[2593] S. Maḥarrem

[2594] S. Bilür

[2595] S. Maḥarrem

[2596] S. İşbu ḳıṣṣayı her nefes

1819. Bu oḳunduḳça göñül ṣāfī olur

Ehl-i Ḥaḳ andan ulu leẕẕet alur[2598]

1820. Dīde-i inṣāfı açġıl imdi sen

Cān ḳuşı pervāz ide[2599] iy cān[2600]-ı men

1821. Bu kitābuñ kār u bārın[2601] anlaġıl

Ḥall[2602] ü ʻaḳd ü gīr u dārın añlaġıl[2603]

1822. Dürr-i[2604] deryā-yı ḥaḳīḳatdür bu söz

Mūnis-i ehl-i ṭarīḳatdür bu söz

1823. Der-ḥaḳīḳat[2605] maġz-ı cān cānı budur

Özge dürre beñzemez yaʻnī bu dür

1824. Kim ki dürr isterse bu deryādadur

Özge dürler fānīdür bu bāḳīdür

1825. Cemʻ ḳılmışam senüñ-çün dürri ben

Ol deñizden kʼadıdur Baḥr-ı ʻAden

1826. Bu söz ile[2606] her gişi ger dürr ide

Lā-cerem ṭoġrı yolı ṭutup gide

1827. Kim ṭaparsa yaʻnī bu baḥre mecāl

İki ʻālemde ola ṣāḥib kemāl[2607]

[2597] S. Ol-demde

[2598] S. Olur

[2599] S. Ḳuş gibi pervāz it

[2600] S. Yār u men

[2601] S. Kārbārın

[2602] S. Ḥıll

[2603] S. Diñlegil

[2604] S. Derr-i

[2605] S. Dür-ḥaḳīḳat

[2606] S. Söz-ilen

[2607] S.ʼde 1828.beyit olarak yer almaktadır.

1828. Maḥrem-i derd ü dīl[2608]-i ‘Aṭṭār ol

Ez-hezārān genc ber-ḫurdār ol[2609]

1829. Ḫatm-i dür ya‘nī bu söz ‘Aṭṭārdan

Genc-i ma‘nī ṣāḥīb-i esrārdan

1830. Nāfe-i esrār olımaz[2610] müşg-bār[2611]

Aña ‘Aṭṭār olmayınca dest-yār[2612]

1831. Çünki ‘Aṭṭāruñ sözi oldı tamām

Aḥmedīye degdi[2613] nevbet iy hümām

1832. Diñle anuñ daḫı bir dem sözini

Nice ḳul itmiş bu yolda özini[2614]

1833. Ḫūşe-çīn-i ḫarmen-i ‘Aṭṭār olup

Yola düşmiş nāẓım-ı esrār olup

1834. Fārsīden Türkīye[2615] ḳılmış tercüme

Yādigār olmaġ içün[2616] her encüme[2617]

1835. Rūḥına şeyḫüñ ḳıluban i‘timād

Eyledüm Allāh adıyla anı[2618] yād

1836. Hem Rasūlüñ rūḥına yüz biñ selām

Çār-yārına[2619] ḳamu ḳıldum tamām

[2608] S. Derd-i dīl

[2609] S.’de 1827.beyit olarak yer almaktadır.

[2610] S. Olamaz

[2611] S. Müşg-i bār

[2612] S. Dest-i yār

[2613] S. Düşdi

[2614] S. Özüni

[2615] S. Türke

[2616] S. Olmaġ-içün

[2617] S. Enceme

[2618] S. Allāhı hem ol demde

1837. Devletine Mīr-i devrānuñ yine

Ṣıġınup girdim kitābuñ naẓmına[2620]

1838. Ḫatm ḳıldum himmetiyle[2621] uş tamām

Ḥaḳ anı pāyende ḳılsun müstedām

1839. Devletine irmesün hergiz zevāl

Ḫāṭırından geçmesün bāṭıl ḫayāl[2622]

1840. Ol Ḫalīlu'llāh emīr-i mu'teber[2623]

Düşmeni Nemrūd u Şeddād iy puser

1841. Şāh-ı devrān ol mübāriz şīr-i dil[2624]

Ḥaḳ ḳatında olmasun hergiz ḫacīl

1842. Cidd ü cehdi Ḥaḳ içündür[2625] her zamān

Buña şāhiddür ḳamu yaḫşı yaman

1843. Ehl-i 'ilm ü ehl-i zühd[2626] ehl-i ṣalāḥ

Gice gündüz aña[2627] isterler felāḥ

1844. Bu du'āyı 'ālem eyler bī-riyā'

Sen ḳabūl it ḥażretüñde[2628] iy Ḫudā

1845. Āline[2629] evlādına virgil ṣafā

Görmesünler dehr cevrinden cefā

[2619] S. Çār-ı yār-ılan

[2620] Bu beyit S.'de yoktur.

[2621] S. Himmet-ilen

[2622] S. Bāṭıl u ḫayāl

[2623] S. Emīr ü mu'teber

[2624] S. Şīr ü dil

[2625] S. Ḥaḳ-içündür

[2626] S. Ehl-i 'ilm ehl-i zühd

[2627] S. Andan

[2628] S. Ḥażretüñden

[2629] S. Ehline

1846. Bu durur sözden murādum iy hümām

Oldı Esrār-nāme naẓmı çün tamām

1847. Ele[2630] alıcaḳ bunı her bir ‘azīz

İdiciler Ḥaḳḳı bāṭıldan temīz

1848. Ḳılmayalar naẓmına egri naẓar

Kej naẓar ḳılmaz ṣaḳın iy bī-baṣar[2631]

1849. ‘Unf idüp naẓmını taġyīr itmeye

Gendü fikrine uyuban gitmeye

1850. Var ise[2632] naẓmında noḳṣān u ḫalel

Eylegil ıṣlāḥ ile anda ‘amel[2633]

1851. ‘Aybı var ise[2634] hem andan göz yuma

Ṣāḥibine Tañrıdan raḥmet uma

1852. Ol gişi kim[2635] naẓmına oldı sebeb[2636]

Naẓm idüp hem ma‘nīsin eyler ṭaleb

1853. Cān ile[2637] oḳuyuban diñleyene

Diñleyüben derd-ile iñleyene[2638]

1854. Fātiḥā oḳuyalar İḫlāṣ ile[2639]

El götürüp ām ile hem ḫāṣ ile[2640]

[2630] S. İli

[2631] S. Yaḳīn ehl-i naẓar

[2632] S. Var-ısa

[2633] S. Iṣlāḥ-ılan anda eyleye amel

[2634] S. Var-ısa

[2635] S. Gişi-kim

[2636] S. Naẓma olmışdur sebeb

[2637] S. Cān-ılan

[2638] S. Añlayana Bu beyitten sonra S.’de “Yā İlāhī oḳuyanı yazanı / Raḥmetiñle yarlıġa sen iy ġanī” beyti vardır.

[2639] S. İḫlāṣla

1855. Fātiḥādur her söze aḫır cevāb

Söz budur[2641] واللهُ اَعلَمْ بِالصَّوَ ابْ

1856. On iki idi meger māh-ı Ṣafer

Geldi ḫatme bu kitāb-ı mu‘teber

1857. Şehr-i Tebrīz içre der-vaḳt-i bahār

Mevsim-i gül irmiş idi lāle-zār

1858. Tārīḫ irmişdi sekiz yüz seksene

Daḫı dört yıl bile Hicretden yaña

1859. Pencsenbih gün bu oldı tamām

Tārīḫ ile iḫtimām-ı ve’s-selām

1860. Raḥmet olsun ol gişinüñ cānına

Fātiḥa ḳıla oḳıyup yazana

1861. Bunı yazdum yādiġār olmaġ içün

Oḳıyup bir fātiḥa ḳılmaġ içün

1862. Anuñ içün ben bunı yazdum i yār

Ben ölem ol ḳala benden yādiġār

1863. Bu kitāba her kim eylerse du‘ā

İde maḥşerde şefā‘at Muṣṭafā

[2640] S. Ām-ıla ve ḫāṣ-ıla

[2641] 1856 ve 1864 arası beyitler S.’de yoktur.

1864. Ḥaḳ Te‘ālā raḥmet ide[2642] ol ḳula

Bunı yazan miskīne du‘ā ḳıla[2643]

1865. Ḫayr ile ḫatm oldı cānā bu kelām

Ḫōş diyelüm eṣ-ṣalātü ve’s-selām

Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün

Tārīḫ

Ḳalem çeküp oldı iş bu Esrār-nāme naẓmı

Ḥadde ḳalem çeker iseñ tārīḫ direm lafz-ı naẓmı[2644]

[2642] S. İtsün

[2643] Bu dize S.’de 1865.beyit olarak yer almaktadır. Daha sonra, Prof. Dr. Gönül Ayan’ın metninde yer almayan “Ḫayra yazsun şerrini anuñ kirāmün-kātibīn / Kim du‘ā-ıla añarsa işbu ḫaṭṭuñ kātibin / Oḳıyanı diñleyeni yazanı / Raḥmetüñle yarlıġaġıl yā ġanī / Oḳıyanuñ faṣīḥ ola lisānı / Yazanuñ rūḥına sebail-meşāni / Her kim ḫayr-ı kesīr ḳazana / Fātiḥa oḳıya bu mevlidi yazana” beyitleri yer almaktadır. Bunların ardından, S., 7 satırlık Arapça bir bölümle bitmektedir.

[2644] Tarih bölümü S.’de yoktur.

3. AÇIKLAMALI DİZİN

A

āb *F.* su
a. 286, 326, 335, 1377, 1408, 1410, 1436
a.+ (āb ḳıl-) 1487
a.+ (cuy-i āb ol-) 694
a.+ (ḫūn-ābları) 391
a.+ (pür-āb) 1477
a.+ı ḥayāt 1414, 996
hayat suyu, içene ölümsüzlük getirdiğine inanılan su
a.+ı ḥayvān 1322, 1326
a.+ı revān 672, 1389, 1400, 1406 : 1.akarsu 2.hayat
a.+ı zülāl 1415 : berrak su

abā *A.* yünden yapılmış, bol geniş giyecek
a. 1427

‘abd *A.* köle, kul
a.+ (ḫil‘at-ı ‘abden) 1520
a.+ı maḥbūsı 1665

abdāl *A.* dünyayla ilgisini kesip Tanrı’ya bağlanmış olan derviş
a. 283

āb-dest *F.* namaz vs. için din icabına göre yıkanma
a.+(āb-dest al-) 1461

‘Abdu’llāh *A.* Hucend şahı
‘A.+ı Ṭāhir 1638
‘A.+uñ 1641

‘ābid *A.* kulluk eden
a. 671, 683, 691, 838, 1690
a.+i Yezdān-perest 674
a.+e 833
a.+üñ 683

‘acāyib ***A.*** çok tuhaf

a. 1434

‘aceb ***A.***1. tuhaf

a. 936, 1372, 1439, 1472, 1744

a.+ (bir ‘aceb şaḫṣ-ı velī) 327

2. acaba

a. 693, 1044, 1100, 1126, 1170, 1254

‘aceble- ***A.+T.*** hayret etmek, şaşmak

a.-di 643

acı ıstırap

a.+ndan 200

acıġ acı, ıstırap

a.+ (acıġı ṭut-) 245, 153, 976, 1642

a.+ından 1649

‘acīb ***A.*** acayip, tuhaf

a. 639

a.+(şaḫṣ-ı ‘acīb) 1078

‘āciz ***A.*** gücü yetmeyen, güçsüz

a.+ (‘āciz ḳal-) 1116

a.+ (‘āciz ol-) 1743

a.+em 1311

‘acz ***A.*** güçsüzlük

a. 102, 94

aç aç

a. 140, 202, 254

a.+ (aç ṣusuz ḳal-) 1412

aç- 1. kapalı bir şeyi açık hale getirmek

a.-ar 525

a.-dı 1082, 1176, 1610, 1618

a.-ġıl 1616

2.göstermek, sergilemek, görünür hale getirmek

a.-dı (per ü bāl aç-) 1223

a.-ġıl 1820

3. örtüsünü kaldırmak

a.-dı (baş aç-) 242, 313

4. başlamak

a.-ayum (zebān aç-) 568

5. yarmak

a.-ġıl 1484

açıl- açık hale gelmek

a.-dı 1073

a.-dı (yol aç-) 3

a.-dı (yol açıl-) 83

açlıḳ fakirlik, yoksulluk

a. 286

açuḳ, açıḳ örtüsüz

a. 140

a.+ (baş açuḳ) 327, 579, 829

ad 1.isim

a. 440

a.+ (ad çağır-) 332

a.+ (bu dinen adlarlardan) 1082

a.+ (ki adıdur) 1825

a.+ı 17, 18, 19, 24, 54, 296, 870, 958, 1108

a.+ını 1455, 1543

a.+ıyla 1835

a.+lu 281

a.+ (ad ol-) 957

a.+um 756, 1080

a.+uñ 755, 1079, 1083

a.+uñdur 756

a.+uñı 1123

2. nam, ün, şan

a. 957

a.+(ad ḳal-) 1797

a.+ı 73, 1438

a.+ıdur 1069

ʻaded *A.* sayı

a.+ (bī- ʻaded) 59, 78

ādem *A.*1. insan, kişi

a. 798, 954

a.+ (cān-ı ādem) 90

a.+e 736, 943

a.+i 1365, 1619

a.+leri 469

a.+üñ 1430

a.+ (ādem ol-) 957

2. ilk peygamber

a. 787, 947, 953

a.+ (der-ādem) 1122

ādemī *A.+F.* 1.insan, insanoğlu

a. 811

a.+den 1172

2. Elçi.

a.+zād 950

‘aden ***A.*** cennet

a.+ (Baḥr-ı ‘Aden) 1825

‘ādet ***A.*** gelenek, alışkanlık

a.+ (‘ādet eyle-) 380

a.+dür 251

adım adım

a.+ (iki adım) 1740

a.+ (üç adımda) 911

‘ādil ***A.*** doğruluk gösteren

a. 331, 345, 355

a.+ (pādişāh-ı ‘ādil) 347

a.+em 332, 342, 343, 344

‘adl ***A.*** adalet, doğruluk

a. 356, 358, 429, 1419

a.+ (‘adl eyle-) 1459

a.+ (‘adl ḳıl-) 1412

a.+dür 1418

a.+e 357, 1460

a.+i 1458

a.+üñ 333

‘adu ***A.*** düşman

a.+dan 1227

a.+sın 129

āferīn ***F.*** beğenme

a. 946, 946, 1218

āfitāb ***F.*** güneş

a. 335, 915, 1009

a.+ (sūy-ı āfitāb) 1358

‘afv ***A.*** af, bağışlama

a.+ (‘afv eyle-) 1562

a.+ (‘afv it-) 1560, 1561

a.+ (‘afv ḳıl-) 990, 1281, 1662

a.+uñ 136, 1282

a.+uñı 1283

aġa efendi

a. 208

aġaç ağaç

a. 1760

a.+dan 641, 646

a.+uñ 795

āgāh *F.* bilgili, haberli, uyanık
a.+(āgāh ol-) 744
aġız Ağız.
a.+ında 562
aġır ağır, taşınması zor
a.+ (aġır gel-) 520
aġla- ağlamak
a.-dı 800, 1209, 1241, 1583, 1763
a.-dılar 437
a.-ram 1761
a.-tmaz 798
a.-ya 394
a.-yam 1600
aġlaş- ağlaşmak
a.-dılar 1774
aġyār *A.* başkaları, yabancılar
a. 371
āh *A.* feryat, inleme, sızlanma
a. 154, 154, 509, 512, 513, 514, 517, 517, 526, 1168
a.+ (āh eyle-) 1287
a.+ (āh it-) 647
a.+ (āh ḳıl-) 166, 502, 776
a.+ı dilden 512, 513, 514
a.+ı dildür 511
a.+ı dil-sūz 1538, 1647
a.+ı dil-sūzıyla 524
a.+a 504
a.+dur 1302
a.+ı 505, 520, 522, 525, 1294
a.+ıdur 522
a.+ına 1288
a.+ından 1303
a.+ını 515, 519, 1289
aḥbāb *A.* dostlar
a. 1774
a.+ (aḥbāb ol-) 399
‘ahd *A.* yemin, akit, sözleşme
a. 26

āheng *F.* çalıp çağırıp eğlenme, cümbüş
a.+i 743

āhenīn *F.* demir gibi sağlam
a. 1199
a.+ (bend-i āhenīn) 629

āheste *F.* yavaş yavaş, ağır ağır
a. 195

aḫı *A.* bir kimsenin sevdiği, yakını
a. 478

āḫır *A.* 1. son, sonraki, en sonra
a. 636, 645, 14, 1081, 1332, 1487, 1799, 1855
a.+ (be-āḫır) 644
a.+ (evvel āḫır) 852
2. nihayet, son olarak
a. 74, 81, 97, 138, 773, 1253, 1312, 1422, 1477, 1490, 1689, 1714, 1716, 1732
a.+ı 669, 1350, 1429
a.+ıdur 1698

āḫır-ı kār *A.* işin sonunda, neticede
a. 605, 670

āḫī *A.* dost, arkadaş
a. 883

āḫiret *A.* öbür dünya
a. 497, 548, 1055, 1056, 1346
a.+de 659, 1343
a.+e 1362

āḫirīn *A.* sonrakiler
a.+ (günāh-ı āḫirīn) 518

aḫlāḳ *A.* huylar
a.+ı ẕemīm 939

Aḥmed *A.* Hadis ilminin büyüklerinden A. bin Naṣr 1702

Aḥmedī *A.* Tebrizli ya da Akkoyunlu Ahmed olarak bilinen şair
A.+ye 1831

aḥmer *A.* kırmızı, kızıl
a.+ (gül-guni-i aḥmer) 743

aḥsen *A.* pek güzel
a.+ (merd-i aḥsen) 403
aḥvāl *A.* durum
a.+ (aḥvāline düş-) 548
a.+ini 1022, 1188
a.+ümi 338
a.+üñ 328
aḳ beyaz
a. 1179
aḳ- akmak
a.-arken 796
aḳça para
a.+lıḳ 763
‘aḳd *A.* sözleşme, kararlaştırma
a. 1821, 746
‘āḳıbet *A.* nihayet, sonunda
a. 439, 799, 1240, 1243, 1253
‘aḳıl, ‘aḳl *A.* akıl
a. 19, 21, 26, 28, 29, 38, 37, 42, 44, 47, 47, 48, 55, 57, 65, 68, 949, 1363, 1308, 1311, 1348, 1349, 1359, 1360, 1502
a.+dır 18
a.+e 74
a.+ı 32, 43, 56, 609, 76, 794, 9841341, 1349, 1354, 1357, 1581
a.+se 74
a.+ı (‘aḳlı git-) 927, 940
a.+ (bī-‘aḳl) 485
a.+(cünūn-ı ‘aḳla) 667
a.+ı sāde 1361, 1362
a.+a 27, 51, 51, 56, 1341, 1358
a.+uñ 30, 43, 58, 476
‘āḳil *A.* akıllı
a. 370
al- 1. bir şeyi ya da kimseyi bulunduğu yerden ayırmak
a.-dı (boynuña al-) 251
a.-duñ 1489

a.-duñ (boynuña al-)
1456
2. kazanmak, elde
etmek
a.- (ele al-) 426
a.-a (dād al-) 355
a.-a (feyż al-) 1034
a.-a (murād al-) 1797
a.-a (sebaḳ al-) 1812
a.-a (ṭa‘lī̇m al-) 869
a.-aydı (murād al-) 767
a.-dı 962
a.-dılar (ġıdā’ al-) 274
a.-duran (dād al-) 517
a.-ġıl 381
a.-ġıl (ele al-) 716
a.-ġıl (intiḳām al-) 1658
a.-madı (ġūşına al-)
1048
a.-madı (murād al-) 235
a.-maḳ (dile al-) 422
a.-mış (sebaḳ al-) 1473
a.-sa (kām al-) 682
a.-uram 308
3. bürümek
a.-dı (leşker al-) 407
a.-mış (çevre al-) 227
4. bir şeyi elle veya
başka bir araçla tutarak
bulunduğu yerden
ayırmak
a. 393, 986, 1014
a.-dı 256, 309, 780,
886, 976, 977, 992,
1205, 1383, 1428
a.-dı (nevāle al-) 268
a.-dılar 885
a.-duñ 158
a.-mış 450
a.-uñ 449
a.-up 118
5. yıkanmak
a.-dı (āb-dest al-) 1461
6. tat ve koku (duymak)
a.-ur (lezzet al-) 1819
7. yanında
bulundurmak
a. 1483

a.-ayum 563
a.-ıcaḳ 1847
a.-maġa (yed al-) 208
a.-mış 751
a.-mış (almış durur) 1053
a.-mışsın (boynuña al-) 1746
a.-up 925
a.-ursañ (boynuña al-) 764
8. yol için: gitmek
a.-dı (menzil al-) 663
9. birlikte götürmek
a. 155
a.-dı 993
a.-dum 935
10. değiştirmek
a.-mam 1720
11. ele geçirmek
a.-asın (elden al-) 574
a.-dı 64, 64, 73, 116, 779
a.-dı (ṣatun al-) 497
a.-ġıl (ele al-) 1413
a.-mış (ṣatun al-) 1056
12. kabul etmek
a. 79
a.-dı 1071, 1387
a.-dı (‘aleyk al-) 1150, 1522, 1593
a.-ġıl 505, 1061
a.-maz (dile al-) 1117
a.-sun 830
13. kendine ulaştırmak
a.-dı (ḫaber al-) 5
al kırmızı
a. 158
āl *A.* sülale, soy
a.+ine 132, 1845
ala alaca, karışık renkli
a. 1176, 1186
‘ālā *A.* yüksek
a.+ (‘arş-ı ‘ālā) 1438
a.+ (firdevs-i ‘ālā) 231
a.+da 1612
alāmet *A.* belirti, işaret
a.+ler 1181

‘alāyıḳ *A.* insanı Allāh’a erişmekten alıkoyan ilişkiler, bağlar
a.+dan 494
alda- kandırmak, aldatmak
a.-r 740
a.-yupdur 739
‘alem *A.* belirti, işaret
a. 1179
‘alem *A.* bayrak, sancak
a.+ (‘alem dik-) 1508
‘ālem *A.* 1. dünya, kainat
a. 90, 113, 123, 341, 536, 564, 579, 583, 735, 881, 888, 998, 1005, 1095, 1102, 1123, 1127, 1273, 1274, 1287, 1683, 1694, 1844
a.+ (ehl-i ‘ālem) 1334
a.+ (fażl-ı ‘ālem) 1669
a.+ (ḫalḳ-ı ‘ālem) 566
a.+ (ḫallāḳ-ı ‘ālem) 572
a.+ (iki ‘ālemce) 109
a.+(iki ‘ālemde) 89, 1460, 1501, 1827
a.+(iki ‘ālemden) 188
a.+i ‘aşḳ 666
a.+i lāhuta 167
a.+de 6, 957
a.+den 661, 1437
a.+e 736, 737, 943, 1001, 1789
a.+i 312, 467, 555, 588, 1291, 1457, 1619, 1720, 1746
a.+leri 469, 527
a.+lerüñ 137, 531
a.+üñ 105, 148, 300, 728, 907, 1011, 1295, 1404, 1430, 1775
2. devir, çağ
a.+de 1814
a.+üñ 1693
‘aleyk *A.* senin üzerine
a.+ (‘aleyk al-) 1150, 1522, 1593: verilen selamı almak

ʻālī *A.* yüce, yüksek

a.+mertebe 1751

ʻālim *A.* alim, bilgin

a. 2, 1658, 985

a.+ (ʻālim ol-) 1687

a.+ (merd-i ʻālim) 720

a.+ (şeyḫ-i ʻālim) 472

a.+den durur 1364

a.+e 724, 725

a.+ler 738

Allāh *A.* Allah

A. 69, 439, 718, 1835

A.+a 713

A.+adur 475

A.+ı 713, 1096

A.+uñ 956

alt alt

a.+ına 771, 922, 923,

934, 1238, 1318

altı altı

a.+ (altı ay) 1468

altmış altmış

a.+ (altmış yıl) 793

altun altın

a. 146, 241, 1053, 1058,

1067, 1320, 1324, 1704

a.+a 54

ālūde *F.* bulaşmış, bulaşık

a.+ḥāl 1715

ʻām *A.* halk, halk tabakası

a. 1854

amān *A.* 1. yardım, destek

a.+ (amān vir-) 1088,

1146, 1227, 1760

a.+ (bī-amān) 578,

1285, 1631

2. ölümden kurtulma

a.+ (amān bul-) 255

ʻamel *A.* 1. iş

a. 1236, 1422, 1785

a.+ (ʻamel eyle-) 1850

a.+ (ʻamel ḳıl-) 1271,

1325, 1347, 1687

2. niyet

a.+ (ʻamel ol-) 417

a.+ (bed-ʻamel) 1335,

1769

āmennā *A.* inandık, diyecek yok

a. 222, 593, 710, 1020, 1130

amīd *A.* şef, önder, komutan
a.+e 160
a.+üñdür 147, 151
a.+üñe 155

‘amīm *A.* umuma ait
a.+ (lūṭf-ı ‘amīm) 1783

ammā *A.* fakat, ama
a. 267, 1550

‘amu *A.* amca
a. 147, 884, 969, 1073, 1186, 1666

añ- söylemek, bildirmek
a.-a 263
a.-maz 1295

añа ona [teklik üçüncü şahıs zamirinin yönelme hali]
a. 47, 53, 76, 86, 116, 118, 156, 156, 230, 253, 263, 272, 273, 284, 299, 308, 317, 332, 425, 446, 448, 454, 464, 480, 487, 489, 496, 498, 507, 510, 530, 542, 543, 635, 678, 680, 681, 684, 703, 708, 709, 726, 756, 781, 846, 847, 851, 877, 889, 910, 931, 956, 982, 1000, 1011, 1016, 1064, 1070, 1109, 1135, 1183, 1187, 1196, 1203, 1224, 1230, 1250, 1251, 1344, 1354, 1378, 1408, 1409, 1417, 1440, 1442, 1478, 1494, 1499, 1509, 1557, 1560, 1589, 1599, 1602, 1603, 1606, 1626, 1634, 1634, 1642, 1650, 1653, 1700, 1712, 1734, 1738, 1742, 1778, 1779, 1801, 1804, 1813, 1830, 1843,
a.+dur 1659

ana anne
a.+dan 421, 1685
a.+mı 533

‘anā *A.* zahmet, güçlük

a.+(‘anā çek-) 1475

‘anberī *A.+F.* anber kokulu

a.+ (sedīd-i ‘anberī)

1438

anca o kadar

a. 569

ancaḳ sadece, yalnız

a. 678, 811, 1016, 1428

ancılayın onun gibi

a. 273

and yemin

a.+ (and iç) 1649

anda 1. o konuda

a. 956, 1034, 1809

2. onda

a. 52, 86, 974, 1229,

1802

a.+dur 1681

3. orada

a. 6, 38, 39, 48, 60, 142,

148, 217, 232, 237, 324,

329, 405, 437, 473, 485,

503, 601, 602, 836, 884,

909, 928, 930, 969,

1020, 1199, 1323, 1404,

1540, 1564, 1639, 1850

4. oraya

a. 46, 600, 600, 911

a.+ (ki anda) 1620

5. o zaman

a. 760, 1004, 1284,

1421, 1424, 1427,

1539, 1640, 1787

andan 1.ondan

a. 59, 123, 137, 297,

298, 849, 898, 927,

962, 1057, 1109, 1219,

1247, 1248, 1439, 1448,

1531, 1563, 1622, 1666,

1678, 1699, 1701, 1731,

1767, 1797, 1812, 1819,

1851

2. ondan ötürü

a. 342, 468, 495, 811,

952, 1320, 1403, 1408

3. ondan sonra

a. 88, 268, 271, 400,
815, 828, 1169, 1249,
1251, 1630, 1818
4. o nedenle
a. 13
5. oradan
a. 119

anı onu [teklik üçüncü şahıs zamirinin belirtme hali]
a.41, 49, 49, 118, 172,
197, 206, 214, 223,
225, 262, 265, 293,
314, 422, 435, 444,
462, 488, 499, 511,
553, 564, 589, 607,
615, 676, 679, 692,
712, 733, 733, 733,
733, 752, 783, 825,
827, 849, 851, 873,
877, 883, 885, 909,
959, 1001, 1015, 1020,
1058, 1071, 1107,
1172, 1184, 1201,
1281, 1293, 1384,
1387, 1417, 1465,
1475, 1480, 1490,
1507, 1515, 1544,
1554, 1556, 1602,
1645, 1646, 1650,
1680, 1682, 1689,
1712, 1736, 1737,
1777, 1784, 1800,
1811, 1813, 1835, 1838

ʻan-ḳarīb *A.* çok geçmeden
a. 1326

añla- 1. kavramak, anlamak
a.-ġıl 427
a.-maduñ 1507
a.-maz 1182
a.-r 1507
2. bilmek, farkında olmak
a.-ġıl 1821, 1821

anlar onlar [çokluk üçüncü şahıs zamiri] **[krş. olar]**
a. 228, 641, 714, 738,
1558, 1671

a.+a 397, 597, 632, 714, 715, 717, 717, 1131, 1422, 1555, 1673, 1674, 1696
a.+da 1675
a.+dan 277, 718, 719, 1673
a.+ı 279, 581, 983, 1304, 1305, 1551
a.+uñ 280, 280, 331, 386, 715, 948
a.+uñ-çün 560
a.+uñ-çündür 440
a.+uñla 278, 371, 719

añsuzın aniden, birdenbire
a. 1367, 1700

anuñ onun [teklik üçüncü şahıs zamirinin ilgi hali]
a. 75, 89, 90, 92, 104, 106, 108, 111, 120, 125, 132, 155, 298, 309, 441, 454, 497, 522, 522, 525, 546, 559, 577, 702, 712, 722, 731, 784, 819, 835, 841, 863, 863, 870, 872, 999, 1014, 1055, 1174, 1195, 1217, 1252, 1288, 1289, 1292, 1297, 1314, 1319, 1322, 1339, 1346, 1348, 1364, 1409, 1438, 1439, 1447, 1479, 1505, 1508, 1512, 1513, 1553, 1554, 1556, 1557, 1560, 1565, 1591, 1645, 1692, 1701, 1753, 1753, 1766, 1780, 1832, 1862,
a.+çün 53, 1511, 1556
a.+dur 608, 858
a.+la 18, 85, 306, 670, 794, 1516, 1559, 1561, 1562, 1667

apar- götürmek
a. 824
a.- (selām apar-) 632
a.-dum 645

ʻār *A.* utanma
a.+ (ʻār eyle-) 357, 1674

a.+ (‘ār ol-) 1654, 1670

a.+um 1676

ara 1. iç, bir topluluğun içi

a.+muza 545, 1166

2. kişilerin birbiriyle ilgisi

a.+dan 1102

3. orta

a. 582, 1003, 1158

a.+da 588, 1076, 1158

4. iki olgu ya da olayı birbirinden ayıran zaman

a.+dan 1167

5. boşluk, mesafe

a.+sı 907

ara zaman

a.+ (bir ara) 488 : geçmişte bir zaman

ara- Aramak.

a.-r 1052

‘Arafāt *A.* Mekke civarındaki kutsal dağ

a. 1263

ārām *F.* rahat, huzur

a.+ı can 152,1212

ārāste *F.* Hazırlanmış, süslenmiş

a.+ (ārāste ḳıl-) 811

arın- temizlenmek

a.-a 75

‘ārif *A.* bilgili

a.+ (pīr-i ‘ārif) 1431

arḳa sırt

a.+sı 301

a.+sına 360, 361, 751

‘arş *A.* yedinci gök, gökyüzünün yedinci katı

a. 311, 888, 951

a.+ (miṣāl-i ‘arş) 926

a.+ı ‘ālā 1438

a.+ı Ḫudā 941

a.+ı Raḥmān 938

a.+a 180, 623, 807, 926, 1508, 1529, 1605, 1618

a.+ı 167, 915, 925

arşun eski bir uzunluk ölçüsü birimi
a. 761

art arka
a.+ınca 396, 435
a.+umca 1315

artuḳ başka
a. 271, 903, 1728

arzū *F.* istek, dilek
a. 1025
a.+ (arzū ḳıl-) 1109
a.+yı dīdār 1494
a.+sından 603

‘arż *A.* sunma, arz etme
a. 557
a.+ (‘arż eyle-) 680
a.+ (‘arż it-) 170, 1118, 1527
a.+ (‘arż ḳıl-) 1465, 1515, 1583, 1656
a.+ (‘arż-ı ḥācāt eyle-) 1006, 1050

aṣā *A.* baston
a. 974, 977, 1436
a.+sın 393
a.+yı 976

aṣıl- boynuna takılarak sarkıtılmak
a.-mışdur 480

‘āṣī *A.* isyan eden, karşı gelen
a. 520, 521, 524
a.+ (merkeb-i ‘āṣī) 822
a.+ler 580, 582
a.+nüñ 519

‘asker *A.* er, asker
a.+e 763
a.+i 20, 38, 42
a.+leri 31
a.+üñ 21, 22, 24

aṣl *A.* 1. esas, temel
a.+ı nūr 1093
2. soy, nesil
a.+ı pāk 558, 1113, 1371, 1421

aṣṣı fayda, yarar
a.+sı 496, 763

āsumān *F.* gök, sema

a. 518, 1209, 1241,
1299
a.+ (heft-āsumān) 1392
a.+ (Ḫudā-yı āsumān)
1651
a.+ (miṣāl-i āsumān)
143
a.+ (zemīn ü āsumān)
1773
a.+a 364

aşaġa aşağı
a. 749, 1595, 1608

‘āşıḳ ***A.*** birine, bir şeye
tutkun
a. 79, 826, 1215
a.+ (‘āşıḳ ol-) 77, 1116
a.+ı dīvānedür 1202
a.+ı pāk-’itiḳād 1218
a.+ı+pür-ḥāl 1473
a.+ı ṣādıḳdur 1028
a.+ı şūrīde 1259
a.+a 273
a.+laruñ 176, 177, 396,
1523
a.+uñdur 1030

āşikār ***F.*** belli, açık, meydanda
a. 562, 566
a.+ (āşikār it-) 922
a.+ (āşikār ol-) 584,
619, 810, 864, 880,
951, 1316, 1670
a.+a (āşikāra eyle-)
1795
a.+a (āşikāra ḳıl-) 1493
a.+adur 1504

āşinā ***F.*** bildik, tanıdık
a.+ (āşinālıḳ ḳıl-) 654
a.+ (āşinā ol-) 954

‘aşir ***A.*** Onda bir.
a. 904

‘aşḳ ***A.*** sevgi
a. 1675
a.+ (‘ālem-i ‘aşḳ) 666
a.+ (der-miyān-ı ‘aşḳ)
596
a.+ (maḳām-ı ‘aşḳ) 595
a.+ (muḥkem-i ‘aşḳ)
666

a.+ı dost 1474
a.+ı Muṣṭafā 1386
a.+ı nebī 1626
a.+ına 106
āşufte *F.* çıldırırcasına seven, perişan
a. 614
a.+dil 141
a.+ḥāl 918
āşufte-gār *F.* çılgınca sevmiş
a. 528, 607
aşur- aşırtmak
a.-mış 844
at- 1.atmak, fırlatmak
a.-arken 363
a.-dı 154, 649
2. güneş için, doğmak
a.-ınca (ṭañ at-) 481
at at
a. 142
a.+ (ata bin-) 1663
a.+dan 434, 1317, 1397, 1433
a.+ı 1311, 1640, 1641
a.+ların 1399
ata baba, soy
a.+dan 1056
a.+mı 533
a.+ñ 787
āteş *F.* od, hararet
a.+iylen 1487
atlan- ata binmek
a.-dı 1711
ʻAṭṭār *A.* İranlı şair
a. 1788, 1830
a.+ (dil ü ʻAṭṭār) 1828
a.+ (ḫarmen-i ʻAṭṭār) 1833
a.+bāz 1814
a.+a 1804
a.+dan 1829
a.+uñ 1831
av av
a.+(ava çıḳ-) 747
āvāre *F.* ayrılmış, boş, ilgisiz
a.+ (āvāre eyle-) 535
a.+ (āvāre ol-) 696
a.+nüñ 153

āvāz *F.* ses, seda

a. 455

a.+ (āvāzı çıḳ-) 195

a.+ (hem-āvāz) 819

a.+ı 797, 802

a.+uñı 905

avla- avlamak

a.-mış 1184

‘avret *A.* insanın gösterilmesi ayıp olan yeri

a. 969, 1639

a.+ (‘avret eyle-) 814

a.+ (setr-i ‘avret) 981

avuç avuç

a.+ı 1203

a.+ (bir avuç topraġa) 557

ay yılın on iki bölümünden her biri

a. 1468

āyā *F.* şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba

a. 552, 593, 1017, 1227, 1310, 1493, 1631

aya sahip

a.+ları 1041

ayaḳ ayak

a. 229, 886, 1238

a.+ (ayaġına düş-) 1398, 1633

a.+ (başdan ayaġa) 145,188, 1149, 1520, 1693, 1768

a.+ı 695

a.+ın 110

a.+ına 1065

a.+ında 61, 1211

a.+ından 649

a.+uñ 340

a.+ (ayaḳdan düş) 390

a.+ (yalın ayaḳ) 327, 579, 829

a.+dan 390

a.+larum 1740

a.+uñ 407

‘ayān *A.* belli, açık, meydanda

a. 551, 908, 994, 1010, 1013, 1022, 1024, 1079, 1083, 1085, 1323, 1402, 1628
a.+ (‘ayān it) 703
a.+ (‘ayān ḳıl) 1015
a.+ (‘ayān ol) 865, 879, 910, 998

Ayās *A.* Sultan Mahmud Gaznevî’nin adlarından biri
a.+ı nām-dār 1432

āyāt *A.* Kur’an’ın cümleleri
a.+ (cāmi‘-i āyāt) 124

‘ayb *A.* kusur, eksiklik
a. 1784
a.+ (küllī ‘ayb) 1783
a.+ı bed 419
a.+ı 1851
a.+ını 982
a.+uñı 566

āyet *A.* Kur’an’ın herhangi bir cümlesi
a.+i Ḳur’ān 1806
a.+i meşhūr 1441
a.+i 1182

ayır- uzaklaştırmak
a.-ma 186, 277, 470, 719, 1701
a.-maġıl 84
a.-maya 718
a.-sa (ayırsa gerek) 727

‘ayn *A.* göz
a.+e’l-yaḳīn 1144, 1632: gerçeğe, bilgiye görerek ulaşma

ayrılıḳ ayrılık
a. 29

ayru başka, gayrı
a. 1219

ayruḳ, ayruġ 1. başka, gayrı
a. 1347, 1482
2. artık, bundan sonra
a. 60

ayt- demek, söylemek
a.-ġıl 846
a.-ur 505, 651

ayur- ayırmak

a.-duñ 534

az çok olmayan, az sayıda

a. 857, 1567

a.+ (az ḳal-) 585

az- sapkınlığa düşmek

a.-ması 738

a.-masıdur 738

ʿāżā A. organlar, üyeler

a. 16, 51

a.+lar 45

a.+sı 1661

a.+yı 64

ʿaẕāb *A.* 1. eziyet, keder,

sıkıntı

a.+ (ʿaẕāb çek-) 1408

2. bu dünyadaki suçlara

karşılık ödenecek ceza

a.+ (ez-ʿaẕāb-ı cāvidān)

602

āzād *F.* serbest

a.+ (āzād ḳıl-) 1204

a.+ (āzād ol-) 1453,

1491, 1726

a.+ı Ḫudā 1664

ʿaẓīm *A.* Mukaddes, yüce.

a.+ (ʿaẓīm ṭut-) 9

a.+ (sıdḳ-ı ʿaẓīm) 618

ʿazm *A.* 1. kasıt, karar

a.+ (ʿazm it-) 1586

a.+ (ʿazm ḳıl-) 917

2. gidiş, yönelme

a.+i rāh 598

a.+i rāh (ʿazm-i rāh ḳıl-

)161, 828

a.+i sefer 597

a.+üm 475, 490

a.+üñ 474, 490, 1213

ʿazīz *A.* 1. şerefli, üstün

a. 187, 207, 226, 474,

479, 505, 835, 881, 891,

923, 972, 1046, 1074,

1092, 1147, 1152, 1205,

1216, 1368, 1424, 1461,

1470, 1847

a.+ (ʿazīz ḳıl-) 159

a.+ (ʿazīz ol-) 658

a.+ (merd-i ʿazīz) 197,

223, 1084, 1169

a.+a 765
a.+üñ 1521
2. hürmete layık, muhterem
a. 375

B

bā *F.* ile, … li
b.+ ‘aşḳ-ı Nebī 1626
b.+çeşm-i pür-āb 1477
b.+ḥakīm-i pür-ḫıred 1306
b.+ḫalḳ-ı Ḫudā 1258
b.+Ḫudā 1629
b.+Ḫudā-yı Kirdigār 490
b.+ ‘illet 1283
b.+kemāl 1104
b.+kibr ü kīn 1713
b.+ṣad-delīl 1355
b.+şikār 1638
b.+veḳār 1076

bāb *A.* konu, husus
b.+(küllī bāb) 721

bād *F.* yel, rüzgar
b. 1487
b.+ı raḥmetden 1793

bāġ *F.* bağ, bahçe
b. 689, 690
b.+a 1705, 1740
b.+ına 44
b.+ında 636

Bagḍād *A.* Bağdat
b.+a 1586, 1587

bagır ciğer, göğüs
b.+(bagrına baṣ-) 887
b.+ı 797, 1101, 1368, 1436
b.+ın 1496, 1752

bagışla- affetmek
b. 133
b.-dı 908
b.-gıl 560
b.-r 1817

bagla- bağlamak, birbirine tutturmak
b.-dı 1655
b.-dum 1009
b.-ñ 587

b.-r(niḳāb bağla-) 1004
b.-ya 955
b.-yalar 1779
b.-man (bil bağla-) 1409

bağlu bağlı; ilişkin, tutturulmuş
b. 87, 525, 629

bahā *F.* kıymet, değer, fiyat
b.+(bahā yi-) 241

bahadır *F.* yiğit, kahraman
b. 591

bahāle *A.* özgür, serbest
b.+(bahāle ḳıl-) 128

bahāne *F.* vesile, sebep
b. 1567

bahār *F.* kışla yaz arasındaki mevsim
b.+ (ebr-i bahār) 107
b.+ (eyyām-ı bahār) 1702
b.+ (vaḳt-i bahār) 1857

baḥr *F.* deniz
b. 459, 1606, 1793
b.+a 448, 466, 1793
b.+e 1827
b.+ (baḥr it) 527
b.+ (baḥra ṣal-) 456, 458
b.+uñ (berr-ü-baḥr) 1297
b.+ı (berr-ü-baḥr) 467
b.+ı ‘aden 1825
b.+ı lūṭfuñ 1787
b.+ı nūr 220
b.+ı raḥmet 526, 1403, 1404
b.+ı raḥmetden 1402
b.+ı cūd 1278
b.+ından 1404
b.-u berr 1289

baḫş *F.* kısım, parça, pay
b.+ını 1630

baḫt *F.* İyi talih, şans.
b.+ (bed-baḫt) 968, 1329

baḳ- 1. bakışlarını yöneltmek, bakmak

b. 1584
b.-agördi 244
b.-ar 243
b.-dı 436, 974, 975, 1328, 1618
b.-up 1604
b.-up (yola baḳ-) 901
2. itibar etmek, değer vermek
b.-ma 855
b.-madı (yüzine baḳ-) 836
b.-mamış ola 1620
b.-up 624, 625
3. aldanmak
b.-arsañ 1456
b.-ma 1055, 1133
4. izlemek, dinlemek
b.-am 254
b.-araḳ 329
b.-ġıl 856
5. dikkat etmek, iyi düşünmek
b. 788, 924

baḳır bakır
b. 54, 1320, 1324

bāḳī *A.* 1. sürekli, kalıcı
b. 210
b.+ (bāḳī ḳal-) 766
b.+ den (saḳi-i bāḳī) 686
b.+dür 1824
2. Diğer.
b. 1703

bāl *A.* kalp, yürek, gönül
b.+ (ḫōş-bāl) 647

balıḳ balık
b.+lara 449

bāliġ *A.* erişmiş, vasıl olmuş
b.+ (bāliġ ol-) 1594

baña bana [teklik ikinci şahıs zamirinin yönelme hali]
b. 113, 152, 162, 163, 170, 199, 203, 219, 239, 262, 263, 305, 321, 330, 331, 341, 351, 367, 402, 420, 424, 431, 449, 457,

460, 533, 537, 539, 552, 554, 556, 556, 613, 615, 616, 616, 652, 678, 701, 702, 731, 759, 831, 833, 834, 839, 843, 854, 883, 902, 903, 940, 985, 990, 1067, 1079, 1118, 1119, 1120, 1125, 1143, 1152, 1172, 1214, 1216, 1227, 1284, 1294, 1330, 1332, 1368, 1373, 1381, 1407, 1449, 1450, 1454, 1482, 1482, 1504, 1509, 1560, 1584, 1596, 1602, 1658, 1722, 1724, 1735, 1754, 1758, 1808

bār *F.* defa
b. 132

bār *F.* yük
b.+ın 1456

bārān *F.* yağmur
b. 336

Barek-Allāh *A.* Allah mübarek etsin, hayırlı ve bereketli olsun
b. 618

bārī *F.* hiç olmazsa
b. 157, 160, 218, 254, 372, 791, 1092, 1112, 1340, 1422, 1569, 1729, 1816

barmaġ parmak
b. 119

bārū *F.* kale duvarı, sur
b.+dan 1587

baṣ- 1. alt etmek, yenmek
b.-a 1579
b.-ar 42, 43
b.-asın 393
b.-maḳ 40
2. baskın yapmak
b.-arlar 1163
3. bastırmak, kapatmak
b.-dı (bağrına baṣ-) 887
4. ayak tabanını bir yere koymak

b.-dı (ḳadem baṣ-) 179, 882
5. örtmek, kaplamak
b.-dı 255
baṣar *A.* göz
b.+ (bī-baṣar) 999, 1627, 1848
baṣīr *A.* görüp anlayan
b. 238
Baṣrī *A.* pek çok hadisi nakil ve rivayet etmiş sahabe-i kiramla görüşmüş kişi
b. Ḥasan 1038
baş 1. baş
b.+ ın (baş aç-) 313
b.+ (baş açuḳ) 327, 829
b.+ın (başın bula-) 245
b.+ın (başın kes) 1579
b.+dan (başdan ayaġa) 145, 188, 1149, 1520, 1693, 1768
b.+a (başdan başa) 1803
b.+dan (başdan başa) 1407, 1803
b.+ın (başın aç-) 242
b.+ına (başına götür) 923
b.+ını (başını bula-) 1168
b.-açuḳ 579
b.+ı 140, 257, 1177
b.+ın 354
b.+ına 179, 252, 361, 362, 1129, 1580
b.+ınca 357
b.+ında 154
b.+ından 1581, 1641
b.+ını 1245, 1353, 1426, 1710
b.+ları 1179
b.+uma 935
2. beden, varlık
b. 390
b.+uñ (baş ḳo-) 401
b.+ (baş ḳo-) 1211
b.+ı (başı yola ḳo-) 1790
b.+ı 915

b.+ına 784, 954

b.+uñ 925

başar- sonuca ulaştırmak, becermek

b.-ımaz 1311

başla- başlamak

b. 85

b.-dı 290, 363, 906, 1072, 1208

b.-duñ 1790

bat- batmak

b.-dı 1423

bāṭıl *A.* boş, faydasız

b. 1330, 1747, 1839

b.+(bāṭıl ol-) 1134, 1782

b.+dan 1092, 1847

b.+dur 1346

bay zengin

b. 1546

bayaḳ önce, eski

b. 853

Bāyāzīd *A.*Bâyezîd-i Bistâmi, arifler sultanı olarak bilinir **[krş. Bāyezīd, Bayeẕid]**

Bāyezīd *A.* Bâyezîd-i Bistâmi, arifler sultanı olarak bilinir **[krş. Bāyāzīd, Bayeẕid]**

b. , 561, 574, 576, 584, 861, 899, 910, 916, 942,1574, 1575, 1577, 1587, 1589, 1599, 1603, 1617, 1625, 1633, 1635

b.+i pehlevān 860, 937,1573, 1607

b.+i pīr-zāde 772

b.+i pür-ḫiyel 1611

b.+e 575, 593, 785, 917, 1581, 1595

b.+em 1576, 1578

b.+i 929, 1610

b.+üñ 594, 883, 1605

b.+i dü-cihān 567

Bayeẕid *A.* Bâyezîd-i Bistâmi, arifler sultanı olarak bilinir **[krş. Bāyezīd, Bāyāzīd]**

bāẕ *F.* doğan
b. 741
b.+(Aṭṭar-bāẕ) 1814

bāz *A.* yine
b. 483, 631, 837, 1273, 1748

bāzār *F.* 1.alışveriş, ticaret
b.+umı 854
2. çarşı, pazar yeri
b.+a 1052, 1063

ba‘żı *A.* bir kısmı, kimi
b.+sına 322

bāzī *F.* oyun, eğlence
b.+(bāzī ḳıl-) 1600

be *F.* kelimelere yönelme hali verir
b.+āḫır 644
b.+ ‘aşḳ-ı Muṣṭafā 1386
b.+dur 563
b.+fermān-ı Ḫudā 1290
b.+ġayet 1317, 1725
b.+ġūş 927
b.+ḫāb 489, 507, 915
b.+ḫāk 1240
b.+kām 1740
b.+kül 493
b.+leb 831
b.+minḳār 638
b.+nā-gāh 584
b.+nesl 877
b.+sūy-ı āfitāb 1358
b.+ṣavt 502
b.+zindān-ı ḳafes 634

bed *F.* fena, yaramaz, çirkin
b. 388
b.+ (‘ayb-ı bed) 419
b.+ (nīk ü bed) 1272, 1541
b.+‘amel 1335, 1769
b.+baḫt 1329
b.+baḫt (bed-baḫt it-) 968
b.+fi‘āl 1715
b.+fi‘l ü deġal 1271

b.+gümān (bed-gümān ol-) 1597
b.+kār 1271
b.+nām (bed-nām ol-) 711

beden *A.* vücut
b. 63, 704

bedr *A.* ayın on dördüncü gecesi, dolunay
b.+i tamām 1143

beg bey, ileri gelen, komutan
b.+ler 1711
b.+ligi 1717

behişt *F.* Cennet
b.+(behişt ol) 418
b.+(buy-ı behişt) 813
b.+(ender behişt) 418

behr *A.* felaket
b.+(behr-i Ḫudā) 1755

behr *F.* kötülük
b.+(ez-behr-i Ḫudā) 631

Bekr *A.* Hz. Ebu Bekir
B.+i Ṣıddīḳ 114

bel bel, bedenin göğüs ve karın arasında kalan bölümü
b.+ (bil bağla-) 1409
b.+i 751
b.+in 437, 1763
b.+üñ 1498

belā *A.* musibet
b. 262, 572
b.+ (belā çek-) 257
b.+ (belāya uġrat-) 265, 1329
b.+ (gird-āb-ı belā) 1475
b.+lar 378, 539
b.+larda 203
b.+ya 1668

Bel'am *A.* Hz. Musa ile ilgili olarak Yahudileri kandırdığına inanılan ve tam adı Bel'am bin Bâurâ olan kişi.
b. 1353, 1359

b.+a 1349

Belḫ *A.* Belh şehri

B. 442

B.+ (taḫt-ı Belḫ) 446

B.+e 466

belki *F.* hatta

b. 196, 497, 684, 984,

1040

bellü açık, aşikar

b. 1095, 1204, 1682

ben ben [teklik birinci şahıs

zamiri]

b. 133, 135, 158, 201,

215, 265, 267, 304, 306,

308, 333, 338, 342, 352,

410, 462, 504, 504,

542, 546, 546, 553, 567,

568, 571, 573, 586, 604,

614, 657, 708, 733, 733,

734, 757, 758, 774, 843,

845, 849, 900, 901, 987,

991, 1008, 1091, 1099,

1100, 1120, 1121, 1122,

1125, 1144, 1164, 1190,

1216, 1228, 1229, 1261,

1268, 1270, 1279, 1300,

1301, 1311, 1326, 1331,

1375, 1376, 1392, 1447,

1481, 1505, 1556, 1560,

1566, 1576, 1577, 1591,

1592, 1601, 1601, 1612,

1616, 1629, 1632, 1647,

1648, 1653, 1662, 1714,

1724, 1739, 1741, 1769,

1770, 1772, 1795, 1825,

1862, 1862

b.+den

b. 365, 632, 724, 730,

849, 890, 900, 1089,

1126, 1191, 1729, 1862

b.+em 130

b.+i 160, 202, 246, 253,

263, 265, 348, 431, 462,

532, 536, 544, 611, 615,

712, 777, 824, 830, 991,

1079, 1088, 1105, 1228,

1329, 1333, 1333, 1453,

1600, 1632, 1723, 1726, 1760, 1768
b.+im 461, 461
b.+üm 125, 169, 182, 319, 343, 353, 613, 652, 707, 819, 1084, 1266, 1267, 1282, 1282, 1284, 1315, 1335, 1499, 1513, 1546, 1558, 1738, 1765
b.+ümdür 1124
b.+ümle 345, 457, 705, 760, 1558
b.+ümledür 1557

bend *F.* bağ, yular
b. 1202, 1661, 1661
b.+i āhenīn 629
Kelepçe.

bende *F.* kul, köle
b. 101
b.+(bende ol-) 1686
b.+fermān 94
b.+i fermān 341
b.+nüñ 1267, 1696
b.+ye 88

bende *F.* taraftar
b.+ye 1684

Benī-İsrāil *A.* İsrail Oğulları
b.+e 966

beñze- benzemek
b.-mez 1823
b.-r 30, 36
b.-rdi 1479

-ber *F.* alan, götüren
b.+ (sīm-ber) 339

ber *F.* üzere
b.+gur 1486
b.+kefen 1486
b.+kenār-ı Ḥażret-i Şāh-ı Şerīf 1730
b.+rūy-ı zemīn 1536, 282
b.+seng-i ḫāk 1486
b.+ser-i kūh 693
b.+ser-i ḳaṣr-ı Ḫudāvend 651

berāber *F.* müsavi, denk
b. 630
b.+ (berāber ol-) 762

b.+üz 762

berāber *F.* mukabil, karşı

b.+(berāber ol-) 758

b.+lik 760

berāt *A.* rütbe, ayrıcalık fermānı

b.+ı 95

berāy *F.* için, maksadıyla

b.+ı ḫaṭır-ı her ketḫudā 1688

berf *F.* kar

b. 335

Berḫ *F.* Şimşek

B.+ı 433

B.+i 432

B.+uñ 435

B.+ı Esved 281, 312

B.+ı Esveddür 296

ber-ḫurdār *F.* mesut olan

b. 1828

berī *A.* salim, kurtulmuş, temiz

b.+sin 1273

berḳ *A.* şimşek.

b. 334

b.+ (berḳ eyle-) 439

b.+ (berḳ ur-) 1009

b.+vār 180, 1529

berkin- sabitlenmek

b.-miş 27

berkit- sabitleştirmek

b.-üpdür 26, 35

berr *A.* kara toprak

b. 1606

b.-ü baḥrı 467 : deniz ve kara

b.-ü baḥruñ 1297

berü bu tarafa

b. 345, 620

berü beri. (zaman zarfı)

b. 1098

bes *A.* zarar ziyan

b. 1450

b.+dür 74, 219, 775, 1635

beşer *A.* insanoğlu

b. 953, 1363, 1684

beyābān *F.* çöl
b. 1389, 1415, 1420
beyān *A.* açıklama, anlatma
b. 1095
b.+ (beyān eyle-) 185, 701, 1010, 1083
b.+ (beyān it-) 910, 1022, 1402
b.+ (beyān ḳıl-) 551, 872, 940, 1079
b.+ (beyān ol-) 994
beyin beyin
b.+ini 1178
Beytu'llāh *A.* Allah'ın evi, Kabe
b. 1403
bez- bıkmak, usanmak
b.-er (canından bez-) 499
bıçaḳ bıçak
b. 1483
b.+ın 1495
bī *A.* -sız, -maz
b.+ ʻaded 59, 78
b.+ ʻaḳl 485
b.+amān 578, 1285, 1631
b.+baṣar 1627, 1848
b.+baṣar (bī-baṣar ol-) 999
b.+cān 646, 752
b.+cān (bī-cān it-) 1287
b.+cān (bī-cān eyle-) 623
b.+çāre 426, 633, 680, 696, 1086, 1201, 1225, 1376
b.+çārenüñ 153
b.+çāreyi 693
b.+derd (bī-derd ol-) 812
b.+dil 234, 359, 1487
b.+dīn 1035
b.+edeb 844, 1497
b.+edeb (bī-edeb ol-) 820
b.+ganeyi 529
b.+gezend 434

b.+gümān 250, 874,
1080, 1085, 1127,
1194, 1270, 1362,
1375, 1585, 1591
b.+günāh 1645
b.+ḥāṣılam 342
b.+ḥicāb 1096, 1101,
1675
b.+ḥisāb 78
b.+ḥużūr (bī-ḥużūr ol-)
1093, 1163
b.+hude 388, 1042,
1111, 1409
b.+hūş (bī-hūş ol-) 621,
984, 1285
b.+hüner 1341
b.+ẖaber 151, 301, 337,
345, 476, 928, 1249,
1338, 1343, 1507, 1627
b.+ẖaber (bī-ẖaber ol-)
603
b.+ẖaṭā’ 274
b.+ẖıred 419
b.+iẖtiyār 327, 573,
700, 1333, 1395, 1426,
1791
b.+ ‘illet 1281
b.+ ‘illet (bī-‘illet it-)
1283
b.+īmān 1362, 1501
b.+‘itiḳād 1340
b.+külāh 828
b.+ḳarār 528, 582, 605,
607, 700, 725, 847,
1177, 1372, 1382, 1395,
1426, 1479
b.+ḳarār (bī-ḳarār ḳıl-)
532
b.+ḳarār (bī-ḳarār ol-)
291, 794, 808, 1087,
1201
b.+ḳīl ü ḳāl 1230
b.+ḳuṣūr 1163
b.+maḥall 253, 1611
b.+mecāl 1097, 1202,
1618
b.+meded 1306

b.+miṣāl 1148
b.+murād 1457
b.+murād (bī-murād ol-) 1114
b.+naṣīb 1268
b.+naṣīb(bī-naṣīb eyle-) 276
b.+naṣīb (bī-naṣīb it-) 1305
b.+naṣīb (bī-naṣīb ḳıl-) 1534
b.+naẓīr 1099, 1279, 1526
b.+nevā 1128, 1350, 1374, 1414, 1499, 1807
b.+nevānuñ 135
b.+nihāyet 136
b.+niyām 1303
b.+niyāz 269, 1273
b.+niẓām (bī-niẓām ol-) 1361
b.+riyā’ 1435, 1844
b.+şekk 357
b.+şümār 78, 880, 1232, 1519
b.+teab 604
b.+uṣūl 1716
b.+vefā 511, 1246, 1491
b.+zebān 940
b.+zevāl 848, 1547

biç- biçmek
b.-er 1302
b.-ersin (ekdügüñ biç-) 791

bī-ḫōd *F.* kendinden geçmiş
b.+(bī-ḫōd ol-) 609

bil- 1.bilgi sahibi olmak, bilmek
b. 1204, 1212, 1681, 1682
b.- (yaḳīn bil-) 368, 468, 1197, 1420, 1510, 1576, 1695
b.-e 1007, 1758
b.-emez 50
b.-en 89, 1269

b.-esin 25
b.-gil (yaḳīn bil-) 1012, 1698
b.-imez 897
b.-inür 1816
b.-mediler 1297
b.-mez 1182, 1739
b.-mezem 201, 1759
b.-mezsin 246
b.-mezüz 1044
b.-ür 201, 262, 537, 608, 874, 1401, 1500, 1602
b.-ür(ḥāl bil-) 1531
b.-ürem 1144, 1300, 1301
b.-ürsin 303, 575, 1007, 1267, 1505, 1547, 1552, 1764
2. anlamak
b. 1459
b.-di 3, 1041, 1254, 1325, 1346
b.-di (gendüni bil-) 82
b.-diler 1671
b.-düñ 303
b.-düñüz 962
b.-e 2
b.-emez 390
b.-en 531
b.-enler 652
b.-esin 25, 1585
b.-eyidim 614
b.-gil 369, 1128, 1780
b.-medi 973, 1700
b.-medüñ 1254, 1336, 1594
b.-mekdür (gendüzin bil-) 81
b.-memekdür 81
b.-meye 1255
b.-mez 938, 1171
b.-mezem 1280
b.-mişüz 1554
b.-üñ 1553, 1557
b.-ür 1800
3. öğrenmek
b. 39, 62

b.-e 187

b.-gil 121, 1513

b.-memiş 1756

b.-memişem 1769

b.-mişdi (‘ulūm bil-) 1511

4. tanımak

b.-dügin 1194

b.-e (dost bil-) 1558

b.-eyüm 413

b.-mek 1304

b.-ürem 1080

5. inanmak, îmân etmek

b.-e 1680

6. zannetmek

b.-di (ḫōr bil-) 783

b.-diler 1123

7. gücü yetmek, güç yetirmek (yardımcı fiil)

b.-ür (gire mi bilür) 1499

bil bel **[krş. bel]**

bildür- 1.anlatmak, açıklamak

b.-e (özin bildür-) 1642

b.-ür 995

2. anlatmak, haber vermek

b. 1305

b.-üñ 431

bile 1. birlikte, beraber, yanında

b. 2, 258, 422, 819, 993, 1151, 1161, 1432, 1559, 1711

b.+ (bile ḳıl-) 1162

b.+durur 1081

b.+since 1519

b.+sinde 176, 1432, 1703, 1711

2. dahi, da, de

b. 28, 74, 1450, 1529, 1561, 1858

b.+m 546

bile- bilemek

b.-di 1495

b.-r (diş bile-) 40

b.-rdi (diş bile-) 242

bilgü bilgi

b.+lü 1308

bi’llāh *A.* Allah için

b. 1626

bīm *F.* korku

b. 1721

bin- binmek

b.-di 1528

b.-di (at bin-) 1663

b.-gil 1524

-bīn *F.* gören, görücü

b.+ (Ḫudā-bīn) 859

bin *A.* oğul

b. 671, 679

biñ bin

b. 792, 1668

b.+ (bin i‘zāz) 886

b.+ (biñ dürlü) 224, 257, 319, 906

b.+ (biñ gez) 601

b.+ (biñ gezin) 1250

b.+ (biñ lebbeyk) 1262

b.+ (biñ ol) 594, 867

b.+ (biñde birinde) 183

b.+ (elli biñ) 509

b.+ (elli biñ altun) 1058

b.+ (elli biñ dörde) 510

b.+ (ḳırḳ biñ gişi) 801, 803

b.+ (on sekiz biñ) 1619

b.+ (yüz biñ) 589, 850, 1836

b.+ (yüz biñ altun) 1053, 1067

b.+ (yüz biñ belā) 262

b.+ (yüz biñ dinar) 1040

b.+ (yüz biñ ḥicāb) 964

b.+ (yüz biñ ol-) 307

b.+i 1177, 1177

b.+leri 1562

binā *A.* yapı

b.+ (binā ḳıl-) 210

-bīnī *F.* görürlük

Mikâ’īl b.+1519

bir bir

b.+in (biñde birin) 183

b.+ (bir āha) 504

b.+ (bir āhını) 519

b.+ (bir ‘aşir) 904
b.+ (bir ayaġı) 695
b.+ bir 42, 178, 183, 768, 840, 852, 910, 980, 1693, 1796
b.+ (bir çeşme) 1396
b.+ (bir dilek) 1729
b.+ (bir elini) 785
b.+ (bir eliyle) 1580
b.+ (bir etmege) 786
b.+ (bir etmek) 779
b.+ (bir gez) 311, 313, 337, 538, 900
b.+ (bir gözin) 454
b.+ (bir hafta) 1772
b.+ (bir haftanuñ) 1767
b.+ (bir igne) 450
b.+ (bir kere) 305
b.+ (bir kūze āb) 1408, 1410, 1436
b.+ (bir ḳadeḥ) 1386, 1387
b.+ (bir ḳadeḥ ṣu) 1383, 1407
b.+ (bir ḳaṭre) 137
b.+ (bir ḳaṭresi) 136
b.+ (bir mūnis ü yār) 376
b.+ (bir nefes) 1450
b.+ (bir noḳṭa) 50
b.+ (bir oġlum) 1644
b.+ (bir pula) 441
b.+ (bir sā‘at) 1459
b.+ (bir sücūd) 1352
b.+ (bir şehr) 6
b.+ (bir ṭabaḳ) 259
b.+ (bir ṭolu ṣaḥan pilāv) 240
b.+ (bir yıluñ) 1459
b.+ (bir zūr) 119
b.+i 594
b.+ine 1668, 792
b.+ler 1562
2. bir (belirsizlik)
b. 8
b.+ (bir hem-derdi) 634
b.+ (bir nev-civān) 1018

b.+ (bir ẕerre) 684
b.+ (bir ‘ābid) 671
b.+ (bir ‘aceb) 639
b.+ (bir ‘aceb dīvāne) 1472
b.+ (bir ‘aceb şaḫṣ-ı velī) 327
b.+ (bir ‘aceb şūrīde ḥāl) 1372
b.+ (bir ādem) 798
b.+ (bir ara) 488
b.+ (bir aṣā) 974, 1436
b.+ (bir aṣl-ı pāk) 1371
b.+ (bir ‘āşıḳ) 826
b.+ (bir ‘āşıḳ-ı şūrīde) 1259
b.+ (bir avuç topraġa) 557
b.+ (bir ‘azīz) 187, 1216
b.+ (bir bahāne) 1567
b.+ (bir belā) 572
b.+ (bir belāya) 1668
b.+ (bir bıçaḳ) 1483
b.+ (bir budaġ üstine) 1206
b.+ (bir cem‘-i melek) 227, 1535
b.+ (bir cemā‘at) 1537
b.+ (bir cevāb) 1487
b.+ (bir çaġ) 139
b.+ (bir çöpe) 1720
b.+ (bir delü) 139, 528, 1479
b.+ (bir dem) 1135, 1251, 1457, 1540, 1583, 1665, 1832
b.+ (bir dīde-ter) 804
b.+ (bir dīvāne) 828
b.+ (bir dīvāne er) 281
b.+ (bir dīvāneye) 405
b.+ (bir dīvāneyi) 324
b.+ (bir ḍarbü’l-meseldür) 770
b.+ (bir du‘ā) 1092
b.+ (bir dürlü) 320
b.+ (bir dürlü ḥarīr) 1526

b.+ (bir düş) 932
b.+ (bir ehl-i dīn) 1536
b.+ (bir ehl-i Ḥaḳ) 1540
b.+ (bir er) 233
b.+ (bir eşege) 1313
b.+ (bir ferişteh) 473
b.+ (bir gezin) 671
b.+ (bir gice) 345, 915, 1353
b.+ (bir gice vaḳtında) 1096
b.+ (bir gişi) 258, 649, 1057, 1076, 1140, 1378, 1388
b.+ (bir gün) 141, 361, 444, 528, 773, 961, 969, 1043, 1143, 1573, 1669, 1751
b.+ (bir günāh) 1673
b.+ (bir güzel oġlan) 1588
b.+ (bir ġıybet) 559
b.+ (bir ġulām) 259
b.+ (bir Hindū-yı şūrīde-ḥāl) 595
b.+ (bir ḥikmet) 208
b.+ (bir hüner) 786
b.+ (bir ḫalvetde) 971
b.+ (bir ḫançer) 563
b.+ (bir ḫaṭṭ-ı pāk) 1486
b.+ (bir ḫatun) 1052
b.+ (bir ḫōş sipale) 785
b.+ (bir ibrīḳ-ı zer) 173
b.+ (bir iş) 8
b.+ (bir işikden) 1220
b.+ (bir kāfir) 416
b.+ (bir kelbi) 782
b.+ (bir keşīş) 1574
b.+ (bir ketḫudāya) 875
b.+ (bir kimse) 569, 1700
b.+ (bir kimsene) 1369, 1622
b.+ (bir köpri) 1639
b.+ (bir kötegi) 309
b.+ (bir kötekden) 315
b.+ (bir kūşe) 1446

b.+ (bir kūşeyi) 672
b.+ (bir ḳafes) 633
b.+ (bir ḳarı ‘avret) 1639
b.+ (bir ḳarıdur) 741
b.+ (bir ḳatır) 1064
b.+ (bir ḳula) 441
b.+ (bir ḳulum) 296
b.+ (bir ḳuluñam) 158
b.+ (bir ḳurı itmek) 1138
b.+ (bir ḳuşdan) 1247
b.+ (bir ḳūtla) 236
b.+ (bir laḥẓa) 759, 1103, 1243, 1476
b.+ (bir loḳma) 1746
b.+ (bir maḳām) 1069, 1277
b.+ (bir mecāl) 1415
b.+ (bir meclise) 1548
b.+ (bir mecnūn) 187
b.+ (bir mecnūn-ı bi-dil) 359
b.+ (bir melek) 1528
b.+ (bir merd-i ‘ālim) 720
b.+ (bir meẕhebi) 320
b.+ (bir muḥtesib) 1706
b.+ (bir münācāt) 1006
b.+ (bir mürīdi) 1137
b.+ (bir nān) 341, 778
b.+ (bir naṣīḥat) 1439
b.+ (bir naẓar) 435
b.+ (bir nebāt) 1340
b.+ (bir nemed pāresini) 482
b.+ (bir nefes) 191, 602
b.+ (bir neheng) 452
b.+ (bir nevā‘) 1370, 1568
b.+ (bir nevāle) 268
b.+ (bir nevḥa) 818
b.+ (bir nice gün) 314, 1043, 1367
b.+ (bir nice ilhām) 902
b.+ (bir nicesi) 1549, 1561

b.+ (bir niçe aḳ ḳuşlar) 1179
b.+ (bir niçe şaḫṣ üstine) 1180
b.+ (bir nūr) 619
b.+ (bir oġlanı) 1751
b.+ (bir pādişāh) 11, 404
b.+ (bir tezvīr) 283
b.+ (bir paracuḳ) 965
b.+ (bir pāre) 1014
b.+ (bir pāre pāre buriya) 1435
b.+(bir pāre ṭopraḳ) 248
b.+ (bir peyām-ber) 723
b.+ (bir pīr) 751
b.+ (bir pīr-i ‘ārif) 1431
b.+ (bir pula) 538
b.+ (bir sırı) 371
b.+ (bir ṣabī) 1597
b.+ (bir şaḫṣ-ı ferīd) 171
b.+ (bir şaḫṣ-ı ġarīb) 1148
b.+ (bir şaḫṣa) 150
b.+ (bir şehe) 862
b.+ (bir şemme) 708
b.+ (bir şer) 603
b.+ (bir şeyḫ-i ‘ālim) 472
b.+ (bir şūr) 603
b.+ (bir taḫt-ı zer) 339
b.+ (bir taḫta) 248
b.+ (bir taşt-ı simīn) 173
b.+ (bir tebessüm) 1167
b.+ (bir ṭa‘ām) 1138
b.+ (bir ṭaş) 1435, 971
b.+ (bir ṭıflı) 1198
b.+ (bir ṭurfe er) 301
b.+ (bir ṭūṭī) 629
b.+ (bir ‘ucb) 776
b.+ (bir ulu) 1563
b.+ (bir ulu er) 444
b.+ (bir uyuz it) 781
b.+ (bir va‘desi) 539
b.+ (bir virāneyi) 324

b.+ (bir yaḫşı miṣāl) 209
b.+ (bir yalancı ad) 332
b.+ (bir yeşil kemer) 175
b.+ (bir yeşil ṣandūḳ) 174
b.+ (bir yıl) 285
b.+ (bir yigitden) 502
b.+ (bir yir) 55
b.+ (bir yirde) 782, 986, 1235
b.+ (bir yola) 473
b.+ (bir yoldan) 422
b.+ (bir zāhid) 823
b.+ (bir zamān) 314, 404, 435, 887, 898, 990, 1088, 1102, 1146, 1167, 1174, 1189, 1193, 1242, 1323, 1394, 1773, 1818
b.+ (bir zebercedden Buraḳ) 1518
b.+ (bir ẕerre) 1126
b.+ (her bir ādemüñ) 1430
b.+ (her bir ‘azīz) 1847
b.+ (her bir ‘āżā) 64
b.+ (her bir gedā) 1499
b.+ (her bir işe) 1671
b.+ (bir siñek) 415
b.+ (bir şemme) 397
b.+ini 1769
3. tek, bir tek, sadece
b.+ (bir aba) 1427
b.+ (bir içim ṣu) 1368, 1375, 1382
b.+ (bir köhne külāh) 154
b.+ (bir kūze āb) 326
b.+ (bir ḳaṭre āb) 286
b.+ (bir ḳaṭre ḫūn) 1244
b.+ (bir ḳılına) 1501
b.+ (bir mecāl) 1200
b.+ (bir namāz) 1466
b.+ (bir nefes) 861, 1111, 1287, 1494
b.+ (bir pāre nān) 152

b.+ (bir ẕerre) 726
b.+ (bir ẕerre devlet) 1284
b.+ (bir ẕerre ġam) 1679
b.+ (bir ẕerre mekān) 1620
4. aynı
b.+ (bir ʻaḳd) 746
b.+ (bir ana) 421
b.+ (bir arada) 1166
b.+ (bir māh-rū) 146
b.+ (bir ol) 1679, 419
b.+ (yir ile bir ol-) 688
5. öbür, diğer, diğer bir, başka bir
b.+ (bir yanında) 519
b.+ (bir yanuñ) 1164, 1164
b.+ (bir yaña) 385, 385
b.+ (bir yañadan) 1112
6. bir kere, bir kez
b.+ (bir āh) 647
b.+ (bir dem) 383, 384
b.+ (bir fātiḥa) 1861
b.+ (bir hem-dem) 377
b.+ (bir naẓar) 1712
b.+ (bir nefes) 1779
7. hiçbir (olumsuz cümlelerde)
b.+ (bir dem) 186
biraz biraz
b. 751
bir biri birbiri
b.+le 1151
b.+nden 1526
b.+ne 12, 40, 506
b.+nüñ 12, 20, 40, 1159
b.+siyle 23
biregü bir kimse
b. 779
birez biraz
b. 860
biri biri
b. 10, 45, 174, 174, 210, 228, 320, 387, 450, 707, 775, 1694, 1730
b.+nde 11

b.+ne 1488
b.+nüñ 17, 18, 19, 20, 173, 173, 832, 839
b.+si 146, 210, 642, 1526
b.+sidür 387

biri biri birbiri
b.+n 9
b.+ne 13

birle ile
b. 38

bisāṭ *A.* kilim, minder, döşeme, yaygı
b. 1745

Bismillāh A. besmele
b.+dur 85
b.+i 177

Bisṭām *A.* büyük evliyalardan.
b.+ (şāh-ı Bisṭām) 922

bisyār *F.* çok
b.+uñı (leşker-i bisyār) 1451

bīş *F.* artık, ziyade
b. 601, 1728

bit bit
b. 445

bit- sona ermek
b.-ür 241
b.-ürdiler 1159
b.-üreyüm 1727

biz biz [çokluk birinci şahıs zamiri]
b. 183, 277, 466, 864, 865, 1046, 1051, 1154
b.+de 1785
b.+den 197, 1278
b.+e 95, 97, 136, 230, 266, 467, 560, 653, 892, 967, 1153, 1154, 1305, 1571, 1572, 1572
b.+i 84, 96, 103, 186, 276, 277, 278, 470, 471, 718, 719, 864, 891, 891, 1153, 1275, 1533, 1571, 1701
b.+üm 162, 570, 598, 869, 1034, 1155, 1156, 1156

boġaz boğaz
b.+a 214
b.+ın 1580
b.+ından 1579
bol çok
b. 361, 554
b.+dur 217
borç borç
b. 1041, 1049
b.+durur 1456
b.+ı 1058, 1068
b.+ın 1049
b.+ına 1051, 1071
b.+ (borç it-) 1040
b.+u 1046
b.+um 1045
b.+una 1061
boşal- gevşemek
b.-dı 1661
boyan- bulanmak
b.-ur 445
boylu boylu
b. 1149
boyun boyun
b.+ (boyun vir-) 58
b.+ında (boynına ḳal-) 1591
b.+uña (boynuña al-) 1456
b.+um (boyun ur-) 613
b.+uña (boynuña al-) 764
b.+ına 955, 1660, 1766, 1779
b.+ıyıla 1738
b.+umuza 451
b.+uña (boynuña al-) 251, 1746
b.+uñda 1744
boz- tahrip etmek, yıkmak.
b.-dı 1357
b.-maya (ḳararuñı boz-) 667
bölük grup, topluluk, kısım
b. 322
b.+idür 322
börk başlık
b.+ümi 158

b.+ümse 538

böyle böyle

b. 71, 182, 198, 322,

365, 474, 532, 766, 771,

941, 957, 1131, 1504

bū *A.* baba

b. 114, 576, 592, 921,

927

b.+Mūsā 929

b.+'l Ḥasan 870, 902,

1095, 1248, 1460,

1739, 1788

bu 1. bu [işaret sıfatı]

b.+ (bu āhı) 1294

b.+ (bu 'aḳıl) 38, 44,

1363

b.+ (bu ala ḳarġa) 1186

b.+ (bu alāmetler) 1181

b.+ (bu 'ālem) 90, 1720

b.+ (bu 'ālemde) 1814

b.+ (bu 'ālemden) 661

b.+ (bu 'askere) 763

b.+ (bu āyeti) 1182

b.+ (bu 'āżālar) 45

b.+ (bu baḥre) 1827

b.+ (bu belāya) 1329

b.+ (bu beyābān) 1389

b.+ (bu bi-çāre) 1201

b.+ (bu bölük) 322

b.+ (bu bucaġa) 256

b.+ (bu buriya) 1449

b.+ (bu cān) 752

b.+ (bu cānlar) 391

b.+ (bu cāy-gāh) 351

b.+ (bu cennet güli) 936

b.+ (bu cevr ü teab) 834

b.+ (bu cihān) 344,

1411

b.+ (bu cihāndan) 233

b.+ (bu çöl içinde) 1374

b.+ (bu dam u daneden)

1685

b.+ (bu dem) 985, 1214,

1391, 1548, 1577, 1738

b.+ (bu demde) 1741

b.+ (bu demi) 1720

b.+ (bu dergāha) 504

b.+ (bu dervişüñüz) 1781
b.+ (bu deryā) 1824
b.+ (bu devlet) 766
b.+ (bu devleti) 1121
b.+ (bu devr-i ḫāk-sār) 739
b.+ (bu dil-i deryā-yı men) 1792
b.+ (bu dinen adlar) 1082
b.+ (bu dīvāne) 150
b.+ (bu divler ḫānesi) 386
b.+ (bu diyār) 862
b.+ (bu du‘ā) 294, 298, 1844
b.+ (bu dürr) 1823
b.+ (bu ehl-i ḳarye) 873
b.+ (bu etmegi) 781
b.+ (bu ev) 216, 616
b.+ (bu eve) 615
b.+ (bu evüñ) 613
b.+ (bu gez) 1193, 1429, 1591
b.+ (bu gezmek) 775
b.+ (bu gice) 1066
b.+ (bu göñül) 50, 55
b.+ (bu gün) 594, 597, 736, 805, 1046, 1648, 1746
b.+ (bu ġaflet) 769
b.+ (bu ġarīb) 1078
b.+ (bu hafta) 1757
b.+ (bu ḥadde) 1578
b.+ (bu ḥāl) 945, 1045
b.+ (bu ḥālet) 318
b.+ (bu ḥālī) 209, 1169, 1397, 1614
b.+ (bu ḥicāb) 1012
b.+ (bu ḫaberden) 291
b.+ (bu ḫāneye) 612
b.+ (bu ḫiṭābı) 1017
b.+ (bu iki leşker) 23
b.+ (bu iki sulṭān) 14
b.+ (bu ikinüñ) 41
b.+ (bu ‘illeti) 1121

b.+ (bu ‘ilmi) 80
b.+ (bu iş) 554, 855
b.+ (bu işden) 1190
b.+ (bu işe) 223
b.+ (bu işi) 1047, 1391
b.+ (bu işikden) 1268
b.+ (bu işlerde) 250
b.+ (bu işlere) 347
b.+ (bu işüñ) 297
b.+ (bu iżṭıraba) 1170
b.+ (bu jende) 485
b.+ (bu kā’ināt) 1103
b.+ (bu kelām) 593, 1865
b.+ (bu kibrüñi) 426
b.+ (bu kīni) 542
b.+ (bu kitāb) 1799, 1801
b.+ (bu kitāb-ı mu‘teber) 1856
b.+ (bu kitāba) 1863
b.+ (bu kitābı) 1815
b.+ (bu kitābuñ) 1821
b.+ (bu kūze) 1449
b.+ (bu ḳadar) 74, 614, 1104, 1342, 1513, 1742, 1747
b.+ (bu ḳadeḥ) 1385
b.+ (bu ḳamu) 478, 519, 539
b.+ (bu ḳasr) 150
b.+ (bu ḳavlde) 1390
b.+ (bu ḳavm) 986, 989
b.+ (bu ḳırḳ ḥaccı) 779
b.+ (bu ḳıṣṣa) 1817
b.+ (bu ḳıṣṣa-i cān-sūz) 1248
b.+ (bu ḳıṣṣana) 1815
b.+ (bu ḳuşı) 1204
b.+ (bu leşker) 764
b.+ (bu leşker-i bisyāruñı) 1451
b.+ (bu maḳām) 1471
b.+ (bu maḳāmun) 1572
b.+ (bu māli) 1068
b.+ (bu māli) 789
b.+ (bu ma‘nī) 235

b.+ (bu meclisde) 1077, 1571
b.+ (bu meclisi) 1545
b.+ (bu merātibdür) 1106
b.+ (bu mescidi) 246
b.+ (bu meşeldür) 1775
b.+ (bu mezār) 760
b.+ (bu mīr ü selāṭīn) 767
b.+ (bu miṣāl) 1321
b.+ (bu murād) 1114
b.+ (bu mülk) 468
b.+ (bu mülk-i cāvidān) 464
b.+ (bu mülk-i Ḫorāsān) 1744
b.+ (bu müşkili) 936
b.+ (bu nāḳıl) 576
b.+ (bu nefs) 43, 46, 61
b.+ (bu nefs-i kafere) 1686
b.+ (bu neslen) 877
b.+ (bu nev‘) 338
b.+ (bu nev‘ ile) 1344
b.+ (bu nevā) 1429
b.+ (bu nidā’yı) 1502
b.+ (bu ni‘met ṣonı) 211
b.+ (bu nūrı) 1013
b.+ (bu ögüt) 79
b.+ (bu ölüm) 1723, 1723
b.+ (bu ‘ömr-i dirāz) 219
b.+ (bu pelīd) 192
b.+ (bu peyām) 215
b.+ (bu peyāmı) 632
b.+ (bu rāh) 1309
b.+ (bu rāz) 702
b.+ (bu razuñı) 195
b.+ (bu remz) 937
b.+ (bu remzi) 1323
b.+ (bu sebeb) 1749
b.+ (bu sebebden) 1761
b.+ (bu servere) 1736
b.+ (bu sırra) 1091

b.+ (bu sırrı) 706, 935, 1795, 1798
b.+ (bu ṣıfatlar) 420
b.+ (bu söz) 17, 448, 609, 755, 902, 966, 1764, 1765, 1804, 1822, 1822, 1826, 1829
b.+ (bu sözden) 1345, 1771
b.+ (bu söze) 949, 967
b.+ (bu sözi) 312, 316, 434, 641, 770, 992, 1380, 1596, 1660, 1762, 1803
b.+ (bu sözler) 368, 1725
b.+ (bu sözleri) 349, 370, 1246
b.+ (bu ṣaḥrā'da) 754
b.+ (bu ṣıdḳ-ı ʿaẓīm) 618
b.+ (bu ṣu) 1402
b.+ (bu şāh) 1657
b.+ (bu şaḫṣ) 53
b.+ (bu şehri) 215
b.+ (bu şerʿe) 1678
b.+ (bu şīr-i ner) 1023
b.+ (bu şūrīde) 431
b.+ (bu taḥayyürde) 584
b.+ (bu taḳṣīr) 1275
b.+ (bu tefekkürle) 578
b.+ (bu tenden) 1483
b.+ (bu ṭaʿām) 260
b.+ (bu ṭaġ) 692
b.+ (bu ṭaleb) 1124
b.+ (bu ṭaş) 977
b.+ (bu ṭaşı) 1588
b.+ (bu ṭılısma) 744, 1415
b.+ (bu ṭuranlar) 1171
b.+ (bu ʿucb) 776
b.+ (bu uşaḳlar) 365
b.+ (bu virān) 328
b.+ (bu virānda) 333
b.+ (bu virāne) 353
b.+ (bu virānede) 218
b.+ (bu virānelıḳda) 662
b.+ (bu yana) 1042

b.+ (bu yigidüñ) 1033
b.+ (bu yigit) 1021
b.+ (bu yir) 768
b.+ (bu yire) 761
b.+ (bu yol) 376, 773
b.+ (bu yolda) 391, 392, 394, 401, 1311, 1832
b.+ (bu yük) 1745
b.+ (bu zamān) 456, 458, 475, 1052, 1280, 1375, 1388
b.+ (bu zende) 155
2. işaret zamiri
b. 49, 50, 164, 181, 181, 181, 201, 241, 251, 318, 318, 333, 451, 452, 465, 541, 557, 557, 588, 691, 701, 754, 770, 967, 1022, 1027, 1078, 1150, 1204, 1213, 1254, 1354, 1401, 1441, 1466, 1575, 1582, 1582, 1584, 1584, 1590, 1598, 1611, 1613, 1658, 1666, 1788, 1794, 1801, 1808, 1819, 1824, 1859
b.+dur 432, 661, 678, 703, 789, 1080, 1093, 1132, 1266, 1267, 1280, 1340, 1443, 1738, 1823, 1855
b.+durur 177, 924, 925, 957, 1015, 1016, 1032, 1089, 1471, 1523, 1718, 1846
b.+yam 338
b.+yıdı 1142, 1236

bucaḳ köşe
b.+a 256, 256

budaġ dal
b. 1206

buġday buğday
b. 1735
b.+a 787
b.+ı 1736

buḫl *A.* cimrilik
b. 33
bul- 1. bulmak, görmek
b.-dı 851
b.-ınamaz 217
b.-ınur 1816
b.-madı 1026, 1082,
1623
b.-madı (eşer bul-) 1369
b.-madum 934
2. ele geçirmek
b.-uñ 449, 1368
3. kazanmak, elde
etmek
b. 692
b.-a 626, 1749
b.-a (meded bul-) 78
b.-a (memāt bul-) 1103
b.-a (murād bul-) 243
b.-am 160
b.-asın 664, 792, 1115
b.-asın (rehā’ bul-) 654
b.-asın (selāmet bul-)
1668
b.-ayıdum (maḳām bul-
)1277
b.-ayım 1376
b.-dı 658, 1323
b.-dı (Ḥaḳḳı bul-) 82
b.-dı (yol bul-) 4, 1348,
1404, 1608
b.-dılar 884
b.-dılar (murād bul-)
440
b.-dılar (yol bul-) 1671
b.-ımadı (amān bul-)
255
b.-ımam 376
b.-ımazdı (yol bul-) 284
b.-ımazsın 745
b.-ınmaz (mecāl bul-)
1324
b.-madı (eşer bul-) 1622
b.-madı (feṭḥ bul-) 289
b.-madı (ḳūt bul-) 235
b.-madı (murād bul-)
744

b.-madı (nedāmet bul-) 1700
b.-madı (rāh bul-) 1307
b.-madı (zād bul-) 235
b.-maya 624, 858
b.-maya (Ḥaḳḳı bul-) 717
b.-maya (‘ināyet bul-) 1691
b.-maya (nişān bul-) 1102
b.-mayasın 1377
b.-maz (dermān bul-) 94
b.-maz (mecāl bul-) 1109
b.-maz (necāt bul-) 996
b.-mazam (mecāl bul-) 1045
b.-mış 720
b.-mış (bulmış durur) 715
b.-mış(yol bulmış durur) 714
b.-mışam (‘izzet bul-) 1453
b.-ur 123
b.-ur (yol bul-) 1004, 1183
b.-ur (bulur idi) 793
b.-ursañ (mecāl bul-) 1415

bula- sallamak

b.-dı (baş bula-) 245
b.-dı (başını bula-) 1168

bular bunlar

b. 13, 584, 929, 1049, 1307, 1316
b.+a 126
b.+dan 24
b.+dur 1693
b.+ı 1125
b.+uñ 20, 27, 37, 121, 1300, 1543, 1710

bulış- bir araya gelmek, buluşmak

b.-ur 205

buña buna

b. 253, 350, 1140, 1007, 1009, 1044, 1202, 1470, 1479, 1642, 1697, 1816, 1842

buñal- bunalmak

b.-mış 1372

bunca bu kadar, çok

b. 201, 239, 317, 412, 419, 477, 477, 480, 557, 557, 754, 767, 775, 831, 834, 1114, 1214, 1354, 1452, 1772

buncılayın bunun gibi

b. 367, 425, 1469, 1643, 1790

bunda 1.bunda

b. 94, 208

b.+dur 318, 1681

2. burada

b. 15, 168, 196, 217, 253, 306, 457, 674, 675, 1083, 1201, 1229, 1309, 1375, 1421, 1493, 1575

3. buraya

b. 611, 1492, 1645

bundan 1. bundan

b. 157, 353, 745, 804, 1016, 1258, 1324, 1658

2. buradan

b. 218, 254, 1738

bunı bunu

b. 156, 161, 246, 247, 249, 249, 260, 264, 290, 354, 430, 431, 463, 544, 548, 587, 608, 614, 617, 647, 746, 874, 876, 876, 893, 903, 916, 927, 938, 942, 949, 987, 1029, 1030, 1041, 1087, 1094, 1285, 1295, 1296, 1321, 1423, 1461, 1470, 1480, 1495, 1579, 1598, 1714, 1716, 1739, 1773, 1800, 1847, 1861, 1862, 1864

bunlar bunlar

b. 12, 15, 30, 32, 33, 34, 40, 49, 57, 147, 229,

230, 592, 622, 950,
1048, 1181
b.+a 36, 310, 323
b.+da 29
b.+ı 15, 586, 1705,
1707, 1709
b.+uñ 16, 1518, 1708

bunuñ bunun
b. 270, 295, 350, 547,
577, 986, 1008, 1028,
1034, 1077, 1128, 1441,
1445, 1467, 1530, 1565,
1802
b.+la 740, 768
b.+landur 948

burada burada
b. 1311

Buraḳ *A.* Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek
b. 1518, 1529
b.+a 1524, 1528

burda burada
b. 1279

būriyā *F.* hasır
b. 1435, 1449
b.+dur 1450

burun burun
b.+ından 1244

buruş- düzgünlüğü bozulmak
b.-mış 782

būstān *F.* gül ve çiçek kokularının çok olduğu yer, bahçe
b. 1210
b.+ınuñ 107

būy *F.* koku
b.+ı behişt 813
b.+ı viṣāl 1532
b.+ı yār 862
b.+ı 814, 814
b.+ından 863

buyruḳ emir
b.+ıdur 825
b.+ın 1722
b.+ına 1314

buyur- 1. emretmek
b.-dı 1031, 1716
b.-duñsa 1262, 1264

2. söylemek
b.-dı 428
b.-duñ 1330

bükil- bükülmek
b.-miş (iki bükil-) 751
b.-ür (iki bükil-) 1498

bülbül *A.* bülbül
b. 1199, 1227, 1234, 1245, 1251
b.+i şūrīde 1233, 1237
b.+e 1236
b.+em 1215
b.+i 1198, 1205, 1207, 1235
b.+lerüm 182

bülend *F.* yüksek
b.+ (bülend ol-) 1319, 1349
b.+ (şāh-ı bülend) 451, 1310

bü'l-heves *F.* aklına geleni yapmak isteyen
b.+ 1817

bülūġ *A.* erkeklik yaşına girme, erginlik
b.+a (bülūġa ir-) 881

bünyād *F.* temel, esas
b.+ (bünyād ol-) 86
b.+ı 1418
b.+ını 427

bürehne *F.* açık, çıplak, yalın
b.+ (tīġ-i bürehne) 1303

büri- 1. kaplamak
b.-miş 622
b.-r 527
2. örtmek
b.-rdi 1000

bürrān *F.* keskin, kesici
b.+ (bürrān çal-) 127

büryān *F.* kebap
b. 140, 193

büt *F.* Put.
b.+ (büt it-) 1192

büzürgān *F.* büyükler, ulular
b.+ı+cihān 392

Cāfer *A.* Hz. Ali'nin kardeşi.
c.+e 1585

c.+em 1632

cāhil *A.* bilgisiz, bilmeyen

c. 1332

c.+ (cāhil ol-) 1511

caḥīm *A.* Cehennem

c.+e 1621

cām *F.* kadeh

c.+ı Cem'den 517 : Şark mitolojisinde şarabın icatçısı sayılan Cem'in sihirli kadehi

cāmi ʿ *A.* birleştirici, derleyip toplayıcı

c.+i āyāt-ı Ḳur'ān 124

c.+i esmā' 947

cān *F.* 1. ruh, can

c. 65, 124, 389, 390, 401, 402, 499, 500, 502, 648, 704, 752, 799, 1013, 1157, 1253, 1266, 1279, 1299, 1408, 1549, 1765, 1812, 1820

c.+ (bī-cān) 623, 646, 752, 1287

c.+ (cān ışmarla-) 1020, 1027, 1245, 1375, 1495, 700

c.+ (cān teslīm it-) 222

c.+ (cān vir-) 392

c.+um (cānı çıḳ) 1631

c.+uma (cānına uġrat-) 572

c.+ından (cānından bez-) 499

c.+ (küllī-cān) 535

c.+ı ādem 90

c.+ı men 1442, 1771, 1820

c.+ı pākini 1243

c.+ı peder 514

c.+dan 722

c.+ı 247, 926, 1565

c.+ına 111, 1860

c.+ında 1502

c.+lar 273, 810

c.+um 1483, 1761

c.+uñdan 165

c.+uñı 1256

2. hayat, yaşayış

c. 808, 1493

3. gönül

c. 21, 38, 44, 48, 863, 1117, 1550, 1853

c.+ (ārām-ı cān) 152, 1212

c.+ (hem-rāh-ı cān) 669

c.+ (maġz-ı cān) 1823

c.+ (şūrīde-can) 207

c.+sūz 1248

c.+a 539, 1491, 1756, 1865

c.+da 47

c.+dan 111

c.+ı 1823

c.+ına 153, 268, 603, 805, 850, 1370

c.+lar 391

c.+um 831, 1624

c.+umda 573

c.+umı 164, 1795

c.+uñı 1409

cānavar *F.* canlı, hayvan

c.+lar 749

cānib *A.* yön, taraf

c.+i Ḥaḳdan 507, 1806

cārī *F.* cereyan eden, akan, geçen

c.+ (cārī it-) 669

cāvidān *F.* daima kalacak olan, sonsuza dek, ebedi

c. 1411

c.+ (‘aẕāb-ı cāvidān) 602

c.+ (cihān-ı cāvidān) 1490

c.+ (ḥayāt-ı cāvidān) 658

c.+ (kerīm-i cāvidān) 701

c.+ (mülk-i cāvidān) 464

cavḳ çok

c.-cavḳ 149: çok çok, küme küme

cāy *F.* yer

c.+gāh (ez-cāy-gāh) 492

c.+gāh 331, 351, 598: yer, mevki
c.+ı ferş 926
c.+ı merkümdür 353

Cebrāīl *A.* dört büyük melekten biri
c. 1290, 1296, 1518, 1522, 1530
c.+i emin 1292
c.+e 1286, 1293

cedd *A.* dede
c.+üñden 1422

cefā *A.* eziyet, sıkıntı
c. 1246
c.+ (cefā gör-) 1845

cehd *A.* çalışma, çaba
c.+ (cehd eyle-) 791
c.+ (cehd it-) 86
c.+ (cehd ḳıl-) 625, 1413
c.+i 1842

cehennem *A.* Cehennem
c.+den 563, 564

cehl *A.* bilgisizlik, cehalet
c. 33
c.+ (cehl eyle-) 372

celālā A. büyüklük, yücelik
c.+ (celle celālā) 112

celle A. yüce ve aziz olun, anlamında dua sözü
c.+ (celle celālā) 112

cem‘ *A.* 1. toplanma, bir araya getirme
c.+ (cem‘ it-) 21
c.+ (cem‘ ḳıl-) 1452, 1825
c.+ (cem‘ ol-) 69, 224, 919, 930, 969, 1043, 1278, 1564
2. topluluk
c.+i melek 227, 1298, 1535

Cem *A.* Şark mitolojisinde şarap ve içkinin icatçısı
c.+ (cām-ı Cem) 517: Cem’in sihirli kadehi

cemā‘āt *A.* topluluk, grup
c. 1537, 1539
cemal *A.* yüz güzelliği
c.+in 77, 551
c.+iydi 273
c.+üñi 232
Cemşīd F. Hz. Süleyman
c.+i 516
cenābet *A.* guslü gerektiren durum
c. 970
cenāze *A.* cenaze
c. 922, 923, 934, 1237, 1238, 1239
ceng *F.* savaş, vuruşma
c.+ (ceng it-) 37
c.+ (ceng ḳıl-) 1708
c.+ine 361
cennet *A.* Cennet
c. 580, 936, 1069, 1621
c.+i firdevsi 1555
c.+de 125
c.+e 221, 555, 580
ceres *A.* çan
c. 1779
cevāb *A.* cevap
c. 1855
c.+ (cevāb eyit-) 1592
c.+ (cevāb ol-) 1158
c.+ (cevāb vir-) 567, 697, 1477, 1487, 1772
c.+ın 406
c.+ın (cevāb vir-) 759
cevān *F.* genç, delikanlı
c. 172
cevr *A.* haksızlık, zulüm, cefa
c. 539, 834, 1478
c.+i (cevr eyle-) 831, 834
c.+i ḥabs ü zindān 398
c.+inden 1845
cevşen *F.* zırh
c.+in 1318
cezā *A.* ceza
c.+ (cezā it-) 540

c.+ (yevmü'l-cezā) 1813

Cibrīl *A.* dört büyük melekten biri **[krş. Cebrāīl]**

cidd *A.* bir işi, gerçekten çalışıp işleme c. 1842

ciger *F.* iç, yürek c.+i 140 c.+ümi 1485

cihān *F.* dünya; alem c. 102, 286, 287, 381, 388, 738, 1411, 1490, 1493, 1797 c.+ (büzürgan-ı cihān) 392 c.+ (cihān ehli) 382 c.+ (der-cihān) 1799 c.+ (dü-cihān) 567 c.+ (faḫr-ı cihān) 712 c.+uñ (iki cihān) 130 c.+ (mülk-i cihān) 355 c.+ (şāh-ı cihān) 970, 1448, 1189, 1167, 1227, 1317, 1401, 1467, 1573, 1614, 1620, 1631, 1733 c.+ (şeyḫ-ı cihān) 887, 894 c.+dar u civān 1388 c.+ı cāvidān 1490 c.+a 115 c.+da 135, 344, 376, 440, 1427, 1797 c.+dan 233 c.+ı 1782 c.+uñ 359, 738

cinān *A.* Cennetler c. 1448, 1524

cinn *A.* cin c. 1619, 99

cism *A.* beden, vücut c. 22, 39, 45, 165, 863, 926 c.+i leīm 939 c.+i 1370 c.+ini 6 c.+üm 940

c.+üñde 80

civān *F.* genç, delikanlı

c. 464, 505, 509, 1019, 1024, 1132, 1253, 1524, 1725, 1799

c.+ (cihān-dār u civān) 1388

c.+ (nev-civān) 1018

cūd *A.* cömertlik, el açıklığı

c. 569, 1038

c.+ (baḥr-i cūd) 1278

c.+ (cūd eyle-) 1544, 1567

c.+ (deryā-yı cūd) 1352

Cum'a *A.* perşembeden sonra gelen gün

c. 1145

c.+yı (Cum'a ḳıl-)1161: Cuma namazını kılmak

cūş *F.* coşma

c. 1792, 1793

c.+ (cūş düş-) 268

c.+ (cūş eyle-) 137

c.+ (cūş it-) 1403

c.+ (cūş ḳıl-) 1210

c.+a (cūşa gel-)1669, 1787, 1792

cūy *F.* nehir, akarsu, ırmak

c.+i āb 694

cūyende *F.* arayıcı, araştırıcı

c.+i rāz 661

cüdā *F.* ayrı düşmüş, ayrılmış

c.+ (cüdā düş-) 817

c.+ (cüdā ḳıl-) 960

c.+ (cüdā ol-) 1242, 1791

cüllāb *F.* gülsuyu

c. 340

cümle *A.* bütün, hep

c. 16, 51, 52, 64, 77, 91, 99, 105, 106, 142, 287, 341, 373, 382, 418, 437, 621, 621, 646, 689, 741, 767, 859, 930, 969, 1049, 1273, 1287, 1289, 1430, 1474, 1504, 1536, 1563, 1661, 1720, 1740, 1744

c.+i ‘ömr-i dirāz 1476

c.+nüñ 838, 1037

c.+si 1351

c.+sinden 707

c.+sini 1552

c.+ye 1637, 1775

c.+yi 768

Cüneyd büyük evliyalardan

c.+üñ 1137

cünūn *A.* delirme, çıldırma, delilik

c.+ (merd-i cünūn) 498

c.+ı ‘aḳla 667

cürm *A.* suç

c. 1582

c.+i 135

c.+ine 137

cüst *F.* arama, araştırma

c.+ (cüst ol-) 253

c.+ü cū (cüst ü cū ḳıl-) 884 : arayıp sormak

c.+ü cūdadur 459

c.+sin 250

Ç

çābük-süvār F. ata iyi binen

ç.+ı 107

çaġ devir

ç. 139

çaġır- bağırmak, haykırmak, seslenmek

ç.-dı 1480

ç.-mışlar (ad çaġır-) 332: ad koymak

ç.-up 778

çaġırt- ilan ettirmek

ç.-dur 1195

çāk *F.* yırtık, yarık

ç.+ (çāk eyle-) 1624, 685

ç.+ (çāk ḳıl-) 1425

ç.+ (sīne-çāk) 1002

çal- 1. çarpmak, vurmak

ç.-an (bürrān çal-) 127

ç.-an (tīġ çal-) 127

ç.-ar (yire çal-) 1239

ç.-dı 610

ç.-dı (yire çal-) 310

2. birbirine vurmak
ç.-dı (elini çal-) 1383
3. ses çıkarmak
ç.-a 1683

Çalab yaratıcı, Allah
ç. 639

çaprak̟ eyer örtüsü
ç. 965

çār *F.* dört
ç. 510
ç.+yārına 108, 1836

çāre *F.* kurtuluş vasıtası, çözüm aracı
ç.+ (bī-çāre) 1086, 1201, 1225, 1376, 426, 633, 680, 693, 696
ç.+ (bī-çārenüñ) 153

çarḫ *F.* çark
ç.+ı nüh-feleklerden 525

çatla- çıkmak
ç.-dı (taḫta çatla-) 248

çav haber
ç.+ (çav ḳıl-) 240

çek- 1. bulunduğu yerden ayırmak
ç. 1498
ç.-di 354
2. solukla içine almak
ç.-di 861
3. germek
ç.-er (zincir çek-) 591
ç.-erler (zincire çek-) 589
4. dizmek, sıralamak, düzenlemek
ç.-di 398, 821
ç.-di (belā çek-) 257
ç.-di (emek çek-) 1251
ç.-di (nedem çek-) 1327
ç.-dürürsin (zaḥmet çek-) 239
ç.-e (‘aẕāb çek-) 1408
ç.-en (reşk çek-) 764
ç.-er 1300, 1352
ç.-erdi (‘anā çek-) 1475
ç.-me (zaḥmet çek-) 294

ç.-mem 1721

ç.-mesen (zaḥmet çek-) 745

ç.-mez 614

ç.-üben 801

ç.- (ḳalem çek-) 134 : silmek

ç.-düm (el çek-) 1392 : vazgeçmek

çend *F.* birkaç

ç.+ (çend it-) 1661

çend-īn *F.* bu kadar

ç. 348

çerāġ *F.* mum

ç. 1437

çerb *F.* semiz

ç.+ (ġanem-i çerb) 1615

çeri asker, ordu

ç. 20

çeşm *F.* göz

ç.+i pür-āb 1477

çeşme *F.* pınar, su kaynağı

ç. 1389, 1396, 995

ç.+i āb-ı revān 1400, 672

ç.+yi 688

çevir- bir şeyin yönünü değiştirmek

ç.- (yüz çevir-) 1191

çevre etraf, civar

ç. 272

ç.+ (çevre al-) 227

ç.+sini 407

çıġır- bağırmak, haykırmak

ç.-ur 1315

ç.-ışuban 1054

çıḳ- 1. bulunduğu yeri terk etmek, dışarı çıkmak, gitmek

ç.-a 287

ç.-ageldi 1371

ç.-am 254

ç.-dı 1205, 1702, 257, 289

ç.-dı (cānı çıḳ-) 1631

ç.-dı (ḥacca çıḳ-) 596

ç.-maġa 255

ç.-maz 1139
ç.-mış (ava çıḳ-) 747
2. ortaya çıkmak, meydana çıkmak; görünmek
ç.-amazdı 360
ç.-an 995
ç.-arsa 1389
ç.-dı 450, 452
ç.-up 422
3. yükselmek
ç.-ar 1177
ç.-ar (āvāz çıḳ-) 195
ç.-dı 1071
4. ayrılmak, seçilmek
ç.-madı (yoldan çıḳ-) 398
5. sıyrılmak; bağlı, takılı olduğu yerden ayrılmak
ç.-dılar 1316
ç.-maġa 1200
6. herhangi bir durumda olduğu anlaşılmak
ç.-a 1766
ç.-ar 1758

çıḳar- 1. bulunduğu yerden ayırmak
ç.-a 1496
ç.-dı 649
ç.-ġıl 1646
ç.-man 1650
2. elde etmek, kazanmak, almak
ç.-dı 443

çigin omuz, omuz başı
ç.+inde 1526

çil *F.* kırk
ç.+(çil sāle) 882

Çin Çin
ç. 628
ç.+ (şehr-i Çin) 628
ç.+e (şehr-i Çin) 644

-çîn *F.* derleyen, toplayan
ḫūşe-çīn 1833 : başak toplayan

çirkīn *F.* güzel olmayan
ç. 13

çoḳ 1. çok fazla

ç. 1002, 1209, 1285, 1344, 1519, 1711, 1730,1774, 1809, 1816, 217, 237, 265, 329, 377, 430, 496, 497, 556, 660, 675, 687, 706, 843, 846, 880, 928, 966

ç.+ (çoḳ çoḳ) 1209, 846

ç.+ı 1552, 1564

ç.+dur 135, 763

ç.+lar 706, 744

ç.+lara 855

ç.+ları 1334, 512

2. çok [zarf]

ç. 1141, 1307, 1327, 1473, 1567, 264, 352, 565, 670, 710, 857

çök- çökmek

ç.-di 1395

ç.-üp (diz çök-) 1434

çöl

ç. 1366, 1374

çöp çöp

ç.+e 1720

çūn *F.* nice

ç.+ (çūn it-) 1661

çūnīn *F.* böyle, bunun gibi

ç. 342

çü *F.* 1.mademki, zira, çünkü, nitekim

ç. 113, 1452, 1487, 1689, 368, 374, 374, 399, 768, 776, 791, 810, 815, 85

2. Gibi.

ç. 1810, 393, 630

çün *F.* 1. -ınca, -dığı zaman,-dığında

ç. 1009, 1017, 1019, 1024, 1063, 1169, 1205, 1208, 1237, 1296, 1306, 1323, 1397, 1424, 143, 1433, 1462, 1502, 1529, 1587, 1607, 1614, 1615, 1617, 1618, 166, 1660, 1670, 1745, 1776, 1786, 213, 225, 249, 260, 312,

314, 4, 434, 441, 46,
488, 5, 562, 576, 589,
617, 64, 647, 665, 679,
684, 686, 70, 700, 726,
748, 780, 799, 837, 861,
881, 882, 893, 907, 916,
922, 927, 940, 942, 998
2. mademki, zira,
nitekim
ç. 1035, 1107, 1112,
1127, 1132, 1157, 1216,
1227, 1437, 1557, 1558,
156, 1561, 1568, 1634,
1636, 1694, 1696, 1720,
1723, 1793, 1796, 1817,
1846, 200, 207, 253,
277, 279, 297, 379, 379,
382, 384, 421, 424, 491,
493, 523, 615, 627, 727,
73, 736, 805, 809, 826,
851, 856, 920, 926, 935,
936, 937, 953

çünān *F.* öyle, böyle
ç. 342, 605, 642

çün-ki *F.* 1. -ınca, -dığı
zaman, -dığında
ç. 1026, 1158, 1207,
1223, 1446, 1483, 1831,
229, 397, 500, 574, 596,
606, 641, 644, 808, 816,
817, 850, 895
2. mademki, zira,
nitekim
ç. 1049, 1163, 1275,
1283, 138, 1403, 1404,
1659, 1691, 217, 246,
303, 306, 347, 372, 390,
420, 496, 66, 729, 738,
821, 857, 929, 939

çün-kim *F.* 1. -ınca, -dığı
zaman, -dığında
ç. 358, 972
2. mademki, zira,
nitekim, çünkü
ç. 1326, 1359, 714, 726

D

da dahi
d. 488, 1161, 1249, 1390

dād *F.* 1. adalet
d. 428
d.+ını 427
d.+um 461
d.+uñı 1419
2. feryat, ah
d.+ (dād al-) 355, 517
d.+ (dād it-) 537

dad tat
d.+ına 17

dağdağa *A.* gürültü, beyhude telaş ve ıstırap
d.+ (dağdağa düş-) 577

dağla- acısı yüreğine işlemek
d.-ma 1409

Ḍaḥḥāk *F.* İran'ın zalimliğiyle ünlü hükümdarı
d.+i (taḫt-ı Ḍaḥḥāk) 516

daḫı 1. dahi, de
d. 65, 155, 156, 192, 240, 241, 270, 365, 414, 423, 510, 520, 556, 571, 732, 806, 826, 839, 993, 1008, 1077, 1091, 1124, 1138, 1207, 1228, 1228, 1299, 1311, 1331, 1433, 1488, 1560, 1590, 1601, 1616, 1616, 1662, 1674, 1721, 1724, 1808, 1832
2.sonra
d. 263, 353, 1345
3. yine
d. 722
4. zaten
d. 352, 536, 1703
5. zira
d. 775
6.daha
d. 36, 1247
7. üstelik, aynı zamanda
d. 31, 90, 176, 196, 208, 264, 757, 820, 963, 1264, 1377, 1386, 1432,

1479, 1666, 1703, 1858

8. ve

d. 108, 131, 176, 505, 521, 1366

9. artık, bundan böyle

d. 88, 94, 163, 191, 1188, 1280, 1347, 1653, 1728, 1759

10. başka, diğer

d. 30, 429, 842, 1004

d.+sını 987

11. daha, henüz, hâlâ

d. 1452

dā'im, dâyim *A.* devamlı, sürekli

d. 47, 122, 475, 664, 869, 912, 200, 1127, 1142, 1153, 1153, 1221, 1228, 1364, 1471, 1513, 1537, 1682, 1684

d.+ (dā'im it- gerek) 395

dā'imā *A.* her vakit

d. 284, 512, 1030, 1477, 1726

ḍalālet *A.* doğru yoldan sapma.

d. 138

d.+den 960

dām *F.* tuzak

d.+ u dāneden 1685

dāmen *F.* etek

d.+in 1222

dānā *F.* bilen, bilici

d.+yı rāz 219, 269

dāne *F.* kurşun, gülle

d.+den (dām u dāne) 1685

dānende *F.* bilen, bilgin, haberli

d. 1652

dāniş *F.* bilgi, biliş, ilim

d. 1342

d.+ (ehl-i dāniş) 1332

dār *F.* sahip, malik, …li

d.+ (cihān-dār) 1388

d.+umı (dil-dār) 854

d.+ (dīn-dār) 1137

d.+ (ḫazīne-dār) 1510

d.+ (nām-dār) 472, 490, 675, 870, 909, 1432, 1638, 1669

d.+ (vefā-dār) 766

ḍarbü'l-mesel *A.* atalar sözü

d.+dür 770

dār u gīr *F.* kavga, savaş

d. 592

d.+ (rūz-ı dār u gīr) 1418

dāru *F.* ilaç

d.+(nūş-ı dāru) 1339

Dārü's-selām *A.* Cennet

d. 1069

dāsitān ,destân *F.* destan, hikâye

d. 1209, 1241, 1242

d.+a 1208

d.+ı 1233, 1210

da'vī A. bir kimsenin hakkını araması, iddia

d.+ (da'vī ḳıl-) 342, 425, 706, 1128, 1133, 1134

d.+ñ 789

d.+si 705

Dāvud *A.* İsrail Oğulları'nın sesi güzel ve şair olan peygamberi ve hükümdarı

d. 793

d.+ı pāk 803

d.+a 818

d.+uma 819

dāyim *A.* devamlı, sürekli **[krş. dāīm]**

de dahi

d. 205, 228, 263, 558, 757, 827, 835, 1229, 1253, 1571

de- demek, söylemek **[krş. de-]**

d.-di 1551

d.-r 213

debe fıtıklı, kasığı yarık

d.+ (debe ol-) 963

dede dede

d. 503

def‘ ***A.*** yok etme, giderme, ortadan kaldırma

d.+ (def‘ eyle-) 989

defn ***A.*** gömme

d.+ (defn eyle-) 170

d.+ (defn it-) 225, 929, 1240, 1516

d.+ (defn ḳıl-) 1030, 1031

defter **A.** defter

d. 1085

d.+e 1082

d.+i 1081, 1086

d.+idür 1085

deg- 1. ulaşmak, varmak

d.-di (nevbet deg-) 1831

2. değeri, kıymeti olmak

d.-mez (pula deg-) 538

degil değil **[krş. degül]**

degin kadar, dek

d. 1159, 1743

degme seçme, seçilmiş

d. 284

degül, degil değil

d. 209, 543, 608, 1086, 1060, 1598, 1405, 1406, 1512

d.+di 797

d.+dür 452, 1811, 1283

d.+sen 372

d.+señ 1569

d.+sin 403, 856, 1719

değal ***F.*** hile, oyun

d. 1347, 1687, 1785

d.+ (fi‘l ü değal) 1271

dehān ***F.*** ağız

d.+ (der-dehān) 450

dehr ***A.*** dünya

d. 1845

dek kadar, değin

d. 549, 834, 1114, 1210, 1232, 1377, 1605

del- delmek

d.-e 1500

d.-miş 1178

delīl ***A.*** 1. rehber, kılavuz

d.+ (delīl eyle-) 1355

d.+ (delīl ḳıl-) 67
d.+ (delīl ol-) 736
2. işaret, nişan
d. 1443

delü korkusuz
d. 139, 162, 178, 249, 364, 528, 532, 544, 545, 1290, 1376, 1383, 1385, 1393, 1394, 1400, 1479, 1495, 1502, 1515
d.+lere 855
d.+nüñ 354
d.+yi 244

dem *F.* 1. soluk, nefes
d.+ (dem ur-) 60, 711, 1747
2. an, zaman, vakit
d. 23, 78, 108, 122, 127, 129, 143, 186, 238, 247, 273, 336, 347, 383, 384, 396, 434, 505, 524, 785, 850, 881, 888, 893, 985, 1050, 1074, 1082, 1105, 1135, 1155, 1165, 1168, 1176, 1183, 1193, 1208, 1214, 1251, 1260, 1268, 1285, 1354, 1391, 1400, 1424, 1457, 1461, 1462, 1480, 1492, 1517, 1540, 1548, 1577, 1583, 1587, 1615, 1617, 1618, 1665, 1711, 1731, 1738, 178, 1812, 1832
d.+ (der-dem) 1103
d.+ (subḥ-dem) 1067
d.+ā-dem 98, 108
d.+be-dem 4, 869, 890, 1134, 1143
d.+i rāḥat 110
d.+de 897, 1075, 1605, 1670, 1709, 1710, 1741, 1818
d.+i 1720

dem-sāz *F.* arkadaş, dost, sırdaş
d.+ (dem-sāz ol-) 819

demür demir
d. 61
d.+e 60

denī *A.* alçak, rezil, soysuz

d. 740, 1091, 1329, 1789

d.+ (nefs-i denī) 777

d.+dür 98

deñiz deniz

d.+den 1825

d.+i 136

depret- harekete geçirmek, kımıldatmak

d.-em (leb depret-) 845

depren- hareket etmek, kımıldamak

d.-megil 493

d.-ür 1370

der *F.* -de, içinde

d. 1445

d.+ādem 1122

d.+‘ālem-i ‘aşḳ 666

d.+cihān 1799

d.+cümle-i ‘ömr-i dirāz 1476

d.+dehān 450

d.+dem 1103

d.+evvel naẓar 1610

d.+her maḳām 991

d.+ḥaḳīḳat 1823

d.+Ḫārıḳān 1095

d.+kelām 1811

d.+ḳıdem 1122

d.+ḳubūr 802

d.+lāle-zār 1702

d.+maḳām-ı ‘aşḳ 595

d.+meṣel 417

d.+mülk-i cihān 355

d.+naẓar 952

d.+niḳāb 1000

d.+sā‘at 610

d.+ṣırāṭ 1745

d.+vaḳt-i bahār 1857

d.+vücūd 1278

d.+zamān 161, 172, 704, 894, 1013, 1663

derd F. kaygı, tasa

d. 438, 533, 776, 808, 833, 887, 1261, 1327, 1395, 1538, 1647, 1853

d.+ (bī-derd) 812

d.+ (derd ol-) 374

d.+ (ehl-i derd) 813

d.+ (hem-derd) 634, 1774

d.+ (maḥrem-i derd) 1828

d.+i dil 1759, 1802, 1802, 810

d.+i dildür 811

d.+nāk 801, 904

d.+e 275, 815, 1534

d.+inden 1244

d.+iyle 1489

d.+lüye 1268

d.+ümüñ 1269

der-gāh *F.* tekke

d.+ (hem-der-gāh) 665

d.+a 504

d.+adur 475

d.+ını 515

der-ḥāl *F.* hemen, o anda, şimdi

d. 358, 759, 1748

derhem *F.* alt üst

d.+ (derhem ol-) 757

dermān *F.* çare

d. 1016

d.+ (dermān bul-) 94

d.+ (dermān eyle-) 1534

d.+ (dermān it-) 1268

d.+ (dermān ḳıl-) 1269

d.+ (dermān ol-) 1007

d.+ı 1015

d.+ını 1008, 1010, 1269

d.+uña 1331

der-miyān *F.* ortada, arada

d.+ı ʻaşḳ 596

d.+ı kūh 1412

ders *A.* bir şeyi öğrenmek için öğretmenden azar azar alınan vazife

d. 1756

d.+i vefā (ders-i vefā ögren-)1247

derūn *F.* iç, içeri, dahil

d.+ı sīnede 1484

d.+ı şīşeden 627

dervāze *F.* şehir kapısı

d.+ler 144

dervīş *F.* Allah için fakirliği ve alçakgönüllülüğü kabul eden veya bir şeyhe bağlanan kimse
d. 780, 1189, 1692
d.+üñüz 1781

deryā *F.* deniz
d.+yı cūd 1352
d.+yı ḥaḳīḳat 1822
d.+yı men 1792
d.+dadur 1824
d.+dan 443, 452
d.+ya 1423

dest *F.* el
d. 506

destān *F.* destan, hikâye **[krş. dâsitân]**

dest-gīr *F.* elinden tutan, yardımcı
d. 203
d.+ (dest-gīr ol-) 1216

destūr *F.* izin verin geçelim, müsaade olsun anlamındaki söz
d.+ (destūr ol-) 1160, 1223

dest-yār *F.* yardımcı, arka
d.+ (dest-yār ol-) 1830

deşt *F.* bozkır, çöl, ova
d. 750, 1396, 1412

devā' *A.* ilaç, çare
d. 1016
d.+ (devā' ir-) 1220
d.+ (devā' ol-) 275

deverân *A.* dönüp dolaşma
d.+ (deveran it-) 1238

devlet *A.* 1. baht, talih, mutluluk
d. 1284
d.+i 1121
2. güç, kuvvet, kudret
d.+ (terk-i devlet eyle-) 1455
d.+ine 1837
3. saltanat, iktidar
d. 75

	4. bir hükûmet idaresindeki siyasî topluluk d. 766, 858 d.+den 1458 d.+ine 1839 d.+üñe 1310	d.-di 53, 114, 125, 130, 150, 151, 152, 154, 157, 161, 164, 165, 169, 177, 181, 182, 189, 190, 193, 194, 197, 199, 209, 212, 219, 222, 230, 236,
devr	***A.*** 1. bir şeyin etrafını dolaşma, dönme d.+ (devr eyle-) 796 2. devir, zaman, çağ d.+i ḫāk-sār 739 d.+i rūzigār 878 d.+i zamān 233, 865	238, 246, 247, 249, 250, 260, 261, 264, 265, 269, 291, 295, 296, 299, 302, 303, 304, 310, 315, 316, 317, 318, 319, 328, 330, 330, 331, 350,
devrān	***A.*** zaman, devir d.+uñ (mīr-i devrān) 1837 d.+ (şāh-ı devrān) 945, 1841	351, 354, 364, 411, 412, 428, 430, 431, 446, 452, 456, 458, 460, 463, 464, 474, 475, 476, 484, 484,
di-	demek, söylemek **[krş. de-]** d. 827, 830, 846, 847, 848, 916, 1120, 1744	485, 490, 490, 491, 503, 528, 530, 545, 547, 552, 553, 554, 561, 567, 570, 572, 577, 593, 597, 600,

607, 640, 640, 645,
674, 675, 677, 678,
679, 690, 692, 696,
699, 701, 702, 710,
712, 724, 752, 753,
755, 756, 757, 759,
777, 824, 827, 829,
832, 835, 837, 838,
842, 843, 846, 847,
853, 862, 866, 872,
876, 883, 902, 903,
904, 924, 931, 932,
938, 962, 1007, 1010,
1017, 1020, 1045,1047,
1066, 1067, 1078,1079,
1080, 1084, 1087,1089,
1092, 1093, 1094,1101,
1104, 1106, 1110,1113,
1130, 1145, 1152,1154,
1160, 1161, 1162,1164,
1165, 1170, 1171,1172,
1175, 1181, 1182,1191,
1201, 1204, 1213,1215,
1218, 1224, 1227,1230,
1285, 1298, 1308,1322,
1324, 1325, 1329,1344,
1354, 1355, 1368,1373,
1374, 1379, 1380,1382,
1388, 1401, 1423,1440,
1443, 1461, 1466,1481,
1491, 1491, 1495,1503,
1506, 1523, 1535,1553,
1555, 1576, 1582,1584,
1593, 1596, 1597,1598,
1601, 1602, 1611,1624,
1627, 1631, 1632,1634,
1636, 1643, 1644,1644,
1657, 1662, 1670,1697,
1713, 1714, 1715,1717,
1726, 1728, 1729,1731,
1734, 1736, 1737,1742,
1754, 1756, 1763,1773,
1810
d.-di-kim 449, 457, 599,
604
d.-diler 147, 231, 290,
432, 432, 451, 598,599,
601, 618, 790, 942,967,

1024, 1044, 1046,1064,
1552, 1554
d.-diler (ḫaber di-) 1041
d.-dügi 852
d.-dük 1693
d.-düm 567, 1016
d.-düñ 1596
d.-düñse 1796
d.-düñüz 571, 615
d.-gil 531, 543, 546,
725, 829, 1373, 1381,
1727, 1754
d.-me 321, 343, 344,
544, 565, 1340
d.-medi 841
d.-mediler 790
d.-medüñ 552
d.-mek 845, 1344
d.-mem 573
d.-memiş 162
d.-meyüm 571
d.-mezem 553
d.-miş 843, 1058
d.-mişdür 941
d.-mişler 499
d.-nen (bu dinen adlar)
1082
d.-r 200, 212, 300, 394,
540, 553, 555, 586,698,
935, 1097, 1143, 1189,
1315, 1520, 1717
d.-rler 19, 109, 109,
330, 330, 982, 1054,
1470
d.-rsen 1776
d.-rsin 198
d.-rsüñ (maʿḳūl di-)
1165
d.-seler 1804, 1807
d.-ye 184, 840
d.-ye (ġıybet di-) 559
d.-yebilür 370
d.-yelüm (ḫōş di-) 1865
d.-yem 1188
d.-yemedüm 843
d.-yen 711
d.-yesin 1578
d.-yicek 575

d.-yü 332, 732, 899, 1021
d.-yüben 1332
d.-yüp 697

dīdār *F.* yüz, çehre
d.+ (arzū-yı dīdār) 1494
d.+(dīdār-ı men) 620
d.+ına 1447
d.+uña 901
d.+uñı 163, 1099

dīde *F.* göz
d.+i inṣāfı 1820
d.+ter (dīde-ter ḳıl-) 804

dīger *F.* diğer, başka, öteki
d.+ (Maḥmūd-ı dīger) 758
d.+ (‘ömr-i dīger) 1276

dik- 1. iğne iplikle tutturmak
d.-erdi 444
2. dik olarak koymak, yerleştirmek
d.-mişdi (‘alem dik-) 1508

dil lisan
d.+ (bī-dil) 234, 359, 1487
d.+e (dile al-) 422, 1117
d.+e (dile gel-) 985, 1539
d.+i 92
d.+ine 1655

dil *F.* gönül
d. 389, 799, 1279, 1812
d.+ (āh-ı dil) 511, 512, 513, 514
d.+ (āşufte dil) 141
d.+ (derd-i dil) 810
d.+dendür (derd-i dil) 1802
d.+dür (derd-i dil) 1802, 811
d.+üm (derd-i dil) 1759
d.+ (ehl-i dil) 1393, 1440, 1459
d.+ (seyr-i dil) 1682
d.+ (şīr-i dil) 1841
d.+darumı 854

d.+fürūz 896
d.+i ʻAṭṭār 1828
d.+i deryā-yı men 1792
d.+sūz 1538, 1647, 1803
d.+sūzıyla (āh-ı dil-sūz) 524
d.+a 379
d.+de 401, 670, 1196
d.+den 280, 402, 502, 1117, 1549
d.+i 1692
d.+lerden 806
d.+lerine 856
d.+üñ 665

dile- istemek, arzu etmek
d. 1729
d.-di 172, 968 ,1291, 1642
d.-gil 298, 1727
d.-mez 558
d.-mezsen 1782
d.-r 32, 40, 232, 1049, 1777
d.-r (görmek dile-) 1105
d.-rem 1731, 1737
d.-rler 37, 581, 1045
d.-rse 252, 1379
d.-rseñ 1724, 1727
d.-sem 341

dilek istek, arzu
d. 1112, 1729
d.+üm 1738

dil-rīş *F.* yüreği yaralı, dertli
d.+üñüz 1781

dil-zinde *F.* gönlü dirilmiş, canlanmış
d. 637

dīn *A.* Allah'a inanma ve bağlanma
d. 7, 73, 432, 446, 667, 920, 931, 1066, 1081, 1149, 1364, 1417, 1464, 1682
d.+ (bi-dīn) 1035
d.+den (düşmen-i dīn) 116

d.+ (ehl-i dīn) 468,
1536, 1695
d.+ (merd-i dīn) 1156
d.+ (pāk-i dīn) 1632
d.+ (pāk dīn) 484
d.+ (şāh-ı dīn) 197, 282,
294, 448, 681, 876,
942, 1048, 1144, 1154,
1181, 1292, 1292,1346,
1367, 1381, 1391,1420,
1463, 1586, 1742, 1761
d.+ (şūrīde-dīn) 1713
d.+dār 1137
d.+in 1357
d.+inde 1678
d.+üñ 1418

dinār *A.* eski zamanda kullanılan bir çeşit altın parası
d. 1040

diñle- birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak
d. 10, 24, 770, 987,
1803, 1832
d.-gil 1755
d.-mezler 1419
d.-r 1550
d.-se (diñlese gerek)
1757
d.-sünler 1062
d.-ye 1570
d.-yene 1853
d.-yüben 1853

diñlen- yorgunluğunu gidermek
d.-e 1565

dir- bir araya getirmek, dermek, toplamak
d.-miş (dirmiş durur) 22

dirāz *F.* uzun
d. 148
d.+ (‘ömr-i dirāz) 219,
1476

diri canlı
d. 228, 877
d.+ (diri iken) 762, 943
d.+ (diri ḳal-) 423, 642

d.+ye 944
d.+yken 655
dirīġā *F.* yazık, eyvahlar olsun
d. 1325, 1328, 1455, 1763
dirlig sağlık, hayat
d.+inden 139
d.+ümden 1723
diş diş
d.+ (diş bile-) 40
d.+in (diş bile-) 242
d.+i 782
d.+in 245
d.+ine 256
ditreş- her yanı titremek
d.-ür 145
d.-ürlerdi 590
dīv *F.* cin
d.+ler 386
dīvān *A.* büyük meclis
d. 148
d.+ını 1500
dīvāne *F.* deli
d. 150, 166, 198, 229, 264, 281, 328, 330, 411, 553, 608, 828, 836, 842, 853, 1387, 1472
d.+ (‘āşıḳ-ı dīvānedür) 1202
d.+ (dīvāne ḳıl-) 531
d.+yi (ḳıṣṣa-i dīvāne) 841
d.+yi (ser-geşte-i dīvāne) 529
d.+ser 151
d.+nüñ 552
d.+ye 189, 405, 612
d.+yi 324, 619
dīvār *F.* duvar
d. 1164
d.+ını 1445
diyār *A.* memleket, ülke
d. 862
diz diz
d.+ (diz çök-) 1434 : dizlerini yere koyarak oturmak
d.+i 1395

doġra- doğramak
d.-r 807
dolaş- belirmek
d.-maġıl 323
dost **F.** dost, sevilen kimse
d. 734
d.+ (‘aşḳ-ı dost) 1474
d.+ (dost bil-) 1558
d.+ (dost eyle-) 827
d.+ (dost ol-) 739, 1558
d.+ı 205, 734, 735
d.+ına 1559
d.+larına 205
d.+umı 169, 1558
d.+uñdur 827
doy- yeter bulmak, kanmak, tatmin olmak
d.-madı 706, 709
dög- tekme, yumruk ve tokatla vurarak canını acıtmak
d.-üpdür 1754
dök- 1. akıtmak
d.-di (yaş dök-) 1426
d.-er (yaş dök-) 1752, 1767
d.-erseñ 1722
2. düşürmek
d.-ildi 248
dön- 1. geri gelmek, ayrıldığı yere tekrar yönelmek
d.-di 184, 438, 840, 911, 1018, 1467, 1593, 1733, 1737
d.-diler 929
d.-gil (girü dön-) 486
d.-medi 1249
d.-señ 402
2. yönelmek
d.-di (Ḥaḳḳa dön-) 72
d.-dürdüñ (yüzüñü döñdür-) 493
d.-düre (Ḥaḳḳa döndür-) 56
d.-e 76, 1749
3. caymak
d.-megil 1393
d.-üp 1250

4. değişmek
d.-di 737, 1615, 1748
d.-dürdi 245
d.-mezüz 451
d.-miş 325, 325
d.-se 1274

dört dört
d.+e (elli biñ dörde) 510
d.+inci 126
d.+ (dört ḥaccı) 504
d.+ (dört yanını) 255
d.+ (dört yıl) 1858
d.+ (dört yüz) 721, 1350, 1351, 1352

döşe- açmak, kurmak
d.-se 1563

döşek yatak
d.+i 326, 1435
d.+üm 334

döy- tahammül etmek, dayanmak
d.-mez 964, 1288

du‘ā *A.* dua
d. 294, 1093
d.+ (du‘ā eyle-) 288, 1863
d.+lar (du‘ā eyle-) 1141
d.+yı (du‘ā eyle-) 1844
d.+ (du‘ā it-) 908
d.+ (du‘ā ḳıl-) 677, 1092, 1864
d.+lar (du‘ā ḳıl-) 1206
d.+m 292
d.+muz 1471
d.+sı 295
d.+yı 298

dur- 1. hareket etmemek, hareketi kesmek
d.-ur 214
2. kalmak
d.-dı 18
d.-uban 216
d.-ur 38
3. karşı koymak, dayanmak
d.-abilür (yaḳīn dur-) 1381

4. yapmaya başlamak, girişmek
d.-dı 247
5. olmak, kurulmak, yapılmak
d.-updur (ṣaf ṣaf dur-) 23
6. yardımcı fiil [süreklilik ifade eder]
d.-mış (diyüp dur-) 697
7. yardımcı fiil [bildirme ifade eder]
d. + (baḥr-ı raḥmetden durur)1402
d.+ (‘ālimden durur) 1364
d.+ (bile durur) 1081
d.+ (borç durur) 1456
d.+ (bu durur) 177, 1846, 924, 925, 957, 1015, 1016, 1032, 1089, 1471, 1523, 1718
d.+ (esmā’ durur) 947
d.+ (ḥā’il durur) 1187
d.+ (Ḥaḳ durur) 1665
d.+ (ḥāṣıl durur) 839
d.+ (k’ol durur) 176
d.+ (kim durur) 31, 57, 1269
d.+ (mā’il durur) 1187
d.+ (merkeb-i aṣā durur) 822
d.+ (meşhūr durur) 1441
d.+ (muntaẓır durur) 220
d.+ (ne durur) 295, 1170, 1390
d.+ (ol durur) 995, 996, 1303
d.+ (var durur) 31
d.+ (var mı durur) 189
d.+ (vāṣıl durur) 839
d.+ (yıllar durur) 675
d.+ (yigrek durur) 1723
d.+ (yoḳ durur) 476, 1016, 1083

8. yardımcı fiil [sıfat-fiilden sonra bildirme ifade eder]

d.+ (almış durur) 1053

d.+ (bulmış durur) 715

d.+ (dirmiş durur) 22

d.+ (geçmiş durur) 300

d.+ (gelmiş durur) 1053

d.+ (gitmiş durur) 1809

d.+ (irmiş durur) 714

d.+ (itmiş durur) 1809

d.+ (olmış durur) 691, 964

d.+ (ölmiş durur) 691

d.+ (ṭaġıtmış durur) 1178

d.+ (ṭutmış durur) 1580

d.+ (urmış durur) 22

d.+ (yatmış durur) 300

d.+ (yol bulmış durur) 714

dūr *F.* uzak

d.+ (be-dūr) 563

d.+ (z̲ī-dūr) 802

d.+ter 826

dut- 1. sabit kılmak

d.-ar 541

d.-dı 1763

2. saklamak

d.-ar (dutar ol-) 1363

3. seçmek

d.-mış (mez̲heb dut-) 320

dü *F.* iki

d.+ (dü-cihān) 567 : dünya ve ahiret

dügün düğümlemek

d.+ (dügün ur-) 805

düken- sona ermek, bitmek

d.-di 1367

dün 1.gece.

d.+gün 28, 37, 39 : gece gündüz

d.+ü gün 33

d.+ü gündüz 25

2. bir önceki gün

d. 1756

dünyā, dünye *A.* dünya
d. 727, 729, 730, 766
d.+ (ḥırṣ-ı dünyā) 1184, 1185
d.+da (ẓulmet-i dünyā) 1343
d.+dan 495, 1491
d.+ya 1443
d.+yiçün 1678, 1679
d. 720, 726, 1039, 1192
d.+den (metā‘-ı dünye) 326
d.+de 711, 812
d.+den 767, 1326
d.+nüñ 1698
d.+y-ilen 1056
d.+yi 72, 722, 727

düriş- çabalamak, uğraşmak
d. 1460
d.-e 358

dürlü 1. tür, çeşit
d. 1129, 906
d.+ (biñ dürlü) 319
d.+ (bir dürlü) 320
2. türlü, çeşitli
d. 203, 224, 257, 268, 637, 821, 1009, 1057, 1364, 1526
d.-dürlü 202
d.-ṭa‘ām 259

dürr *A.* inci
d. 1823, 1824
d.+ (dürr it) 1826
d.+ (ḫatm-i dürr) 1829
d.+i deryā-yı ḥaḳīḳatdür 1822
d.+e 1823
d.+i 1825
d.+ler 1824

dürüşt *F.* sert, katı
d. 741

düş rüya
d. 932
d.+de 925, 1023, 1066
d.+inde 1096
d.+üñ 917

düş-

1. yere düşmek, devrilmek
d.-di 247, 700, 709, 927, 999, 1245, 1285, 1495, 1641
d.-miş 782
2. kapılmak
d.-di 1346
d.-di (aḥvāline düş-) 548
d.-düm (ḥayrete düş-) 933
3. payına ayrılmak
d.-di 1643
4. gitmek, dağılmak
d.-di 686, 800
d.-di (cüdā düş-) 817
d.-di (yola düş-) 894, 972
d.-miş (yola düş-) 975, 1833
5. içine girmek, atılmak
d.-er 361, 650
6. kapanmak
d.-di (ayağına düş-) 1633
d.-diler (ayağına düş-) 1398
7. ölmek
d.-mişdür (ayaḳdan düş-) 390
8. takılmak, tutulmak
d.-di (dağdağa düş-) 577
d.-di (od düş-) 153
d.-di (odlara +düş-) 488, 1771
d.-di (şübhe düş-) 897
d.-di (zelzele düş-) 888
d.-mesin (müşkile düş-) 914
d.-mesün (oda düş-) 1765
9. vaki olmak, hasıl olmak
d.-di (ḫurūş düş-) 850, 906
d.-di (işi düş-) 1280

d.-di (ters düş-) 1756

d.-er (teşvīş düş-) 780

10. yayılmak

d.-di 1370, 1590

d.-di (cūş düş-) 268

d.-di (fitne düş-) 966

d.-di (ġavġa düş-) 1001

d.-di (şer düş-) 603

d.-di (şūr düş-) 603

d.-miş (fitne düş-) 989

d.-di (inkāra düş-) 1357

d.-di (yüzin düş-) 1065

düşmen *F.* düşman

d. 394, 734, 735

d.+i dīnden 116

d.+e 1194

d.+i 205, 734, 1840

d.+ine 205

düz- 1. düzenlemek, hazırlamak

d.-ersin 754

d.-mişem 1121

3. yapmak, meydana getirmek

d.-düñ 95

düz ova

d.+e 749

düzd *F.* hırsız

d. 1197

düzgün nizam, tertip

d.+in 1357

düzül- birleşmek, anlaşmak

d.-üpdür 28

E

ebed *A.* sonu olmayan gelecek zaman

e. 1637, 1650, 1744

e.+ (şāh-ı ebed) 1272

ebr *F.* bulut

e.+i bahārı 107

ebū *A.* baba, ata

e.+Mūsā 915

ebyaż *A.* pek ak, pek beyaz

e.+lar (murġ-ı ebyaż) 1186

ecdād *A.* dedeler, büyükbabalar, atalar

e.+um 461

ecel *A.* ölüm

e. 769

e.+ (ecel ir-) 1236, 1325

ecl *A.* sebep, illet

e.+içün 951

eczā' *A.* parçalar, kısımlar

e.+sını 500

edeb A. iyi niyet, terbiye

e.+ (bī-edeb) 820, 844, 1497

e.+ (terk-i edeb) 845

efgende F. düşkün, biçare

e.+ (ser-efgende) 820

ef'ī *A.* engerek yılanı

e.+ye 110

efsāne *F.* asılsız hikâye, boş söz

e.+sinden 386

efsūn *F.* büyü, sihir

e.+ları 15

eger *F.* şayet

e. 137, 383, 384, 400, 401, 402, 403, 766, 775, 847, 1507, 1602

egerçi *F.* her ne kadar, gerçi, …ise de

e. 1816

egin sırt, arka

e.+i 140

e.+ine 992

egri düz olmayan, eğri

e. 311, 388, 1337, 1848

ehl *A.* 1. halk

e.+i (cihān ehli) 382

e.+i (mıṣr ehli) 274

e.+i 'ālem 1334

e.+i kā'be 606

e.+i ḳabre 906

e.+i 580, 583, 585, 621, 1072, 1691, 1797

e.+ine 511

e.+ini 1572

2. mensup

e.+i Ḥaḳ 1470, 1540, 1570, 1819

e.+i ḥāl 1655

e.+i ḫaṭā' 416

e.+i sünnet 1706

e.+i ṭarīḳat 1822
e.+i zamān 1597
3. sahip; bilen, anlayan
e.+i (ḥayā ehli) 121
e.+i dāniş 1332
e.+i derd 813
e.+i dil 1393, 1440, 1459
e.+i dīn 468, 1536, 1695
e.+i ʻışyān 526
e.+i ʻilm 1843
e.+i ʻirfān 1816
e.+i ḳaryeye 873
e.+i maʻnī 1135, 1136
e.+i nām 867
e.+i niyāz 1468
e.+i rāz 868, 1569, 1748, 1814
e.+i riyā’ 1690
e.+i ṣalāḥ 1843
e.+i zühd 1843
e.+i 1103, 1246, 1273

ek- tohum atmak
e.-dügüñ (ekdügüñ biç-) 791
e.-me 791

ekmek ekmek
e.+i 781

ekşer *A.* daha çok, en çok
e.+i 967

eksük 1. az, yetersiz
e. 1406
2. kusurlu
e.+in 1159
e.+üm 351

el el
e. 1521, 1521
e.+ (el çek-) 1392
e.+ (el getür-) 291
e.+ (el götür-) 219, 679, 1656, 1854
e.+ (el yu-) 233, 655
e.+den (elden ḳo-) 501, 1192, 1357, 1514, 1800
e.+den (elden ḳoy-) 849
e.+e (ele al-) 426

e.+ini (elini çal-) 1383
e.+üñden (elüñden ḳo-) 1222
e.+e 393, 1847
e.+in 1173, 1174, 1394
e.+inde 173, 1518
e.+indekin 1528
e.+inden 448, 779
e.+ine 309, 780, 874, 977, 1053, 1384
e.+ini 785
e.+iyle 1425, 1580
e.+leri 1527
e.+lerinde 146, 1707
e.+üme 563
e.+üñ 1498
e.+üñe 1483
e.+üñle 1029
2. darbe, vurma
e.+inden 415
3. hüküm, tasarruf
e.+i (el ver-) 58
e.+e (ele al-) 716
e.+ümde 536
4. irade, güç
e.+den (elden al-) 574
e.+e (ele al-) 1413
e.+e (ele gir-) 377, 746
e.+i (eli ṭutul-) 66
e.+inden 286, 808
e.+ümden 535, 1724
e.+üñden 154, 1698

el memleket
e.+iñden 991

elbet *A.* mutlaka
e. 236, 555, 946, 1183, 1228, 1322, 1470, 1722
e.+de 542

elem *A.* acı
e. 495

el-ḳıṣṣa *A.* sözün kısası
e. 489, 1316, 1468, 1586, 1644

elli elli
e.+ (elli biñ) 509, 1058
e.+ (elli biñ dörde) 510
e.+(elli günlük yol) 896
e.+ (elli yıldan) 1098

e.+ (elli yıldur) 1097, 1110, 1119
e.+ (elli yük buġday) 1735

el-vedā ***A.*** Allah'a ısmarladık
e. 462

emānet ***A.*** emanet
e. 114, 1777
e.+ (emānet eyle-) 873
e.+ (emānet ṭut-) 506
e.+ (emānet vir-) 1509
e.+dür 530, 542, 1191

emek emek
e. 1252
e.+ (emek çek-) 1251
e.+ (ḥaḳḳ-ı emek) 1254

emel ***A.*** ümit, umma, arzu
e.+ (ṭūl-i emel) 959

emīn ***A.*** 1. korkusuz, güvenli
e. 139, 446, 681, 1094, 1162, 1289, 1510, 1590, 1698
e.+ (Cibrīl-i emīn) 1292
e.+ (merd-i emīn) 876, 1154
e.+i rūzigār 316, 1157
2. kendisine güvenilen kimse
e. 1197, 1576
e.+ (emīn eyle-) 997
e.+ (emīn ol-) 564, 602, 1761
3. Hz. Muhammed'in lâkabı
e.+üñ 113

emīr ***A.*** bir ülkenin başı, beyi; vali, komutan
e. 1320, 1418, 1646, 1649
e.+i kār-dān 1651
e.+i mu'teber 1840
e.+ül-mü'minin 1718
e.+üñ 134

emlāk ***A.*** mal mülk
e. 478

emr ***A.*** buyruk, iş buyurma
e. 1675

e.+ (emr eyle-) 875, 985
e.+ (emr ḳıl-) 587, 1708
e.+i 16, 69, 1339
e.+ini 429
e.+iyle 987
e.+üñe 1111

enbiyā' *A.* peygamberler
e. 186, 950
e.+dan 470
e.+dur 57
e.+lar 1672
e.+nuñ 716
e.+ya 185, 1670
e.+yı 713

encüm *A.* yıldızlar
e.+e 1834

ender *F.* -de, içinde
e.+ behişt 418
e.+ eyyām-ı bahār 1702
e.+ Ḫarıḳān
e.+ ḳalīl 860,1444
e.+ siyāh 1307

endīşe *F.* düşünce
e.+den 627

epsem *A.* susan
e. 348

er 1. adam, erkek kişi
e. 233, 281, 301, 382, 969
e.+i 42, 920, 1066, 1081, 1464
2. yiğit
e. 400, 403, 444, 591

eren Allah'a ermiş kişi
e.+ler 471, 586, 590, 788, 1464, 1623
e.+lerüñ 380

erġavān *F.* kırmızımtırak bir çiçek
e. 1405

erkān *A.* ileri gelenler
e.+ıdur 1417

erzānī *F.* layık görülme, liyakat
e. 618, 945
e.+ (erzānī ḳıl-) 163, 1532
e.+ (erzānī ol-) 1471

esās ***A.*** asıl, temel

e.+ı 666

esbāb ***A.*** vasıtalar

e. 477, 974

e.+ı 496

e.+ını 980

eṣer ***A.*** alamet, belirti

e. 165, 684, 708

e.+ (eṣer bul-) 1369, 1622

e.+ (eṣer eyle-) 522

e.+ (eṣer ḳıl-) 1338

e.+ (eṣer vir-) 1336

esfel ***A.*** en sefil

e.+i sāfilīn (esfel-i sāfilīn ol)1612 : Cehennem olmak

eṣḥāb ***A.*** 1. sahipler

e. 1774

e.+ı 884

e.+ıyla 860

2. Hz. Muhammed'i görmek ve onunla konuşmak şerefine ermiş kimseler

e. 931

e.+ı güzīn 942

E.+ı Kehf 399 : Kur'an'da bahsedilen, bir mağarada uzun süre uyumuş yedi kişi

esīr ***A.*** tutsak

e. 1279, 1646, 1649

e.+ (esīr ḳıl-) 203, 1198

2. kul, köle

e.+ (esīr ol-) 1216

esirge- korumak

e.-mez 198

esmā' ***A.*** adlar

e.+durur (cāmi'-i esmā'durur) 947

esrār ***A.*** gizlenen ve bilinmeyen şeyler

e. 373

e.+ (nāfe-i esrār) 1830

e.+ (nāẓım-ı esrār) 1833
e.+ (ṣāḥib-i esrār ol-) 375
e.+ (ṣāḥib-i esrār) 723
e.+dan (ṣāḥib-i esrār) 1829
e.+ı 640
e.+ımuz 1570

Esrār-nāme *A.+F.* Feridüddin Attar'ın tasavvufa dair ünlü eseri
e. 1846

eṣ-ṣalātü *A.* kendine güvenen meydana çıksın
e. 1865

esved *A.* siyah, karar
e. 432

eş eş
e. 36

eşek eşek
e.+e 1313

eşyā' *A.* nesneler
e. 99

et et
e. 1760

etek etek
e.+in 59

etmek ekmek
e. 160, 240, 779
e.+e 786
e.+i 780, 783

ev 1. yalnız bir ailenin oturacağı biçimde yapılmış yapı
e.+de 216, 1026
e.+e 604
e.+inde 659
2. konut, hane
e. 213, 608, 613, 616, 616
e.+de 608
e.+den 216
e.+e 615
e.+ine 225, 313, 1018, 1497
e.+lü 225
e.+üñ 613

3. aile
e. 210
e.+idür 599
e.+inde 949, 955

evlād ***A.*** sülale, soy, nesil
e.+ına 131, 132, 1845

evliyā' ***A.*** Allah'a daha yakın olanlar
e. 57, 71, 950, 1537, 1539, 1548
e.+dan 186, 470, 1078
e.+dur 63
e.+nuñ 716, 1081
e.+ya 713

evrād ***A.*** okunması adet olan dinî dualar
e.+ını 1543

evṣāf ***A.*** sıfatlar
e.+ını 1402

evvel ***A.*** 1. baş, başlangıç
e. 1081, 1799
e.-āḫır 852
2. ilk, birinci
e.+(der-evvel naẓar) 1610
e.+e 109
3. önce, ilkin
e. 95, 400, 533, 1133, 1628
e.+ki 1215

evvelīn ***A.*** evvelkiler
e.+(günāh-ı evvelīn) 518

ey ay
e.+dür 1025

eyit- 1. demek, söylemek
e.-em (cevāb eyit-) 1592
e.-ür 115, 207, 408, 532, 544, 979, 1173, 1175, 1212, 1261,1310, 1376, 1384, 1385,1386, 1391, 1393, 1442,1575, 1577, 1599, 1603,1604, 1616, 1626, 1651,1727, 1732, 1733, 1739, 1755

2. anlatmak, nakletmek

e.-eler 1547

e.-em 1

e.-erem 1722

e.-eyüm 31, 987, 1119, 1507, 1808

e.-ür 1718, 1719

e.-ürdi 1477

3. diye düşünmek, kendine söylemek

e.-ür 1592

eyle öyle, o şekilde

e. 308, 414, 875, 1752

eyle- 1. yapmak, işlemek

e.-düñ 734

2. yapmak, etmek. (Yardımcı fiil)

e.- (‘ādet eyle-) 380

e.- (beyān eyle-) 701

e.- (cehd eyle-) 791

e.- (cehl eyle-) 372

e.- (dost eyle-) 827

e.- (emin eyle-) 997

e.- (fikr eyle-) 375, 1451

e.- (ḥaşr eyle-) 278, 719

e.- (inṣāf eyle-) 1253

e.- (kefen eyle-) 1482

e.- (ḳabūl eyle-) 1228

e.- (niḳāb eyle-) 1015

e.- (nūş eyle-) 1384

e.- (teferrüc eyle-) 1393

e.- (terk eyle-) 835

e.- (ziyāret eyle-) 891

e.-di (‘arz-ı ḥācāt eyle-) 1006, 1050

e.-di (berḳ eyle-) 439

e.-di (çak eyle-) 685, 1624

e.-di (def‘ eyle-) 989

e.-di (delīl eyle-) 1355

e.-di (devr eyle-) 796

e.-di (emr eyle-) 875, 985

e.-di (fermān eyle-) 467

e.-di (feryād eyle-) 1640

e.-di (ġarḳ eyle-) 312
e.-di (ḫāb eyle-) 399
e.-di (ḫāk eyle-) 685
e.-di (ḥall eyle-) 832
e.-di (ḥayrān eyle-) 167
e.-di (ḫalḳ eyle-) 428
e.-di (ḫiṭāb eyle-) 489
e.-di (iki pāre eyle-) 1764
e.-di (ilhām eyle-) 457, 902
e.-di (ilḥāḥ eyle-) 1729, 1734
e.-di (i‘zāz eyle-) 1531
e.-di (ḳabūl eyle-) 398
e.-di (ḳısmet eyle-) 833, 833
e.-di (maḥv eyle-) 1636
e.-di (münācāt eyle-) 1006, 1050, 1583, 1656
e.-di (ne eyle-) 442, 993
e.-di (‘öẕr eyle-) 710
e.-di (pāre pāre eyle-) 1709
e.-di (peyġām eyle-) 556
e.-di (raḥmet eyle-) 832
e.-di (seyrān eyle-) 167
e.-di (şerḥ eyle-) 852
e.-di (tażarru‘ eyle-) 236
e.-di (tecellī eyle-) 166
e.-di (temennā eyle-) 707
e.-di (terk eyle-) 72, 439, 442
e.-di (teşvīş eyle-) 1354
e.-di (ṭaleb eyle-) 1439
e.-di (ṭālib eyle-) 1120
e.-di (ṭayy-ı mekān eyle-) 895
e.-di (vaḥy eyle-) 169, 724
e.-di (yek-sān eyle-) 467
e.-di (zār eyle-) 796
e.-di (zīr ü zeber eyle-) 512

e.-diler (niyāz eyle-) 224
e.-düm (fermān eyle-) 1264
e.-düm (ḥacc eyle-) 1262
e.-düm (ḳurbān eyle-) 1264
e.-düm (ne eyle-) 305
e.-düm (tecellī eyle-) 708
e.-düm (yād eyle-) 1835
e.-düñ (āvāre eyle-) 535
e.-düñ (‘izzet eyle-) 1455
e.-düñ (men‘ eyle-) 732
e.-düñ (mes‘ūd eyle-) 508
e.-düñ (muḳadder eyle-) 98
e.-düñ (ne eyle-) 1332, 1776
e.-düñ (sūd eyle-) 508
e.-düñ (şerm-sār eyle-) 1333
e.-düñ (ta‘līm eyle-) 1330
e.-düñ (terk-i devlet eyle-) 1455
e.-düñ (terk-i vaṭan eyle-) 1225
e.-düñ (tevfīḳ eyle-) 1278
e.-düñ (ṭaṣadduḳ eyle-) 491
e.-düñ (var eyle-) 96
e.-düñ (yoldaş eyle-) 533
e.-gil (beyān eyle-) 1083
e.-gil (defn eyle-) 170
e.-gil (dermān eyle-) 1534
e.-gil (fikr eyle-) 1131, 1420
e.-gil (ḫoşnūd eyle-) 298

e.-gil (ıṣlaḥ eyle-) 1850
e.-gil (lūṭf eyle-) 560
e.-gil (musaḫḫar eyle-) 1630
e.-me (ġavġa eyle-) 194
e.-me (ḳabūl eyle-) 1060
e.-me (redd eyle-) 1088
e.-me (żāyi‘ eyle-) 429
e.-megil (bi-naṣīb eyle-) 276
e.-megil (ḳahr eyle-) 990
e.-megil (raḥmet eyle-) 1256
e.-mek (‘adl eyle-) 1459
e.-mek (ne eyle- gerek) 874
e.-men (taḳṣīr eyle-) 1568
e.-mez (ar eyle-) 1674
e.-mez (eşer eyle-) 522
e.-mez (ḳabūl eyle-) 293, 676
e.-mez (ḳarār eyle-) 729
e.-mez (terk eyle-) 848
e.-miş (bī-cān eyle-) 623
e.-miş (kūr eyle-) 454
e.-miş (neẕr eyle-) 1058
e.-miş (setr-i ‘avret eyle-) 981
e.-miş (seyrān eyle-) 623
e.-miş (yir eyle-) 454
e.-mişdür (ḥall eyle-) 1699
e.-mişdür (ẕemm eyle-) 1811
e.-mişem (ḥacc eyle-) 774
e.-mişlerdür (raḥm eyle-)1250
e.-r (‘arż it-) 680
e.-r (‘avret eyle-) 814
e.-r (beyān eyle-) 185
e.-r (cevr eyle-) 831, 834

e.-r (cūd eyle-) 1544
e.-r (duʻā eyle-) 1141, 1844
e.-r (fidā eyle-) 808
e.-r (himmet eyle-) 586
e.-r (ḫaẕer eyle-) 513
e.-r (imtiḥān eyle-) 185, 202
e.-r (imṭihan eyle-) 444, 1545
e.-r (ḳabūl eyle-) 1246
e.-r (mübtelā eyle-) 1689
e.-r (müdām eyle-) 1257
e.-r (ne eyle-) 814, 1516, 1651
e.-r (nigāh eyle-) 1257
e.-r (tecellī eyle-) 601
e.-r (temīz eyle-) 1470
e.-r (terbiyyet eyle-) 204
e.-r (terk eyle-) 1688
e.-r (ṭaleb eyle-) 722, 1852
e.-r (ẕelil eyle-) 43
e.-rdi (duʻā eyle-) 288
e.-rdi (ṣadā eyle-) 1242
e.-rem (naẓar eyle-) 311
e.-rem (terk eyle-) 1796
e.-rem (zār u niyāz eyle-) 676
e.-rem (zīr ü zeber eyle-) 311
e.-rler (heybet eyle-) 581
e.-rse (duʻā eyle-) 1863
e.-rsin (minnet eyle-) 1125
e.-rsin (nişest eyle-) 674
e.-rsin (ṭaleb eyle-) 1153
e.-señ (taḥṣīl eyle-) 728
e.-sün (Ḫudā-bin eyle-) 859
e.-sün (tedbīr eyle-) 635
e.-ye (ar eyle-) 357

e.-ye (cūş eyle-) 137
e.-ye (emānet eyle-) 873
e.-ye (giriftār eyle-) 357
e.-ye (iḥsān eyle-) 1778
e.-ye (i‘zāz eyle-) 1559
e.-ye (ḳand eyle-) 1339
e.-ye (nedāmet eyle-) 524
e.-yem (‘afv eyle-) 1562
e.-yem (āşikāra eyle-) 1795
e.-yem (beyān eyle-) 1010
e.-yem (cūd eyle-) 1567
e.-yem (ḥāżır eyle-) 193
e.-yem (ne eyle-) 1763, 1791
e.-yem (sūd eyle-) 1567
e.-yem (tedbīr eyle-) 1190, 1759
e.-yem (zīr ü zeber eyle-) 979
e.-yesin (ne eyle-) 1745
e.-yüp (āh eyle-) 1287
e.-yüp (ṭaleb eyle-) 912

eyvān *F.* köşk
e.+lar 143

eyyām *A.* günler, gündüzler
e.+ (miḥnet-i eyyām) 1781
e.+ı bahār 1702

Eyyūb *A.* İsrail Oğulları peygamberlerinden biri
E.+a 815

ez *F.* -dan, -den
e. 1440
e.+ ‘aşḳ-ı dost 1474
e.+’aẕāb-ı cāvidān 602
e.+baḥr-i cūd 1278
e.+behr-i Ḫudā 631, 1755
e.+beray-ı ḫaṭır-ı her ketḫudā 1688
e.+cāy-gāh 492
e.+ehl-i ḫaṭā’ 416
e.+felek 1535

e.+ferişan 639
e.+heme 638
e.+her ḫaṭar 1363
e.+hezārān 1828
e.+ḫānümān 535
e.+ḫaṭar 1689
e.+ḫuşk-ü ter 285
e.+kerem 601
e.+ḳader 799
e.+māde-ḫar 1341
e.+medḥ 1360
e.+riyā’ 1449
e.+şarāb-ı nā-murād 1478
e.+ṭumṭurāḳ 1449
e.+zemīn 1353

ezel ***A.*** başlangıcı olmayan geçmiş
e. 97, 1119, 1776
e.+(üstād-ı ezel) 1769
e.+den 1121, 1122

eẕkār ***A.*** anma, hatırlama, bildirme, söyleme
e.+ını 280

ez-ḳażā ***A.+F.*** yanlışlıkla
e. 141

F

faḫr ***A.*** iftihar, övünç kaynağı
f.+ (faḫr ḳıl-) 768
f.+ (faḫr ol-) 1804
f.+ı cihān 712
f.+ı ricāl 1618
f.+uñ 1599

fā’ide ***F.*** fayda, menfaat
f. 261

fā’ik ***A.*** manevî olarak üstte olan
f.+ (fā’iḳ ol-) 93

faḳīr ***A.*** yoksul
f. 1
f.+ (faḳīr ol-) 1564
f.+lere 128
f.+üñ 134

faḳr ***A.*** yoksulluk
f. 1691
f.+ı 447, 734

fāl ***A.*** uğur, talih

f. 1330

fānī ***A.*** ölümlü

f.+dür 1417, 1824

fāriġ ***A.*** 1. vazgeçmiş

f.+em 1449

2. rahat, asûde

f. 1360

f.+ (fāriġ ol-) 319, 627, 973, 974, 1071, 1404

f.+ül-bāl 638: başı dinç, gönlü rahat

Fārisī ***A.*** Farsça

f.+den 1834

farż ***A.*** yapılması şart olan dinî emir

f. 1591, 1594

fāsıḳ ***A.*** Allah'ın emirlerini tanımayan, günah işleyen f.+a 67

faṣīḥ ***A.*** açık, düzgün, anlaşılır söyleme

f. 455

fāş **F.** meydana çıkma, duyulma, dile gelme

f. 104

f.+ (fāş it-) 770, 968, 1788, 1789

fātiḥa ***A.*** Kur'an-ı Kerîm'in birinci suresi

f. 1854

f.+ (fātiḥa ḳıl-) 1860, 1861

f.+dur 1855

fāżıl **A.** fazilet sahibi, erdemli

f. 1669

fażl ***A.*** fazla, ziyade

f.+ (fażl ḳıl-) 1783

f.+ı 'ālem 1669

f.+ıy-ile 718

f.+uñ 1533

f.+uñı 420

fehm ***A.*** anlayış, idrak, zekâ

f.+ (fehm it-) 903, 905

felāḥ ***A.*** kurtuluş, selâmet

f.+ (felāḥ iste-) 1843

felek ***A.*** 1. gökyüzü

f. 1566

f.+(ez-felek) 1535

2. alem, dünya

f. 589

fenā ***A.*** yokluk, yok olma

f.+ (fenā it-) 798

f.+ (küllī-fenā) 210

fenān ***F.*** ağaç dalı

f.+ (fenān ol-) 400

fer ***F.*** parlaklık, aydınlık

f.+ (fer ol-) 913

ferāġ ***A.*** vazgeçme, terk etme

f. 1437

ferāġat ***A.*** vazgeçme, el çekme

f. 188, 407

feraḥ-nāk ***A.+F.*** sevinçli

f. 100

ferāmūş ***F.*** unutma, hatırdan

çıkma

f.+ (ferāmūş it-) 1252

f.+ (ferāmūş ḳıl-) 891

ferd- ferdā ***A.+F.*** tek tek

f.+ 1619

ferīd ***A.*** tek, eşsiz, kıyas

kabul etmez

f. 945, 1587, 1589,

1635

f.+ (merd-i ferīd) 1794

f.+ (şāh-ı ferīd) 593,

861

f.+ (şaḫṣ-ı ferīd) 171

ferīşān ***F.*** yağma, talan (?)

f.+ (ez-ferişan) 639

ferişteh ***F.*** melek **[krş. firişteh]**

f. 1186

f.+den 1674

f.+ler 1187, 1529

fermān ***F.*** buyruk, emir

f.+ (bende-fermān) 94

f.+ (bende-i fermān)

341

f.+ (fermān eyle-) 467,

1264

f.+umuz (fermān geçür-

) 466

f.+ı Ḫudā 1290

f.+ı ilāh 161

f.+ı rabbül-’ālemin

1718

f.+ını 1008

f.+uña 1331

ferş ***A.*** döşeme, yayma

f. 951

f.+ (cāy-ı ferş) 926

f.+e 1618, 888

fertūt ***F.*** pek ihtiyar

f.+ (fertūt ol-) 609

f.+ı (ḳaleb-ı fertūt) 623

feryād ***F.*** bağırma

f.+ (feryād eyle-) 1640

f.+ (feryād it-) 582, 668

f.+uñı 1419

fesād ***A.*** 1. bozukluk

f. 70

f.+dan 66

2. kötülük, arabozanlık

f. 64, 1364

f.+ (fesād işle-) 52

f.+a 384

f.+dan 75

feṯḥ ***A.*** 1. ele geçirme, zaptetme

f.+ (feṯḥ it-) 85

2. üstünlük, zafer

f.+ (feṯḥ bul-) 289

feṯḥ-i bāb ***A.*** kapının açılması

f. 1115

fettaḥ ***A.*** kullarının işlerini açan, Cenabı- Hak

f. 85

fevḳ ***A.*** Üst, üst taraf.

f. 149

fevt ***A.*** elden kaçma, kaybolma

f.+ (fevt ol-) 502

feylesūf ***A.*** alim, bilgin

f. 1328

f.+ (ḥakīm-i feylesūf) 1345

feyż ***A.*** 1. bolluk

f.+ (ḳābil-i feyż) 1036

2. ilim, irfan

f.+ (feyż al) 1034

f.+üñ 943

fısḳ ***A.*** 1. Allah'a isyan etme

f. 7, 32

2. dinsizlik

f. 70

fī *A.* içinde, -de

f.+küllī-bāb 721

f.+küllī-ḥāl 848, 1097,

1155, 1304, 1667

fi‘āl *A.* işler

f.+(bed-fi‘āl) 1715

fidā *A.* feda

f. 273

f.+ (fidā eyle-) 808

f.+ (fidā ḳıl-) 816, 1266

fiġān *F.* inleme, feryat

f.+ (fiġān ḳıl-) 610, 617

fikr *A.* 1. fikir, düşünce

f.+inden 1409

f.+ine 1346

f.+ini 1543

f.+üñ 370

f.+üñle 1277

2. idrak

f.+ (fikr eyle-) 375,

1131, 1420, 1451

f.+ (fikr it-) 1309, 1551

f.+ (fikr ḳıl-) 465, 1323,

1817

3. zihin, akıl

f.+ine 1849

4. kuruntu

f.+ini 1192

5. maksat, niyet

f.+üñde 1276

fi’l *A.* iş, amel, hareket

f.+i fitne 35

f.-ü deġal 1271

f.+i 1272

fi’l-ḥāl *A.* bu anda, hemen,

şimdi

f. 647

firāḳ *A.* 1. ayrılık

f.+uñ 1261

2. hüzün, keder, sıkıntı

f. 1089

firāvān *F.* çok bol

f. 239

f.+ (ḥalḳ-ı firāvān) 149

Fir‘avn *A.* Hz. Musa’nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı
F.+ı (nefs-i Fir‘avn) 393
F.+ı 517

firdevs *A.* Cennet
f.+i (cennet-i firdevs) 1555
f.+i ‘ālādur 231

firişteh *F.* melek **[krş. ferişteh]**
f. 473, 476, 483, 489, 491,

fitne *A.* 1. ayartma
f.+(fi’l-i fitne) 35
2. bela
f. 968, 1364
f.+ (fitne düş-) 989
f.+ (fitne ol-) 737
f.+yi 989
3. arabozma
f.+ (fitne düş-) 966
4. dinsizlik
f.+ (fitne ol-) 1363

furṣat *A.* uygun, elverişli şartlar
f. 1194

fużūl *A.* lüzumsuz
f. 510

fülān *A.* falan
f. 300, 460, 1080, 1080

fünūn *A.* fenler
f.+(z̲ü-fünūn) 315, 497, 1746

-fürūz *F.* parlatan, aydınlatan
f.+ (dil-fürūz) 896

G

ġāfil *A.* 1. habersiz
ġ.+ (ġāfil ol-) 1183
ġ.+ (merd-i ġāfil) 370
ġ.+dür 1188
2. hazırlıksız
ġ.+ (ġāfil ol-) 1193

ġaflet *A.* habersiz, bilgisiz olma
ġ. 659, 660, 769

gāh *F.* 1.kimi vakit, bazen

g. 202, 336, 337, 1222, 1229, 1234, 1239, 1239
g.+i 202
2. yer adı yapan edat
g.+ (cāy-gāh) 331, 351, 492, 598
g.+ (taḫt-gāh) 11, 47

ġā'ib, ġāyib *A.* görünmeyen, hayıp
ġ.+ (ġāyib ol-) 436, 1094, 1423, 1607,

ġalaṭ *A.* yanlış, yanılma
ġ.+gitmiş 1809

ġalṭān *F.* yuvarlanan
ġ.+ (ġalṭān it-) 1238

ġam A. dert, kaygı, sıkıntı
ġ. 374, 438, 495, 1327
ġ.+ (ġam gözet-) 765
ġ.+ (ġam ye-) 1679
ġ.+ (ġam yi-) 98, 321, 1051
ġ.+ı nār 336
ġ.+ı 533
ġ.+lar 164
ġ.+lılar 600

ġam-güsār *A.+F.* gam ve kederi def eden, teselli veren
ġ.+ı 634

ġam-ḫˇār *A.+F.* kederlenen, tasalanan
ġ.+(ġam-ḫˇār ol-) 765
ġ.+ı 640

ġanem A. koyun
ġ.+i çerb 1615

ġanī A. 1. zengin
ġ. 251
ġ.+dür 1
ġ.+yem 351
2. Allah'ın sıfatlarından biri
ġ. 202, 534, 587, 903, 1296, 1554, 1572, 1764, 1787
ġ.+ (Ḫudāvend-i ġanī) 1544
ġ.+ (rabb-ı ġanī) 679

ġaraż *A.* kötü niyet, kin
ġ. 557, 661

ġarb *A.* batı

g.+a 117

ġarīb *A.* kimsesiz, zavallı

ġ. 352, 1078, 1454

ġ.+ (ġarīb ḳıl-) 276

ġ.+ (ġarīb ol-) 817

ġ.+üñ 133

g.+ (şaḥṣ-ı ġarīb) 1148

ġarḳ *A.* batma, bulanma

ġ.+ (ġarḳ eyle-) 312

ġ.+ (ġarḳ ol-) 698, 1396

ġ.+a (ġarḳ ol-) 1352

ġ.+a 517

ġ.+ı nūr 823

gāv *F.* öküz, sığır

g. 1606, 1686

g.+ı ḫar 522

ġavġa *F.* 1. gürültü, velvele; kargaşa

ġ. 998

ġ.+ (ġavġa eyle-) 194

2. savaş

ġ.+ (ġavġa düş-) 1001

ġāyet *A.* 1. çok, son derece

ġ. 234, 657, 871, 871, 1730

ġ.+de 283

ġ.+le 236

2. iyice

ġ.+ (be-ġayet) 1317, 1510, 1725

ġayr *A.* ayrı, başka, özge

ġ.+ı 1172, 1172

ġayr-i maḥsūs *A.* duyulmaz, sezilmez

ġ. 389

ġazā *A.* din uğruna savaş

ġ. 1813

ġ.+ (ġazā ol-) 1813

ġażab *A.* öfke, kızgınlık

ġ. 34

gebr *F.* ateşe tapan

g.+i lā‘īn 1577

geç- 1. bitmek, sona ermek, tükenmek

g.-en 543

g.-ürem 338

2. bir yandan öbür yana geçmek

g.-di 1608
3. vazgeçmek, bırakmak
g.-meyince 745
g.-miş (geçmiş durur) 300
4. yol olarak kullanmak
g.-e 1359, 1359
g.-er 525, 1302
5. (zaman) geride kalmak
g.-di 314, 554, 878, 1167, 1467, 1468
g.-di (göñülden geç-) 937
g.-di (rūzigār geç-) 675, 687, 1429
g.-e 865
g.-eydi 1277
g.-mesün 1839
g.-mişdi 1139
g.-ürdüñ (rūzigār geç-) 725
g.-ürdüñ (zamān geçür-) 660
6. bir yandan girip öbür yandan çıkmak
g.-er 445
7. devrolmak
g.-e 1785

geçür- geçmesini sağlamak
g.-mez (fermān geçür-) 466
g.-di (göġüs geçür-) 1168 : derin nefes almak

gedā *F.* dilenci
g. 408, 599, 1128, 1221, 1247, 1258, 1286, 1313, 1350, 1414, 1499, 1629, 1688, 1807
g.+ (merd-i gedā) 1374

geh *F.* kimi zaman [gāh kelimesinin hafifletilmişi]
g. 42, 43, 51, 52, 203, 336, 591, 1222

gel- 1. gelmek
g. 157, 306, 345, 620, 790, 1087, 1204, 1218, 1246, 1294, 1393
g.-di 314, 483, 687, 918, 961, 1024, 1026, 1063, 1064, 1073,1150, 1244, 1568, 1614,1663, 1712, 1753
g.-di (nidā’ gel-) 620
g.-diler 929, 950, 1001, 1074, 1166
g.-diyse 1680
g.-dük 422
g.-düñ 306
g.-düñüz (ḫōş gel-) 230
g.-e 243, 425, 869
g.-ecege 732
g.-elüm 1146
g.-enleri 732
g.-esin 653
g.-gil 899
g.-icek 242
g.-me 732
g.-medin 1123
g.-medüñ 305, 900
g.-medüñse 305
g.-mek 1033
g.-mege 730
g.-meyeni 731
g.-miş 932
g.-miş (gelmiş durur) 1053
g.-mişdi 1027
g.-mişem 1645
g.-se (gelse gerek) 1057
g.-üñ 1315, 449
g.-ür 244, 258, 453, 492, 493, 573, 1018
g.-ür (ṭuş gel-) 405
g.-ürdi 1140
g.-ürler 321
2. inanmak, kabul etmek
g.-di 287, 1278
g.-di (cūşa gel-) 1669, 1792
g.-mişüz 421

g.-se (cūşa gel-) 1787
g.-süñ 1
g.-medi (imana gel-) 62
3. ulaşmak, yetişmek, varmak
g.-di 409, 851, 878, 1664, 1781
g.-di (ḫatme gel-) 1856
g.-di (nidā’ gel-) 220, 293, 565, 681, 1051, 1497
g.-düñ 113
g.-e 410, 840
g.-meye 1684
g.-üp 881
g.-ür 806, 813, 1403, 1806
4. dönmek
g.-di 837, 862, 1383
g.-di (özine gel-) 622, 930, 1129, 1189, 1582
g.-düñ 1225
5. gönderilmek
g.-dügüm 303
6. olmak
g.-di (ḫālete gel-) 561
g.-di (ḫōş gel-) 368, 1725
g.-di (ḫurūşa gel-) 748
g.-di (‘itāb gel-) 818
g.-di (ḳatı gel-) 448
g.-eni 1724
g.-iser (aġır gel-) 520
g.-mese (ḫōş gel-) 317
g.-meye 1678
g.-mez (ḫōş gel-) 539
g.-ür 1793
g.-ür (mevce gel-) 526
7. anlatmaya başlamak
g.-di (dile gel-) 985
g.-di (söze gel-) 937
g.-e (dile gel-) 1539

genc *F.* hazine
g. 1445, 1452, 1828
g.+i Ḥaḳḳ 1472
g.+i ma‘nī 723, 1829
g.+i 1416
g.+üñi 1413

gencīne *F.* hazine
g.+mi 1484
gendü kendi, kendisi
g. 3, 6, 10, 48, 80, 81, 100, 159, 247, 355, 548, 626, 626, 802, 1451, 1580, 1628, 1630, 1737, 1849
g.+ni (gendüni bil-) 82
g.+den 4, 5
g.+n 1200
g.+nüñ 2
g.+ñe 1652
g.+ye 83, 981, 1325, 1406
gendüzi, gendüzü kendisi
g. 909
g.+me 1600
g.+n (gendüzin bil-) 81
g.+n 976, 1065
g.+nden 1, 3, 83, 928, 1627
g.+ñe 1817
g.+ñi 25
ger *F.* eğer, şayet
g. 1, 1, 48, 58, 80, 102, 102, 192, 357, 415, 416, 417, 418, 419, 518, 612, 614, 655, 662, 704, 952, 1146, 1284, 1298, 1415, 1560, 1590, 1668, 1722, 1778, 1782, 1795, 1826
-ger *F.* faaliyet bildiren edat
g.+(‘işve-ger) 740
gerçek 1. doğru
g. 1456
g.+in 1381
2. dürüst, sahih
g. 206, 400
gerçi *F.* her ne kadar, … ise de
g. 15, 16, 135, 288, 725, 797, 1009, 1059, 1251, 1270, 1281, 1361, 1564, 1569, 1666, 1785
gerdān *F.* dönücü, dönen
g.+(ser-gerdān) 830

gerek 1. icap eder, gerekir, lazım
g. 190, 401, 402, 1360, 1360
g.+dür 616, 616
g.+lüyem 991
2. -malı, -meli
g.+ (ayırsa gerek) 727
g.+dür (dāim it gerek) 395
g.+ (diñlese gerek) 1757
g.+ (gelse gerek) 1057
g.+dür (gitmeklik gerek) 395
g.+ (ḥicāb olsa gerek) 487
g.+ (itmek gerek) 540
g.+ (ḳılsa gerek) 1057
g.+ (ḳopsa gerek) 279
g.+ (ḳoysam gerek) 540, 555
g.+ (n'itmek gerek) 876
g.+ (n'eylemek gerek) 874
g.+ (ola gerek) 1356
g.+ (olaydı gerek) 952
g.+dür (şefī' olsa gerek) 104
g.+ (uysa gerek) 55
g.+ (yād ḳıl gerek) 668
g.+ (yıḳsam gerek) 555

gerek- uygun olmak, doğru olmak
g.-mez 1304, 1482
g.-mezsin 402

getür- 1. alıp gelmek, getirmek
g.-di 783, 784
g.-diler 885
g.-düñüz 615
g.-esin 731
g.-gil 240
g.-üñ 883
g.-ür 980
2. gelmesini sağlamak, çağırmak

g.-düm (yire getür-) 656
g.-düñüz 611
g.-ür 1380
3. yukarı kaldırmak
g.-di (el getür-) 291

gey 1. çok
g. 35, 1137, 1168, 1169, 1439, 1733
2. layık, uygun
g. 45, 47

gey- 1. giymek
g.-di 178, 179, 894, 992
g.-dükleri 1149
g.-me 346
2. kuşanmak
g.-di 1663
3. takmak
g.-di 1528

geysi giysi
g.+sin 971

gez defa, kere, kez
g. 311, 313, 337, 538, 601, 772, 900, 1193, 1429, 1591

gez- gezmek, dolaşmak
g.-er (gezer ol-) 752
g.-ersin 754, 1627
g.-mek (bu gezmek) 775

gezend *F.* elem, keder
g.+ (bī-gezend) 434
g.+ (gezend ir-) 1310

gezin defa, kere
g. 671, 1250

ġıdā' *A.* zihni ve ahlâkı olgunlaştırmaya yardım eden şey
ġ. 273, 275
ġ.+ (ġıdā' al-) 274
ġ.+dan 276

ġırra *A.* gururlu, kibirli kimse
ġ.+ (ġırra ol-) 726

ġıybet *A.* 1. kaybolma
ġ.+e 290
2. arkasından söyleme, çekiştirme
ġ. 387
ġ.+ (ġıybet di-) 559

ġ.+ (ġıybet it-) 988, 1250

gibi 1. …..e benzer
g. 118
2. benzeri, imişçesine
g. 591, 591, 764
g.+ (yapışmış gibi) 1313
3. özel isimden sonra [belirli bir özelliği temsil eder]
g. + (özi gibi) 356
g.+ (senüñ gibi) 366
g.+ (Mūsā gibi) 393

gice gece.
g. 339, 345, 483, 489, 507, 549, 550, 915, 925, 1066, 1096, 1219, 1226, 1229, 1231, 1232, 1353, 1463
g.+ (gice ol-) 226
g.+gündüz 433, 901, 1099, 1191, 1447, 1464, 1474, 1576, 1647, 1676, 1843
g.+de 932
g.+ler 335
g.+ye 1210

giç- geride bırakmak
g. 1060

gir- 1. girmek
g.- (yola gir-) 716
g.-di 143, 144, 237, 923, 1063, 1574
g.-di (yola gir-) 895, 1165
g.-düm 934
g.-mek 1497
g.-señ 760
2. almak, fethetmek
g.-miş 591
3. başlamak, girişmek
g.-di (ḫalvete gir-) 549
4. katılmak, yer almak
g.-dim 1837
g.-e 1499
g.-megil 545

g.-ür 44, 48
5. ulaşmak
g.-di 550
g.-mez (ele gir-) 377, 746

gīr ü dār *F.* kavga, savaş
g.+ın 1821

girān **F.** bıktırıcı, usandırıcı
g.+ (saḳf-ı girān) 250

gird-āb-ı belā *F.+A.* bela girdabı
g.+ 1475

giriftār *F.*esir
g.+ (giriftār eyle-) 357

girü 1.geriye
g. 438, 830, 911, 1164, 1166, 1467, 1489
g.+ (girü dön-) 486
g.+ (girü ḳal-) 663, 1705
g.+ (girü ḳo-) 378, 479
g.+ye (girü ṣal-) 204
g.+ye 184, 840
2. artık, bundan sonra
g. 1032, 1190, 1794
3. yine, tekrar
g. 534, 537, 1018

giryān *F.* ağlayan
g. 648, 1199

gişi kişi
g. 5, 14, 151, 190, 258, 425, 446, 463, 481, 649, 683, 691, 721, 771, 801, 803, 812, 966, 1002, 1013, 1057, 1059, 1075, 1076, 1140, 1142, 1255, 1337, 1378, 1379, 1388, 1559, 1679, 1809, 1826, 1852
g.+den 369, 556, 1255
g.+dendür 1676
g.+dür 431, 1500
g.+ler 706
g.+nüñ 1177, 1860
g.+sin 1083

git- 1. gitmek
g.-di 141, 463, 548, 683, 693, 970, 993, 1094, 1489, 1638

g.-diler 225
g.-e 784
g.-er 244, 404, 860, 1180, 1751, 1752
g.-erdi 258, 671, 750, 823
g.-erler 1707
g.-erse 401
g.-mege 921
g.-mek 893
g.-meye 1849
g.-miş (gitmiş durur) 1809
2. ayrılmak, terk etmek
g.-di 826, 878, 1350, 1492
g.-di (özinden git-) 1072, 1189
g.-em 1592
g.-erem 657
g.-esin 1093
g.-evüz 1160
g.-iserven 1326
g.-medi 1252
g.-megil 492
g.-meklik (gitmeklik gerek) 395
g.-mezem 1217, 1268
3. kaybolmak
g.-di 70
g.-di (‘aḳlı git-) 927, 940
g.-di (hūş git-) 927
g.-di (uṣṣı git-) 709
4. çıkmak, varmak
g.-elüm 218
g.-evüz 216
5. yol almak
g.-e 1677, 1826
g.-er 320, 435, 473, 975, 1315, 1366, 1549
g.-erdi 773
g.-ersin 474, 479
g.-esin 500
g.-isersin 670
g.-üpdür 1024

giyāh *F.* bitki

g. 334

gizle- saklamak

g.-di 841

gizlen- saklanmak

g.-eyüm 1616

g.-megi 1603

g.-mek 1611

gizlenci gizlenmiş nesne ve sır

g. 1602

gizlü gizli

g.+dür 206

gögüs geçür- içini çekmek

g.+üni geçürdi 1168

gök sema

g. 583, 907, 1324, 1630

g.+de 1621, 1628

g.+e 154

g.+den 172, 286

g.+ler 1073, 1320

g.+lerde 1620

g.+lerden 1517

gökçek güzel, hoş, iyi

g. 13

gönder- 1. yollamak, göndermek

g.-ürdi 1235

2. uğurlamak, yolcu etmek

g.-di 1705

gönderül- gönderilmek

g.-di 260

göñül 1. kalp, iç, gönül

g. 41, 50, 55, 949, 1819

g.+de 374, 729

g.+dendür 805

g.+i 76, 1234, 1319, 1384, 1725

g.+inde 541

g.+ini 298

g.+üm 757, 935

g.+üñ 79, 387

g.+üñ (göñlü ḫōş ṭut-) 193

2. akıl, düşünce

g.+ (göñülden ṣal-) 727

g.+ (göñülden geç-) 937

g.+inde 1556

g.+ine 780, 893, 1590

g.+ini 1327

g.+üni 438

g.+üñe 1192

gör- 1. fark etmek, görmek

g. 158, 267

g.-di 6, 142, 143, 148,

171, 188, 227, 249,258,

260, 301, 315, 324,324,

435, 436, 445, 472,473,

489, 551, 578, 596,606,

628, 630, 637, 637,644,

671, 688, 694, 735,823,

826, 828, 885, 889,915,

918, 974, 975, 977,

1005, 1013, 1018,1019,

1020, 1027, 1077,1096,

1148, 1176, 1198,1201,

1208, 1328, 1397,1439,

1517, 1580, 1589,1610,

1707, 1712, 1713, 1751

g.-diler 622, 1316, 1434

g.-dügüñ 925

g.-dük 1157

g.-düm 462, 528, 529,

933, 1066, 1100

g.-e 314

g.-eler 1571

g.-em 1099

g.-enüñ 1752

g.-eydüñ 761

g.-eyin 1379

g.-eyüm 1604

g.-gil 458

g.-me 963

g.-mege 1001, 1027

g.-medin 1123, 1628

g.-medümse 462

g.-mege 1431

g.-mek 607, 712

g.-mek (görmek dile-)

1105

g.-mekdür 712

g.-memişsin 183

g.-meyiser 864

g.-mez (yaḳīn gör-)

1162

g.-miş 932

g.-mişdir 1023

g.-üben 406

g.-üngil 1624

g.-ünmez 389
g.-üp 752, 1615
g.-ür 206, 483, 629,
751, 782, 1063, 1545,
1587
g.-ürdi 122
g.-ürseñ 1173
g.-ürsin 1162, 1175,
1188, 1775
2. kabul etmek, saymak
g.-düñ (revā gör-) 156
g.-e 356
g.-e (ḫōş gör-) 316
g.-e (revā gör-) 1690
g.-esin (kāmil gör-) 857
g.-isersin (ziyān gör-)
565
g.-medi (ḫōş gör-) 836
g.-megil 511
g.-mez (revā gör-) 19
g.-mezem (lāyıḳ gör-)
542
g.-ürsin 1337
3. teşhis etmek
g.-düñüz 1546
4. anlamak
g.-di 893, 1465
g.-me 1338
5. bilmek, öğrenmek,
tanımak
g. 24, 165, 305, 306,
308, 315, 346, 442, 442,
453, 558, 620, 804, 820,
854, 964, 978, 993, 995,
1108, 1184, 1296, 1332,
1453, 1484, 1485, 1544,
1767, 1768, 1778,
g.-di 1169, 1372, 1614,
507, 547
g.-dügüñi 857
g.-düm 711
g.-düñ 854
g.-e 877, 1496, 1516
g.-eler 1536, 1537
g.-em 1601
g.-en 713, 715
g.-esin 1284
g.-eyin 1650, 1651

g.-eyüm 1659
g.-mege 77
g.-mek 232
g.-mem 1144, 1172
g.-memiş 515
g.-memiş (görmemiş ol-) 1685
g.-mesünler (cefã gör-) 1845
g.-mez 1171
g.-mezler 1163
g.-señ 760
g.-üñ 1551
g.-üpdür 541
g.-ür 713, 715
g.-ürler 1675
g.-ürsin 338
6. bulmak
g.-di 271
7. gizlemek, müşahede etmek
g. 159, 975
g.-esin 564
g.-sün 1030
g.-ürem 1134
8. işitmek, duymak, dinlemek
g.-miş 1319

görici görücü, anlayan, bilen
g. 924

görk güzellik, yüz güzelliği
g.+lü 1407

göster- 1. göstermek
g. 73, 1172
g.-iser 1296
g.-mezdi 1142
g.-üñ 613, 615
2. öğretmek
g. 420, 1572
g.-em 1603
g.-evüz 183
g.-eyüm 209
g.-ür (ḥikmet göster-) 978

götür- 1. götürmek
g.-diler 920
g.-miş 259
g.-üben 921

g.-ür 1588
2. açmak, kaldırmak
g.-di (el götür-) 219, 679, 1656
g.-üp (el götür-) 1854
3. kaldırmak
g.-di (başına götür-) 923
4. ortadan kaldırmak
g.-ülse 1102
5. taşımak, yüklenmek
g.-e 1737
g.-en 1608
g.-mez 369

götürül- alınmak
g.-di 1237

göynük acı, ıstırap
g.+lü 797, 806

göz göz
g. 1019, 1767
g.+ (göz ṭut-) 433
g.+in (göz ṭut-) 976
g.+ (göz yum-) 1604, 1851
g.+ini (gözini yum-) 1607
g.+den 388
g.+i 257, 453, 454, 694
g.+in 119, 454, 1174, 1175, 1176
g.+inden 1426
g.+ine 331, 550
g.+ini 1610, 1618
g.+iylen 949
g.+lere 389
g.+lerinüñ 349, 1437
g.+lerüm 1105
g.+lüdür 206
g.+üm 1379
g.+üni 1617
g.+üñ 387, 1616, 1616
g.+üñe 1221

gözet- 1. korumak, kollamak
g.- (ġam gözet-) 765
2. gözden geçirmek, incelemek
g.-ürler 1419

gözle- 1. beklemek

g.-r 1554, 1689
g.-yen 913
2. kayırmak
g.-yen 1116

ġulām *A.* 1. bıyığı çıkmamış delikanlı, genç
ġ. 1625
2. köle, esir
ġ. 259

ġulġule *A.* gürültü, şamata, bağırıp çağırma
ġ. 888

gūr *F.* yaban eşeği
g.+(ber-gūr) 1486
g.+a 900

ġurbet *A.* yabancı memleket
ġ.+e (ġurbete ṣal-) 534

ġurūr *A.* kibir, gurur
ġ. 348

ġusl *A.* boy abdesti
ġ.+ (ġusl it-) 172, 970
ġ.+e 972

ġuṣṣa *A.* kaygı, tasa, üzüntü
ġ.+dan 831

gūş *F.* 1.işitme, dinleme
g.+ (be-gūş) 927
g.+ (gūş it-) 825, 1549
g.+ (gūş ḳıl-) 1502
g.+ (gūş ṭut-) 795, 850
2. kulak
g.+ına (gūşına alma-) 1048

gūşmāl *F.* kulak bükme, yola getirme
g.+ (gūşmāl vir-) 1155

gül *F.* gül çiçeği
g. 145, 543, 1210, 1211, 1211, 1222, 1405
g.+ (gül ḳıl-) 1339
g.+ (mevsim-i gül) 1857
g.+i 936, 1208

gül- gülmek
g.-e 538
g.-em 1600
g.-işür 205

gül-bün *F.* gül kökü, gül biten yer

g.+i 346

gül-gūn *F.* gül renkli

g.+ī-i aḥmer (aḥmer ḳıl-) 743

gül-istān *F.* gül bahçesi

g. 1231

g.+ı 1207

gümān *F.* sanma, sezme

g.+ (bed-gümān) 1597

g.+ (bī-gümān) 250, 874, 1080, 1085, 1127, 1194, 1270, 1362, 1375, 1585, 1591

g.+ (gümān it-) 1612

gün 1. gündüz

g.+(dün gün) 28, 37, 39

g.+(dün ü gün) 33

2. güneş

g. 171, 1317

g.+e 1355

3. gün

g. 141, 288, 289, 314, 361, 444, 528, 594, 597, 736, 773, 805, 892, 909, 961, 969, 1043, 1043, 1046, 1140, 1143, 1367, 1463, 1464, 1573, 1648, 1669, 1751, 1859

g.+ (on yidi gün) 235

g.+de 392, 601, 1138, 1466

g.+dür 190

g.+e 1352, 1377

g.+i 1145

g.+lük 896

günāh *F.* hata, günah

g. 575, 1582, 1673

g.+ (bī-günāh) 1645

g.+ (günāh ḳıl-) 1281

g.+a (günāha yaz-) 1786

g.+ (pür.-günāh) 1274

g.+ı evvelīn ü āḫirīn 518

g.+ın 133

g.+umdur 1282

günc *F.* köşe, bucak.

g.+i maḳām 688

g.+i mescid.den 1139

gündüz gündüz

g. 1219, 1229, 1231

g.+ (dün ü gündüz) 25

g.+ (gice gündüz) 433,

901, 1099, 1191, 1447,

1464, 1474, 1576,1647,

1676, 1843

g.+in 335

güneş güneş

g.+de 1127

güşād *F.* açma, açılma

g.+ (murġ-ı güşād)

1231

güvāh *F.* şahit, tanık

g. 1110

güven- güvenmek

g.-ürseñ 763

güẕāf *F.* boş

g. 412, 1135

g.+ (güẕāf ol-) 705

güzel güzel

g. 1588

güzer *F.* geçme, geçiş

g.+ (güzer ḳıl-) 386

güzīn *F.* seçkin, üstün

g. 671

g.+ (eṣḥāb-ı güzīn) 942

g.+ (güzīn ol-) 946

g.+ (merd-i güzīn) 1156

g.+ (şāh-ı güzīn) 1743

g.+i 105

H

ha sürekli, durmadan

h. 243

ḫ̆āb *F.* uyku, rüya

h.+ (ḫ̆āb eyle-) 399

h.+ (be ḫ̆āb) 489, 507,

915

h.+ (ḫ̆āb ḳıl-) 1098

h.+ (taʿbīr-i ḫ̆āb) 924

h.+ı ṣavāb 924

ḫaber *A.* 1. haber

h. 1082, 720

h.+ (bī-ḫaber) 151, 301,

337, 345, 476, 603,928,

1249, 1338, 1343,1507,

1627

h.+ (ḫaber al-) 5
h.+ (ḫaber di-) 1041
h.+ (ḫaber vir-) 961, 1021, 1336, 1622
h.+den 291
2. durum, hal
h.+den 5

ḫaber-dār **A.** haberli
h.+ (ḫaber-dār ḳıl-) 769
h.+ (ḫaber-dār ol-) 973

ḥabīb ***A.*** 1. sevgili, dost
h.+i Ḥaḳ 126
h.+üm 113
2. Hz. Muhammed
h. 1454
h.+üñ 133

ḫabīr ***A.*** haberli, bilgili
h. 238, 553, 1503, 1516

ḥabs ***A.*** alıkoyma, bir yere kapatma
h. 1649
h.+e (ḥabse ṣal) 1645
h.-ü zindān 398

ḥācāt ***A.*** istekler, dilekler
h.+ (‘arż-ı ḥācāt) 1006, 1050

ḥacc ***A.*** İslâm’ın beş şartından biri
h. 510, 778
h.+ (ḥacc eyle-) 774
h.+ı (ḥacc eyle-) 1262
h.+ (ḥacc it-) 773
h.+a (ḥacca çıḳ-) 596
h.+ı İslām 502
h.+a 509, 772, 1262
h.+ı 504, 505, 779, 786

ḫˇāce ***F.*** hoca, efendi
h. 259, 260, 261, 265, 657
h.+m 1756

ḥacer ***A.*** taş
h. 979

ḥācet ***A.*** ihtiyaç, gereklilik, lüzum
h. 677, 1188
h.+i 288
h.+üm 676, 678, 1728

h.+üñ 677, 1727

ḥācı *A.* Hacc'a giden

h.+lar 607

ḫacīl *A.* mahcup, utanmış

h. 1525

h.+ (ḫacīl ol-) 43, 1841

ḥadd *A.* 1. sınır

h.+i imkāndan 1359

h.+den 844

2. derece, sayı

h.+i selāmetde 1360

h.+den 774

h.+e 1578

h.+i 93

ḫadd *A.* yanak

h. 866

ḥadīṣ *A.* Hz. Muhammed'in sözleri

h.+i Muṣṭafā 941

ḫafī *A.* gizli, saklı

h. 1492

hafta *F.* hafta, yedi gün

h. 1757

h.+nuñ 1767

h.+ya 1772

-ḫᵛāh *F.* isteyen

h.+umdur ('öẕr-ḫāh) 1282

ḥā'il *A.* mani olan, engel

h.+ (ḥā'il durur) 1187

ḫā'in, ḫāyin *A.* nankörlük eden

h. 1715

h.+ (ḫā'in ol-) 1510

h.+ (ḫāyin ol-) 1694, 1779

ḫāk *F.* toprak

h. 1113, 1113, 1113, 1129

h.+ (be-ḫāk) 1240

h.+ (ḫāk eyle-) 685

h.+ (ḫāk ḳıl-) 983, 1487

h.+ (ḫāk ol-) 1075, 1113, 1334

h.+ (seng-i ḫāk) 1486

h.+i pāyin 1221

h.+i rāh 331, 334, 408, 410

h.+i zemīn ü āsumān 1773
h.+sar (devr-i ḫāk-sār) 739
h.+e 1426
h.+ini 1243

Ḥaḳ ***A.*** 1. Allah, Tanrı h. 15, 16, 67, 77, 115, 128, 195, 200, 264, 273, 290, 312, 426, 428,429, 457, 469, 498, 501, 523, 551, 552, 601, 692, 699, 700, 729, 792, 811, 816, 822, 832, 846, 847, 852, 854, 859, 870, 902, 905, 912, 913, 959, 988, 1006, 1008, 1031, 1036, 1039, 1040, 1087, 1146, 1182, 1256, 1365, 1429, 1437, 1445, 1523, 1555, 1637, 1676, 1688, 1690, 1722, 1733, 177, 1777, 1778, 1811, 1838, 1841, 1842
h.+a 3, 58, 93, 224, 237, 493, 500, 529, 714, 827, 912, 1260, 1341, 1348, 1583, 1656, 1723
h.+(genc-i Ḥaḳ) 1472
h.+dan (cānib-i Ḥaḳ) 507, 1806
h.+ (ehl-i Ḥaḳ) 1470, 1540, 1570, 1819
h.+ (ḥabīb-i Ḥaḳ) 126
h.+ (Ḥaḳ durur) 1665
h.+ (Ḥaḳ Teʿālā) 112, 165, 169, 210, 296,319, 461, 570, 702,724, 842, 895, 968, 1010, 1032, 1069,1101, 1106, 1113, 1286, 1293, 1298,1443, 1506, 1545, 1551,1585, 1695, 1809, 1864
h.+ḳa (Ḥaḳḳa dön-) 72
h.+ḳı (Ḥaḳḳı bul-) 82, 717
h.+ (kasd-ı Ḥaḳ) 1798

h.+da (kelām-ı Ḥaḳ) 994
h.+ı 668, 715, 715, 745, 959, 1337, 1654, 1700, 1749
h.+ın 851
h.+uñ 371, 669, 987
h.+ (ḳudret-i Ḥaḳ) 1531
h.+a (ḳudret-i Ḥaḳ) 184
h.+ (meclis-i Ḥaḳ) 1571
h.+ (merd-i Ḥaḳ) 814
h.+ (mest-i Ḥaḳ) 368, 1473
h.+ (pīş-i Ḥaḳ) 1776
h.+ (sırr-ı Ḥaḳ) 1812
h.+dan (sırr-ı Ḥaḳ) 1473
h.+ (şīr-i Ḥaḳ) 127
h.+da (ẓıll-ı Ḥaḳ) 1684
h.+ (ẕikr-i Ḥaḳ) 1196
h.+ (ẕikr-i Ḥaḳ) 86, 1183, 1540
h.+ḳı (ẕikr-i Ḥaḳ) 1184
h.+içün 1721
h.+perest 1259
h.+şinās 486, 981
h.+a 368, 383, 549,714, 824, 1592
h.+dan 78, 378, 440, 441, 1191, 1333, 1338, 1469, 1680, 1691, 1728
h.+dın 1035
h.+la 954

ḥaḳ

A. 1. dair, için, ilgili olarak
h.+ ḳına 594
h.+ḳında 961
h.+ḳında 559, 576
2. doğruluk, gerçeğe uygunluk
h. 92
h.+ḳa (ḥaḳḳa döndür-) 56
h.+dan 76, 727
3. pay, hisse
h.+ḳı-çün 471
h.+ḳı emek 1254
h.+ḳı 568

h.+ḳın 1252
h.+ḳını 1070
h.+ḳıy-çün 1012
h.+ın 252
4. doğru, gerçek
h. 182
h.+ḳa 83
h.+ḳı 1092, 1847
5. lâyık, münasip
h.+dur 1697

ḥaḳīḳat ***A.*** 1. gerçek, doğru
h.+ (der-ḥaḳīḳat) 1823
h.+de 1558
2. sadakat, bağlılık, doğruluk
h.+dür (deryā-yı ḥaḳīḳat) 1822

ḥakīm ***A.*** alim, bilgin
h. 636, 1310, 1314
h.+i feylesūf 1345
h.+i hinde 651
h.+i Hindī 640
h.+i Hindū 628
h.+i pür-ḫıred 1306
h.+e 1308

ḥaḳīr ***A.*** değersiz, itibarsız, zavallı
h. 855

ḥāl ***A.*** 1. şimdiki zaman
h.+ (ehl-i ḥāl) 1655
h.+ (ṣāḥib-ḥāl) 283
h.+e 1328
2. oluş, bulunuş, suret, durum
h. 181, 209, 821, 866, 945, 1045, 1193
h.+ (ālūde-ḥāl) 1715
h.+ (āşufte-ḥāl) 918
h.+ (ḥāl bil-) 1531
h.+ (küllī-ḥāl) 848, 1097, 1155, 1304, 1667
h.+ (pejmurde-ḥāl) 168
h.+ (pür-ḥāl) 1473
h.+ (şūrīde-ḥāl) 570, 595, 234, 561, 1202, 1223, 1230, 1372, 1506
h.+ümdür (vaṣf-ı ḥāl) 1765

h.+e 325
h.+i 187, 575, 703, 1132, 1169, 1370, 1614, 1633
h.+in 81, 1583, 1775, 1808
h.+inden 720
h.+ine 238, 548
h.+ini 170, 881, 1188, 1434, 1439
h.+iyle 100
h.+üm 652, 1084, 1758, 1771
h.+ümi 158, 338, 343, 1130, 1764
h.+üñ 189, 328, 1083, 1119, 1226, 1421
h.+üñden 343
h.+üñe 788
h.+üñi 1152, 1420

ḫalāyiḳ **A.** halk, insanlar, kullar
h. 360

ḫalel ***A.*** bozma, bozukluk, eksiklik
h. 1850
h.+ (ḫalel vir-) 1335

ḫālet ***A.*** 1. haller
h. 318
h.+dür 701, 1584
h.+e 1469
2.hal, suret
h.+i (ḫāleti gel-) 561

ḫālī ***A.*** tenha, boş, sahipsiz
h. 209, 625, 1243

ḫalīfe ***A.*** padişah
h. 1386, 1391

ḫāliḳ ***A.*** yaratan, Allah
h. 1672
h.+i heft-āsumān 1392
h.+a 1270
h.+uñ 275

ḫalīlu'llāh ***A.*** halis, sadık dost
h. 1840

ḫalīm ***A.*** yumuşak huylu
h.+ (ḫalīm ol-) 990

ḫalḳ ***A.*** 1. yaratma, yaratılma
h.+ (ḫalḳ eyle-) 428
2. insanlar

h. 159, 250, 292, 568, 765, 793, 1241
h.+ (ḫalḳ-ı Ḫudā) 1258
h.+ı ʻālem 566
h.+ı firāvān 149
h.+ı zemīn 1299
h.+a 63, 240, 428, 961, 1024, 1256, 1256, 1365
h.+dan 1147
h.+ı 356, 459, 563, 596, 797, 859, 918
h.+ını 1287
h.+ıyle 381

ḥall *A.* çözme, karışık bir meselenin içinden çıkma
h. 1821
h.+ (ḥall eyle-) 832, 1699
h.+ (ḥall it-) 936
h.+ (ḥall ol-) 892

ḫallāḳ *A.* yaratıcı, yaradan
h.+ı ʻālem 572

ḫalvet *A.* 1.yalnız, tenha kalma
h. 1145, 1146, 1226, 1576
h.+e (ḫalvete gir-) 549
h.+ce 1538
2. tenha yer
h. 1050
h.+de 971
h.+inde 1573

ḫam *F.* acemi kişi
h.+ (ḫam ḳıl-) 1710
h.+ (ḫam ol-) 711

ḥamd *A.* Allah'a şükran duygularını belirtme
h. 88
h.+ (ḥamd it) 93
h.+ıyilen 89
h.+iyle 90

ḥamle *A.* atılma, saldırma
h.+den 403

ḫāmūş *F.* sessiz
h.+ (ḫāmūş ḳal-) 795

h.+ (ḫāmūş ol-) 379, 380, 1793

ḫ̆ān *F.* yemek, yemek sofrası
h. 639, 1565
h.+ı 1565
h.+ı keremden 96
h.+ı ṭa‘ām 1563

ḫān *F.* hükümdar
h. 1431

ḫançer *A.* hançer
h. 563

ḫanda nerede
h. 788, 788

ḫāne *F.* 1. ev
h.+lıḳda 662
h.+sinden 386
h.+ye 612

ḫānümān *F.* ev bark
h.+ (ez-ḫānümān) 535

ḫar *F.* diken
h.+ı 1339

ḫar *F.* eşek
h. 1314, 1315, 1342
h.+ (ġāv-ı ḫar) 522
h.+ (māde-ḫar) 1312, 1341
h.+ (muḥtāc-ı ḫar) 1343
h.+a 1342, 1686

ḫarāb *A.* yıkık, viran
h. 686, 694, 697, 1370
h.+ (ḫarāb it-) 516
h.+ (ḫarāb ḳıl-) 1358
h.+ (ḫarāb ol-) 286, 691, 964, 965, 1005, 1377, 1410

ḥarām *A.* dince yasaklanmış olan
h. 1219

ḥarāmī *A.* hırsız, haydut
h. 1197

ḥarbe *A.* kısa mızrak
h.+ (ḥarbe ḳıl-) 117

Ḫārıḳān İran’da bir şehir **[krş. Ḫarḳan]**
h. 860
h.+ (der-Ḫārıḳān) 1095
h.+ (şehr-i Ḫārıḳān) 879

ḥarīf *A.* teklifsiz dost
h. 673
ḥarīr A. ipek
h. 346, 1526
Ḥarḳan İran'da bir şehir **[krş. Ḥārıḳān]**
h.+ (şeh-i Ḥarḳan) 890
ḥarman *F.* harman **[krş. ḥarmen]**
h.+ın 1222
ḫarmen *F.* harman **[krş. ḥarman]**
h.+i Aṭṭar 1833
Hārūnü'r-Reşīd *A.* Abbasī halifelerinin en meşhuru
h. 1366, 1424
ḫaṣ, ḫāṣṣ *A.* mahsus, özel
h. 1854
h.+ (ḫāṣ ol-) 1107
h.+ı 1693
h.+ıdur 738
h.+lar 322
h.+umdur 1513
Ḥasan *A.* Ebu'l Hasan-ı Harkânî, büyük alim ve velilerin altıncısıdır
h. 870, 899, 902
Ḥasan *A.* Hasan-ı Basrî, Hz. Ömer'in halifeliğinin son ikinci yılında doğan din alimi
h. 1038, 1051, 1054, 1055, 1063, 1068, 1070, 1095, 1248
Ḥasan *A.* Sultan Mahmud'un oğlu
h. 1432, 1460, 1788, 1739
ḥased *A.* kıskançlık
h. 33
ḥasen *A.* güzel, hüsünlü
h.+ (ḫulḳ-ı ḥasen) 745
ḥāṣıl *A.* var olan, elinde olan
h.+am (bī-ḥāṣıl) 342
h.+ (ḥāṣıl ḳıl-) 1782
h.+ (ḥāṣıl ol-) 1112
h.+dur 838
h.+durur 839

ḫaṣlet *A.* insanın yaradılışındaki huyu
h.+i her bir nebāt 1340

ḥasret *A.* 1. özleyiş, özleme
h.+sin 1214
2. üzüntü, keder
h.+ (ḥasret ol-) 863

ḥasretlen- *A.+T.* kederlenmek
h.+üben 1674

ḫāṣṣ-u-ām *A.* herkes
h. 356, 919, 930, 1043, 1563

ḫ̆aste *F.* hasta
h. 811

ḥasūd *A.* kıskanç, çekemeyen
h. 388

hāşā *A.* asla, katiyen, hiçbir zaman
h. 1215

ḥaşem *A.* maiyet, yanında bulunanlar
h. 438

ḥaşr A. ölüleri diriltip mahşere çıkarma, kıyamet
h.+umızı (ḥaşr eyle-) 719
h.+umuzı (ḥaşr eyle-) 278
h.+ (ḥaşr ḳıl-) 1701

ḫaṭā' *A.* 1. yanlış, yanılma
h.+ (bī-ḫaṭā') 274
h.+ (küllī-ḫaṭā') 1699
h.+sına 134
h.+suz 135, 541
2. günah
h.+ (ehl-i ḫaṭā') 416
h.+ (ḫaṭā' ḳıl-) 1672

ḫaṭar *A.* tehlike
h. 1684
h.+ (ez-ḫaṭar) 1689
h.+ (her ḫaṭar) 1363
h.+ (kār-ı ḫaṭar) 1790
h.+dan 1365

hātif *A.* sesi işitilip kendisi görünmeyen kimse
h.+den 220, 293, 565, 620, 681, 1051, 1497

ḫatm *A.* 1. hitama erdirme, bitirme
h.+ (ḫatm ḳıl-) 908, 1838
h.+ (ḫatm ol-) 1465, 1865
h.+e (ḫatme gel-) 1856
h.+i dürr 1829
h.+i kelām 871
2. Kur'anı başından sonuna kadar okuma
h.+i Ḳur'ān 228
h.+ı 229
h.+i 1430
h.+ini 1037

ḫatun *F.* kadın, hanım
h. 1052, 1056
h.+ı 1063
h.+ıdur 1055
h.+uñ 1061

ḥavāle *A.* gönderme, sevk etme
h.+ (ḥavāle ḳıl-) 110, 785
h.+ler (ḥavāle ḳıl-) 1696
h.+ (ḥavāle ol-) 1786

ḫavf *A.* korku
h. 1659, 1684

ḥayā *A.* utanma
h. 29
h.+ehli 121
h.+sından 122
h.+sını 123

ḫayāl *A.* insanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey
h. 1330, 1747, 1839
h.+ (pür-ḫayāl) 1452, 1458

ḥayāt *A.* canlılık, dirilik
h. 1103
h.+ (āb-ı ḥayāt) 996, 1414
h.+ı cāvidān 658

Ḫayber *A.* Arabistan'da bir yer
h. 129

Ḥayder *A.* Hz. Ali
h. 126

ḫayl *A.* at sürüsü
h. 438 , 404

ḫayli *F.* epeyce, çokça
h. 1467, 554

ḫayr *A.* iyilik, hayır
h. 7, 8, 52, 53, 1865
h.+ (ḫayr işle-) 49
h.+ (ḫayr ol-) 1430
h.+a 1037

ḥayrān *A.* şaşmış, şaşakalmış
h. 485, 584, 694, 928, 1076
h.+ (ḥayrān eyle-) 167
h.+ (ḥayrān ḳal-) 186, 223, 329, 354, 430, 609, 621, 646, 1003, 1623,1683
h.+ (ḥayrān ol-) 1753
h.+um 337

ḥayret *A.* şaşma, şaşırma
h.+ (ḥayret ir-) 898, 1581, 1595
h.+e (ḥayrete düş-) 933

Ḫayrü'l-beşer *A.* insanların hayırlısı, Hz. Muhammed
h. 952

ḥayvān *A.* 1. canlılık, dirilik
h. 959, 1254
h.+ (āb-ı ḥayvān) 1322, 1326
h.+ṣıfat 958, 960
2. canlı şey
h. 142

ḥayy *A.* Allah'ı adlarındandır
h. 364, 459, 1017, 1503, 1657

haẕā *A.* bu, o, şu
h.+ (nükte-i haẕā) 1089

hażar *A.* barış ve güven
h.+da 122

ḥaẕer *A.* sakınma, kaçınma
h.+ (ḥaẕer eyle-) 513

h.+ (ḥaẕer ḳıl-) 123, 379, 514, 512, 1303

ḥāżır *A.* mevcut, hazır
h. 503
h.+ (ḥāżır eyle-) 193
h.+ (ḥāżır ol-) 1145, 1286, 1625

ḥazīn *A.* hüzünlü, kederli
h. 1094, 1199

ḫazīne *A.* devlet malının, devlet parasının saklandığı yer
h.+dār 1510
h.+mdür 1499

ḥażret *A.* 1. saygı için kullanılan unvan
h.+i Mūsā 973
h.+i şāh-ı şerīf 1730
h.+e 4, 77, 551, 1265, 1293, 1544
2. ön, huzur, nezd
h.+ine 1527
h.+üme 319
h.+üñde 1844
h.+üñe 890

heft *F.* yedi sayısı
h.+āsumān 1392

helāk *A.* mahvolma, ölme
h.+ (helāk it-) 1291, 1425
h.+ (helāk ḳıl-) 513, 1334
h.+ (helāk ol-) 336, 481, 558, 585, 801,803, 983, 1002, 1075, 1371, 1421

hele bari, hiç olmazsa
h. 160

helvā *A.* un, yağ ve şekerle yapılan tatlı
h. 207

hem *F.* 1. aynı zamanda, üstelik
h. 28, 29, 33, 34, 34, 35, 121, 124, 138, 140, 153, 155, 170, 223, 231, 278, 297, 303, 325, 325, 326, 340, 351, 487, 513, 527,

535, 543, 544, 544, 565,
605, 609, 609, 632, 689,
757, 793, 944, 951, 957,
963, 968, 988, 997,
1028, 1036, 105, 1070,
1073, 1077, 1108, 1122,
1153, 1158, 1170, 1179,
1199, 1233, 1247, 1248,
1263, 1265, 1288, 1297,
1298, 1299, 1300, 1337,
1408, 1437, 1461, 1481,
1482, 1512, 1519, 1524,
1534, 1621, 1665, 1674,
1719, 1784, 1798, 1808,
1813, 1851, 1852
2. ve h. 28, 29, 29, 34, 35, 35,131, 179, 212, 475, 521, 618, 782, 877, 882, 891, 903, 908, 911, 934, 978, 989, 991, 993, 994, 1062, 1079, 1080, 1103, 1122, 1141, 1158, 1235, 1327, 1331, 1412, 1420, 1432, 1436, 1442, 1444, 1486, 1509, 1511, 1518, 158, 1675, 1679, 1681, 1704, 1707, 1735, 1836, 1854
3. -dak, -deş, -i bir h.+āvāz (hem-āvāz ol-) 819
h.+der-gāh 665
h.+derd 1774
h.+derdi 634
h.+rāh 759
h.+rāh (hem-rāh ol-) 660, 669, 665, 759
h.+rāh-ı canuñ 669

hemān *F.* hemen, o anda h. 199, 435, 482, 698, 712, 872, 992, 1012, 1015, 1061, 1132, 1194, 1215, 1245, 1280, 1392, 1530, 1581, 1612, 1633, 1818

hem-ān-dem *F.* hemen, çabucak, o anda
h. 452, 592
hem-çü *F.* [onun] gibi
h. 418, 473, 483, 630, 915
hem-dem *F.* sıkı fıkı, canciğer arkadaş
h. 377
h.+ (hem-dem ol-) 383
h.+i 1365
h.+üm 424
h.+üñ 379
heme *F.* cümle, hep, bütün
h.+(ez-heme) 638
hemīn *F.* bu bile, tıpkı bu; çok
h. 73, 294, 947, 1012, 1301, 1385, 1577
hem-nefes *A.+F.* arkadaş
h.+ (hem-nefes ol-) 1234
hem-nişīn *F.* beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaş
h. 377
h.+dendür 378
h.+i 629
hengāme *F.* kavga, gürültü
h.+dür 754
henüz *F.* daha, yeni, henüz
h. 183, 1452, 1512
hep bütün, tüm, hep
h. 15, 356, 555, 685, 728, 749, 1171, 1297, 1488, 1704
her *F.* her
h. 3, 74, 82, 206, 608, 626, 1183, 1749
h.+ (her ādeme) 736
h.+ (her ādemi) 1365
h.+ (her aġaçuñ) 795
h.+ (her aġyār) 371
h.+ (her ʻalāyıḳdan) 494
h.+ (her bār) 132
h.+ (her bir) 8
h.+ (her bir ādemüñ) 1430
h.+ (her bir ʻazīz) 1847
h.+ (her bir ʻāżā) 64

h.+ (her bir gedā) 1499
h.+ (her bir işe) 1671
h.+ (her bir nebāt) 1340
h.+ (her biri) 10, 11, 17, 20, 45, 228, 320, 450, 832, 839, 146, 1526, 1694
h.+ (her cāy-gāh) 331
h.+ (her cism-i leīm) 939
h.+ (her çi) 825
h.+ (her da‘vī ḳılanuñ) 1133
h.+ (her dem) 78, 108, 122, 127, 129, 23, 273, 336, 396, 524, 1155, 1268, 1812
h.+ (her dem-be-dem) 4, 1134, 1143
h.+ (her denī) 1091
h.+ (her encüme) 1834
h.+ (her gişi) 369, 812, 1826
h.+ (her gişinüñ) 1177
h.+ (her gün) 288, 1140
h.+ (her günāh-ı evvelīn ü āḫirīn) 518
h.+ (her ḫaṭā’) 1672
h.+ (her ḫaṭar) 1363
h.+ (her ḫaṭā’sına) 134
h.+ (her iş) 9, 9, 86
h.+ (her işde) 85
h.+ (her işe) 553, 1503, 1652
h.+ (her işi) 14, 1337
h.+ (her kārumuz) 1570
h.+ (her ketḫudā) 1688
h.+ (her kim) 499, 602, 802, 999, 1257, 1863
h.+ (her kime) 1801
h.+ (her kimüñ) 62, 71, 624
h.+ (her kitābı) 1818
h.+ (her ḳula) 914, 1035, 1469
h.+ (her ḳulum) 320
h.+ (her maḳām) 991
h.+ (her melek) 1526

h.+ (her merd-i dīn)
1156
h.+ (her merd-i emin)
1154
h.+ (her na-kes) 375
h.+ (her na-şināş) 982
h.+ (her ne) 6, 8, 30,
670, 698, 749, 1060,
1379, 1541, 1680,1709,
1757, 1786, 1796, 1799
h.+ (her nefes) 813,
1277, 1817
h.+ (her nefesde) 272
h.+ (her nice) 1004
h.+ (her rāz) 905
h.+ (her sabaḳ) 1769
h.+ (her seher) 530
h.+ (her söze) 1855
h.+ (her ṣıfat) 872
h.+ (her ṭā‘at) 792
h.+ (her yanından) 589
h.+ (her yaña) 148
h.+ (her yañadan) 339,
363
h.+ (her zamān) 149,
185, 743, 743, 1200,
1336, 1535, 1842
h.+ (her ża‘īfi) 269

hergiz *F.* asla, hiçbir zaman
h. 120, 191, 214, 270,
271, 288, 356, 522, 570,
682, 697, 812, 853, 973,
1005, 1048, 1111, 1135,
1271, 1310, 1347, 1622,
1667, 1690, 1691, 1692,
1695, 1839, 1841

hevā *A.* heves, istek, arzu
h. 19, 35
h.+da 796, 1270
h.+dan 363, 861, 1239
h.+sına 1549
h.+ya 1383

heves *A.* arzu, istek
h. 1494
h.+ (bul-heves) 1817
h.+ (heves it-) 1234
h.+ (heves ḳıl-) 191
h.+dür 775

hey hey

h. 426

heybet *A.* 1. azamet, ululuk; güç, kudret

h.+inden 980

2. korku, dehşet

h. 579, 585, 807, 1291

h.+ (heybet eyle-) 581

h.+inden 583, 1756

hey'et *A.* görünüş

h.+in 866

hezār *F.* bülbül

h. 1208

hezārān *F.* 1. bülbüller

h. 637

2. binler

h. 103, 268, 398, 886, 1129

h.+(ez-hezārān) 1828

ḫıdmet *A.* iş görme **[krş. hiẕmet]**

h.+ (ḫıdmet it-) 1635

h.+ (ḫıdmet ḳıl-) 1229

h.+ine 1433

ḫırāmān *F.* salına salına, naz ve eda ile yürüyen

h. 1149

h.+ (ḫırāmān ol-) 666

ḫıred *F.* akıl

h.+ (bī-ḫıred) 419

h.+ (pür-ḫıred) 1306

ḫırḳa *A.* kalın kumaştan yapılmış bir giyecek

h.+sı 1436

h.+sından 1028

ḥırṣ *A.* sonu gelmeyen arzu, istek

h. 33

h.+ı dünyā 1184, 1185

ḫışm F. öfke, hiddet, kızgınlık

h.+ı (tīġ-i hışm) 33, 117, 1711

ḫışt *F.* kerpiç

h. 418

Ḫıżır, Ḫıżr *A.* Ab-ı Hayat'ı içen ve kul sıkıştığında

imdadına yetişmekle
ünlü peygamber
h. 1073
h.+sın 1080
h. 1081, 1087, 1094
h.+ı nebī 1076
h.+a 1089

ḥicāb ***A.*** utanma
h. 486, 964, 1005, 1105, 1158
h.+ (bī-ḥicāb) 1096, 1101, 1675
h.+ (ḥicāb ol-) 487, 487, 1000, 1011, 1115
h.+ (refʿ-i ḥicāb) 1351
h.+ı 1012

hicret **A.** Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi
h.+den 1858

hicv ***A.*** şiir yoluyla alay etme
h.+i Muṣṭafā 1810

hiç ***F.*** hiç, asla
h. 50, 321, 389, 406, 409, 422, 569, 573, 604, 673, 699, 744, 769, 789, 797, 858, 1042, 1060, 1077, 1182, 1222, 1275, 1295, 1342, 1363, 1365, 1419, 1488, 1678, 1719, 1728

hidāyet ***A.*** hak yola, doğru yola yöneltme
h. 138
h.+ (hidāyet ir) 441

ḫidmet ***A.*** iş görme, birinin işini görme **[krş. ḫıdmet]**
h.+in (ḫidmet et-) 350

ḥikāyet ***A.*** hikâye
h. 994

ḥikmet ***A.*** sebep
h. 208, 1296, 1347
h.+ (ḥikmet göster-) 978
h.+den 209

ḫilāf *A.* yalan

h. 1678

h.+ (ḫilāf ḳıl-) 1111

ḫil‘at *A.* padişah veya vezir tarafından verilen süslü elbise, kaftan

h.+ı 1520

h.+ı ‘abden 1520

h.+ı şāhāne 1663

ḥīle *A.* oyun, aldatma, hile

h. 34

ḥilm *A.* insanın tabiatında olan yavaşlık ve yumuşaklık

h.+üñ 737

himmet *A.* 1. çalışma, gayret, çaba

h. 1613

h.+den 1655

2. yardım, lütuf

h. 1666

h.+ (himmet eyle-) 586

h.+i māderden 1666

h.+i merdānı 558

h.+iyle 1838

h.+iylen 716

Hind *A.* Hindistan

h.+e (ḥakīm-i Hind) 651

h.+e 645

Hindī *A.* Hindistan veya Hintlilerle ilgili olan

h.+ (ḥakīm-i Hindī) 640

Hindū *A.* Hintli

h. 603, 609

h.+ (ḥakīm-i Hindū) 628

h.+yı şūrīde-ḥāl 595

h.+yı 630

Hindūstan *A.* Hindistan

h.+a 631, 636

ḥisāb *A.* hesap

h.+(bī ḥisāb) 78

h.+ (ḥisāb ol-) 588

h.+ (ḥisāb vir-) 1772

h.+ (yevmü’l-ḥisāb) 1801

ḫiṭāb *A.* bir veya birçok kişiye ağızdan veya yazı ile söyleme
h. 803
h.+ (ḫiṭāb eyle-) 489
h.+ (ḫiṭāb ḳıl-) 1032
h.+ (ḫiṭāb ol-) 507, 815, 818, 1131
h.+ı 1017

ḫiyel *A.* oyunlar, aldatmalar
h.+ (pür-ḫiyel) 1611

ḫo *F.* gelenek, töre
h. 1540

ḫōd *F.* kendi
h. 201, 238, 399, 417, 575, 1267, 1545, 1760, 1764

ḫōd-bīn *F.* kendini beğenmiş, bencil
h.+ (ḫōd-bīn ol-) 858, 858

ḫōr *F.* 1. değersiz, alçak, hakir
h. 141
2.ehemmiyetsiz, değersiz kimse
h. 67, 94, 1329, 1355, 1646
h.+ (ḫōr bil-) 783
h.+ (ḫōr ol-) 43
h.+lıġuñ 1455

Ḫorāsān *F.* İran'ın doğusunda bir şehir
h.+ (mülk-i Ḫorāsān) 1744

ḫōş *F.* güzel, iyi
h. 118, 144, 222, 242, 243, 339, 342, 407, 455, 506, 539, 595, 657, 735, 785, 840, 904, 906, 1093, 1149, 1150, 1210, 1230, 1260, 1387, 1389, 1491, 1625, 1656, 1703
h.+ (ḫōş gör-) 316
h.+ (ḫōş di-) 1865
h.+ (ḫōş gel-) 230, 317, 368, 539, 1725
h.+ (ḫōş gör-) 836

h.+ (ḫōş ol-) 307, 1165, 1384
h.+ (ḫōş ṭut-) 193
h.+ (miḥrāb-ı ḫōş-) 673
h.+bāl 647
h.+ḫūy (ḫōş ḫūy ol-) 381
h.+dur 351, 1722

ḫōş-nihād *F.* iyi huylu, iyi yaradılışlı
h. 1757

ḫoşnūd *F.* razı, memnun
h. 10
h.+ (ḫoşnūd eyle-) 298

Hū *A.* Allah
h. 697, 698, 1489
h.+ (nūr-ı hū) 622
h.+dadur 459
h.+dan 699, 699
h.+ya 698

ḫū *F.* tabiat, mizaç **[krş. ḫūy]**
h.+lar 13

ḫūb *F.* güzel, hoş, iyi
h. 232, 781

Ḫucend Orta Asya'da bir ırmak
h.+ (şāh-ı Ḫucend) 1660

Ḫudā *F.* Tanrı
h. 194, 207, 606, 962, 983, 1477, 1659, 1791, 1810, 1844
h.+ ('arş-ı Ḫudā) 941
h.+ (āzād-ı Ḫudā) 1664
h.+ (bā-Ḫudā) 490, 1629
h.+ (behr-i Ḫudā) 1755
h.+ (ez-behr-i Ḫudā) 631
h.+ (fermān-ı Ḫudā) 1290
h.+ (ḫalḳ-ı Ḫudā) 1258
h.+ (maḥbūb-ı Ḫudā) 944, 1682
h.+bin (Ḫudā-bin eyle-) 859
h.+yı āsumān 1651
h.+dan 1350

h.+sın 858
h.+ya 84
Ḫudāvend *F.* 1.Allah
h.+i ġanī 1544
2. efendi, sahip
h.+ (ḳaṣr-ı Ḫudāvend) 651
ḥudūd *A.* sınırlar
h.+ı 1671
ḫulḳ *A.* huy, tabiat
h. 27, 1148
h.+ı ḥasen 745 : güzel huy, iyi huylu
h.+ı ilāh 1257
h.+ı mezīd 916
h.+uñuñ 427
ḥulle *A.* Cennet elbisesi
h. 175
h.+yi 178
ḫūn *F.* kan
h.+ (ḳaṭre ḫūn) 1244
h.+ābları 391
ḥūr *A.* Cennet kızları
h. 220, 1448, 1524
ḫurd *F.* ehemmiyetsiz
h.+ (ḫurd ḳıl-) 1710
ḫurde-dān *F.* dikkat sahibi, nükte ve inceliği anlayan
h. 1431
ḫūrī *F.* Cennet kızı
h.+ler 232
ḫūrşīd *F.* güneş
h.+i ser-efrāz 369
h.+vār 619
ḫurūş *F.* coşma, çağıltı, gürültü
h.+ (ḫurūş düş) 850, 906
h.+a (ḫurūşa gel) 748
ḫuṣūṣā *A.* bilhassa
h. 1812
hūş *F.* 1. akıl, fikir, şuur
h. 1502
h.+ (bi-hūş) 621, 984, 1285
h.+ (hūş git-) 927

ḫūşe-çīn *F.* harman sonu yerde kalan döküntü başakları toplayan
h.+i ḫarmen-i ʿAṭṭār 1833

ḫuşk ü ter *F.* kuru ve yaş
h. 285, 689

ḫūy *F.* tabiat, mizaç **[krş. ḫū]**
h.+ (ḫōş-ḫūy) 381
h.+ın 381

ḥużūr *A.* 1. hazır bulunma
h.+uñda 1219
2. rahat
h. 793, 1356
h.+ (bī-ḥużūr) 1093, 1163
h.+ (pür-ḥużūr) 188
h.+ı 664
h.+uñ 665

ḫüccāc *A.* hacılar
h. 617

ḥükm *A.* karar, hüküm, emir
h.+indedür 16
h.+ini 19, 40

ḥükūmet *A.* devlet
h. 465

hümām *A.* azimli
h. 333, 695, 871, 930, 974, 980, 1036, 1140, 1176, 1196, 1768, 1802, 1811, 1831, 1846
h.+ı 105

hümāyī *F.* devlet kuşu
h. 639

hüner *F.* 1. marifet, bilme
h.+ (bī-hüner) 1341
h.+ (pür-hüner) 709, 928, 1483, 1605, 1610
h.+mend 651
2. ustalık
h.+ (hüner it-) 786
h.+den 1784

ḫürmet *A.* saygı, itibar, şeref
h. 408
h.+ (ḫürmet ḳıl-) 413
h.+inden 104
h.+iy-çün 133

ḥüsn *A.* 1. güzel, iyi

h.+i maḫlūḳ 275

2. güzellik, iyilik

h. 416, 1148

h.+i 275

h.+inden 274

ḥüsn-i ḫulḳ *A.* güzel huy, iyi karakter

h.+ı 1258

hüş-yār *F.* aklı başında, akıllı

h.+ (merd-i hüş-yār) 392, 643

ḥüzn *A.* gam, keder, sıkıntı

h. 225

I

ı- Ek eylem, imek **[krş. i-]**

ı.-duḳ (yoġ ıduk) 97

ır- ayırmak

ı.-maġıl 84

ı.-maya 718

ıraḳ uzak

ı. 1089, 1147

ı.+dan 213, 214, 254

ıṣlāḥ *A.* iyileştirme

ı. 1850

ışmarla- 1. buyurmak, tembih etmek

ı.-mışam 546

2. emanet etmek, teslim etmek

ı.-dı (can ışmarla) 700, 1020, 1027, 1245, 1495

ı.-ram (can ışmarla) 1375

ıssı sıcak

ı. 1317

ıssıca sessizce (?)

ı. 194

‘ışyān *A.* ayaklanma

ı. 32

ı.+ (ehl-i ‘ışyān) 526

ı.+ (‘ışyān it-) 521

īvāz *F.* hazırlanmış

ı.+ (īvāz ol-) 1408

‘ıyd *A.* bayram

ı. 272

ıżṭırāb *A.* acı, elem

ı. (ıżṭırāb ḳıl-) 815

ı.+a 1170

İ

i ey

i. 1124, 1422, 1598, 1717, 1732, 1862, 30, 814

i- 1. imek [isim fiili]

i.-di (abdāl idi) 283

i.-di (āh idi) 517, 517

i.-di (arzū-yı-dīdār idi) 1494

i.-di (‘āşıḳ-ı pür-ḥāl idi) 1473

i.-di (bī-dil idi) 234

i.-di (büryān idi) 140

i.-di (çoḳ idi) 1730

i.-di (çöl idi) 1366

i.-di (dīn-dār idi) 1137

i.-di (ehl-i ḥāl idi) 1655

i.-di (genc-i Ḥaḳ idi) 1472

i.-di (ḥāżır idi) 503

i.-di (ḫazīne-dār idi) 1510

i.-di (ışṣı idi) 1317

i.-di (‘ıyd idi) 272

i.-di (mest-i Ḥaḳ idi) 368

i.-di (mest idi) 1478

i.-di (on iki idi) 1856

i.-di (pehlevān idi) 282

i.-di (seyr idi) 1606

i.-di (sırr idi) 1584

i.-di (ṣāḥib-ḥāl idi) 283

i.-di (ṣāḥib-i esrār idi) 723

i.-di (şeyḫ idi) 1095

i.-di (tevḥīd idi) 1351

i.-di (ṭa‘ām idi) 272

i.-di (‘uryān idi) 140

i.-di (var idi) 139, 154, 233, 281, 309, 359,472, 595, 720, 723, 1137, 1259, 1431, 1472,1479, 1639, 1706

i.-di (yoḳ idi) 282, 648

i.-di (zār idi) 1474
i.-di (ẓulmet idi) 1353
i.-düm (şehrüñde idüm) 1629
i.-düm (ṭālib idüm) 1120
i.-düñ (ḳanda idüñ) 1626
i.-düñ (şāh idüñ) 446
i.-ken (diri-iken) 762, 943
i.-ken (leīm-iken) 941
i.-ken (ṣaf-iken) 742
i.-ken (şāh-iken) 466
i.-ken (yoḳ-iken) 1120
i.-mişsin (ḫanda imişsin) 788
i.-mişsin (ne imişsin) 788
i.-se (eş ü yār ise) 36
i.-se (kāfir-i bi-dīn ise) 1035
i.-se (var ise) 36, 1850, 1851
i.-señ (‘azīz iseñ) 375
i.-señ (er iseñ) 400
i.-señ (ḳawır iseñ) 80
i.-señ) (‘ādil iseñ) 345
2. birleşik çekim
[hikâye, rivayet, şart]
i.-di (aġlatmaz idi) 798
i.-di (aşurmış idi) 844
i.-di (bilmez idi) 897
i.-di (bulmış idi) 720
i.-di (çeker idi) 1352
i.-di (çıḳmaz idi) 1139
i.-di (çıḳmış idi) 747
i.-di (dimiş idi) 843
i.-di (dirler idi) 982
i.-di (döymez idi) 964
i.-di (du‘ā eyler idi) 1141
i.-di (durmış idi) 697
i.-di (fermān geçürmez idi) 466
i.-di (fitne düşmiş idi) 989

i.-di (gider idi) 404, 860, 1366
i.-di (görmiş idi) 1319
i.-di (göz ṭutmış idi) 433
i.-di (ġarḳ olmış idi) 1352
i.-di (idemez idi) 120
i.-di (iḥyā’ ḳılmış idi) 550
i.-di (inanmamış idi) 984
i.-di (inanmış idi) 982
i.-di (irmiş idi) 1605, 1857
i.-di (işitmiş idi) 433
i.-di (itmez idi) 798
i.-di (itmiş idi) 1040
i.-di (ḳılmaz idi) 234
i.-di (mühlet virmezler idi) 1042
i.-di (niṣār ḳılmış idi) 1040
i.-di (oḳur idi) 1233
i.-di (olmaz idi) 288, 1000
i.-di (olmış idi) 1038
i.-di (sebaḳ almış idi) 1473
i.-di (sebaḳ virmiş idi) 1776
i.-di (taṣnīf itmiş idi) 1351
i.-di (ṭolmış idi) 748, 1474
i.-di (ṭurmış idi) 1464, 1468
i.-di (urmış idi) 844
i.-di (virür idi) 199
i.-di (yir idi) 1138
i.-di (zebūn olmış idi) 1244
i.-dim (yir idim) 215
i.-düm (bilmemiş idüm) 1756
i.-düm (çekmez idüm) 614
i.-düm (dir idüm) 935

i.-düm(gelmiş idüm) 932
i.-düm(görmiş idüm) 932
i.-düm(yād ḳılmış idüm) 1757
i.-düñ (itmiş idüñ) 1492
i.-düñ (ṭutmaz idüñ) 853
i.-düñ (virmüş idüñ) 1489
i.-se (boyun virmez ise) 58
i.-se (çıḳar ise) 1758
i.-se (el virmez ise) 58
i.-se (gider ise) 1315
i.-se (olmaz ise) 1375
i.-se (ṭutar ise) 1196
i.-sem (dir isem) 394
i.-sem (ölür isem) 1217
i.-señ (añlar iseñ) 1507

‘ibādet *A.* ibadet
i.+ (‘ibādet ḳıl-) 1350
i.+le 1139

iblīs *A.* şeytan
i. 1183, 120
i.+ (tābi‘-i iblīs) 996
i.+i lā‘īn 961
i.+i şānī 417
i.+e 1193

ibn *A.* oğul
i.+ü fülān 1080

İbrāhīm Hz. İbrahim
i. 464
i.+e 453, 455, 456, 816
i.+i 458
i.+üñ 496

İbrāhīm-i Edhem *A.* Meşhur sufi
İ. 442

‘ibret *A.* kötü bir olaydan alınan ders
i. 26

ibrīḳ *A.* toprak veya madenden yapılmış su kabı
i.+ (ibrīḳ-ı zer) 173, 173
i.+ler 146

icāzet *A.* izin, ruhsat
i.+ (icāzet iste-) 911, 1212
iç 1. iç, içeri
i.+i 259
2. gönül, yürek
i.+üñde 495
i.+üñden 789
3. bulunma, yönelme, ayrılma hali ekleriyle bu eklerin fonksiyonunda kullanılmıştır
i.+ (‘aḳl içinde) 1308
i.+ (bu çöl içinde) 1374
i.+ (cān içinde) 21, 38
i.+ (cism içinde) 22, 39, 45
i.+ (cūd içinde) 1038
i.+ (dar ü gir içinde) 592
i.+ (göñlüm içinde) 935
i.+ (ḥabs içinde) 1649
i.+ (hüsn içinde) 1148
i.+ (ḫalvet içinde) 1576
i.+ (ḫulḳ içinde) 1148
i.+ (kelām içinde) 1108, 1805
i.+ (kitāb içindedür) 1799
i.+ (külḫān içinde) 650
i.+ (ḳabr içinden) 899
i.+ (ḳafes içinde) 633
i.+ (ḳahrınuñ içinde) 206
i.+ (mezār içine) 760
i.+ (naḳş içinde) 626
i.+ (raḥm içine) 421
i.+ (ṣandūḳ içinde) 175
i.+ (şehr içinde) 8, 9, 11, 14
i.+ (ṭaġ içinde) 692
i.+ (tüyinüñ içine) 1609
i.+ (vezne içine) 1299
i.+ (ẓulmat içinde) 1306
i.+ (şehr içinde) 7

iç- içmek
i. 1415
i.-di 391, 399, 686, 1384
i.-di (and iç-) 1649
i.-er 764
i.-me 346
içerü içeri
i. 1574
i.+den 1522
içim yudum
i. 1368, 1375, 1382
içre içinde
i. 233, 328, 336, 336, 536, 652, 664, 773, 958, 989,1050, 1069, 1095, 1198, 1210, 1231, 1334, 1389, 1415, 1511, 1646, 1857
içün dolayı, için
i. 45, 47, 98, 413, 428, 495, 498, 568, 611, 702, 712, 731, 765, 792, 855, 1058, 1062, 1068, 1319, 1322, 1348, 1364, 1407, 1457, 1508, 1562, 1645, 1746, 1834, 1861, 1861, 1862
i.+ (anlaruñ-çün) 440, 560
i.+ (anuñ-çün) 53, 1511, 1556
i.+ (ecl-içün) 951
i.+ (Ḥaḳ-içün) 1721
i.+ (Ḥaḳḳı-çün) 471, 1012
i.+ (ḥürmetiy-çün) 133
i.+ (senün-çün) 394, 394, 1388, 1825
i.+ (terk itdügiy-çün) 443
i.+dür 1842
idin- edinmek
i.-üpdür (yurd idin-) 49
igne iğne
i. 450, 454
i.+mi 449
i.+sin 443, 448

i.+sini 456, 458
i.+yi 453

iḫlāṣ ***A.*** 1. temiz, doğru sevgi
i. 28
2. İhlas suresi
i. 1854

iḥsān ***A.*** iyilik etme
i.+ (iḥsān eyle-) 1778

iḫtimām ***A.*** özenle iş görme
i.+ı ve’s-selām 1859

iḫtiyār ***A.*** 1. seçme, tercih etme
i. 1717, 814
i.+ (iḫtiyār ḳıl-) 447, 1422, 1427, 1446, 1643
i.+uñ 667
2. kendi arzusuyla hareket etme
i.+ (bī-iḫtiyār) 327, 573, 700, 333, 1395, 1426, 1791
i.+ı 547, 574

iḫvān ***A.*** sadık, samimi, candan dostlar
i.+ı men 1771

iḥyā’ ***A.*** canlandırma, tazelik verme
i.+ (iḥyā’ ḳıl-) 550

iki iki
i.+ (iki adım) 1740
i.+ (iki ‘ālem) 89, 109, 188, 1460, 1501, 1827,
i.+ (iki arşun) 761
i.+ (iki ‘ayb) 982
i.+ (iki barmaġ) 119
i.+ (iki buġdaya) 787
i.+ (iki bükil) 751, 1498
i.+ (iki cevān) 172
i.+ (iki cihān) 130
i.+ (iki elin) 1174
i.+ (iki eliyle) 1425
i.+ (iki etmek) 240
i.+ (iki ev) 210
i.+ (iki gedā) 1313
i.+ (iki gözi) 694
i.+ (iki gözin) 119, 1174
i.+ (iki leşker) 23
i.+ (iki ol) 933

i.+ (iki pāre eyle) 1764
i.+ (iki sulṭān) 14
i.+ (iki taḫt-gāh) 11
i.+ (iki yüzli) 54
i.+ (iki zer-nā‘leyn) 175
i.+ (on iki) 1856
i.+ (on iki çeşme) 995
i.+ (yitmiş iki yıldur) 1768
i.+müz 419, 421, 423, 571, 758, 1161
i.+nci 116
i.+nüñ 41
i.+si 12, 40, 746, 839, 1151, 1165
i.+sinde 211

ikrāh *A.* iğrenme, tiksinme
i. 1168

ikrām *A.* hürmet, saygı gösterme
i. 1593

iḳrār *A.* dil ile söyleme, bildirme
i.+ına 75

İlāh *A.* Allah
i. 1110, 1130, 1136, 1261, 1281, 1582, 1657, 1750, 1770
i.+ (fermān-ı İlāh) 161
i.+ (ḫulḳ-ı İlāh) 1257
i.+ (nūr-ı İlāh) 166
i.+ (ẓıll-ı İlāh) 1705
i.+a 101, 1097, 1363
i.+el-’ālemin 295, 690

İlāhī *A.* Allahım
i. 95, 96, 133, 276, 279, 560, 914, 960, 997, 1037, 1104, 1430,

ile 1. birlikte, beraber
i. 26, 28, 28, 29, 32, 35, 37, 37, 39, 49, 56, 104, 132, 162, 222, 225, 225, 234, 235, 289, 307, 307, 312, 340, 358, 373, 380, 414, 416, 429, 437, 438, 455, 457, 469, 570, 579, 585, 596, 609, 637, 660, 675, 688, 725, 746, 854,

886, 886, 905, 1025,
1029, 1029, 1034, 1037,
1062, 1062, 1081, 1101,
1117, 1140, 1141, 1141,
1142, 1150, 1155, 1156,
1156, 1157, 1231, 1260,
1260, 1265, 1275, 1291,
1334, 1347, 1349, 1379,
1395, 1416, 1429, 1437,
1479, 1506, 1532, 1533,
1538, 1538, 1550, 1565,
1570, 1593, 1647, 1676,
1687, 1694, 1707, 1707,
1708, 1711, 1714, 1741,
1743, 1747, 1774, 1774,
1783, 1826, 1850, 1853,
1854, 1854, 1854, 1859,
1865 i.+ (anuñ-ile)
497
i.+ (bu yük-ile) 1745
i.+ (derd-ile) 1261,
1853
i.+ (dil-sūz-ile) 1647
i.+n (dünyey-ilen) 1056
i.+ (fażlıy-ile) 718
i.+ (miḥnet-i eyyām-ile)
1781
ı.+ (nāz ıla) 307
i.+ (nev‘ ile) 338,
424,1344,
i.+ (rū-yı zerd-ile)
1647, 1538
i.+n 157, 408, 439, 478,
478, 546, 587, 776,804,
807, 819, 887, 966,
1136, 1168, 1168,1309,
1309, 1342, 1475,1701,
1774
i.+n (āh-ilen) 526
i.+ydi 722
2. sayesinde
i. 16
3. ve
i. 518, 529, 538, 737,
907, 1234, 1299, 1566,
1621
i.+n 1519

ilerü ileri

i. 663, 904

ilet-, ilt- yerine ulaştırmak, götürmek

i. 1294

i.-di 1293

i.-e 1362, 1738

i.-gil 1735

i.-ür 57, 1544, 1723

ilge Tanrı, Allah (?)

i. 1142

ilḥāḥ **A.** ısrar etme, direnme

i.+ (ilḥāḥ eyle-) 1729, 1734

i.+ı (ilḥāḥ ḳıl-) 1048

ilhām ***A.*** 1.Allah tarafından gönlüne bir şey doğdurulma

i.+ (ilhām eyle-) 457, 902

i.+ (ilhām ḳıl-) 1585

2. peygamberlerin kalbine gelen ilahî düşünceler

i. 1677

3. gönüle doğan şey

i.+ı (sırr-ı ilhām) 910

iḳlīm ***A.*** ülke, memleket

i. 1456

ilk önce

i.+in 79

illā ***A.*** 1. fakat, ancak

i. 539, 608, 843,1594, 1672, 1752

2. sadece

i. 1282

3. … den başka, meğer

i. 1673

4. ille, mutlaka

i. 211, 212, 377, 871, 871, 916, 1780

‘illet ***A.*** 1. hastalık, sakatlık

i. 1275

2. sebep

i.+ (bā- ‘illet) 1283

i.+ (bī- ‘illet) 1281, 1283

3. gaye

i.+i 1121

‘ilm **A.** 1. bilme, biliş
i. 1, 26, 1687
i.+ (ehl-i ‘ilm) 1843
i.+i taḥḳīḳ 114
i.+i 80, 728, 731
i.+in 2, 3
i.+üñ 417, 737, 1110
i.+üñde 99
i.+üñe 1272
2. okuyarak öğrenilen bilgi
i. 722, 725
i.+i (taḥṣīl-i ‘ilm) 728
i.+in 2

iltifāt ***A.*** yüzünü çevirip bakma
i.+ (iltifāt it-) 203,1712

İlyās Hz. İlyas
i. 1712, 1715, 1731, 1733, 1734, 1737, 1742
i.+nām 1706
i.+a 1734
i.+ı 1713

imām ***A.*** 1. namazda kendisine uyulan kimse
i. 289, 892, 971, 991, 1003, 1033, 1138, 1593, 1735
i.+ı 105
i.+ül-müttaḳīn 893
2. önde bulunan kimse
i. 1043, 1064, 1071

īmān ***A.*** inanma, inanç
i. 27, 63, 69
i.+ (bī-īmān) 1362, 1501
i.+a (īmāna gel-) 62

imdi şimdi
i. 10, 17, 24, 193, 219, 244, 299, 683, 788, 975, 1160, 1635, 1635, 1653, 1820

imkān ***A.*** olabilecek vaziyette olma
i.+dan (ḥadd-i imkān) 1359
i.+dan 1359

‘İmrān *A.* Hz. Meryem’in babası
i.+ (Mūsī̇-i ‘İmrān) 823

imtiḥān *A.* deneme, sınama
i.+ (imtiḥān eyle-) 185, 202, 444, 1545

in- 1. inmek
i.-di 172, 1073, 1290, 1317, 1433, 1517, 1595
i.-diler 1397
i.-e 749
i.-erler 1535
i.-medi 286
i.-señ 761
2. basmak, üzerine çökmek
i.-er 1177

inan- güvenmek
i.-a 75
i.-anlar 983
i.-dı 967
i.-dum 1331
i.-mamış 984
i.-mış 982

‘ināyet *A.* ihsan, iyilik
i.+ (‘ināyet bul-) 1691
i.+ (‘ināyet ol-) 1035, 1469

incit- canını yakmak, acı vermek
i.-üp 261, 267

inkār *A.* 1. yaptığını saklama
i.+ (inkār it-) 252
2. reddetme, tanımama
i.+a (inkāra düş-) 1357
i.+ını 280

iñle- inlemek
i.-di 1773
i.-yene 1853

ins *A.* insan, beşer
i. 99, 1299, 1619

inṣāf *A.* merhamet, vicdan
i.+ı (dī̇de-i inṣāf) 1820
i.+ (inṣāf eyle-) 1253
i.+ (inṣāf vir-) 1132

insān *A.* insan
i.+ı kāmil 946

intiḳām *A.* öç alma
i.+um (intiḳām al-) 1658
intiẓār *A.* bekleme
i. 901, 1537
i.+am 900
i.+em 657
ip ip
i.+e 1313
i.+ler 1766
iplik iplik
i.+i 445
ir- ulaşmak, varmak, yetişmek
i.-di 144, 453, 684, 708, 803, 896, 943, 970, 978, 1019, 1372, 1530, 1586, 1587
i.-di (büluġa ir-) 881
i.-di (ḥayret ir-) 898, 1581, 1595
i.-di (peyām ir-) 1710
i.-diler 861, 1521
i.-e 59, 877, 1565
i.-e (devā' ir-) 1220
i.-e (hidāyet ir-) 441
i.-en 713, 714, 715, 1266
i.-esin 17
i.-esin (kemāle ir-) 857
i.-icegiz 1194
i.-mek 498
i.-mesün (gezend ir-) 1310
i.-mesün (zevāl ir-) 1839
i.-meye (melāl ir-) 1667
i.-miş 1605, 1857
i.-miş (irmiş durur) 714
i.-mişdi 1858
i.-mişdür (ecel ir-) 1325
i.-se 1469
i.-ür 713
irādet *A.* istek, rıza
i. 1116
iren eren
i.+ler 931

‘irfān *A.* ilahî bir feyiz olarak kâinatın sırlarını bilme
i.+ (ehl-i ‘irfān) 1816

iriş- 1. ulaşmak, yetişmek
i.-di 117, 161, 174, 576, 776, 878, 882, 978, 1073, 1237
i.-di (ecel ir-) 1236
i.-diler 1433
i.-e 358
i.-en 120
i.-imezler 1530
i.-mesün 110
i.-ür 1019
2. zararı dokunmak
i.-mez 102
i.-mişdür 831

irişdür- 1. ulaştırmak, yetiştirmek
i. 460, 632
i.-en 87, 128
i.-ür 1361

irşād *A.* irfan sahibi birinin, bir kimseye tarikatı ve Tanrı yolunu göstermesi
i.+ (irşād it-) 868, 909
i.+a (mesned-i irşād) 882

is sahip
i.+si 612, 616, 1049
i.+sini 613

‘Īsā *A.* Hz. İsa
i. 683, 687, 690, 693, 698, 701
i.+ (sūzen-i ‘Īsā) 487
i.+ya 697, 702

īşār A. dökme, saçma, serpme
i.+ (īşār it-) 252

Īsi Hz. İsa **[krş. ‘Īsā]**
i. 671, 679

İskender *F.* Makedonya kralı **[krş. Sikender]**
i. 1308

İslām *A.* İslam
i.+ (ḥacc-ı İslām) 502
ism *A.* isim
i.+e 947
i.+ini 1117
i.+iyle 90
‘işmet *A.* günahsızlık, temizlik
i.+den (perde-i işmet) 534
İsrāfīl *A.* dört büyük melekten biri
i. 1519, 1683
issi sahibi
i. 8, 9, 213
iste- 1. istek duymak
i. 1411, 692
i.-di 851
i.-dügin 681
i.-dükçe 1033
i.-r 680, 1564
i.-rem 1567
i.-rseñ 653
i.-rsin 478, 1575
2. bir şeyin yapılmasını veya verilmesini dilemek
i.- (meded iste-) 59
i.-di 706, 1322
i.-di (icāzet iste-) 911
i.-mem 1448
i.-r 1380, 1563
i.-r (mecāl iste-) 1200
i.-rem 1648
i.-rem (icāzet iste-) 1212
i.-rler (felāḥ iste-) 1843
i.-rse 1824
i.-rseñ 1460
i.-rsin 1497
i.-yü 1053
istiġrāḳ *A.* kendinden geçip dünyayı unutma
i. 1470
istimā‘ *A.* dinleyip kabul etme
i.+ (istimā‘ it-) 905
istisḳā’ *A.* yağmur duasına çıkma

i.+ya 287, 289

iş 1. hareket, davranış

i. 855, 86

i.+ (bir iş ṭut-) 8

i.+in (iş işle-) 68

i.+ (iş ḳıl-) 201

i.+i (iş ḳıl-) 1391

i.+ler (iş ḳıl-) 367, 1758

i.+şi (işi düş-) 1280

i.+de 85

i.+dür 241

i.+e 1671, 553

i.+i 14, 70, 722, 1690,

1047, 1142

i.+inde 1694

i.+ine 784, 1094

i.+ini 509

i.+ler 52, 913, 1194

i.+lerde 250

i.+lere 347

i.+leri 948

i.+ni 1753

i.+üm 1721

i.+ümi 1653

i.+üñ 297, 9, 9, 1280

i.+üñde 1275

i.+üñe 263, 1747

2. sanat, hüner, marifet

i. 5, 56

i.+in 380

3. vazife

i.+üñe 1599

4. durum, vaziyet, hal

i. 64, 554, 1575, 1613

i.+den 1190

i.+dür 181

i.+e 223, 1503, 1652

i.+i 10, 543, 683, 1337

i.+in 204

i.+ine 10

i.+ini 439, 1780

i.+lerüñ 87

i.+üñ 736

işāret *A.* doğrudan doğruya verilen emir değil de hatırlatma türünden verilen emir

i.+ (işāret ḳıl-) 119

işbu bu, şu **[krş. uşbu]**
i. 486, 780
işik eşik
i.+de 1463
i.+den 1220, 1268
i.+i 1220, 1654
i.+ine 1223
i.+ini 1252
i.+üñe 1280
işit- 1. duymak
i.-di 434, 700, 802, 1017, 1087, 1660, 1762
i.-mesüñ 194
i.-mişdi 1321
i.-se 795
i.-seydi 794
i.-üben 646
i.-üp 349, 796, 801
i.-ür 1550
i.-ürse 1288
2. dinlemek
i. 17, 244, 683, 975, 1246, 1442
i.-düñ 249
i.-me 386
3. haber almak
i.-di 617, 647, 679, 837, 927, 942, 992
i.-diler 641
i.-düm 772
i.-düñ 787
i.-mesün 195
i.-miş 433
i.-mişsin 994
4. itaat etmek
i.-eni 807
işle- 1. yapmak
i.-r (ḫayr işle-) 49
i.-r (iş işle-) 68
i.-r (şer işle-) 49
i.-r (fesād işle-) 52
işlen- yapılmak
i.-ür 7
işlet- çalıştırmak, işlenmesini sağlamak
i.-enler 14
iştihā' ***A.*** iştah, yeme isteği
i.+ñ 189
iştiyāḳ ***A.*** göreceği gelme, özleme
i.+uñdan 1026
'işve ***A.*** gönül çelme
i.+ger 740
it- 1. yapmak, etmek, eylemek

i.-düñ 1714
i.-emez 120
i.-emezem 1739
i.-en 269
i.-dügüm 1267
2. yapmak, etmek
[yardımcı fiil]
i.-di (ṭon it-) 482
i.-düm (‘afv it-) 1560
i.-e (‘afv it-) 1561
i.-e (bed-baḫt it-) 968
i.-e (çūn u çend it-)
1661
i.-e (dürr it-) 1826
i.-e (fāş it-) 968
i.-e (feryād it-) 668
i.-e (feṭḥ it-) 85
i.-e (ġusl it-) 172
i.-e (helāk it-) 1291,
1425
i.-e (ḥall it-) 936
i.-e (‘ışyān it-) 521
i.-e (ḳallāş it-) 968
i.-e (ḳaṣd it-) 1798
i.-e (naẓar it-) 337
i.-e (pervāz it-) 635,
1820
i.-e (pesend it-) 1784
i.-e (raḥmet it-) 1864
i.-e (sefer it-) 1483
i.-e (şaḳḳ it-) 1798
i.-e (şefā‘at it-) 1863
i.-e (şükr it-) 88
i.-e (ta‘bīr it-) 932
i.-e (taṣdīḳ it-) 1677
i.-e (teferrüc it-) 750
i.-e (ṭuġyān it-) 521
i.-e (ẓulm it-) 1658
i.-ebile (ḥamd it-) 93
i.-egör (fikr it-) 1309
i.-egör (tedbīr it-) 1309
i.-elüm (ṣoḥbet it-)
1088, 1146
i.-em (fehm it-) 905
i.-em (istimā‘ it-) 905
i.-em (terk it-) 1592
i.-emez (ketb it-) 682
i.-en (kāh it-) 1665

i.-en (şāh it-) 1665
i.-en (vaʿẓ it-) 1047
i.-enden (defn it-) 1516
i.-enler (terk it-) 440
i.-er (ʿarż it-) 1118
i.-er (baḥr it-) 527
i.-er (bi-can it-) 1287
i.-er (dermān it-) 1268
i.-er (devrān it-) 1238
i.-er (ġalṭān it-) 1238
i.-er (ġūş it-) 1549
i.-er (kifāyet it-) 136
i.-er (pervāz it-) 1180
i.-er (seyr it-) 320, 4
i.-er (seyrān it-) 1287
i.-er (teklīf it-) 213
i.-er (zīr ü zeber it-) 514
i.-erdi (ḥacc it-) 773
i.-erdi (ṣarf it-) 1039
i.-erdi (zārī it-) 634
i.-erdüm (gümān it-) 1612
i.-erem (fāş it-) 770
i.-erler (feryād it-) 582
i.-erler (ḳaṣd it-) 41
i.-erler (nüsḫa it-) 1543
i.-erler (vaḳf it-) 1542
i.-ersin (fāş it-) 1789
i.-ersin (suʾāl it-) 1458
i.-esin (inkār it-) 252
i.-esin (īṣār it-) 252
i.-esin (seyrān it-) 221
i.-esin (terk it-) 500
i.-esiz (tebdīl it-) 221
i.-evüz (seyr it-) 1160
i.-eyüm (beyān it-) 1022, 1402
i.-eyüm (şerḥ it-) 569
i.-icegiz (heves it-) 1234
i.-iserem (dād it-) 537
i.-üben (miḳdār it-) 1294
i.-üben (saʿy it-) 1264
i.-üben (terk it-) 447
i.-üñ (fikr it-) 1551
i.-üñ (hiḍmet it-) 350

i.-üñ (tedbīr ü kār it-) 350
i.-üp (cūş it-) 1403
i.-üp (irşād it-) 868
i.-üp (lūṭf it-) 1646, 96
i.-üp (nāle it-) 800
i.-üp (naẓm it-) 1852
i.-üp (terk it-) 959, 1023
i.-üp (‘unf it-) 1849
i.-üpdür (cem it-) 21
i.-üpdür (ḳaṣd it-) 1672
i.-üpdür (taṣdīḳ it-) 92
i.-üpdür (terk it-) 835
i.-üpdür (ṭaleb it-) 1025
i.-üpdür (ümmet it-) 103
i.- (‘arż it-) 170
i.- (bī- ‘illet it-) 1283
i.- (cārī it-) 669
i.- (itmiş durur) 1809
i.- (ḳabūl it-) 1844
i.- (n’itmek gerek) 876
i.- (şād it-) 1112
i.- (terk-i ḳāl it-) 790
i.- (terk-i māl it-) 790
i.- (terk-i ‘ucb it-) 790
i.-di (āh it-) 647
i.-di (āşikār it-) 922
i.-di (‘azm it-) 1586
i.-di (beyān it-) 910
i.-di (can teslīm it-) 222
i.-di (defn it-) 929
i.-di (du‘ā it-) 908
i.-di (irşād it-) 909
i.-di (münācāt it-) 1260
i.-di (naḳl it-) 936
i.-di (nidā’ it-) 899
i.-di (ni‘met it-) 211
i.-di (pervāz it-) 1205
i.-di (redd it-) 290
i.-di (selām it-) 846, 264
i.-di (ṣadā it-) 899
i.-di (şürū‘ it-) 1462
i.-di (taṣadduḳ it-) 481
i.-di (techīz it-) 223
i.-di (terk-i va‘ẓ it-) 1043

i.-di (terk it-) 1748

i.-di (teslīm it-) 1253

i.-di (tevbe it-) 1748

i.-di (yaraḳ it-) 1147

i.-di (ẕemm it-) 1810

i.-diler (‘arż it-) 1527

i.-diler (defn it-) 225, 1240

i.-diler (ittifāḳ it-) 1312

i.-dügiy-çün (terk it-) 443

i.-dügini (n’it-) 1594

i.-dügini(su’āl it-) 1090

i.-dügüm (n’it-) 1284

i.-dük (ḳabūl it-) 1230

i.-düm (‘ayān it-) 703

i.-düm (peyām it-) 1265

i.-düñ (fāş it-) 1788

i.-düñ (hüner it-) 786

-i.-düñ (meyl it-) 742, 742

i.-düñ (şād it-) 1726

i.-düñ (terk-i va‘ẓ it-) 1044

i.-düñ (terk it-) 789, 1226

i.-gil (niyāz it-) 1569

i.-gil (va‘ẓ it-) 1062

i.-me (bī-naṣīb it-) 1305

i.-me (büt it-) 1192

i.-mege (ġusl it-) 970

i.-me (ḳabūl it-) 1059

i.-me (ḳāl it-) 162

i.-medi (ferāmūş it-) 1252

i.-medi (ḫarāb it-) 516

i.-medi (iltifāt it-) 1712

i.-medi (türāb it-) 516

i.-medüñ (ma‘āş-ı rūzigār it) 447

i.-mek (ceng it-) 37

i.-mek (ḫıdmet it-) 1635

i.-meklik (dāim it-gerek) 395

i.-meye (taġyīr it-) 1849

i.-meyince (terk it-) 498

i.-mez (fehm it-) 903

i.-mez (fenā it-) 798

i.-mez (iltifāt it-) 203
i.-mez (medḥal it-) 1196
i.-mez (ta‘bīr it-) 916
i.-mezem (minnet it-) 1125
i.-mezem (terk it-) 1228
i.-mezsin (nigāh it-) 408
i.-miş (borç it-) 1040
i.-miş (ḳayd it-) 1492
i.-miş (ḳul it-) 1832
i.-miş (naṣīb it-) 1454
i.-miş (taṣnīf it-) 1351
i.-miş (ẕemm it-) 1809
i.-mişdi (ġıybet it-) 988
i.-mişem (ġūş it-) 825
i.-mişem (ḳūt it-) 334
i.-mişem (taḳdīr it-) 1121
i.-mişsin (ġıybet it-) 1250
i.-se (cehd it-) 86
i.-sem (cezā itmek gerek) 540
i.-sem (selām it-) 1590
i.-señ (ḳabūl it-) 1161
i.-sün (meded it-) 1637
i.-sün (ṣarf it-) 1058
i.-sün (ṭālib it-) 469
i.-elüm (n’it-) 218
i.-er (n’it-) 244, 975
i.-esin (n’it-) 1343
i.-evüz (n’it-) 216

it- söylemek, anlatmak

i.-di 523
i.-e (temīz it-) 187
i.-emezsin (temīz it-) 1084
i.-evüz (temīz it-) 1092
i.-iciler (temīz it-) 1847

it köpek

i. 781, 784
i.+i 806
i.+lerden 783

‘itāb *A.* azarlama, tersleme

i.+ (‘itāb gel-) 818

i‘tiḳād *A.* gönülden tasdik ederek inanma i.+ (bī-i‘tiḳād) 1340 i.+ (pāk-i‘tiḳād) 1218 i.+um 594 i.+uma 1335 i.+uñ 1357 318, 328, 333, 343, 344, 345, 364, 370, 392, 403, 408, 408, 409, 410, 411, 412, 414, 419, 432, 446, 446, 451, 464, 465, 468, 470, 470, 474, 476, 477, 484, 485, 486, 490, 491,

i‘timād *A.* güvenme i.+ (i‘timād ḳıl-) 1835 497, 498, 501, 503, 503, 505, 511, 530, 531, 532,

itmek ekmek i. 1138 534, 543, 544, 545, 554, 558, 561, 564, 570, 572,

ittifāḳ *A.* uyuşma, anlaşma, karara varma i. 35 i.+ (ittifāḳ it-) 1312 575, 592, 594, 599, 599, 607, 607, 618, 620, 631, 643, 645, 651, 661, 674, 675, 677, 679, 693, 696,

iy ey [hitap edatı] i. 14, 18, 84, 100, 139, 147, 151, 151, 152, 155, 157, 162, 173, 177, 181, 186, 186, 192, 194, 197, 198, 207, 208, 219, 220, 238, 238, 249, 251, 261, 264, 269, 277, 291, 293, 294, 295, 304, 315, 316, 701, 709, 725, 740, 745, 759, 762, 769, 777, 791, 803, 827, 847, 853, 855, 876, 876, 883, 884, 890, 891, 892, 897, 904, 920, 924, 931, 931, 936, 942, 942, 945, 945, 969, 977, 979, 980, 981, 985, 990, 1001, 1012, 1024, 1036,

1037, 1044, 1046, 1055,
1066, 1068, 1073, 1074,
1081, 1084, 1086, 1087,
1092, 1093, 1099, 1101,
1106, 1107, 1112, 1112,
1113, 1126, 1128, 1128,
1131, 1132, 1138, 1140,
1143, 1143, 1144, 1152,
1154, 1161, 1162, 1166,
1170, 1173, 1175, 1181,
1186, 1189, 1190, 1196,
1212, 1213, 1218, 1218,
1221, 1224, 1225, 1226,
1230, 1246, 1247, 1248,
1249, 1253, 1258, 1261,
1272, 1274, 1279, 1283,
1289, 1298, 1301, 1305,
1305, 1308, 1313, 1320,
1325, 1328, 1329, 1329,
1332, 1335, 1337, 1338,
1340, 1341, 1343, 1373,
1374, 1376, 1378, 1381,
1382, 1385, 1386, 1388,
1391, 1391, 1393, 1399,
1401, 1407, 1414, 1414,
1418, 1420, 1421, 1440,
1441, 1442, 1446, 1448,
1452, 1454, 1455, 1457,
1458, 1459, 1460, 1470,
1477, 1483, 1489, 1499,
1503, 1503, 1505, 1506,
1507, 1523, 1524, 1532,
1534, 1541, 1547, 1547,
1552, 1552, 1554, 1566,
1572, 1577, 1578, 1578,
1590, 1596, 1597, 1599,
1605, 1610, 1611, 1624,
1626, 1627, 1629, 1632,
1635, 1643, 1644, 1645,
1646, 1648, 1651, 1652,
1657, 1658, 1666, 1692,
1698, 1701, 1701, 1713,
1713, 1713, 1715, 1715,
1715, 1716, 1718, 1721,
1725, 1728, 1731, 1733,
1734, 1737, 1739, 1742,
1743, 1746, 1747, 1754,
1755, 1761, 1763, 1768,

1771, 1775, 1783, 1783, 1786, 1787, 1788, 1788, 1789, 1791, 1792, 1794, 1799, 1800, 1802, 1803, 1804, 1811, 1814, 1817, 1820, 1831, 1840, 1844, 1846, 1848,
i.+ (k'iy) 611, 681, 1497

i'zāz *A.* saygı gösterme
i. 225, 886, 1029, 1140
i.+ (i'zāz eyle-) 1531, 1559

iẓhār *A.* gösterme, meydana çıkarma
i.+ (iẓhār ḳıl-) 97, 373

iẕn *A.* izin, müsaade
i.+i 956

'izzet *A.* 1. değer, kıymet
i. 1454, 1458
i.+ ('izzet bul-) 1453
i.+ ('izzet eyle-) 1455
i.+üm 1012
i.+üñ 568
2. saygı, hürmet
i. 1460

J

jende *F.* eski, yırtık, yamalı hırka
j. 485, 487

K

ḳabā' *A.* üste giyilen elbise, kaftan
k.+sından 1014

ḳabar- şişmek
k.-ur 1740

Ka'be *A.* Hicaz'daki kutsal bina
k. 511, 599, 603, 621, 1260
k.+ye (ehl-i Ka'be) 606
k.+ye 605, 1259
k.+yedür 598
k.+yi 606

Ka'be-ḳavseyn *A.* Hz. Muhammed'in göğe çıktıktan sonra Allah'a iki yay boyu yaklaşması

k. 106

ḳābil *A.* mümkün, olabilir

k.+i feyż 1036

ḳabr, ḳabir *A.* mezar, kabir

k. 899, 612, 1245

k.+e (ehl-i ḳabr) 906

k.+(ẓulmet-i ḳabr) 664

k.+e 921

k.+i 897, 1240

k.+imüz 869

k.+ine 896

k.+ini 227, 1033, 1514

k.+ümi 1481

ḳabūl *A.* benimseme, kabul etme, rāzı olma

k.+ (ḳabūl eyle-) 293, 398, 676, 1060, 1228, 1246

k.+ (ḳabūl it-) 1059, 1161, 1230, 1844

k.+ (ḳabūl ḳıl-) 1380, 1528, 1662

k.+ (ḳabūl ol-) 292, 294, 509, 510, 775

ḳaç- kaçmak

k.-am 254

k.-ar 159, 362

k.-dı 313

ḳaçan ne zaman

k. 1413

ḳadar A. kadar

k. 74, 521, 614, 668, 684, 1104, 1342, 1513, 1742, 1747

ḳadd *A.* boy, endam

k. 866

ḳadeḥ *A.* kadeh

k. 1383, 1385, 1386, 1387, 1407

k.+ (pür-ḳadeḥ) 340

ḳadem *A.* adım

k.+ (ḳadem baṣ-) 179, 882

k.+ (ḳadem ḳo-) 1508

ḳader *A.* 1. Allah'ın ezelî hüküm ve takdiri

k.+ (ez-ḳader) 799

2. talih, baht

k. 1689

ḳadīm *A.* 1. eski

k. 277

2. öncesi bilinmeyen şey

k. 1503

ḳādir *A.*1.kudret sahibi, kudretli

k. 1261, 1652

2. Allah

k. 100, 364, 1657

kāfer *A.* kafir,dine saygısız.

k.+e (nefs-i kāfer) 1686

ḳafes *F.* kafes

k. 633, 652, 1198, 1199

k.+ (zindān-ı ḳafes) 634

k.+de 629

k.+den 649, 653, 655, 656,1200, 1205

kāfile *A.* birlikte yolculuk eden topluluk

k. 596

kāfir *A.* Hakkı tanımayan, bilmeyen

k. 63, 64

k.+ (kāfir ol-) 102, 292, 416

k.+ (şīr-i kāfir) 1810

k.+i bī-dīn 1035

k.+i 558

k.+ler 1810

ḳāġıd *F.* kâğıt

k.+ı 887

kāh *F.* saman, saman çöpü

k.+ (kāh it-) 1665

ḳahr *A.* 1. güç, kuvvet

k. 157

k.+ınuñ 206

2. üzüntü, keder

k.+ (ḳahr eyle-) 990

k.+ına 1195

ḳaḥṭ *A.* kıtlık, kuraklık

k. 285

ḳā'im *A.* ayakta duran, ayakta bulunan

k. 1468

kā'ināt *A.* var olan şeylerin cümlesi

k. 1103
k.+ı 95
ḳaḳ- vurmak
k.-ar (ḳanat ḳaḳ-) 1529
ḳaḳı- öfkelenmek
k. 80
k.-r 80, 855
ḳal- 1. bulunmak, olmak
k. 657
k.-dı 559, 802, 940,
1646
k.-dılar 1306
k.-ınca 1450
k.-madı 921, 984, 1661
k.-mayasın 1412
k.-mışam 376, 1374
k.-ur 165
2. varlığını korumak
k.-asın 574
k.-madı 573
3. yardımcı fiil
k.-a (ad ḳal-) 1797
k.-a (ḥayrān ḳal-) 1683
k.-a (yādigār ḳal-) 1862
k.-an (maḥzūn ḳal-) 659
k.-dı (girü ḳal-) 1705,
663
k.-dı (ḥayrān ḳal-) 180,
223, 354, 329, 430,609,
646, 1003, 1683, 1623
k.-dı (kūr u ker ḳal-)
463
k.-dı (vālih ḳal-) 180
k.-dı (zār ḳal-) 180
k.-dılar (ḥayrān ḳal-)
621
k.-dum (ṭaña ḳal-) 1584
k.-ısaruz (diri ḳal-) 423
k.-ma (maġrūr ḳal-) 372
k.-madı (diri ḳal-) 642
k.-mazdı (pāy-dār ḳal-)
794
k.-mış (şerm-sār ḳal-)
580
k.-mış (zār ḳal-) 1201
k.-sayıdı (bāḳī ḳal-) 766
k.-updur (maḥbūs ḳal-)
389

k.-updur (mecbūr ḳal-) 633
k.-ur (‘āciz ḳal-) 1116
k.-ur (az ḳal-) 585
k.-ur (boynına ḳal-) 1591
k.-urdı (ḫāmūş ḳal-) 795
4. surumunu korumak, olduğu yerde kalmak
k.-a 1413
k.-asın 367
k.-dı 65, 67, 168, 683, 1462
k.-ma 662
k.-madı 1502
5. geriye kalmak
k.-an 1703
k.-ınca 1494
6. unutulmak
k.-dum 1309

ḳāl *A.* söz, laf
k.+ (ḳāl it-) 162
k.+ (ḳīl ü ḳāl) 168
k.+ (terk-i ḳāl) 790
k.+i 325

ḳal‘a *A.* kale
k.+da 65
k.+lar 45
k.+lardur 45
k.+sına 46
k.+yı 64

ḳalb *A.* yürek
k. 53, 54, 54
k.+i mü’min 926, 938, 1403
k.+i tābi‘ (ḳalb-i tābi‘ ol-) 939
k.+inüñ 664, 1496
k.+üñ 668
k.+üñde 1356

ḳaldır- yukarı kaldırmak
k.-dı 1353

ḳāleb *A.* kalıp
k.+i fertūtı 623
k.+i 168

ḳalem *A.* kalem
k.-çek 134

ḳalīl *A.* az, çok olmayan

k. 1443, 1444, 1444, 1445

k.+e 1444

ḳallāş *A.* kalleş, hilebaz, dönek

k.+ (ḳallāş it-) 968

k.+ (merd-i ḳallāş) 362

ḳalmış aciz, düşkün

k.+ı 1562

ḳāl ü ḳīl *A.* dedikodu **[krş. ḳīl ü ḳāl]**

k.+ (ḳāl ü ḳīl ḳıl-) 163

kām *F.* lezzet, zevk

k.+ (be-kām) 1740

k.+ (kām al-) 682

ḳamer *A.* ay

k. 1525

ḳāmet *A.* boy

k.+in 866

kāmil *A.* 1. bütün, tam, eksiksiz

k.+ (kāmil gör-) 857

2. alim, bilgin, geniş bilgili kimse

k.+ (insān-ı kāmil) 946

k.+ (kāmil ol-) 1634

k.+ (merd-i kāmil) 368

k.+ (şeyḫ-i kāmil) 1104

ḳām-ḳār *F.* isteğine ulaşmış, mutlu

k. 472

ḳamu 1. bütün, hep

k. 61, 146, 292, 424, 469, 478, 518, 527, 539, 579, 583, 735, 783, 866, 913, 1005, 1073, 1127, 1147, 1157, 1166, 1179, 1186, 1399, 1457, 1541, 1543, 1557, 1637, 1659, 1683, 1686, 1699, 1704, 1721, 1746, 1757, 1775, 1787, 1788, 1836

2. herkes, hepsi

k. 99, 147, 151, 232, 459, 622, 638, 640, 799, 852, 884, 950, 969, 983,

1054, 1124, 1397, 1782,
1842
k.+dan 663
k.+ları 859
k.+muzdan 1308
k.+muzı 1533
k.+nuñ 251, 427
k.+sı 27, 100, 101, 321,
459, 617, 638, 642,
646, 1398
k.+sın 156, 1344, 1346,
1527, 1547, 1568, 1770
k.+sından 101, 520,
1273, 1566,
k.+sını 504, 519, 868,
1555
k.+ya 581, 997, 1471,
1750
k.+yı 1136

kān *F.* bir şeyin kaynağı
k.+ı ṣafā’ 1106, 1386

ḳan kan
k.+ıyla 445, 1486
k.+lu 1426
k.+umı 1722

ḳanā‘at *A.* az şeyle yetinme
k. 27
k.+ (ḳanā‘at ḳıl-) 380,
1691

ḳanat kanat
k.+ (ḳanat ḳaḳ-) 1529

ḳancaru, ḳançaru nereye, ne tarafa
k. 83, 479, 484, 490,
1213, 1315
k.+dan 299
k.+ya 474
k.+yadur 597

ḳand *A.* şeker
k.+ (ḳand eyle-) 1339

ḳanda nerede, her nerede
k. 559, 849, 897, 1163,
1192, 1536, 1537, 1604,
1626
k.+dur 1623
k.+sın 1624

ḳangı hangi
k. 1553
k.+muz 423

k.+sıdur 24
k.+sıyla 25
ḳanı hani
k. 1, 73, 164, 606, 611, 842, 883, 963, 1267
ḳāni‘ *A.* kanaat eden
k.+ (ḳāni‘ ol-) 1444, 1447
ḳap- kapıp götürmek, kapmak
k.-dı 1031, 1292
ḳapḳara kapkara
k. 1075
ḳapla- sarmak, kuşatmak
k.-dı 164, 438, 619, 1307, 1327
k.-mış 1184, 1185
k.-mışdı 1475
ḳapu kapı
k.+dan 1217
k.+ları 525
k.+sı 130
k.+sın 129
kār *F.* iş güç
k. 638, 1283, 1347, 1643, 1687, 1785
k.+ (bed-kār) 1271
k.+ (kār it-) 350
k.+ı ḫaṭar 1790
k.+ı refteye 352
k.+umuz 1570
ḳara siyah
k.+ (ḳapkara) 1075
k.+ (yüzi ḳara) 134
ḳarār *A.* 1. durma
k.+ (ḳarār eyle-) 729
k.+ (ḳarār ḳıl-) 562, 580, 909, 986
2. rahat
k. 573
k.+(bi-ḳarār) 291, 528, 532, 582, 605, 607,700, 725, 794, 808, 847, 1177, 1087, 1201,1372, 1382, 1395, 1426, 1479
k.+uñı (ḳarāruñı boz-) 667

kār-dān *F.* iş bilir, işten anlar

k.+ (emīr-i kār-dān) 1651

ḳarġa karga

k. 1176, 1180, 1186

kār-ger *F.* iş yapan, iş işleyen

k. 804

k.+ (kār-ger ol-) 1249

ḳarı ihtiyar

k. 1639, 1640, 1651

k.+dur 741

ḳarı- ihtiyarlamak

k.-mış 782

ḳarın karın

k.+ı 140

k.+ımuñ 238

ḳarındaş kardeş

k. 770

ḳarīn *A.* hısım, komşu, arkadaş

k.+ (ḳarīn ol-) 1185

kār-sāz *F.* iş işleyen, becerikli

k. 676, 837

ḳarşu 1. ön, karşı

k.+dan 1018

2. karşısında, önünde

k.+sında 1434

kār u bār *F.* iş güç, kazanç

k.+(küllī-kār u bār) 477, 1427

k.+ın 1821

k.+ını 1039

k.+uñı 479, 1451

Ḳarūn *A.* İsrail Oğullarında zenginliğiyle meşhur kişi

k. 414

ḳaṣaṣ *A.* bildirme, anlatma

k.+da 995

ḳaṣd *A.* 1. kasıt, niyet, karar

k.+ına 247

k.+um 484

k.+uñ 484

2. istek, amaç

k.+ı Ḥaḳ 1798

k.+ (ḳaṣd it-) 41, 1672, 1798

3. hücum, saldırı
k.+ına 20
ḳaṣr *A.* köşk, saray
k.+ı Ḫudāvend 651
k.+ı pür-kemāl 150
k.+a 656
k.+ını 628
kāşkī *F.* keşke
k. 1276, 1685
ḳat 1. yan, huzur, nezd
k.+ına 187, 287
k.+ında 673, 1006, 1036, 1279, 1574, 1841
k.+umda 323
2. göre, nisbetle
k.+ında 441
k.+umda 1719
3. yan, ön, etraf
k.+ına 1043
k.+ında 340
k.+uñda 1679
4. sıra, küme
k. 1608
k.+ ḳat 1004
ḳatı 1. çok fazla
k. 508, 1137, 1311, 1640, 1642, 1729
k.+ (ḳatı ol-) 1042
2. iyice
k. 696
3. kuvvetli
k. 282
4. sert, haşin
k. 1760
k.+ (ḳatı gel-) 448
ḳatıl- karışmak
k.-dı 54
ḳatır katır
k. 1064
k.+a 1067
ḳaṭre *A.* damla
k. 137, 286, 526, 527
k.+ḫūn 1244
k.+si 136
ḳavl *A.* söz, yemin, ahit
k.+a 1381
k.+de 1390

ḳavm *A.* 1. halk

k. 989

k.+e 977, 978, 986

k.+ı 1541

k.+i 289, 290

k.+ine 285

k.+üñ 967

2. millet

k.+üñ 277

ḳayd *A.* 1. bağ, bağlayacak şey; bağlanma

k. 1114

2. yazma, yazılma

k.+ (ḳayd it-) 1492

ḳaygu kaygı, tasa, endişe

k. 817

k.+dadur 1068

k.+lardan 1726

k.+lu 1462

ḳayır- sakınmak

k. 1070

ḳayıt- geri dönmek

k.-sañ 631

kāyim *A.* ayakta duran, ayakta bulunan

k.+dür 90

Ḳayṣer *A.* Bizans İmparatoru

k. 118

ḳaz- kazmak

k.-up 1481

Ḳazend Irak'ta bir şehir

k.+ (şāh-ı Ḳazend) 434

kebāb *A.* kavrulmuş, ateşte tutulmuş

k. 1101, 1436

kebīr *A.* büyük, ulu

k. 1673

kefen *A.* ölü sarılan bez

k. 1798

k.+ (ber-kefen) 1486

k.+ (kefen eyle-) 1482

kefīl *A.* kefalet eden

k.+üz 1051

kehel *A.* 30-50 yaş arasında olan, olgun kimse

k.+ (kehel ol-) 253

kej **F.** eğri, çarpık
k. 1335, 1848
kelām **A.** söz, lakırdı
k. 168, 593, 1034, 1072, 1108, 1805, 1865
k.+ (der-kelām) 1811
k.+ (ḫatm-i kelām) 871
k.+ (kelām söyle-) 302, 455
k.+ı Ḥaḳda 994
k.+ın 501
k.+ında 212, 266, 523
k.+ından 1182
kelb ***A.*** köpek
k.+i 782
kelīm ***A.*** söz söyleyen, konuşan
k. 293, 304, 985, 990, 1017
k.+i kār-sāz 837
kem ***F.*** 1. az, eksik
k. 511, 601, 1256, 1405, 1728
2. fena, kötü
k.+ (kem ol-) 1247, 1341
k.+üm 424
ke-mā-hī ***A.+F.*** olduğu gibi
k. 123, 91
kemāl ***A.*** 1. olgunluk, eksiksizlik
k.+ (bā-kemāl) 1104
k.+ (pür-kemāl) 150
k.+ (ṣāḥib-kemāl) 595, 918, 1321, 1827
2. en yüksek değer
k.+e (kemāle ir-) 857
k.+ (pür-kemāl) 1148
kemend ***F.*** idam için kullanılan yağlı kayış
k. 955
k.+ (kemend ṣal-) 451, 1660
kemer ***F.*** 1. bele takılan kuşak
k. 175, 1655
2. tümsekli, tümseği olan
k. 800

kem-ter *F.* eksik, noksan

k. 1816

kenār *F.* kıyı, çevre

k.+ (ber-kenār) 1730

k.+ın 750

ker *F.* sağır

k.+ (ker ḳal-) 463

kerāmet *A.* ermişçesine yapılan iş, hareket veya söz

k. 880

kerem *A.* cömertlik, el açıklığı

k.+ (ez-kerem) 601

k.+ (ḫān-ı kerem)den 96

k.+ (şāh-ı kerem) 1648

kerīm *A.* 1. kerem sahibi

k. 181, 186, 293, 304, 470, 1017, 1112, 1305, 1552, 1701, 1783

k.+i cāvidān 701

k.+i lā-yezāl 1532, 1547

2. ulu, büyük

k.+em 1566

kerpīç kerpiç

k. 326, 334

kerre *A.* defa, kez

k. 305

kes *F.* kişi

k. 409, 1109

kes- 1. kesmek

k.-e (baş kes-) 1579

k.-me 280

1. bırakmak

k.-medüñ 789

kesād *A.* yokluk, kıtlık

k.+ (kesād ol-) 52, 70, 1364

keşīş *F.* papaz

k. 1574, 1575

k.+ (keşīş ol-) 1613

ketb *A.* yazma

k.+ (ketb it-) 682

ketḫudā *F.* kahya

k. 194, 1313, 1688

k.+ya 875

ketm-i adem *A.* Allah'ın ruh ve cisim alemlerini yaratmayı istediği zaman bütün mahlukların ilki olan Cevher-i Azhar'ın çıktığı yer
k.+den 96

kevneyn *A.* dünya ve ahiret
k. 106

Keykāvūs *F.* Keyâniyâd'ın ikinci padişahı ve Keykubâd'ın torunu ve halefidir
k.+ı (taḫt-ı Keykāvūs) 516

ḳıdem *A.* eskilik
k.+ (der-ḳıdem) 1122

ḳıġır- seslenmek, davet etmek, haykırmak
k.-ur 1315

ḳıl- 1. yapmak, etmek
k. 1136
k.-a 74, 262
k.-dı 537, 804, 1488
k.-dığum 1271
k.-duġunuzla 540
k.-dum 1724
k.-duñ 113
k.-ġıl 1724
k.-mışam 504, 987
k.-sa (ḳılsa gerek) 1057
k.-sun 390
k.-ur 1047, 453
2. yardımcı fiil
k.- (‘adl ḳıl-) 1412
k.- (‘afv ḳıl-) 1281
k.- (āzād ḳıl-) 1204
k.- (cehd ḳıl-) 625, 1413
k.- (cüdā ḳıl-) 960
k.- (du‘ā ḳıl-) 1092
k.- (erzānī ḳıl-) 163, 1532
k.- (faẓl ḳıl-) 1783
k.- (fikr ḳıl-) 1817
k.- (güzer ḳıl-) 386
k.- (ḥaẕer ḳıl-) 379, 514, 1303

k.- (iḫtiyār ḳıl-) 1422
k.- (kūteh ḳıl-) 1814
k.- (ḳanā‘at ḳıl-) 380
k.- (ḳıyās ḳıl-) 343
k.- (meded ḳıl-) 914
k.- (muṣāḥib ḳıl-) 278
k.- (namāz ḳıl-) 170, 1029, 1514
k.- (naẓar ḳıl-) 949, 1173, 1175
k.- (raḥm ḳıl-) 1648
k.- (tecrübe ḳıl-) 1697
k.- (tevāżū‘ ḳıl-) 426
k.- (tevbe ḳıl-) 1747
k.- (tūtiyā ḳıl-) 1221
k.- (yād ḳıl-) 1248
k.-a (da‘vī ḳıl-) 425
k.-a (du‘ā ḳıl-) 1864
k.-a (fātiḥa ḳıl-) 1860
k.-a (gül ḳıl-) 1339
k.-a (ḥāṣıl ḳıl-) 1782
k.-a (ḥavāle ḳıl-) 1696
k.-a (iş ḳıl-) 1758
k.-a (maḥrem ḳıl-) 1815
k.-a (meded ḳıl-) 822
k.-a (pāy-bend ḳıl-) 955
k.-a (seng-sār ḳıl-) 566
k.-a (ta‘bīr ḳıl-) 917
k.-a (pāre pāre ḳıl-) 129
k.-agör (pervāz ḳıl-) 661
k.-alar (ḳul ḳıl-) 41
k.-am (bāzī ḳıl-) 1600
k.-am (du‘ā ḳıl-) 677
k.-an (bahāle ḳıl-) 128
k.-an (da‘vī ḳıl-) 1134
k.-an (dermān ḳıl-) 1269
k.-an (dīvāne ḳıl-) 531
k.-an (meded ḳıl-) 1650
k.-an (pāre pāre ḳıl-) 129
k.-an (uṣlu ḳıl-) 531
k.-anuñ (da‘vī ḳıl-) 1133
k.-asın (iş ḳıl-) 367
k.-asın (taḥammül ḳıl-) 1668

k.-asın (ṭā‘at ḳıl-) 792
k.-asın (ṭāḳat ḳıl-) 347
k.-asın (yād ḳılmak gerek) 668
k.-aydı (āşikāra ḳıl-) 1493
k.-aydı (nihān ḳıl-) 1493
k.-ayum (ḥürmet ḳıl-) 413
k.-ayum (ḫıdmet ḳıl-) 1229
k.-ayum (ḳarār ḳıl-) 562
k.-dı (āb ḳıl-) 1487
k.-dı (āh ḳıl-) 166, 502, 776
k.-dı (ārāste ḳıl-) 811
k.-dı (‘arż ḳıl-) 1465, 1515, 1583, 1656
k.-dı (‘azm-i rāh ḳıl-) 161, 828
k.-dı (‘azm ḳıl-) 917
k.-dı (beyān ḳıl-) 551, 940
k.-dı (binā ḳıl-) 210
k.-dı (ceng ḳıl-) 1708
k.-dı (cūş ḳıl-) 1210
k.-dı (çāk ḳıl-) 1425
k.-dı (da‘vī ḳıl-) 706
k.-dı (defn ḳıl-) 1031
k.-dı (du‘ā ḳıl-) 1206
k.-dı (emr ḳıl-) 1708
k.-dı (fidā ḳıl-) 816
k.-dı (fiġān ḳıl-) 610, 617
k.-dı (fikr ḳıl-) 1323
k.-dı (gūş ḳıl-) 1502
k.-dı (helāk ḳıl-) 513
k.-dı (ḥarbe ḳıl-) 117
k.-dı (ḥavāle ḳıl-) 110
k.-dı (ḫāk ḳıl-) 983, 1487
k.-dı (ḫām ḳıl) 1710
k.-dı (ḫarāb ḳıl-) 1358
k.-dı (ḫatm ḳıl-) 908
k.-dı (ḫiṭāb ḳıl-) 1032
k.-dı (ḫurd ḳıl-) 1710
k.-dı (‘ibādet ḳıl-) 1350

k.-dı (iḫtiyār ḳıl-) 1427
k.-dı (ilhām ḳıl-) 1585
k.-dı (işāret ḳıl-) 119
k.-dı (ḳabūl ḳıl-) 1528
k.-dı (ḳarār ḳıl-) 909
k.-dı (ḳurbān ḳıl-) 124
k.-dı (muʿāf ḳıl-) 1207
k.-dı (namāz ḳıl-) 224, 1515
k.-dı (nāz u niyāz ḳıl-) 237
k.-dı (naẓar ḳıl-) 889, 999, 1002, 1082
k.-dı (nevḥa ḳıl-) 437, 617, 801, 887, 1208, 1209, 1241, 1285
k.-dı (nidā’ ḳıl-) 1286, 1290, 1293, 1664
k.-dı (nigāh ḳıl-) 1731
k.-dı (nīş ḳıl-) 111
k.-dı (niyāz ḳıl-) 549
k.-dı (nūş ḳıl-) 111, 118, 268, 1387
k.-dı (pā-māl ḳıl-) 983
k.-dı (pāy-māl ḳıl-) 821
k.-dı (pervāz ḳıl-) 650
k.-dı (sad pāre ḳıl-) 1762
k.-dı (secde ḳıl-) 184, 840, 1358
k.-dı (sefer ḳıl-) 1023
k.-dı (seyr ḳıl-) 1619, 1621
k.-dı (su’āl ḳıl-) 150, 1021
k.-dı (tār u mār ḳıl-) 1709
k.-dı (teʿaccüb ḳıl-) 752, 1169
k.-dı (tebāh ḳıl-) 509
k.-dı (tebessüm ḳıl-) 1167
k.-dı (temīz ḳıl-) 881
k.-dı (terbiyyet ḳıl-) 1634
k.-dı (terk ḳıl-) 1348, 1427, 1492
k.-dı (tevbe ḳıl-) 710

k.-dı (teveccüh ḳıl-) 784
k.-dı (ṭaleb ḳıl-) 693,
1041, 1307
k.-dı (ṭavāf ḳıl-) 1207
k.-dı (ṭayr ḳıl-) 1621
k.-dı (vaṣī ḳıl-) 1480
k.-dı (zār ḳıl-) 617, 809
k.-dı (zārī ḳıl-) 611,
1261, 1463, 1773
k.-dılar (cüst ü cū ḳıl-)
884
k.-dılar (ilḥāḥ ḳıl-) 1048
k.-dılar (namāz ḳıl-)
920
k.-dılar (tamām ḳıl-)
919
k.-dısa (tevbe ḳıl-) 71
k.-duġı (niyāz ḳıl-) 842
k.-dum (ʿafv ḳıl-) 1662
k.-dum (ʿayān ḳıl-)
1015
k.-dum (beyān ḳıl-) 872
k.-dum (fidā ḳıl-) 1266
k.-dum (ḫatm ḳıl-) 1838
k.-dum (ḳabūl ḳıl-)
1662
k.-dum (niṣār ḳıl-) 1382
k.-dum (ser-be-ser ḳıl-)
1276
k.-dum (tamām ḳıl-)
1265, 1836
k.-dum (yaman ḳıl-)
1270
k.-duñ (bi-ḳarār ḳıl-)
532
k.-duñ (helāk ḳıl-) 1334
k.-duñ (iḫtiyār ḳıl-)
447, 1446, 1643
k.-duñ (iẓhār ḳıl-) 97
k.-duñ (niyāz ḳıl-) 702
k.-duñ (pāy-māl ḳıl-)
536
k.-duñ (var ḳıl-) 97
k.-duñsa (terk ḳıl-) 847
k.-duñuz (maʿlūm ḳıl-)
230
k.-gıl (temīz ḳıl-) 1152
k.-ġıl (ʿafv ḳıl-) 990

k.-ġıl (beyān ḳıl-) 1079
k.-ġıl (defn ḳıl-) 1030
k.-ġıl (fikr ḳıl-) 465
k.-ġıl (ḫaşr ḳıl-) 1701
k.-ġıl (ḫaẕer ḳıl-) 512
k.-ġıl (maḳām ḳıl-)
1033, 1514
k.-ġıl (naẕar ḳıl-) 165
k.-ġıl (niḳāb ḳıl-) 1028
k.-ġıl (ṭaleb ḳıl-) 625
k.-ma (çav ḳıl-) 240
k.-ma (da‘vī ḳıl-) 1128
k.-ma (ġarīb ḳıl-) 276
k.-ma (iẓhār ḳıl-) 373
k.-maġ (fātiḥa ḳıl-)
1861
k.-ma (ḳarār ḳıl-) 986
k.-ma (ḳıl ü ḳāl ḳıl-)
570
k.-ma (pīç ḳıl-) 1275
k.-ma (tekye ḳıl-) 1652
k.-ma (ẓulm ḳıl-) 427
k.-madı (‘amel ḳıl-)
1347
k.-madı (ḫaṭā’ ḳıl-)
1672
k.-madı (ıżṭırāb ḳıl-)
815
k.-madı (taḥammül ḳıl-)
1026
k.-madı (tevbe ḳıl-) 62
k.-madum (‘amel ḳıl-)
1271, 1325
k.-madum (taḥammül
ḳıl-) 934
k.-maduñ (dīde-ter ḳıl-)
804
k.-maġıl (bi-naṣīb ḳıl-)
1534
k.-maġıl (ferāmūş ḳıl-)
891
k.-maġıl (tebāh ḳıl-)
1130
k.-makdur (arzū ḳıl-)
1109
k.-maḳ (bile ḳıl-) 1162
k.-maḳ (faḫr ḳıl-) 768
k.-maḳ (terk ḳıl-) 1220

k.-mamışam (ḫāb ḳıl-)
1098
k.-mamışam (ḫilāf ḳıl-)
1111
k.-masun (sücūd ḳıl-)
569
k.-masun (tebāh ḳıl-)
1136
k.-maya (heves ḳıl-)
191
k.-maya (ḳanā‘at ḳıl-)
1691
k.-maya (men‘ ḳıl-)
1105
k.-mayalar (naẓar ḳıl-)
1848
k.-mayam (ḳāl ü ḳīl ḳıl-
) 163
k.-maz (‘amel ḳıl-)
1687
k.-maz (āşinā ḳıl-) 654
k.-maz (eşer ḳıl-) 1338
k.-maz (ḫaber-dār ḳıl-)
769
k.-maz (ḳil ü ḳāl ḳıl-)
234
k.-maz (naẓar ḳıl-) 1848
k.-maz (ẓulm ḳıl-) 1695
k.-mazam (iş ḳıl-) 201
k.-mış (‘azīz ḳıl-) 159
k.-mış (esīr ḳıl-) 1198
k.-mış (iḥyā’+ḳıl-) 550
k.-mış (ḳarār ḳıl-) 580
k.-mış (mekān ḳıl-) 672
k.-mış (nişār ḳıl-) 1040
k.-mış (pīşe ḳıl-) 1687
k.-mış (tercüme ḳıl-)
1834
k.-mış (ṭa‘līm ḳıl-) 652
k.-mış (yād ḳıl-) 1757
k.-mışam (cem ḳıl-)
1825
k.-mışam (küfr ü günāh
ḳıl-) 1281
k.-mışam (muḥtesib ḳıl-
) 1714
k.-mışam (ulu ḳıl-)
1556

k.-mışdı (su’āl ḳıl-)
1506
k.-mışdı (vasiyyet ḳıl-)
1504
k.-mışdum (nigāh ḳıl-)
1505
k.-mışsın (cem ḳıl-)
1452
k.-saḳ (Cum‘a ḳıl-)
1161
k.-sañ (iş ḳıl-) 1391
k.-sañ (ḳabūl ḳıl-) 1380
k.-sañ (münācāt ḳıl-)
530
k.-sañ (niḳāb ḳıl-) 1011
k.-sun (delīl ḳıl-) 67
k.-sun (pāy-dār ḳıl-)
870
k.-sun (pāyende ḳıl-)
1838
k.-suñ (maḥv ḳıl-) 1637
k.-uban (i‘timād ḳıl-)
1835
k.-uñ (tābi‘ ḳıl-) 1557
k.-ur (aḥmer ḳıl-) 743
k.-ur (emr ḳıl-) 587
k.-ur (esīr ḳıl-) 203
k.-ur (ḥavāle ḳıl-) 785
k.-ur (kūr ḳıl-) 119
k.-ur (meded ḳıl-) 33
k.-ur (meṣaf ḳıl-) 23
k.-ur (nidā’ ḳıl-) 606
k.-ur (şōher ḳıl-) 743
k.-ur (tar ü mar ḳıl-)
588
k.-urdı (haẕer ḳıl-) 123
k.-urdı (pīç ḳıl-) 797
k.-urdı (ṭā‘at ḳıl-) 1232
k.-urdum (ṭaleb ḳıl-)
1100
k.-ursañ (ṣad-pāre ḳıl-)
1795
k.-ursın (da‘vī ḳıl-) 342
k.-ursın (minnet ḳıl-)
1118
k.+a (ḳıldan ḳıla) 1542

ḳıl saç teli
k. 357

k.+dan (ḳıldan ḳıla) 1542
k.+ına 1501

ḳılavuz yol gösteren, rehber
k.+ (ḳılavuz ol-) 1342

ḳılıç kılıç
k.+a 245
k.+dan 806

ḳına- ayıplamak, suçlamak
k.-dı 837
k.-r 200

ḳırba *A.* deriden yapılmış su tulumu
k.+larda 1367
k.+ların 1399

ḳırḳ kırk
k.+ (ḳırḳ biñ) 801, 803
k.+ (ḳırḳ gez) 772
k.+ (ḳırḳ gişi) 1075
k.+ (ḳırḳ gün) 289, 892, 909
k.+ (ḳırḳ ḥacc) 774, 778
k.+ (ḳırḳ ḥaccı) 779, 786
k.+ (ḳırḳ yıl) 270, 271, 695

ḳıṣaṣ *A.* hikayeler
k.+ (ḳısm-ı ḳıṣaṣ) 1805

ḳısm *A.* fasıl, bahis
k.+ı ḳıṣaṣ 1805

ḳısmet *A.* talih, nasip, kader
k.+ (ḳısmet eyle-) 833
k.+ (ḳısmet ol-) 1454
k.+ine 1680

ḳıṣṣa *A.* hikâye
k. 1806, 1817
k.+i can-sūzı 1248
k.+i dil-sūzdur 1803
k.+i dīvāneyi 841
k.+na 1815
k.+yı 1814

ḳıṣṣa-gū *A.+F.* hikâye, masal söyleyen
k. 1804

ḳış kış
k.+ın 68

ḳıy-	esirgememek,	365, 365, 367, 369, 371,
	acımamak	373, 375, 377, 378, 390,
	k.-a 559	395, 410, 436, 445, 473,
ḳıyām	***A.*** ayağa kalkma	480, 494, 505, 515, 521,
	k. 1150	540, 546, 555, 559, 605,
	k.+ (ḳıyām ṭur-) 229	607, 608, 626, 631, 633,
ḳıyāmet	***A.*** dünyanın sonu	635, 636, 637, 638, 654,
	k. 1670, 1750	657, 661, 666, 667, 669,
	k.+ (ḳıyāmet ḳop-) 578,	670, 674, 698, 746, 749,
	1074, 1745	751, 757, 757, 758, 763,
	k.+ (ḳıyāmet ol-) 562	772, 773, 774, 778, 781,
	k.+de 1321	786, 789, 792, 792, 803,
	k.+dür 1420	809, 820, 827, 846, 858,
ḳıyās	***A.*** benzetme, mukayese	875, 877, 885, 892, 903,
	k.+ (ḳıyās ḳıl-) 343	910, 954, 962, 984, 993,
ḳıymet	***A.*** şeref, onur, itibar	995, 1063, 1085, 1118,
	k.+ (ḳıymet ol-) 1410	1124, 1183, 1184, 1187,
ki	***F.*** 1. ki [bağlama edatı	1188, 1214, 1264, 1270,
	ve zamiri]	1277, 1278, 1362, 1376,
	k. 3, 30, 74, 82, 87, 93,	1385, 1417, 1465, 1468,
	94, 98, 99, 104, 109,	1485, 1494, 1513, 1535,
	124, 126, 143, 151,155,	1541, 1561, 1564, 1565,
	172, 191, 200,206, 207,	1577, 1584, 1589, 1594,
	267, 305, 318, 330, 342,	1603, 1626, 1683, 1690,

1694, 1709, 1739, 1749,
1749, 1766, 1788, 1810,
1824
k.-anda (orada) 1620
k.+iy 611, 681, 1497
k.+adıdur 1825
2. zira
k.+ (k'oldurur) 176
k.+iy 162
k.+ (k'olmaya) 86
k.+ (k'ola) 558

kibār *A.* büyükler, ulular
k.+ (şāh-ı kibār) 1669

kibr *A.* büyüklük taslama, büyüklenme
k. 32
k.-ü kīn 1713
k.+e 737
k.+üñi 426

kibriyā' *A.* büyüklük, ululuk
k.+na 102

kiçi küçük
k. 224

kifāyet *A.* yetişme, yeterlik
k.+ (kifāyet it) 136

ḳīl *A.* söz **[krş. ḳāl ü ḳīl]**
k.+ (ḳīl ü ḳāl) 168, 1304
k.+ (bī-ḳīl ü ḳāl) 1230
k.+ (ḳīl ü ḳāl ḳıl-) 234, 570
k.+i 789

kilīd *F.* kilit
k.+i 87

kim 1. kim [soru zamiri]
k. 74, 330, 406, 541, 615, 1007, 1120, 1171, 1500, 1717, 1754, 1758
k.+durur 57, 1269
k.+dür 10, 1021, 1336, 1650
k.+e 1759
k.+i 113
k.+sin 1631
k.+üñ 1714
k.+üñdür 147, 150, 261
2. belirsizlik zamiri
k. 1, 6, 8, 252, 262, 499, 602, 670, 698, 705, 749,

778, 794, 802, 844, 999,
1257, 1757, 1798, 1800,
1815, 1824, 1827, 1863
k.+durur 31
k.+e 1801
k.+üñ 62, 71, 624
3. *F.* ki [bağlama edatı
ve bağlama zamiri]
k. 16, 17, 18, 19, 31, 41,
47, 50, 53, 55, 60, 62,
62, 71, 73, 75, 83, 85,
92, 93, 147, 160, 164,
184,188, 193, 216, 243,
244, 251, 262, 287, 292,
293, 301, 313, 314, 319,
328, 330, 333, 337, 338,
393, 410, 424, 425, 425,
432, 432, 433, 442, 446,
453, 464, 476, 480, 486,
491, 500, 507, 508, 524,
537, 541, 541, 553, 578,
598, 601, 618, 622, 648,
658, 692, 699, 725, 733,
733, 734, 755, 771, 784,
786, 788, 806, 811, 812,
819, 847, 872, 876, 898,
918, 923, 924, 924, 932,
936, 944, 946, 947, 950,
956, 958, 968, 968, 975,
986, 994, 1000, 1002,
1005, 1007, 1011, 1013,
1015, 1044, 1051, 1060,
1064, 1066, 1068, 1078,
1079, 1095, 1104, 1113,
1164, 1165, 1181, 1190,
1191, 1202, 1215, 1220,
1227, 1246, 1255, 1286,
1291, 1292, 1294, 1302,
1312, 1321, 1325, 1328,
1329, 1346, 1353, 1371,
1372, 1373, 1374, 1408,
1410, 1410, 1417, 1423,
1425, 1440, 1453, 1479,
1482, 1500, 1509, 1517,
1531, 1539, 1547, 1552,
1553, 1559, 1563, 1576,
1582, 1587, 1593, 1597,
1601, 1611, 1627, 1632,

1635, 1642, 1657, 1660,
1661, 1664, 1672, 1681,
1697, 1712, 1734, 1737,
1742, 1752, 1769, 1777,
1779, 1784, 1791, 1796,
1806, 1807, 1812, 1818,
1852
k.+(didi kim) 449, 457,
599, 604

kimesne 1. kişi, kimse
k. 658, 1369, 1622
k.+dür 813
2. hiç kimse
k. 1126
k.+m 337, 538

kimi kimisi
k. 531, 1003, 1003
k.+n 531
k.+nüñ 1178, 1178
k.+si 1549, 1550, 1550

kimse 1. kişi, kimse
k. 284, 50, 658, 1700
2. hiç kimse
k. 214, 654, 744, 898
k.+ye 321
k.+yi 208, 769
k.+yiçün 903
3. herhangi biri
k. 234, 569

kimsene hiç kimse **[krş. kimesne]**

kīn *F.* öç alma duygusu, garez
k. 32
k.+ (kibr ü kīn) 1713
k.+dür 541
k.+i 542

kirām *A.* soyu temizler
k. 28

Kirdigār *F.* Allah
k. 532, 829, 1283
k.+ (Ḫudā-yı Kirdigār) 490
k.+(terk-i Kirdigār) 847

Kisrā *A.* İran hükümdarı
k. 324

kitāb *A.* kitap, semavî kitap
k. 721, 1351, 1799, 1801

k.+ı mu‘teber 1856
k.+a 1863
k.+ı 1815, 1818
k.+uñ 1821, 1837
ḳo- 1. koymak, bırakmak
k.-dı 397, 482, 971, 1753
k.-duḳ 138
k.-maduñ 536, 1090
k.-maya 956
k.-mazam 1091
k.-mış (başı yola ḳo-) 1790
k.-r (girü ḳo-) 378
2. bağışlamak, vermek
k.-yalar (nām ḳo-) 1571
3. izin vermek, fırsat tanımak
k. 160
k.-dı 1245
k.-ma 954
k.-ma (maḥrūm ḳo-) 1533
k.-madı 1243, 1620, 1672, 1673
k.-madum 304
k.-maz 196, 196, 208, 730
k.-mazam 586
4. serbest bırakmak
k. 263, 348, 1600
k.-r 477, 480
5. terk etmek
k. 1115
k.- (baş ḳo-) 401
k.-dı 548, 735
k.-dı (elden ḳo-) 1357
k.-dılar 1297
k.-duñ 742
k.-ġıl 746, 1341
k.-ma 996
k.-ma (elden ḳo-) 501, 1192, 1514, 1800
k.-ma (elüñden ḳo-) 1222
k.-maġıl 960, 1698
k.-mışdı (baş ḳo-) 1211

k.-mışsın 1417

k.-r 205

6. yerleştirmek, koymak

k.-dı 1173, 1174, 1426

k.-dılar 1295

k.-mışdı (ḳadem ḳo-) 1508

k.-nsa 1299

k.-nulsa 1298

k.-salar 519

ḳoçuş- kucaklaşmak

k.-dılar 1151

ḳol kol

k.+ını 1496

ḳon- konaklamak

k.-dı 1206, 1224, 1240

ḳoñşı komşu

k.+ (ḳoñşı ol-) 1070

k.+lıḳ 1070

ḳop- meydana gelmek, ortaya çıkmak

k.-a (ḳıyāmet ḳop-) 1745

k.-ar 51

k.-dı (ḳıyāmet ḳop-) 1074

k.-ısar 1501

k.-mış (ḳıyāmet ḳop-) 578

k.-sa (ḳopsa gerek) 279

ḳorḫu korku **[krş.ḳorḳı, ḳorḳu]**

k. 217, 217

k.+dan 1615

ḳoru küçük orman

k.+sına 956

ḳorḳ- 1. korkmak

k.-ar 1766, 1772

k.-maz 1689

2. sakınmak, çekinmek

k.-ma 1789

ḳorḳı, ḳorku 1. korku **[krş. ḳorḫu]**

k.+dan 1761, 1767

k.+sı 1719

2. tehlike

ḳorḳut- korkutmak

k.-ur 213

ḳov- 1. yakalamaya çalışmak

k.-an 959

2. dışarı çıkarmak
k.-ayum 563
k.-duġuñ 1118
k.-duñ 733
k.-ma 991
ḳoy- 1. koymak, yerleştirmek
[krş. ko-]
k.-asın 1481
k.-dı 179, 1129
k.-duñ (girü ḳo-) 479
k.-maḳ 581
k.-sam(ḳoysam+gerek) 555, 540
k.-uban 1521
k.-updur 15
2. dökmek
k.-dı 174
3. terk etmek
k.-am 1654
k.-up 1252, 1453, 1592, 1654
4. bırakmak
k.-mazam (elden ḳoy-) 849
ḳoyun kucak, göğüs
k.+ına 354, 1394
k.+ını 397
ḳoyun koyun
k. 142
köhne *F.* eski, eskimiş
k. 154
k.+den 445
k.+sin 444
köpri köprü
k. 1639
kötek sopa, baston
k.+den 315
k.+i 308, 309, 310
ḳubūr *A.* mezarlar
k.+ (der-ḳubūr) 802
ḳuddūs *A.* temiz, pak
k. 948
ḳudret *A.* 1. kuvvet, güç
k.+in 1267
k.+iyle 271
k.+üm 1266
2. Allah'ın ezelî gücü
k. 318

k.+i Ḥaḳ 1531
k.+i Ḥaḳḳa 184
k.+in 185
kūh *F.* dağ
k. 748, 800
k.+(der-miyān-ı kūh) 1412
k.+(ser-i kūh) 693
k.+ı 1665
ḳul 1. insan, kul
k. 89, 135, 198, 541, 944, 1086, 1101, 1376, 1406
k.+a 441, 724, 914, 958, 1035, 1469, 1731, 1864
k.+dadur 1553
k.+lar 1730
k.+laruñ 1272
k.+uñ 93
2. köle
k.+ (ḳul it-) 1832
k.+ (ḳul ḳıl-) 41
k.+ (ḳul ol-) 51, 61, 76, 160
k.+dan 1732
k.+ı 258
k.+ın 159
k.+ıyam 134
k.+lar 144
k.+ları 1054
k.+larına 856, 1708, 1783
k.+larum 182
k.+larumı 1546
k.+luġa 95
k.+um 296, 320
k.+uñam 158
ḳulaḳ kulak
k.+ (ḳulaḳ ṭut-) 853
k.+ (ḳulaḳ ur-) 770,1542
ḳulp kulp
k.+ın 1260
kūr *F.* kör
k. 741
k.+ (kūr eyle-) 454
k.+ (kūr ḳal-) 463
k.+ (kūr ḳıl-) 119

k.+ (kūr ol-) 1003

Ḳur'ān *A.* Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap
k. 904, 958
k.+ (āyāt-ı Ḳur'ān) 124
k.+ (āyet-i Ḳur'ān) 1806
k.+ (hatm-i Ḳur'ān) 228
k.+ (rūḥ-ı Ḳur'ān) 1805
k.+a 906
k.+da 1441

ḳurb *A.* yakınlık
k. 478
k.+ı rabb'ül-'ālemin 484

ḳurbān *A.* 1. Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan şey
k.+ (ḳurbān eyle-) 1264
2. bir gaye uğrunda feda olma
k.+ (ḳurbān ḳıl-) 124

ḳurca- karıştırmak
k.-mak 543

ḳurı- 1. susuz kalmak
k.-mış 688
2. çekilmek, cansız hale gelmek
k.-r 346

ḳurı kuru
k. 1138

ḳurşuñ mermi
k. 761

ḳurtul- kurtulmak
k.-acaġuñ 655
k.-am 1190
k.-asın 653
k.-up 656

kūs *F.* kös, savaşlarda çalınan büyük davul
k. 748

ḳuṣūr *A.* 1. ayıp, özür
k.+ (bī-ḳuṣūr) 1163
2. köşkler
k. 220

ḳuş kuş
k. 796, 1249
k.+dan 1204, 1247

k.+ı 1204, 1820
k.+lar 1179

kūşe *F.* köşe
k. 1446
k.+yi 672

ḳūt *A.* 1. yaşamak için yenen şey
k.+ (ḳūt it-) 334
k.+ı 176
2. yiyecek
k.+ (ḳūt bul-) 235
k.+ (ḳūt ol-) 1478
k.+la 236

kūtāh, kūteh *F.* kısa, boysuz
k.+ (kūtāh ol-) 436
k.+ (kūteh ḳıl-) 1814

ḳuṭb *A.* bir tarikatin ulusu, büyüğü
k.+ (ḳuṭb ol-) 871
k.+ı yaḳīn 879

ḳuvvet *A.* güç, kudret, takat
k. 59

kuyruḳ kuyruk
k.+ına 1314

küze *F.* su testisi
k. 326, 1408, 1410, 1436, 1449, 1450

küffār *A.* kafirler
k.+a 127

küfr *A.* 1. Allah'a ve dinî şeylere inanmama
k.+ (küfr ḳıl-) 1281
2. dinsizlik, imansızlık
k. 7, 73

küfür *A.* Allah'a ortak koşma
k. 34

kükre- kükremek
k.-miş 579
k.-r 591

kül *A.* bütün
k.+ (be-kül) 493

külāh *F.* külah, ucu sivri veya yüksek başlık
k. 154, 1641
k.+ (bī-külāh) 828

külḫān *F.* han ve hamamlarda suyu ısıtmak için ateş yakılan yer
k. 650
k.+a 649, 650

küllī *A.* bütün, hep
k. 66, 266, 798, 964, 1114, 1130, 1263, 1348, 1359, 1765
k.+ (fī-küllī ḥāl 1097, 1667
k.+ (fī-küllī ḥāl) 1155, 1304
k.+ (fī-küllī ḥāl) 721, 848
k.+ (küllī ‘ayb) 1783
k.+ (küllī can) 535
k.+ (küllī fenā) 210
k.+ (küllī ḫaṭā’) 1699
k.+ (küllī kār u bār) 1427
k.+ (küllī nūr) 188, 1520
k.+ (küllī vebāl) 211
k.+ (küllī yalan) 1134

künde *F.* anlayışsız kimse
k. 741

kürk kürk
k.+ini 256

küs- küsmek
k.-mişem 304

kürsī *A.* taht
k. 311

küstāḫ *F.* saygısız
k.+vār 829

küsülü dargın
k.+dür 554

küsün- gücenmek, darılmak
k.-ü 258

L

lā-cerem *A.* besbelli, elbette
l. 1185, 1476, 1561, 1613, 1694, 1793, 1826, 500, 78, 798, 809, 815, 818, 821

lāf *F.* konuşma, söz
l. 1136

l.+ (lāf ur-) 1111, 1135, 412, 705, 844
l.+ı (lāf ur-) 1340
l.+ (lāf-ı lūf ur-) 1345

lāhut *A.* Tanrı alemi
l.+a (‘ālem-i lāhut) 167

laḥẓa *A.* kısa zaman, an
l. 1243, 1476, 759
l.+da 1103

lā‘īn *A.* kovulmuş, nefret kazanmış
l. 988
l.+ (gebr-i lā‘īn) 1577
l.+ (iblīs-i lā‘īn) 961

lāle-zār *F.* lâle bahçesi
l. 1857
l.+ (der-lāle-zār) 1702
l.+ın 750

lā-şekk *A.* şüphesiz, elbette
l. 1446

laṭīf *A.* yumuşak, hoş, güzel
l. 673

lā-yezāl *A.* sonsuz, bitmez
l. 1503, 1532, 1547

lāyıḳ *A.* uygun, yakışan
l. 1060, 1271, 1422, 1785, 543, 93
l.+ (lāyıḳ gör-) 542
l.+ (lāyıḳ ol-) 77

lāzım *A.* şart, gerekli
l.+ (lāzım ol-) 88
l.+dur 420

leb *F.* dudak
l.+ (be-leb) 831
l.+ (leb depret-) 845

lebbeyk *A.* buyurunuz, emir sizindir
l.+ (biñ lebbeyk) 1262

le’īm *A.* alçak, aşağılık, cimri kişi
l.+ (cism-i leīm) 939
l.+iken 941

lenger *F.* demir
l. 480

leşker *F.* asker, ordu
l. 1397, 1399, 23, 39, 409, 56, 764
l.+ (leşker al-) 407

l.+i bisyāruñı 1451

l.+i 1369, 30, 43, 590

l.+iyle 747

l.+leri 31

l.+üñ 1398, 24

levlāk *A.* Hz. Muhammed'e hitap

l. 92

levn *A.* yüzün rengi

l.+in 866

leyl *A.* gece

l.+ü nehār 1429, 350

leẕẕet *A.* haz, keyif

l.+ (leẕẕet al-) 1819

l.+i dīdār-ı men 620

libās *A.* elbise

l.+ (libās ol-) 981

l.+ından 1014

līk *F.* lâkin, fakat

l. 1361, 15, 1676, 797

līkin *F.* lâkin, fakat

l. 1173

loḳma *A.* bir defada yutulabilecek kadar yiyecek

l. 1746

l.+i nān ü şerāb 1098

lūt F. tatlı yemekler

l.+a 189, 191

l.+ı 190

luṭf A. 1. hoşluk, güzellik

l.+uñ (baḥr-ı luṭf) 1787

l.+ı 'Amīm 1783

l.+ı 206

l.+uñ 1532

l.+uñı 97

2. iyi muamele, iyilik

l. 1037, 569

l.+ (lūṭf eyle-) 560

l.+ (lūṭf it-) 1646, 96

M

mā *A.* o şey ki, şu nesne, …daki

m.+yaḥtācını 1428

ma‘ānī *A.* manalar
m. 660

ma‘āref *A.* bilgi, kültür
m.+nāk 92

ma‘āş *A.* yaşayış, dirlik
m.+ı rūzigār (ma‘āş-ı rūzigār it-) 447

mācerā A. geçen, olup geçen şey
m. 1606

māde *F.* dişi
m.+ḫar 1312, 1341

māder *F.* anne
m.+den (himmet-i māder) 1666

maġāra *A.* mağara
m. 748

maġbūn *A.* şaşkın, şaşırmış
m.+ (maġbūn ol-) 659

maġrūr *A.* gururlu
m.+ (maġrūr ḳal-) 372

maġz *F.* beyin, dimağ
m. 1474
m.+ı cān 1823

maġz-pust *F.* iç, öz
m. 827

māh *F.* 1. ay
m. 473, 1309, 1787
m.+rū 144, 146, 911, 1001, 1027, 1166, 1190, 1441, 1541, 1704, 1804
2. yılın on iki bölümünden biri
m.+ı ṣafer 1856

maḥabbet *A.* sevgi
m. 29, 833
m.+den 678, 680, 682, 684, 703, 705, 711
m.+i 730

maḥall *A.* yer
m.+de 215

maḥallī *A.* bir yere mahsus
m. 1568

maḥbūb *A.* sevilen, sevgili
m.+ı Ḫudā 944
m.+ı Ḫudādur 1682
m.+ı peyām-ber 126

m.+ı Raḥmān 121
m.+ı Yezdān 127
m.+laruñ 1086

maḥbūs *A.* hapsedilmiş
m. 67
m.+ı (ʿabd-ı maḥbūs) 1665
m.+ (maḥbūs ḳal-) 389
m.+ (maḥbūs ol-) 65
m.+ı (ṭūṭī-i maḥbūs) 644

maḥfil *A.* oturulacak, görüşülecek yer; toplantı yeri
m.+i 39

māhī *F.* balık
m. 91, 123, 450, 455, 463, 1606
m.+i Yūnusdur 461
m.+ler 459

maḥkūm *A.* boyun eğen, tâbi olan, bağlı kalan
m.+ (maḥkūm ol-) 76

maḫlūḳ *A.* yaratılmış
m.+ (ḥüsn-i maḫlūḳ) 275
m.+uñ 105

Maḥmūd *A.* Gazneli hükümdarlarından, Sultan Mahmud Gaznevî.
m. 747, 756, 757, 758, 1431
m.+ı dīger 758
m.+dur 1108

maḫmūr *A.* uyku basmış
m.+ter 826

maḥrem A. 1. biriyle çok samimî, içli dışlı olan
m.+ (maḥrem ol-) 371
m.+üñ 379
2. gizli olan, herkese söylenmeyen
m. 1816
m.+ (maḥrem ḳıl-) 1815
m.+ (maḥrem ol-) 1091, 1154
m.-i derd 1828

maḥrūm *A.* 1. bahtsız, nasipsiz
m.+ (maḥrūm ḳo-) 1533

maḥşer *A.* 1. kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer
m. 585
m.+de 1863

maḥv *A.* 1. yok etme, ortadan kaldırma
m.+ (maḥv eyle-) 1636
m.+ (maḥv ḳıl-) 1637
m.+ (maḥv ol-) 574, 682, 689, 704, 1103, 1197, 1288, 1400, 1787
2. beşerî kusurlardan kurtulma
m. 325

maḥż *A.* halis, katkısız, saf
m.+ı tevḥīd 1806

maḥżā *A.* 1. ancak, yalnız, tek
m. 1282
2. tam, katkısız, sade
m.+ (rıżā-yı maḥża) 1508

maḫzen *A.* içinde eşya saklanan yer
m.+inden 1498
m.+üñ 1500

maḥzūn *A.* hüzünlü, tasalı, kaygılı
m.+ (maḥzūn ḳal-) 659

mā'ide *A.* üzerinde yemek bulunan sofra
m. 261

mā'il *A.* hevesli, istekli, düşkün
m.+ (mā'il durur) 1187
m.+ (mā'il ol-) 1815

maḳām *A.* durulan yer
m. 616, 682, 1069, 1471
m.+ (der-maḳām) 595
m.+ (günc-i maḳām) 688
m.+ (her maḳām) 991
m.+ (maḳām bul-) 1277
m.+ (maḳām ḳıl-) 1033, 1514

m.+ (maḳām ṭut-) 38, 1196, 1540
m.+ı Muṣṭafā 1106
m.+a 1107
m.+ı 230, 1109
m.+ıdur 231
m.+uñ 1108, 1572

maḳbere *A.* mezar
m.+sine 226

maḳbūl *A.* kabul olunmuş
m.+ (maḳbūl ol-) 1036
m.+(merd-i maḳbūl) 89

maḳṣūd *A.* arzu, istek
m.+a 1361
m.+ı 838, 839
m.+umuzdur 598

ma‘ḳūl *A.* akla uygun
m.+ (ma‘ḳūl di-) 1165

māl *A.* varlık, servet, sahip olunan şey
m. 142, 413, 414, 536, 790, 1060, 1452
m.+ı 789, 1068, 1059
m.+ından 779
m.+ını 1061
m.+i 789
m.+ümden 1392

māl-a-māl *A.* çok dolu, dopdolu
m. 211

mālik *A.* sahip
m.+ (mālik ol-) 1406, 1488

Mālik’ül-mülk *A.* Allah
m.+e 1465, 1515

ma‘lūm *A.* bilinen, belli
m.+ (ma‘lūm ḳıl-) 230
m.+dur 1272, 99

mānend *F.* benzer, eş
m.+i 282

ma‘nī *F.* anlam
m.+ (ehl-i ma‘nī) 1135, 1136
m.+ (genc-i ma‘nī) 723, 1829
m.+ (pür-ma‘nī) 1569
m.+de 283, 382, 1255
m.+den 235, 1534
m.+sin 1441, 1852

māni‘ *A.* engel

m.+ (māni‘ ol-) 1005

mār *F.* yılan

m. 951

ma‘rifet *A.* herkesin yapamadığı ustalık; herkeste görülmeyen özellik.

m. 81

ma‘ṣiyet *A.* asilik, itaatsizlik

m. 81

ma‘şūḳ *A.* aşık olunan, sevilen

m.+a 1213

mātem *A.* hüzün, keder zamanındaki ağlayış

m.+ (nevḥa-i mātem) 809

mātem-zede *A.+F.* mateme tutulmuş, yaslı

m. 503

maṭlūb *A.* istenen, talep edilen şey

m.+ı 624

m.+um 1448

ma‘yūb *A.* bir eksiği, kusuru olan

m. 781

maẓhar *A.* nail olma, şereflenme

m.+dur 947

maẓlūm *A.* zulüm görmüş

m. 515

ma‘zūl *A.* azledilmiş

m.+ (ma‘zūl ol-) 70

ma‘ẕūr *A.* özürlü, özrü olan

m.+ (ma‘ẕur ol-) 1791

mecāl *A.* 1. güç, kuvvet

m.+ (bi-mecāl) 1097, 1202, 1618

m.+ (mecāl bul-) 1045, 1109

2. fırsat

m.+ (mecāl bul-) 1324, 1415, 1827

m.+ (mecāl iste-) 1200

m.+ (mecāl ol-) 1193

m.+ (mecāl vir-) 1104

mecāzī *A.* mecazla ilgili olan
m.+ (şāh-ı mecāzī) 412
mecbūr *A.* zor görmüş, zorla bir işe girişmiş
m.+ (mecbūr ḳal-) 633
meclis *A.* toplantı yeri
m. 1072
m.+i Ḥaḳ 1571
m.+de 1046, 1077, 1569, 1571
m.+e 1548
m.+i 1545
mecnūn *A.* deli, çılgın
m. 187
m.+ (mecnūn-ı bi-dil) 359
m.+ (merd-i mecnūn) 152
meded *A.* yardım
m.+ (bi-meded) 1306
m.+ (meded bul-) 78
m.+ (meded iste-) 59
m.+ (meded it-) 1637
m.+ (meded ḳıl-) 33, 822, 914, 1650
m.+ (meded ol-) 297, 1813
m.+dür 1418
medḥ *A.* övme
m. 132
m.+ (ez-medḥ) 1360
medḫal *A.* giriş
m.+ (medḫal it-) 1196
Medīne *A.* Medine şehri
m.+de 117
meger *F.* ancak, o sırada, yalnız, yoksa, meğer
m. 8, 112, 141, 175, 183, 281, 285, 309, 359, 393, 405, 411, 433, 444, 463, 472, 476, 550, 612, 691, 708, 747, 773, 800, 822, 897, 961, 1038, 1041, 1198, 1203, 1211, 1244, 1259, 1312, 1318, 1318, 1369, 1472, 1472,

1605, 1639, 1655, 1702,
1712, 1790, 1856

meges *F.* sinek
m.+ (meges ol-) 639

mehcūr *A.* terk edilmiş, bırakılmış
m. 633
m.+ (merd-i mehcūr) 372

meh-pāre *F.* ay parçası
m.+si 907

mekān *A.* 1. yer, mahal
m. 1620
m.+ (ṭayy-ı mekān) 895
2. ev, oturulan yer
m.+ (mekān ḳıl-) 672

mekr *A.* hile, düzen
m. 120, 34
m.+i 741
m.+üñ 1334

mekteb *A.* okul
m.+e 1751

mektūb *A.* mektup, yazılmış
m.+uñ 2

melā'ik *A.* melekler
m. 590, 1062, 1570

melāl *A.* usanma, bıkma
m.+ (melāl ir-) 1667
m.+ (melāl ol-) 79
m.+e 110
m.+den 946

melāmet *A.* ayıplama, kınama, azarlama
m.+de 1360

melek *A.* melek
m. 122, 513, 589, 947, 952, 1073, 1288, 1517, 1519, 1526, 1528, 1566
m.+ (cem-i melek) 227, 1298, 1535
m.+den 953
m.+le 951
m.+ler 581, 1541, 1544
m.+lerden 1545
m.+lere 587

melūl *A.* hüzünlü
m.+ (melūl ol-) 292, 913, 1662, 1059, 1376

memāt *A.* ölüm

m.+ (memāt bul-) 1103

memleket A. ülke, memleket

m. 1408

men ben [birinci teklik kişi zamiri]

m. 1172

m.+ (cān-ı men) 1442, 1771, 1820

m.+ (deryā-yı men) 1792

m.+ (dīdār-ı men) 620

m.+ (iḫvān-ı men) 1771

m.+ (şān-ı men) 1442

m.+ (yār-ı men) 620

m.+em 1520

m.+i 236, 1764

men‘ *A.* mani olma

m.+ (men‘ eyle) 732

m.+ (men‘ ḳıl) 1105

m.+ine 297

mend *F.* -li

m.+ (hüner-mend) 651

menī *F.* benlik

m. 1787

menzil *A.* yer, mevki

m.+ (menzil al-) 663

m.+e 1542

merātib *A.* rütbeler, dereceler

m.+dür 1106

merd *F.* 1. adam, insan

m. 1713

m.+i aḥsen 403

m.+i ‘ālim 720

m.+i ‘azīz 197, 223, 1084, 1169,

m.+i cünūn 498

m.+i dīn 1156

m.+i emin 1154, 876

m.+i ferīd 1794

m.+i gedā 1374

m.+i güzīn 1156

m.+i ġāfil 370

m.+i Ḥaḳ 814

m.+i hüş-yār 392, 643

m.+i kāmil 368

m.+i ḳallāş 362

m.+i maḳbūl 89
m.+i mecnūn 152
m.+i mehcūr 372
m.+i muḳbil 359
m.+i muvaḥḥid 1110
m.+i rāh (merd-i rāh ol-)400
m.+i rāz 237
m.+i ṣābir 1137
m.+i tamām 1706
m.+i uzlet 381
m.+i yaḳīn 1391
2. özü sözü doğru
m.+ (merd ol-) 812, 812

merdān *F.* mertler
m.+ı (himmet-i merdān) 558
m.+ (şāh-ı merdān) 125
m.+ (şīr-i merdān) 778

merḥabā *A.* merhaba, övülecek kişiye hitap
m. 945, 1664

merhem *A.* acıyı giderecek şey
m. 374

merk *F.* ölüm
m.+kümdür (cāy-ı merk) 353

merkeb *A.* eşek
m.+i aṣā 822
m.+inden 1595

mertebe *A.* rütbe, paye
m. 1349
m.+ (‘ālī-mertebe) 1751

Meryem *A.* Hz. Meryem
m. 671, 679

meṣaff *A.* sıra sıra dizilme yeri
m.+ (meṣaff ḳıl-) 23

mescid *A.* secde edilecek yer, küçük cami
m. 673, 685, 689
m.+den (günc-i mescid) 1139
m.+e 237, 1061
m.+i 246, 1176

meṣel *A.* 1. örnek, benzer
m.+ (der-meṣel) 417
2. dokunaklı ve anlamlı söz

m. 523

m.+dür 1775

mesken ***A.*** oturulacak yer

m. 862

m.+üm 353, 1513

mesned ***A.*** rütbe, paye

m.+i irşāda 882

mest ***F.*** sarhoş

m. 605, 686, 694, 697, 928, 1259, 1478

m.+i Ḥaḳ 368, 1473

mestūr ***A.*** yazılmış

m.+ (mestūr ol-) 373

mestūre ***A.*** açık saçık gezmeyen kadın

m. 1066

mes‘ūd ***A.*** bahtlı, bahtiyar

m.+ (mes‘ūd eyle-) 508

m.+ (pīr-i mes‘ūd) 756

meş‘ale ***A.*** aydınlatıcı alet

m. 340

meşġūl **A.** bir işle uğraşan

m. 1437, 1589

m.+ (meşġūl ol-) 48, 68, 912, 972

meşhūr ***A.*** şöhret kazanmış, ün almış

m.+durur (āyet-i meşhūr) 1441

meşk ***F.*** tulumdan yapılmış su kabı

m. 764

metā‘ **A.** 1. servet, varlık, eşya

m.+ı dünyede 326

2. satılacak eşya

m.+ın 506

mevc ***A.*** dalga

m.+ (mevc ur-) 582

m.+e (mevce+gel-) 526

mevcūd ***A.*** var olan

m.+dur 1108

Mevlā ***A.*** Allah

m. 1101

mevlūd **A.** yeni doğmuş çocuk

m.+ı 879

mevsim *A.* yılın dört bölümünden her biri
m.+i gül 1857

meydān *A.* yarışma ve karşılaşma yeri
m.+ınuñ 107

meyl *A.* 1. sevme, tutulma
m.+ (meyl+it) 742, 742
2. gönül akışı
m.+üñ (meyli ol-) 383, 384
m.+i 1553, 1554, 1557, 1560

mezār *A.* mezar, kabir
m. 760

meẕheb *A.* din
m.+i (meẕheb dut-) 320

mezīd *A.* artmış, artırılmış, çoğaltılmış
m. 1555, 1599
m.+ (ḫulḳ-ı mezīd) 916
m.+ (mezīd ol-) 593, 945

Mıṣr *A.* Mısır
m. 274

Mıṣrī *A.* Mısırlı
m. 806
m.+dür (tīġ-i Mıṣrī) 1302

miftāḥ *A.* anahtar
m. 85

miḥekk *A.* birinin kadrini, kıymetini ve ahlâkını anlamaya yarayan şey
m. 1697

miḥnet *A.* 1. zahmet, eziyet
m. 1478
2. gam, keder
m.+i eyyām 1781
3. bela
m. 833

miḥrāb *A.* camilerde imama ayrılan oyuk yer
m.+ı ḫōş 673
m.+ı 685, 689

mih-ter *F.* daha büyük
m.+i 931

Mīkā'īl *A.* dört büyük melekten biri
m. 1519

miḳdār *A.* kıymet, değer
m.+ (miḳdār it-) 1294
m.+ın 1301
m.+ını 1295, 1297, 1300, 1500

minber *A.* camilerde hatibin hutbe okuduğu yer
m.+e 1071
m.+i 1438

minḳār *A.* yırtıcı kuş gagası
m.+ (be-minḳār) 638

minnet *A.* bağış, lütuf
m. 103
m.+ (minnet eyle-) 1125
m.+ (minnet it-) 1125
m.+ (minnet ḳıl-) 1118

mīr *F.* amir, baş; kumandan; bey
m. 1397, 1564
m.+i devrānuñ 1837
m.-ü selāṭīn 767

mi'rāc A. göğe çıkma
m.+da (şeb-i mi'rāc) 112 : Hz. Muhammed'in göğe çıktığı gece

miṣāl *A.* 1. örnek
m. 209
m.+ (bi-miṣāl) 1148
m.+ (miṣāl ol-) 1321
2. benzer, andırır
m. 1324
m.+i 'arş 926
m.+i āsumān 143
m.+i ġāv-ı ḫar 522

miskīn *A.* aciz, zavallı, beceriksiz
m. 1629
m.+e 1864

mīzān *A.* terazi, ölçü aleti
m.+a 519, 1294, 1295, 1296
m.+da 1258

mu‘āf *A.* bağışlanmış

m.+ (mu‘āf ḳıl-) 1207

mu‘aṭṭar *A.* güzel kokulu

m.+ (mu‘aṭṭar ol-) 863

muḥāl *A.* imkansız

m. 1109, 1747

muḥibb *A.* seven, dost

m.+iyüz 277

m.+ler 1085

muḥkem *A.* sağlam, kuvvetli

m. 1199

m.+i ‘aşḳ 666

muḫliṣ *A.* dostluğu içten olan

m.+lerüñ 1132

muḥtāc *A.* ihtiyacı olan

m. 771

m.+ı ḫar 1343

m.+a 1565

muḫtaṣar *A.* kısaltılmış

m.+ (muḫtaṣar ṭut-) 949

muḥtesib *A.* belediye işlerine bakan memur

m. 1706

m.+ (muḥtesib ḳıl-) 1714

mu‘īn *A.* yardımcı

m. 295

m.+ (mu‘īn ol-) 988

muḳadder *A.* alında yazılı

m.+ (muḳadder eyle-) 98

muḳbil *A.* mutlu, ikballi

m.+ (merd-i muḳbil) 359

muḳarreb *A.* Allah’a yakın olan

m. 1681

m.+ (muḳarreb ol-) 952

m.+ler 1703

muḳayyed *A.* kayıtlı, bağlı

m.+ (muḳayyed ol-) 662

muḳīm *A.* oturan, ikamet eden

m. 9

muḳtedā *A.* önde olan, kendisine uyulan

m. 115

m.+sın 736

munāfiḳ *A.* ikiyüzlülük eden, ikiyüzlü
m. 377

mūnis *A.* 1. alışılan, yadırganmaz
m. 376, 833, 1774
m.+i ehl-i ṭarīḳat 1822
m.+i rāz 631
2. cana yakın, sevimli
m.+ (mūnis ol-) 1801

muntaẓır *A.* bekleyen, gözleyen
m.+ (muntaẓır ol-)
1099, 1516
m.+am 1279
m.+dur 232, 1524
m.+durur 220

mūr *F.* karınca
m. 951

murabba‘ *A.* dörtlü, dört şeyden olma
m. 242

murād *A.* istek
m. 600, 957, 1114
m.+ (bī-murād) 1114, 1457
m.+ (murād al-) 235, 1797
m.+ın (murād al-) 767
m.+ (murād bul-) 440
m.+ını (murād bul-) 243
m.+ın (murād bul-) 744
m.+ın (murādın vir-) 192
m.+ın 1116
m.+um 1846
m.+uñ 699, 699, 755, 1115
m.+uñdur 1115

muraṣṣa‘ *A.* kıymetli taşlarla süslenmiş
m. 145, 179, 1704

murdār *F.* pis
m.+(nefs-i murdār) 777
m.+(toḫm-ı murdār) 791

murġ *A.* kuş
m. 1226, 91

m.+ı ebyażlar 1186
m.+ı güşād 1231
m.+ı pāk 1240
m.+ı rūḥı 167, 623
m.+ı zār 1206, 1208

Mūsā *A.* Hz. Musa **[krş. Mūsī̇]**
m. 171, 180, 182, 184, 281, 285, 287, 288, 291, 295, 301, 302, 302, 303, 313, 314, 316, 317, 393, 707, 709, 824, 826, 828, 840, 846, 850, 853, 855, 927, 938, 961, 962, 978, 979, 992, 1010, 1012, 1018, 1020
m.+(bū-Mūsā) 929
m.+(Ebū-Mūsā) 915
m.+(Ḥażret-i Mūsā) 973
m.+nuñ 980, 1019
m.+ya 296, 829, 921, 970, 998, 1021, 1031, 1032
m.+yı 315, 975

musaḫḫar *A.* ele geçirilmiş
m.+ (musaḫḫar eyle-) 1630

muṣāḥib *A.* sohbette bulunan arkadaş
m.+ (muṣāḥib ḳıl-) 278

muṣḥaf *A.* Kur'an
m. 124

Mūsī̇ *A.* Hz. Musa **[krş.Mūsā]**
m. 836
m.+i İmran 823
m.+ye 169
m.+yi 1090

muṣī̇bet *A.* bela
m. 387

muṣirr *A.* ısrar eden, ayak direyen
m.+ (muṣirr ol-) 521

Muṣṭafā *A.* seçilmiş [Hz. Muhammed için]
m. 122, 951, 953, 1535, 1699, 1863
m.+('aşḳ-ı Muṣṭafā) 1386

m.+(hicv-i Muṣṭafā)
1810
m.+(ḥadīṯ-i Muṣṭafā)
941
m.+(maḳām-ı Muṣṭafā)
1106
m.+(şer‘-i Muṣṭafā) 18
m.+nuñ 1677

mūş *F.* fare
m.+a 1615

mu‘teber *A.* itibarlı, sayılan, ileri gelen
m. 720
m.+ (emīr-i mu‘teber)
1840
m.+ (kitāb-ı mu‘teber)
1856
m.+ (mu‘teber ol-) 1038
2. önemli
m. 1639
3. inanılır, güvenlir
m. 5

muṭīʿ *A.* itaat eden, boyun eğen
m.+ (muṭīʿ ol-) 13, 428, 822

muṭlaḳ *A.* kayıtsız şartsız
m. 476

muṭlaḳā *A.* her halde, ne olursa olsun, ille
m. 3, 72

muṭrib *A.* çalgıcı
m. 1703

muṭṭali‘ *A.* öğrenmiş, haber almış, bilgili
m. 856

muvāfiḳ *A.* uygun, yerinde
m. 377, 379

muvaḥḥid *A.* Allah’ın birliğine inanan
m.+ (merd-i muvaḥḥid)
1110

mübāriz *A.* dövüşe kalkışanlar
m. 1841

mübtelā *A.* tutkun, tutulmuş
m. 257
m.+ (mübtelā eyle-)
1689

m.+ (mübtelā ol-) 572, 1686
m.+lar 378

müctebā *A.* seçkin, güzide
m. 115, 1293
m.+ (müctebā ol-) 953

müdām *A.* daima
m. 38, 204, 204, 272, 1036, 1139, 1139, 1219, 1257, 1303, 1466, 1540, 1571, 1676
m.+ (müdām eyle-) 1257

müdārā *F.* yüze gülme, dost gibi görünme
m.+dur 1794

müddet *A.* zaman, vakit
m.+dür 1216

müflis *A.* iflas etmiş
m.+i 1492

müfsid *A.* bozan
m.+lerin 22

müheyyā *A.* amade
m. 99

mühlet *A.* sonraya bırakma, erteleme
m.+i (mühlet vir-) 1042

mükerrem A. muhterem, aziz
m. 1681
m.+ (mükerrem ol-) 396

mülāzım *A.* bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan
m. 88
m.+ (mülāzım ol-) 892

mülk *A.* ülke, memleket; sahip olunan şey
m. 464, 468, 536, 1288, 1392
m.+i cāvidān 464
m.+i cihān 355
m.+i Ḫorāsān 1744
m.+i ʻuḳbā 1411
m.+e 1410
m.+i 73
m.+inüñ 1390
m.+ümi 1382

m.+üñ 1380, 1444, 1630
m.+üñi 1407, 1451

mü'min *A.* iman etmiş, Müslüman
m.+ (ḳalb-i mü'min) 926, 938, 1403
m.+ (mü'min ol-) 1035
m.+üñ 1811

mümkin *A.* olabilir, olabilen, mümkün
m.+ (mümkin ol-) 1011

münācāt *A.* dua etme, yakarma
m.+ (münācāt eyle-) 1006, 1050, 1583, 1656
m.+ (münācāt it-) 1260
m.+ı (münācāt ḳıl-) 530

münādī *A.* nida eden, tellal
m.+ler 1664

münezzeh *A.* uzak, tenzih edilmiş
m.+sin 101

münfa'il *A.* gücenen, güvenmiş
m.+ (münfa'il ol-) 576

müntehā *A.* son derece, nihayet bulmuş
m.+ (müntehā ol-) 416

mürde *F.* ölü
m. 1798

müreccaḥ *A.* tercih edilen, üstün tutulan
m.+ (müreccaḥ ol-) 520

mürīd *A.* bir şeyhe bağlı olan kimse
m. 192
m.+i 867, 1137

mürşid *A.* tarikat piri
m.+i ehl-i zamān 1597

müsebbiḥ *A.* tesbih eden, Subhannallah diyen
m.+dür 100

Müselmān *A.* Müslüman
m. 1047
m.+ (Müselmān ol-) 72, 102
m.+a 559
m.+dur 73
m.+lar 611

müstaġnī *A.* gönlü tok

m.+sin 1274

müstedām *A.* devamlı

m. 1838

müşg-bār *F.* misk yağdıran

m.+ (müşg-bār ol-)

1830

müşkil *A.* 1. güç, çetin, zor

m. 933

m.+e(müşkile düş-) 914

2. mesele, sorun

m.+i 936, 940, 1699

m.+in 832

m.+ini 551

m.+ler 892

müşkil-küşā *A.+F.* güç, çetin şeyleri halleden

m. 944

m.+sın 943

müştāḳ *A.* özleyen, arzu eden

m. 901

müttaḳīn *A.* iyice bilen, bir şeyin bir türlü olmasına aklı yatan

m.+ (imāmül-müttaḳīn) 893

mütteki *A.* dayanan, dayanmış

m. 1706

N

nā-bedīd *F.* görünmez, kayıp

n. 1366

n.+ (nā-bedīd ol-) 171, 1424, 1617

nā-bekār *A.+F.* işe yaramaz

n. 344

nā-dān *F.* bilmez, cahil

n. 1643

nāfe *F.* bir çeşit misk, koku

n.+i esrār 1830

nāfile *A.*farzların dışındayken kılınan namaz

n.+ (namāz-ı nāfile) 774

nā-gāh, nā-geh *F.* ansızın, birdenbire

n. 550, 596, 776, 780

n.+(be-nā-gāh) 584

nā-gehān, nā-gehānī *F.* ansızın, birdenbire
n. 248, 930, 970, 619, 1019, 1129, 1167, 1236, 1371, 1574, 1762

nā-güzīr *F.* çaresiz
n. 1397

-nāk *F.* -lı, -li, -lu, -lü
n.+ (derd-nāk) 801, 904
n.+ (maaref-nāk) 92
n.+ (ṣab-nāk) 585, 1291

naḳāre *F.* davul, kös
n. 748

nā-kes *F.* insaniyetsiz, alçak
n. 375

nāḳıl *A.* işittiğini anlatan
n. 576

naḳḳāş *A.* nakış işleyen
n.+ın 626

naḳl *A.* götürme, taşıma
n.+ (naḳl it-) 936

naḳş *A.* resim
n. 626
n.+ına 626

nāle *F.* inleme, inilti
n. 325, 806
n.+ (nāle it-) 800
n.+den 325
n.+ñ 805
n.+sinden 800

nā'leyn *A.* ayakkabı
n.+ (zer-nā'leyn) 175
n.+i 179, 894

nām *F.* 1. isim
n.+ (bed-nām) 711
2. ün
n.+ (ehl-i nām) 867
n.+ (İlyās-nām) 1706
n.+ (nām ḳo-) 1571
n.+dār 472, 490, 675, 870, 1432, 1638, 1669
n.+dār (şeyḫ-ı nām-dār) 909

namāz *F.* namaz
n. 1465, 1466, 1468
n.+ (namāz ḳıl-) 224, 1515

n.+ın (namāz ḳıl-) 920, 1029, 1514
n.+uñı (namāz ḳıl-) 170
n.+ı nāfile 774
n.+a 919, 1462

nā-murād *F.* muradına erişememiş n. 1478

nāmūs A. şeref, haysiyet, itibar
n.+ı 27

nān *F.* ekmek
n. 193, 199, 207, 341, 778
n.+ (bir pāre nān) 152
n.-u nemek 1251, 1254, 1255
n.+ü şerāb 1098

nār *A.* ateş
n.+ (ġam-ı nār) 336
n.+a 742, 809

na'ra *A.* haykırma, bağırma
n.+ (na'ra ur-) 166, 269, 310, 585, 590, 610, 685, 862, 979, 1013, 1020, 1291, 1395, 1424, 1624, 1794
n.+sın 1292
n.+sından 1625

nās *A.* insanlar
n. 982

nā-ṣavāb *A.+F.* doğru olmayan, yanlış, haksız
n. 567, 1131

naṣīb *A.* nasip, Allah tarafından verilen şey
n.+ (bī-naṣīb) 276, 1268, 1305, 1534
n.+ (naṣīb it-) 1454
n.+ (naṣīb ol-) 817, 1326

naṣīḥat *A.* öğüt, nasihat
n. 1439

nā-sipās *F.* şükretmeyen, nankör
n. 343

nā-şinās *F.* bilmez, cahil
n. 982

Naṣr *A.* Hadis ilminin büyüklerinden
n. 1702, 1717, 1718, 1719, 1732, 1748
n.+a 1715, 1725

naṣṣ *A.* manasında sarihlik olan Kur'an ayetinin delil olarak gösterilmesi
n. 1805

nā-tüvān *F.* zayıf, kuvvetsiz
n. 143, 329

nā-ümīd *F.* ümitsiz, ümidi kırılmış

nāz *F.* cilve, işve
n. 369, 886, 1029, 1707
n.+ (pür-nāz) 650
n.+ıla 307
n.+u niyāz: isteksiz olarak, istemeyerek
n.+ ḳıl- 237

naẓar *A.* 1. bakma, bakış
n. 435, 1610, 1712
n.+ (der-naẓar) 952
n.+ (naẓar eyle-) 311
n.+ (naẓar it-) 337
n.+ (naẓar ḳıl-) 999, 1002, 1082, 1173, 1175, 1848, 1848
n.+da 122
n.+dan 388
2. iltifat
n.+ (naẓar ḳıl-) 165, 889, 949
n.+ (ṣāḥib-naẓar) 411, 1173, 1175

nāzende *F.* nazlı, edalı
n.+dür 820

nāẓım *A.* tanzim eden, düzenleyen
n.+ı esrār 1833

nāẓır *A.* bakan, gözeten
n.+ (nāẓır ol) 626, 1145

naẓīr *A.* benzer, eş
n.+ (bī-naẓīr) 1099, 1279, 1526

naẓm *A.* 1. tertip etme
n.+ (naẓm it-) 1852
2. vezinli, kafiyeli söz

n.+ı 1846
n.+ına 1837, 1848, 1852
n.+ında 1850
n.+ını 1849
ne 1. ne [soru zamiri]
n.-eyledi 442, 993
n.-eyledüm 305
n.-eyledüñ 1332, 1776
n.-eylemek 874
n.-eyler 814, 1516, 1651
n.-eyleyem 1763, 1791
n.-eyleyesin 1745
n.-idelüm 218
n.-ider 244, 975
n.-idesin 1343
n.-idevüz 216
n.-itdügini 1594
n.-itdügüm 1284
n.-itmek (ne itmek gerek) 876
n.-ola 759, 1161, 1164, 1193, 1469, 1758, 1785
n.-oldı 365, 552, 683, 931, 962, 1214
n.-olısar 1421
n.-olmışdır 1373
n. 6, 8, 10, 17, 24, 30, 36, 74, 164, 164, 190, 218, 262, 390, 406,453, 546, 567, 577, 635,666, 670, 696, 698, 749,752, 754,788, 804, 854, 1060, 1068, 1173,1175, 1190, 1264, 1378,1379, 1493, 1531, 1541,1544, 1575, 1575, 1643,1680, 1709, 1724, 1727,1754, 1757, 1776, 1786,1796, 1799
n.+ (ne eyle-) 1332, 1516, 1651, 1745,1763, 1776, 1791, 305, 442, 814, 993
n.+ (ne eyle- gerek) 874

n.+ (ne it-) 216, 218,
244, 876, 975, 1284,
1343, 1594
n.+ (ne ol-) 365, 552,
683, 759, 931, 962,
1161, 1164, 1193,1214,
1373, 1421, 1469,1758,
1785,
n.+durur 295, 1170,
1390
n.+dür 50, 187, 302,
318, 328, 328, 370, 599,
600, 635, 755,755,1044,
1171, 1181, 1181, 1226,
1721 n.+ler 537, 784
n.+ñ 1124
n.+yedür 768
2. hangi [soru sıfatı]
n. 93, 230, 292, 299,
413, 431, 611, 831,834,
1007, 1078, 1083,1152,
1153, 1188, 1225,1500,
1553, 1575, 1596,1613,
1613, 1613
3. nasıl [soru sıfatı]
n. 541, 557, 557, 701,
754, 775, 978, 1213,
1220, 1296, 1592, 1758,
1759, 1778, 1788, 1794
4. ne kadar, nasıl
[şaşma veya çokluk]
n. 181, 181, 181, 201,
251, 261, 318, 318, 374,
376, 425, 495, 521, 575,
820, 1214, 1354, 1401,
1466, 1582, 1582, 1584,
1584, 1596, 1611, 1627,
1628
5. değil … maz
n.+ (ne ḳīl ü ne ḳāl)
168, 168
n.+ (ne ev gerekdür ne
maḳām) 616, 616
n.+ (ne gelür var ne
gider) 244, 244
n.+ (ne hem-derdi var
ne ġam-güsarı) 634,
634

n.+ (ne ḥisāb olur ne şümār) 588, 588
n.+ (ne kelām ne ṣavt) 168, 168
n.+ (ne yidi ne içdi ne ḫāb eyledi) 399, 399

nebāt *A.* bitki
n.+ (her bir nebāt) 1340

nebī *A.* peygamber
n. 1107
n.+ (‘aşḳ-ı nebī) 1626
n.+ (Ḫıżr-ı nebī) 1076

necāt *A.* kurtulma, kurtuluş
n.+ (necāt bul-) 996

nedāmet *A.* pişmanlık
n.+ (nedāmet bul-) 1700
n.+ (nedāmet eyle-) 524

nedem *A.* pişmanlık
n.+ (nedem çek-) 1327

neden niçin, neden
n. 424, 742, 742, 1226
n.+dür 420

nefes *A.* 1. soluk
n. 861, 1450, 1494, 1817
n.+ (nefes ur-) 813 : nefes almak
n.+de 272, 1277
2. an
n. 191, 602, 1111, 1287, 1779

nef‘ī *A.* faydacı
n.+ (nef‘ī ol-) 497

nefs *A.* 1.hayat, can
n. 529
n.+i Fir‘avnı 393
n.+i 235, 243
n.+inde 1696
n.+inden 355
n.+ine 776, 1155
2. şahıs
n.+i denī 777
n.+i murdār 777
n.+e 280
3. arzu, istek, heves

n. 19, 22, 32, 35, 37, 43, 44, 45, 46, 60, 61, 61, 66, 70, 821
n.+i kāfere 1686
n.+den 55
n.+e 33, 34, 36, 52, 66, 80, 192
n.+i 42, 46, 56, 57, 62, 71, 72, 76, 236, 955, 1549
n.+ini 821
n.+inüñ 954
n.+üñ 31, 39, 58, 1118
n.+üñe 58
n.+üñi 60

nefy *A.* inkar etme
n.+i ṣāni‘ 1355

nehār *A.* gündüz
n.+ (leyl ü nehār) 350, 1429

neheng *A.* kılıç
n. 443, 452, 1423, 1615

nehy *A.* yasak etme, yaptırmama
n.+i 1675

nejend *F.* olağanüstü, büyük
n.+ (şāh-ı nejend) 1319

nemed *F.* keçe
n. 485
n.+pāresini 482

nemek *F.* tuz
n.+ (nān u nemek) 1251, 1254, 1255

Nemrūd *A.* Babil’in kurucusu olduğu söylenen hükümdar
n. 415, 1840

neng-ü-nām *F.* ad ve ün
n.+ı 753

ner *F.* erkek
n. 591
n.+ (şīr-i ner) 597, 1023, 1472, 1525, 1623
: Erkek arslan.
n.+ (şīr ü ner) 309

nesl *A.* 1. kuşak, nesil
n.+ (be-nesl) 877
n.+en 877

n.+üñüz 877

2. soy

n.+inden 953

nesne 1. şey, nesne: hal,

husus, hiçbir şey

n. 196, 198, 321

2. bir şey

n. 243

neste hiçbir şey

n. 190

nev *F.* yeni, taze

n.+civān 1018

nev‘ *A.* çeşit

n. 338, 424, 1344

nevā *F.* ses, sada

n. 1370, 1429, 1568

n.+ (bī-nevā) 1128,

1350, 1374, 1414,

1499, 1807

n.+nuñ (bī-nevā) 135

nevāle *A.* yiyecek, içeçek

n. 128

n.+(nevāle+al) 268

nevbet *A.* sıra, nöbet

n.+ (nevbet deg-) 1831

n.+i 882

nevḥa *A.* ölüye sesle ağlama

n.+ (nevḥa ḳıl-) 437,

617, 801, 887, 1208,

1209, 1285

n.+lar (nevḥa ḳıl-) 1241

n.+i mātem 809

n.+dan 818

n.+sından 888

nevmīd *F.* ümitsiz

n.+ (nevmīd ol-) 1049

nez̲r *A.* adak

n.+ (nez̲r eyle-) 1058

nice 1. çok, birçok, hayli

[krş. niçe]

n. 274, 314, 391, 394,

513, 515, 525, 527, 810,

830, 868, 900, 902,

1043, 1216, 1262, 1367,

1485, 1562, 1767

n.+si 1561

2. kaç, ne kadar

n. 86, 867, 867, 1004,
1025, 1100
n.+dür 1125
n.+si 1549
n.+ye 834
3. nasıl
n. 159, 159, 267, 306,
308, 315, 346, 385, 409,
412, 442, 674, 740, 758,
777, 844, 845, 964, 995,
1000, 1031, 1107, 1144,
1184, 1453, 1453, 1458,
1546, 1741, 1765, 1772,
1832
n.+dür 760, 1601
n.+sin 1559
4. ne
n. 1771
n.+ye 1114

niçe çok, birçok, hayli **[krş. nice]**
n. 1179, 1180
n.+lerüñ 805

niçün niçin, neden
n. 198, 303, 408, 474,
660, 696, 753, 1153,
1373, 1807

nidā' *A.* 1. seslenme, çağırma
n. 816
n.+ (nidā' gel-) 220,
293, 565, 620, 681,
1051, 1497
n.+ (nidā' ḳıl-) 606,
1286, 1290, 1293, 1664
n.+yı 1502
2. ses verme
n.+ (nidā' it-) 899

nifāḳ *A.* anlaşmazlık
n. 35

nigāh *F.* bakma, bakış
n.+ (nigāh eyle-) 1257
n.+ (nigāh it-) 408
n.+ (nigāh ḳıl-) 1505,
1731

nihān *F.* gizli
n. 355
n.+ (nihān ḳıl-) 1493

nihāyet *A.* son
n. 138
n.+ (bī-nihāyet) 136
nīk *F.* iyi, hoş, güzel, beğenilen
n. 1459
n.+ baḫtını 21
n.+zen 1055
n.+ü bed 1272, 1541
niḳāb *A.* peçe, örtü
n. 1000, 1009
n.+ (der-niḳāb) 1000
n.+ı (niḳāb bağla-) 1004
n.+ (niḳāb eyle-) 1015
n.+ (niḳāb ḳıl-) 1011, 1028
n.+ (niḳāb ol-) 965
nīk-baḫt *F.* bahtlı, talihli
n.+ını 21
nīk-ḫu *F.* iyi huylu
n. 465, 698, 1213, 1378, 1399, 1775
nīm *F.* yarı, yarım
n.+ (nīm-şemme) 684
ni‘met *A.* 1. azık, yiyecek, içecek
n. 1405
n.+i 239
2. iyilik, ihsan
n. 217, 217
3. zenginlik, mal
n. 211, 1406, 1445
n.+ (ni‘met it-) 211
n.+de 88
nīm-rūz *F.* öğle
n. 896, 1316
nişār *A.* saçma, serpme
n.+ (nişār ḳıl-) 1040, 1382
n.+ (nişār ol-) 810
nīş F. zehir
n.+ (nīş ḳıl-) 111
Nīşābūr *F.* İran’ın doğusunda bir şehir
n.+a 141
n.+dan 1741

nişān *F.* alamet, belirti
n. 1609
n.+ (nişān bul-) 1102
nişe niçin, neden
n. 239, 447, 532
nişest *F.* oturan
n.+ (nişest eyle-) 674
nite nasıl
n. 189, 690, 1170, 1225, 1414
nitekim sonuç olarak
n. 305, 1671, 1675
niyām *A.* uyuyanlar, uykuda olanlar
n.+ (bī-niyām) 1303
niyāz *F.* dua etme
n. 1265, 1465, 1515
n.+ (bī-niyāz) 269, 1273
n.+ (ehl-i niyāz) 1468
n.+ (nāz u niyāz ḳıl-) 237
n.+ (niyāz eyle-) 224
n.+ (niyāz it-) 1569
n.+ (niyāz ḳıl-) 549, 702, 842
n.+ (zār u niyāz eyle-) 676
niẓām *A.* düzen, yol, kaide
n.+ (bī-niẓām) 1361
noḳṣān *A.* eksiklik, kusur
n. 102, 1850
noḳṭa *A.* bekçi
n.+dur 50
nūr *A.* aydınlık, parlaklık
n. 619, 907, 1356, 1474, 1817
n.+ (aṣl-ı nūr) 1093
n.+ (baḥr-ı nūr) 220
n.+ (küllī nūr) 188, 1520
n.+ (pertev-i nūr) 1004
n.+ (pür-nūr) 787
n.+ (ẕī-nūr) 563
n.+ı Hū 622
n.+ı İlāh 166
n.+a 1005
n.+dan 587

n.+ı 664, 742, 963, 965, 981, 1013

n.+ından 171, 1525

nūş *F.* içki

n.+ (nūş eyle-) 1384

n.+ (nūş ḳıl-) 111, 118, 268, 1387

n.+ı dār 1339 : şarap

Nūşirevān *F.* doğruluğuyla ün salmış İran İmparatoru

n. 329, 330, 349

nuṭfe *A.* döl suyu

n.+ (nuṭfe ol-) 421

nuṭḳ *A.* söz, konuşma

n.+ı 1661

nüh-felek *F.* dokuz gök

n. 1288, 1298, 1517

n.+den 1302

n.+lerden 525

nükte *A.* herkesin anlayamadığı ince anlam

n. 369

n.+i haẕā 1089

nüsḫa *A.* yazılmış derlenmiş şey, kitap

n.+ (nüsḫa it-) 1543

O

o o [üçüncü teklik kişi zamiri]

o. 282, 297, 397, 682, 941, 1262, 1461

od ateş

o.+(od düş-) 153

o.+a (oda düş-) 1765

o.+a (oda yaḳ-) 544

o.+lara (odlara düş-) 488, 1771

o.+lara (odlara ṣal-) 765

o.+lara (odlara yan-) 535

o.+dan 1779

o.+lara 535, 777

oġlan 1. çocuk

o. 1755

o.+ı 1751

2. erkek çocuk

o. 1596, 1604, 1607, 1610, 1616
3. genç, delikanlı
o. 1588

oġul erkek evlat, oğul
o. 873
o.+ıdur 1022
o.+ına 873, 1428
o.+ını 816, 1662
o.+um 1644, 1754

oḳı-, oḳu- 1. okumak
o. 80, 904
o.-mışdı 721
o.-r 1
o.-rdı 1242
o.-yup 1241, 1860, 1861
o.-dı 229, 793, 907, 1210
o.-nduḳça 1819
o.-r 228, 1233, 1538
o.-rsın 1818
o.-yalar 1854
o.-yuban 1209, 1853
2. söylemek, konuşmak
o.-r 959
o.-rlar 331
o.-yalum 2
o. 1780
o.-dı 1445
3. tahsil etmek, öğrenmek
o.-nur 1548
4. davet etmek, çağırmak
o.-dı 1203
o.-r 15

ol o [üçüncü teklik şahıs zamiri]
o. 1, 4, 4, 49, 19, 24, 53, 55, 60, 62, 83, 93, 98, 98, 111, 115, 115, 116, 164, 201, 216, 254,263, 265, 267, 271, 284, 289, 299, 317, 355, 361, 407, 436, 444, 445, 466, 467, 502, 510, 520, 521, 525, 527, 541, 554, 608, 692,

697, 698, 707, 746, 807,
812, 830, 843, 848, 849,
865, 882, 984, 1089,
1090, 1138, 1183, 1187,
1188, 1207, 1257, 1277,
1278, 1300, 1302, 1338,
1348, 1351, 1380, 1404,
1442, 1478, 1488, 1488,
1489, 1499, 1504, 1506,
1508, 1510, 1522, 1586,
1593, 1608, 1691, 1749,
1758, 1760, 1772, 1828,
1828, 1841, 1862
o.+(ki+oldurur) 176
o.+dur 2, 87, 89, 105,
124, 130, 355, 913,
954, 1411, 1665
o.+durur 995, 996, 1303

ol o [işaret sıfatı]
o.+ (ol nām-dār) 870
o.+ (ol şāh-ı ferīd) 861
o.+ (ol ‘ābid gişi) 683,
691
o.+ (ol ‘adudan) 1227
o.+ (ol āh) 509
o.+ (ol ‘ālim) 985
o.+ (ol ‘ālime) 724, 725
o.+ (ol Allāh’adur) 475
o.+ (ol āşufte-dil) 141
o.+ (ol āvārenüñ) 153
o.+ (ol āvāzı) 802
o.+ (ol Ayās-ı nām-dār)
1432
o.+ (ol ‘azīz) 207, 226,
835, 881, 923, 972,
1147, 1205, 1424, 1461,
1521
o.+ (ol baḥr) 1793
o.+ (ol Bāyezīd) 1589
o.+ (ol be-sūy-ı āfitāb)
1358
o.+ (ol bendeye) 1684
o.+ (ol beni-israile) 966
o.+ (ol beşer) 1684
o.+ (ol bī-çāre) 633,
680
o.+ (ol bī-çārenüñ) 153
o.+ (ol bī-çāreyi) 693

o.+ (ol bī-dil) 1487
o.+ (ol bī-gümān) 874
o.+ (ol bī-ḳarār) 700
o.+ (ol bī-nevā) 1807
o.+ (ol bī-zevāl) 848
o.+ (ol bī-ḳarār) 1395
o.+ (ol börkümi) 158
o.+ (ol bucaġa) 256
o.+ (ol buraḳa) 1528
o.+ (ol cānib-i Ḥaḳdan) 1806
o.+ (ol cāy-gāh) 598
o.+ (ol cenāze) 1238
o.+ (ol civān) 505, 509
o.+ (ol çār-yārına) 108
o.+ (ol çeşmeyi) 688
o.+ (ol delü) 532, 545, 1290, 1376, 1383,1385, 1393, 1394,1400, 1495, 1502, 1515
o.+ (ol delüyi) 244
o.+ (ol dem) 178, 247, 347, 434, 505, 785, 850, 881, 888, 893, 1050, 1074, 1082,1105, 1165, 1168, 1176,1183, 1193, 1208, 1260,1285, 1354, 1400, 1424,1462, 1480, 1492, 1517,1587, 1615, 1617, 1618,1711, 1731
o.+ (ol demde) 897, 1075, 1605, 1670, 1709, 1710, 1818
o.+ (ol deñizden) 1825
o.+ (ol derviş) 1189
o.+ (ol deryā-yı cūd) 1352
o.+ (ol dest-gīr) 203
o.+ (ol dil-dārumı) 854
o.+ (ol dil-fürūz) 896
o.+ (ol dilek) 1112
o.+ (ol dīn) 1149
o.+ (ol dīn eri) 1464
o.+ (ol dīvāne) 166, 411, 842, 853
o.+ (ol dīvāneye) 189
o.+ (ol düşüñ) 917

o.+ (ol ehl-i niyāz) 1468
o.+ (ol ehl-i rāz) 868
o.+ (ol emānet) 1509, 1777
o.+ (ol emek Ḥaḳḳın) 1252
o.+ (ol emīn) 1094
o.+ (ol emīr) 1649
o.+ (ol enbiyā’) 57
o.+ (ol erenler) 471, 586, 590, 1623
o.+ (ol erenler serveri) 1464
o.+ (ol esīr) 1649
o.+ (ol esrārı) 640
o.+ (ol eve) 604
o.+ (ol evvele) 109
o.+ (ol faḫr-ı ricāl) 1618
o.+ (ol faḳr-ı cihān) 712
o.+ (ol fażil ü nām-dār) 1669
o.+ (ol ferīd) 1587, 1589
o.+ (ol ferişteh) 476, 483, 489, 491
o.+ (ol ferişteler) 1187, 1529
o.+ (ol gedā) 1286, 1350, 1688, 1807
o.+ (ol gıdā) 276
o.+ (ol gice) 483, 507, 925
o.+ (ol gişi) 5, 151, 446, 463, 481, 721, 1013, 1059, 1142, 1255,1379, 1852
o.+ (ol gişiden) 1255
o.+ (ol gişidendür) 1676
o.+ (ol gişinüñ) 1860
o.+ (ol günc-i maḳām) 688
o.+ (ol ġanī) 202, 587, 903, 1296
o.+ (ol ġulām) 1625
o.+ (ol ḥabībüñ) 133

o.+ (ol ḥadden) 844
o.+ (ol ḥakīm) 1310, 1314
o.+ (ol Ḥaḳ) 1778
o.+ (ol Ḥaḳ-perest) 1259
o.+ (ol Ḥaḳka) 3
o.+ (ol ḥikāyet) 994
o.+ (ol ḥükūmet) 465
o.+ (ol hümām) 695, 871, 930, 974, 1176
o.+ (ol hünerden) 1784
o.+ (ol ḫaber) 5
o.+ (ol ḫabīr) 1516
o.+ (ol ḫafī) 1492
o.+ (ol ḫalīfe) 1386, 1391
o.+ (ol ḫalilullah) 1840
o.+ (ol ḫan) 1565
o.+ (ol ḫatun) 1056, 1061
o.+ (ol ḫatunı) 1063
o.+ (ol ḫōr) 1646
o.+ (ol ḫōş nihad) 1757
o.+ (ol ḫulḳ-ı mezīd) 916
o.+ (ol ḫur) 1355
o.+ (ol iki ‘aybını) 982
o.+ (ol İlāh) 1770
o.+ (ol imām) 289, 1003
o.+ (ol işi) 1690
o.+ (ol işigi) 1220, 1654
o.+ (ol işikde) 1463
o.+ (ol kār-sāz) 676
o.+ (ol kelīm) 1017
o.+ (ol kimse) 658
o.+ (ol ḳadar) 668
o.+ (ol ḳal‘ada) 65
o.+ (ol ḳām-ḳār) 472
o.+ (ol ḳavmüñ) 277
o.+ (ol ḳapudan) 1217
o.+ (ol ḳaṣaṣda) 995
o.+ (ol ḳaṭre) 527
o.+ (ol ḳavla) 1381
o.+ (ol ḳavmi) 1541
o.+ (ol ḳula) 724, 1731, 1864

o.+ (ol ḳuşdan) 1204
o.+ (ol ḳuṭb-ı yaḳīn) 879
o.+ (ol lā‘īn) 988
o.+ (ol māh-rū) 1027
o.+ (ol māhī) 455, 463
o.+ (ol maḥalde) 215
o.+ (ol maḫzenüñ) 1500
o.+ (ol maḳāma) 1107
o.+(ol maḳāmı) 1109
o.+ (ol maḳāmuñ) 1108
o.+ (ol māl) 1060
o.+ (ol māli) 1059
o.+ (ol ma‘nīden) 1534
o.+ (ol maşuḳa) 1213
o.+ (ol meclisde) 1569
o.+ (ol mededdür) 1418
o.+ (ol melekler) 1541, 1544
o.+ (ol menzile) 1542
o.+ (ol merd-i ‘azīz) 197, 237, 1169
o.+ (ol merd-i kāmil) 368
o.+ (ol merd-i muvaḥḥid) 1110
o.+ (ol mest-i Ḥaḳ) 1473
o.+ (ol mestūre) 1066
o.+ (ol muḥibbler defteridür) 1085
o.+ (ol murġ-ı küşād) 1231
o.+ (ol murġ-ı pāk) 1240
o.+ (ol müflisi) 1492
o.+ (ol mükerrem) 1681
o.+ (ol mülk) 1411
o.+ (ol nā-tüvān) 329
o.+ (ol nām-dār) 1638
o.+ (ol nīk-ḫu) 698
o.+ (ol nīk-zen) 1055
o.+ (ol niḳāb) 1000
o.+ (ol nūr-ı hū) 622
o.+ (ol nükte-i haẕā) 1089
o.+ (ol pādişāh) 492
o.+ (ol pāk-baz) 483

o.+ (ol peleng) 443, 1423, 1708
o.+ (ol perverdigār) 494, 824
o.+ (ol peygāma) 845, 850
o.+ (ol pīr-i mes‘ūd) 756
o.+ (ol pīre-zen) 1644
o.+ (ol pīrüñ) 1438
o.+ (ol pür-hüner) 928
o.+ (ol ravżaya) 1522
o.+ (ol refī‘a) 103
o.+ (ol revān) 287
o.+ (ol rū-siyāh) 1750
o.+ (ol rūḥānī) 1171
o.+ (ol sebeb) 1007
o.+ (ol sebebden) 1045
o.+ (ol sebepden) 691
o.+ (ol ser-firāz) 1476
o.+ (ol ser-geşte-i dīvāneyi) 529
o.+ (ol servere) 898
o.+ (ol serveri) 920
o.+ (ol serverüñ) 1398
o.+ (ol sevgülü) 178
o.+ (ol sırra) 371
o.+ (ol sözi) 845
o.+ (ol ṣabī) 1599, 1617, 1622, 1766
o.+ (ol ṣabīyi) 1203
o.+ (ol ṣāḥib-kemāl) 918, 1321
o.+ (ol ṣāliḥa) 1065
o.+ (ol ṣıfatı) 1636
o.+ (ol ṣūrı) 1683
o.+ (ol şāh-baz) 549, 868
o.+ (ol şāh-ı cihān) 970, 1167, 1467, 1573, 1614
o.+ (ol şāh-ı dīn) 1292, 1463, 1586
o.+ (ol şāh-ı kibār) 1669
o.+ (ol şāh-ı peleng) 452
o.+(ol şāh-ı şebāb) 1028, 1096
o.+ (ol şāh-ı şikār) 864

o.+ (ol şaḫṣ) 1142, 1180
o.+ (ol şaḫṣa) 1143
o.+ (ol şaḫṣuñ) 1501
o.+ (ol şalumı) 1482
o.+ (ol şefī‘a) 103
o.+ (ol şeh-süvār) 1432
o.+ (ol şehr) 7
o.+ (ol şeyḫ-ı zamān) 482, 885, 895
o.+ (ol şeyḫ-i kāmil) 1104
o.+ (ol Şiblī-i ali-mertebe) 1751
o.+ (ol şīr-i merdān) 778
o.+ (ol şīr-i ner) 597, 1472, 1525
o.+ (ol şīr-i neri) 1623
o.+ (ol şīr-i şikār) 687, 1232
o.+ (ol şīr ü ner) 309
o.+ (ol şūrīde-ḥāl) 234, 1223
o.+ (ol tāc-ı sa‘ādet) 1681
o.+ (ol tārihḫe) 878
o.+ (ol ṭaġda) 749
o.+ (ol ṭamu) 562
o.+ (ol ṭaş) 985
o.+ (ol ṭaşa) 1588
o.+ (ol ṭūṭī-i ġam-ḫārı) 640
o.+ (ol ṭūṭī-i maḥbūsı) 644
o.+ (ol ṭūṭī-i pür-nāz) 650
o.+ (ol ulu) 1383, 1394, 1462
o.+ (ol ulular) 75
o.+ (ol ümmīd) 1133
o.+ (ol velī) 66
o.+ (ol yaġmurı) 310
o.+ (ol yaḫşılıġın) 1217
o.+ (ol yañadan) 988, 1533
o.+ (ol yaralar) 1485
o.+ (ol yāranlara) 645

o.+ (ol yāranlardan) 1160
o.+ (ol yārenler) 652
o.+ (ol yigide) 503
o.+ (ol yigit) 1663
o.+ (ol yimek) 214
o.+ (ol yirden) 1242
o.+ (ol yol) 1366
o.+ (ol yolda) 1253
o.+ (ol yoldan) 4
o.+ (ol zamān) 174, 248, 255, 450, 565, 578, 610, 617, 874, 917, 937, 992, 998 1031, 1063, 1224, 1237, 1317, 1396, 1579, 1581, 1585, 1595, 1607, 1609, 1614, 1633, 1725, 1762
o.+ (ol zamānda) 506, 723
o.+ (ol ẕelīl) 1355
o.+ (ol ẓıll-ı ilāh) 1705
o.+ (ol ẕāt-ı pāk) 478
o.+ (ol ẕelil) 1646
o.+ (ol ẕül-celāl) 1021, 1531
o.+ (ol ẕül-kerem) 978, 989, 993, 1235
o.+ (ol ża‘īfe) 1655
o.+dem 143, 238

ol- 1. meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak
o.-a 417, 834, 1014, 1078, 1127, 1540, 1560, 1570
o.-dı 106, 164, 39, 953, 1147, 1666
o.-ıcaġız 1235
o.-ısar 1320
o.-madı 313
o.-madın 1677
o.-masaydı 215
o.-masun 495
o.-maya 419
o.-mış 1438
o.-sa 495, 781

o.-ur 13, 1116
o.-ursa 1800, 664
2. bulunmak
o.-a 1164, 1682, 1684, 355
o.-agör 1667
o.-an 1405, 749
o.-asın 385
o.-ayım 1219, 1229
o.-dı 1429
o.-ġıl 345
o.-maz 608, 1375
o.-sa 1388
o.-ur 299
o.-urdı 284
3. geçmek, tamamlanmak
o.-dı 1100
4. yardımcı fiil [sıfat-fiille birlikte kullanılan]
o.-a (gezer ol-) 752
o.-a (oturmışlar ol-) 1539
o.-a (yiter ol-) 1385
o.-am (sebeb olmış ol-) 1591
o.-am (uṣanmış ol-) 1215
o.-asın (ḳomış ol-) 1790
o.-ayduḳ (ṭoġmamuş ol-) 1685
o.-mak (yarar ol-) 115
o.-saḳ (görmemiş ol-) 1685
o.-sañ (ṭınmaz ol-) 200
o.-ur (dutar ol-) 1363
5. yardımcı fiil [isimle birlikte kullanılan]
o.- (āzād ol-) 1491, 1726
o.- (bī-murād ol-) 1114
o.- (fāriġ ol-) 319
o.- (fenān ol-) 400
o.- (ḥāżır ol-) 1145, 1286
o.- (ḥisāb ol-) 588
o.- (ḫāmūş ol-) 379, 380
o.- (ḫarāb ol-) 964

o.- (merd-i rāh ol-) 400
o.- (mülāzım ol-) 892
o.- (nāẓır ol-) 1145
o.- (pādişāh ol-) 400
o.- (sākin ol-) 321, 1084
o.- (şād ol-) 1491, 1726
o.-a (ār ol-) 1654
o.-a (‘āşıḳ ol-) 77
o.-a (āşikār ol-) 1670
o.-a (āşinā ol-) 954
o.-a (‘ayān ol-) 865
o.-a (bāṭıl ol-) 1134, 1782
o.-a (bed-nām ol-) 711
o.-a (behişt ol-) 418
o.-a (bī-derd ol-) 812
o.-a (biñ ol-) 867
o.-a (bir ol-) 1679
o.-a (cem ol-) 1564
o.-a (delīl ol-) 736
o.-a (dermān ol-) 1007
o.-a (dōst ol-) 1558
o.-a (emīn ol-) 564, 602
o.-a (faḫr ol-) 1804
o.-a (faḳīr ol-) 1564
o.-a (fāriġ ol-) 627
o.-a (fā’iḳ ol-) 93
o.-a (fer ol-) 913
o.-a (ġāfil ol-) 1183
o.-a (helāk ol-) 558, 585, 1371
o.-a (hem-rāh ol-) 660, 669
o.-a (ḥall ol-) 892
o.-a (ḥicāb ol-) 1011
o.-a (ḫam ol-) 711
o.-a (ḫarāb ol-) 1410
o.-a (ḫāy‘in ol-) 1694, 1779
o.-a (ḫōş ol-) 307, 1165
o.-a (ıvaz ol-) 1408
o.-a (‘ināyet ol-) 1035
o.-a (kūtāh ol-) 436
o.-a (ḳılavuz ol-) 1342
o.-a (ḳıyāmet ol-) 562
o.-a (ḳıymet ol-) 1410
o.-a (ḳul ol-) 76
o.-a (ḳuṭb ol-) 871

o.-a (lāyıḳ ol-) 77
o.-a (maḥv ol-) 574, 1103
o.-a (mā’il ol-) 1815
o.-a (maḳbūl ol-) 1036
o.-a (melūl ol-) 1059
o.-a (merd ol-) 812
o.-a (meyli ol-) 384
o.-a (muḳarreb ol-) 952
o.-a (muṣirr ol-) 521
o.-a (mü’min ol-) 1035
o.-a (nāẓır ol-) 626
o.-a (pīş-rev ol-) 1312
o.-a (raḥmānī ol-) 1749
o.-a (rāżī ol-) 1680
o.-a (revā ol-) 677
o.-a (sākin ol-) 191, 602
o.-a (ṣad ol-) 1411
o.-a (ṣāḥib-kemāl ol-) 1827
o.-a (şefī‘ ol-) 822
o.-a (tābi‘ ol-) 939
o.-a (taġyīr ol-) 1696
o.-a (tamām ol-) 1676
o.-a (tebdīl ol-) 939
o.-a (tekrār ol-) 670
o.-a (terbiyyet ol-) 1808
o.-a (ṭālib ol-) 1126
o.-a (var ol-) 208
o.-a (yādigār ol-) 1797
o.-a (yār ol-) 494
o.-a (yeg ol-) 1255, 1410, 1784
o.-a (yig ol-) 216
o.-a (yigirek ol-) 55
o.-a (yüz biñ ol-) 307
o.-abilmez (emin ol-) 1761
o.-alum (rāżī ol-) 571
o.-am (ḳul ol-) 160
o.-am (revān ol-) 1212
o.-amaz (ṣāḥib-i esrār ol-) 375
o.-amazlar (hem-dem ol-) 383
o.-amazlar (yār ol-) 383
o.-an (‘ālim ol-) 1687
o.-an (ḥicāb ol-) 1115

o.-an (ḫōd-bīn ol-) 858
o.-an (sevgülü ol-) 1556
o.-an (ṭālib ol-) 1117
o.-anda (‘āşıḳ ol-) 1116
o.-andan (mālik ol-) 1406
o.-andu (ḳāni‘ ol-) 1444
o.-asın (cüst ol-) 253
o.-asın (ḫırāmān ol-) 666
o.-asın (kāfir ol-) 416
o.-asın (kehel ol-) 253
o.-asın (keşīş ol-) 1613
o.-asın (müntehā ol-) 416
o.-asın (şād ol-) 402, 1114
o.-asın (şāh ol-) 410
o.-asın (Şeddād ol-) 418
o.-asın (tebāh ol-) 415
o.-asın (ẕelil ol-) 1446
o.-avuz (bir ol-) 419
o.-aydı (gerek ol-) 952
o.-aydı (ola gerek) 1356
o.-aydı (ṣad ol-) 1276
o.-dı (aḥbab ol-) 399
o.-dı (āşikār ol-) 619, 810, 880, 951
o.-dı (‘ayān ol-) 879, 998
o.-dı (‘azīz ol-) 658
o.-dı (bī-baṣar ol-) 999
o.-dı (bī-hūş ol-) 984, 1285
o.-dı (bī-ḫaber ol-) 603
o.-dı (bī-ḫōd ol-) 609
o.-dı (bī-ḳarār ol-) 291, 1087, 1201
o.-dı (biñ ol-) 594
o.-dı (cem ol-) 1043, 1278
o.-dı (cevāb ol-) 1158
o.-dı (derhem ol-) 757
o.-dı (dest-gīr ol-) 1216
o.-dı (destūr ol-) 1223
o.-dı (ehl-i rāz ol-) 1748
o.-dı (fārig̱ ol-) 974, 1071

o.-dı (fertūt ol-) 609
o.-dı (fevt ol-) 502
o.-dı (fitne ol-) 737
o.-dı (gice ol-) 226
o.-dı (ġarīb ol-) 817
o.-dı (ġarḳ ol-) 1396
o.-dı (ġā’yib ol-) 1094, 1423, 1607
o.-dı (havale ol-) 1786
o.-dı (helāk ol-) 481, 801, 803, 1002
o.-dı (ḥāżır ol-) 1625
o.-dı (ḥicāb ol-) 487
o.-dı (ḫāk ol-) 1075, 1334
o.-dı (ḫarāb ol-) 286
o.-dı (ḫatm ol-) 1865
o.-dı (ḫayrān ol-) 1753
o.-dı (ḫiṭāb ol-) 815, 818
o.-dı (ḫōş ol-) 1384
o.-dı (iki ol-) 933
o.-dı (kāfir ol-) 292
o.-dı (kāmil ol-) 1634
o.-dı (kār-ger ol-) 1249
o.-dı (kesād ol-) 70
o.-dı (kūr ol-) 1003
o.-dı (ḳabūl ol-) 509, 510
o.-dı (ḳatı ol-) 1042
o.-dı (ḳul ol-) 61
o.-dı (lāzım ol-) 88
o.-dı (maḥv ol-) 1400
o.-dı (maʿzūl ol-) 70
o.-dı (melūl ol-) 292
o.-dı (meşġūl ol-) 68, 912, 972
o.-dı (muʿaṭṭar ol-) 863
o.-dı (muʿīn ol-) 988
o.-d ı(muntaẓır ol-) 1516
o.-dı (müctebā ol-) 953
o.-dı (münfaʿil ol-) 576
o.-dı (Müselmān ol-) 72
o.-dı (nā-bedīd ol-) 1424, 1617
o.-dı (naṣīb ol-) 817
o.-dı (nefʿī ol-) 497

o.-dı (niṣār ol-) 810
o.-dı (peleng ol-) 1615
o.-dı (peşīmān ol-) 643, 776, 1327
o.-dı (refʿ ol-) 1158
o.-dı (revān ol-) 1396, 1401
o.-dı (rū-siyāh ol-) 1345
o.-dı (sebeb ol-) 1852
o.-dı (sedd ol-) 297
o.-dı (seyl ol-) 349
o.-dı (sīne-çāk ol-) 1002
o.-dı (siper ol-) 1318
o.-dı (su’āl ol-) 1158
o.-dı (ṣabāḥ ol-) 916
o.-dı (ṣādır ol-) 1673
o.-dı (tamām ol-) 1831, 1846, 1859
o.-dı (tebdīl ol-) 1633
o.-dı (virān ol-) 690
o.-dı (yaḳın ol-) 1371
o.-dı (yaḳīn ol-) 893, 1425
o.-dı (yıġnaḳ ol-) 969
o.-dı (zā’il ol-) 1581
o.-dı (zebūn ol-) 65, 65, 315
o.-dı (zīr ü zeber ol-) 799
o.-dı (ẓāhir ol-) 880
o.-dı (ẕebḥ ol-) 816
o.-dılar (bī-hūş ol-) 621
o.-dılar (cem o-l) 919
o.-dılar (helāk ol-) 983, 1075
o.-dılar (nevmīd ol-) 1049
o.-dılar (ṭālib ol-) 1123
o.-duġıyçün (ḫarāb ol-) 965
o.-duḳ (mübtelā ol-) 1686
o.-duḳça (vāḳiʿ ol-) 1034
o.-dum (mübtelā ol-) 572
o.-dum (tebāh ol-) 1261
o.-duñ (‘āciz ol-) 1743

o.-duñ (bed-gümān ol-) 1597
o.-duñ (bī-ḳarār ol-) 808
o.-duñ (ġırra ol-) 726
o.-ġıl (ḥalīm ol-) 990
o.-ġıl (ḫāk ol-) 1113, 1113
o.-ġıl (ḫōş-ḫūy ol-) 381
o.-ġıl (pāk ol-) 494
o.-ġıl (sākin ol-) 1636
o.-ġıl (ṭālib ol-) 468
o.-ıbilmez (ḫāmūş ol-) 1793
o.-ıcaġın (ḫiṭāb ol-) 1131
o.-ıcaḳ (devā’ ol-) 275
o.-ıcaḳ (ġāfil ol-) 1193
o.-ıcaḳ (helāk ol-) 1421
o.-ıcaḳ (‘ināyet ol-) 1469
o.-ımadı (mālik ol-) 1488
o.-ımaz (maḥrem ol-) 1091
o.-ımaz (müşg-bār ol-) 1830
o.-ımaz (ümmīd ol-) 1133
o.-ımazsam (berāber ol-) 762
o.-ımazsın (mükerrem ol-) 396
o.-ınca (seher ol-) 709
o.-ısar (berāber ol-) 758
o.-ısar (hem-rāh ol-) 665
o.-ısar (maġbūn ol-) 659
o.-ısar (miṣāl ol-) 1321
o.-ısar (müreccaḥ ol-) 520
o.-ısar (tevḥīd-i hem-der-gāh ol-) 665
o.-ısardur (ḳoñşı ol-) 1070
o.-ma (ġam-ḫār ol-) 765

o.-ma (kem ol-) 1247
o.-maġ (yādigār ol-) 1834
o.-maġına (ẕelil ol-) 1443
o.-ma (melūl ol-) 1376, 1662
o.-ma (muḳayyed ol-) 662
o.-madı (āgāh ol-) 744
o.-madı (cāhil ol-) 1511
o.-madı (ḫaber-dār ol-) 973
o.-madı (ḫā‘in ol-) 1510
o.-madı (māni‘ ol-) 1005
o.-madı (naṣīb ol-) 1326
o.-madı (ṣād ol-) 1476
o.-madum (ḳāni‘ ol-) 1447
o.-madum (vuḳūf ol-) 1328
o.-maduñ (bāliġ ol-) 1594
o.-maġ (yādigār ol-) 1861
o.-maḳ (revā ol-) 275
o.-masun (fitne ol-) 1363
o.-masun (ḫacīl ol-) 1841
o.-masun (melāl ol-) 79
o.-maya (‘amel ol-) 417
o.-maya (ār ol-) 1670
o.-maya (derd ol-) 374
o.-maya (ḫōd-bīn ol-) 858
o.-maya (peşīmān ol-) 717
o.-maya (pīç ol-) 1678
o.-maya (ṣāfī ol-) 1692
o.-maya (‘uḳde ol-) 401
o.-maya (yād ol-) 86
o.-mayana (merd ol-) 812
o.-mayasın (şerm-sār ol-) 323

o.-mayavuz (bī-ḥużūr ol-) 1093
o.-mayınca (dest-yār ol-) 1830
o.-mayınca (fāriġ ol-) 973
o.-mayınca (ṣābir ol-) 1692
o.-mayınca (ṭaleb ol-) 1126
o.-maz (bī-edeb ol-) 820
o.-maz (bünyād ol-) 86
o.-maz (dost ol-) 739
o.-maz (ḥāṣıl ol-) 1112
o.-maz (ḥicāb ol-) 1000
o.-maz (ḫatm ol-) 1465
o.-maz (ḳabūl ol-) 292, 294
o.-maz (maḥrem ol-) 371
o.-maz (melūl ol-) 913
o.-maz (muṭī‘ ol-) 13, 822
o.-maz (mümkin ol-) 1011
o.-maz (peyġām-ber ol-) 967
o.-maz (revā ol-) 288
o.-maz (tamām ol-) 1466
o.-maz (yaḳīn ol-) 1590
o.-mazdı (cüdā ol-) 1242
o.-mazdı (pāy-bend ol-) 1349
o.-mış (āşikār ol-) 1316
o.-mış (cem ol-) 969
o.-mış (cuy-i āb ol-) 694
o.-mış (ġarḳ ol-) 698, 1352
o.-mış (ġā’yib ol-) 436
o.-mış (ḫarāb ol-) 691
o.-mış (ḫarāb olmış durur) 691, 964
o.-mış (ḳısmet ol-) 1454
o.-mış (ḳūt ol-) 1478

o.-mış (libās ol-) 981
o.-mış (maḥv ol-) 689
o.-mış (meges ol-) 639
o.-mış (mezīd ol-) 945
o.-mış (mu‘teber ol-) 1038
o.-mış (nā-bedīd ol-) 171
o.-mış (sebeb olmış ol-) 1591
o.-mış (şaba ol-) 1211
o.-mış (şā‘ir ol-) 1807
o.-mış (tebāh ol-) 583
o.-mış (vāṣıl ol-) 933
o.-mış (vaṣl ol-) 918
o.-mış (yir ile bir ol-) 688
o.-mış (zād ol-) 1478
o.-mış (zebūn ol-) 1244
o.-mış (zīr ü zeber ol-) 689
o.-mışam (āzād ol-) 1453
o.-mışam (esīr ol-) 1216
o.-mışam (helāk ol-) 336
o.-mışam (muntaẓır ol-) 1099
o.-mışam (ṭālib ol-) 1122
o.-mışdı (‘ayān ol-) 910
o.-mışdı (bülend ol-) 1319
o.-mışdur (beyān ol-) 994
o.-mışdur (ḳarīn ol-) 1185
o.-mışdur (niḳāb ol-) 965
o.-mışdur (vārid ol-) 1805
o.-mışsın (āvāre ol-) 696
o.-mışsın (ḫarāb ol-) 1377
o.-mışsın (ṭālib ol-) 1119, 1417

o.-mışsın (żaʿīf ol-) 1373
o.-mışuz (bende ol-) 1686
o.-mışuz (yār ol-) 1157
o.-sa (ḥicāb olsa gerek) 487
o.-sa (kāfir ol-) 102
o.-sa (mestūr ol-) 373
o.-sa (Müselmān ol-) 102
o.-sa (pür-günāh ol-) 1274
o.-sa (ṣāḥib-tāc ol-) 771
o.-sa (şefīʿ olsa gerek) 104, 104
o.-sañ (hem-rāh ol-) 759
o.-saydı (bülend ol-) 1349
o.-sayıdı (vefā-dār ol-) 766
o.-sun (destūr ol-) 1160
o.-sun (erzānī ol-) 1471
o.-sun (ḫayr ol-) 1430
o.-sun (maʿẕur ol-) 1791
o.-sun (mezīd ol-) 593
o.-sun (peyām ol-) 890
o.-sun (raḥmet ol-) 1860
o.-sun (selām ol-) 108, 131
o.-sun (sezā ol-) 156
o.-sun (ṭanuḳ ol-) 1392
o.-uban (cem ol-) 930
o.-uñ (dem-sāz ol-) 819
o.-uñ (hem-āvāz ol-) 819
o.-uñ (muṭīʿ ol-) 428
o.-uñ (tīz ol-) 449
o.-up (cem ol-) 224, 69
o.-up (maḥbūs ol-) 65
o.-up (maḥkūm ol) 76
o.-up (nuṭfe ol-) 421
o.-up (şemʿ ol-) 69
o.-updur (debe ol-) 963
o.-updur (ḫāṣṣ ol-) 1107

o.-updur (yār ol-) 34
o.-ur (ad ol-) 957
o.-ur (ādem ol) 957
o.-ur (āşikār ol-) 584, 864
o.-ur (bī-niẓām ol-) 1361
o.-ur (cüdā ol-) 1791
o.-ur (fāriġ ol-) 1404
o.-ur (güzīn ol-) 946
o.-ur (güẕāf ol-) 705
o.-ur (ġazā ol-) 1813
o.-ur (ḥasret ol-) 863
o.-ur (ḫarāb ol-) 1005
o.-ur (ḫiṭāb ol-) 507
o.-ur (ḫōr u ḫacīl ol-) 43
o.-ur (kem ol-) 1341
o.-ur (kesād ol-) 52, 1364
o.-ur (ḳul ol-) 51
o.-ur (maḥrem ol-) 1154
o.-ur (maḥv ol-) 682, 1197, 1288, 1787
o.-ur (mecāl ol-) 1193
o.-ur (meded ol-) 1813, 297
o.-ur (meşgul ol-) 48
o.-ur (penāh ol-) 47
o.-ur (ser-pūş ol-) 137
o.-ur (ṣāfī ol-) 1819
o.-ur (şād ol-) 600
o.-ur (şümār ol-) 588
o.-ur (terk-i edep ol-) 845
o.-ur (ṭālib ol-) 1127
o.-ur (yār ol-) 1155, 1156, 1156
o.-ur (zındīḳ ol-) 1047
o.-uram (bī-ḥużūr ol-) 1163
o.-urdı (bī-ḳarār ol-) 794
o.-urdı (hem-nefes ol-) 1234
o.-urdı (maḥv ol-) 704
o.-urdı (şād ol-) 1231
o.-ursa (ḳabūl ol-) 775
o.-ursa (meyli ol-) 383

o.-ursa (mūnis ol-) 1801
o.-ursa (tamām ol-) 270
6. yaklaşmak
o.-ınca (ṣubḥ ol-) 335
7. bir şey birinin
mülkiyetine geçmek
o.-a 155
o.-a 746
o.-ur 806
o.-ursa 728
8. -dır, -dir
o.-a 303, 867, 870, 871,
958, 1582
o.-am 757
o.-asın 1657
o.-duġum 303
o.-ur 464, 1466
9. gerçekleşmek
o.-a 854, 1613
o.-dı 879
10. ret
o.-maz 1162
11. ne gibi bir ilginin
olduğunu sorma
o.-a 1771, 577
o.-a (ne ol-) 759, 1161,
1164, 1193, 1469,
1758, 1785
o.-dı 1170
o.-dı (ne ol-) 365, 552,
683, 931, 962, 1214
o.-ısar (ne ol-) 1421
o.-mışdır (ne ol-) 1373
o.-mışdur 1754
12. bir görev, makam
veya san kazanmak
o.-a 612, 941, 944,
1036, 1258, 1359, 1567,
1812
o.-an 996, 1690
o.-asın 347, 415, 417
o.-dılar (ādemī-zād ol-)
950
o.-duġı 1805
o.-duġın 938
o.-maya 624, 1750
o.-mış 1804

o.-mışsın (esfel-i sāfilīn ol-) 1612
o.-sa 1273
o.-saydı 1356
o.-sun 462
o.-up 1833, 1833
o.-updur 382
o.-ur 526, 926, 926, 1403, 1806
o.-ursa 1798
o.-ursañ 414
o.-ursın 414
13. bir şeyi elde etmek
o.-a 1339
14. bir durumdan başka bir duruma geçmek
o.-dı 54
o.-dısa 71
o.-ıcaḳ 1320
o.-urdı 63
15. herhangi bir durumda bulunmak
o.-a 541
o.-an 813, 877
o.-anı 49
o.-dı 285
o.-dıġıyçün 54
o.-ısar 862, 1322
o.-maġa 1324
o.-maḳdan 957
16. uygun düşmek, yerinde görülmek
o.-a 184
o.-mayınca 1338
o.-maz 352, 422, 440, 498, 1304, 1344
o.-ur 607

olar onlar [üçüncü çokluk şahıs zamiri] **[krş. anlar]**
o. 94, 366
o.+a 639
o.+dan 1305
o.+ı 185
o.+uñ 523, 643
o.+uñla 278,1304

on on
o.+ (on gişi) 190

o.+ (on gün) 190
o.+ (on güne dek) 1377
o.+ (on iki) 1856
o.+ (on iki çeşme) 995
o.+ (on sekiz biñ) 1619
o.+ (on yidi) 1138
o.+ (on yidi gün) 235

ora ora
o.+da 430, 463, 580, 1317
o.+dan 826, 1617

orta 1. bir topluluğun içi
o.+sına 360
o.+sında 568
2. merkez, orta
o. 228, 385, 41, 50, 69, 70, 1179
o.+da 389, 1683, 1697

ʻOṣmān *A.* Hz. Osman
o. 121, 125

otur- 1. oturmak
o. 348, 1635, 1636
o.-dı 68, 1574
o.-dılar 1151, 1166
o.-ıcaḳ 1197
o.-mış 228, 823, 1076, 1328
o.-mışdı 671
o.-mışlar (oturmışlar ola) 1539
o.-up 242
o.-ur 528
2. durmak, kalmak
o. 294, 306, 429, 492, 1086, 1145, 1147, 1301, 1460
o.-dı 651
o.-dılar 1159, 1434
o.-dum 656
o.-ma 625
o.-maḳ 1219
3. bulunmak, olmak
o.-maḳ 1457
o.-urdı 1573
4. ikamet etmek
o.-dı 117, 1323
o.-sam 1163
o.-ur 11

otuz otuz
o.+ (otuz yıldur) 333
ov- okşamak
o.-dı 1175
oyna- oynamak
o.-dı 1641
o.-ram 1601, 1602
o.-rsın 740
o.-yam 1600
oyun oyun
o.+ına 354, 1589
o.+ıñı 1601
o.+uña 1456
Ö
öde- ödemek, vermek
ö.-düm 1263
ö.-yelüm 1046
öginc intikam, öfke, kin
ö.+i 116
ögle öğle
ö. 1159
ögren- öğrenmek
ö. 157, 1248
ö.- (ders-i vefā ögren) 1247
ögret- öğretmek
ö.-en 63
ögüt nasihat, öğüt
ö.+den 79
ö.+i 79
öküş çok, fazla
ö. 1281
öküz öküz, sığır
ö. 1608
öl- ölmek
ö.-di 647, 658, 999
ö.-düginden 643
ö.-dür 246
ö.-dürdüñ 533
ö.-düreyin 1577
ö.-dürüp 798
ö.-dürür 1760
ö.-dürürseñ 1721
ö.-dürürsin 253
ö.-em 1862
ö.-enden 762, 771, 864, 865

ö.-enle 654
ö.-esi 1480
ö.-icegiz 1481
ö.-icek 943, 957
ö.-igör 653, 654
ö.-iserdür 1649
ö.-iserüz 423
ö.-medi 984
ö.-meyüpdür 692
ö.-miş (ölmiş durur) 691
ö.-ünce 1222
ö.-ür 1217

ölü ölü
ö.+ye 944

ölüm ölüm
ö. 1723, 1723
ö.+in 139
ö.+üñ 1320

ʻÖmer *A.* Hz. Ömer
ö.+dür 116

ʻömr, ʻömür *A.* yaşama müddeti, hayat, ömür
ö. 61
ö.+i dīger 1276
ö.+i dirāz 219, 1476
ö.+i 1139, 1270
ö.+inden 1494
ö.+ini 870
ö.+üm 270, 1322
ö.+ümi 1276
ö.+üñi 1136

öñ 1. ön, ön taraf
ö.+ine (öñine ṣal-) 783
ö.+inde 149, 1210
ö.+ine 243
ö.+ünde 613
ö.+üñde 1389
2. huzur, yan, kat
ö.+inde 71, 1625
ö.+inden 159
ö.+ine 1224
ö.+iñce 1518
3. önce, evvel
ö.+ünce 259
ö.+üñce 384

öñdin önce, evvel
ö. 1057, 804

öri, örü ayakta, dik
ö.+ (öri ṭur-) 249, 406, 409, 710, 894, 1067, 1461, 1052, 1150, 1212, 1523, 1524
öyle öyle
ö. 62
öz kendi
ö. 97, 427, 493, 509, 1029, 1115, 1116, 1413
ö.+in (özin bildür-) 1642
ö.+inden (özinden git-) 1072, 1189
ö.+ine (özine+gel-) 622, 930, 1129, 1189, 1582
ö.+i 92, 228, 325, 356, 492, 493, 537, 573, 673, 750, 1050, 1428, 1435, 1538, 1564, 1705
ö.+idür 1448
ö.+in 128, 434, 1425
ö.+ine 482, 672, 1133, 1480, 1687, 1815
ö.+ini 357, 610, 1239, 1358, 1832
ö.+lerin 1542
ö.+ümden 337
ö.+üme 334
ö.+ümüzi 471
ö.+üñ 1335
ö.+üñden 655
ö.+üñe 348, 465, 1132
ö.+üñi 508, 765, 1131
özge başka, gayrı
ö. 353, 699, 1016, 1109, 1269, 1324, 1413, 1627, 1699, 1823, 1824
ö.+den 1667
ö.+ler 1162
ö.+si 1314
ö.+sin 1505, 1557
ö.+sini 1560
‘özr *A.* kusur, hata
ö.+ (‘özr eyle-) 710
ö.+ḫāhumdur 1282
ö.+üñ 524

P

pādişāh, pādişeh *F.* hükümdar, padişah
p. 11, 351, 404, 410, 415, 492, 575, 1197, 1274, 1505, 1546, 1645, 1705, 1711, 1731, 1734, 1737, 1739 p.+dür 409
p.+ (pādişāh ol-) 400
p.+ı ‘ādil 347
p.+a 101, 1710, 1781
p.+uñ 1498, 1789

pāk *F.* temiz
p. 100, 432, 446, 481
p.+ (aṣl-ı pāk) 558, 1113, 1371, 1421
p.+ini (can-ı pāk) 1243
p.+ (Dāvud-ı pāk) 803
p.+ (ḫaṭṭ-ı pāk) 1486
p.+ (murġ-ı pāk) 1240
p.+ (pāk ol-) 494
p.+ (şeyḫ-ı pāk) 904, 1129
p.+ (ẕāt-ı pāk) 478
p.+dīn 484
p.+i dīn 1632
p.+’itiḳād 1218
p.+tırāş 283
p.+zād 1218

pāk-bāz *F.* sadakatli aşık
p. 483

pālās *F.* aba, çul
p. 486

pā-māl *F.* ayak altında kalmış, çiğnenmiş **[krş. pāy-māl]**
p.+ (pā-māl ḳıl-) 983

para *F.* pare, parça
p.+cuḳ 965
p.+sıdur 499

pāre *F.* parça, bölük
p. 129, 129, 508, 1014, 1435, 1436
p.+ (bir pāre nān) 152
p.+ (bir pāre ṭoprak) 248
p.+ (iki pāre eyle-) 1764

p.+sini (nemed pāresini) 482
p.+ (pāre pāre) 129, 129, 257, 1435, 1436, 1709
p.+ (pāre pāre eyle-) 1709
p.+ (ṣad pāre ḳıl-) 1762, 1795
p.+dür 1485

paşa paşa, general
p. 1407, 1652, 1803

pāy *F.* ayak
p.+in (ḫāk-i pāy) 1221

pāy-bend *F.* engel
p.+ (pāy-bend ḳıl-) 955
p.+ (pāy-bend ol-) 1349

pāy-best *F.* ayağı bağlı
p. 1412

pāy-dār *F.* sağlam, devamlı, sürekli
p.+ (pāy-dār ḳal-) 794
p.+ (pāy-dār ḳıl-) 870

pāyende *F.* sürekli, devamlı
p.+ (pāyende ḳıl-) 1838

pāy-māl *F.* ayak altına alınmış, ezilmiş [krş. pā-māl]
p.+ (pāy-māl ḳıl-) 536, 821

peder *F.* baba
p.+ (can-ı peder) 514

pehlevān *F.* yiğit, pehlivan
p. 282, 977
p.+ (Bāyezīd-i pehlevān) 860, 1573, 1607
p.+ (Bāyezīd-i pehlevān) 937
p.+ı 359

pejmurde *F.* perişan
p.+ḥāl 168

peleng *F.* panter
p. 443, 1423, 1708
p.+ (peleng ol-) 1615
p.+ (şāh-ı peleng) 452

pelīd *F.* alçak, rezil kimse
p. 192, 1578

penāh *F.* sığınma, sığınacak yer
p.+ (penāh ol-) 47
p.+um 475

pencsenbih *F.* perşembe günü
p. 1859

perde *F.* örtü, perde
p. 1102
p.+i iṣmetden 534

-perest *F.* tapan, taparcasına seven
p.+ (Ḥaḳ-perest) 1259
p.+ (Yezdān-perest) 674

perīşān *F.* dağınık, karışık
p. 1491

perrende *F.* uçucu, uçan
p. 637

pertev *F.* ışık, parlaklık
p.+i nūr 1004

per ü bāl *F.* kanat ve kol
p.+ (per ü bāl aç-) 1223

pervā *F.* korku
p.+sı 1077

pervāz *F.* uçma, uçuş
p.+ (pervāz it-) 635, 1180, 1205, 1820
p.+ (pervāz ḳıl-) 650, 661

Perverdigār *F.* besleyici, rızıklandırıcı Allah
p. 291, 316, 494, 824, 1561, 1786

pes *F.* 1. hemen, derhal, bunun üzerine
p. 72, 491, 892, 923, 963, 1134, 1339, 1593, 1664, 1667
2. nihayet, sonunda
p. 409, 736
3. o zaman
p. 587
4. onun için, bu sebeple
p. 55, 88, 711,, 1275, 1304, 1360, 1416, 1444, 1454, 1558
5. fakat, madem, öyleyse

p. 371, 420, 492, 768, 1128
6. işte
p. 468, 1780
7. sonradan
p. 953

pesend *F.* beğenme, seçme
p.+ (pesend it-) 1784

peşīmān *F.* pişman
p.+ (peşīmān ol-) 643, 717, 776, 1327

peyām *F.* haber, başkasından alınan bilgi **[krş. peyġām]**
p. 215
p.+ (peyām ir-) 1710
p.+ (peyām it-) 1265
p.+ (peyām ol-) 890
p.+ı 632
p.+uñ 645

peyām-ber *F.* haber getiren, peygamber **[krş. peyġāmber]**
p. 723
p.+ (maḥbūb-ı peyām-ber) 126

peyġām *F.* haber **[krş. peyām]**
p. 824
p.+ (peyġām eyle-) 556
p.+a 845, 850
p.+ı 840
p.+ını 851
p.+uña 825

peyġām-ber *F.* haber getiren, peygamber **[krş. peyām-ber]**
p.+ (peyġām-ber ol-) 967
p.+i 1066
p.+ligin 962

peyveste *F.* ulaşmış
p. 820

pīç *F.* büklüm, kıvrım, dolaşık
p.+ (pīç ḳıl-) 797, 1275
p.+ (pīç ol-) 1678

pilāv *F.* pilav
p. 240

p.+a 242

pīr *F.* yaşlı, ihtiyar

p. 751, 753, 781, 1442

p.+ (süfyān-ı pīr) 1198

p.+i ʻārif 1431

p.+i mesʻūd 756

p.+zāde 772

p.+e 755

p.+em 1648

p.+i 1038

p.+lerüñ 1038

p.+sin 1594

p.+üñ 1433, 1438

pīrehen *F.* gömlek

p. 1014, 1482

pīre-zen *F.* ihtiyar kadın

p. 1644

p.+dür 740

pīş *F.* ön, ileri, ön taraf

p. 409

p.+i Ḥaḳ 1776

p.+rāh 473

pīşe *F.* iş

p.+ (pīşe ḳıl-) 1687

pīş-rev *F.* önden giden, öncü.

p. +ol- 1312

piyāde *F.* yaya

p. 384, 772, 774

pōst *F.* makam, mevki

p. 1474

pul *F.* para

p.+a (pula deg-) 538

p.+a 441

puş- sinmek, saklanmak

p.-up 80

pür *F.* dolu, çok fazla

p.+āb 1477

p.+günāh (pür-günāh ol-) 1274

p.+ḥāl 1473

p.+ḫiyel 1611

p.+ḥużūr 188

p.+hüner 709, 928, 1483, 1605, 1610

p.+ḫayāl 1452, 1458

p.+ḫıred 1306

p.+kemāl 150, 1148

p.+ḳadeḥ 340

p.+ma‘nī 1569
p.+nāz 650
p.+nūr 787
p.+ṣafā’ 561
p.+uṣūl 1528

püser *F.* oğul, erkek çocuk
p. 173, 897, 1800, 1840

R

rab, rabb *A.* Allah
r. 114, 181, 246, 471, 553, 567, 577, 710, 719, 843, 1007, 1008, 1078, 1105, 1466, 1584, 1759, 1763
r.+-ı ġanī 679
r.+-ı raḥīm 470
r.+i 299
r.+ül-‘ālemin (fermān-ı rabb’ül-‘ālemin) 1718
r.+ül-‘ālemin (ḳurb-ı rabb’ül-‘ālemin) 484

raġbet *A.* istek
r. 222

rāh *F.* yol
r. 1309
r.+ (‘azm-i rāh) 598, 828
r.+ (‘azm-i rāh ḳıl-) 161
r.+ (hem-rāh) 660, 665, 669, 759
r.+ (ḫāk-i rāh) 331, 334, 408, 410
r.+ (merd-i rāh) 400
r.+ (pīş rāh) 473
r.+ (rāh bul-) 1307
r.+ (ẕī-rāh) 1641

rāḥat *A.* sıkıntısız, kedersiz olma
r.+ (dem-i rāḥat) 110

Raḥīm *A.* çok merhamet sahibi, Allah
r. 186, 277, 1112, 1305, 1552, 1658, 1701
r.+ (Rabb-ı Raḥīm) 470

raḥm *A.* acıma, esirgeme, koruma
r. 421, 1648
r.+ (raḥm eyle-) 1250

r.+ (raḥm ḳıl-) 1648

Raḥmān *A.* herkese merhamet eden Allah

r.+ (‘arş-ı Raḥmān) 938

r.+(maḥbūb-ı Raḥmān) 121

raḥmānī *A.* Allah’tan gelen ve hayırlı olan

r.+ (raḥmānī ol) 1749

r.+ler 227

r.+sin 1144

raḥmet *A.* Allah’ın kullarına olan ihsanı

r. 1851, 469

r.+den (bād-ı raḥmet) 1793

r.+ (baḥr-ı raḥmet) 526, 1403, 1404

r.+den (baḥr-ı raḥmet) 1402

r.+ (raḥmet eyle-) 1256

r.+ (raḥmet it-) 1864

r.+ (raḥmet ol-) 1860

r.+ (raḥmet eyle-) 832

r.+e 221, 918, 933

r.+i 1249

r.+iyle 859

r.+üm 1566

r.+üñden 84

raḫt *F.* eşya, malzeme

r.+ın 992

r.+ını 986

Rasūl *A.* peygamber

r. 1716

r.+e 112

r.+um 115

r.+üñ 1836

ravża *A.* kabir, mezar

r.+sına 1521

r.+ya 1522

rāyegān *F.* karşılıksız

r. 1127, 1389

rāz *F.* sır, gizlenen şey

r. 307, 635, 702, 842

r.+ (cūyende-i rāz) 661

r.+ (dānā-yı rāz) 219, 269

r.+ (ehl-i rāz ol-) 1748

r.+ (ehl-i rāz) 868,

1569, 1814

r.+ (merd-i rāz) 237

r.+ (mūnis-i rāz) 631

r.+ın 1656

r.+uñı 195, 905

rāżī ***A.*** kabul eden, rıza gösteren

r.+ (rāżī ol-) 571, 1680

recā' ***A.*** yalvarma

r. 1659

redd ***A.*** geri çevirme

r.+ (redd eyle-) 1088

r.+ (redd it-) 290

refʿ ***A.*** son verme, bırakma

r.+ (refʿ ol-) 1158

r.+i ḥicāb 1351

refī' ***A.*** yüksek, yüce

r.+a 103

refīḳ ***A.*** arkadaş, yoldaş

r.+umdur 125

refte ***F.*** gitmiş, geçmiş

r.+ye (kār-ı refte) 352

rehā' ***F.*** kurtulma, kurtuluş

r.+lıḳ (rehā'lıḳ bul) 654

reh-nümā ***F.*** yol gösteren **[krş. reh-nümūn]**

r. 599, 677, 960, 1755

reh-nümūn ***F.*** yol gösteren **[krş. reh-nümā]**

r. 594

reh-zen ***F.*** yol kesen

r. 382, 394

remz ***A.*** işaret

r. 937, 1506

r.+i 1323

r.+ini 656

renc ***F.*** ıstırap, dert

r. 1416

reng ***F.*** renk

r. 814, 814

reşk ***F.*** kıskanma

r.+ (reşk çek-) 764

-rev ***F.*** giden, yürüyen

r.+ (pīş-rev) 1312

revā *F.* uygun, yakışır, yerinde
r. 366, 1220, 1512
r.+ (revā gör-) 19, 156, 1690
r.+ (revā ol-) 275, 288, 677
r.+dur 425

revāfiẕ *A.* Şīa mezhebinin ifrata kaçan koluna mensup kimseler
r. 111

revān *F.* yürüyen, giden, akan
r. 170, 172, 174, 178, 193, 241, 246, 248, 287, 302, 309, 314, 349, 430, 458, 597, 630, 650, 753, 756, 779, 885, 894, 908, 917, 977, 1018, 1031, 1052, 1061, 1063, 1174, 1237, 1245, 1290, 1400, 1525, 1574, 1586, 1595, 1628, 1663, 1664, 1736
r.+ (āb-ı revān) 672, 1389, 1400, 1406
r.+ (revān ol-) 1212, 1396, 1401

revānī *F.* rağbetli, değerli
r. 545

reyḥān *A.* reyhan, fesleğen
r. 1405

rıżā *A.* 1. hoşnutluk, memnuniyet
r. 222
r.+dan (terk-i rıżā) 914
r.+sın 426, 912, 913, 1688
r.+sıyçün 1040
2. razı olma; isteme, istek
r.+yı maḥża 1508

rızḳ *A.* Allah'ın kullarına bahşettiği kısmet
r. 98
r.+uñuzı (rızḳ vir-) 266
r.+ı 98
r.+ını 251

ricāl *A.* ileri gelenler
r.+ (faḫr-ı ricāl) 1618

riyā' *A.* özü sözü bir olmama, ikiyüzlülük
r. 32
r.+ (bī-riyā') 1435, 1844
r.+ (ehl-i riyā') 1690
r.+ (ez-riyā') 1449

riyāżet *A.* nefsi kırma, dünya lezzetlerinden sakınma
r. 28

rū *F.* yüz, çehre **[krş. rūy]**
r.+ (māh-rū) 911, 1001, 1027, 1166, 1190, 144, 1441, 146, 1541, 1704, 1804
r.+siyāh 1750, 1770
r.+siyāh (rū-siyāh ol-) 1345

rūḥ *A.* ruh
r.+ı (murg-ı rūḥ) 623
r.+ı (murġ-ı rūḥ) 167
r.+ı Ḳur'ān 1805
r.+ı 802, 1034, 1036, 1489
r.+ına 108, 908, 1835, 1836
r.+umuzdan 869
r.+ül-emin 1301

rūḥānī *A.* 1. ruha ait
r. 1171, 1174
r.+yüz 1154
2. ruhtan meydana gelmiş melek
r.+ler 227

Rūm *A.* Anadolu
r.+a 119

rūşen *F.* açık, belli
r. 473

rūy *F.* yüz, çehre **[krş. rū]**
r.+ı zemīn 282, 1536: yeryüzü
r.+ı zerd 1538, 1647
r.+ından 863

rūz *F.* gün
r.+ı dār u gīr 1418

rūzigār *F.* 1. zaman, devir
r. 1475
r.+ (devr-i rūzigār) 878
r.+ (emīn-i rūzigār) 316, 1157
r.+ (rūzigār geç-) 675, 687, 725, 1429
2. dünya
r.+ (maʿāş-ı rūzigār it-) 447

rūz ü şeb *F.* gece ve gündüz
r. 34, 604, 625, 722, 728, 912, 1025, 1097, 1236, 1416, 1744

S

saʿādet *A.* baht, talih, saadet
s.+ (tāc-ı saʿādet) 1681

sāʿat *A.* vakit, zaman
s. 1459
s.+ (der-sāʿat) 610

ṣʿab *A.* zor, çetin
s.+nāk 585, 1291

ṣabāḥ *A.* sabah
s.+ (ṣabāḥ ol-) 916
s.+ın 488

sabaḳ *A.* ders **[krş. sebaḳ]**
s. 1769

ṣabī *A.* üç yaşını tamamlamamış erkek çocuk
s. 1107, 1597, 1599, 1617, 1626, 1766
s.+den 1205, 1622
s.+yi 1203

sābiḳī *A.* geçmişler
s.+ne 131

ṣābir *A.* sabreden, dayanan
s.+ (merd-i ṣābir) 1137
s.+ (ṣābir ol-) 1692

ṣabr *A.* dayanma, katlanma
s. 573, 737, 815, 1466

ṣabūr *A.* çok sabreden.
s.+uñ 380

ṣad *F.* yüz [sayı]
s. 743, 1355, 1475, 1665
s.+hezārān 182, 339, 450, 741, 1029, 1218

s.+ (ṣad ol-) 1276, 1411
s.+ (ṣad-pāre ḳıl-) 1762, 1795

ṣadā *A.* ses
s. 748
s.+ (ṣadā eyle-) 1242
s.+ (ṣadā it-) 899

ṣad-bār *F.* yüz kere
s. 392

sāde *F.* yalın, katkısız
s.+ (‘aḳl-ı sāde) 1361, 1362

ṣad-hezār *F.* yüz bin
s. 344, 739, 808, 1177, 1206, 1233

ṣādıḳ *A.* içten bağlı olan
s.+dur (‘āşıḳ-ı ṣādıḳ) 1028

ṣādır *A.* çıkan
s.+ (ṣādır ol-) 1673

ṣāf *A.* temiz, halis
s. 742

ṣaf *A.* dizi, sıra
s.+ (ṣaf ṣaf dur-) 23
s.+ṣaf 23, 1517
s.+a 1164
s.+lardan 1166

ṣafā’ *A.* gönül şenliği, kedersizlik
s. 18, 26, 107, 511
s.+ (kān-ı ṣafā’) 1106, 1386
s.+ (pür-ṣafā’) 561
s.+ (ṣafā’ vir-) 1845

ṣafer *A.* sefer
s.+ (māh-ı ṣafer) 1856

ṣāfī *A.* duru, temiz
s.+ (ṣāfī ol-) 1692, 1819

ṣafrā *A.* safra
s.+m 191

ṣaġ sağ, sıhhatte
s. 407, 1394
s.+dur 692
s.+a 807, 1200, 1621

ṣaġīr *A.* küçük, ufak
s. 1673

ṣaḥan *A.* tabak
s. 240

ṣāḥib *A.* sahip
s.+ḥāl 283
s.+i esrār 375, 723
s.+i esrārdan 1829
s.+i tāc (ṣāḥib-tāc ol-) 771
s.+kemāl 595, 918, 1321
s.+kemāl (ṣāḥib-kemāl ol-) 1827
s.+naẓar 411, 1173, 1175
s.+ine 1851

ṣaḥrā' *A.* çöl
s. 142, 404, 1396
s.+da 754, 1401
s.+ya 362, 800, 1369

sa'īd *A.* mutlu, uğurlu
s. 1555

Sa'īd *A.* Bağdat'ın büyük velilerinden, Harrâz lâkabıyla meşhurdur
s.+592, 592
s.+e 576

saḳa *A.* kırba ile sırtında veya hayvan yardımıyla su taşıyan kimse
s. 764

saḳf *A.* tavan, çatı, dam
s.+ı girān 250

ṣaḳın- uzaklaşmak, korumak
s. 1848

sāḳī *A.* kadeh, içki sunan
s. 1703

sākin *A.* huzur içinde, rahat
s.+ (sākin ol-) 191, 321, 602, 1084, 1636
s.+i bāḳīden 686
s.+ler 1704

ṣaḳla- 1. korumak, muhafaza etmek
s. 876
s.-mazdı 1039
2. korumak, gözetmek
s.-sun 1365

sāl *F.* yıl
s. 1309
s.+e 882

ṣal- 1. göndermek
s.-ar (girü ṣal-) 204
s.-ar (zelzele ṣal-) 807
s.-duñ (ġurbete ṣal-) 534
s.-duran 517
s.-ma (odlara ṣal-) 765
s.-mışsın (ḥabse ṣal-) 1645
s.-sañ (seyir ṣal-) 403
2. bırakmak, salıvermek
s. 426, 1294
s.-dı 434, 1065, 1296
s.-dı (baḥra ṣal-) 456, 458
s.-dı (öñine ṣal-) 783
s.-dılar 1318
s.-duñ (kemend ṣal-) 1660
s.-duñ (ẓulmete ṣal-) 1333
s.-mamışsın (göñülden ṣal-) 727
s.-sañ (kemend ṣal-) 451

ṣalāḥ *A.* rahatlık, barış
s.+ (ehl-i ṣalāḥ) 1843

ṣalāt *A.* Hz. Muhammed'e dua okuma
s. 132

ṣāliḥa *A.* dinin emirlerine uygun davranan
s. 1065

salṭanat *A.* sultanlık, padişahlık
s. 157

ṣamed *A.* pek yüksek, ulu
s. 485

ṣan- 1. zannetmek, sanmak
s.-asın 146, 1609, 1660, 642, 648, 1074, 1423
s.-ma 60
2. düşünmek, tasavvur etmek
s.-ursın 786

saña sana [teklik ikinci şahıs zamirinin yönelme hali] s. 59, 100, 101, 138, 183, 193, 207, 209, 220, 232, 251, 260, 304, 304, 305, 308, 317, 330, 332, 341, 365, 413, 420, 424, 460, 480, 486, 487, 492, 493, 494, 530, 532, 537, 542, 552, 569, 618, 660, 665, 680, 703, 730, 731, 739, 763, 790, 843, 846, 890, 900, 931, 945, 988, 991, 1010, 1016, 1022, 1032, 1057, 1058, 1060, 1069, 1070, 1115, 1119, 1120, 1121, 1122, 1122, 1125, 1157, 1191, 1204, 1214, 1220, 1229, 1250, 1271, 1332, 1344, 1354, 1373, 1376, 1378, 1385, 1413, 1418, 1454, 1477, 1490, 1504, 1506, 1512, 1524, 1603, 1643, 1653, 1654, 1693, 1717, 1717, 1722, 1724, 1738, 1754, 1776, 1777, 1778, 1785, 1786, 1808

sanç- saplamak s.-mış 453

ṣandıḳ , ṣandūḳ *A.* sandık s. 174, 175 s.+la 721

ṣānī̇ *A.* ikinci s.+ (iblī̇s-i ṣānī̇) 417

ṣāni‘ *A.* yapan, işleyen, yapıcı s. 318, 624 s.+ (nefy-i ṣāni‘) 1355 s.+i 625 s.+ini 624

ṣanki sanki, güya s. 64

-sār *F.* yer bildiren birleşik kelimeler yapar s.+(ḫāk-sār) 739

sarāy *F.* saray s.+uñ 418

ṣarf *A.* harcama

s.+ (ṣarf it-) 1039, 1058

ṣat- satmak

s.-aram 504

s.-dılar 506

s.-duñ 786

s.-updur 787

saṭr *A.* yazı sırası

s.+ı zer 889

ṣatun satın

s.+ (ṣatun al-) 497,

1056

ṣavāb *A.* doğruluk

s. 1032

s.+ (ḫˇāb-ı ṣavāb) 924

ṣavt *A.* ses, sada

s. 168

s.+ (be-ṣavt) 502

sa‘y *A.* çalışma, çabalama

s.+ (sa‘y it-) 1264

sāye *F.* gölge

s.+si 177, 1087, 1523

sāye-bān *F.* büyük çadır

s. 1318

sāz *F.* çalgı

s. 637, 1707

sebaḳ *A.* ders **[krş. sabaḳ]**

s.+ (sebaḳ al-) 1473,

1812

s.+ (sebaḳ vir-) 1776

sebeb *A.* sebep

s. 831, 834, 1007, 1044,

1153, 1170

s.+ (sebeb ol-) 1591,

1852

s.+den 413, 691, 1045,

1225, 1596, 1749, 1761

s.+dür 292

sebze *F.* yeşillik, çimen

s.+zār 672

secde *A.* secde

s.+ (secde ḳıl-) 184,

840, 1358

s.+den 1356

s.+ñle 1356

seç- ayırmak

s.-meye 356

sedd *A.* engel
s.+ (sedd ol-) 297
sedīd *A.* doğru, hak
s.+i ‘anberī 1438
sefer *A.* yolculuk
s.+ (‘azm-i sefer) 597
s.+ (sefer it-) 1483
s.+ (sefer ḳıl-) 1023
seg *F.* köpek, it
s. 397, 1255
s.+i Eṣḥāb-ı Kehf 399
seher *A.* tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit
s. 345, 530, 550
s.+ (seher ol-) 709
sehil *A.* sade
s. 241
sehm-gīn *F.* korkunç, korkulu
s. 1353
sekiz sekiz
s.+ (on sekiz biñ) 1619
s.+ (sekiz uçmağı) 787
s.+ (sekiz yüz seksen) 1858
seksen seksen
s.+e (sekiz yüz seksen) 1858
selām *A.* selam
s. 890, 948, 132, 1836
s.+ı (selām apar-) 632
s.+ (selām it-) 264, 846, 1590
s.+ (selām ol-) 108, 131
s.+ (selām vir-) 260, 302, 455, 456, 1140, 1143, 1150, 1522,1589, 1593
s.+ı (selām vir-) 753
s.+uñ 1153
selāmet *A.* salimlik, eminlik
s.+de (ḥadd-i selāmet) 1360
s.+ (selāmet bul-) 1668
s.+ (selāmet ṭapşur-) 1509
selāṭīn *A.* sultanlar
s.+ (mīr ü selāṭīn) 767

selīm	***A.*** sağlam, kusursuz, doğru s. 618, 1721	511, 534, 560, 571, 574, 575, 575, 631, 662, 668, 696, 696, 702, 719, 726,
sellemnā	***A.*** selamete erdirsin s. 1017	726, 731, 732, 734, 736, 757, 758, 777, 777, 786,
semā'	***A.*** gökyüzü s.+ya 91	788, 827, 835, 847, 914, 960, 990, 997, 1007,
semek	***A.*** balık s.+den 91	1008, 1014, 1030, 1037, 1051, 1059, 1068, 1084,
Semerḳand	Özbekistan'ın güneyinde bir şehir s.+a 1735, 1741, 1743	1088, 1090, 1107, 1118, 1120, 1122, 1125, 1130, 1162, 1172, 1182, 1204,
semī'	***A.*** Allah'ın adlarından s. 238	1225, 1226, 1228, 1248, 1253, 1254, 1256, 1256,
sen	sen [teklik ikinci şahıs zamiri] s. 17, 79, 80, 84, 113, 133, 134, 156, 157, 162, 163, 165, 169, 183, 186, 197, 276, 278, 306, 307, 319, 323, 339, 342, 365, 366, 381, 386, 402, 402, 403, 410, 410, 414, 416, 470, 474, 480, 492, 505,	1267, 1273, 1274, 1279, 1284, 1289, 1294, 1301, 1305, 1329, 1333, 1338, 1343, 1362, 1378, 1393, 1414, 1446, 1460, 1481, 1481, 1481, 1489, 1505, 1507, 1512, 1514, 1533, 1534, 1547, 1552, 1569, 1572, 1578, 1616, 1630, 1631, 1645, 1652, 1657,

1658, 1659, 1697, 1701,
1719, 1724, 1726, 1732,
1739, 1764, 1780, 1782,
1786, 1788, 1789, 1792,
1795, 1803, 1820, 1844
s.+i 196, 200, 264, 378,
413, 462, 477, 480, 491,
544, 566, 727, 730, 735,
740, 809, 835, 848, 979,
988, 1023, 1024, 1025,
1026, 1030, 1052, 1053,
1091, 1105, 1120, 1144,
1157, 1228, 1230, 1362,
1554, 1577, 1604, 1612,
1714, 1754
s.+sin 238, 269, 553,
764, 1269, 1503
s.+süzin 1493
s.+de
s. 419, 729, 810, 1086,
1124, 1283
s.+dür 1414, 1554
s.+ki 1085
s. +den 138, 293, 294,
424, 537, 569, 903,
1059, 1215, 1269,
1380, 1648, 1720,
1733, 1777
s.+üñ 136, 158, 231,
366, 370, 476, 547,728,
737, 737, 746, 756,804,
805, 825, 901, 905,
1083, 1124, 1267,1275,
1331,1442, 1444, 1575,
1629, 1815
s.+çün 394, 394, 1388,
1825
s.+dür 114
s.+le 163, 383, 1088,
1194, 1601
s.+ledür 848
s.+üz 1783
sencileyin senin gibi
s. 344, 739
seng *F.* taş
s.+i ḫāk 1486

seng-sār *F.* taşı bol yer

s.+ (seng-sār ḳıl-) 566

ser *F.* baş

s.+ (dī̇vāne-ser) 151

s.+ (ser-i kūh) 693

s.+ (yek-ser) 641

s.+efgendedür 820

s.+gerdān 830

s.+i ḳaṣr-ı Ḫuẕāvend 651

s.+i 1796

ser-ā-ser *F.* baştan başa **[krş. ser-be-ser, ser-te-ser]**

s. 1272

ser-be-ser *F.* baştan başa **[krş. ser-ā-ser, ser-te-ser]**

s. 285, 571, 1312, 1800

s.+ (ser-be-ser ḳıl-) 1276

ser-efrāz *F.* benzerinden üstün olan **[krş. ser-firāz]**

s.+ (ḫūrşī̇d-i ser-efrāz) 369

ser-firāz *F.* benzerinden üstün olan **[krş. ser-efrāz]**

s. 148, 1476

ser-geşte *F.* sersem, şaşkın

s.+i dī̇vāneyi 529

serheng *F.* çavuş, yasakçı

s.+i 148

ser-māye *F.* varlık

s. 1567

s.+si 177, 1523

ser-nigūn *F.* baş aşağı olmuş, ters dönmüş

s. 414

ser-pūş *F.* başlık

s.+ (ser-pūş ol-) 137

serserī̇ *F.* boş, beyhude söz

s. 1331, 1550

ser-te-ser *F.* baştan başa **[krş. ser-ā-ser, ser-be-ser]**

s. 7, 233, 445

server *F.* baş, ileri gelen, reis

s. 1161, 1170

s.+e 898, 1342, 1736

s.+i 586, 590, 920, 931,
1149, 1464, 1623
s.+leriyle 747
s.+üñ 231, 1398, 1433

setr ***A.*** örtme, kapama, gizleme
s.+i ‘avret (setr-i ‘avret eyle-) 981

settār **A.** Allah
s. 1489

sev- sevmek
s.-di 735
s.-düginden 198
s.-düginüñ 1117
s.-dügiyle 279
s.-dügüm 199
s.-dügüñ 1118
s.-düñ 733
s.-dür 279
s.-en 204, 279
s.-eni 200
s.-enleri 1551
s.-erdi 139
s.-ersin 197
s.-medüm 733
s.-medüñ 734
s.-mekde 726
s.-meyene 204
s.-meyeydüm 199
s.-mez 1552
s.-mezdi 496
s.-mişem 733, 734

sevdā ***A.*** aşk, sevgi
s.+dur 1788
s.+sı 1077

sevgü sevgi
s.+si 729, 729

sevgülü sevgili, sevilen
s. 178, 545
s.+ (sevgülü ol-) 1556
s.+si 130

sevin- sevinmek
s.-ürsin 332

seyir, seyr ***A.*** 1. gitme
s.+ (seyir ṣal-) 403
2. izleme, temaşa
s. 1606, 1613

s.+ (seyr it-) 4, 320, 1160
s.+ (seyr ḳıl-) 1619, 1621
s.+i dil 1682
s.+i 948, 1605

seyl *A.* sel
s. 312
s.+ (seyl ol-) 349

seyrān *A.* seyretme
s.+ (seyrān eyle-) 167, 623
s.+ (seyrān it-) 221, 1287
s.+ına 1530

sezā *F.* münasip, uygun, yakışır
s.+ (sezā ol-) 156

ṣı- yenmek, mağlup etmek
s.-r 42
s.-ya 32, 46

ṣıçra- 1. atlamak, sıçramak
s.-dı 1614
2. savrulmak, fırlamak
s.-dı 178, 1525, 1640

Ṣıddīḳ *A.* Hz. Ebu Bekir
s.+ (Bekr-i Ṣıddīḳ) 114

ṣıdḳ *A.* doğruluk
s. 1117
s.+ı ʿaẓīm 618
s.+ı 109

ṣıfat *A.* şekil, suret, hal durum
s.+ (ḥayvān-ṣıfat) 958, 960
s.+ı 1636, 1637
s.+ın 872
s.+lar 420

ṣıġa- sıvamak
s.-dı 1496

sığın- güvenmek, dayanmak
s.-up 1837
s.-ur 44, 46

ṣığış- bir arada olmak
s.-durmadı 1490
s.-maz 547
s.-ur 485

ṣın- yenilmek, mağlup olmak
s.-a 46
s.-sa 44, 44, 48
ṣına- denemek, tecrübe etmek
s.-mışam 265
s.-r 200
ṣırāṭ *A.* yol
s.+ (der-ṣırāṭ) 1745
sırr *A.* gizli tutulan, kimseye söylenmeyen
s. 373, 457, 1235, 1584, 1796, 1799
s.+ı Ḥaḳ 1812
s.+ı Ḥaḳdan 1473
s.+ı ilhāmı 910
s.+ı tevḥīd 1511
s.+a 1091, 371
s.+dur 181, 318
s.+ı 371, 577, 627, 706, 880, 922, 935, 1629, 1788, 1795, 1798
s.+ın 531, 715, 1496
s.+ını 1512, 1789
s.+lar 1504
sız- girmek
s.-mışuz 421
Sikender *F.* makedonya kralı **[krş. İskender]**
s. 1306
sīm *F.* gümüş
s.+ber 339
s+ü zer 499 , 1203: altın ve gümüş
simīn *F.* gümüşten
s.+ (taşt-ı simīn) 173
siñ- saklanmak
s.-di 1609
sīne *F.* göğüs, kalp
s.+de (derūn-ı sīne) 1484
s.+ber-sīne 1151
s.+çak (sīne-çak ol-) 1002
s.+mi 1484
s.+sidür 1513
sipāh *F.* asker
s. 404, 437

sipāle (?)
s. 785
sipās **F.** şükretme, dua etme
s.+ (nā-sipās) 343
siper *F.* korunulabilen yer
s.+ (siper ol-) 1318
sirişt *F.* yaradılış, tabiat
s. 813
siyāh *F.* kara
s. 583, 1307
s.+ (ender-siyāh) 1307
s.+ (rū-siyāh) 1345, 1750, 1770
siz siz [çokluk ikinci şahıs zamiri]
s. 230, 615, 883
s.+den 635
s.+e 266, 297, 872
s.+i 540
ṣoḥbet *A.* sohbet
s.+ (ṣoḥbet it-) 1088, 1146
s.+e 1702
s.+i 37
ṣoḳ- sokmak
s.-dı 1394
ṣoḳran- homurdanmak, söylenmek
s.-u 258
ṣol sağın zıddı, sol
s. 407
s.+a 807, 1621
s.+dan 1200
ṣoñ 1. geri kalan, diğer, öbür
s.+ında 131
2. netice, sonuç
s. 1634
s.+ı 211, 1430
s.+ında 212
3. sonra
s. 261
ṣoñra 1. sonra
s. 710, 762, 771, 864, 865, 993, 1406, 1516, 1531
2. en son, sonuncu
s. 1592

ṣor- sormak
s.-a 898, 1767
s.-acaḳdur 1770
s.-ar 698
s.-ardı 1141
s.-dı 112, 147, 264, 406, 606, 1024, 1169
s.-mazsın 1458
s.-ur 1178, 1545
ṣorġu sorgu
s.+dur 557
ṣoyın- giysilerini çıkarmak
s.-dı 971
sök- dağıtmak, parçalamak, yarmak
s.-er 1752
söyle- 1. demek, söylemek
s. 194, 677, 1173, 1631
s.-di 312, 556, 707, 838, 868, 1729
s.-dük 1693
s.-düm 1262
s.-düñ 732, 1596
s.-me 348
s.-medi 841
s.-men 1568
s.-mez 1135, 1674
s.-miş 1807
s.-rem 1796
s.-rse 1060
s.-rsin (söz söyle) 412
s.-üp 245
2. anlatmak, bildirmek
s. 373, 423, 424, 542, 724, 1008, 1079, 1152, 1175, 1441, 1598, 1626
s.- (kelām söyle-) 302, 455
s.- (yaḳīn söyle-) 1181
s.-di 630, 851, 852, 875, 1583, 1656
s.-düñ 1213
s.-gil 170, 546, 755, 1226, 1630
s.-mek 1813
s.-men 1653
s.-r 854
s.-rem 1796

s.-rsin 1085

s.-ye 524

s.-yem 1759

s.-yen 566

3. konuşmak, hitap etmek

s.-me 429, 1599

4. karşılıklı konuşmak

s.-di 457

söyleş- konuşmak.

s.-ürem 306

s.-ürsin 307

söz 1. kelam, konuşma, söz

s. 74, 184, 448, 843, 902, 1042, 1596, 1699, 1714, 1764, 1765, 1804, 1822, 1822, 1826, 1829, 1855

s.+i (söz söyle-) 412

s.+e (söze gel-) 937

s.+den 388, 755, 1846

s.+dür 1213, 1598

s.+e 1542, 1855

s.+i 138, 316, 373, 375, 434, 641, 770, 845, 1134, 1235, 1539,1548, 1596, 1598, 1802,1803, 1831

s.+in 552, 836, 1348, 1644

s.+inden 1597

s.+ine 367, 1133, 1505, 1537

s.+ini 838, 841, 1832

s.+ler 368, 556, 1344, 1725

s.+leri 370, 852, 1246, 1550

s.+üm 987

s.+üme 853

s.+ümi 1755

s.+üñ 17, 547, 1662

2. anlaşma, ahit

s.+i 1380

s.+üñden 1393

3. haber

s. 609, 966

s.+den 25, 1771

s.+e 949, 967

s.+i 312, 992, 1660, 1762

s.+leri 349

4. konu, bahis

s.+den 1345

s.+lere 844

ṣu su

s. 174, 796, 1366, 1367, 1368, 1375, 1376, 1378, 1380, 1382, 1383, 1402, 1405, 1407

s.+da 123

s.+dan 1369

s.+dur 1401

s.+ya 1398

s.+yı 1379

s.+yıyla 1778

su’āl *A.* soru

s.+ (su’āl it-) 1090, 1458

s.+ (su’āl ḳıl-)150, 1021, 1506

s.+ (su’āl ol-) 1158

sū-be-sū *F.* taraf taraf, her tarafa, her yana

s. 1001, 1054

ṣubḥ *A.* sabah

s.+ (ṣubḥ ol-) 335

s.+dem 1067

s.+a 1232

ṣuç kabahat, suç

s.+um 199, 1760

s.+umuz 560

sūd *F.* yarar, kazanç

s.+ (sūd eyle-) 508, 1567

sūd-mend *F.* faydalı, kārlı

s. 1784

sulṭān *A.* hükümdar, padişah

s. 147, 747, 752, 755, 757, 1440, 1784

s.+a 753

s.+dur 14

s.+ları 513

s.+umuz 466

s.+uñ 515, 1640

ṣun‘ ***A.*** kudret, güç

s.+a 624, 625

ṣun- uzatmak, vermek

s.-dı 1384, 1387

ṣūr ***A.*** kıyamette Hz. İsrafil’in üfleyeceği boru

s.+ı 1683

ṣurāḥī ***A.*** sürahi, su şişesi

s. 385, 1707

s.+ler 1704

ṣūret ***A.*** görünüş, durum, kılık

s. 866

s.+de 382, 1613

s.+ine 1055

ṣūretā ***A.*** görünüşte

s. 283

ṣusuz su içmeden, susuz kalarak

s. 1412, 1414

s.+am 1374

s.+lıḳdan 1368, 1377, 1421

ṣuvar- sulamak, su içirmek

s.-dılar 1399

sūy ***F.*** taraf, cihet, yön

s.+ı āfitāb 1358

s.+ı ṭūr 823

-sūz ***F.*** yakan, yakıcı

s.+ (can-sūz) 1248

s.+ (dil-sūz) 1538, 1647, 1803

s.+ıyla (dil-sūz) 524

s.+nāk 336

sūzen-i ‘Īsā ***F.*** Hz. İsa’nın cübbesinde olduğuna ve onun güneşten daha yükseklere çıkmasına engel olduğuna inanılan iğne

s. 487

Sübbūḥ ***A.*** Allah

s. 948

sücūd ***A.*** secde etme

s. 1352

s.+ (sücūd ḳıl-) 569

sūfyān *A.* Süfyān-ı Sevrī,İslâm alimlerinin büyüklerinden biri
s. 503, 507

sūfyān *A.* tasavvuf ehli
s. 1201, 1203, 1207, 1223, 1224, 1230, 1231
s.+ı pīr 1198
s.+a 1206, 1236
s.+uñ 1224, 1249

süḫan *F.* söz, lakırdı
s. 1791

sülūk *A.* bir yola girme, bir yol tutma
s.+ (sülūk vir-) 322
s.+üñden 396

sünbül *F.* sünbül
s. 1405

sünnet *A.* Hz. Muhammed'in sözleri, işleri
s. 1594
s.+ (ehl-i sünnet) 1706 : Şîa dışındaki İslam mezheplerine mensup çoğunluk
s.+i 1592

sür- 1. devam etmek
s.-medi 1347
2. dokundurmak, değdirmek
s.-di 889
3. bulunduğu yer veya ülkeden ceza olarak gönderilmek
s.-düñ 1090

süri- sürüklemek
s.-yü 256

sürt- dokundurmak
s.-er 1239

süvār *F.* ata binmiş, binici
s. 922

Ş

şābāş *F.* takdir etme, beğenme
ş.+ (şābāş ol-) 1211

şād *F.* sevinçli
ş. 1457
ş.+ (şād it-) 1112, 1726

ş.+ (şād ol-) 402, 600,
1114, 1231, 1476,
1491, 1726

şādī *F.* gönül rahatlığı
ş. 374, 387

şādumān *F.* sevinçli
ş. 222

şāh *F.* 1. padişah **[krş. şeh]**
ş. 105, 126, 151, 324,
354, 405, 406, 408, 430,
433, 436, 437, 437, 438,
466, 491, 564, 759, 767,
1323, 1371, 1373, 1384,
1387, 1439, 1462, 1465,
1497, 1657, 1727, 1729,
1734, 1737
ş.+ (şāh it-) 1665
ş.+ (şāh ol-) 410
ş.+ı Bisṭam 922
ş.+ı bülend 1310, 451
ş.+ı cihān 970, 1167,
1189, 1227, 1317,1401,
1448, 1467, 1573,1614,
1620, 1631, 1733
ş.+ı cihān-dār u civān
1388
ş.+ı devrān 945, 1841
ş.+ı dīn 197, 282, 294,
448, 681, 876, 942,
1048, 1144, 1154,1181,
1292, 1292, 1346,1367,
1381, 1391, 1420,1463,
1586, 1742, 1761
ş.+ı ebed 1272
ş.+ı ferīd 593, 861
ş.+ı güzīn 1743
ş.+ı ḫucend 1660
ş.+ı kerem 1648
ş.+ı kibār 1669
ş.+ı Ḳazend 434
ş.+ı mecāzī 412
ş.+ı merdān 125
ş.+ı nejend 1319
ş.+ı peleng 452
ş.+ı şebāb 1028, 1096
ş.+ı şerīf 1730
ş.+ı şikār 864
ş.+ı Yemen 1644

ş.+ı zemīn 432, 1385
ş.+a 1318
ş.+ı 406
ş.+ınuñ 628, 1022
ş.+ları 428
ş.+lığı 1748
ş.+uñ 438, 629, 956,
1327, 1370, 1384,
1641, 1642

şāhāne *F.* hükümdara ait
ş.+ (ḫilat-ı şāhāne) 1663

şāh-bāz *F.* yiğit, şanlı, gösterişli
ş. 549, 868

şāhid *F.* tanık
ş. 385
ş.+dür 1842

şaḫṣ *A.* kişi, kimse
ş. 1142, 1180, 1180
ş.+ (şaḫṣ-ı ferīd) 171
ş.+ı ʻacīb 1078
ş.+ı ferīd 171
ş.+ı ġarīb-i pür-kemāl
1148
ş.+ı velī 327
ş.+a 150, 1143
ş.+ı 53
ş.+uñ 1501

şāʻir *A.* şair, ozan
ş.+ (şāʻir ol-) 1807

şaḳḳ *A.* yarma, yırtma
ş.+ (şaḳḳ it-) 1798

şāl *F.* şal
ş.+umı 158, 1482

şān *A.* şan, şöhret, ün
ş.+ı men 1442
ş.+ında 92, 125
ş.+ıñdadur 902
ş.+uñdadur 1442

şarāb *A.* şarap **[krş.şerāb]**
ş. 686
ş.+ı nā-murād 1478

şarḳ *A.* doğu
ş.+a 117

şarṭ *A.* koşul
ş.+ını 1263

şāyed *F.* belki, ihtimal
ş. 1078

şeb *F.* gece

ş.+i mi‘rācda 112

şebāb *A.* gençlik, tazelik

ş.+ (şāh-ı şebāb) 1028, 1096

şeb-nem *F.* çiğ

ş.+leri 527

Şeddād *A.* Yemen’de Âd Kavmi’nin hükümdarı

ş. 1840

ş.+ (Şeddād ol-) 418

şedīd *A.* şiddetli, sert, katı

ş. 1578

şefā‘at *A.* aracılık

ş.+ (şefā‘at it-) 1863

şefī‘ *A.* Allah’ın yardımı için aracı

ş.+ (şefī‘ ol-) 104, 822

ş.+a 103

şefḳat *A.* acıyarak, merhamet ederek

ş. 1257

şeh *F.* padişah **[krş. şāh]**

ş.+i Ḥarḳan 890

ş.+a 241

ş.+e 862

şehr *A.* şehir

ş. 6, 7, 8, 9, 11, 14

ş.+i Çīn’e 628, 644

ş.+i Ḥārıḳān 879

ş.+i Tebrīz 1857

ş.+i ‘ulūm 130

ş.+e 143, 144, 861, 1053, 1638

ş.+i 192, 215

ş.+ine 1195

ş.+üñ 1628

ş.+üñde 1629

şehriyār *F.* padişah, hükümdar

ş. 1372, 1732

şeh-süvār *F.* ata iyi binen

ş. 1432, 1446

şekk *A.* şüphe, tereddüt

ş.+ (bī-şekk) 357

ş.+ (şekk ṭut-) 1697

şekker *F.* şeker

ş. 630

ş.+i 638

şekūr *A.* çok şükreden
ş. 1520
şem‘ *A.* mum
ş. 340
ş.+ (şem‘ ol-) 69
şemme *A.* pek az şey
ş. 397, 684, 708
ş.+ce 358, 678, 680, 682, 1532
şems *A.* güneş
ş. 1525
şer *A.* kötülük, fenalık
ş. 7, 8
ş.+ (şer düş-) 603
ş.+ (şer işle-) 49
şer‘, şerr‘ *A.* Allah’ın emirleri
ş. 955
ş.+i Muṣṭafā 18
ş.+a 547, 1678
ş.+e 53
ş.+i 996, 1698
ş.+ini 716, 1677
şerāb *A.* şarap **[krş. şarāb]**
ş.+ (nān ü şerāb) 1098
şerbet *A.* şerbet
ş. 118
şerḥ *A.* açıklama, izah etme
ş.+ (şerḥ eyle-) 852
ş.+ (şerḥ it-) 569
şerīf *A.* şerefli, mübarek, soyu temiz
ş.+ (şāh-ı şerīf) 1730
şerm-sār *F.* utangaç
ş. 477
ş.+ (şerm-sār eyle-) 1333
ş.+ (şerm-sār ḳal-) 580
ş.+ (şerm-sār ol-) 323
şevḳ *A.* neşe, sevinç
ş. 1062, 1141, 1260
şeyāṭīn *A.* şeytanlar
ş.+dür 1186
şeyḫ *A.* din büyüğü, üstad
ş. 867, 875, 878, 1050, 1095, 1137, 1234, 1244, 1251, 1626
ş.+ı cihān 887, 894
ş.+ı nām-dār 909

ş.+ı pāk 1129, 904
ş.+ı zamān 482, 885, 895, 906
ş.+i ʻālim 472
ş.+i kāmil 1104
ş.+e 885, 897, 932, 1041, 1042
ş.+i 921, 923, 933, 935, 936, 1240
ş.+uñ 896, 908
ş.+üñ 1065, 1590, 1633, 1835

şeyṭān *A.* şeytan
ş. 1184, 1196
ş.+a 1185

Şiblī *A.* Horasan ve Bağdat civarında yaşamış ünlü veli, Şiblī-i Numān
ş. 530, 544, 547, 552, 554, 1753, 1762
ş.+i ālī-mertebe 1751
ş.+i āşufte-gār 528
ş.+ye 545, 1755

şikār *F.* ender bulunan
ş.+ (bā-şikār) 1638
ş.+ (ol şīr-i şikār) 687, 1232
ş.+ (şāh-ı şikār) 864

şimden girü bundan sonra
ş. 1032, 1190, 1794

şimdi hemen, şimdi, şu anda
ş. 189, 190, 215, 422, 467, 566, 659, 661, 979, 1046, 1052, 1119, 1124, 1279, 1286, 1344, 1402, 1419, 1498, 1507, 1578, 1603, 1632, 1636, 1808, 1814
ş.+den 1410

-şinās *F.* anlayan, tanıyan
ş.+ (Ḥaḳ-şinās) 486, 981

şi‘r *A.* şiir
ş. 1807, 1808, 1809, 1810, 1812.

şīr *F.* arslan
ş.+i dil 1841

ş.+i Ḥaḳ 127

ş.+i kāfirdür 1810

ş.+i merdān 778

ş.+i ner 309, 597,

1023, 1472, 1525

ş.+i neri 1623

ş.+i şikār 687, 1232

şīrīn *F.* tatlı

ş.+zebān 1224

şīşe *F.* şişe

ş.+den (derūn-ı şīşe)

627

şīve *F.* söyleyiş

ş.+i ḫulḳ-ı İlāh 1257

şōher *F.* düşünce, fikir

ş.+ (şōher ḳıl-) 743

şöhret *A.* ad, ün

ş.+i 1095

şöyle öyle, o şekilde

ş. 254, 633, 648, 795,

958, 1459

şu şu [işaret sıfatı]

ş.+ kimesne 658

ş.+ senden 1720

şu'le *A.* parıltı, ışıltı

ş.+si 1437

şūr *F.* gürültü, şamata

ş. 998

ş.+ (şūr düş-) 603

şūrīde *F.* perişan

ş. 431, 1303

ş.+ ('āşıḳ-ı şūrīde) 1259

ş.+ (bülbül-i şūrīde)

1233, 1237

ş.+can 207

ş.+dīn 1713

ş.+ḥāl 234, 561, 570,

595, 1202, 1223, 1230,

1372, 1506

şübhe *A.* şüphe, kuşku

ş.+ (şübhe düş-) 897

şücā' *A.* cesur, yiğit

ş. 127

şükr *A.* hamd, şükür

ş. 103

ş.+ (şükr it-) 88

ş.+in 89

ş.+ini 91, 1128

ş.+üñi 1221

şümār *F.* hesap

ş. 878

ş.+ (bī-şümār) 880, 78 ,

1232, 1519 : Sayısız.

ş.+ (şümār ol-) 588

şürū‘ *A.* başlama

ş.+ (şürū‘ it-) 1462

T

tā *F.* 1. -a kadar

t. 91, 335, 345, 550,

1412, 1450, 1494, 1637,

1650, 1741, 1743, 1744

2. diye, için

t. 160, 187, 191, 195,

287, 314, 323, 436, 494,

564, 677, 746, 840, 877,

1092, 1099, 1115, 1277,

1496, 1496, 1516, 1536,

1537, 1556, 1579, 1585,

1667, 1750

3. nihayet, sonunda

t. 507, 566, 605, 653,

654, 803, 885, 892, 905,

917, 1114, 1565, 1570,

1601, 1797

ta‘ab **A.** sıkıntı, zahmet,

yorgunluk

t. 834

t.+ (bī-ta‘ab) 604

ṭa‘ām *A.* 1. yiyecek, erzak

t. 272, 1138,

2. yemek

t. 259, 260, 270, 271

t.+ (ḫān-ı ṭa‘ām) 1563

ṭā‘at *A.* 1. dinî emirlere itaat

t. 7, 26, 51

2. ibadet

t. 675, 1273

t.+ (ṭā‘at ḳıl-) 792, 1232

t.+a 68

t.+i 358

t.+inden 1459

t.+üm 1282, 1782

tāb *F.* 1.güç, kuvvet, takat

t. 1370

2.ışık, parlaklık

t. 1675

ṭab‘ ***A.*** tabiat, yaradılış

t.+a 1336

ṭabaḳ ***A.*** tabak, kap

t. 259

tābi‘ ***A.*** boyun eğen,bağlı kalan

t.+ (ḳalb-i tābi‘) 939

t.+ (tābi‘ ḳıl-) 1557

t.+i iblīs 996

ṭabī‘at ***A.*** 1.yaradılış, huy, mizaç

t.+dur 1335

2. kainat

t.+dan 1336, 1337

ṭabīb ***A.*** hekim, doktor

t. 1268, 1534

tābi‘īn ***A.*** Hz. Muhammed’i görüp kendisinden hadis dinlemiş olanlar

t.+e 131

ta‘bīr ***A.*** rüya yorumlama

t.+ (ta‘bīr it-) 916, 932

t.+ini (ta‘bīr ḳıl-) 917

t.+i ḫāb 924

tāc ***A.*** taç

t. 441, 1428

t.+ (ṣāḥib-i tāc) 771

t.+ı sa‘ādet 1681

t.+ı yāḳūtī 176

t.+ı 179, 1023

t.+ın 439

ṭaġ dağ

t. 104, 404, 692, 750

t.+a 686, 708, 818

t.+da 687, 749

t.+dan 708

t.+ı 514

t.+ına 44, 1263

t.+ından 42

t.+larını 1011

t.+larınuñ 1295

ṭaġıl- 1. dağılmak

t.-dı 1369

t.-urlar 1536

ṭaġıt- 1. perişan etmek, bozguna uğratmak

t.-mış (ṭaġıtmış durur) 1178

2. dağıtmak, bozmak
t.-ur 42
t.-ur (tedbīr ṭaġıt-) 12

taġyīr ***A.*** bozma
t.+ (taġyīr it-) 1849
t.+ (taġyīr ol-) 1696

taḥammül ***A.*** katlanma, dayanma
t.+ (taḥammül ḳıl-) 934, 1026, 1668

taḥayyür ***A.*** hayran olma, şaşırma
t.+de 584

ṭāhir ***A.*** 1. temiz
t. 495
2. özel ad
t. 1638 (ʻAbdullāh-ı Tāḥir)

taḥḳīḳ ***A.*** doğru, gerçek
t.+ (ʻilm-i taḥḳīḳ) 114

taḥṣīl ***A.*** ilim öğrenme
t.+ (taḥṣīl eyle-) 728
t.+i ʻilmi 728

taḫt ***F.*** 1. hükümdarlık makamı
t. 149, 149, 439
t.+gāh 11, 47
t.+ı Belḫe 446
t.+ı zer 339
t.+a 248, 1197
t.+ını 442, 443, 1428
2. makam
t. 441, 1023, 1457
t.+ (taḫt ur-) 22
t.+ını (taḫt ur-) 21
t.+ı Ḍaḥḥāk'i 516
t.+ı Keykavus'ı 516
t.+a 1467
t.+ına 48, 68

taḫt'eş-şerā ***A.*** toprak altı
t. 1606

tā'ib ***A.*** tövbe eden
t.+dür 1749

ṭā'ife ***A.*** kavim, kabile
t.+densin 1152

ṭaḳ- bağlamak, geçirmek
ṭ.-a (ipler ṭaḳ) 1766

ṭāḳat ***A.*** güç, kuvvet
t.+ (ṭāḳat ḳıl-) 347

taḳdīr ***A.*** değer verme

t.+ (taḳdīr it-) 1121

taḳrīr ***A.*** anlatma, anlatış

t.+i tevḥīde 1072

taḳṣīr ***A.*** eksik, kusur, ihmal

t. 1275

t.+ (taḳṣīr eyle-) 1568

taḳvā ***A.*** Allah'tan korkma

t.+dan 955

ṭaleb ***A.*** isteme, istek, dilek

t. 1124, 1416, 1497

t.+ (ṭaleb eyle-) 722,

912, 1153, 1439, 1852

t.+ (ṭaleb it-) 1025

t.+ (ṭaleb ḳıl-) 625, 693,

1041, 1100, 1307

t.+ (ṭaleb ol-) 1126

ṭāli' ***A.*** talih, kısmet

t.+in 1319

t.+um 1330

ṭālib ***A.*** isteyen, istekli

t. 1120

t.+ (ṭālib eyle-) 1120

t.+ (ṭālib it-) 469

t.+ (ṭālib ol-) 468, 1117,

1119, 1122, 1123,

1126, 1127, 1417

t.+em 1110, 1447

t.+üñem 1097

ṭa'līm ***A.*** talim, öğretme

t.+ (ṭa'līm al-) 869

t.+ (ta'līm eyle-) 1330

t.+ (ṭa'līm ḳıl-) 652

ṭama' ***A.*** açgözlülük

t. 1720

tamām ***A.*** tam, bütün, eksiksiz

[krş. temām]

t. 229, 271, 272, 289,

688, 1003, 1034, 1064,

1071, 1072, 1176, 1263,

1277, 1361, 1514, 1522,

1625, 1735, 1740, 1768,

1780, 1802, 1838

t.+ (bedr-i tamām) 1143

t.+ (merd-i tamām)

1706

t.+ (tamām ḳıl-) 919,

1265, 1836

t.+ (tamām ol-) 270,
1466, 1676, 1831, 1846,
1859

ṭamu Cehennem
t. 562, 579
t.+nuñ 583
t.+ya 471, 540, 581,
586
t.+yı 555

ṭañ şafak
t.+ (ṭañ at-) 481
t.+a 549

ṭaña ḳal- sabahlamak
t.+ 1584

ṭanı- bilmek
t.-gıl 1632
t.-r 1079

ṭañla sabahleyin, sabah olur
olmaz
t. 562, 564, 659, 791,
1145, 1146, 1147, 1419,
1683, 1770, 1776

ṭañlacaḳ sabah erkenden, şafakla
birlikte

t. 481

Tañrı Allah
t. 599, 855, 1187, 1195,
1355, 1636, 1716
t.+dan 1671, 1716,
1851
t.+nuñ 856, 1680
t.+ya 57

ṭanuḳ şahit, tanık
t.+ (ṭanuḳ ol-) 1392

ṭap- 1. itaat etmek
t.-ar 51 itaat
t.-duñ 1362
2. sunmak
t.-arsa (mecāl ṭap-)
1827

ṭapşur- yetiştirmek, ulaştırmak
t.-dı 1013, 1243, 1428
t.-dı (selāmet ṭapşur-)
1509
t.-dılar 1777
t.-dum 1653
t.-sañ 1778
t.-uñ 873

ṭapu hazret

t.+sıyçün 106

ṭarıḳ- içi sıkılmak, müteessir olmak

t.-ursın 1742

tārīḫ *A.* tarih

t. 1858, 1859

t.+e 878

t.+i 883, 884, 886

t.+in 872

ṭarīḳ *A.* yol

t.+i merd-i uzlet 381

ṭarīḳat *A.* Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol

t.+dür (ehl-i ṭarīḳat) 1822

ṭartıl- ölçülmek

t.-ıla 1745

tār u mār *F.* darmadağınık, perişan

t.+ (tār u mār ḳıl-) 588, 1709

taṣadduḳ *A.* sadaka olarak verme

t.+ (taṣadduḳ eyle-) 491

t.+ (taṣadduḳ it-) 481

taṣdīḳ *A.* doğrulama, onaylama

t.+ (taṣdīḳ it-) 92, 1677

taṣnīf *A.* kitap haline getirme

t.+ (taṣnīf it-) 1351

ṭaş taş

t. 104, 363, 971, 972, 975, 977, 978, 980, 985, 995, 1435

t.+ (ṭaş ur-) 360

t.+lar (ṭaş ur-) 267

t.+ (ṭaş yaġdur-) 362

t.+a (ṭaşa ṭut-) 366

t.+a 818, 976, 1588

t.+ı 514, 993, 1588

t.+lara 610

ṭaşla- taş atmak

t.-dı 448

ṭaşra 1. dışarı

t. 255, 257

2. dışarıda

t. 1587

t.+ġı 627

taşt *F.* leğen

t.+ı simīn 173

ṭaṭ- tatmak, tadına bakmak

t.-mamışam 1098

ṭavāf A. etrafını dolaşma

t.+ (ṭavāf ḳıl-) 1207

t.+ı ‘umre 1265

ṭavar at, deve, koyun gibi eti yenen hayvanlar ve binek hayvanları

t. 142

ṭayr *A.* kuş

t. 99

t.+ (ṭayr ḳıl-) 1621 : uçmak

ṭayrān *A.* uçma

t.+ına 1530

ṭayy- i mekān *A.* mekanı atlarcasına geçme

t.+ eyle- 895

tażarru‘ *A.* kendini alçaltarak yalvarma

t.+ (tażarru‘ eyle-) 236

tāze *F.* genç

t.+ler 144

te‘accüb *A.* şaşakalma

t.+ (te‘accüb ḳıl-) 752, 1169

Te‘ālā *A.* Allah adıyla birlikte kullanılır, yüksek olsun anlamındadır

t.+ (Ḥaḳ Te‘ālā) 112, 165, 169, 210, 296, 319, 461, 570, 702, 724, 842, 895, 968, 1010, 1032, 1069, 1101, 1106, 1113, 1286, 1293, 1298, 1506, 1545, 1551, 1585, 1443, 1695, 1809, 1864

tebāh *F.* harap, berbat

t.+ (tebāh ḳıl-) 509, 1130, 1136

t.+ (tebāh ol-) 415, 583, 1261

tebdīl *A.* değiştirme

t.+ (tebdīl it-) 221

t.+ (tebdīl ol-) 939, 1633

tebessüm *A.* gülümseme

t.+ (tebessüm ḳıl-) 1167

Tebrīz *F.* İran'ın kuzeybatısında bir şehir

t.+ (şehr-i Tebrīz) 1857

tecellī *A.* görünme, belirme

t. 998

t.+ (tecellī eyle-) 166, 601, 708

techīz *A.* yıkayıp kefenlemeye hazırlama

t.+ (techīz it-) 223

t. 919

tecrübe *A.* deneme, sınama

t.+ (tecrübe ḳıl-) 1697

t.+dür 201

tedbīr *A.* hazırlık, plân, çare

t.+ (tedbīr eyle-) 635, 1190, 1759

t.+ (tedbīr it-) 350, 1309

t.+ini (tedbīrini ṭaġıt-) 12

tefekkür *A.* düşünme, zihin yorma

t.+le 578, 773

teferrüc *A.* gezip ferahlama

t.+ (teferrüc eyle-) 1393

t.+ (teferrüc it-) 750

tek gibi

t. 145, 231, 410, 495

tekfīn *A.* kefenleme

t.+in 919

teklīf *A.* faydalı olan bir iş isteme

t.+ (teklīf it-) 213

tekrār *A.* yine, bir daha

t. 132

t.+ (tekrār ol-) 670

tekye *A.* dayanma, güvenme

t.+ (tekye ḳıl-) 1652

telbīs *A.* hile, oyun

t. 120

temām *A.* eksiksiz, tam **[krş. tamām]**
t. 215, 333, 356, 695, 867, 892, 948, 971, 974, 980

temennā *A.* eli başa götürerek verilen selam
t.+ (temennā eyle-) 707

temīz *A.* temiz
t.+ (temīz eyle-) 1470
t.+ (temīz it-) 187, 1084, 1092, 1847
t.+ (temīz ḳıl-) 881, 1152

ten *F.* beden, vücut
t. 42, 44, 390, 1491
t.+de 67
t.+den 1483
t.+e 190
t.+i 963
t.+inde 648
t.+leri 145
t.+üm 1266, 1765

tengī *F.* darlık, az bulunurluk
t. 285

tenhā *F.* yalnız, ıssız
t. 673, 674, 1030

-ter *F.* daha, en, pek çok
t.+ (dīde-ter) 804
t.+ (dūr-ter) 826
t.+ (maḫmūr-ter) 826

terbiyyet *A.* 1. hafif cezalandırma
t.+ (terbiyyet eyle-) 204
2. tavisye, koruma
t.+ (terbiyyet ḳıl-) 1634
t.+ (terbiyyet ol-) 1808

tercüme *A.* dilden dile çevirme
t.+ (tercüme ḳıl-) 1834

terk *A.* bırakma, vazgeçme
t.+ (terk-i devlet eyle-) 1455
t.+ (terk-i vaʿẓ it-) 1043, 1044
t.+ (terk eyle-) 439, 442, 72, 848, 1688, 1796
t.+in (terk eyle-) 835

t.+ (terk it-) 440, 443, 447, 498, 500, 789,790, 835, 959, 1023, 1226, 1228, 1592, 1748

t.+ (terk ḳıl-) 847, 1220, 1348, 1427, 1492

t.+i edeb (terk-i edeb ol-) 845

t.+i Kirdigār 847

t.+i ḳāl 790

t.+i rıżādan 914

t.+i ʻucb 790

t.+i vaṭan 1225

terre *F.* küçük bitki, ot

t.+ce 1719

ters *F.* korku

t.+ (ters düş-) 1756

tertīb *A.* düzen

t. 1150

teslīm *A.* emaneti geri verme

t.+ (can teslīm it-) 222

t.+ (teslīm it-) 1253

teşvīş *A.* karışıklık; kaygı

t.+ (teşvīş düş-) 780

t.+ (teşvīş eyle-) 1354

t.+ümi 1653

tevāżūʻ *A.* alçakgönüllülük etme

t.+ (tevāżūʻ ḳıl-) 426

tevbe *A.* tövbe

t.+ (tevbe it-) 1748

t.+ (tevbe ḳıl-) 62, 71, 710, 1747

t.+ (tevbe vir-) 66

t.+dür 61

t.+i 67

t.+lü 61

teveccüh *A.* yönelme

t.+ (teveccüh ḳıl-) 784

tevfīḳ *A.* 1. Allah'ın yardımına kavuşma

t. 1572, 1750

2. uygunlaştırma

t.+ (tevfīḳ eyle-) 1278

tevḥīd *A.* 1.Allah'ın birliğine inanma

t. 1351t.+ (maḥż-ı tevḥīd) 1806

t.+ (sırr-ı tevḥīd) 1511
t.+e (taḳrīr-i tevḥīd) 1072
2. bir olma
t.+i hem-der-gāh 665

teẕellül *A.* kendini hor ve hakir gösterme, alçalma
t. 94

tezvīr *A.* yalan dolan
t. 387

ṭıfl *A.* küçük çocuk
t.+ı 1198

tīġ *F.* kılıç
t.+ (tīġ çal) 127
t.+i bürehne 1303
t.+i ḫışmı 117
t.+i Mıṣrīdür 1302

ṭılısm *A.* sihir, büyü
t.+a 744, 1415

ṭın- ses çıkarmak, söz söylemek
t.-a 313
t.-ma 1301
t.-maz (ṭınmaz ol-) 200

tırāş *F.* tıraş
t.+ (pāk-tırāş) 283

ticāret *A.* ticaret, alım satım
t.+den 508

tīz *F.* 1. hemen, çabuk, acele
t. 159, 223, 226, 240, 249, 310, 350, 460, 474, 479, 505, 835, 851, 891, 923, 972, 986, 1046, 1074, 1093, 1169, 1205, 1368, 1461
t.+ (tīz tīz) 159, 226, 449, 474, 479, 835, 891, 972, 1074, 1461
t.+ (tīz tīz ol-) 449
2. erken
t. 1214, 1754

tīzrek *F.+T.* çabucak, derhal
t. 279

ṭoġ- 1. ortaya çıkmak
t.-dı 879

2. dünyaya gelmek

t.-mamuş (ṭoġmamuş ol-) 1685

ṭoġrı, toġru 1. yanlışsız, hatasız, sağlam

t. 84, 856, 718, 1348, 1727, 1826

2. başka istikamete sapmadan

t. 362, 500

ṭoġrıl-, toġrul- yönelmek

t.-dı 180, 977, 1529

ṭoġrılıḳ doğruluk

t. 29

toḫum *A.* tohum

t.+ı murdār 791

ṭoḳun- değmek

t.-anı 1302

ṭoḳuz dokuz

t.+ (ṭoḳuz yıl) 1634

ṭol- 1. toplanmak, birikmek

t.-a 1694

2. yayılmak, kaplamak

t.-dı 888, 907, 998

t.-mış 748, 1474

t.-sa 518

ṭolaş- sataşmak, ilişmek

t.-ma 352

ṭoldur- doldurmak

t.-ur 1399

ṭolu dolu, kaplamış, kaplanmış

t. 6, 240, 259, 363, 387, 1203, 1566

t.+ya 366

ṭon giyecek, elbise

t. 538

t.+ (ṭon it-) 482

t.+ları 145

t.+lular 1704

ṭopraḳ toprak

t. 248, 255

t.+a 557

t.+ı 252

ṭop ṭolu dopdolu

t. 142, 164, 404, 721

t.+dur 388

ṭoy- doymak, kanmak

t.-duñ 365
t.-ınca 1378
t.-ındı 1398
t.-maduñ 726, 1416, 1452
t.-maz 192
t.-mazam 849
t.-sa 849
t.-unca 160
t.-ur 236

ṭoyla- ziyafet vermek, yedirip içirip ağırlamak
t.-ġıl 1533
t.-sun 469, 859
t.-ya 1559
t.-yam 1562

ṭuġyān *A.* azgınlık
t.+ (ṭuġyān it-) 521

tuḥfe *A.* hediye, armağan
t. 1801, 1802
t.+dür 460

ṭūl *A.* uzun müddet
t. 557
t.+i emel 959 : hırs, tükenmez arzu

ṭumṭurāḳ *F.* gösteri, debdebe
t.+ (ez-ṭumṭurāḳ) 1449

ṭūr *A.* dağ
t.+ (sūy-ı ṭūr) 823
t.+a 837, 1006, 1024, 1027, 1033
t.+da 1030

ṭur- 1. kalkmak
t.- (örü ṭur-) 1052, 1524
t.-dı 886, 1290, 1495, 1525, 1586
t.-dı (ḳıyām dur-) 229
t.-dı (öri ṭur-) 1461
t.-dı (örü ṭur-) 249, 710, 894, 1150, 1212
t.-ġıl (öri ṭur-) 1067
t.-ġıl (örü ṭur-) 1523
t.-madı (örü ṭur-) 406
t.-mazsın (örü ṭur-) 409
t.-mış 695

2. hazır olmak,
beklemek
t. 571
t.-anlar (bu ṭuranlar)
1171
t.-ayum 1604
t.-dı 178, 226, 329, 636,
922, 1165, 1625
t.-dılar 1521
t.-duġuñ 925
t.-madı 836
t.-madın 1463
t.-maġa 196
t.-mış 148, 694, 828,
1464, 1639, 1697
t.-mışsın 696
t.-uban 218
t.-up 1527
t.-ur 460, 1286, 1390,
1588
t.-urken 1732, 1733
t.-urlar 144
t.-uruz 218
3. karşı koymak,
dayanmak
t.-abilmez 705
t.-mayasın 410
4. yapmaya başlamak,
girişmek
t.-dı 430
t.-duñ 479
t.-mış 1468
t.-ugeldi 1400
5. bağlanmak, kendini
vermek
t.-dum 1263
6. yardımcı fiil
[süreklilik ifade eder]
t.-sun (ide ṭur-) 1658
t.-dı (urup ṭur-) 1009
ṭurfe *A.* görülmemiş, tuhaf
t. 301
ṭurmadın durmadan, aralıksız
t. 1048, 1049, 1416,
1548
ṭuş karşı
t.+ (ṭuş gel-) 405

ṭut- 1. tutmak

t. 59

t.-a 60

t.-dı 437, 649, 1174,

1260, 1579

t.-maġa 921, 934

t.-man 1720

t.-mış (ṭutmış durur)

1580

t.-up 649, 750

2. yakalamak, esir

etmek

t.-duñ 1330

t.-mış 638, 1176

3. kazanmak

t.-dılar 1527

t.-up 1677, 1826

4. girişmek, yapmak

t.-arlar (ṭaşa ṭut-) 366

t.-ayum 1008

t.-dı 1031

t.-ġıl 1289

t.-mış (iş ṭut-) 8

t.-mışam 825

5. yardımcı fiil

[eylemek yerine]

t.- (ḫōş ṭut-) 193

t.-a (maḳām ṭut-) 1540

t.-ar (maḳām ṭut-) 1196

t.-ar (yön ṭut-) 51, 52

t.-ardı (ġūş ṭut-) 795

t.-dı (acıġı ṭut-) 153,

245, 976, 1642

t.-dı (göz ṭut-) 976

t.-dı (ġūş ṭut-) 850

t.-dı (yüz ṭut-) 364

t.-dılar (emānet ṭut-)

506

t.-ma (muḫtaṣar ṭut-)

949

t.-ma (şekk ṭut-) 1697

t.-maz (ḳulaḳ ṭut-) 853

t.-mış (‘aẓīm ṭut-) 9

t.-mış (göz ṭut-) 433

t.-mış (maḳām ṭut-) 38

ṭutış-, ṭutuş- yanmak, kavrulmak

t.-dı 1075, 1368

ṭūṭī *F.* papağan cinsinden taklit yapan kuş
t. 629, 630, 630, 645
t.+i ġam-ḫārı 640
t.+i ḫōş-bāl 647
t.+i maḥbūsı 644
t.+i pür-nāz 650
t.+ler 636
t.+lere 632
t.+yi 637

tūtiyā *A.* kadınların gözlerine çektikleri sürme
t.+ (tūtiyā ḳıl-) 1221

ṭutul- yakalanmak, esir edilmek
t.-dı (eli ṭutul-) 66

ṭuy- 1. duymak, işitmek, haberi olmak
t.-a 1798
t.-dı 397
t.-dura 56
t.-duravuz 1512
t.-ıldı 5
t.-madı 706
t.-maduñ 1090, 1512
t.-mamışsın 1629
2. hissetmek
t.-a 627
t.-asın 655

türāb *A.* toprak
t. 326
t.+ (türāb it-) 516

Türkī Türkçe
t.+ye 1834

türlü çeşitli
t. 556

tüvānā *F.* güçlü, kuvvetli
t. 364

tüy tüy
t.+i 782
t.+inüñ 1609

U

u ve **[krş. ü, ve, vü]**
u. 7, 8, 10, 26, 27, 27, 32, 32, 33, 33, 43, 53, 55, 57, 67, 67, 70,78, 78, 91, 94, 94, 99,105,

126,132, 140, 141, 142,
149, 168, 175, 180, 202,
220, 238, 285, 311, 325,
327, 340, 383, 388, 389,
390, 401, 402, 404, 407,
441, 459, 463, 485, 485,
502, 569, 573, 584, 603,
617, 633, 648, 672, 689,
690, 694, 704, 741, 741,
748, 748, 758, 767, 777,
790, 799, 800, 867, 888,
901, 927, 948, 951, 951,
968, 983, 998, 1017,
1023, 1094, 1114, 1117,
1199, 1199, 1222, 1241,
1266, 1271, 1279, 1329,
1347, 1355, 1405, 1405,
1412, 1428, 1435, 1437,
1449, 1474, 1478, 1486,
1493, 1502, 1524, 1546,
1546, 1549, 1594, 1606,
1606, 1646, 1659, 1661,
1675, 1677, 1684, 1686,
1687, 1703, 1710, 1765,
1785,1812, 1840, 1850

‘ucb kendini beğenmişlik
u. 776
u.+ (terk-i ‘ucb) 790

uç 1. uç, kenar
u.+ından 821
2. sınır
u.+ı 1634

uç- uçmak
u.-dı 802
u.-dum 657
u.-mayup 796
u.-up 635

uçmaḳ Cennet
u.+ı 787

uġra- 1. karşılaşmak
u.-dı 405
u.-duḳ 1548
u.-r 83
2. başına gelmek
u.-sa 809
u.-dupdur (belāya uġrat-) 265

u.-tduñ (belāya uġrat-) 1329
u.-tmasun 1195
3. üstüne gitmek, saldırmak
u.-tduñ (canına uġrat-) 572

uġraş- iş edinmek
u.-maya 1695

ʻuḳbā *A.* ahiret, öbür dünya
u.+ (mülk-i ʻuḳbā) 1411

ʻuḳde *A.* ulaşılamadığından ötürü içe dert olan şey
u.+ (ʻuḳde ol-) 401

ula- ulaştırmak
u.-r 53

ulaş- erişmek, ulaşmak
u.-mak 653

ulu 1. ileri gelen, soylu, bey
u. 249, 501, 444, 1258, 1563
u.+lar 75
u.+ya 366
2. büyük
u. 224, 413, 871, 1308, 1383, 1394, 1462, 1657, 1679, 1711
u.+ (ulu ḳıl-) 1556
u.+lar 53
u.+ları 1553
u.+sın 1659
3. büyük, geniş
u. 1582, 1819
4. kalabalık
u. 6, 464, 1596, 1598
u.+dur 465, 468
5. yüce, aziz
u.+lar 59

ʻulūm *A.* ilimler, bilgiler
u.+ (şehr-i ʻulūm) 130
u.+ (ʻulūm bil-) 1511

um- ümit etmek, beklemek
u.-a 1851
u.-arsın 1107, 1732
u.-mak 1733

‘umre *A.* Hac mevsiminin dışında Kabe’yi Mekke’yi ziyaret etme
u.+ (ṭavāf-ı ‘umre) 1265
‘unf *A.* şiddet, kabalık
u.+ (‘unf it-) 1849
unut- unutmak
u.-dı 976
u.-ma 1221, 1222
u.-maġıl 462
u.-mazam 1217
u.-mışam 1770
u.-mışsın 1337
ur- 1. vurmak, çarpmak
u.-a (yire ur-) 1579
u.-ur 785, 1200, 1580, 1588
u.-uram 308
u.-urlar 361
u.-urlar (mevc ur-) 582
u.-ur (ṭaş ur-) 267
u.-urdı (ṭaş ur-) 360
u.-a (dem ur-) 60
u.-an (dem ur-) 711
u.-maḳ (dem ur-) 1747
u.-am (yüz ur-) 1654
u.-up (berḳ ur-) 1009
u.-sa (nefes ur-) 813
3. kesmek
u.-uñ (boyun ur-) 613
4. sesi gelmek, ulaşmak
u.- (ḳulaḳ ur-) 770
u.- (na‘ra ur-) 1794
u.-a 60
u.-a (lāf ur-) 1135
u.-dı (na‘ra ur-) 166, 269, 310, 610, 685, 862, 979, 1013, 1020, 1291, 1395, 1424, 1624
u.-duñ (dügün ur-) 805
u.-ma (lāf ur-) 412, 1340
u.-madı (lāf-ı lūf ur-) 1345
u.-mamışam (lāf ur-) 1111
u.-mış (lāf ur-) 844
u.-sa (lāf ur-) 705

u.-ur (na‘ra ur-) 585, 590
5. giymek, takmak
u.-mış (taḫt urmışdurur) 22
u.-updur (taḫt ur-) 21
u.-urlar (ḳulaḳ ur-) 1542 : Dinlemek.

‘uryān ***A.*** çıplak
u. 140, 327

uṣ akıl
u.+ṣı (uṣṣı git-) 709

uṣan- usanmak
u.-duñ 1214
u.-mış (uṣanmış ol-) 1215
u.-ursın 1818

uṣlu akıllı
u.+ (uṣlu ḳıl-) 531

uṣūl ***A.*** yöntem, düzen
u. 913
u.+ (bī-uṣūl) 1716
u.+ (pür-uṣūl) 1528

uş 1. işte, şimdi
u. 322, 338, 341, 461, 703, 735, 752, 825, 1045, 1046, 1064, 1443, 1520, 1775, 1799, 1805, 1838
2. şu
u. 306

uşaḳ çocuk
u. 367, 1598
u.+lar 361, 362, 363
u.+lara 365

uşbu bu, işte bu **[krş. işbu]**
u. 568
u.+ (uşbu ögüt) 79
u.+ (uşbu söz) 25
u.+lardur 30, 36

uşda işte
u. 1266, 1377

utan- utanmak, sıkılmak
u. 478, 1422, 1716, 1732
u.-maz 1713, 1715
u.-ursın 307

uv- ovmak
u.-dı 1394
uy- tabi olmak, bağlanmak
u. 1341
u.-an 1341, 717
u.-anlar 1700
u.-dı 397, 735, 744, 1358
u.-dılar 1313
u.-du 1314
u.-dum 1331, 1332
u.-duñ 365, 1342
u.-dura 56
u.-mağıl 1135
u.-mayan 717
u.-sa (uysa gerek) 55
u.-sañ 1602
u.-uban 1849
u.-up 367
uyan- uyanmak
u. 769
u.-dı 488
u.-ıgeldi 592
uyanıḳ bilgili, haberli
u.+lar 663
u.+lıḳda 1100
uyḫu uyku
u. 550
u.+da 472, 551, 1100
u.+sından 769
uyı-, uyu- uyumak
u.-mazdı 1232
u.-dı 578
u.-duḳda 668
u.-ma 346
u.-mamış 695
u.-mayam 604
u.-yanlar 663
u.-yup 662
uyuz uyuz hastalığına yakalanmış
u. 781
uz uygun, münasip, doğru
u. 492
uzat- uzatmak
u.-mış 407

uzlet *A.* yalnız yaşama, bir köşeye çekilme
u.+ (merd-i uzlet) 381

uzun uzun
u. 1322

Ü

ü ve **[krş. u, ve, vü]**
ü. 7, 7, 7, 13, 26, 26, 26, 32, 32, 326, 33, 33, 34, 36, 99, 99, 100, 102, 103, 120, 127, 142, 165, 168, 180, 181, 193, 223, 334, 335, 350, 364, 364, 376, 387, 404, 409, 438, 438, 439, 533, 536, 539, 557, 583, 601, 605, 673, 685, 686, 686, 689, 694, 697, 750, 781, 814, 814, 833, 834, 838, 866, 866, 866, 866, 866, 919, 926, 928, 948, 951, 969,1076, 1197, 1202, 1209, 1241, 1281, 1288, 1299, 1309, 1309, 1327, 1360, 1372, 1392, 1396, 1397, 1405, 1406, 1419, 1445, 1445, 1445, 1448, 1452, 1458, 1478, 1487, 1503, 1503, 1525, 1543, 1564, 1606, 1613, 1619, 1619, 1630, 1652, 1657, 1657, 1661, 1669, 1675, 1690, 1715, 1728, 1774, 1787, 1821, 1821, 1828, 1842, 1843

ücret *A.* hizmet karşılığı verilen para veya mal
ü.+iyle 1047

üç üç
ü.+ (üç adım) 911
ü.+ (üç akçalık) 763
ü.+ (üç isme) 947
ü.+ (üç işin) 380
ü.+ (üç yaşında) 880
ü.+i 1433
ü.+incidür 121

üftāde *F.* düşkün, biçare
ü.+ye 352

ümīd, ümmīd *F.* umma, ümit

ü. 1133

ü.+e 87

ümmet *A.* ümmet

ü. 1062

ü.+ (ümmet it-) 103

ü.+e 104

ün ses

ü. 801

ü.+i 120

ü.+in 700

ü.+inden 793

ü.+üñden 803

ürk- korkmak

ü.-üben 1640

üst 1. üst, üzeri

ü.+inde 454, 1484,

1527, 1588

ü.+ine 250, 301, 526,

687, 1064, 1206, 1211,

1245, 1395, 1467, 1521

2. yan taraf, civar

ü.+inde 667

ü.+ine 247, 1180, 1180,

1238, 1240

üstād *F.* usta, sanatkâr

ü. 1766

ü.+ı ezel 1769

ü.+um 1603

üstüḫ̆ān *F.* kemik

ü.+lar 391

üşen- çekinmek, tedirgin

olmak

ü.-diler 391

üştür F. deve

ü.+lere 1736

üzere, üzre 1. üzerine, üzerinde

ü. 124, 229, 270, 411,

453, 695, 886, 915, 925,

929, 971, 1177, 1179,

1239, 1457, 1485

2. -e doğru, tarafına

ü. 1614

3. - e karşı

ü. 356

4. karşı, ön

ü. 869

5. hakkında, konusunda
ü. 113, 554, 1608

V

va‘de ***A.*** söz verme, vaat
v.+ (va‘de vir-) 266
v.+si 539

vaḥy ***A.*** bir fikrin veya emirin Allah tarafından peygambere iletilmesi
v. 1677
v.+ (vaḥy eyle-) 169, 724

vaḳf ***A.*** durma, duruş
v.+ (vaḳf it-) 1542

vāḳi‘ ***A.*** olan, olagelen
v.+ (vāḳi‘ ol-) 1034

vaḳt ***A.*** zaman, vakit
v.+i bahār 1857
v.+ıdur 221
v.+ına 48
v.+inde 1096, 1480
v.+ine 1159

vālih ***A.*** şaşakalmış, şaşırmış
v. 686
v.+ (vālih ḳal-) 180

var 1. olanca, bütün, hep
v.+ın 481
v.+ına 1447
v.+ını 491, 1039, 1297, 1300, 1445
v.+uñ 666

2. var
v. 6, 8, 20, 30, 36, 93, 109, 139, 142, 154, 233, 244, 281, 296, 309, 319, 359, 371, 394, 472, 494, 595, 634, 676, 720, 723, 729, 741, 749, 761, 842, 974, 1012, 1045, 1052, 1124, 1124, 1137, 1259, 1431, 1472, 1479, 1519, 1536, 1537, 1541, 1551, 1561, 1639, 1644, 1706, 1709, 1786, 1799, 182, 1850, 1851
v.+ (var eyle-) 96
v.+ (var ḳıl-) 97
v.+ (var mı durur) 189

v.+ (var ol-) 208
v.+dı 896
v.+dur 11, 47, 1652
v.+durur 31
v.+sañ 1604

-vār *F.* gibi
v.+ (berḳ-vār) 180, 1529
v.+ (ḫūrşīd-vār) 619
v.+ (küstāḫ-vār) 829

var- gitmek
v. 169, 263, 294, 298, 348, 429, 456, 458, 460, 468, 692, 724, 986, 1052, 1070, 1084, 1086, 1108, 1128, 1301, 1415, 1460, 1585, 1599, 1635, 1636
v.-am 1654, 1741
v.-an 600
v.-asın 480
v.-dı 171, 187, 237, 301, 628, 636, 644, 693, 904, 912, 966, 971, 1006, 1076, 1077, 1259, 1431
v.-dum 645
v.-ġıl 1061
v.-madan 600
v.-maġa 1743
v.-maġıl 486
v.-maġa 477
v.-manam 612
v.-mayınca 604
v.-maz 1180
v.-mışdı 772
v.-sa 83, 849, 1172
v.-saḳ 1164
v.-sañ 1192
v.-uban 636
v.-up 46, 546, 628, 644, 846
v.-ur 214, 299

varaḳ *A.* kitap yaprağı
v.+da 889
v.+lar 1211

vārid ***A.*** gelen, erişen, hasıl olan
v.+ (vārid ol-) 1805

varlıḳ 1. canlı cansız her şey
v. 77
2. servet, eşya
v.+ın 498
v.+ından 300

vaṣf ***A.*** durum
v.+ı ḥālümdür 1765

vāṣıl ***A.*** ulaşan, kavuşan
v.+ (vāṣıl ol-) 933
v.+durur 839

vaṣī ***A.*** bir ölünün vasiyetini yerine getirecek olan kişi
v.+ (vaṣī ḳıl-) 1480

vaṣiyyet ***A.*** bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey
v.+ (vaṣiyyet ḳıl-) 1504

vaṣl ***A.*** ulaşma
v.+ (vaṣl ol-) 918
v.+um 707

vaṭan ***A.*** yurt
v.+ (terk-i vaṭan eyle-) 1225

vāy yazık, eyvah
v. 1779

vaʿẓ ***A.*** dinî öğüt, nasihat
v.+ (terk-i vaʿẓ) 1043
v.+ (terk-i vaʿẓ it-) 1044
v.+ (vaʿẓ it-) 1047, 1062
v.+a 1045

vebāl ***A.*** günah
v.+ (küllī-vebāl) 211

vefā ***A.*** bağlılık, sadakat
v. 26, 107, 1246, 1248
v.+ (ders-i vefā) 1247
v.+dār (vefā-dār ol-) 766

veḳār ***A.*** ağırbaşlılık
v.+(bā-veḳār) 1076

velī ***A.*** ermiş, eren
v. 66, 1692
v.+ (şaḫṣ-ı velī) 327

v.+dür 1056
velī *F.* ama, fakat
v. 135, 369, 377, 1370
ve’s-selām *A.* işte o kadar, son söz budur
v. 616, 1263, 1471, 1865
v.+ (iḫtimām-ı ve’s-selām) 1859
vesvās A. şeytan
v.+ (vesvās-ı şeyṭāndan) 997
vezīr *A.* yüksek rütbede bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimse, sadrazam
v. 1397, 1564
vezn *A.* ağırlık
v.+ine 1298
v.+ini 1294
vezne *A.* terazi
v. 1299
vir- 1. vermek
v. 155, 505
v.-di 262, 1769
v.-dügini 830
v.-e 477
v.-eler 874
v.-me 280, 348, 667
v.-medi 406
v.-mege 196
v.-mesi 261
v.-mesün 1365
v.-mez 207
v.-mezsin 152, 239
v.-miş 639
v.-se 499
v.-sem 781
v.-ür 199
v.-ürsin 1792
2. yardımcı fiil
v.-di (cevāb vir-) 567, 759, 1487
v.-di (ḫaber vir-) 961, 1021
v.-di (selām vir-) 260, 302, 455, 753, 1150, 1522, 1593

v.-di (tevbe vir-) 66
v.-düñ (amān vir-) 1227
v.-düñ (ḫaber vir-) 1336
v.-düñ (ḫalel vir-) 1335
v.-em (cevāb vir-) 1477
v.-em (ḥisāb vir-) 1772
v.-en (eṣer vir-) 1336
v.-en (selām vir-) 1143
v.-en (ziyān vir-) 1501
v.-enler (gūşmāl vir-) 1155
v.-gil (amān vir-) 1088
v.-gil (inṣāf vir-) 1132
v.-gil (mecāl vir-) 1104
v.-gil (selām vir-) 456
v.-gil (ṣafā’ vir-) 1845
v.-ilmişdi (emānet vir-) 1509
v.-medi (cevāb vir-) 697
v.-medi (ḫaber vir-) 1622
v.-medi (selām vir-) 1589
v.-mek (cevāb vir-) 1772
v.-mez (amān vir-) 1760
v.-mez (boyun vir-) 58
v.-mez (el vir-) 58
v.-mezler (mühlet vir-) 1042
v.-miş (sebaḳ vir-) 1776
v.-mişdi (va‘de vir-) 266
v.-mişem (sülūk vir-) 322
v.-sem (murādın vir-) 192
v.-ürdi (selām vir-) 1140
v.-ürem (rızḳ vir-) 266
v.-ürler (can vir-) 392
v.-ürse (amān vir-) 1146
3. bağışlamak
v. 310, 427, 997
v.-di 264, 488, 1717

v.-dük 681
v.-düm 703
v.-e 304
v.-en 1717
v.-esin 1378
v.-gil 1572, 1750
v.-mezler 341
v.-mişem 731
v.-müş 1489
v.-se 1378
v.-seyidim 704
v.-ür 267, 267
v.-ürdi 317
4. emanet etmek
v.-diler 875
5. emrine vermek
v. 156
6. hediye etmek
v.-di 461, 1069, 1203
v.-düñ 1407
v.-e 678
v.-ene 1382
v.-esin 1284
v.-eyin 1379
v.-gil 680, 1735
v.-üñ 1736
v.-ür 1390
7. ödemek, karşılık olarak vermek
v. 1061
v.-di 1071
v.-se 778
8. satmak
v.-di 510, 779
v.-ürem 778
9. göndermek
v.-ür 20
virān *F.* yıkık, viran
v. 328
v.+ (virān ol-) 690
v.+da 333
virāne *F.* yıkılmış
v. 353
v.+de 218, 284, 300
v.+lıḳda 662
v.+ye 405
v.+yi 324
viribü- göndermek

v. -r 118

viṣāl *A.* kavuşma

v.+ (būy-ı viṣāl) 1532

vuḳūf *A.* anlama, bilme, haberli olma

v.+ (vuḳūf ol-) 1328

vü *F.* ve **[krş. u, ü, ve]**

v. 76, 121, 186, 207, 222, 222, 245, 369, 398, 544, 574, 950, 1493

vücūd *A.* varlık, mevcudiyet

v.+ (der-vücūd) 1278

v.+ı 325

v.+ına 577

v.+ından 1102, 1609

v.+um 335

v.+umda 1450

v.+uñ 346, 1195

Y

ya *F.* 1. yahut, veya

y. 613, 1014, 1014, 1538, 1539, 1540, 1540, 1600

2. peki, ya

y. 328, 767

yā *A.* ey

y. 114, 115, 181, 182, 246, 276, 295, 299, 302, 317, 471, 553, 559, 560, 567, 577, 681, 690, 710, 719, 824, 827, 829, 843, 846, 899, 914, 938, 960, 991, 997, 1007, 1008, 1010, 1033, 1037, 1051, 1078, 1104, 1105, 1110, 1130, 1136, 1281, 1430, 1466, 1582, 1584, 1593, 1716, 1735, 1750, 1759, 1763, 1764

yād *F.* anma

y.+ (yād eyle-) 1835

y.+ (yād ḳıl-) 1248, 1757

y.+ (yād ḳıl- gerek) 668

y.+ (yād ol-) 86

yādigār *F.* bir kimseyi ve ya nesneyi hatırlatacak şey
y.+ (yādigār ḳal-) 1862
y.+ (yādigār ol-) 1797, 1834, 1861

yaġ- yağmak
y.-maya 363

yaġdur- aralıksız ve çok miktarda atmak, yağdırmak
y.-urlar (ṭaş yaġdur-) 362

yaġı düşman
y.+dur 12
y.+ya 591

yaġış yağmur **[krş. yaġmur]**
y. 304

yaġma talan, yağma
y. 1195

yaġmur yağmur **[krş. yaġış]**
y. 317
y.+ı 308, 310

yaḫūd , yaḫōd *F.* yahut, veya
y. 761, 999, 1659, 1600

yaḫşı 1. güzel
y. 209
y.+ya 1785
2. iyi
y. 460, 924, 1330, 1756, 1803, 1842

yaḫşılıḳ iyilik
y. 1254
y.+ın 1217

yaḫtāc *F.* kılıç
y.+ 1428

yaḳ- yakmak
y.-ar 335
y.-ar (oda yaḳ-) 544 : Ateşe atmak.
y.-arsın 777

yaḳa yaka
y.+sın 685, 1002, 1425, 1624, 1762

yaḳın 1. yakın
y.+dı 1638
2. olmak üzere [zaman]
y.+ (yaḳın ol-) 1371

yaḳīn **A.** 1. bilgi, inanç
y. 997
y.+ (ḳuṭb-ı yaḳīn) 879
2. şüphesiz, gerçek
y. 197, 290, 403, 564,
947, 1548, 1586, 1742
y.+ (merd-i yaḳīn) 1391
y.+ (yaḳīn bil-) 368,
468, 1012, 1197, 1420,
1510, 1576, 1695, 1698
y.+ (yaḳīn dur-) 1381
y.+ (yaḳīn gör-) 1162
y.+ (yaḳīn ol-) 893,
1425, 1590
y.+ (yaḳīn söyle-) 1181

Ya‘ḳūb ***A.*** Hz. Yakup, Hz.
Yusuf’un babası
y.+a 817

yāḳūtī ***A.*** yakuttan
y.+ (tāc-ı yāḳūtī) 176

yalan yalan
y.+ (küllī yalan) 1134

yalancı sahte
y. 332

yalın çıplak
y.+ (yalın ayaḳ) 327,
579, 829

yalıncaḳ çıplak
y. 202

yalñuz sadece
y. 1560

yaman 1. kötülük
y.+ (yaman ḳıl-) 1270
2. kötü
y. 1591, 1733, 1760,
1842

yan 1. yan taraf, yan
y.+ı 247, 411
y.+ına 1753
y.+ında 272, 1233,
1436
y.+umda 1091
y.+uñ 1164, 1164
y.+uñda 340, 1090
2. taraf, kenar
y.+a 1042
y.+ında 519, 898
y.+ından 589

y.+ını 255
y.+ıñda 761
yan- yanmak
y.-ar 809, 1289
y.-aram 1647
y.-dı 69, 1003, 1075
y.-dı (odlara yan-) 535
yandur- yakmak
y.-dı 431
y.-maġıl 471
ya‘nī *A.* yani, sözün kısası
y. 37, 756, 786, 1027, 1118, 1292, 1823, 1827, 1829
yaña 1. tarafına, tarafa, -e doğru
y. 76, 635, 730, 900, 1160, 1191, 1858
2. tarafta, yanda
y. 148, 385, 385
yañadan taraftan
y. 339, 363, 988, 1112, 1533
yañlış hata, yanlış
y. 1770
y.+ı 1766
y.+ın 1767
y.+um 1758, 1768
yapıl- yapılmış
y.-mış 1199
yapış- tutmak, yakalamak
y.-dı 1314
y.-mış 1313
y.-ur 589
yapraḳ yaprak
y.+ı 145, 795
yār *F.* dost, arkadaş, sevgili
y. 30, 36, 116, 376, 643, 762, 769, 791, 814, 1044, 1124, 1422, 1479, 1551, 1598, 1717, 1732, 1862
y.+ (būy-ı yār) 862
y.+ına (çār-yār) 108, 1836
y.+ (yār ol-) 34, 383, 494, 1155, 1156, 1156, 1157

y.+ı ġār 109

y.+ı men 620

y.+a 372

y.+ı 1226

yar- 1. ayırmak, bölmek

y.-ıldı 1517

2. kesmek, yarmak

y.-a 1496

yara yara

y. 1485

y.+dur 1485

y.+lar 1485

yara- 1. uygun vasıfları taşımak

y.-r 114

2. yakışmak, uygun olmak

y.-r (yarar ol-) 115

yaraḳ hazırlık, teçhizat; silah

y.+ı 395

y.+ (yaraḳ it-) 1147

yāran, yāren *F.* dost, arkadaş, yardımcı

y.+ler 652

y.+lar 656

y.+lara 645

y.+lardan 1160

y.+laruma 657

yaraş- uygun olmak, yakışmak

y.-maz 1101, 1202

y.-ur 1490

yarı yarı **[krş. yaru]**

y. 226

yarın ertesi gün, yarın

y. 1777

yarlıġa- bağışlamak

y.-r 824

yaru yarı **[krş. yarı]**

y. 1380, 1382

y.+sın 1390

yaṣa- düzenlemek

y.-ndı 106

yaṣduḳ yastık

y.+ı 326, 1435

y.+um 334

yaş gözyaşı

y. 1752

y.+ (yaş dök-) 1426, 1752
y.+ın (yaş dök-) 1767
y.+ı 349, 694
yaş yaş
y.+ında 867, 880
yat- yatmak
y.-dı 648, 928
y.-dıġı 411
y.-mış 301
y.-mış (yatmış durur) 300
y.-ur 324
y.-uram 333
y.-ursın 339
yavlaḳ pek, çok
y. 1434
yavşan mide hastalıkları için kullanılan ot
y. 751
yavuḳ 1. nişan, alamet
y. 956
2. adak
y. 529
yavuz kötü, fena
y. 201, 378, 1365, 1637
yayaḳ piyade
y. 1518
yayan yayan
y. 1741
yaz- 1. yazmak
y. 1486
y.-an 1864
y.-ana 1860
y.-ar 1541
y.-dum 1861, 1862
y.-uñ 872, 1568
2. kaydetmek
y.-ma (günāh yaz-) 1786
y.-dılar 875
y.-durduñ 95
y.-ılmış 889
y.-uñ 1555
3. takdir etmek
y.-dur 1037
yaz yaz mevsimi
y.+ın 68

yed *A.* yardım
y.+ (yed al-) 208
yeg iyi, daha iyi **[krş. yig]**
y. 139, 197
y.+ (yeg ol-) 1255,
1410, 1784
y.+dür 373, 1204
yek *F.* bir, tek
y. 508
y.+ser 641
yek-sāle *F.* bir yıllık
y. 358
yek-sān *F.* bir, beraber
y.+ (yek-sān eyle-) 467
Yemen *A.* Yemen
y. 1022
y.+ (şāh-ı Yemen) 1644
yeñi yeni, taze
y.+den 1130
yer, yir 1. mevki, mahal, yer,
mekân
y. 290, 920, 921, 934,
1608
y.+ (yir eyle-) 454
y.+de 50, 69, 120, 228,
385, 582, 1003, 1179,
1235
y.+den 70, 411, 1158
y.+e 641
y.+i 39
y.+idür 374, 374, 1611
y.+in 290, 920
y.+inde 41
y.+ (yirlü yirine) 1488
2. toprak, zemin
y. 768, 771, 1614
y.+ (yir ile bir ol-) 688
y.+e (yire çal-) 310,
1239
y.+e (yire ur-) 1579
y.+den 1608
y.+e 761, 927
y.+ler 1320
y.+üñ 231
3. diyar, memleket
y.+lerde 1405

4. taraf, cihet
y.+de 299, 460, 782, 986, 1627
y.+e 55, 1019
5. yeryüzü
y. 583, 907, 1324, 1630
y.+de 1621, 1628
y.+den 113
y.+e 286, 1517, 1535, 1641
6. durum, vaziyet, hal
y.+e 1409
y.+üñdür 1575
7. makam, görev
y.+e (yire getür-) 656
y.+den 1242
y.+i 1643
y.+in 1185
y.+inde 1462
y.+üñde 1086

yeşil yeşil
y. 174, 175, 1149, 1179

yet- ulaşmak, yetişmek
y.-di 605, 911
y.-enler 360
y.-er 486

yevm'ül-cezā, yevm'ül- ḥisāb *A.* kıyamet günü
y.+cezā 1813
y.+ḥisāb 1801

Yezdān *F.* Allah
y.+ (maḥbūb-ı Yezdān) 127
y.+perest 674

yığ- toplamak, biriktirmek
y.-arsın 1068
y.-dığuñ 1413
y.-upsın 1416

yığnaḳ küme, yığın
y.+ (yığnaḳ ol-) 969

yıḳ- yıkmak, tahrip etmek
y. 246
y.-ar 515
y.-asın 250
y.-duñ 1457
y.-sam (yıḳsam gerek) 555

yıḳıl- devrilmek, düşmek
y.-dı 647, 648
y.-dılar 641, 642, 646
y.-ıluban 621
yıl sene, yıl
y. 285, 793, 865, 868, 1350, 1634, 1858
y.+ (ḳırḳ yıl) 270, 271, 695
y.+a 1772
y.+dan 1098
y.+dur 333, 900, 1097, 1110, 1119, 1768
y.+lar 274, 554
y.+lardurur 675
y.+lardur 376, 1214
y.+uñ 1459
yırt- parçalamak, yırtmak
y.-dı 1002
yi- yemek
y.-di 399, 799
y.-me 213, 346
y.-me (ġam yi-) 321, 1051 : tasalanmak
y.-medi 271, 1251
y.-medin 262
y.-medüm 190
y.-memiş 695
y.-meye 213
y.-meye (ġam yi-) 1679 : tasalanmak
y.-meyem 270
y.-mez 214
y.-miş (bahā yi-) 2 : değerlenmek
y.-r 215, 764, 1138
y.-rsem 262
y.-se 192, 781
y.-ye 1563
y.-ye (ġam yi-) 98 : tasalanmak
y.-yedür 768
y.-yem 152
y.-yüp 243
yidi yedi
y.+ (on yidi) 1138
y.+ (on yidi gün) 235
y.+ (yidi atadan) 1056

y.+ (yidi gice) 1463
y.+ (yidi gün) 1463, 1464, 1466
y.+ (yidi ḥulle) 175
y.+ (yidi iklim) 1456
y.+ (yidi ḳat yir) 1608
y.+ (yidi ṭamu) 579

yig daha iyi **[krş. yeg]**
y.+ (yig ol-) 216
y.+dür 254

yigirek, yigrek üstün, tercih edilir, baskın
y.+ (yigirek ol-) 55
y.+durur 1723

yigirmi yirmi
y. 865

yigit genç, delikanlı
y. 1021, 1663
y.+e 503
y.+üñ 1033
y.+den 502

yil yel, rüzgâr
y. 795
y.+e 966

yimek yemek, aş
y. 214
y.+i 263

yine tekrar, yeniden, gene
y. 116, 157, 161, 213, 241, 296, 297, 298, 422, 423, 436, 483, 483, 488, 489, 543, 548, 549, 622, 631, 642, 687, 828, 830, 837, 848, 1009, 1225, 1250, 1274, 1274, 1300, 1300, 1301, 1387, 1387, 1416, 1448, 1509, 1606, 1638, 1666, 1734, 1777, 1792, 1837

yit- 1. yetişmek, ulaşmak
y.-düñ 1578
y.-mek 352
2. kafi gelmek
y.-er 1449, 1635, 1801
y.-er (yiter ol-) 1385

yitir-, yitür- 1. kaybetmek
y.-düm 1270
y.-düñ 753, 754

y.-ürse 1256

y.-mez 91

yitmiş yetmiş

y.+ (yitmiş iki yıl) 1768

yoḫsa yoksa **[krş. yoḳsa]**

y. 63, 73, 348, 415, 465,

565, 588, 958, 1289,

1309

yoḫsul fakir, yoksul, muhtaç

y.+larumı 1546

yoḳ 1.mevcut değil, yok

y. 217, 282, 337, 374,

379, 379, 496, 496, 538,

547, 673, 699, 782, 898,

956, 974, 648, 1077,

1077, 1120, 1258, 1275,

1719, 1785

y.+dur 29, 135, 351,

353, 612, 763, 1609,

1675, 1728

y.+durur 476, 1016,

1083

y.+ıduḳ 97

yoḳsa yoksa **[krş. yoḫsa]**

y. 196, 311, 1498, 1631,

1657

yol 1. yol

y. 436, 614, 773, 1025,

1366, 1367, 1588

y.+a (yola baḳ-) 901

y.+a (yola düş-) 894,

972, 975, 1833

y.+a 179, 258, 433, 473,

1366

y.+da 1639

y.+dan 397, 422, 425

y.+ı 405, 896

y.+umuza 1145

2. uğur, maksat

y.+a (başı yola ḳo-)

1790

y.+da 376, 391, 392,

394, 401, 1253, 1262,

1832

y.+dan 84

y.+ına 816, 1682

y.+ında 1039

y.+uña 808, 810, 1266
3. tarz, usul
y. 319, 1311
y.+(yol bul-) 1004, 1183
y.+a (yola gir-) 1165
y.+da 1311
y.+dadur 1553
y.+dan 320, 718
y.+ı 1826
4. geçiş yeri, geçit
y. 299
y.+ (yol açıl-) 3, 83
y.+ (yol bul-) 4, 284, 1348, 1404, 1608, 1671
y.+ (yol bulmış durur) 714
y.+dan 4
5. İslâm dini
y.+a (yola gir-) 716, 895
y.+dan (yoldan çıḳ) 398
y.+ına 128

yoldaş yol arkadaşı, yardımcı
y.+ (yoldaş eyle-) 533

yön ön, yüz
y.+in (yön ṭut-) 51, 52

yöre muhit, yer
y.+sinde 69

yu- yıkamak
y. 1029
y.-dı 174, 223, 1515
y.-ġıl 169, 1514
y.-mışdı (el yu-) 233
y.-yasın 1481
y.-yasın (el yu-) 655

yular yular, bağ
y.+ın 954

yum- kapamak
y.-a (göz yum-) 1851
y.-ayum (göz yum-) 1604
y.-dı 1617
y.-dı (gözini yum-) 1607
y.-ġıl 1616

yumruḳ yumruk
y. 1580
yumşaḳ yumuşak
y. 1760
yumşan- mülayimlik kazanmak
y.-dı 1725
Yūnus *A.* Hz. Yunus
y.+dur (māhī-i Yūnus) 461
yurd kalacak yer
y.+ (yurd idin-) 49
y.+ı 63
Yūsuf *A.* Hz. Yusuf
y.+dan 817
y.+uñ 274
yügriş-, yügrüş- koşuşmak
y.-ürler 149, 384
y.-mededür 1054
y.-ü 1074
yügür- koşmak
y.-di 436
y.-ürsin 1628
yük 1. taşınan eşya, mal
y. 1735, 1741, 1743
y.+den 1742
2. vazife, sorumluluk
y. 1745, 1747
y.+dür 1744
yüklet- yüklemek
y. 1067
y.-üñ 1736
yüklü yüklenmiş, yüklü
y. 1064
yürek kalp, gönül
y.+in 1394
y.+inden 1396
y.+ini 1178
y.+üm 1484, 1486
yüri-, yürü- 1. yürümek, gitmek
y. 263, 343, 344, 1089
y.-di 226, 302, 605, 778, 972, 1367
y.-düm 935
y.-dür 830
y.-gil 986
y.-di 435, 1065
y.-rdi 1025
y.-rsin 1414

y.-sem 1740

2. harekete geçmek

y. 372, 396, 426, 429,

468, 1067, 1128, 1247

y.-di 1708

y.-di 180, 430

y.-r 382

3. dolaşmak

y.-yem 254

y.-yü 256

yüz yüz, çehre

y.+i 171, 543, 981,

1525, 1778

y.+in 1000, 1142, 1238

y.+ine 889, 964, 999

y.+ini 1019, 1239

y.+inüñ 963, 965

y.+üme 538

y.+üñe 1015

y.+üñi 1123

y.+ (yüz çevir-) 1191

y.+ini (yüz ṭut-) 364

y.+ (yüz ur-) 1654

y.+in (yüzin düş-) 1065

y.+ine (yüzine baḳma-)

836

y.+i (yüzi ḳara) 134

y.+li (iki yüzli) 54

y.+üñi (yüzüñi döndür-)

493

yüz yüz [sayı adı]

y. 241, 403, 792, 865,

1668

y.+ (dört yüz) 721,

1350, 1351

y.+ (dört yüz gün) 1352

y.+ (sekiz yüz seksen)

1858

y.+ (yüz biñ) 589, 850,

964, 1040, 1053, 1067,

1836

y.+ (yüz biñ belā) 262

y.+ (yüz biñ ol-) 307

y.+ine 792

Z

zād *A.* yiyecek, azık

z.+ (zād bul-) 235

z.+ (zād ol-) 1478

-zād *F.* doğma, doğmuş
z.+ (ādemī-zād ol-) 950
z.+ (pāk-zād) 1218
-zāde *F.* evlat, oğul
z.+ (pīr-zāde) 772
zāhid *A.* rahip
z. 385, 823, 838, 1690
z.+e 832
ẓāhir *A.* açık, belli, meydanda
z.+ (ẓāhir ol-) 880
zaḫm *F.* yara
z. 799
z.+ını 614
zaḥmet *A.* sıkıntı, zorluk, eziyet
z.+ (zaḥmet çek-) 294, 745
z.+i (zaḥmet çek-) 239
z.+dür 1354
z.+i 221
ża'īf *A.* zayıf, güçsüz
z. 1730
z.+ (ża'īf ol-) 1373
z.+e 267, 1648, 1655
z.+i 269
zā'il *A.* sona eren
z.+ (zā'il ol-) 1581
ẓālim *A.* zulmeden, haksızlık eden
z. 1696
ẓalūm *A.* çok zalim olan
z. 1511
zamān *A.* 1. zaman, vakit
z. 149, 174, 185, 248, 255, 450, 456, 458, 475, 565, 568, 578, 610, 617, 743, 743, 874, 917, 937, 992, 998, 1031, 1052, 1063, 1200, 1224, 1237, 1242, 1280, 1317, 1336, 1375, 1388, 1396, 1535, 1579, 1581, 1585, 1595, 1607, 1609, 1614, 1633, 1725, 1762, 1842
z.+ (der-zamān) 161, 172, 704, 894, 1013, 1663

z.+ (devr-i zamān) 233, 865
z.+ (ehl-i zamān) 1597
z.+ (şeyḫ-ı zamān) 482, 885, 895, 906
z.+da 506, 723
z.+ında 281
2. süre, mehil
z. 314, 329, 404, 430, 435, 887, 898, 928, 990, 1088, 1102, 1146, 1167, 1174, 1189, 1193, 1285, 1323, 1394, 1467, 1773, 1774, 1818
z.+ı (zamān geçür-) 660
z.+da 857

zār *A.* ağlayan, inleyen
z. 327, 376, 582, 584, 633, 648, 901, 1076, 1094, 1199, 1233, 1474
z.+(murġ-ı zār) 1206, 1208
z.+ (zār eyle-) 796
z.+ (zār ḳal-) 180, 1201
z.+ (zār ḳıl-) 617, 809
z.+ (zār u niyāz eyle-) 676
z.+ (zār zār) 582 : yanık yanık ağlaya ağlayan
z.+ına 1753

-zār *F.* yer adı yapar
z.+(sebze-zār) 672

zārī̄ *F.* ağlayıp sızlanma
z. 1752, 1763, 1763
z.+ (zārī̄ it-) 634
z.+ (zārī̄ ḳıl-) 611, 1261, 1463, 1773
z.+ (zārī̄ zārī̄) 1752
z.+lıḳ 1057

żarūret *A.* çaresizlik
z.+dür 395

ẕāt *A.* asıl, öz
z.+ı pāk 478

żāyi‘ *A.* yitik, ziyan
z.+ (żāyi‘ eyle-) 429

zebān *F.* dil, lisan
z.+ (bī̄-zebān) 940
z.+ (şī̄rī̄n-zebān) 1224

z.+ (zebān aç-) 568

z.+uñ 669

zeberced ***A.*** zümrütten daha açık yeşil olan ve onun kadar değerli olmayan taş

z.+den 1518

ẕebḥ ***A.*** kurban kesme

z.+ (ẕebḥ ol-) 816

zebūn ***F.*** zayıf, güçsüz, aciz

z. 1068, 414

z.+ (zebūn ol-) 65, 65, 315,1244

Zebūr ***A.*** Hz. Davut'a inen kitap

z. 793

zehr ***F.*** zehir

z.+i 1338, 1339

z.+ini 111, 118

zehre ***F.*** öd, safra

z.+si 313

ẕelīl ***A.*** hor, hakir, aşağı

z. 67, 141, 1355, 1444

z.+ (ẕelīl eyle-) 43

z.+ (ẕelīl ol-) 1443, 1446

zelzele ***A.*** sarsma

z.+ (zelzele düş-) 888

z.+ (zelzele ṣal-) 807

zemīn ***F.*** yeryüzü

z. 518, 690, 1209, 1241, 1289, 1566

z.+ (ez-zemīn) 1353

z.+ (ḫalḳ-ı zemīn) 1299

z.+ (rūy-ı zemīn) 282, 1536

z.+ (şāh-ı zemīn) 432, 1385

z.+ (zemīn ü āsumān) 1773

ẕemīm ***A.*** kötü, beğenilmeyen hal ve davranış

z.+ (aḫlāḳ-ı ẕemīm) 939

ẕemm ***A.*** yerme, kınama, ayıplama

z.+ (ẕemm eyle-) 1811

z.+ (ẕemm it-) 1809, 1810

zen *F.* kadın

z. 382

z.+ (nīk-zen) 1055

zencīr *F.* zincir

z. 587

z.+i (zencīri çek-) 591

z.+e (zencīre çek-) 589

zende *F.* fakir, yoksul

z.+ñi 155

zer *F.* 1. altın

z.+ (ibrīḳ-ı zer) 173

z.+ (saṭr-ı zer) 889

z.+ (sīm ü zer) 499, 1203

z.+ (taḫt-ı zer) 339

z.+nā‘leyn 175

2. akça

z. 1064

zerd F. solgun, soluk

z.+ (rūy-ı zerd) 1538, 1647

ẕerre *A.* pek ufak parça

z. 684, 726, 1126, 1284, 1502, 1620, 1679, 1721

z.+ce 703, 730, 1411, 1510, 1719

z.+den 704

zevāl *A.* sona erme, helak olma, yok olma

z.+ (bī-zevāl) 848, 1547

z.+ (zevāl ir-) 1839

ẕevḳ *A.* haz

z. 26, 1062 , 1141, 1260

ẓıll *A.* koruma, sahip çıkma, gölge

z.+ı Ḥaḳ’da 1684

z.+ı İlāh 1705

zındīḳ *A.* münafık

z.+ (zındīḳ ol-) 1047

ẕī- *A.* sahip

ẕ.+dūr 802

ẕ.+nūr 563

ẕ.+rāh 1641

z.+şehr-i Ḫārıḳān 879

zībā *F.* güzel

z. 673

zihī *A.* ne güzel, ne hoş

z. 944

ẕikr *A.* 1. bahis, bahsedilme
z. 1543
2. Allah'ın ismini anma
z.+i Ḥaḳ 86, 1196, 1540
z.+i Ḥaḳḳ'ı 1184
z.+i Ḥaḳ'dan 1183
z.+ine 669, 1187
z.+ini 1192
z.+üñ 1185

ẕillet *A.* alçaklık
z. 1454

zindān *F.* yer altı hapishanesi
z. 1646
z.+ (ḥabs ü zindān) 398
z.+ı ḳafes 634
z.+dan 1650

zinde *F.* diri
z. 90
z.+dür 16

zīnhār, zinhār *F.* sakın, asla olmaya
z. 195, 323, 375, 1059, 1087, 1598, 1800

zīr ü zeber *F.* alt üst
z.+ (zīr ü zeber eyle-) 311, 512, 979
z.+ (zīr ü zeber it-) 514
z.+ (zīr ü zeber ol-) 689, 799

zişt *F.* çirkin
z. 741

ziyāde *A.* aşırı, çok
z. 704, 774

ziyān *F.* zarar, hasar
z.+ (ziyān gör-) 565
z.+ (ziyān vir-) 1501

ziyāret *A.* ziyaret
z.+ (ziyāret eyle-) 891

ẓulm *A.* haksızlık, eziyet
z. 1694
z.+ (ẓulm it-) 1658
z.+ (ẓulm ḳıl-) 427, 1695
z.+e 1695

ẓulmāt *A.* karanlıklar
z. 1306

ẓulmet *A.* karanlık

z. 1307, 1334, 1353, 1356

z.+e (ẓulmete ṣal-) 1333

z.+i dünyāda 1343

z.+i ḳabr 664

z.+den 1316

zūr *F.* kuvvet, güç

z. 119

ẕü *A.* sahip

z.+fünūn 315, 497, 1746

zühd *A.* her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme

z.+ (ehl-i zühd) 1843

zülāl *A.* güzel, soğuk, tatlı su

z.+ (āb-ı zülāl) 1415 : berrak su

Ẕü'l-celāl *A.* ululuk sahibi olan Allah

z. 162, 181, 561, 1021, 1503, 1531

Ẕü'l-kerem *A.* kerem sahibi olan Allah

z. 155, 978, 989, 993, 1235, 1728

ẕüll *A.* alçalma, hakirlik

z.+i 1453

Ẕü'l-minen *A.* Allah

z. 157, 1037, 1792

zünnār *A.* rahiplerin bellerine taktıkları kuşak

z.+a 742

کتاب اسرار نامه خواجه عطار رحمة الله علیه

بسم الله الرحمن الرحیم

چو بسم الله درد هر اندوه مفتاح
هر اینده او بنیجه ذکر حق باد
که بعلوا اشلرك اولدر کلیدی
پس اندن بنده حمد اولدی لازم
انوك حمدی ایلین شکرینه قول
انوك اسمیله زنده جانی آدم
سمکدن تا نیماکه مرغ ماهی
انوك ثنا ینده کم دیدی لولاك
تولك نه حدی وار کیم اوله فائق

انوکله بشلله کم فتح ایده فتاح
پنجه جهدا یتسه اولمز اکه بنیاد
ارشد درد امیده نا امیدی
دخی شکر ایده نعمتده ملازم
ایکی عالمده اولدر مرد مقبول
دخی حمد یله قائم دردعالم
یتور مز شکرینی جلله کواهی
اورنی تصدیق ایدیدر ماعرفناك
که حمد ایده یله اول حقه لایق

تذلل

تذلل عجز و خواری بنده زمار
الهی دردك اولدکا یانی
الهی لطف ایدب خوان کرمدن
یوغیدوق اولدی اخر وار قلدك
که انس و جن و طیر جمله اشیا
قوسی کندو حالیله فرحناك
سکا بنده قوسی یاد ستاها
جهان کر کافر اوله کر مسلمان

بولنمز بو نردن اولوا یخی درمان
بزه قولوغه یردردك براتی
بزی وارایلدك کتیم عامدن
بزه اول لطفکی اظهار قلدك
قوعلکدن هم معلوم مهیا
مسبح درسکا ای قادر پاك
منزهسین قوسندن الها
ایرشمز کبریاکه عجز و نقصان

ویضاً

هزاران شکر منت اول رفیعه
کیم انك حرمتندن طاغله طاش
همم اولدرعا لموك شاهی یمایی
انوك عشقینه اولدی جمله کونی
صفا میدانینك چابك سواری
سلام اولسون انوك روحینه هردم

بزی امت ایدیدر اول شفیعه
شفیع اوله کرکدر امته فاش
کورینن جمله مخلوقات همایی
دوزندی قاموسیچون قابه قوسنه
وفا بستانینك ایروبهاری
یاخی اول چاریارینه دمادم

اکما اول کیه یار غاری دیر لر
ایر شما سون دیو راحت ملا له
آنوك زهر بنی جاندن توش قلدی
تکرصور دی رسوله حق تعالی
حبیم سن جو یردن امدی کلدك
دیدی یارب سکندر غم تحقیق
حق ایدر ای رسول محتشی اول
عمر دینه ابو بکرك ایکنجی
ملایندة او تور دی قلدی حربه
ایر دردی قیصر اکه زهر جوخوتش
اشارة قلدی انون رومه یوز اور
انوك اوینی ایریتش یرده ابلیس
او جنجی در بولاره بنه عثمان
حیا سندن ملك هردم حذر ده
حذر قلور دی اندن سوده ماهی

ایکی عالم جه صدیقی دیر لر
آیا غنی اوپمیه قلدی حوالة
رداسنی جانینه اول ینتش قلدی
بشبی معراجده اول جل جلاله
امتینك عالمی اوزره کی قلدك
امانانه برار ابو بکر صدیقا
برار اولمز جهانه مثلنا اول
اول الدی دینی غیر ندن ایکنجی
ایر شدی تیغ زخمی شرقه غربه
الوب شربت بکی قلدی آبی نوشی
ایکی برماغ ایکی کوزین قلور کور
ایده مزیدی هرگز مکر و تلبیس
حیا اهلی و هم محبوب رحمان
کور ردی مصطفی دایم نظرده
بلور عالم حیا سینی کما هی

هم اولدر رجا میی آیا قرآن
انوك شاینده دیدی شاه دوران
کی دردنجی بولاره شاه حیدر
شجاع شیر دل محبوب یزدان
اوزین حق یولینه صالمز روا له
قلن خیر قیوسین یارة یارة
دیدی ایکی جهانك سوکلوسی
دانخی هم اولادینه هم نایبینه
انوك آلینه واوزینه صدیار
الهی حشر ایتیجون اول نیتوك
قلم چك هر خطا سینه فقیرك
ستوك عفوك دکیدی بی نهایه
اکر بر قطره اندن الیه جوش
ضلالت چونکه سندن هم هدایت

کی صحفا و ستونه جانی قلدی
زفیقدر ربنم جنتده عثمان
حبیب حق محبوب پیغمبر
چکن کفاره هردم تیغ برآن
که بولور هرکدا اندن نواله
ایدن هردم عدوی یارة یارة
بنم شهر علوم اولدر قیوسی
سلام اولسون اوکنده تا یعینه
صلاتیلن سلام مدح تکرار
بغشله بنی کناهن بن فقیرك
یوزی قارة قولیم سن امیرك
بره بر قطره سیلی یدر کفایه
اولور عالم کرك جرمینه سرپوش
سکا طوندوقی یوزی آخر نهایت

حکایت

نه مدار اده ر بوایی مرد فرید
نفرح اور شمدن کیرو هل می
مزید

کرقلورسك جایی صد پاره سن
انشکارا ایلرم بو سیری بن

چون سیری ترك ایلدم سیر بولمادم
هرکیم دیدوکسه بزبرسولایدم

تاجهان اهلی الاندن مراد
یاد کارا ولمه جهاندن قالماد

کم بو سیری طویه قصدی حق ایده
مرده اولورسه کفن هم شق ایده

اول آخر هرنه سر وارد رجهان
بوکتاب ایچنده دور وشن ای جوان

کم اوقورسه بیلور آنی سیر سیر
قومه الدن بویله زنهار ای پسر

هرکیه موسی اولورسه بوکتاب
تخته بویله آکه یوم الحساب

دردی دلدر اندن تخته ای همام
دردی دلدر اندن تخته ای همام

قصه دلسوز دردر یاشدن یشه
یخشی دکله یوسوزی سن ای یشه

دیمه کر عطار اولمش قصه کو
قیز اولا بوسوزنکه ای ماه رو

دارو اولمش اوش کلام ایچره بنم
روح قرآن اولدوغی قسمی قصص

قصه کم اولجا یت حقدن کلور
محض توحید آیت فرقان اولور

دیسکر کم شاعر اولمش اولدکدا
شعر دیکون سویله مش اولدکی یوم

بودیمی ترتیب اوله هم برکه
شعر حالیه ایده یوم شمدیکه

حق

حق تعالی شعری ذم ایتمز دور
چونکه یشی اندن غلط کیتمز دور

شعری کافر ذکری ذم ایتدی خدا
دیدیکه کافر کرهجای مصطفی

حق آنی ذم ایلمش در کلام
مومنوك شعری دکلدر ای همام

شعر کم اولا خصوصا شعری حق
جاید ول اندن الهم دم سبق

آنی سویلك غزا اولور غزا
هم مدد اولور آکه یوم الجزا

قصه کوتاه ایله ای عطار باز
قانی بوماللره شمدیکی اهلی راز

هرکی سنوك قصکه مایل اوله
بوکتابی اوزینه محرم قیله

اهل عرفان چوق اکرچه بیلور
بوکه محرم باری کمتر بولنور

نور بعثتدر ایشبو قصه هر نفس
فکر قیل کندو اوروکه ای بو الهوس

هرکتابی کیم اوقورسن بر زمان
اندن اوصانور سیمی اولدمده همان

بو اثنده فجه کوکل صافی اولور
اهل حق اندن اولذت الور

دیده ایضا فی اجعل ایمدی سن
قوش کبی پرواز ایت ای یارمن

بوکتابك کار باریله اکلغل
جل و عقد و کیرودارینه دکلغل

دری دریای حقیقتدر بوسوز
موسی اهلی طریقتدر بوسوز

دردحقیقت معرفت جاده جابی بودر
اورکه دردم بکزمز یعنی بودر

فاتحه اوقویه لر اخلاصله
فاتحه دور هر سوره آخر جواب
آل کو تورب عاملة وحاصلة
سوز بود ر والله اعلم بالصواب
حق تعالی رحمت اشبو اول قوله
بونی یازان مسکینه دعا قیلکم
خیره یازسون شیرینی انوار کو تاکاتبینی
اوقیانی دکیانی یارتنی
اوقیانك فصیح اولسه لسانی
هر کم خیر کثیر قازنه
کیم دعا یله اکا رسه اشبو خطك کاتبینی
رحمتکله یارلقاکل یاغفر
یارتنك روحنا سبح المثانی
فاتحه اوقیه بو مولدی یازنه
وقد وقع الفراغ من هذه المولد الشریف علی ید افقر العباد الحقیر محمد
بن عبد الکریم بن اسمعیل غفر الله له ولوالدیه ولجمیع المؤمنین
والمؤمنات والمسلمین والمسلمات الاحیاء منهم والاموات
برحمتك یا ارحم الراحمین آمین تحریرا فی ضوئیة التی بمرعش
من اول شهر ذی الحجة فی احد سنة ١١١٥
والله اعلم بالصواب والیه
المرجع والمآب
SERMET ÇIFTER
YAPI
KREDİ
ARAŞTIRMA KÜTÜPHANESİ

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Ata, Aysu, **Kısasü'l Enbiya: Peygamber Kıssaları**, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları, 681-2, 1997.

Ayan, Gönül, **Tebrizli Ahmedî, Esrâr-nâme: İnceleme-Metin**, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 98, 1996.

Ayverdi, İlhan, **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, 3 cilt, İstanbul: Kubbealtı İktisadî İşletmesi, 2005.

Develioğlu, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 15. Baskı, 1998.

Dilçin, Cem, **Yeni Tarama Sözlüğü**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1983.

Dilçin, Cem, **Süheyl ü Nev-bahâr, İnceleme - Metin - Sözlük**, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 51, 1991.

Korkmaz, Zeynep, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar: Birinci Cilt**, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 629, 1995.

Özkan, Mustafa, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2. Baskı, 2000.

Parlatır, İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Ankara: Yargı Yayınları, 2006.

Redhouse, Sir James W., **Turkish and English Lexicon**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006.

Sami, Şemseddin, **Kamus-ı Türkî,** İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006.

Steingass, F., **A Comprehensive Persian-English Dictionary**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2005.

Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük, 2 Cilt**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 9. Baskı, 1998.

ÖZGEÇMİŞ

Özlem Tegün, 1973'te İzmit'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini, sırasıyla Mehmet Akif İlkokulu (1979-1984) ve Mehmet Akif Ortaokulu'nda (1984-1987) tamamladı. 1990'da İzmit Endüstri Meslek Lisesi, Makine Ressamlığı bölümünü bitirdi. 1998'e kadar çeşitli işlerde çalıştı. 1998'de Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde üniversite öğrenimine başladı. 2002'de mezun oldu. Aynı yıl, Kocaeli Üniversitesi, Türk Dili Bölümü'nde okutman olarak göreve başladı. Halen aynı bölümde görev yapmaktadır.